Az Egyházi Törvénykönyv

Fordította:
Erdô Péter

© 1983 by Libreria Editrice Vaticana,
Vatican City; az összes latin szövegekre

A Magyar Katolikus Püspöki Kar
az elôírt engedélyt megadta.
Budapest, 1984

Tartalomjegyzék
==========
Tartalomjegyzék

Kattintson a kánonszámra, fejezetszámra vagy -címre,
hogy odaugorjon és olvassa azt!

Az Egyházi Törvénykönyv elektronikus kiadása
Bevezetés
A „Sacrae disciplinae leges" kezdet@ apostoli rendelkezés
El~szó

1-203 I. könyv
Általános szabályok

7-22 I. cím Az egyházi törvények
23-28 II. cím A szokásjog
29-34 III. cím Az általános határozatok és az utasítások
35-93 IV. cím Az egyedi közigazgatási intézkedések
35-47 I. fejezet Közös szabályok
48-58 II. fejezet Az egyedi határozatok és parancsok
59-75 III. fejezet A leiratok
76-84 IV. fejezet A kiváltságok
85-93 V. fejezet A felmentések
94-95 V. cím A szabályzatok és a rendtartások
96-123 VI. cím A természetes és a jogi személyek
96-112 I. fejezet A természetes személyek kánoni jogállása
113-123 II. fejezet A jogi személyek
124-128 VII. cím A jogcselekmények
129-144 VIII. cím A kormányzati hatalom
145-196 IX. cím Az egyházi hivatalok

146-183 I. fejezet Az egyházi hivatal betöltése
157 1. cikkely A szabad adományozás
158-163 2. cikkely A bemutatás
164-179 3. cikkely A választás
180-183 4. cikkely A felmentéskéréssel egybekötött választás
184-196 II. fejezet Az egyházi hivatal elvesztése
187-189 1. cikkely A lemondás
190-191 2. cikkely Az áthelyezés
192-195 3. cikkely Az elmozdítás
196 4. cikkely A megfosztás
197-199 X. cím Az elévülés
200-203 XI. cím Az id~számítás

204-746 II. könyv
Az Isten népe

204-329 I. rész A krisztushív~k
208-223 I. cím Az összes krisztushív~k kötelességei és jogai
224-231 II. cím A világi krisztushív~k kötelességei és jogai
232-293 III. cím A szent szolgálatot teljesít~k, vagyis a klerikusok
232-264 I. fejezet A klerikusok képzése
265-272 II. fejezet A klerikusok hovatartozása, vagyis inkardinációja
273-289 III. fejezet A klerikusok kötelezettségei és jogai
290-293 IV. fejezet A klerikusi állapot elvesztése
294-297 IV. cím A személyi prelatúrák
298-329 V. cím A krisztushív~k társulásai
298-311 I. fejezet Közös szabályok
312-320 II. fejezet A krisztushív~k hivatalos társulásai
321-326 III. fejezet A krisztushív~k magántársulásai
327-329 IV. fejezet Külön szabályok a világiak társulásairól
330-572 II. rész Az egyház hierarchikus felépítése
330-367 I. szakasz Az egyház legf~bb hatósága
330-341 I. fejezet A római pápa és a püspökök testülete
331-335 1. cikkely A római pápa
336-341 2. cikkely A püspökök testülete
342-348 II. fejezet A püspöki szinódus
349-359 III. fejezet A római szent egyház bíborosai
360-361 IV. fejezet A római kúria
362-367 V. fejezet A római pápa követei
368-572 II. szakasz A részegyházak és csoportjaik
368-430 I. cím A részegyházak és a bennük lev~ hatóság
368-374 I. fejezet A részegyházak
375-411 II. fejezet A püspökök
375-380 1. cikkely A püspökök általában
381-402 2. cikkely A megyéspüspökök
403-411 3. cikkely A koadjutorok és a segédpüspökök

412-430 III. fejezet A szék akadályoztatása és megüresedése
412-415 1. cikkely A szék akadályoztatása
416-430 2. cikkely A szék megüresedése
431-459 II. cím A részegyházak csoportjai
431-434 I. fejezet Az egyháztartományok és az egyházi régiók
435-438 II. fejezet A metropoliták
439-446 III. fejezet A részleges zsinatok
447-459 IV. fejezet A püspöki konferenciák
460-572 III. cím A részegyházak bels~ rendje
460-468 I. fejezet Az egyházmegyei zsinat
469-494 II. fejezet Az egyházmegyei hivatal
475-481 1. cikkely Az általános helynökök és a püspöki helynökök
482-491 2. cikkely Az irodaigazgató, a többi jegyz~k és a levéltárak
492-494 3. cikkely A gazdasági tanács és a vagyonkezel~
495-502 III. fejezet A papi szenátus és a tanácsosok testülete
503-510 IV. fejezet A káptalanok
511-514 V. fejezet A pasztorális tanács
515-552 VI. fejezet A plébániák, a plébánosok és a káplánok
553-555 VII. fejezet Az esperesek
556-572 VIII. fejezet A templomigazgatók és a lelkészek
556-563 1. cikkely A templomigazgatók
564-572 2. cikkely A lelkészek
573-746 III. rész A megszentelt élet intézményei és az aspotoli élet társaságai
573-730 I. szakasz A megszentelt élet intézményei
573-606 I. cím A megszentelt élet összes intézményeire vonatkozó közös szabályok
607-709 II. cím A szerzetes intézmények
608-616 I. fejezet A szerzetesházak, létesítésük és megszüntetésük
617-640 II. fejezet Az intézmények kormányzása
617-630 1. cikkely Az elöljárók és a tanácsok
631-633 2. cikkely A káptalanok
634-640 3. cikkely Az anyagi javak és kezelésük
641-661 III. fejezet A jelentkez~k felvétele és a tagok képzése
641-645 1. cikkely Felvétel a noviciátusba
646-653 2. cikkely A noviciátus és a novíciusok képzése
654-658 3. cikkely A szerzetesi fogadalomtétel
659-661 4. cikkely A szerzetesek képzése
662-672 IV. fejezet Az intézmények és tagjaik kötelességei és jogai
673-683 V. fejezet Az intézmények apostoli tevékenysége
684-704 VI. fejezet A tagok kiválása az intézményb~l
684-685 1. cikkely Átlépés más intézménybe
686-693 2. cikkely Az intézményb~l való kilépés
694-704 3. cikkely A tagok elbocsátása
705-707 VII. fejezet A püspökségre emelt szerzetesek

708-709 VIII. fejezet A nagyobb elöljárók konferenciái
710-730 III. cím A világi intézmények
731-746 II. szakasz Az apostoli élet társaságai

747-833 III. könyv
Az egyház tanítói feladatai

756-780 I. cím Az isteni ige szolgálata
762-772 I. fejezet Isten igéjének hirdetése
773-780 II. fejezet A hitoktatás
781-792 II. cím Az egyház missziós tevékenysége
793-821 III. cím A katolikus nevelés
796-806 I. fejezet Az iskolák
807-814 II. fejezet A katolikus egyetemek és más fels~oktatási intézmények
815-821 III. fejezet Az egyházi egyetemek és fakultások
822-832 IV. cím A tömegtájékoztatási eszközök, különösen a könyvek
833 V. cím A hitvallás

834-1253 IV. könyv
Az egyház megszentel~ feladata

840-1165 I. rész A szentségek
849-878 I. cím A keresztség
850-860 I. fejezet A keresztség kiszolgáltatása
861-863 II. fejezet A keresztség kiszolgáltatója
864-871 III. fejezet A keresztelend~k
872-874 IV. fejezet A keresztszül~k
875-878 V. fejezet A keresztség kiszolgáltatásának bizonyítása és bejegyzése
879-896 II. cím A bérmálás szentsége
880-881 I. fejezet A bérmálás kiszolgáltatása
882-888 II. fejezet A bérmálás kiszolgáltatója
889-891 III. fejezet A bérmálandók
892-893 IV. fejezet A bérmaszül~k
894-896 V. fejezet A bérmálás kiszolgáltatásának bizonyítása és bejegyzése
897-958 III. cím A legszentebb eucharisztia
899-933 I. fejezet Az eucharisztia ünneplése
900-911 1. cikkely A legszentebb eucharisztia kiszolgáltatója
912-923 2. cikkely A legszentebb eucharisztiában való részesedés
924-930 3. cikkely Az eucharisztikus ünneplés rítusai és szertartásai
931-933 4. cikkely Az eucharisztikus ünneplés ideje és helye
934-944 II. fejezet A legszentebb eucharisztia ~rzése és tisztelete

945-958 III. fejezet A mise bemutatásával kapcsolatban felajánlott adomány
959-997 IV. cím A b@nbánat szentsége
960-964 I. fejezet A szentség kiszolgáltatása
965-986 II. fejezet A b@nbánat szentségének kiszolgáltatója
987-991 III. fejezet A gyónó
992-997 IV. fejezet A búcsúk
998-1007 V. cím A betegek kenetének szentsége
999-1002 I. fejezet A szentség kiszolgáltatása
1003 II. fejezet A betegek kenetének kiszolgáltatója
1004-1007 III. fejezet A betegek kenetének felvev~i
1008-1054 VI. cím Az egyházi rend
1010-1023 I. fejezet A felszentelés és a szentel~
1024-1052 II. fejezet A szentelend~k
1026-1032 1. cikkely A szentelend~kt~l megkövetelt tulajdonságok
1033-1039 2. cikkely El~zetes követelmények a szenteléshez
1040-1049 3. cikkely A szabálytalanságok és más akadályok
1050-1052 4. cikkely A szükséges okmányok és a vizsgálat
1053-1054 III. fejezet A felszentelés megtörténtének bejegyzése és igazolása
1055-1165 VII. cím A házasság
1063-1072 I. fejezet A lelkipásztori gondoskodás és a házasság megkötését megel~z~ teend~k
1073-1082 II. fejezet Az érvénytelenít~ akadályok általában
1083-1094 III. fejezet Az egyes érvénytelenít~ akadályok
1095-1107 IV. fejezet A házassági beleegyezés
1108-1123 V. fejezet A házasság megkötésének formája
1124-1129 VI. fejezet A vegyes házasságok
1130-1133 VII. fejezet A titkos házasságkötés
1134-1140 VIII. fejezet A házasság jogi következményei
1141-1155 IX. fejezet A házastársak különválása
1141-1150 1. cikkely A kötelék felbontása
1151-1155 2. cikkely Különválás a kötelék fennmaradása mellett
1156-1165 X. fejezet A házasság érvényesítése
1156-1160 1. cikkely Az egyszer@ érvényesítés
1161-1165 2. cikkely A gyökeres orvoslás
1166-1204 II. rész A többi istentiszteleti cselekmény
1166-1172 I. cím A szentelmények
1173-1175 II. cím A zsolozsma
1176-1185 III. cím Az egyházi temetés
1177-1182 I. fejezet A temetési szertartás végzése
1183-1185 II. fejezet Kiknek kell megadni és kikt~l kell megtagadni az egyházi temetést
1186-1190 IV. cím A szentek, a szentképek és az ereklyék tisztelete
1191-1204 V. cím A fogadalom és az eskü
1191-1198 I. fejezet A fogadalom
1199-1204 II. fejezet Az eskü
1205-1253 III. rész A szent helyek és a szent id~k

1205-1243 I. cím A szent helyek
1214-1222 I. fejezet A templomok
1223-1229 II. fejezet A kápolnák és a magán-házikápolnák
1230-1234 III. fejezet A kegyhelyek
1235-1239 IV. fejezet Az oltárok
1240-1243 V. fejezet A temet~k
1244-1253 II. cím A szent id~k
1246-1248 I. fejezet Az ünnepek
1249-1253 II. fejezet A b@nbánati napok

1254-1310 V. könyv
Az egyház anyagi javai

1259-1272 I. cím A javak szerzése
1273-1289 II. cím A javak kezelése
1290-1298 III. cím A szerz~dések, különösen az elidegenítés
1299-1310 IV. cím A kegyes intézkedések általában és a kegyes alapítványok
---
1311-1399 VI. könyv
Büntet~ rendelkezések az egyházban

1311-1363 I. rész A büntetend~ cselekmények és a büntetések általában
1311-1312 I. cím A büntetend~ cselekmények büntetése általánosságban
1313-1320 II. cím A büntet~ törvény és a büntet~ parancs
1321-1330 III. cím A büntet~ rendelkezéseknek alárendelt alany
1331-1340 IV. cím A büntetések és más büntet~ intézkedések
1331-1335 I. fejezet A cenzúrák
1336-1338 II. fejezet A jóvátev~ büntetések
1339-1340 III. fejezet A büntet~ óvintézkedések és a vezeklések
1341-1353 V. cím A büntetések alkalmazása
1354-1363 VI. cím A büntetések megsz@nése
1364-1399 II. rész Büntetések az egyes büntetend~ cselekményekre
1364-1369 I. cím Büntetend~ cselekmények a vallás ellen és az egyház egysége ellen
1370-1377 II. cím Büntetend~ cselekmények az egyházi hatóságok ellen és az egyház szabadsága ellen
1378-1389 III. cím Az egyházi tisztségek birtoklása és a tisztségek gyakorlása során elkövetett büntetend~ cselekmények
1390-1391 IV. cím A hamisítás b@ntette
1392-1396 V. cím Büntetend~ cselekmények különleges kötelezettségek ellen
1397-1398 VI. cím Büntetend~ cselekmények az emberi élet és szabadság ellen

1399 VII. cím Általános szabály

1400-1752 VII. könyv
Az eljárások

1400-1500 I. rész A perek általában
1404-1416 I. cím Az illetékes bíróság
1417-1445 II. cím A bíróságok különböz~ fokozatai és fajtái
1419-1437 I. fejezet Az els~fokú bíróság
1419-1427 1. cikkely A bíró
1428-1429 2. cikkely Az ügyhallgatók és az el~adóbírók
1430-1437 3. cikkely Az ügyész, a kötelékvéd~ és a jegyz~
1438-1441 II. fejezet A másodfokú bíróság
1442-1445 III. fejezet Az Apostoli Szentszék bíróságai
1446-1475 III. cím A bíróságok fegyelme
1446-1457 I. fejezet A bírók és bírósági segédszemélyzet feladata
1458-1464 II. fejezet A tárgyalás sorrendje
1465-1467 III. fejezet A határid~k és a haladékok
1468-1469 IV. fejezet A bíráskodás helye
1470-1475 V. fejezet A tárgyalóterembe beengedhet~ személyek; az iratok kiállítása és ~rzése
1476-1490 IV. cím A peres felek
1476-1480 I. fejezet A felperes és az alperes
1481-1490 II. fejezet A perbeli képvisel~k és az ügyvédek
1491-1500 V. cím A keresetek és a kifogások
1491-1495 I. fejezet A keresetek és a kifogások általában
1496-1500 II. fejezet Az egyes keresetek és kifogások
1501-1670 II. rész Az egyházi peres eljárás
1501-1655 I. szakasz A rendes egyházi peres eljárás
1501-1512 I. cím A peralapítás
1501-1506 I. fejezet A keresetlevél
1507-1512 II. fejezet Az idézés és a perbeli cselekmények közlése
1513-1516 II. cím A perfelvétel
1517-1525 III. cím A per folyamata
1526-1586 IV. cím A bizonyítékok
1530-1538 I. fejezet A felek nyilatkozatai
1539-1546 II. fejezet Az okirati bizonyítás
1540-1543 1. cikkely Az okiratok természete és hitele
1544-1546 2. cikkely Az okiratok felmutatása
1547-1573 III. fejezet A tanúk és a tanúvallomások
1549-1550 1. cikkely Kik lehetnek tanúk
1551-1557 2. cikkely A tanúk megnevezése és kizárása
1558-1571 3. cikkely A tanúk kihallgatása
1572-1573 4. cikkely A tanúvallomások hitele
1574-1581 IV. fejezet A szakért~k
1582-1583 V. fejezet A bírói kiszállás és a bírói szemle
1584-1586 VI. fejezet A vélelmek
1587-1597 V. cím A mellékes ügyek

1592-1595 I. fejezet A felek távolmaradása
1596-1597 II. fejezet Harmadik személy közbelépése az ügyben
1598-1606 VI. cím A periratok közzététele, a per bezárása és a tárgyalás
1607-1618 VII. cím A bíró döntései
1619-1640 VIII. cím Az ítélet megtámadása
1619-1627 I. fejezet Semmisségi panasz az ítélet ellen
1628-1640 II. fejezet A fellebbezés
1641-1648 IX. cím A joger~ és az el~bbi állapotba való visszahelyezés
1641-1644 I. fejezet A joger~
1645-1648 II. fejezet Az el~bbi állapotba való visszahelyezés
1649 X. cím A perköltségek és az ingyenes jogvédelem
1650-1655 XI. cím Az ítélet végrehajtása
1656-1670 II. szakasz A szóbeli egyházi peres eljárás
1671-1716 III. rész Egyes különleges eljárások
1671-1707 I. cím A házassági eljárások
1671-1691 I. fejezet A házasság semmisségének kinyilvánításáért folyó perek
1671-1673 1. cikkely Az illetékes bíróság
1674-1675 2. cikkely A házasság megtámadásának joga
1676-1677 3. cikkely A bírók feladata
1678-1680 4. cikkely A bizonyítás
1681-1685 5. cikkely Az ítélet és a fellebbezés
1686-1688 6. cikkely Az okirati eljárás
1689-1691 7. cikkely Általános szabályok
1692-1696 II. fejezet A házastársak különválásáról folyó perek
1697-1706 III. fejezet A megkötött és el nem hált házasság alóli felmentésért folyó eljárás
1707 IV. fejezet A házastárs holtnak nyilvánításáért folyó eljárás
1708-1712 II. cím A felszentelés semmisségének kinyilvánításáért folyó perek
1713-1716 III. cím A perek elkerülésének módjai
1717-1731 IV. rész A büntet~eljárás
1717-1719 I. fejezet Az el~zetes vizsgálat
1720-1728 II. fejezet Az eljárás lefolyása
1729-1731 III. fejezet A károk helyrehozatala iránti kereset
1732-1752 V. rész Eljárási mód közigazgatási felfolyamodások és plébánosok elmozdítása vagy áthelyezése esetén
1732-1739 I. szakasz Felfolyamodás közigazgatási határozatok ellen
1740-1752 II. szakasz A plébánosok elmozdításának vagy áthelyezésének eljárása
1740-1747 I. fejezet Eljárási mód a plébánosok elmozdítására
1748-1752 II. fejezet Eljárási mód a plébánosok áthelyezésére

Tárgymutató
Codex Iuris Canonici -- Az Egyházi Törvénykönyv latinul

==========
Az Egyházi Törvénykönyv elektronikus kiadása

Az Egyházi Törvénykönyv (Codex Iuris Canonici -- CIC) ezen elektronikus kiadása a Szent István Társulat által publikált harmadik kiadása alapján, a Társulat és a fordító, Erdô Péter, engedélyével készült. A programot a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint szabadon lehet lelkipásztori célokra használni. A terjesztés, másolás és minden egyéb más jog a Szent István Társulat és Erdô Péter tulajdonában van.

A program fejezetei, ahol lehetséges, követik a Törvénykönyv címeit, máshol pedig az értelemszerű nagyobb egységeket. Az elektronikus változat szöveget Dr. Diós István gondozta. Ezen elektronikus kiadás nem tartalmazza a kánonokhoz fűzött magyarázatokat és a „Sacrae disciplinae leges" kezdetű apostoli rendelkezés és az Elôszó latin változatát. Tartalmazza viszont az egész Egyházi Törvénykönyv latin szövegét -- egyetlen fejezetként. A magyar szövegbôl a kánon számára kattintva lehet a szóbanforgó kánon latinnyelvű eredetijére ugrani. A latin szöveg forrása az Intratext Digital Library, címe: http://www.intratext.com.

A Tárgymutatóban az utalás mindig a kánon elejére ugrik, még akkor is, ha az a kánonon belül bizonyos paragrafusra vontatkozik. Ha az utalás több, egymás utáni kánonra vontatkozik, a program mindig az elsô kánonra ugrik. Mindkettôre lásd az alábbi kiragadott példát.

KISZOLGÁLTATÓ:
szentségek felvétele nem katolikustól 844. kán. 2. §;
. . .
bűnbánat szentségéé 965-966. kán.;

==========
Bevezetés

Amikor II. János Pál pápa 1983. január 25-én hivatalosan kihirdette az új Egyházi Törvénykönyvet, ezt a lépést „történelmi tettnek" nevezte. A törvénykönyv tanulmányozása meggyôzi az olvasót arról, hogy ez a kijelentés nem túlzó. A szövegbôl világosan kirajzolódik az egész új törvényhozás legfôbb indítéka és szándéka, melyet a törvénykönyv utolsó szavaival így fejezhetünk ki leghívebben: „a lelkek üdvösségének. . . az egyházban mindig a legfôbb törvénynek kell lennie."

Az új törvénykönyv pontosan követi a II. Vatikáni Zsinat tanítását, szövegének alapját is jelentôs mértékben ennek a zsinatnak az okmányai képezték. Nem csupán a lényeget illetôen vagy egy-egy kifejezés tekintetében támaszkodnak az új kánonok a zsinatra, hanem sokszor szó szerint át is veszik a zsinati szövegeket. Olyan törvényszöveggel állunk tehát szemben, amely egységes és világos hittani alapon nyugszik. Valószínűleg ez ennek a kánonjogi törvénykönyvnek a legfôbb újdonsága. Soraiban gyakorta megtalálhatjuk az egyház hierarchikus közösségként való ábrázolását, az egyházzal való közösség különbözô fokozatairól szóló tanítást, a kollegialitás eszméjét vagy azt az elvet, hogy az egyetemes egyház a részegyházakban és a részegyházakból áll. Az egyházról a törvénykönyv úgy beszél, mint Isten népérôl, melynek hármas -- kormányzói, tanítói, megszentelôi -- feladata van.

Ugyancsak a zsinat szellemének hatása, hogy az új törvénykönyv határozottan lelkipásztori beállítottságú. Ez volt azoknak a pápáknak a kifejezett kívánsága is, akik a törvénykönyv

majd negyedszázados átdolgozási munkálatai során külön útmutatásaikkal is ismételten belefolytak az elôkészületekbe. Számos olyan kánont találunk, mely közvetlenül a lelkipásztori tevékenységgel foglalkozik. De még több azoknak a törvényeknek a száma, amelyeknek alapeszméje, indító oka ez a lelkipásztori irányulás. Jellemzô ez a törekvés az Egyházi Törvénykönyvnek azokra a részeire is, ahol a szó szoros értelmében vett lelkipásztorkodástól távolabb álló kérdésekrôl van szó. Az olyan nagy események elôtt, mint egy új törvénykönyv kihirdetése, sajátos magatartási forma szokott felbukkanni. Kitért erre ajelenségre VI. Pál pápa is, aki 1966. augusztus 17-én rnondott beszédében a kánonjognak az egyházban való szükségességérôl szólva a következôket mondotta: ha az egyház látható, hierarchikus társaság, mely az üdvösség szolgálatára kapott küldetést, melyet csakis egyértelműen és meghatározottan lehet megvalósítani, és ôrzôje egy olyan igének, melyet szigorúan kell ôrizni és apostoli módon kell terjeszteni, ha felelôs a saját híveinek üdvösségéért és a világ evangelizálásáért, akkor nem mondhat le arról, hogy következetesen a kinyilatkoztatásból, valamint belsô és külsô életének mindenkori szükségleteibôl levezetett törvényeket alkosson magának. Az úgynevezett ,juridizmus' lehetséges hátrányai ellen az orvosság nem annyira az egyházi törvény eltörlése, mint inkább a tökéletlen vagy korszerűtlen kánoni elôírásoknak más, jobban megfogalmazott kánoni elôírásokkal való helyettesítése. Aki elfogultságában ellenszenvet táplál az egyházi törvénnyel szemben, abban nincs meg az igazi sensus Ecclesiae" (AAS 58, 1966, 801). Az új Egyházi Törvénykönyv nyelvezete -- a mű keletkezését meghatározó alapvetô tényezôknek megfelelôen -- egyszerre kívánt hű lenni a zsinati teológia terminológiáj ához, alkalmazkodni a lelkipásztori szükségletekhez és eleget tenni a jogi szakszerűség követelményeinek. A kánonok latinsága az 1917-es törvénykönyvhöz képest egyszerűbbé és világosabbá vált, de megôrizte azt a sajátos pontosságát, melynek érzékeltetése a modern nyelvekre való fordítás során különleges nehézséget okoz.

A magyar fordításnak ezenkívül egy másik jelentôs akadályt is le kellett küzdenie. Ez pedig a magyar kánonjogi nyelv viszonylagos kiforratlansága volt. A magyar világi jogéletben, különösen a törvényhozásban a latinnyelvűség egyeduralma tovább tartott, mint Európa más országaiban. Ez jogi nyelvünkben is nyomot hagyott. Egyrészt meghatározta a szaknyelv fejlôdési irányát, másrészt negatív jelenségeket is eredményezett. A magyar jogi nyelv nemzetközi mértékkel mérve is kiemelkedett a vadhajtások kifejlôdésének tekintetében. Jogi tudományos műnyelvünkben igen sűrűn elôfordultak latinizmusok és germanizmusok, gyakran ,,megjelentek a szó szerinti fordítás elkerülhetetlen stilisztikai, néha még nyelvtani nehézségei is, ami rnagától értetôdô" (KOVÁCS F., A magyar jogi terminológia kialakulása, Bp.1964, 6-7). A jogi nyelv tisztulásának és magyarosodásának folyamatában kánonjogi nyelvünket bizonyos késés jellemzi. Ennek okai nyilvánvalóak. Az egyetemes egyházi törvényhozás nyelve a latin. A papnevelô intézetek keretében működô hittudományi fôiskoláinkon -- és ez a kánonjog oktatásának legjellemzôbb színhelye -- az egyházjogi oktatás nyelve vagy legalább tankönyve egészen az 1960-as évek második feléig latin volt. Egyházmegyei törvényhozásunkban (zsinati határozatok) a magyar nyelv csak az I. világháború után foglalta el teljesen a latin helyét. Noha a bíráskodás nyelvének a reformkor óta a magyarországi szentszékeknél is a magyarnak kellett lennie (1844: II. tc. 6. §), Esztergomban pl. a szentszéki regisztert 1880-ig latinul vezették, csak az ítéleteket írták be magyarul. A kiegyezés után törvény engedélyezi, hogy az egyházi bíróságok maguk határozzák meg ügykezelési nyelvüket (1868: XLIV. tc. 10. n§). Az I. világháború után ugyan egyházi bíráskodásunkban általános már a magyar nyelv használata, de még a II. világháború után is elôfordul, hogy egy-egy peres iratot a hazai szentszékek latinul állítanak ki olyankor is, mikor az ügyet nem terjesztik Rómába.

A latinul tudók körének szűkülésével nem tudott teljesen lépést tartani a magyar kánonjogi nyelv fejlôdése, bár a jogakadémiákon, fôként pedig az egyetemeken a múlt század második

felében már magyarul tanították az egyházjogot (vö.1868: XLIV. tc.19. §), és részben ehhez kapcsolódva magyar nyelvű kánonjogi kézikönyvek is keletkeztek (pl. Bozóky Alajos, Szeredy József, Konek Sándor, Kazaly Imre és -- még a kódex után is -- Kosutány Ignác és Kérészy Zoltán művei). Az 1917-es Egyházi Törvénykönyv megjelenése után a magyar kánonjogi kiadványok száma nem volt olyan nagy, hogy állandó, egységes terminológia alakulhatott volna ki. Ugyanarra az egyházjogi fogalomra egyes szerzôink más és más fordítást alkalmaztak, sokszor egy művön belül is több megoldással kísérleteztek.

A jelen fordítás a régi egyházjogban is szereplô kifejezések, jogintézmények tekintetében igyekezett figyelembe venni az eddig érvényben volt törvényköny jogát tárgyaló legelterjedtebb magyar nyelvű műveket. Elsôsorban mint legújabb és részletesség dolgában is kiemelkedô kézikönyv, Bánk József munkája (Kánoni jog. I-II, Bp.1960- 1962) szolgált terminológiai alapul, de szem elôtt tartottuk ugyanennek a szerzônek más műveit, valamint Sipos István (fôleg: Katholikus egyházjog, Pécs 1928; A katolikus házasságjog rendszere a Codex Iuris Canonici szerint. Átdolgozta Gálos L., 4. kiad., Bp. 1960; Egyházi perrendtartás köteléki, felszentelés elleni és büntetô ügyekben, 3. kiad., Pécs 1943), Meszlényi Zoltán (Házassági köteléki perek az egyházi biráskodásban, Esztergom 1927), Schermann Egyed (fôleg: Szerzetesjog, Pannonhalma 1927; A szerzetesjog elemei, Pannonhalma 1930) és mások magyar nyelvű, összefoglaló jellegű munkáit, továbbá a Katolikus Lexikon (I-IV, Bp. 1931-1933) megfelelô címszavait. Ugyancsak több helyen tekintetbe vettük terminológiai szempontból az utóbbi években megjelent katolikus teológiai fôiskolai jegyzeteket (Személyi József, Galavits József, Cserpes Jenô munkáit).

Az 1917-es törvénykönyvnek a házasságra és a házassági perre vonatkozó részeit magyar fordításban már Meszlényi Zoltán kiadta 1927- ben (Házassági köteléki perek . . . 391-428). A teljes 1917-es Egyházi Törvénykönyvrôl is készült magyar fordítás (Kánonjogi kódex. Kézirat gyanánt, h. n., é. n.), de az egyházi használatban nem terjedt el, s nem is mentes a kánonjogilag téves magyarításoktól. Technikai és tipográfiai szempontból azonban ez a kiadvány is hasznos tanulságokkal szolgál.

A törvénykönyv szövegének jellege miatt szükséges volt a II. Vatikáni Zsinat okmányai magyar fordításának (A II. Vatikáni Zsinat tanítása, Szerk. Cserháti J. -- Fábián Á., Bp.1975) állandó használata. Nemcsak kifejezések dolgában törekedtünk alkalmazkodni ehhez a kiadáshoz, hanem -- bár néha némi belsô fenntartással -- helyesírás tekintetében is. Az ,,egyház" és a ,,katolikus egyház" név pl. kánonjogilag intézménynév, tehát nagy kezdôbetű illenék hozzá. Feltétlenül kívánatosnak látszott azonban, hogy a zsinat szövegei és a törvénykönyv magyar fordításban is összhangban legyenek egymással. Nem hagytuk figyelmen kívül a fordítás során egyes zsinat utáni egyházi jogszabályok magyar kiadását sem (pl. a liturgikus könyvekben megjelent utasításokat vagy a teológiai jegyzetek függelékében, illetve a ,,Pápai megnyilatkozások" c. sorozatban közölt jogszabály értékű szövegeket).

Ugyancsak állandóan szembesítenünk kellett a terminológiát mai hazai egyházi joggyakorlatunk szóhasználatával. Ám ez sem mondható eléggé egységesnek és következetesnek.

Bizonyos pontokon össze kellett vetnünk szövegünket a hatályos magyar jogszabályok és a tudományos magyar jogi irodalom nyelvezetével és fogalmaival is.

Maga a fordítás a hivatalos latin szövegnek a Libreria Editrice Vaticana által gondozott harmadik kiadását tartja szem elôtt, s figyelembe veszi azokat a javításokat is, melyeket az 1983. szeptember 22-én kiadott hivatalos jegyzék közöl (AAS 75,1983, Pars II, Appendix).

A fordításban természetesen segítséget jelentettek a már más modern nyelveken napvilágot látott kiadások. Használhattuk már az olasz (Codice di dirino canonico. Testo ufficiale e versione italiana, Roma 1983) és a spanyol (Código de Derecho Canónico. Edición bilingüe, Madrid 1983 = BAC minor 66) fordítást, de módunk volt tanulmányozni Inge Gamplnak, a bécsi egyetem professzornôjének kézirat gyanánt készült részleges német fordítását (Texte

des Codex Iuris Canonici. Für Lehr- und Studienzwecke des Wahlpflichtfaches ,,Kirchenrecht -- System" ausgewählt und übersetzt) is. Magához a fordításhoz is alkalmazható volt ezenkívül Hugo Schwendenwein kézikönyve, mely az új törvénykönyv szinte fordításszerűen szöveghű teljes ismertetését adja (Das neue Kirchenrecht. Gesamtdarstellung, Graz 1983). Fordításunk végsô átnézésekor már a teljes német és angol kiadással való egybevetésre is lehetôség volt.

Gyakran már a fordításhoz is vizsgálnunk kellett azt a szándékot, amely a törvényhozót a szöveg egyes szavainak megválasztásában vezette. Errôl elsôsorban a törvénykönyvet átdolgozó pápai bizottságnak a Communicationes c. folyóiratban napvilágot látott közleményeiben találtunk adatokat, de figyelembe vettük a bizottság munkájának egyes szakmai részleteirôl szóló más beszámolókat, tanulmányokat is. A régi törvénykönyv nyelvezetéhez képest jelentkezô változtatások értékeléséhez szükség volt az 1917-es Egyházi Törvénykönyv jogi nyelvéről szóló szakirodalom, különösen Klaus Mörsdorf közismert monográfiája (Die Rechtssprache des Codex Iuris Canonici, Paderborn 1967) állandó szem elôtt tartására is.

A fordítás során követett elvekrôl csupán annyit kell megjegyeznünk, hogy a törvénykönyv készítôi mérlegeltek minden fogalmat, sôt minden egyes szót is, azzal a jelentésbeli gazdagsággal együtt, amit az egyes szavaknak adni kívántak. Tehát nem élhettünk a megszokott fordítói szabadsággal, s nern írhattuk körül a szigorú egyházjogi formulákat, de nem is helyettesíthettük az egyes szakkifejezéseket másokkal, melyeket találóbbnak éreztünk volna. A decretum szót pl. a terminológiai azonosság kedvéért mindig határozatnak fordítottuk, holott a perjogban bizonyos határozatokat végzéseknek is nevezhetnénk. Amikor azonban egy latin kifejezés különbözô jelentéseire más-más magyar szakszó van, s ezek egyike sem használható a másik helyett a félreértés veszélye nélkül, vállaltuk a különbözô szavak alkalmazását. Legfôbb irányelvünk mindezek alapján a latin szöveghez való szigorú hűség volt. A szabadabb, értelmezôbb körülírást inkább a kommentár, mint a fordítás feladatának tekintettük. Természetesen a betű szerinti hűségnek ez a kritériuma -- és ez a párhuzamosan olvasható latin szöveg alapján érzékelhetô -- a törvénykönyv egyes részeinek megfelelôen más és más módon érvényesült. A kánonoknak ugyanis ebben a törvénykönyvben két fô típusa van: a szigorúan és technikailag is jogi jellegűek, valamint a teológiai, lelkipásztori tartalmúak. Ez utóbbiak esetében a fordítás valamivel árnyaltabb, szabadabb lehetett. Ilyenkor néha az egyes latin szakkifejezéseknek megfelelô magyar teológiai műszót kellett alkalmazni az ugyanannak a latin szónak a fordítására lefoglalt magyar kánonjogi műszó helyett (pl. a votum jelentése fogadalom, de a keresztséggel kapcsolatban a vágykeresztségre utal).

Mivel ezeket a fordítási elveket követve nem mindig volt lehetséges szélesebb közönség számára is világos, de az eredeti szöveg teljes jogi értelmét is tükrözô fordítási megoldásokat találni, szükségesnek tűnt, hogy külön magyarázatokat fűzzünk a szöveghez. Ez annál is inkább indokoltnak látszott, mivel a magyar egyházi köztudat -- az ide vonatkozó publikációk kis szárnából ítélve -- csak szerény mértékben értesült arról a nagyszabású elméleti fejlôdésrôl, amin az egyházi jog a zsinat óta keresztülment. Így máris jelentkeztek az új Egyházi Törvénykönyv megértésének elsô nehézségei.

Szövegmagyarázataink rövidségre törekszenek. Csupán azokhoz a kánonokhoz fűztünk megjegyzést, ahol ezt a pontos megértés, a félreértések elkerülése megkívánta. Tartózkodtunk a jogtörténeti visszapillantásoktól. Az esetleg elôforduló ilyen jellegű utalásaink annak jelzésére szorítkoznak, hogy miben áll egy-egy rendelkezés újdonsága a régi törvénykönyvhöz vagy az ez ideig érvényes egyházfegyelemhez képest. Az új törvénykönyv szövegtervezeteirôl és a hivatalosan kihirdetett szöveg egyes részleteirôl már rendelkezésre állnak tudományos értékű kommentárok. Ezekre hivatkozunk is, hogy megkönnyítsük az érdeklôdôknek a további tájékozódást.

Hangsúlyoznunk kell, hogy az Egyházi Törvénykönyv egyetlen hivatalos szövege az Apostoli Szentszék kifejezett rendelkezése folytán a latin eredeti (Normae de Latino textu Codicis Iuris Canonici tuendo eodemque alias in linguas convertendo, in L'Osservatore Romano 1983. jan. 29, 1). A fordítás a megértés szolgálatára hivatott. A tudományos magyarázat alapját tehát a latin szöveg képezi.

Az Egyházi Törvénykönyv hazai kiadásának közrebocsátásakor hálás köszönetet mondunk mindazoknak, akik ennek a kiadványnak a létrehozásában szakmai, nyelvi vagy technikai segítséget nyújtottak. Köszönetünket fejezzük ki Urbano Navarretének, a Pápai Gergely Egyetem rektorának és Julio Manzanaresnek, a Pápai Gergely Egyetem és a Salamancai Pápai Egyetem professzorának az új törvénykönyv szövegével és értelmezésével kapcsolatos szíves felvilágosításaikért; Dankó Lászlónak, a Pápai Magyar Intézet rektorának a munkához szükséges publikációk készséges és gyors rendelkezésre bocsátásáért; továbbá mindazoknak, akik a fordítás egy-egy részének átnézésében közreműködtek, megjegyzéseikkel, szempontjaikkal segítették a magyar szöveg tökéletesítését: Hollós Jánosnak, aki a Keleti Kódex átdolgozására alakult pápai bizottság tanácsadójaként szerzett tapasztalatai alapján járult hozzá a szöveg egy részének átnézéséhez, Csigi Imrének és a Pécsi Püspöki Bíróság többi munkatársainak, a Veszprémi Püspöki Bíróság munkatársainak, nevezetesen Bohus Péternek, Dóczy Lászlónak, Győrű Gézának, Pacsay Jánosnak, Párkányi Józsefnek, valamint mindenkinek, aki az 1983-as esztergomi nyári kánonjogi kurzuson megjegyzésével segítette a fordítás munkáját.

Különösképpen szeretnénk hálánkat kifejezni Személyi Józsefnek, a szerzetesjogi szövegtervezet fordításáért (Schema 1980), melyet súlyos betegsége alatt áldozatos munkával készített el, és amelyet a szerzetesjogi kánonok végleges szövegének fordításakor nagymértékben felhasználtunk.

Köszönettel emlékezünk meg arról a türelmes és pontos rnunkáról is, amit a kézirat gépelése és külsô kiállításának rendezése során Bajkay Gabriella nôvér végzett.

Adja Isten, hogy mindazt a szépet és jót, amit az új Egyházi Törvénykönyv az egyetemes egyház életében megvalósítani hivatott, a magyar egyházban is eredményesen szolgálhassa.

ERDÔ PÉTER

==========

A ,,Sacrae disciplinae leges" kezdetű apostoli rendelkezés

FÔTISZTELENDÔ TESTVÉREIMNEK,
A BÍBOROSOKNAK, ÉRSEKEKNEK, PÜSPÖKÖKNEK,
PAPOKNAK, DIÁKONUSOKNAK
ÉS ISTEN NÉPE MINDEN TAGJÁNAK

JÁNOS PÁL PÜSPÖK

ISTEN SZOLGÁINAK SZOLGÁJA
ÖRÖK EMLÉKEZETÜL

A szent fegyelem törvényeit a katolikus egyház az idôk során meg szokta reformálni és meg szokta újitani, hogy -- mindig hűen az isteni alapítóhoz -- kellôen megfeleljenek a rábízott, üdvösségre vezérlô küldetésnek. Éppen ettôl a szándéktól indítva váltjuk valóra a katolikus világ várakozását, és rendeljük el ma, 1983. január 25-én az átdolgozott Egyházi Törvénykönyv kiadását. Mikor ezt tesszük, gondolatban visszatérünk az 1959. évnek

ugyanerre a napjára, amikor elôdünk, a boldog emlékű XXIII. János pápa elôször jelentette be nyilvánosan, hogy elhatározta az 1917. év pünkösdjén kihirdetett hatályos egyházi törvénygyűjtemény megreformálását.

Az Egyházi Törvénykönyv átdolgozásáról szóló döntés két másik döntéssel együtt született, amelyekrôl a pápa (XXIII. János) ugyanazon a napon beszélt. Az egyik a római egyházmegyei zsinat megtartására, a másik az egyetemes zsinat összehívására vonatkozott. Noha a két esemény közül az elsô nem tartozik szorosan hozzá a törvénykönyv megreformálásához, a másik, vagyis a zsinat a lehetô legnagyobb jelentôségű ennek az ügynek a szempontjából, mert lényegében szorosan összefügg vele.

Ha feltesszük a kérdést, hogy miért érezte át XXIII. János pápa a hatályos törvénykönyv megreformálásának szükségességét, a választ talán magában az 1917-ben kibocsátott törvénykönyvben találjuk meg. Van azonban egy másik és egyben döntô válasz is, hogy tudniillik az egyházjog reformját maga a zsinat, amely az egyháznak a legnagyobb figyelmet szentelte, teljes mértékben akarta, sôt úgy tűnik, követelte.

Nyilvánvaló, hogy a törvénykönyv átdolgozásáról szóló elsô híradás idején a zsinat még csak a jövôre tervezett vállalkozás volt. Ehhez járul, hogy a zsinati tanítóhivatal rendelkezései különösen az egyházról szóló tanítása, csak az 1962--65-ös években fogalmazódtak meg. Mégis, mindenki elôtt nyilvánvaló, hogy XXIII. János lelkének megérzése helyes volt, és méltán mondhatjuk, hogy az egyház hosszú távra szóló érdekét tartotta szem elôtt.

Ezért az új törvénykönyvnek, amelyet ma nyilvánosságra hozunk, szükségképpeni elôfeltétele volt a zsinat tevékenysége. Bár a zsinattal egyidejűleg jelentették be, idôben mégis a zsinat után következik mivel az elôkészítését szolgáló munkálatoknak szükségképpen a zsinatra kellett támaszkodniuk, és így csupán annak lezárása után kezdôdhettek meg.

Ha ma visszagondolunk ennek az útnak a kiindulópontjára, 1959. január 25-ére, és magára XXIII. János pápára, az Egyházi Törvénykönyv átdolgozásának kezdeményezôjére, akkor meg kell állapítanunk hogy ez a törvénykönyv egyetlen szándékból fakadt: a keresztény élet megújításának szándékából. Ez volt az egész zsinati munka irányítója és vezérfonala is.

Áttérve a törvénykönyv kihirdetését megelôzô munkálatok természetének és annak a módnak a vizsgálatára, ahogyan kiváltképpen VI. Pál és I. János Pál pápasága alatt és azóta is, egészen a mai napig végezték azokat, világosan ki kell jelentenünk, hogy ezek a munkálatok kiemelkedôen kollégiális szellemben folytak. Ez nemcsak a mű külsô összeállítására vonatkozik, hanem mélyen érinti maguknak a hozott törvényeknek a lényegét is.

A kollegialitásnak ez az ismertetôjegye, amely ennek a törvénykönyvnek a kialakulását különösképpen jellemzi, teljességgel megfelel a II. Vatikáni Zsinat tanítóhivatalának és jellegének. Ezért a törvénykönyv nem csupán tartalmánál fogva, hanem már keletkezése tekintetében is ennek a zsinatnak a szellemét hordozza. Azét a zsinatét, amelynek okmányaiban az egyház, az üdvösség egyetemes szentsége (vö. Const. Lumen Gentium, 1, 9, 48) mint Isten népe áll elôttünk, hierarchikus felépítése pedig úgy jelenik meg, mint aminek alapját a fejével egységben levô püspöki testület képezi.

Ezért tehát a püspökök és a püspöki konferenciák felhívást kaptak arra, hogy működjenek együtt az új törvénykönyv elôkészítésében, hogy ilyen hosszú utat megjárva, amennyire csak lehetséges, fokozatosan, kollégiális módon érlelôdjenek meg azok az új jogi formulák, amelyeknek azután az egész egyház használatára kell szolgálniuk. Ennek a vállalkozásnak minden szakaszában részt vettek a munkában szakértôk is: olyan emberek, akik kiválóan jártasak a teológiában, a történelemben és különösen az egyházi jogban, és akiket a világ minden részérôl hívtak meg.

Ma mindnyájuknak külön-külön is hálás köszönetet szeretnénk mondani.

Elôször is azok az elhunyt bíborosok jelennek meg szemünk elôtt, akik az elôkészítô bizottság élén álltak: Pietro Ciriaci bíboros, aki a művet elkezdte, és Pericle Felici bíboros, aki a munkák menetét sok éven át, szinte egészen a lezárásig vezette. Azután ennek a bizottságnak a titkáraira gondolunk, a fôtisztelendô Giacomo Violardo úrra, a későbbi bíborosra, valamint Raimondo Bidagor jezsuita atyára, akik bôséges tudományukat és bölcsességüket fordították erre a munkára. Velük együtt megemlékezünk azokról a bíborosokról, érsekekrôl, püspökökrôl és a bizottság minden volt tagjáról, valamint az egyes szakcsoportok tanácsadóiról, akik ezekben az években oly nagy igyekezettel dolgoztak, és akiket Isten idôközben az örökkévalóságba szólított. Mindnyájukért Istenhez száll most imádságunk.

De meg akarunk emlékezni az élôkrôl is, mindenekelôtt a bizottság jelenlegi helyettes elnökérôl, tisztelendô testvérünkrôl, Rosalio Castillo Laráról, aki hosszú idôn keresztül kiváló munkát végzett ebben a fontos tisztségben; azután a kedves Willy Onclin atyáról, aki fáradhatatlan szorgalmával és lelkiismeretességével nagyban hozzájárult a mű sikeres befejezéséhez; továbbá mindenki másról, aki ebben a bizottságban akár bíboros tagként, akár tisztségviselôként, tanácsadóként és munkatársként a szakcsoportokban vagy más hivatalokban irtékesen hozzájárult ennek a hatalmas és átfogó műnek a kidolgozásához és elkészítéséhez.

Amikor ma kihirdetjük a törvénykönyvet, teljesen tudatában vagyunk annak, hogy ez a cselekedet pápai tekintélyünk és hatalmunk kifejezése, és igy primáciális jelleggel rendelkezik. Éppúgy tudatában vagyunk azonban annak is, hogy ez a törvénykönyv tartalmát tekintve összes püspök testvérünknek az egyházról való kollégiális gondoskodását tükrözi; sôt bizonyos mértékben a zsinathoz hasonlóan, ez a törvénykönyv olyan kollégiális együttműködés gyümölcsének tekintendô, amely az egész egyházban elszórtan megtalálható szakértôk és szakintézetek erôinek egyesítésével valósult meg.

Felmerül azonban egy másik kérdés is. Ez az Egyházi Törvénykönyv természetére vonatkozik. Ahhoz, hogy erre a kérdésre helyes választ adhassunk, lélekben fel kell idéznünk azt a régi jogi örökséget, amely az Ó- és Újszövetség könyveiben található, és amelybôl az egyház egész jogi és törvényhozói hagyománya mint elsô forrásából ered.

Az Úr Krisztus ugyanis egyáltalán nem rombolta le a törvénynek és a prófétáknak azt a gazdag örökségét, amely Isten népe történelme és tapasztalása révén az Ószövetségben fokozatosan halmozódott fel, hanem beteljesítette (vö. Mt 5,17), hogy új és mélyebb formában tartozzék hozzá az Újszövetség örökségéhez. Noha Szent Pál a húsvéti misztériumot magyarázva azt tanítja, hogy a megigazulás nem a törvény műveibôl, hanem a hitbôl fakad (vö. Róm 3, 28; Gal 2,16), mégsem zárja ki a tízparancsolat kötelezô erejét (vö. Róm 13, 8-10; Gal 5,13-25; 6, 2), és nem tagadja Isten egyházában afegyelmi rend jelentôségét (vö. 1Kor 5. és 6. fej.). Így az újszövetségi iratok lehetôvé teszik számunkra, hogy még sokkal inkább felfogjuk ennek a fegyelemnek a jelentôségét és jobban megértsük, hogy ez szorosan összefügg magának az evangélium üzenetének üdvösségszerzô jellegével.

Ezek alapján eléggé nyilvánvalónak tűnik, hogy a törvénykönyv célja egyáltalán nem az, hogy az egyház életében a krisztushívôk hitét, a kegyelmet, a karizmákat és különösen a szeretetet helyettesítse. Éppen ellenkezôleg, a törvénykönyv inkább arra törekszik, hogy olyan rendet hozzon létre az egyházi társadalomban, amely a szeretetnek, a kegyelemnek és a karizmának kiváló jelentôséget tulajdonít és egyszersmind megkönnyíti rendezett fejlôdésüket mind az egyházi társadalom, mind a hozzá tartozó egyes emberek életében.

Mint az egyháznak a kinyilatkoztatás és a hagyomány jogi és törvényhozói örökségén alapuló elsôdleges törvényhozói okmánya, a törvénykönyv szükséges eszköznek tekintendô, amelynek segítségével meg lehet ôrizni a kellô rendet mind az egyéni, mind a társas életben, mind magának az egyháznak a tevékenységében. Ezért az egyház hierarchikus és szerves

struktúrájának az isteni alapítótól meghatározott vagy az apostoli, illetve egyéb nagyon régi hagyományon alapuló alapvetô elemein kívül, valamint az egyházra bízott hármas feladat gyakorlására vonatkozó legfôbb elveken kívül, a törvénykönyvnek bizonyos szabályokat és cselekvési normákat is meg kell határoznia.

Az olyan eszköz, mint a törvénykönyv teljesen megfelel az egyház lényegének, ahogyan azt a II. Vatikáni Zsinat tanítóhivatala a maga egészében, különösen pedig ekkléziológiai tanításában kifejti. Sôt, ez az új törvénykönyv bizonyos értelemben felfogható úgy is, mint nagy törekvés az egyházról szóló zsinati tanításnak a kánonjog nyelvére való lefordítására. Ha nem lehetséges is a zsinat tanítása által az egyházról rajzolt képet tökéletesen átültetni a kánonjog nyelvére, mégis a törvénykönyvet mindig ahhoz a képhez kell viszonyítani, mint alapvetô mintához. Ennek alapvonalait kell lehetôség szerint természetének megfelelôen kifejeznie.

Ebbôl néhány alapvetô irányelv adódik, amelyekhez az egész törvénykönyv igazodik mind anyaga, mind az ezzel az anyaggal összefüggô nyelvezet tekintetében.

Sôt, azt állithatjuk, hogy ebbôl adódik a törvénykönyvnek az a jellege, amely a II. Vatikáni Zsinát tanítóhivatala, különösképpen a dogmatikus és a lelkipásztori rendelkezésben foglalt tanítás kiegészítésévé avatja.

Ebbôl következik, hogy az az alapvetô újdonság, amely -- az egyház tövényhozói hagyományától való eltérés nélkül -- a II. Vatikáni Zsinatban, különösképpen annak ekkléziológiai tanításában található, egyúttal az új törvénykönyv újdonságának is alapját képezi.

Azok közül az elemek közül pedig, amelyek az egyház valódi és sajátos képét fejezik ki, a legfôbbek a következôk: az a tanítás, amely az egyházat mint Isten népét (vö. Const. Lumen Gentium, 2), a hierarchikus tekintélyt pedig mint szolgálatot állítja elénk (uo. 3); azután az a tanítás, amely az egyházat mint communiót ábrázolja, és megállapítja azokat a szükségszerű kapcsolatokat, melyek a részegyház és az egyetemes egyház között, valamint a kollegialitás és a primátus között kell, hogy fennálljanak; továbbá az a tanítás amely szerint Isten népének minden tagja a maga sajátos módján részesül Krisztus hármas feladatából, tudniillik a papi, a prófétai és a királyi feladatból. Ezzel a tanítással kapcsolatos a krisztushívôk, különösen a világiak kötelességeire és jogaira vonatkozó tanítás is, valamint az a törekvés, amelyet az egyháznak az ökumenizmus érdekében kell kifejtenie.

Ha tehát a II. Vatikáni Zsinat a hagyomány kincstárából régit és újat hozott elô, és újdonsága ezekben és más elemekben fedezhetô fel, akkor nyilvánvaló, hogy a törvénykönyv az újdonságban való hűségnek és a hűségben való újdonságnak ugyanezt a jegyét hordja magán, és ehhez igazodik mind sajátos anyagában, mind pedig sajátos nyelvezetében.

Az új Egyházi Törvénykönyv olyan idôben lát napvilágot, amikor kihirdetését az egész egyház püspökei nem csupán kívánják, hanem kitartóan és hevesen sürgetik is.

És valóban az Egyházi Törvénykönyv teljességgel szükséges az egyház számára. Mivel az egyház felépítésében társadalmi és látható szervezet is, szabályokra van szüksége, hogy láthatóvá váljék hierarchikus és szerves struktúrája, hogy az Istentôl rábízott feladatoknak, különösen a szent hatalomnak és a szentségek kiszolgáltatásának gyakorlása megfelelô rendezést nyerjen, hogy a krisztushívôk kölcsönös kapcsolatai szereteten alapuló igazságosság szerint alakuljanak, az egyes hívôk jogainak biztosításával és meghatározásával, és végül, hogy a keresztény élet tökéletesebb megélésére irányuló közös kezdeményezések a kánoni törvények segítségével támogatást, erôsítést és serkentést kapjanak.

Végül a kánoni törvények természetüknél fogva megkívánják, hogy megtartsák ôket. Ezért a lehetô legnagyobb gondot fordították arra, hogy a törvénykönyv hosszú elôkészítése során a szabályok pontos kifejezést nyerjenek és szilárd jogi, kánoni és teológiai alapra ipüljenek.

Mindezek után a megfontolások után azt kívánjuk, hogy az új kánoni törvényhozás hatékony eszközzé váljék, amelynek segítségével az egyház a II. Vatikáni Zsinat szellemében tökéletesedhet, és egyre inkább alkalmassá lesz a világban megvalósítandó üdvösséghozó feladatára.

Bizakodó lélekkel tárjuk fel mindenki elôtt ezeket a meggondolásokat, amikor a latin egyház számára kihirdetjük az egyházi törvényeknek ezt a legfôbb gyűjteményét.

Adja Isten, hogy az öröm és a béke, az igazságosság és az engedelmesség legyenek ennek a törvénykönyvnek az ajánlói, és hogy amit a fô elôír, azt a testben meg is tartsák.

Az isteni kegyelem segítségében bízva, Szent Péter és Pál apostol tekintélyére támaszkodva, biztos tudatában annak, amit teszünk eleget téve az egész világ püspökei kívánságának, akik velünk kollégiális érzülettel együtt dolgoztak, legfôbb hatalmunk alapján, ezzel a mostantól kezdve érvényes rendelkezésünkkel a jelen törvénykönyvet úgy, ahogyan összeállították és átdolgozták, kihirdetjük.

Elrendeljük, hogy a továbbiakban az egész latin egyház számára törvény erôvel rendelkezzék, s megtartását rábízzuk az összes illetékes éber felügyeletére. Hogy pedig ezeket az elôirásokat hatályba lépésük elôtt mindenki megismerhesse és alaposan tanulmányozhassa, kijelentjük, hogy azok 1983 ádventjének elsô vasárnapjától kezdve nyernek kötelezô erôt még akkor is, ha egyébként ellentétes intézkedések, rendelkezések vagy akár különleges, sôt egyedi említésre méltó kiváltságok vagy ellenkezô jogszokások lettek volna érvényben.

Felszólítjuk tehát minden kedves fiunkat és leányunkat, hogy ezeket az elôírásokat ôszinte szívvel és jó szándékkal tartsa meg, abban a bizakodó reményben, hogy az egyház buzgó fegyelme felvirágzik és így a lelkek üdvösségének ügye is fellendül a Boldogságos Szűz Máriának, az egyház édesanyjának segítségével. Kelt Rómában, 1983. január 25-én, a vatikáni palotában, pápaságunk ötödik évében.

II. JÁNOS PÁL P. P.

==========

Elôszó

A korai egyház idôszakától fogva szokás volt egybegyűjteni a szent kánonokat, hogy különösen a szent szolgálatot teljesítô személyek könnyebben megismerhessék, alkalmazhassák és követhessék ôket, hiszen ,,egy papnak sem szabad tudatlanságban lennie a rá vonatkozó kánonok felôl". Erre figyelmeztetett már Coelestinus pápa Apulia és Calabria püspökeihez írt levelében (429. július 21. Vö. Jaffé 2. kiadás, n. 371; Mansi IV, col. 469); ezzel egybehangzóan beszél a IV. Toledói Zsinat (633), amely a vizigótok országában az arianizmustól megszabadult egyház fegyelmének helyreállítása után elrendelte, hogy a ,,papok ismerjék a Szentírást és a kánonokat", mivel ,,a tudatlanságot, minden tévedésforrását, különösen az Isten papjainak kerülniük kell" (25. kán.: Mansi X, col. 627). Valóban, az elsô tíz évszázad során az egyházi törvényeknek szinte számtalan gyűjteménye jelent meg, melyeket többnyire magánúton állítottak össze, és amelyek elsôsorban a zsinatok és a római pápák elôírásait tartalmazták más, kisebb jelentôségű forrásokból merített szabályokkal együtt. A nem ritkán egymásnak ellentmondó gyűjteményeknek és szabályoknak ezt a halmazát a XII. század közepén Gratianus szerzetes -- ugyancsak magánkezdeményezéssel --

a törvények és gyűjtemények összhangjává szerkesztette össze. Ez az összehangoló mű, melyet késôbb Decretum Gratiani-nak neveztek, alkotja az elsô részét annak a nagy egyházi törvénygyűjteménynek, amely Iustinianus császár Corpus Iuris Civilisének mintájára a Corpus Iuris Canonici nevet viseli, és amelybe a kánonjog szakértôinek, a glosszátoroknak közreműködésével bekerültek azok a törvények is, amelyeket mintegy két évszázad során a római pápák legfôbb tekintélyével bocsátottak ki. Ez a Corpus a korábbi szabályokat tartalmazó Decretum Gratianin kívül magába foglalja IX. Gergely Liber Extra, VIII. Bonifác Liber sextus c. gyűjteményét, valamint a Clementinae c. kollekciót, vagyis V. Kelemennek XXII. János által kiadott gyűjteményét, továbbá XXII. János Extravagantes c. gyűjteményét és az Extravagantes Communes c. gyűjteményt, mely különbözô pápáknak soha hivatalos kollekcióba nem foglalt dekretális leveleit tartalmazza. Az ebben a Corpusban található egyházi jog képezi a katolikus egyház klasszikus jogát, mely általában ezen a néven ismert. A latin egyház Corpus Iurisának valamiképpen megfelel a görög egyházban a Syntagma Canonum vagy Corpus canonum Orientale. A késôbbi törvényeket, különösen azokat, melyeket a Trentói Zsinat a katolikus megújulás idején hozott, és amelyeket aztán a római kúria különféle központi hatóságai adtak ki, sohasem szerkesztették egyetlen gyűjteménybe. Ez volt az oka annak, hogy a Corpus Iuris Canoniciben nem szereplô törvények az idôk során „az egymásra halmozott törvények olyan hatalmas tömegévé" duzzadtak, amelyben a sok törvény rendezetlensége, sôt bizonytalansága, haszontalansága és hézagai azt eredményezték, hogy maga az egyházi fegyelem is napról-napra nagyobb veszélybe és válságba sodródott. Ezért már az I. Vatikáni Zsinat elôkészítése idején sok püspök kérte, hogy az Isten népének biztosabb és biztonságosabb lelkipásztori gondozása céljából, új és kizárólagos törvénygyűjtemény készüljön. Mivel pedig ezt a munkát zsinati tevékenységgel nem lehetett elvégezni, az Apostoli Szentszék a továbbiakban csak azoknak a szorosan egyházfegyelmi jellegű kérdéseknek az új törvényi szabályozásáról gondoskodott, amelyek igen sürgôsek voltak. X. Pius pápa aztán rögtön pápaságának kezdetén felkarolta az ügyet, elhatározta az összes egyházi törvények összegyűjtését és megreformálását, és elrendelte, hogy ezt a munkát Pietro Gasparri bíboros vezetésével végezzék el. Ennek a nagy és nehéz munkának az elvégzése során elôször is azt a kérdést kellett megoldani, hogy milyen legyen az új gyűjtemény külsó és belsô formája. Elvetették a válogatásnak azt a módszerét, mely szerint az egyes törvényeket terjedelmes eredeti szövegükben kellett volna közölni. Úgy határoztak, hogy a mai kodifikáció módszerét választják. Így a parancsot tartalmazó és kimondó szövegeket új és rövidebb formában fogalmazták meg; az egész anyagot pedig öt könyvbe rendezték, lényegében utánozva ezzel a római jog institúcióinak szerkezetét, ahol elôször a személyekrôl, aztán a dolgokról, végül pedig a keresetekrôl volt szó. A tizenkét évig tartó munka során közösen dolgoztak a szakértôk, a tanácsadók és az egész egyház püspökei. A bevezetésben a 6. kán. az új törvénykönyv jellegét világosan meghatározza: „A törvénykönyv többnyire az eddig érvényes fegyelmet tartalmazza, bár kellô változtatásokat eszközölt rajta". Tehát nem új jog alkotásáról volt szó, hanem fôként az addig érvényes jog új módon való rendezéséről. X. Pius halála után utóda, XV. Benedek hirdette ki 1917. május 27-én ezt az egyetemes, kizárólagos, hivatalos gyűjteményt, mely 1918. május 19-tôl kötelezô erôvel rendelkezett. Ennek a Pius- és Benedek-féle törvénykönyvnek az egyetemes jogát az általános egyetértés igazolta. Ez a jog nagyban hozzájárult korunkban az idôközben tovább gyarapodó egyház lelkipásztori tevékenységének hatékony elômozdításához. Mégis az egyház külsô körülményei ebben a világban, mely néhány évtized alatt oly gyors változáson ment keresztül, és az erkölcsök oly súlyos átalakulását élte át, valamint az egyházi közösség változó belsô helyzete, szükségképpen azt eredményezték, hogy a kánoni törvények újabb reformja egyre sűrgôsebbé és kivánatosabbá vált. XXIII. János pápa világosan látta az idônek ezeket a jeleit, amikor a római egyházmegyei zsinat és a II. Vatikáni Zsinat 1959. január 25-i bejelentésével egyidejűleg meghirdette, hogy ezek az események egyben szükségszerű

elôkészületek is a törvénykönyv oly kívánatos megújításának megkezdéséhez. Noha a bizottságot az Egyházi Törvénykönyv átdolgozására már az egyetemes zsinat megkezdése után, 1963. március 28-án megalakították, s az elnök Pietro Ciriaci biboros, a titkár pedig a fôtisztelendô Giacomo Violardo úr lett, ugyanabban az évben, ülésükön november 12-én a bizottság bíboros tagjai az elnökkel együtt arra a megállapodásra jutottak, hogy a tulajdonképpeni átdolgozási munkákat elhalasztják, mert azokat csak a zsinat befejezése után lehet megkezdeni. A megújítást ugyanis azok szerint a tanácsok és elvek szerint kellett elvégezni, amelyeket maga a zsinat határoz meg. Idôközben a XXIII. János által alapított bizottsághoz utóda, VI. Pál 1964. április I7-én hetven tanácsadót osztott be, majd pedig újabb bíboros tagokat nevezett ki, és tanácsadókat hívott meg az egész világról, hogy tevékenységükkel járuljanak hozzá a munka elvégzéséhez. A pápa 1965. február 24-én új titkárt nevezett ki a bizottság számára Raimondo Bidagor jezsuita atya személyében, mivel Violardo fôtisztelendô urat a Szentségi Kongregáció titkárává léptették elô, majd ugyanabban az évben november 17-én fôtisztelendô Willy Onclin urat a bizottság helyettes titkárává nevezte ki. Ciriaci biboros halála után az új elnök 1967. február 2l-én Pericle Felici érsek lett, aki azelôtt a II. Vatikáni Zsinat fôtitkára volt, és akit ugyanabban az évben június 26-án felvettek a Bíborosok Szent Kollégiumába, majd pedig elfoglalta a bizottság elnöki tisztségét. Mivel pedig a fôtisztelendô Bidagor atya 1973. november 1-én, nyolcvanadik életévében megvált a titkári tisztségtôl, 1975. február 12- én Rosalio Castillo Lara szaléziánust, praecausai c. püspököt, a venezuelai Trujillo koadjutor püspökét nevezték ki a bizottság új titkárává, majd ugyanô lett 1982. május 17-én Pericle Felici bíboros hirtelen halála után a bizottság helyettes elnöke.

Már vége felé járt a II. Vatikáni Egyetemes Zsinat, amikor 1965. november 20-án VI. Pál pápa személyes jelenlétében a bizottság bíboros tagjainak, titkárainak, tanácsadóinak és a titkárság tisztségviselôinek részvételével ünnepélyes ülést tartottak az Egyházi Törvénykönyv átdolgozási munkálatainak nyilvános megnyitására. Az ekkor elhangzott pápai beszéd valamiképpen megvetette az egész munka alapját, és emlékezetbe idézte, hogy a kánoni jog az egyház természetébôl fakad, abban a joghatósági hatalomban gyökeredzik, melyet Krisztus adott az egyháznak, és hogy célját a lelkeknek az örök üdvösség elérésére irányuló gondozásában kell megjelölni. Megvilágítja továbbá a beszéd az egyház jogának jellegét, megvédi szükségességét a leggyakrabban elôforduló ellenvetésekkel szemben, utal a jog és a kollekciók fejlôdésének történetére, fôként pedig rávilágít az új átdolgozás sürgôs szükségességére, hogy így az egyház fegyelme megfelelôen alkalmazkodjék a megváltozott körülményekhez. A pápa ezenkívül két olyan szempontot jelölt meg a bizottság számára, amelynek az egész munkában irányadónak kell lennie. Az elsô, hogy nem csupán a törvények új elrendezéséröl van szó, mint a Pius- és Benedek- féle törvénykönyv összeállításakor, hanem (ésfôként) a szabályoknak az új szellemiség és az új szükségletek szerinti megreformálásáról, noha ehhez a régi jognak kell alapul szolgálnia. A másik szempont, hogy ennek az átdolgozásnak a során gondosan szem elôtt kell tartani a II. Vatikáni Zsinat határozatait és iratait, mivel bennük találhatók meg a törvényhozói megújhodás alapvonalai, akár azért, mert olyan szabályokat tartalmaznak, melyek közvetlenül új intézményekre és az egyházi fegyelemre vonatkoznak, akár pedig azért, mert a zsinat gazdag tanításának, mellyel a lelkipásztori életet megajándékozta, a kánoni törvényhozásban is meg kellett, hogy legyenek a maga következményei és szükséges kiegészítései. A pápa beszédeiben, utasításaiban és útmutatásaiban az ezt követô években is ismételten felidézte az említett két szempontot a bizottság tagjai elôtt, ésfelsôbb irányításával, valamint folytonos figyelmével kísérte az egész munkálatot.

Hogy az albizottságok, vagyis a szakcsoportok szervezetten foghassanak munkájukhoz, szükséges volt, hogy mindenekelôtt kidolgozzák és jóváhagyják azokat az alapelveket, amelyek a törvénykönyv egész átdolgozásának útját megjelölik. A tanácsadók egy központi csoportja készítette elô annak az okmánynak a szövegét, amelyet a pápa utasítására 1967. októberében bocsátottak tanulmányozásra a püspöki szinódus általános gyűlése elé. Ott szinte egyhangúlag hagyták jóvá az alábbi elveket:1) A jog magújítása során az új törvénykönyv jogi jellegét, melyet maga az egyház társasági jellege kíván meg, feltétlenül meg kell ôrizni. Ezért a törvénykönyv feladata szabályokat adni, hogy a krisztushívôk keresztény életük során részesüljenek azokban az egyház által felajánlott javakban, melyek ôket az örök üdvösségre vezetik. Ebbôl a célból tehát a törvénykönyvnek meg kell határoznia és védenie kinek-kinek a többiekkel és az egyházi közösséggel szemben fennálló jogait és kötelezettségeit, amennyiben ezek az Isten tiszteletét és a lelkek üdvösségét érintik. 2) A külsô fórum és a belsô fórum -- mely az egyház sajátossága és évszázadokon át létezett -- legyen összhangban úgy, hogy a kettô összeütközését elkerüljék. 3) A lelkipásztori gondozás lehetô legjobb elômozdítása végett, az új jogban az igazságosság erényén kívül vegyék figyelembe a szeretet, a mértékletesség, az emberiesség, a mérséklet erényét is; ezekkel törekedjenek a méltányosságra nemcsak a törvények lelkipásztori alkalmazásában, hanem magában a törvényhozásban is, és ezért hagyják el a túl szigorú szabályokat, sôt inkább folyamodjanak buzdításhoz és meggyôzéshez ott, ahol nincs szükség a szigorú jog megtartására a közjó vagy az egyetemes egyházi fegyelem miatt. 4) Hogy a legfôbb törvényhozó és a püspökök a felkek gondozásában összehangoltan működjenek, és a pásztorok tisztsége pozitívabb módon jelenjék meg, az egyetemes törvények alóli felmentésre szóló felhatalmazások, melyek eddig rendkívüliek voltak, váljanak rendes joggá, és csak azt tartsák fenn az egyetemes egyház legfôbb hatalmának vagy más felsôbb hatóságoknak, ami a közjó miatt kivételt kíván. 5) Ügyeljenek kellôen arra az elvre, mely az elôzôbôl következik, és a szubszidiaritás elve néven ismert. Ezt az egyházban annál is inkább alkalmazni kell, mert a püspökök hivatala a hozzá tartozó hatalmakkal együtt isteni jonon alapul. Ennek az elvnek segítségével a törvényhozói egység, valamint az egyetemes és általános jog fenntartásával, hangsúlyt kap annak illô és szükséges volta is, hogy a részleges jogok és a részleges végrehajtói hatalom terén számukra elismert egészséges önkormányzat révén történjék gondoskodás arról, ami különösen az egyes intézményeknek hasznos. Ugyanennek az elvnek az alapján tehát az új törvénykönyv bízza rá mind a részleges jogokra, mind a végrehajtói hatalomra azt, ami az egyetemes egyház fegyelmi egységéhez nem szükséges, hogy így kellôen biztosított legyen az egészséges úgynevezett ,,decentralizálás", a részekre bomlás és a nemzeti egyházak alakításának veszélye nélkül. 6) Az összes krisztushívô alapvetô egyenlôsége és a hivatalok meg a feladatok különbözôsége miatt, melyeknek alapja magában az egyház hierarchikus rendjében van, hasznos, hogy a személyek jogai megfelelô meghatározást és biztosítást nyerjenek. Ez hozzájárul ahhoz, hogy a hatalom gyakorlásának szolgálat jellege világosabban kitűnjék, alkalmazása megszilárduljon, a visszaélések pedig megszűnjenek. 7) Hogy pedig ezeket az intézkedéseket gyakorlatra váltsák, szükséges, hogy különös gondot fordítsanak annak az eljárásnak a szabályozására, mely az alanyi jogok védelmére irányul. Tehát a jog megújitásában ügyeljenek arra, ami ezen a területen eddig nagyon hiányzott, vagyis a közigazgatási felfolyamodásra és az igazságszolgáltatásra. Ennek érdekében szükséges, hogy világosan megkülönböztessék az egyházi hatalom különbözô feladatait, vagyis a törvényhozói, a közigazgatási és a bírói feladatot, és kellôképpen meghatározzák, hogy mely szerveknek kell az egyes feladatokat gyakorolniuk. 8) Az egyházkormányzat gyakorlásában a területi jelleg megtartásának elvét valamiképpen felül kell vizsgálni; úgy tűnik ugyanis, hogy az apostoli tevékenység mai szempontjai ajánlatossá teszik a személyi joghatósági egységeket. Ezért az új jogban ki kell mondani azt az elvet, amely szerint kormányzás szempontjából Isten népének részeit általános szabályként területileg kell meghatározni; de

semmi akadálya ne legyen annak, hogy ahol a hasznosság indokolja, legalább a területi elvvel egyidejűleg, más elveket is el lehessen fogadni a hívô közösség meghatározásának ismérveként. 9) A kényszerítô jogot illetôen, melyrôl az egyház mint külsô, látható és független társaság nem mondhat le, a büntetések legyenek általában utólag kimondandóak, és csak a külsô fórumon mondják ki és engedjék el ôket. Az önmaguktól beálló büntetéseket kevés esetre korlátozzák, és csak igen súlyos büntetendô cselekményekre róják ki ôket. 10) Végül, amint mindenki egyhangúlag elismeri, a törvénykönyv új felosztási rendszerét, melyet a megújitás megkíván, kezdettôl fel lehet ugyan vázolni, pontosan meghatározni és eldönteni azonban nem lehet. Ezt tehát csak akkor lehet elvégezni, ha az egyes részeket már kellôen átdolgozták, sôt csak akkor, amikor már majdnem az egész munka befejezést nyert. Ezekbôl az elvekbôl, melyekhez az új törvénykönyv kidolgozásának igazodnia kellett, világosan kitűnik, hogy folytonosan alkalmazni kellett a I1. Vatikáni Zsinatnak az egyházról szóló tanítását, tudniillik azt a tanítást, mely kimondja, hogy Krisztus titokzatos testének nem csupán a külsô és társadalmi vonatkozásaira kell figyelmet fordítani, hanem és fôként a belsô életére. És valóban, az új törvénykönyv szövegének kidolgozása során a tanácsadókat ezek az elvek vezették. Idôközben a bizottság bíboros elnökének a püspöki konferenciák elnökeihez címzett 1966. január 15-én kelt levele útján az egész katolikus világ püspökei felkérést kaptak arra, hogy terjesszék elô kívánságaikat és javaslataikat magáról a készülô új jogról, valamint arról a módról, hogy hogyan lépjenek egymással megfelelô kapcsolatba a püspöki konferenciák és a bizottság annak érdekében, hogy az egyház javára a lehetô legszorosabb együttműködést alakítsák ki ebben a tekintetben. Ezenkívül felkérték ôket, hogy küldjék el a bizottság titkárságához azoknak a kánonjogi szakértôknek a nevét, akik a püspökök megítélése szerint a leginkább kiemelkednek tanítás dolgában az illetô vidéken, s egyben jelöljék meg azt is, hogy miben jártasak különösképpen az illetôk, hogy így közülük tanácsadókat és munkatársakat lehessen választani és kinevezni. És kezdettôl fogva, majd a munkálatok folyamán is, valóban kineveztek a bíboros tagok mellé a bizottság tanácsadói közé a kánonjogban, a teológiában, a lelkipásztorkodásban és a világi jogban szakértelemmel rendelkezô püspököket, papokat, szerzeteseket, világiakat az egész keresztény világból, hogy munkájukkal hozzájáruljanak az új Egyházi Törvénykönyv elkészítéséhez. A munkálatok egész ideje alatt tagként, tanácsadóként és más munkatársként az öt világrész 31 országából származó összesen 105 bíboros, 77 érsek és püspök, 73 világi pap, 47 szerzetes pap, 3 szerzetesnô és 12 világi vett részt a bizottság munkájában. Már a II. Vatikáni Zsinat utolsó ülése elôtt, 1965. május 6-án magánjellegű ülésre hívták össze a bizottság tanácsadóit. Ezen a szentatya hozzájárulásával a bizottság elnöke három alapvetô kérdést terjesztett eléjük tanulmányozásra. A kérdések a következôk voltak: egy törvénykönyv készüljön-e vagy kettô, tudniillik egy latin és egy keleti; milyen rend szerint végezzék a szerkesztés munkáját, vagyis milyen legyen a bizottságnak és a bizottság szerveinek az eljárási módja; végül pedig, hogy hogyan osszák el kellôképpen azt a munkát, amit a különbözô, párhuzamosan dolgozó albizottságokra bíznak. Ezekrôl a kérdésekrôl az erre a célra alakított három csoport jelentést tett, s ezt eljuttatták a tagokhoz.

Ugyanezekkel a kérdésekkel kapcsolatban a bizottság bíboros tagjai 1965. november 25-én megtartották második ülésüket. Ezen felkérték ôket, hogy válaszoljanak bizonyos ide vonatkozó kételyekre. Az új törvénykönyv beosztási rendszerét illetôen a tanácsadók központi csoportja 1967. április 3-7-ig tartó gyűlésének kívánságára szerkesztettek egy irányelvet, melyet a püspöki szinódus elé kellett terjeszteni. A szinódus ülése után hasznosnak látszott 1967. novemberében a tanácsadókból egy különleges csoportot alakítani, amely a beosztási rendszer tanulmányozásával foglalkozott. Ennek a csoportnak 1968. április elején tartott ülésén mindnyájan egyetértettek abban, hogy az új törvénykönyvbe nem kell felvenni sem a szó szoros értelmében vett liturgikus törvényeket, sem a boldoggá- és szenttéavatásra

vonatkozó szabályokat, sem pedig az egyház külsô kapcsolataival összefüggô normákat. Mindenki egyetértett abban is, hogy az Isten népérôl szóló részben kell elhelyezni az összes krisztushívôk személyi jogállására vonatkozó anyagot, és külön kell tárgyalni azokról a hatalmakról és felhatalmazásokról, amelyek a különbözô hivatalok és feladatok gyakorlásával kapcsolatosak. Végül mindnyájan megegyeztek abban is, hogy az új törvénykönyvben nem tartható meg teljesen a Pius- és Benedek-féle törvénykönyv könyvek szerinti beosztása. A bizottság bíboros tagjainak 1968. május 28-án tartott harmadik ülésén a bíboros atyák a lényeget illetôen jóváhagyták azt az ideiglenes elrendezést, amely szerint a már elôzôleg megalakított szakcsoportok az alábbi új beosztást nyerték: ,,A törvénykönyv beosztási rendszere", ,,Általános szabályok", ,,A szent hierarchia", ,,A tökéletesség intézményei", ,,A világiak", ,,A természetes és jogi személyek általában", ,,A házasság", ,,A szentségek a házasság kivételével", ,,Az egyházi tanítóhivatal", ,,Az egyházi vagyonjog", ,,Az eljárások", ,,Büntetôjog".

,,A természetes és jogi személyek" nevű csoport (késôbb ugyanis így nevezték) által tárgyalt témák az ,,Általános szabályok" című elsô könyvbe kerültek. Ugyancsak hasznosnak látszott egy csoportot alakítani ,,A szent helyek és idôk, valamint az istentisztelet" néven. Más csoportok nevét a tágabb feladatkörre való tekintettel megváltoztatták: ,,A világiak" nevű csoport ,,A hívôk jogai és társulásai, valamint a világiak" nevet kapta; ,,A szerzetesek" elnevezésű csoport késôbb ,,A tökéletesség intézményei", majd ,,Az evangéliumi tanácsokra tett fogadalommal megszentelt élet intézményei" néven szerepelt. Röviden meg kell emlékeznünk annak a módszernek fôbb elemeirôl, amelyet az átdolgozási munka során több, mint 16 éven át alkalmaztak: az egyes csoportokban tömörült tanácsadók a legnagyobb odaadással végezték kiváló munkájukat, egyedül az egyház javát tartva szem elôtt mind a saját szövegtervezetük egyes részeivel kapcsolatos vélemények írásbeli elôkészítése során, mind a meghatározott idôközönként Rómában tartott ülések alatti megbeszéléseken, mind azoknak a megjegyzéseknek, véleményeknek és javaslatoknak a tanulmányozásában, melyek az illetô szövegtervezetrôl a bizottsághoz érkeztek. Az eljárási mód a következô volt: az egyes tanácsadóknak, akik nyolc és tizennégy közötti számban alkották az egyes szakcsoportokat, megjelölték azt a témát, amit a hatályos törvénykönyvbôl kiindulva átdolgozásnak kellett alávetni. A kérdések tanulmányozása után mindegyikük eljuttatta írásbeli véleményét a bizottság titkárságának; ennek egy példányát átadták a referensnek, és ha volt elég idô, a csoport összes tagjainak is. A tanulmányi üléseken, melyeket a munkanaptár szerint Rómában kellett tartani, a csoport tanácsadói összejöttek és a referens elôterjesztése alapján az összes kérdéseket és javaslatokat addig elemezték, amíg a kánonok szövegét részleteiben is szavazással meg nem határozták és szövegtervezetté nem szerkesztették. Az ülésen a referensnek egy tisztségviselô volt segítségére, aki a jegyzô feladatát látta el. Az ülések száma csoportonként nagyobb vagy kisebb volt a konkrét témák szerint. A munkálatok évekig eltartottak. Fôként a késôbbi idôszakban voltak bizonyos vegyes csoportok is, melyeket azért alakítottak, hogy a különbözô csoportokból egyes tanácsadók összejöjjenek és megvitassák azokat a témákat, amelyek több csoportot közvetlenül érintettek, és így közös megegyezéssel kialakított döntést kívántak. Mikor a szakcsoportok munkájának eredményeként egyes szövegtervezetek kidolgozása elkészült, konkrét útmutatásokat kértek a legfôbb törvényhozótól arra nézve, hogy ezek után milyen utat kövessenek a munkában; ez az út pedig az akkor adott szabályok szerint a következô volt: A szövegtervezeteket a magyarázó jelentéssel együtt elküldték a pápának, aki eldöntötte, hogy át lehet-e térni a vélemények kikérésére. Ennek az engedélynek az elnyerése után a kinyomtatott szövegtervezeteket alávetették az egész világ püspökei, valamint más tanácsadó szervek (vagyis a római kúria központi hatóságai, az egyházi egyetemek és fakultások, továbbá az egyetemes rendfônökök szövetsége) vizsgálatának, hogy ezek a szervek, józanul meghatározott -- hat hónapnál nem

rövidebb -- idôn belül igyekezzenek véleményt nyilvánítani. Egyszersmind elküldték a szövegtervezeteket a bizottság bíboros tagjainak is, hogy a munkának ebbôl az állapotából kiindulva tegyék meg általános és részletekre vonatkozó megjegyzéseiket. A szövegtervezeteket az alábbi sorrendben bocsátották véleményezésre: 1972-ben ,,A közigazgatási eljárás" című tervezetet; 1973-ban a ,,Büntetô rendelkezések az egyházban"; 1975-ben ,,A szentségek"; 1976- ban ,,A jogok védelme érdekében való eljárás módja, vagyis az eljárások"; 1977- ben ,,Az evangéliumi tanácsokra tett fogadalommal megszentelt élet intézményei"; az ,,Általános szabályok"; ,,Az Isten népe"; ,,Az egyház tanítói feladata"; ,,A szent helyek és idôk, valamint az istentisztelet"; ,,Az egyházi vagyonjog" című tervezetet. Kétségtelen, hogy az átdolgozott Egyházi Törvénykönyvet nem lehetett volna megfelelôen elôkészíteni anélkül a felbecsülhetetlen értékű és folytonos együttműködés nélkül, amelyet a püspököktôl és a püspöki konferenciáktól küldött nagyszámú és igen nyomós, fôként lelkipásztori jellegű megjegyzés jelentett a bizottságnak. A püspökök ugyanis igen sok írásbeli megjegyzést készítettek, mégpedig mind általában, a szövegtervezetek egészére vonatkozóan, mind pedig a részleteket illetôen, az egyes kánonokkal kapcsolatban. Nagyon hasznosak voltak ezenkívül azok a megjegyzések is, amelyeket az egyház központi kormányzatával kapcsolatos tapasztalataik alapján a szent kongregációk, a római kúria bíróságai és más intézményei tettek, valamint azok a tudományos és technikai javaslatok és ajánlások, melyeket a különbözô iskolákhoz tartozó és különféle gondolkodású egyházi egyetemek és fakultások terjesztettek elô. A bizottsághoz küldött összes általános és részletekre vonatkozó megjegyzések tanulmányozása, vizsgálata és testületi megvitatása fárasztó és hatalmas munkával járt. Ez hét éven át tartott. A bizottság titkársága aprólékos pontossággal gondoskodott arról, hogy elrendezzék és egységbe foglalják a megjegyzéseket, javaslatokat és ajánlásokat, melyeket elôbb a tanácsadóknak küldtek el tüzetes vizsgálatra, majd a tíz szakcsoport testületi munkaülésein vitára bocsátották ôket.

Nem volt olyan megjegyzés, amit ne a legnagyobb figyelemmel és gondossággal értékeltek volna. Akkor is így tettek, amikor egymással ellentétes megjegyzésekrôl volt szó (ami nem volt ritka eset). Ezeknek nem csupán a szociológiai súlyát (vagyis az ôket elôterjesztô tanácsadó szervek vagy személyek számát) tartották szem elôtt, hanem fôként hittani és lelkipásztori értékét, összhangját a II. Vatikáni Zsinat tanításával és alkalmazási szabályaival, valamint a pápai tanítóhivatallal, továbbá azt, hogy sajátosan technikai és tudományos szempontból kellôen megfelelnek-e a kánoni jogrendszernek. Sôt, valahányszor kétség merült fel, vagy különösen fontos kérdésekrôl tárgyaltak, ismét kikérték a bizottság teljes ülésen egybegyűlt bíboros tagjainak véleményét. Más esetekben pedig, a megbeszélés sajátos tárgyára való tekintettel véleményt kértek a Hittani Kongregációtól és a római kúria más központi hatóságaitól is. Végül a püspökök és a többi tanácsadó szervek kérésére vagy javaslatára is sok javítást és változtatást hajtottak végre a korábbi szövegtervezetek kánonjain. Így azután egyes szövegtervezeteket teljesen megújitottak vagy átjavítottak.

Ezért a szövegtervezetek átdolgozása után a bizottság titkára és a tanácsadók újabb nehéz munkába fogtak. Gondoskodni kellett ugyanis a szövegtervezetek belsô összehangolásáról, terminológiai egységének biztosításáról, különösen jogtechnikai szempontból, a kánonok rövid és jól megszerkesztett szabályokká alakításáról, továbbá a beosztási rendszer végsô megállapításáról, hogy így a különbözô csoportok által készített szövegtervezetek egyetlen és minden részében összefüggô törvénykönyvvé egyesüljenek.

Az új beosztási rendszer, mely a munka fokozatos érlelôdésével szinte magától bontakozott ki, két alapelvre épül. Ezek egyike a központi csoport által elôzetesen meghatározott általánosabb elvekhez való hűség, másika pedig az a gyakorlati szempont, hogy az új

törvénykönyvet ne csupán a szakértôk, hanem a lelkipásztorok és az összes krisztushívôk is könnyen megérthessék és használhassák. Az új törvénykönyv tehát hét könyvbôl áll. Ezek címe: Általános szabályok, Az Isten népe, Az egyház tanítói feladata, Az egyház megszentelôi feladata, Az egyház anyagi javai, Büntetô rendelkezések az egyházban, Az eljárások. Noha már a régi és az új törvénykönyv egyes könyveinek címe közti különbség is eléggé jelzi a két rendszer közti különbséget, a beosztási rendszer megújitása mégis sokkal inkább a részekbôl, szakaszokból, címekbôl és ezek feliratai bôl tűnik ki. Mindenesetre biztosnak tekinthetjük, hogy az új elrendezés a régivel szemben nem csupán a kánonjog anyagának és sajátos jellegének felel meg jobban, hanem -- és ez a fontosabb -- jobban eleget tesz a II. Vatikáni Zsinat egyházról szóló tanításának és azoknak az ebbôl fakadó elveknek, melyeket az átdolgozás kezdetén tűztek ki célul.

Az egész törvénykönyv nyomtatott szövegtervezetét 1980. június 29-én Szent Péter és Pál apostol ünnepén adták át a pápának, aki elrendelte, hogy küldjék el végleges átvizsgálás és ítéletalkotás céljából a bizottság minden bíboros tagjának. A pápa pedig, hogy még nyilvánvalóbbá tegye az egész egyház részvételét a munkálatoknak ebben az utolsó szakaszában is, elrendelte, hogy további tagokat osszanak be a bizottságba: a püspöki konferenciák vagy a püspöki konferenciák tanácsai, illetve csoportjai javaslatára az egész egyházból kiválasztott biborosokat és püspököket is. Ezzel a bizottság tagjainak száma 74-re emelkedett. Ezek a tagok 1981 elején igen sok megjegyzést küldtek be, melyeket a bizottság titkársága az egyes szóban forgó témákban különösképpen jártas szakértôk közreműködésével gondos vizsgálatnak, szorgalmas tanulmányozásnak és testületi megvitatásnak vetett alá. A megjegyzések összefoglalását a titkárság és a tanácsadók válaszaival együtt 1981 augusztusában megküldték a bizottság tagjainak. Az új törvénykönyv teljes szövegének megvitatására és a róla való végleges szavazásra összehívott teljes ülést a pápa utasítására, 1981. október 20-28-ig tartották a püspöki szinódus termében. Ekkor fôként hat nagyobb súlyú ésjelentôségű kérdésrôl folyt megbeszélés, de más olyan kérdésekrôl is, amelyek felvetését legalább tíz atya kérte. A teljes ülés végén a következô kérdést tették fel: Elfogadják-e az atyák, hogy az Egyházi Törvénykönyv szövegtervezetének a teljes ülésen történt megvitatása és a rajta elvégzett javítások után, a teljes ülésen többségileg megszavazott megjegyzések bevezetésével és a többi megjegyzés figyelembevételével, a stílus és a latin nyelvezet átcsiszolása után (mindezeket az elnökre és a titkárságra bízva), ezt a tervezetet arra méltassák, hogy mielôbb a pápa elé terjesszék, a belátása szerinti idôben és módon való kiadás céljából? Az atyák egyhangúlag azt válaszolták: elfogadjuk.

A törvénykönyv így átdolgozott és jóváhagyott teljes szövegét, melyet az Egyházi Alaptörvény tervezetébôl vett és anyaguknál fogva a törvénykönyvbe iktatandó kánonokkal is kibôvítettek, és latin nyelvezet szempontjából is átcsiszoltak, végül kinyomtatták és 1982. április 22- én átnyújtották a pápának, hogy a kihirdetésre sor kerülhessen.

A pápa pedig néhány szakértô segítségével és az Egyházi Törvénykönyvet Átdolgozó Pápai Bizottság helyettes elnökének meghallgatásával, ezt az új tervezetet személyesen átjavította, és mindent éretten mérlegelve elrendelte, hogy a törvénykönyvet 1983. január 25-én kell kihirdetni, annak az elsô bejelentésnek az évfordulóján, amelyet XXIII. János pápa tett a törvénykönyv átdolgozásáról.

Mivel így az erre alapított pápai bizottság közel húsz év elteltével a rábízott igen nehéz feladatot szerencsésen elvégezte, most a lelkipásztorok és a krisztushívôk rendelkezésére áll az egyház legújabb joga. Nem hiányzik belôle az egyszerűség, az áttekinthetôség, a belsô összhang és az igazi jogi tudományosság, mivel pedig a szeretet, a méltányosság, az

emberiesség sem idegen tôle, és teljesen átjárja a valódi keresztény szellem, igyekszik megfelelni az egyház Istentôl adott külsô és belsô jellegének, és egyszersmind gondoskodni kíván az egyház feltételeirôl és szükségleteinek kielégítésérôl a mai világban. Függetlenül attól, hogy a mai emberi társadalom nagyon gyors változásai miatt egyes szabályok már a kodifikáció idején vesztettek tökéletességükbôl, és késôbb új átdolgozásra szorulnak majd, elmondható, hogy az egyház az erôk olyan gazdagságával rendelkezik, hogy az elmúlt századokhoz hasonlóan, képes ismét rátalálni élete törvényei megújításának útjára. Most azonban már nem lehet tudatlanságban lenni a törvényt illetôen; a lelkipásztoroknak biztos szabályok állnak rendelkezésükre szent szolgálatuk gyakorlásának helyes irányitásában; mindenki számára adott a lehetôség jogainak és kötelességeinek megismerésére, s így elzárul az önkényes cselekvés útja; az egyházi fegyelemben a törvények hiánya miatt esetleg fellépett visszaélések könnyebben kiirthatók és megelôzhetôk lesznek; az egész apostoli tevékenység pedig, az intézmények és a kezdeményezések, valódi alappal rendelkeznek a serény indulásra és az elôrehaladásra, mert az egészséges jogi rendezés teljességgel szükséges ahhoz, hogy az egyházi közösség eleven legyen, erôsödjék és virágozzék. A Boldogságos Szűz Mária, az egyház anyja, jegyese Szent József, az egyház védôszentje, valamint Szent Péter és Pál közbenjárására adja meg ezt a jóságos Isten.
==========
Általános szabályok

I. KÖNYV
ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

1. kán. -- Ennek a törvénykönyvnek a kánonjai csak a latin egyházra vonatkoznak.

2. kán. -- A törvénykönyv általában nem határozza meg a liturgikus cselekmények végzésének kötelezô rítusait, ezért az eddig érvényes liturgikus szabályok hatályban maradnak, kivéve ha közülük valamelyik ellentétes a törvénykönyv kánonjaival.

3. kán. -- A törvénykönyv kánonjai nem érvénytelenítik és nem is módosítják azokat a megállapodásokat, amelyeket az Apostoli Szentszék egyes országokkal vagy más politikai társulatokkal kötött; ezek tehát, mint eddig, továbbra is érvényben maradnak, a jelen törvénykönyv ellentétes elôírásai ellenére is.

4. kán. -- A szerzett jogok és azok a természetes vagy jogi személyeknek az Apostoli Szentszéktôl eddig adományozott kiváltságok, amelyekkel élnek, és amelyeket nem vontak vissza, érintetlenül maradnak, hacsak ennek a törvénykönyvnek a kánonjai kifejezetten vissza nem vonják ôket.

5. kán. -- 1. §. A jelen kánonok elôírásaival ellenkezô, jelenleg érvényes egyetemes vagy részleges jogszokások teljesen megszűnnek, ha ennek a törvénykönyvnek a kánonjai elvetik azokat, és nem engedhetô meg az sem, hogy a jövôben feléledjenek. A többi ellentétes jogszokás szintén eltöröltnek tekintendô, kivéve ha a törvénykönyv kifejezetten utal ennek ellenkezôjére, vagy ha a szokás évszázados vagy emberemlékezetet meghaladó; ha ez utóbbiak a helyi és személyi adottságok miatt az ordinárius megítélése szerint nem szüntethetôk meg, el lehet tűrni ôket.
–2. §. Az eddig érvényben lévô törvénypótló jogszokások fennmaradnak, akár egyetemesek, akár részlegesek.

6. kán. -- 1. §. A jelen törvénykönyv hatálybalépésével érvényét veszti:
–1. az 1917-ben kihirdetett Egyházi Törvénykönyv;
–2. minden más egyetemes vagy részleges törvény is, mely a jelen törvénykönyv elôírásaival ellentétes, kivéve ha egyes részleges szabályokra ettôl eltérô kifejezett rendelkezés vonatkozik;
–3. minden az Apostoli Szentszék által hozott egyetemes vagy részleges büntetô törvény, hacsak a jelen törvénykönyvbe is felvételt nem nyert;
–4. végül a többi olyan egyetemes egyházfegyelmi törvények is, melyek olyan tárgyra vonatkoznak, amit a jelen törvénykönyv a maga egészében szabályoz.
–2. §. A jelen törvénykönyv kánonjait, amennyiben a régi jogot hozzák, a kánoni hagyományt is figyelembe véve kell értelmezni.
==========
Az egyházi törvények

I. CÍM
Az egyházi törvények

7. kán. -- A törvény akkor jön létre, amikor kihirdetik.

8. kán. -- 1. §. Az egyetemes egyházi törvényeket az Acta Apostolicae Sedis c. hivatalos közlönyben való kiadás útján hirdetik ki, kivéve, ha egyes esetekben más kihirdetési módot írnak elô; hatályba csak akkor lépnek, mikor az Acta megfelelô számán feltüntetett dátumtól számított három hónap letelik, kivéve, ha a dolog természetébôl kifolyólag azonnal kötelezôek, vagy ha magában a törvényben külön és kifejezetten rövidebb vagy hosszabb szünetelés van elrendelve.
–2. §. A részleges törvényeket a törvényhozótól meghatározott módon hirdetik ki; kötelezô erejük a kihirdetés napjától számított egy hónap elteltével kezdôdik, hacsak magában a törvényben nincs más határidô megállapítva.

9. kán. -- A törvények a jövôre vonatkoznak, nem a múltra, hacsak nem rendelkeznek bennük határozottan múltbéli dolgokról.

10. kán. -- A jogcselekményt érvénytelenítônek vagy a jogképességet megsemmisítônek csak azok a törvények tekintendôk, amelyek kifejezetten úgy rendelkeznek, hogy a cselekmény semmis vagy a személy nem jogképes.

11. kán. -- A tisztán egyházi törvények azokat kötelezik, akiket a katolikus egyházban kereszteltek meg, vagy oda fölvettek,és eszük elégséges használatával rendelkeznek, továbbá, hacsak a jog kifejezetten másképp nem rendelkezik, hetedik életévüket betöltötték.

12. kán. -- 1. §. Az egyetemes törvények mindenütt kötelezik mindazokat, akik számára hozták ôket.
–2. §. Az olyan egyetemes törvények alól viszont, melyek egy adott területen nincsenek érvényben, ki vannak véve mindazok, akik éppen azon a területen tartózkodnak.
–3. §. Valamely meghatározott terület számára hozott törvényeknek azok vannak alárendelve, akik számára hozták ôket, és akik ott lakóhellyel vagy pótlakóhellyel rendelkeznek, s egyszersmind ott is tartózkodnak, tiszteletben tartva a 13. kán. elôírását.

13. kán. -- 1. §. A részleges törvényeket nem személyi, hanem területi jellegűeknek vélelmezzük, hacsak az ellenkezôje nem világos.
–2. §. Az idegeneket:
–1. nem kötelezik saját területük részleges törvényei, amíg azon kívül tartózkodnak, kivéve, ha áthágásuk saját területükön kárt okoz, vagy ha e törvények személyi jellegűek;
–2. nem kötelezik tartózkodási helyük törvényei sem, kivéve azokat, amelyek a közrendre vonatkoznak, cselekmények formaságait határozzák meg, vagy az illetô területen fekvô ingatlanokkal kapcsolatosak.
–3. §. A lakóhelynélkülieket a tartózkodási helyükön érvényes egyetemes és részleges törvények egyaránt kötelezik.

14. kán. -- A törvények, még ha jogcselekményt érvénytelenítôk vagy jogképességet megsemmisítôk is, jogkétség esetén nem köteleznek; ténykétség esetén az ordináriusok felmentést adhatnak alóluk, feltéve ha ezt -- amennyiben fenntartott felmentésrôl van szó -- meg szokta adni az a hatóság, akinek fenn van tartva.

15. kán. -- 1. §. A jogcselekményt érvénytelenítô vagy jogképességet megsemmisítô törvények nem tudása vagy a velük kapcsolatos tévedés nem akadályozza ezek hatását, kivéve ha kifejezett rendelkezés mondja ki ennek ellenkezôjét.
–2. §. A törvénnyel, a büntetéssel, a saját tettünkkel vagy más közismert cselekedetével kapcsolatban nem vélelmezhetô a tudatlanság vagy a tévedés; más nem közismert tettével kapcsolatban vélelmezhetô, amíg az ellenkezôje be nem bizonyosodik.

16. kán. -- 1. §. A törvényeket hitelesen magyarázza a törvényhozó és az, akit ô a hiteles törvénymagyarázatra felhatalmazott.
–2. §. A törvény módjára kiadott hiteles törvénymagyarázatnak ugyanolyan érvénye van, mint magának a törvénynek, és ki kell hirdetni; visszamenô hatálya van akkor, ha a törvény önmagukban biztos szavait csak megvilágítja; ha a törvényt leszűkíti, kiterjeszti vagy a kétes szöveget magyarázza, nincs visszamenô hatálya.
–3. §. A bírói ítélet vagy meghatározott ügyben hozott közigazgatási intézkedés módján adott törvénymagyarázat nem rendelkezik törvényerôvel, és csak azokat a személyeket, illetve dolgokat köti, akik vagy amelyek számára kiadták.

17. kán. -- Az egyházi törvényeket a szavaknak a szövegben és a szövegösszefüggésben hordozott sajátos jelentése szerint kell érteni; ha mégis kétesek és homályosak maradnának, akkor az esetleg található párhuzamos helyeket, a törvény célját, körülményeit és a törvényhozó szándékát kell figyelembe venni.

18. kán. -- Azokat a törvényeket, melyek büntetést állapítanak meg, a jogok szabad gyakorlását korlátozzák, vagy törvény alóli kivételt tartalmaznak, szorosan kell értelmezni.

19. kán. -- Ha valamely kérdésrôl nincsen kifejezett elôírás sem az egyetemes, sem a részleges törvényben, sem a szokásjogban, akkor az ügyet -- hacsak nem büntetô -- a hasonló esetekre hozott törvények figyelembevételével, a jog általános elveinek a kánoni méltányosság szerinti alkalmazásával, a római kúria jogszolgáltatása és gyakorlata, valamint a tudósok közös és állandó véleménye szem elôtt tartásával kell megoldani.

20. kán. -- A késôbbi törvény akkor törli el vagy módosítja a korábbit, ha ezt kifejezetten kimondja, vagy ha szöges ellentétben áll vele, illetve ha a korábbi törvény anyagát a maga

egészében szabályozza; mégis az egyetemes törvény nem módosítja a részleges vagy különös jogot, kivéve ha a jog kifejezetten ennek ellenkezôjét rendeli el.

21. kán. -- Kétség esetén a korábbi törvény visszavonását nem vélelmezzük, hanem a későbbi törvényeket a korábbiakhoz kell viszonyítani, és lehetôség szerint össze kell velük egyeztetni ôket.

22. kán. -- Azokat a világi törvényeket, amelyekre az egyházi jog utal, a kánonjogban eredeti hatásaikkal kell megtartani, amennyiben az isteni joggal nem ellentétesek, és a kánoni jog másként nem rendelkezik.
==========
A szokásjog

II. CÍM
A szokásjog

23. kán. -- A hívôk közössége által bevezetett jogszokás csak akkor rendelkezik törvényerôvel, ha a törvényhozó jóváhagyta. Érvényességét az alábbi kánonok szabályozzák.

24. kán. -- 1. §. Nem válhat törvényerejűvé az a szokás, amely ellenkezik az isteni joggal.
–2. §. A kánonjoggal ellentétes, vagy a kánoni törvényt pótló szokás is csak akkor nyerhet törvényerôt, ha ésszerű; az a szokás viszont, amelyet a jog kifejezetten elvet, nem ésszerű.

25. kán. -- Csak az a szokás nyerhet törvényerôt, amelyet egy olyan közösség, melynek már törvény adható, a jog bevezetésének szándékával követ.

26. kán. -- Hacsak az illetékes törvényhozó külön jóvá nem hagyta, a hatályos kánonjoggal ellentétes vagy a kánoni törvényt pótló jogszokás csak akkor nyer törvényerôt, ha törvényesen és folyamatosan teljes harminc évig követik; az olyan kánoni törvénnyel szemben pedig, amely a jövôbeli jogszokásokat illetôen eltiltó záradékkal rendelkezik, csak az évszázados vagy az emberemlékezetet meghaladó szokásnak lehet érvénye.

27. kán. -- A szokásjog a törvények legjobb magyarázója.

28. kán. -- Az 5. kán. tiszteletben tartásával, a törvényrontó vagy törvénypótló jogszokás az ellentétes jogszokás vagy törvény által szűnik meg, de -- hacsak róluk kifejezett említést nem tesz --, a törvény nem szünteti meg az évszázados vagy emberemlékezetet meghaladó jogszokásokat, sem az egyetemes törvény a részleges jogszokásokat.
==========
Az általános határozatok és az utasítások

III. CÍM
Az általános határozatok és az utasítások

29. kán. -- Az általános határozatok, melyekben az illetékes törvényhozó közös elôírásokat szab meg egy olyan közösség számára, melynek törvény adható, valójában törvények, és velük kapcsolatban a törvényekrôl szóló kánonok elôírásai az irányadók.

30. kán. -- Olyan általános határozatot, melyrôl a 29. kán. szól, nem hozhat az, aki csak végrehajtói hatalommal rendelkezik, kivéve ha erre különös esetekben a jog elôírásai szerint az illetékes törvényhozó kifejezetten felhatalmazza, és ha megtartja a felhatalmazásban foglalt feltételeket.

31. kán. -- 1. §. Általános végrehajtási határozatokat, vagyis olyanokat, amelyek közelebbrôl meghatározzák a törvény alkalmazásának módját, vagy a törvények megtartását sürgetik, azok adhatnak ki illetékességük keretei között, akik végrehajtói hatalommal rendelkeznek.

–2. §. Az 1. §-ban szereplô határozatok kihirdetése és szünetelése vonatkozásában a 8. kán. elôírásai az irányadók.

32. kán. -- Az általános végrehajtási határozatok azokat kötelezik, akikre azok a törvények vonatkoznak, melyeknek alkalmazási módját meghatározzák vagy megtartását sürgetik.

33. kán. -- 1. §. Az általános végrehajtási határozatok, beleértve a direktóriumnak vagy más egyébnek nevezett okmányokban kiadottakat is, nem módosítják a törvényeket, és teljesen érvénytelenek azok az elôírásaik, amelyek ellenkeznek a törvényekkel.

–2. §. Ugyanezek hatályukat vesztik, ha az illetékes hatóság kifejezetten vagy bennfoglaltan visszavonja ôket, vagy ha megszűnik az a törvény, amelynek végrehajtását szolgálták. Nem szűnnek meg azonban kibocsátójuk jogának megszűntével, hacsak ennek ellenkezôjét kifejezetten el nem rendelték.

34. kán. -- 1. §. Az utasításokat, melyek a törvények elôírásait világítják meg, és a végrehajtásuk során követendô szempontokat fejtik ki és határozzák meg, azok számára adják, akiknek gondoskodniuk kell arról, hogy a törvényeket végrehajtsák. Ezek tehát ôket kötelezik a törvények végrehajtása során. Utasításokat illetékességük körén belül azok adhatnak ki törvényesen, akik végrehajtói hatalommal rendelkeznek.

–2. §. Az utasítások rendelkezései nem módosítják a törvényeket, és érvénytelen közülük mindaz, ami a törvények elôírásaival nem egyeztethetô össze.

–3. §. Az utasítások nemcsak az ôket kiadó illetékes hatóság vagy annak felettese részérôl történt kifejezett vagy bennfoglalt visszavonás révén vesztik hatályukat, hanem annak a törvénynek megszűnése által is, amelynek megvilágítására vagy végrehajtására kiadták ôket.
==========
Az egyedi közigazgatási intézkedések

IV. CÍM
Az egyedi közigazgatási intézkedések

I. FEJEZET
KÖZÖS SZABÁLYOK

35. kán. -- Egyedi közigazgatási intézkedést, akár határozatot, akár parancsot, akár leiratot, az adhat ki illetékességének körén belül, akinek végrehajtói hatalma van, fenntartva a 76. kán. 1. §-ának elôírását.

36. kán. -- 1. §. A közigazgatási intézkedést a szavak sajátos jelentésének és az általános szóhasználtnak megfelelôen kell értelmezni; kétség esetén azok, amelyek perre vonatkoznak, büntetés kilátásba helyezésével vagy büntetés kiszabásával kapcsolatosak, a személy jogait korlátozzák, mások szerzett jogait sértik, vagy a törvénnyel szemben magánszemélyek javára intézkednek, szorosan értelmezendôk; a többiek tágan.
–2. §. A közigazgatási intézkedést a benne kifejezetten megjelölteken kívül más esetekre kiterjeszteni nem szabad.

37. kán. -- A külsô fórumra vonatkozó közigazgatási intézkedést írásba kell foglalni; ha pedig közvetítést igénylô formában adták ki, ugyanezt kell tenni a végrehajtását kimondó intézkedéssel is.

38. kán. -- A közigazgatási intézkedés, még a saját kezdeményezésre kiadott leirat is, hatálytalan, ha sérti más szerzett jogát, vagy ellentétes a törvénnyel, illetve a jóváhagyott szokásjoggal, kivéve ha az illetékes hatóság ezeket kifejezetten módosító záradékot fűzött hozzá.

39. kán. -- A közigazgatási intézkedésekben foglalt feltételek csak akkor tekinthetôk az érvényességhez szükségesnek, ha a ha, hacsak nem, hacsak szócska fejezi ki ôket.

40. kán. -- A közigazgatási intézkedés végrehajtója érvénytelenül tesz eleget feladatának, amíg nem kapta meg az írást, s nem gyôzôdött meg hitelességérôl és épségérôl, kivéve ha az intézkedést kiadó hatóságtól már elôzôleg értesítést kapott róla.

41. kán. -- A közigazgatási intézkedés végrehajtója, akire csak a végrehajtás feladatát bízták, nem tagadhatja meg az intézkedés végrehajtását, kivéve ha nyilvánvaló, hogy az intézkedés semmis vagy más súlyos okból nem tartható, vagy hogy a közigazgatási intézkedésben magában kikötött feltételek nem teljesültek; ha pedig a közigazgatási intézkedés végrehajtása a személyi vagy helyi adottságok miatt nem látszik helyénvalónak, a végrehajtó függessze fel a végrehajtást; mindezekben az esetekben azonnal értesítse az intézkedést kibocsátó hatóságot.

42. kán. -- A közigazgatási intézkedés végrehajtójának a megbízásban elôírtak szerint kell eljárnia, és érvénytelen a végrehajtás, ha nem tartja meg az iratban kikötött lényeges feltételeket, valamint a lényeges eljárási formát.

43. kán. -- A közigazgatási intézkedés végrehajtója józan belátása szerint helyettest állíthat magának, kivéve ha a helyettesítést megtiltották, vagy személyi adottságaira való tekintettel választották ki ôt, vagy elôre meghatározták a helyettes személyét; ám a végrehajtó ezekben az esetekben is másra bízhatja az elôkészítô lépéseket.

44. kán. -- A közigazgatási intézkedést végrehajthatja a végrehajtó hivatali utóda is, kivéve ha a végrehajtót személyes adottságaira való tekintettel választották ki.

45. kán. -- Ha a végrehajtó a közigazgatási intézkedés végrehajtásában valamiképpen tévedett, meg szabad ismételnie a végrehajtást.

46. kán. -- A közigazgatási intézkedés nem szűnik meg kibocsátója jogának megszűntével, hacsak a jog kifejezetten másként nem rendelkezik.

47. kán. -- A közigazgatási intézkedésnek az illetékes hatóság másik közigazgatási intézkedése útján történô visszavonása csak attól a pillanattól kezdve hatályos, amikor törvényesen értesítik róla azt a személyt, akinek számára az intézkedést hozták.

II. FEJEZET
AZ EGYEDI HATÁROZATOK ÉS PARANCSOK

48. kán. -- Az egyedi határozat az illetékes végrehajtó hatóságtól kiadott olyan közigazgatási intézkedés, mellyel a jog elôírása szerint egyedi esetre hoznak olyan döntést vagy intézkedést, amely természeténél fogva nem feltételezi, hogy valaki elôzetesen kérje.

49. kán. -- Az egyedi parancs olyan határozat, amellyel egy vagy több meghatározott személyre közvetlenül és törvényesen kiróják valaminek a megtételét vagy elhagyását, fôként azért, hogy a törvény megtartását sürgessék.

50. kán. -- A hatóság, mielôtt az egyedi határozatot meghozná, szerezze meg a szükséges értesüléseket és bizonyítékokat, és amennyire lehetséges, hallgassa meg azokat, akiknek jogai sérelmet szenvedhetnek.

51. kán. -- A határozatot írásban kell hozni, és ha döntésrôl van szó, legalább röviden meg kell jelölni benne az indokokat is.

52. kán. -- Az egyedi határozat csak azokra a dolgokra érvényes, amelyekrôl rendelkezik, és csak azokra a személyekre, akik számára hozták; ezeket viszont mindenütt kötelezi, hacsak az ellenkezôje nem nyilvánvaló.

53. kán. -- Ha a határozatok ellenkeznek egymással, akkor a különös abban, amit különös jelleggel kimond, erôsebb az egyetemesnél; ha pedig egyformán különösek vagy egyetemesek, a késôbbi módosítja a korábbit, amennyiben ellentétes vele.

54. kán. -- 1. §. Az egyedi határozat, ha foganatosítását végrehajtóra bízzák, a végrehajtás pillanatában lép hatályba, egyébként pedig akkor, amikor az illetô személlyel magának a kibocsátónak a tekintélyével közlik.
–2. §. Az egyedi határozatot, hogy végrehajtását sürgetni lehessen, törvényes okirattal, jogszerűen kell közölni.

55. kán. -- A 37. és 51. kán. elôírásának fenntartásával, mikor nagyon súlyos indok szól az ellen, hogy a határozat írott szövegét kiadják, a határozat akkor számít közöltnek, ha a jegyzô vagy két tanú elôtt felolvassák annak, akinek szól, és errôl iratot készítenek, melyet minden jelenlévônek alá kell írnia.

56. kán. -- A határozat közöltnek számít, ha az, akinek szól, noha szabályszerűen meghívták a határozat átvételére vagy meghallgatására, megfelelô ok nélkül nem jelenik meg, vagy megtagadja az aláírást.

57. kán. -- 1. §. Valahányszor a törvény határozat meghozását írja elô, vagy az, akinek érdekében áll, törvényesen kérvényt vagy felfolyamodást terjeszt be határozat elnyerése végett, az illetékes hatóságnak a kérvény vagy a felfolyamodás megkapásától számított három hónapon belül meg kell hoznia intézkedését, hacsak a törvény más határidôt nem ír elô.
–2. §. Ha ennek a határidônek az elteltével még nem adták ki a határozatot, akkor ez a további felfolyamodás beterjesztése szempontjából elutasító válasznak minôsül.
–3. §. A vélelmezett elutasító válasz nem mentesíti az illetékes hatóságot a határozat meghozatalának kötelezettsége alól, sôt az esetleg okozott kárnak a 128. kán. szerinti megtérítése alól sem.

58. kán. -- 1. §. Az egyedi határozat hatályát veszti, ha az illetékes hatóság törvényesen visszavonja, vagy ha hatályát veszti az a törvény, amelynek végrehajtására hozták.
–2. §. A nem törvényes okirattal kiadott egyedi parancs a parancsoló jogának megszűntével érvényét veszti.

III. FEJEZET
A LEIRATOK

59. kán. -- 1. §. A leirat az illetékes végrehajtó hatóságtól írásban kiadott közigazgatási intézkedés, mellyel természeténél fogva valakinek a kérésére kiváltságot, felmentést vagy más kegyet adományoznak.
–2. §. A leiratokról szóló elôírások, hacsak az ellenkezôje nem nyilvánvaló, vonatkoznak az engedély megadására, valamint kegyeknek élôszóban való adományozására is.

60. kán. -- Bármilyen leiratot kérhet mindenki, aki számára ez kifejezetten nincs megtiltva.

61. kán. -- Hacsak az ellenkezôje nem nyilvánvaló, leiratot más részére is lehet kérni, még az illetô hozzájárulása nélkül is, és a leirat, hacsak ellentétes záradék mást nem mond, elfogadása elôtt is érvényes.

62. kán. -- Az a leirat, amelyben nincs végrehajtó megjelölve, a levél kiállításának pillanatától hatályos; a többi leirat a végrehajtás pillanatától.

63. kán. -- 1. §. A subreptio, vagyis az igazság elhallgatása érvénytelenné teszi a leiratot, ha olyan adatot hallgattak el, amit a törvény, a hivatali ügyintézési szokások és a kánoni gyakorlat szerint az érvénytelenség terhe alatt közölni kell, kivéve ha olyan kegyet engedélyezô leiratról van szó, melyet saját kezdeményezésre adtak ki.
–2. §. Ugyancsak érvénytelenné teszi a leiratot az obreptio, vagyis a hamis adat közlése, ha az elôadott indokok egyike sem igaz.
–3. §. Az olyan leiratok esetében, melyeknek nincs végrehajtójuk, az indokoknak a leirat kibocsátásakor kell igaznak lenniük; a többi leiratok esetében a végrehajtáskor.

64. kán. -- A Paenitentiaria belsô fórumra vonatkozó jogának tiszteletben tartásával, a római kúria bármely központi hatósága által megtagadott kegyet nem adhatja meg érvényesen sem a kúria más központi hatósága, sem a római pápánál alacsonyabb más illetékes hatóság annak a központi hatóságnak a beleegyezése nélkül, amelyiknél a dolog intézése elkezdôdött.

65. kán. -- 1. §. A 2. és 3. § elôírásainak fenntartásával, ki-ki csakis a megtagadás említésével kérjen más ordináriustól olyan kegyet, amit a saját ordináriusa megtagadott; ha ez az említés

megtörtént, a másik ordinárius csak úgy adhatja meg a kegyet, hogy elôbb megtudakolta az elôbbi ordináriustól a megtagadás okát.
–2. §. Azt a kegyet, amit az általános helynök vagy a püspöki helynök megtagadott, ugyanannak a püspöknek másik helynöke még akkor sem adhatja meg érvényesen, ha a megtagadó helynöktôl értesült a megtagadás okáról.
–3. §. Az általános helynök vagy a püspöki helynök által megtagadott, de késôbb a megyéspüspöktôl a megtagadásról való említés nélkül elnyert kegy érvénytelen; azt a kegyet pedig, amit a megyéspüspök tagadott meg, még a megtagadás megemlítésével sem lehet a püspök beleegyezése nélkül annak általános vagy püspöki helynökétôl érvényesen elnyerni.

66. kán. -- A leirat nem válik érvénytelenné attól, hogy tévedés van annak a személynek a nevében vagy lakcímében, akinek a leiratot adják, vagy aki kiadja, vagy annak a dolognak a nevében, amirôl szól, feltéve hogy az ordinárius megítélése szerint magával a személlyel vagy a dologgal kapcsolatban nincs semmi kétség.

67. kán. -- 1. §. Ha esetleg ugyanarról a dologról két ellentétes leirat keletkezik, a különös abban, amit különösen kijelent, erôsebb az általánosnál.
–2. §. Ha egyformán különösek vagy általánosak, a korábbi erôsebb a késôbbinél, hacsak a második kifejezett említést nem tesz az elsôrôl, vagy ha az elsô leirat elnyerôje bűnös szándékkal vagy súlyos gondatlanságból a leirattal való élést el nem mulasztotta.
–3. §. Ha kétely merül fel a leirat érvénytelenségével kapcsolatban, akkor annak kiállítójához kell folyamodni.

68. kán. -- Az Apostoli Szentszék olyan leiratát, amelyben nincs végrehajtó megjelölve, csak akkor kell bemutatni a leirat elnyerôje ordináriusának, ha ezt maga a levél megparancsolja, vagy ha közügyekrôl van benne szó, vagy ha a feltételek meglétét igazolni kell.

69. kán. -- Az olyan leiratot, amelynek bemutatására nincs idô megjelölve, bármikor be lehet mutatni a végrehajtónak, de megtévesztés és csalás ne forduljon elô.

70. kán. -- Ha a leirat magát az engedélyezést végrehajtóra bízza, az ô feladata, hogy a kegyet józan megfontolása és lelkiismerete szerint megadja vagy megtagadja.

71. kán. -- Senki sem köteles élni csupán az ô javára adott leirattal, hacsak egyébként nincs erre kánonilag kötelezve.

72. kán. -- Az Apostoli Szentszék által adott leiratokat, ha lejártak, a megyéspüspök megfelelô okból egyszer meghosszabbíthatja, de három hónapnál nem hosszabb idôre.

73. kán. -- Az ellentétes törvény nem vonja vissza a leiratokat, hacsak maga a törvény másként nem rendelkezik.

74. kán. -- Noha belsô fórumon ki-ki élhet az élôszóban kapott keggyel, a külsô fórum számára bizonyítania kell azt, valahányszor törvényesen felszólítják rá.

75. kán. -- Ha a leirat kiváltságot vagy felmentést tartalmaz, meg kell tartani ezenkívül a következô kánonok elôírásait is.

IV. FEJEZET
A KIVÁLTSÁGOK

76. kán. -- 1. §. Kiváltságot, vagyis bizonyos természetes vagy jogi személyek számára külön intézkedéssel adott kegyet engedélyezhet a törvényhozó vagy a végrehajtó hatóság, akit erre a törvényhozó felhatalmazott.
–2. §. Az évszázados vagy emberemlékezetet meghaladó birtoklás a kiváltság engedélyezésének vélelmét alapozza meg.

77. kán. -- A kiváltságot a 36. kán. 1. §-a szerint kell magyarázni, de mindig úgy kell értelmezi, hogy akik a kiváltságot kapják, valamilyen valódi kegyben részesüljenek.

78. kán. -- 1. §. A kiváltságot örökösnek kell vélelmezni, hacsak az ellenkezôje be nem bizonyosodik.
–2. §. A személyi kiváltság, vagyis az, amelyik a személyt követi, a személlyel együtt szűnik meg.
–3. §. A dologi kiváltság megszűnik a dolog vagy a hely teljes megszűnésével; a hellyel kapcsolatos kiváltság azonban feléled, ha a helyet öt éven belül helyreállítják.

79. kán. -- A kiváltság megszűnik az illetékes hatóság részérôl történô visszavonás által a 47. kán. szerint, a 81. kán. tiszteletben tartásával.

80. kán. -- 1. §. A lemondás által a kiváltság nem szűnik meg, kivéve ha a lemondást az illetékes hatóság elfogadta.
–2. §. A csupán az ô javára adott kiváltságról bármely természetes személy lemondhat.
–3. §. A jogi személyeknek adott vagy a hely, illetve a dolog méltóságára való tekintettel engedélyezett kiváltságról az egyes személyek nem mondhatnak le; maga a jogi személy sem mondhat le a neki adott kiváltságról, ha a lemondás sérti az egyháznak vagy más személyeknek a jogát.

81. kán. -- Az adományozó jogának megszűntével a kiváltság nem szűnik meg, hacsak nem a tetszésünk szerint vagy más ezzel egyenértékű záradékkal adták.

82. kán. -- A mások számára terhet nem jelentô kiváltság nem szűnik meg azáltal, hogy nem élnek vele, vagy vele ellenkezô gyakorlatot folytatnak; az viszont, amely másokra terhet ró, törvényes elévülés esetén megszűnik.

83. kán. -- 1. §. A 142. kán. 2. §-ának fenntartásával, megszűnik a kiváltság, ha letelik az az idô, vagy betelik az eseteknek az a száma, amelyre engedélyezték.
–2. §. Megszűnik akkor is, ha az idôk során a körülmények az illetékes hatóság megítélése szerint annyira megváltoznak, hogy ártalmassá lesz, vagy használata meg nem engedetté válik.

84. kán. -- Aki visszaél a kiváltságban kapott hatalmával, megérdemli, hogy megfosszák magától a kiváltságtól. Ezért az ordinárius, ha hiába figyelmeztette a kiváltság birtokosát, aki súlyosan visszaél kiváltságával, vonja meg tôle a kiváltságot, amit ô maga adott. Ha pedig a kiváltságot az Apostoli Szentszék adta, az ordinárius köteles a Szentszéket értesíteni.

V. FEJEZET
A FELMENTÉSEK

85. kán. -- A felmentés a tisztán egyházi törvény kötelezô erejének részleges esetre való felfüggesztése. Megadására illetékességi körén belül az jogosult, aki végrehajtó hatalommal rendelkezik, valamint akit a felmentésre maga a jog vagy törvényes megbízás kifejezetten vagy bennfoglaltan felhatalmaz.

86. kán. -- Nem adható felmentés a törvények alól, amennyiben azok az intézmények vagy a jogcselekmények lényeges elemeit határozzák meg.

87. kán. -- 1. §. Valahányszor a megyéspüspök úgy ítéli, hogy ez a hívôknek lelki javára válik, felmentheti ôket a területe vagy alárendeltjei számára a legfôbb egyházi hatóságtól hozott akár egyetemes, akár részleges egyházfegyelmi törvények alól, de nem adhat felmentést az eljárásjogi és a büntetô törvények alól, sem pedig az olyan törvények alól, melyek alól a felmentés az Apostoli Szentszéknek vagy más hatóságnak van különlegesen fenntartva.
–2. §. Ha a Szentszékhez való felfolyamodás nehézségbe ütközik, és a késlekedésbôl súlyos kár származhat, bármely ordinárius felmentést adhat ezek alól a törvények alól még akkor is, ha a felmentés a Szentszéknek van fenntartva, feltéve hogy olyan felmentésrôl van szó, amit a Szentszék ugyanilyen körülmények között meg szokott adni, fenntartva a 291. kán. elôírásait.

88. kán. -- A helyi ordinárius felmentést adhat az egyházmegyei törvények alól, valamint -- ha úgy ítéli, hogy ez a hívôk javára válik -- a plenáris zsinat, a tartományi zsinat vagy a püspöki konferencia által hozott törvények alól is.

89. kán. -- A plébános és más papok vagy diakónusok nem adhatnak felmentést sem egyetemes, sem részleges törvény alól, hacsak erre kifejezett felhatalmazást nem kaptak.

90. kán. -- 1. §. Egyházi törvény alól csakis megfelelô és ésszerű okból, az ügy körülményeinek és az illetô törvény fontosságának figyelembevételével adjanak felmentést; ennek hiányában a felmentés tilos, és ha nem maga a törvényhozó vagy annak felettese adta, érvénytelen is.
–2. §. Ha az iránt merül fel kétely, hogy az indok elégséges-e, a felmentés megadása érvényes és megengedett.

91. kán. -- Akinek felmentési hatalma van, akkor is gyakorolhatja azt, ha a saját területén kívül tartózkodik, és gyakorolhatja azok felett az alárendeltjei felett is, akik nem tartózkodnak az ô területén; továbbá -- kivéve ha ennek ellenkezôje van kifejezetten elrendelve -- az éppen területén tartózkodó idegenek, valamint a saját maga javára is.

92. kán. -- Nemcsak a felmentést kell szorosan értelmezni a 36. kán. 1. §-a szerint, hanem magát a meghatározott esetre adott felmentési hatalmat is.

93. kán. -- Az ismétlôdô kötelezettségek alóli felmentés ugyanúgy szűnik meg, mint a kiváltság, de megszűnik indokának biztos és teljes megszűntével is.
==========
A szabályzatok és a rendtartások

V. CÍM
A szabályzatok és a rendtartások

94. kán. -- 1. §. A szabályzatok sajátos értelemben olyan elôírások, amelyeket a jog elôírása szerint, személyek vagy dolgok valamilyen csoportjára hoznak és amelyekben azok célját, felépítését, irányítását és működési elveit határozzák meg.
–2. §. A személyek csoportjának szabályzatai csak azokat a személyeket kötelezik, akik törvényesen tagjai az illetô csoportnak; a dolgok csoportjának szabályzatai azokat kötelezik, akik az illetô dolgokat igazgatják.
–3. §. A szabályzatoknak azokra az elôírásaira, melyeket törvényhozó hatalommal bocsátottak ki és hirdettek ki, a törvényekrôl szóló kánonok elôírásai vonatkoznak.

95. kán. -- A rendtartások olyan szabályok, illetve elôírások, melyeket személyeknek az egyházi hatóság által rendezett vagy a krisztushívôk által szabadon összehívott összejövetelein vagy más rendezvényeken kell megtartani, és amelyek ezek felépítését, vezetését és lefolyási rendjét határozzák meg.
–2. §. Az összejöveteleken és rendezvényeken a rendtartás szabályai a résztvevôket kötelezik.
==========
A természetes és a jogi személyek

VI. CÍM
A természetes és a jogi személyek

I. FEJEZET
A TERMÉSZETES SZEMÉLYEK KÁNONI JOGÁLLÁSA

96. kán. -- Az ember a keresztséggel válik Krisztus egyházának tagjává, és ezzel lesz itt személlyé is azokkal a kötelezettségekkel és jogokkal, melyek a keresztényeket jogállásuknak megfelelôen megilletik, amennyiben közösségben vannak az egyházzal, és amennyiben ezt törvényesen hozott büntetô rendelkezés nem akadályozza.

97. kán. -- 1. §. Nagykorú az a személy, aki betöltötte tizennyolcadik életévét; ha ezt a kort még nem érte el, kiskorú.

–2. §. A hetedik évét be nem töltött kiskorút gyermeknek nevezzük, és úgy tekintjük, hogy nem felel magáért; hetedik életévének betöltése után pedig azt vélelmezzük, hogy esze használatával rendelkezik.

98. kán. -- 1. §. A nagykorú személyt megilleti jogainak teljes gyakorlása.

–2. §. A kiskorú személy jogainak gyakorlásában a szülôk vagy gyámok hatalma alatt áll, kivéve azokat a dolgokat, amelyeket illetôen a kiskorúak isteni vagy kánoni jog alapján ki vannak véve hatalmuk alól; a gyámok kinevezését és hatalmát illetôen a világi jog elôírásait kell megtartani, hacsak a kánoni jog másként nem rendelkezik, vagy a megyéspüspök bizonyos esetekben megfelelô okból jónak nem látja, hogy más gyámot nevezzen ki.

99. kán. -- Aki általában nem rendelkezik esze használatával, azt úgy tekintjük, mint aki nem felel magáért, és a gyermekekhez hasonló elbírálás alá esik.

100. kán. -- A személyt helybelinek nevezzük ott, ahol lakóhelye van, jövevénynek ott, ahol pótlakóhelye van, idegennek, ha van lakóhelye, illetve pótlakóhelye, de ezeken kívül tartózkodik, lakóhelynélkülinek, ha nincs sem lakóhelye, sem pótlakóhelye.

101. kán. -- 1. §. Az ember származási helye, még akkor is, ha újonnan megtért, az a hely, ahol születésekor szüleinek lakóhelye vagy ennek hiányában pótlakóhelye volt; ha pedig a szülôknek nem ugyanaz volt a lakóhelye vagy pótlakóhelye, akkor az anyáé számít.

–2. §. Akinek a szülei lakóhelynélküliek voltak, annak származási helye maga a születési hely, kitett gyermek esetén pedig az a hely, ahol megtalálták.

102. kán. -- 1. §. Lakóhelyet úgy szerez az ember, hogy egy plébánia vagy legalább egy egyházmegye területén tartózkodik, és vagy az a szándéka, hogy ha semmi el nem szólítja, örökre ott marad, vagy ténylegesen eltölt öt évet az illetô helyen.

–2. §. Pótlakóhelyet úgy szerez az ember, hogy egy plébánia vagy legalább egy egyházmegye területén tartózkodik, és vagy az a szándéka, hogy ha semmi el nem szólítja, legalább három hónapig ott marad, vagy ténylegesen eltölt ott három hónapot.

–3. §. A plébánia területén levô lakóhelyet vagy pótlakóhelyet plébániainak, az egyházmegye területén belül, de nem plébánián levôt pedig egyházmegyeinek nevezzük.

103. kán. -- A szerzetes intézményeknek és az apostoli élet társaságainak tagjai ott szereznek lakóhelyet, ahol az a ház található, amelyhez tartoznak; pótlakóhelyet pedig ott szereznek, ahol a 102. kán. 2. §-ának megfelelôen tartózkodnak.

104. kán. -- A házastársaknak legyen közös a lakóhelyük vagy a pótlakóhelyük; törvényes különválás alapján vagy más megfelelô okból külön-külön lakóhellyel vagy pótlakóhellyel rendelkezhetnek.

105. kán. -- 1. §. A kiskorú lakóhelye és pótlakóhelye szükségképpen megegyezik annak lakóhelyével vagy pótlakóhelyével, akinek hatalma alatt áll. Aki a gyermekkorból kinôtt, szerezhet saját pótlakóhelyet is; aki pedig a világi jog szerint törvényesen nagykorúnak számít, saját lakóhelyet is szerezhet.

–2. §. Akit nem kiskorúsága miatt, hanem valami más címen helyeztek más gyámsága vagy gondnoksága alá, a gyám vagy a gondnok lakóhelyén vagy pótlakóhelyén osztozik.

106. kán. -- A lakóhely vagy a pótlakóhely elvész, ha az ember azzal a szándékkal távozik az illetô helyrôl, hogy nem tér vissza, fenntartva a 105. kán. elôírásait.

107. kán. -- 1. §. Mind a lakóhely, mind a pótlakóhely alapján saját plébánosa és ordináriusa lesz az embernek.

–2. §. A lakóhelynélküli saját plébánosa vagy ordináriusa annak a helynek a plébánosa vagy ordináriusa, ahol a lakóhelynélküli éppen tartózkodik.

–3. §. Annak, akinek csak egyházmegyei lakóhelye vagy pótlakóhelye van, a saját plébánosa annak a helynek a plébánosa, ahol éppen tartózkodik.

108. kán. -- 1. §. A rokonságot ág és fok szerint számítjuk.

–2. §. Egyeneságon annyi fok van, ahány nemzés, vagyis ahány személy a törzset leszámítva.

–3. §. Oldalágon annyi fok van, ahány személy a két ágon együttesen, a törzset leszámítva.

109. kán. -- 1. §. A sógorság az érvényes házasságból keletkezik, még ha azt nem hálták is el, és a férj meg a feleség rokonai, illetve a feleség meg a férj rokonai közt áll fenn.

–2. §. Számítása úgy történik, hogy amilyen ágon és fokon rokona valaki a férjnek, ugyanazon az ágon és fokon sógora a feleségnek és megfordítva.

110. kán. -- Akiket a világi törvények szerint örökbe fogadtak, azok annak vagy azoknak a gyermekének számítanak, aki vagy akik örökbe fogadták ôket.

111. kán. -- 1. §. A keresztség felvétele által a latin egyházhoz tartozóvá válik azoknak a szülôknek a gyermeke, akik maguk is oda tartoznak, vagy -- ha egyikük nem tartozik oda -- közös akarattal úgy kívánták, hogy gyermeküket a latin egyházban kereszteljék meg; ilyen közös akarat hiányában a gyermek a keresztséggel az apa rítus szerinti egyházába kerül.

–2. §. Minden tizennegyedik életévét betöltött keresztelendô szabadon megválaszthatja, hogy a latin egyházban kereszteljék-e meg, vagy más jogilag önálló, rítus szerinti egyházban; ebben az esetben ahhoz az egyházhoz tartozik, amelyet választott.

112. kán. -- 1. §. A keresztség felvétele után más jogilag önálló, rítus szerinti egyházba kerülnek át:

–1. akik erre az Apostoli Szentszéktôl engedélyt kaptak;

–2. az a házastárs, aki a házasságkötéskor vagy a házasság fennállásának idôtartama alatt úgy nyilatkozik, hogy áttér házastársának jogilag önálló, rítus szerinti egyházába; a házasság megszűnése után azonban szabadon visszatérhet a latin egyházba;

–3. az 1. és a 2. sz-ban említett személyek tizennégy éven aluli gyermekei, valamint vegyes házasságokban a más rítus szerinti egyházba törvényesen áttért katolikus fél ugyanilyen korú gyermekei; amikor azonban tizennegyedik életévüket betöltötték, visszatérhetnek a latin egyházba.

–2. §. A szentségek más jogilag önálló, rítus szerinti egyház szertartása szerint való felvételének mégoly tartós szokása sem vonja maga után az illetô egyházhoz való tartozást.

II. FEJEZET
A JOGI SZEMÉLYEK

113. kán. -- 1. §. A katolikus egyház és az Apostoli Szentszék isteni rendelkezés folytán erkölcsi személy jellegével rendelkezik.
–2. §. Az egyházban vannak a természetes személyeken kívül jogi személyek is, amelyek a kánoni jogban jellegüknek megfelelô kötelességek és jogok alanyai.

114. kán. -- 1. §. A személyeknek vagy dolgoknak olyan együttesei, melyek az egyház küldetésének megfelelô és az egyesek célját meghaladó célra irányulnak, vagy magának a jognak az elôírása folytán vagy az illetékes hatóság határozatilag adott külön engedélye révén válnak jogi személyekké.
–2. §. Az 1. §-ban említett célnak számítanak azok a célok, amelyek a vallásosság, az apostoli tevékenység vagy az akár lelki, akár anyagi vonatkozású irgalmas szeretet tetteivel kapcsolatosak.
–3. §. Az illetékes egyházi hatóság csakis személyek vagy dolgok olyan együtteseinek adja meg a jogi személyiséget, melyeknek célja valóban hasznos, és amelyek -- mindent figyelembe véve -- elôreláthatólag elégséges eszközökkel rendelkeznek kitűzött céljuk szolgálatára.

115. kán. -- 1. §. Az egyházban a jogi személyek vagy személyeknek vagy dolgoknak az együttesei.
–2. §. A személyek együttese, melynek legalább három személybôl kell állnia, akkor testületi, ha tevékenységét a döntéshozatalban -- akár egyenlô, akár nem egyenlô joggal -- együttműködô tagok határozzák meg a jog és a szabályzat szerint; egyébként nem testületi.
–3. §. A dolgok együttese, vagyis az önálló alapítvány lelki vagy anyagi javakból, vagyis dolgokból áll, és a jog meg a szabályzat szerint egy vagy több természetes személy vagy testület vezeti.

116. kán. -- 1. §. A hivatalos jogi személyek személyeknek vagy dolgoknak olyan együttesei, melyeket az illetékes egyházi hatóság alapít, hogy a számukra kijelölt határok között az egyház nevében, a jog elôírásai szerint töltsék be a közérdekre való tekintettel rájuk bízott sajátos feladatot; a többi jogi személyek magán jogi személyek.
–2. §. A hivatalos jogi személyeknek ezt a személyiséget vagy maga a jog adja meg, vagy az illetékes hatóság olyan külön határozata, mely ezt kifejezetten engedélyezi; a magán jogi személyek ezt a személyiséget csakis az illetékes hatóság külön határozatával kapják, mely ezt kifejezetten megadja.

117. kán. -- Személyeknek vagy dolgoknak azok az együttesei, amelyek jogi személyiség elnyeréséért folyamodnak, ezt csakis akkor kaphatják meg, ha szabályzatukat az illetékes hatóság jóváhagyja.

118. kán. -- A hivatalos jogi személyt, annak nevében cselekedve azok képviselik, akiknek erre való illetékességét az egyetemes vagy a részleges jog vagy az illetô jogi személy saját szabályzata elismeri; a magán jogi személyt azok képviselik, akiket erre a szabályzat felhatalmaz.

119. kán. -- A testületi cselekedeteket illetôen, hacsak a jog vagy a szabályzat másként nem rendelkezik:
–1. ha választásokról van szó: az rendelkezik jogerôvel, amit az összehívandók többségének jelenlétében a jelenlévôk abszolút többsége elfogadott; két eredménytelen szavazás után a legtöbb szavazatot elért két jelölt közül válasszanak szavazással, vagy ha ezt többen érték el, akkor a közül a kettô közül, akik közülük legidôsebbek; ha a harmadik szavazás után a szavazatok egyenlôen oszlanak meg, azt kell megválasztottnak tekinteni, aki az idôsebb;
–2. ha egyéb ügyletekrôl van szó: az rendelkezik jogerôvel, amit az összehívandók többségének jelenlétében a jelenlévôk abszolút többsége elfogadott; ha pedig két szavazás után a szavazatok egyenlôen oszlanak meg, az elnök szavazatával eldöntheti az egyenlôséget;
–3. ami pedig mindenkit egyénileg érint, azt mindenkinek jóvá kell hagynia.

120. kán. -- 1. §. A jogi személy természeténél fogva örök; mégis megszűnik, ha az illetékes hatóság törvényesen megszünteti, vagy ha száz éven keresztül nem működik; a magán jogi személy ezenkívül megszűnik akkor is, ha maga a társulás a szabályzat szerint feloszlik, vagy ha az illetékes hatóság megítélése szerint maga az alapítvány a szabályzat értelmében megszűnt létezni.
–2. §. Ha a testületi jogi személy tagjai közül csak egy is életben van, és a személyek összessége a szabályzat szerint nem szűnt meg, ez az egy személy illetékes az összesség minden jogának gyakorlására.

121. kán. -- Ha a személyek vagy dolgok olyan összességei, melyek hivatalos jogi személyek, úgy kapcsolódnak össze, hogy belôlük egyetlen összesség keletkezik, mely maga is jogi személyiséggel rendelkezik, ez az új jogi személy elnyeri az elôzôk javait és vagyoni jogait, és ráhárulnak azok terhei is; ami pedig fôként a javak rendeltetését és a terhek viselését illeti, az alapítók és az adományozók akaratát, valamint a szerzett jogokat tiszteletben kell tartani.

122. kán. -- Ha egy hivatalos jogi személyiséggel rendelkezô összességet úgy osztanak fel, hogy annak egy része más jogi személlyel egyesül, vagy a leválasztott részbôl külön hivatalos jogi személyt hoznak létre, akkor annak az egyházi hatóságnak, amely a felosztásra jogosult, közvetlenül vagy végrehajtó útján, elsôsorban az alapítók és adományozók akaratának, a szerzett jogoknak és a jóváhagyott szabályzatoknak tiszteletben tartásával gondoskodnia kell arról:
–1. hogy a megosztható közös javakat és vagyoni jogokat, valamint az adósságokat és egyéb terheket megosszák az illetô jogi személyek között, mégpedig méltányos arányban, az összes körülmények és mindkét jogi személy szükségletei figyelembevételével;
–2. hogy a feloszthatatlan közös javak használatában és haszonélvezetében mindkét jogi személynek része legyen, s az ezekhez tartozó terheket mindketten viseljék a méltányosság alapján megállapítandó arányban.

123. kán. -- A hivatalos jogi személy megszűntével javainak, vagyoni jogainak és terheinek sorsát a jog és a szabályzat határozza meg; ha ezek nem rendelkeznek a kérdésrôl, akkor a közvetlenül fölé rendelt jogi személyt illetik, mindig tiszteletben tartva az alapítók vagy adományozók akaratát és a szerzett jogokat; ha a magán jogi személy szűnik meg, javainak és terheinek sorsáról saját szabályzata intézkedik.
==========
A jogcselekmények

VII. CÍM
A jogcselekmények

124. kán. -- 1. §. A jogcselekmény érvényességéhez szükséges, hogy erre jogilag képes személy hajtsa végre, és hogy meglegyen benne mindaz, ami az illetô cselekmény lényegéhez tartozik, továbbá hogy megtartsák azokat a formaságokat és követelményeket, melyeket a jog a cselekmény érvényességéhez elôír.
–2. §. A külsô elemeit illetôen szabályosan végrehajtott jogcselekményt érvényesnek vélelmezzük.

125. kán. -- 1. §. A személyt kívülrôl érô, olyan kényszer hatására végzett cselekmény, melynek az illetô egyáltalán nem tudott ellenállni, meg nem történtnek számít.
–2. §. A súlyos és jogtalanul okozott félelembôl vagy megtévesztés hatására végzett cselekmény érvényes, hacsak a jog másként nem rendelkezik; ám bírói ítélettel érvényteleníteni lehet akár a sértett fél, illetve jogutódja kérésére, akár hivatalból.

126. kán. -- Érvénytelen az a cselekmény, amit olyan tudatlanságból vagy tévedésbôl végeztek, ami a cselekmény lényegét érinti, vagy annak egy elengedhetetlen feltételére vonatkozik; egyébként -- hacsak a jog másként nem rendelkezik -- a cselekmény érvényes, mégis a tudatlanságból vagy tévedésbôl végzett cselekménnyel kapcsolatban a jognak megfelelôen megsemmisítési keresetnek lehet helye.

127. kán. -- 1. §. Amikor a jog úgy rendelkezik, hogy az elöljárónak a cselekmény végrehajtásához egy testületnek vagy személyek egy csoportjának beleegyezésére vagy véleményére van szüksége, a testületet, illetve a csoportot a 166. kán. szerint kell összehívni, kivéve ha olyan esetben, amikor a véleményt csak ki kell kérni, a részleges vagy a saját jog másként rendelkezik; a cselekmény érvényességéhez pedig az szükséges, hogy a jelenlévôk abszolút többsége beleegyezését adja, vagy hogy mindenkinek kikérjék a véleményét.
–2. §. Amikor a jog úgy rendelkezik, hogy a cselekmény végrehajtásához az elöljárónak egyes meghatározott személyek beleegyezésére vagy véleményére van szüksége:
–1. ha beleegyezés szükséges, érvénytelen az elöljáró cselekménye, ha nem kéri ki az illetô személyek beleegyezését, illetve, ha mindegyikük vagy akár csak egyikük állásfoglalásával ellentétesen cselekszik;
–2. ha vélemény szükséges, érvénytelen az elöljáró cselekménye, ha nem hallgatja meg az illetô személyeket; noha az elöljáró egyáltalán nem köteles arra, hogy állásfoglalásukat elfogadja, még akkor sem, ha az egyhangú, mégse térjen el -- fôként egyhangúság esetén -- állásfoglalásuktól, hacsak ezt megítélése szerint erôsebb érv nem indokolja.
–3. §. Mindazok, akiknek beleegyezése vagy véleménye szükséges, kötelesek nézetüket ôszintén elôadni, és ha az ügy súlyossága indokolja, a titkot gondosan meg kell tartaniuk; ennek a kötelességnek a teljesítését az elöljáró megkövetelheti.

128. kán. -- Aki jogcselekménnyel, sôt bármely más vétkes szándékkal vagy gondatlanul végrehajtott cselekménnyel másnak törvénytelenül kárt okoz, köteles az okozott kárt megtéríteni.
==========
A kormányzati hatalom

VIII. CÍM
A kormányzati hatalom

129. kán. -- 1. §. A kormányzati hatalomra, mely az egyházban isteni rendelés folytán van jelen, s amelyet joghatósági hatalomnak is neveznek, a jog elôírásainak megfelelôen azok képesek, akik felszentelésben részesültek.
–2. §. E hatalom gyakorlásában a világi krisztushívôk a jog elôírásai szerint közreműködhetnek.

130. kán. -- A kormányzati hatalmat mint olyat a külsô fórumon gyakorolják, néha azonban csak a belsô fórumon, mégpedig oly módon, hogy azokat a hatásokat, melyeket gyakorlása a

külsô fórumon jellegénél fogva eredményez, ezen a külsô fórumon csak annyiban ismerik el, amennyiben ez a meghatározott esetekre a jogban elô van írva.

131. kán. -- 1. §. A kormányzati hatalom rendes, ha magánál a jognál fogva valamely hivatalhoz tartozik; megbízotti, ha egy személy nem hivatalánál fogva kapja.
–2. §. A rendes kormányzati hatalom lehet vagy saját hatalom, vagy helyettesi hatalom.
–3. §. Aki azt állítja magáról, hogy megbízotti hatalma van, azt terheli a megbízatás igazolásának kötelezettsége.

132. kán. -- 1. §. A tartós felhatalmazásokra vonatkozóan a megbízotti hatalomról szóló elôírások érvényesek.
–2. §. Mégis, hacsak maga a felhatalmazást tartalmazó engedély kifejezetten másként nem rendelkezik, vagy az illetôt nem személyes adottságaira való tekintettel választották ki, az ordináriusnak adott tartós felhatalmazás nem veszti hatályát akkor, amikor megszűnik annak az ordináriusnak a jogköre, aki kapta, sôt még akkor sem, ha ugyanez az ordinárius már megkezdte a felhatalmazás végrehajtását, hanem átszáll arra a bármilyen fajta ordináriusra, aki az illetônek a kormányzásban utóda.

133. kán. -- 1. §. Az a megbízott, aki akár a dolgok, akár a személyek vonatkozásában túllépi megbízása határait, érvénytelenül jár el.
–2. §. Nem lépi túl megbízatásának határait az a megbízott, aki a megbízásban elôírttól eltérô módon hajtja végre azt, amire megbízták, hacsak ezt a módot a megbízó az érvényesség feltételeül nem szabta.

134. kán. -- 1. §. A jogban az ordinárius név jelöli a római pápát, a megyéspüspököket és azokat is, akik -- még ha csak ideiglenesen is -- valamely részegyház vagy a 368. kán. szerint azzal egyenrangú közösség élén állnak, valamint azokat, akik ezekben általános, rendes végrehajtó hatalommal rendelkeznek, vagyis az általános és a püspöki helynököket, továbbá a tagok vonatkozásában a pápai jogú klerikusi szerzetes intézmények és az apostoli élet pápai jogú klerikusi társaságai nagyobb elöljáróit, akik legalább rendes végrehajtói hatalommal rendelkeznek.
–2. §. Helyi ordináriusnak nevezzük mindazokat, akik az 1. §-ban szerepelnek, kivéve a szerzetes intézmények és az apostoli élet társaságai nagyobb elöljáróit.
–3. §. Amit a kánonok a végrehajtó hatalom területén kifejezetten a megyéspüspöknek tulajdonítanak, az csak a megyéspüspököt és azokat illeti, akik a 381. kán. 2. §-a szerint vele egyenlô elbírálás alá esnek, de nem illeti meg az általános és a püspöki helynököt, hacsak az illetô különleges megbízással nem rendelkezik.

135. kán. -- 1. §. A kormányzati hatalmon belül törvényhozói, végrehajtói és bírói hatalmat különböztetünk meg.
–2. §. A törvényhozói hatalmat a jogban elôírt módon kell gyakorolni, és a legfôbb hatóságnál alacsonyabb rangú egyházi törvényhozó nem bízhat meg mást érvényesen ennek a hatalmának a gyakorlásával, hacsak a jog kifejezetten nem rendelkezik másként; az alacsonyabb rangú törvényhozó nem hozhat érvényesen olyan törvényt, amely a magasabb joggal ellenkezik.
–3. §. A bírói hatalmat, mellyel a bírók vagy a bírói testületek rendelkeznek, a jogban elôírt módon kell gyakorolni, és megbízottat csakis valamely határozat vagy ítélet elôkészítô cselekményeinek végrehajtására lehet állítani.
–4. §. A végrehajtó hatalom gyakorlását illetôen az alábbi kánonok elôírásait kell megtartani.

136. kán. -- Végrehajtó hatalmát ki-ki gyakorolhatja alárendeltjei fölött akkor is, ha az adott területen kívül tartózkodik, illetve ha alárendeltjei ezen a területen kívül tartózkodnak, hacsak a dolog természete vagy a jog elôírása alapján ennek ellenkezôje nem nyilvánvaló; az illetô területen tartózkodó idegenek fölött pedig akkor gyakorolhatja, ha kedvezmények engedélyezésérôl vagy egyetemes, illetve olyan részleges törvények végrehajtásáról van szó, melyek a 13. kán. 2. §. 2. sz. szerint kötelezik ôket.

137. kán. -- 1. §. A rendes végrehajtó hatalmat át lehet adni megbízottnak mind egy cselekményre, mind pedig az esetek összességére, hacsak a jog kifejezetten másként nem rendelkezik.
–2. §. Az Apostoli Szentszéktôl kapott megbízotti végrehajtó hatalom továbbadható almegbízottnak akár egy cselekményre, akár az esetek összességére, hacsak a megbízottat nem személyes adottságaira való tekintettel választották ki, vagy almegbízott állítását kifejezetten meg nem tiltották.
–3. §. Egy rendes hatalommal rendelkezô másik hatóságtól kapott megbízotti végrehajtó hatalom, ha az esetek összességére adták, csupán egyes esetekre adható tovább almegbízottnak; ha azonban egy cselekményre vagy meghatározott cselekményre adták a megbízotti hatalmat, akkor almegbízottnak továbbadni nem lehet, hacsak a megbízó kifejezetten meg nem engedte.
–4. §. Semmilyen almegbízotti hatalmat nem lehet további almegbízottaknak továbbadni, hacsak a megbízó kifejezetten nem engedélyezte.

138. kán. -- A rendes végrehajtó hatalmat és az esetek összességére adott megbízotti hatalmat tágan kell értelmezni, az összes többit viszont szorosan; ha azonban valaki megbízotti hatalmat kapott, ezt úgy kell értelmezni, hogy megkapta mindazt, ami nélkül ezt a hatalmat nem lehet gyakorolni.

139. kán. -- 1. §. Hacsak a jog másként nem rendelkezik, azáltal, hogy valaki egy illetékes -- akár felsôbb -- hatósághoz fordul, nem függesztôdik fel a többi illetékes hatóság végrehajtói hatalma, akár rendes, akár megbízotti hatalom legyen is ez.
–2. §. A felsôbb hatóság elé felterjesztett ügybe azonban az alsóbb hatóság ne avatkozzék bele, hacsak nem súlyos és sürgôs okból; ebben az esetben azonban azonnal értesítse a felsôbb hatóságot.

140. kán. -- 1. §. Ha ugyanannak az ügynek elintézésére egyetemlegesen többen kaptak megbízást, aki az ügy intézését elsôként elkezdi, a többieket kizárja annak intézéséből, kivéve ha késôbb az illetô nem tudja vagy nem akarja folytatni az ügy intézését.
–2. §. Ha egy ügy elintézésére több személy testületileg kapott megbízást, akkor közösen kell eljárniuk a 119. kán. szerint, hacsak a megbízás másként nem rendelkezik.
–3. §. A több személynek adott megbízotti végrehajtó hatalomról azt vélelmezzük, hogy egyetemlegesen bízták meg vele az illetôket.

141. kán. -- Ha többeket egymás után bíztak meg, az intézze az ügyet, akinek megbízatását korábban adták, és azóta sem vonták vissza.

142. kán. -- 1. §. A megbízotti hatalom megszűnik: ha a megbízatást teljesítették; ha letelt az az idô, vagy betelt az eseteknek az a száma, amelyre a megbízatást adták; ha megszűnik az a cél, aminek elérésére a megbízatást adták; ha a megbízó a megbízatást visszavonja, és ezt a megbízottal közvetlenül közlik; valamint ha a megbízott lemond, és ezt közli a megbízóval,

aki a lemondást elfogadja; nem szűnik meg azonban a megbízó jogának megszűnésével, hacsak ez a megbízáshoz fűzött záradékokból ki nem tűnik.
–2. §. Érvényes azonban a csupán belsô fórumon gyakorolt megbízotti hatalom alapján végzett olyan cselekmény, amelyet figyelmetlenségbôl az engedélyezett idô lejárta után hajtottak végre.

143. kán. -- 1. §. A rendes hatalom megszűnik annak a hivatalnak az elvesztésével, amelyhez az illetô hatalom kapcsolódik.
–2. §. Hacsak a jog másként nem rendelkezik, a rendes hatalom felfüggesztôdik, ha a hivataltól való megfosztás vagy a hivatalból való elmozdítás ellen törvényesen fellebbezést vagy felfolyamodást terjesztettek be.

144. kán. -- 1. §. Ténybeli vagy jogot illetô köztévedés, valamint pozitív és valószínű -- akár ténybeli, akár jogi -- kétség esetén az egyház mind külsô, mind belsô fórum számára pótolja a végrehajtó kormányzati hatalmat.
–2. §. Ugyanez a szabály vonatkozik a 882., 883. és a 966. kánonban, valamint az 1111. kán. 1. §-ában említett felhatalmazásokra is.
==========
Az egyházi hivatalok

IX. CÍM
Az egyházi hivatalok

145. kán. -- 1. §. Egyházi hivatal bármely akár isteni, akár egyházi rendeléssel tartós jelleggel alapított feladatkör, melyet lelki cél érdekében kell gyakorolni.
–2. §. Az egyes egyházi hivatalokkal járó kötelességeket és jogokat vagy maga a hivatalt létrehozó jog határozza meg, vagy az illetékes hatóságnak az a határozata, mely a hivatalt létesíti és egyben rábízza valakire.

I. FEJEZET
AZ EGYHÁZI HIVATAL BETÖLTÉSE

146. kán. -- Az egyházi hivatalt kánoni betöltés nélkül nem lehet érvényesen elnyerni.

147. kán. -- Az egyházi hivatal betöltése történhet: az illetékes egyházi hatóság által végzett szabad adományozással; ugyanezen hatóság által végzett beiktatással, ha elôzetesen bemutatás történt; ugyanettôl a hatóságtól származó megerôsítéssel vagy engedélyezéssel, ha elôzetesen választás vagy felmentéskéréssel egybekötött választás történt; végül egyszerű választással és a megválasztott részérôl történt elfogadással, ha a választás megerôsítése nem szükséges.

148. kán. -- Annak a hatóságnak, amelynek joga van egy hivatalt létesíteni, megújítani és megszüntetni, joga van az illetô hivatal betöltésére is, hacsak a jog másként nem rendelkezik.

149. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy valakit egyházi hivatalra nevezzenek ki, szükséges, hogy benne legyen az egyház közösségében, továbbá hogy alkalmas legyen, vagyis rendelkezzék azokkal a tulajdonságokkal, amelyek az egyetemes vagy a részleges jog, illetve az alapító okmány szerint az illetô hivatalhoz szükségesek.

–2. §. Az egyházi hivatalnak az elôírt tulajdonságokkal nem rendelkezô személlyel való betöltése csak akkor érvénytelen, ha ezeket a tulajdonságokat az egyetemes vagy a részleges jog, illetve az alapító okmány a betöltés érvényességéhez kifejezetten megkívánja; egyébként a betöltés érvényes, de az illetékes hatóság határozatával vagy a közigazgatási bíróság ítéletével érvényteleníthetô.
–3. §. A hivatalnak simóniával való betöltése magánál a jognál fogva érvénytelen.

150. kán. -- Teljes lelkipásztori gondozással járó hivatal, melynek ellátásához a papi rend gyakorlása szükséges, nem tölthetô be érvényesen olyannal, aki még nincs pappá szentelve.

151. kán. -- Lelkipásztori gondozással járó hivatal betöltését súlyos ok nélkül ne halasszák el.

152. kán. -- Senkinek se adjanak két vagy több összeegyeztethetetlen, vagyis olyan hivatalt, melyet ugyanaz a személy egyszerre nem tud ellátni.

153. kán. -- 1. §. A jog szerint meg nem ürült hivatal betöltése eredendôen érvénytelen, és még a késôbbi megürülés által sem válik érvényessé.
–2. §. Ha azonban olyan hivatalról van szó, melyet a jog szerint meghatározott idôre adnak, a betöltést ennek az idônek a lejárta elôtti hat hónapban már el lehet végezni, de hatályba csak a hivatal megürülésének napjától lép.
–3. §. Egy hivatal odaígérése, bárki tette is az ígéretet, semmilyen jogi hatással nem jár.

154. kán. -- Az a jogilag üresedésben lévô hivatal, amit esetleg valaki törvénytelenül birtokol, betölthetô, ha szabályosan kinyilvánították, hogy ez a birtoklás nem törvényes, és errôl a kijelentésrôl a betöltést tartalmazó levél említést tesz.

155. kán. -- Aki más gondatlansága vagy akadályoztatása miatt az illetô helyett végzi el a hivatal betöltését, ezzel még nem nyer semmilyen hatalmat afölött a személy fölött, aki a hivatalt kapja, hanem ennek jogi helyzete olyan lesz, mintha a betöltést a jog rendes szabályai szerint végezték volna.

156. kán. -- Minden hivatal betöltését írásba kell foglalni.

1. CIKKELY
A szabad adományozás

157. kán. -- Ha a jog kifejezetten másként nem rendelkezik, a megyéspüspöknek joga van szabad adományozással betölteni a részegyházában lévô egyházi hivatalokat.

2. CIKKELY
A bemutatás

158. kán. -- 1. §. Az egyházi hivatalra való bemutatást a bemutatási joggal rendelkezô annál a hatóságnál kell, hogy végezze, amely az illetô hivatalba való beiktatásra jogosult; mégpedig -- hacsak nincs más törvényes intézkedés -- a hivatal megürüléséről való értesüléstôl számított három hónapon belül.
–2. §. Ha a bemutatási jog egy testületet vagy személyeknek egy csoportját illeti, a bemutatásra kerülô személyt a 165--179. kán. elôírásainak megtartásával kell kijelölni.

159. kán. -- Akarata ellenére senkit ne mutassanak be, ezért akit bemutatni szándékoznak, azt meg kell kérdezni, és ha nyolc napi hasznos határidôn belül nem utasítja vissza, be lehet mutatni.

160. kán. -- 1. §. Aki bemutatási joggal rendelkezik, az bemutathat egy vagy több személyt, mégpedig akár egyszerre, akár egymás után.
–2. §. Senki sem mutathatja be saját magát, ám a testület vagy a személyek csoportja bemutathatja egyik tagját.

161. kán. -- 1. §. Hacsak a jog másként nem rendelkezik, az, aki olyan valakit mutatott be, akit nem találtak alkalmasnak, egy hónapon belül újabb jelöltet mutathat be, de csak egyszer.
–2. §. Ha a bemutatott személy a beiktatás elôtt lemond vagy meghal, a bemutatási joggal rendelkezô a lemondásról vagy a halálról való értesüléstôl számított egy hónapon belül ismét élhet jogával.

162. kán. -- Aki a 158. kán. 1. §-a és a 161. kán. szerinti hasznos határidôn belül nem végezte el a bemutatást, továbbá aki kétszer olyan jelöltet mutatott be, akit nem találtak alkalmasnak, az adott esetre elveszti bemutatási jogát, és az a hatóság, aki a beiktatásra jogosult, szabadon betöltheti az üresedésben lévô hivatalt, szükség van azonban a hivatalt elnyerô személy saját ordináriusának beleegyezésére.

163. kán. -- Az a hatóság, aki a jog szerint a bemutatott személyt beiktatja, iktassa be az olyan törvényesen bemutatott személyt, akit alkalmasnak talált, és aki ezt maga is elfogadta; ha több törvényesen bemutatott személyt talált alkalmasnak, ezek egyikét kell beiktatni.

3. CIKKELY
A választás

164. kán. -- Ha a jog másként nem rendelkezik, a kánoni választásokon az alábbi kánonok elôírásait kell megtartani.

165. kán. -- Ha a jog vagy a testület, illetve a csoport törvényes szabályzata másként nem rendelkezik, ha a hivatalra való választás joga testületet vagy csoportot illet, a választást a hivatal megürülésérôl való értesüléstôl számított hasznos három hónapnál ne halasszák tovább; ha ez a határidô kihasználatlanul telt el, az az egyházi hatóság, akit a választás megerôsítésének vagy a választást pótló betöltésnek a joga illet, szabadon töltse be az üresedésben lévô hivatalt.

166. kán. -- 1. §. A testület vagy a csoport elnöke hívja össze mindazokat, akik a testülethez vagy a csoporthoz tartoznak; az összehívás pedig, amennyiben személyesnek kell lennie, akkor érvényes, ha a lakóhelyen, a pótlakóhelyen vagy a tartózkodási helyen történik.
–2. §. Ha valakit a meghívandók közül elmulasztottak meghívni, és ezért távol maradt, a választás érvényes; mégis ennek a személynek a kérésére, a meghívás elmulasztásának és a távollétnek a bizonyítása után az illetékes hatóságnak érvénytelenítenie kell a választást, még akkor is, ha azt már megerôsítették, feltéve hogy jogilag biztos, hogy a felfolyamodást a választásról való értesüléstôl számított három napon belül beterjesztették.
–3. §. Ha pedig a választók több, mint egyharmadának meghívását elmulasztották, a választás magánál a jognál fogva semmis, hacsak az összes meg nem hívott választók ténylegesen jelen nem voltak.

167. kán. -- 1. §. A törvényesen végzett összehívás után szavazati joga azoknak van, akik a meghívásban megjelölt napon és helyen megjelentek, és -- hacsak a szabályzat törvényesen másként nem rendelkezik -- nincs joga senkinek levélben vagy képviselô útján szavazni.
–2. §. Ha a választók közül valaki jelen van abban a házban, ahol a választást tartják, de testi rosszulléte miatt a választásba nem tud bekapcsolódni, a szavazatszedôk vegyék ki írásbeli szavazatát.

168. kán. -- Még ha valaki több címen jogosult is arra, hogy a saját nevében szavazzon, akkor is csak egyetlen szavazatot adhat le.

169. kán. -- A választás érvénytelenségének terhe alatt, senkit sem lehet szavazáshoz engedni, aki nem tartozik az illetô testülethez vagy csoporthoz.

170. kán. -- Magánál a jognál fogva érvénytelen az a választás, amelynek szabadságát bármi módon ténylegesen akadályozták.

171. kán. -- 1. §. Szavazat leadására jogképtelen, aki:
–1. emberi cselekvésre alkalmatlan;
–2. nem rendelkezik aktív szavazati joggal;
–3. kiközösítés büntetésével van sújtva akár bírói ítélettel, akár olyan határozattal, amely ezt a büntetést kiszabja vagy kinyilvánítja;
–4. az egyház közösségét közismerten elhagyta.
–2. §. Ha az itt említettek közül valakit a szavazáshoz engednek, szavazata semmis, de a választás érvényes, hacsak ki nem tűnik, hogy ezt a szavazatot leszámítva a megválasztott személy nem kapta meg a szükséges számú szavazatot.

172. kán. -- 1. §. A szavazat érvényességéhez szükséges, hogy:
–1. szabad legyen; tehát érvénytelen annak szavazata, akit súlyos megfélemlítéssel vagy megtévesztéssel vettek rá, közvetlenül vagy közvetve, hogy egy bizonyos személyt vagy vagylagosan több személyt megválasszon;
–2. titkos, biztos, feltétlen, meghatározott legyen.
–2. §. A szavazatnak a választás elôtt kikötött feltételei úgy számítanak, mintha ki sem kötötték volna ôket.

173. kán. -- 1. §. Mielôtt a választás megkezdôdik, jelöljenek ki a testületbôl vagy a csoportból legalább két szavazatszedôt.
–2. §. A szavazatszedôk gyűjtsék össze a szavazatokat, és a választás elnöke elôtt nézzék meg, hogy a cédulák száma megfelel-e a választók számának, vizsgálják meg magukat a szavazatokat, és hirdessék ki, hogy ki hány szavazatot kapott.
–3. §. Ha a szavazatok száma meghaladja a választók számát, a szavazás semmis.
–4. §. Aki a jegyzô tisztségét tölti be, jegyezze fel gondosan a választás minden cselekményét, s az iratot legalább maga a jegyzô, az elnök és a szavazatszedôk írják alá, és ôrizzék gondosan a testület levéltárában.

174. kán. -- 1. §. A választás, hacsak a jog vagy a szabályzat másként nem rendelkezik, történhet megegyezés útján is, feltéve hogy a választók egyhangú írásbeli hozzájárulással egy vagy több akár a testülethez tartozó, akár kívülálló alkalmas személynek adják át erre az esetre a választás jogát; ezek végzik aztán a kapott felhatalmazás alapján a választást mindenki nevében.

–2. §. Ha a testület vagy a csoport csak klerikusokból áll, a megegyezéssel megbízottaknak is a szent rendekben lévô személyeknek kell lenniük; egyébként a választás érvénytelen.
–3. §. A megegyezéssel megbízottaknak meg kell tartaniuk a jog választással kapcsolatos elôírásait, továbbá -- a választás érvénytelenségének terhe alatt -- a megegyezésben kikötött és a joggal nem ellenkezô feltételeket; a joggal ellentétes feltételek pedig úgy számítanak, mintha ki sem kötötték volna ôket.

175. kán. -- A megegyezés megszűnik, és a szavazás joga visszaszáll a megegyezés megkötôire:
–1. ha a testület vagy csoport még az ügylet megkezdése elôtt visszavonja;
–2. ha a megegyezéshez fűzött valamelyik feltétel nem teljesül;
–3. ha a választás megtörtént, de semmis volt.

176. kán. -- Hacsak a jog vagy a szabályzat másként nem rendelkezik, azt kell megválasztottnak tekinteni, és a testület vagy a csoport elnökének azt kell megválasztottként kihirdetni, aki a 119. kán. 1. sz- a szerint az elôírt szavazatszámot megkapta.

177. kán. -- 1. §. A választást rögtön közölni kell a megválasztottal, aki az értesüléstôl számított hasznos nyolc napon belül köteles jelezni a testület vagy a csoport elnökének, hogy elfogadja-e a megválasztást vagy sem; máskülönben a választásnak nincs hatása.
–2. §. Ha a megválasztott nem fogadta el megválasztását, a választási eredmény folytán ôt megilletô minden jogot elveszít, és ez nem éled fel az utólagos elfogadással, bár újra meg lehet az illetôt választani; a testületnek vagy csoportnak pedig az el nem fogadásról való értesüléstôl számított egy hónapon belül új választást kell végeznie.

178. kán. -- Ha a megválasztott a választást elfogadta, és ez nem szorul megerôsítésre, akkor rögtön teljes joggal elnyeri a hivatalt; egyébként csak jogot szerez hozzá.

179. kán. -- 1. §. A megválasztottnak, ha a választás megerôsítésre szorul, a választás elfogadásától számított hasznos nyolc napon belül személyesen vagy más valaki útján kérnie kell az illetékes hatóságtól a megerôsítést; máskülönben minden jogát elveszíti, hacsak be nem bizonyítja, hogy a megerôsítés kérésétôl megfelelô akadály tartotta vissza.
–2. §. Az illetékes hatóság, ha a megválasztottat a 149. kán. 1. §-a szerint alkalmasnak találta, és a választást jogszerűen végezték, nem tagadhatja meg a megerôsítést.
–3. §. A megerôsítést írásban kell adni.
–4. §. A megerôsítés közlése elôtt a megválasztottnak nem szabad beleavatkoznia sem anyagi sem lelki vonatkozásban az illetô hivatal vezetésébe; ha esetleg ilyen ténykedést végzett volna, az érvénytelen.
–5. §. A megerôsítés közlésével a megválasztott teljes joggal elnyeri a hivatalt, hacsak a jog másként nem rendelkezik.

4. CIKKELY
A felmentéskéréssel egybekötött választás

180. kán. -- 1. §. Ha annak, hogy megválasszák azt a személyt, akit a választók a legalkalmasabbnak tartanak és választani szeretnének, olyan kánoni akadálya van, ami alól felmentést lehet adni és szokás is, a választók magával a szavazatukkal kérhetik számára a felmentést az illetékes hatóságtól, hacsak a jog másként nem rendelkezik.
–2. §. A megegyezéssel megbízott személyek felmentéskéréssel egybekötött választást nem végezhetnek, hacsak ez a megegyezésben kifejezetten nem szerepelt.

181. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy a felmentéskéréssel egybekötött választás érvényes legyen, a szavazatoknak legalább a kétharmada szükséges.
–2. §. A felmentéskéréssel egybekötött választásra adott szavazatot a felmentéskéréssel választom szavakkal vagy ezzel egyenértékű szavakkal kell kifejezni; a választom vagy felmentéskéréssel választom formula és a vele egyenértékű formulák a választásra érvényesek, ha nincs akadály, egyébként pedig a felmentéskéréssel egybekötött választásra.

182. kán. -- 1. §. A felmentéskéréssel egybekötött választást az elnöknek hasznos nyolc napon belül el kell küldenie annak az illetékes hatóságnak, akire a választás megerôsítése tartozik és az akadály alól a felmentés megadására jogosult, vagy ha erre ez a hatóság nem jogosult, akkor ez utóbbit a felsôbb hatóságtól kell kérnie; ha megerôsítésre nincs szükség, akkor a felmentéskérést a felmentés megadására illetékes hatósághoz kell küldeni.
–2. §. Ha az elôírt idôn belül nem terjesztették fel a felmentéskéréssel egybekötött választást, az magától semmissé válik, a testület vagy csoport pedig erre az esetre elveszíti választási vagy felmentéskéréssel egybekötött választási jogát, hacsak be nem bizonyosodik, hogy az elnököt a felmentéskéréssel egybekötött választás felterjesztésétôl megfelelô akadály tartotta vissza, vagy hogy annak kellô idôben való felterjesztését vétkes szándékból vagy gondatlanságból mulasztotta el.
–3. §. A felmentéskéréssel megválasztott személyt az ilyen választás alapján semmilyen jog nem illeti meg; az illetékes hatóság nem köteles a felmentéskéréssel végzett választás eredményét engedélyezni.
–4. §. A felmentéskéréssel végzett választás alapján az illetékes hatósághoz benyújtott kérést a választók csakis az illetô hatóság beleegyezésével vonhatják vissza.

183. kán. -- 1. §. Ha az illetékes hatóság a felmentéskéréssel egybekötött választás eredményét nem engedélyezte, a választás joga visszaszáll a testületre vagy csoportra.
–2. §. Ha az ilyen választás eredményét engedélyezték, ezt közölni kell azzal, akit felmentéskéréssel megválasztottak, ô pedig válaszolni köteles a 177. kán. 1. §-a szerint.
–3. §. Aki az engedélyezett felmentéskéréssel egybekötött megválasztást elfogadja, azonnal teljes joggal elnyeri a hivatalt.

II. FEJEZET
AZ EGYHÁZI HIVATAL ELVESZTÉSE

184. kán. -- 1. §. Az egyházi hivatal elveszthetô az elôre megállapított idô elteltével, a jogban meghatározott életkor elérésével, lemondással, áthelyezéssel, elmozdítással és megfosztással.
–2. §. Ha a hivatalt adományozó hatóság joga bármi módon is megszűnik, ettôl még az egyházi hivatalt birtokosa nem veszti el, hacsak a jog másként nem rendelkezik.
–3. §. Mikor a hivatal elvesztése hatályba lépett, mielôbb tudomására kell hozni ezt mindazoknak, akiknek valamilyen joguk van a hivatal betöltésében való részvételre.

185. kán. -- Annak, aki a hivatalt egy bizonyos életkor elérésével vagy elfogadott lemondással vesztette el, megadható a “kiérdemesült” cím.

186. kán. -- A megszabott idô leteltével vagy az életkor elérésével a hivatal elvesztése csak akkor lép hatályba, mikor ezt az illetékes hatóság írásban közli.

1. CIKKELY
A lemondás

187. kán. -- Megfelelô okból minden beszámítható állapotban lévô ember lemondhat egyházi hivataláról.

188. kán. -- A jogtalanul elszenvedett súlyos félelembôl, megtévesztés vagy lényegi tévedés hatására, illetve simóniával végzett lemondás magánál a jognál fogva érvénytelen.

189. kán. -- 1. §. A lemondásnak -- akár szükséges, hogy a hatóság elfogadja, akár nem -- érvénytelenség terhe alatt írásban vagy két tanú elôtt szóban az elôtt a hatóság elôtt kell történnie, amelyikre az illetô hivatal betöltése tartozik.
–2. §. A megfelelô és arányos okkal alá nem támasztott lemondást a hatóság nem fogadja el.
–3. §. Az olyan lemondás, melynek elfogadásra van szükséges, érvényét veszti, ha három hónapon beül nem fogadták el; az elfogadást nem igénylô lemondás akkor lép hatályba, mikor a lemondó a jog elôírásai szerint közölte.
–4. §. Amíg a lemondás hatályba nem lépett, a lemondó visszavonhatja; mikor már hatályba lépett, nem lehet visszavonni, bár a lemondó más címen elnyerheti a hivatalt.

2. CIKKELY
Az áthelyezés

190. kán. -- 1. §. Áthelyezést csakis az végezhet, akinek joga van betölteni azt a hivatalt is ahonnan és azt is ahová az áthelyezés történik.
–2. §. Ha az áthelyezés a hivatal birtokosának akarata ellenére történik, súlyos ok szükséges; a jogban elôírt eljárásmódot kell megtartani, mindig tiszteletben tartva az illetônek azt a jogát, hogy ellenérveit kifejtse.
–3. §. Az áthelyezés hatálybalépéséhez szükséges, hogy írásban közöljék.

191. kán. -- 1. §. Áthelyezéskor az elôbbi hivatal a másik hivatal kánoni birtokbavételével ürül meg, hacsak a jog vagy az illetékes hatóság másként nem rendelkezik.
–2. §. Az elôbbi hivatallal járó díjazásban az áthelyezett mindaddig részesül, amíg a másik hivatalt kánonilag birtokba nem vette.

3. CIKKELY
Az elmozdítás

192. kán. -- Hivatalából a személyt vagy az illetékes hatóság törvényesen kiadott határozata mozdítja el -- a szerzôdésbôl származó esetleges szerzett jogok tiszteletben tartásával --, vagy maga a jog, a 194. kán. szerint.

193. kán. -- 1. §. Abból a hivatalból, amit valaki meghatározatlan idôre kapott, az illetôt csak súlyos okból és a jogban megszabott eljárásmód szerint lehet elmozdítani.
–2. §. Ugyanez szükséges ahhoz is, hogy valakit meghatározott idôre kapott hivatalából ennek az idônek a lejárta elôtt el lehessen mozdítani, tiszteletben tartva a 624. kán. 3. §-ának elôírását.
–3. §. Az olyan hivatalból, amit valaki a jog elôírásainak megfelelôen, az illetékes hatóság józan belátására bízva kapott, megfelelô okból az illetô hatóság megítélése szerint elmozdítható.
–4. §. Az elmozdítási határozat hatálybalépéséhez szükséges, hogy írásban közöljék.

194. kán. -- 1. §. Magának a jognak az alapján van elmozdítva egyházi hivatalából:
–1. aki elvesztette a klerikusi állapotot;
–2. aki a katolikus hitet vagy az egyház közösségét nyilvánosan elhagyta;
–3. az a klerikus, aki -- akár csak polgárilag is -- házasságkötést kísérelt meg.
–2. §. A 2. és 3. sz-ban említett elmozdítást csak akkor lehet foganatosítani, ha az illetékes hatóság nyilatkozatából világosan kitűnik.

195. kán. -- Ha valaki nem magának a jognak az alapján van elmozdítva, hanem az illetékes hatóságnak olyan határozata mozdítja el hivatalából, melyben ellátásáról is gondoskodás történik, akkor ennek a hatóságnak legyen gondja arra, hogy az illetô ellátását kellô idôre biztosítsa, hacsak errôl más módon gondoskodás nem történik.

4. CIKKELY
A megfosztás

196. kán. -- 1. §. A hivataltól való megfosztás, tudniillik büntetendô cselekmény büntetése gyanánt, csakis a jog elôírásának megfelelôen történhet.
–2. §. A megfosztás a büntetôjogi kánonok elôírásai szerint lép hatályba.
==========
Az elévülés

X. CÍM
Az elévülés

197. kán. -- Az elbirtoklást, illetve az elévülést mint alanyi jogok szerzésének és elvesztésének, valamint a kötelezettségektôl való megszabadulásnak a módját, az egyház úgy teszi magáévá, ahogyan az egyes országok világi törvényeiben szerepel, fenntartva a jelen törvénykönyv kánonjaiban meghatározott kivételeket.

198. kán. -- Az elbirtoklás csak akkor érvényes, ha jóhiszemű, mégpedig nemcsak kezdetben, hanem az elbirtokláshoz elôírt egész idô alatt, fenntartva azonban az 1362. kán. elôírását.

199. kán. -- Elévülésnek, illetve elbirtoklásnak nincsenek alávetve:
–1. a természetes vagy tételes isteni törvénybôl fakadó jogok és kötelezettségek;
–2. azok a jogok, amelyeket csak pápai kiváltsággal lehet megszerezni;
–3. azok a jogok és kötelezettségek, amelyek közvetlenül a krisztushívôk lelki életére vonatkoznak;
–4. az egyházi területi egységek biztos és kétségtelen határai;
–5. a misepénzek és a misekötelezettségek;
–6. olyan egyházi hivatal betöltése, mely a jog szerint az egyházi rend szentségének gyakorlását kívánja;
–7. a látogatási jog és az engedelmességi kötelezettség oly módon, hogy a krisztushívôket semmilyen egyházi hatóság se látogassa, és semmilyen hatóságnak se legyenek alávetve.
==========
Az idôszámítás

XI. CÍM
Az idôszámítás

200. kán. -- Hacsak a jog kifejezetten másként nem rendelkezik, az idôt az alábbi kánonok elôírása szerint kell számítani.

201. kán. -- 1. §. Folyamatos idôn azt értjük, amiben nincs megszakítás.

–2. §. Hasznos idôn azt értjük, ami úgy illeti meg azt, aki jogát gyakorolja vagy érvényesíteni igyekszik, hogy nem telik a számára, ha nem tud róla, vagy nem képes cselekedni.

202. kán. -- 1. §. A jogban a nap 24 órából álló folyamatos idôtartam, melyet -- hacsak kifejezetten ellenkezô elôírás nincsen -- éjféltôl kell számítani; a hét 7 napból álló idôtartam; a hónap 30, az év pedig 365 napból álló idôtartam, hacsak meg nincs jegyezve, hogy a hónapot és az évet úgy kell venni, ahogyan a naptárban vannak.
–2. §. Ha az idô folyamatos, a hónapot és az évet mindig úgy kell számítani, ahogyan a naptárban vannak.

203. kán. -- 1. §. A kezdô nap nem számít bele a határidôbe, kivéve ha a határidô kezdete egybeesik a nap kezdetével, vagy ha a jog kifejezetten másként rendelkezik.
–2. §. Ellenkezô rendelkezés hiányában a záró nap beleszámít a határidôbe, mely ha egy vagy több hétbôl, hónapból vagy évbôl áll, az utolsó ugyanolyan számú nap leteltével ér véget, vagy ha a hónapnak nincs ugyanolyan számú napja, a hónap utolsó napjának elteltével.
==========
A krisztushívôk

II. KÖNYV
AZ ISTEN NÉPE

I. RÉSZ
A KRISZTUSHÍVÔK

204. kán. -- 1. §. Krisztushívôk azok, akik -- mivel a keresztségben Krisztus testének tagjaivá lettek -- Isten népét alkotják, és minthogy így a maguk módján részesévé váltak Krisztus papi, prófétai és királyi feladatának, állapotuknak megfelelôen annak a küldetésnek a gyakorlására kaptak hivatást, amelynek a világban való teljesítését Isten az egyházra bízta.
–2. §. Ez az egyház ebben a világban mint alkotmányos és rendezett társaság a katolikus egyházban áll fenn, vagyis a Péter utóda meg a vele közösségben élô püspökök által kormányzott egyházban.

205. kán. -- Ezen a földön azok a megkereszteltek vannak benne teljesen a katolikus egyház közösségében, akik annak látható társaságában kapcsolódnak Krisztushoz, mégpedig a hitvallás, a szentségek és az egyházkormányzat kötelékével.

206. kán. -- 1. §. Különleges módon kapcsolódnak az egyházhoz a katekumenek,
–akik a Szentlélek indítására kifejezett akarattal kérik, hogy vegyék fel ôket az egyházba, és így ezzel a kívánságukkal, valamint azzal, hogy hitben, reményben és szeretetben élnek, hozzákapcsolódnak az egyházhoz, amely már mint övéit támogatja ôket.
–2. §. A katekumenekrôl különlegesen gondoskodik az egyház, mely mikor meghívja ôket az evangélium szerinti életre, és bevezeti ôket a szent szertartásokban való részvételbe, különféle olyan kedvezményekben részesíti ôket, amelyeket a keresztények élveznek.

207. kán. -- 1. §. Az egyházban a krisztushívôk között isteni rendelés folytán vannak szent szolgálatot teljesítô személyek, akiket a jogban klerikusoknak is nevezünk; a többieket pedig világiaknak is hívjuk.

–2. §. E két csoport mindegyikben vannak olyan krisztushívôk, akik az evangéliumi tanácsokra tett és az egyház által elismert és szavatolt fogadalommal vagy más szent kötelékkel a rájuk jellemzô sajátos módon Istennek szentelôdnek, és az egyház üdvözítô küldetésének teljesítésére sajátosan rendelkezésre állnak; ezek állapota -- noha nem tartozik az egyház hierarchikus szerkezetéhez -- összefügg annak életével és szent jellegével.
==========
Az összes krisztushívôk kötelességei és jogai

I. CÍM
Az összes krisztushívôk kötelességei és jogai

208. kán. -- Krisztusban való újjászületésük folytán az összes krisztushívôk között méltóságuk és cselekvésük tekintetében valódi egyenlôség uralkodik, így mindnyájan együttműködnek Krisztus testének építésére, ki-ki a maga állapotának és feladatának megfelelôen.

209. kán. -- 1. §. A krisztushívôk kötelesek cselekvésmódjukban is mindig megôrizni a közösséget az egyházzal.
–2. §. Nagy gonddal teljesítsék azokat a kötelezettségeiket, melyekkel akár az egyetemes egyháznak, akár a jog elôírásai szerint saját részegyházuknak tartoznak.

210. kán. -- Minden krisztushívô köteles azon igyekezni, hogy állapotának megfelelôen szent életet éljen s az egyház erôsödésén és megszentelôdésének állandó elômozdításán munkálkodjék.

211. kán. -- Minden krisztushívônek kötelessége és joga azon fáradozni, hogy az üdvösség isteni híre minden korban és az egész világon minden emberhez egyre inkább eljusson.

212. kán. -- 1. §. Amit a szent pásztorok mint Krisztus képviselôi a hit tanítóiként kijelentenek vagy az egyház vezetôiként elrendelnek, azt a krisztushívôknek, felelôsségük tudatában, keresztény engedelmességgel követniük kell.
–2. §. A krisztushívôknek joguk van arra, hogy szükségleteiket, különösen a lelkieket, valamint kívánságaikat feltárják az egyház pásztorai elôtt.
–3. §. Tudásuk, szakértelmük és tekintélyük alapján joguk, sôt néha kötelességük, hogy az egyház javát érintô dolgokról véleményt nyilvánítsanak a szent pásztorok elôtt, és véleményüket a hit, az erkölcs és a pásztorok iránti tisztelet megtartásával, valamint a közjónak és a személyek méltóságának figyelembevételével, a többi krisztushívônek tudomására hozzák.

213. kán. -- A krisztushívôk joga, hogy az egyház lelki javaiból, különösen az Isten igéjébôl és a szentségekbôl a szent pásztoroktól segítséget kapjanak.

214. kán. -- A krisztushívôk joga, hogy Isten kultikus tiszteletét az egyház törvényes pásztorai által jóváhagyott saját rítusuk elôírásai szerint végezhessék, és hogy a lelki életet olyan saját formában élhessék meg, amely összhangban van az egyház tanításával.

215. kán. -- A krisztushívôknek jogában áll, hogy jótékony, illetve vallásos célú vagy a keresztény hivatást a világban elômozdító társulásokat alapítsanak és vezessenek, valamint hogy ugyanilyen célok közös megvalósítása érdekében összejöveteleket rendezzenek.

216. kán. -- Az összes krisztushívôk, mivel az egyház küldetésében részesülnek, jogosultak arra, hogy állapotuknak és helyzetüknek megfelelôen saját kezdeményezéseikkel is elômozdítsák vagy támogassák az apostoli tevékenységet; de egyetlen ilyen vállalkozás sem tarthat igényt a “katolikus” névre, hacsak ehhez az illetékes egyházi hatóság beleegyezését nem adta.

217. kán. -- A krisztushívôk, mivel a keresztségben az evangéliumi tanításnak megfelelô életre kaptak meghívást, jogosultak a keresztény nevelésre, mely az érett emberi személy kialakításán kívül az üdvösség titkának megismerésére és megélésére is kellôképpen megtanítja ôket.

218. kán. -- Akik a szent tudományokkal foglalkoznak, azokat megfelelô kutatási szabadság illeti meg, és gondolataikat okosan fel is tárhatják mindazzal kapcsolatban, amiben járatosak, de meg kell tartaniuk az egyház tanítóhivatala iránti köteles engedelmességet.

219. kán. -- Az összes krisztushívôknek joguk van ahhoz, hogy életállapotukat minden kényszertôl mentesen válasszák meg.

220. kán. -- Senki sem sértheti meg törvénytelenül más meglevô jó hírét, sem pedig a magánszférája védelmére minden személyt megilletô jogot.

221. kán. -- 1. §. A krisztushívôk jogosultak arra, hogy az egyházban ôket megilletô jogokat illetékes egyházi fórumon a jog szerint törvényesen igényeljék és védelmezzék.
–2. §. Joga van a krisztushívôknek arra is, ha az illetékes hatóság perbe hívja ôket, hogy a jog elôírásainak megtartásával és méltányosság szerinti alkalmazásával ítélkezzenek róluk.
–3. §. A krisztushívôknek joga van arra, hogy kánoni büntetésekkel csakis a törvény elôírása szerint sújtsák ôket.

222. kán. -- 1. §. A krisztushívôk kötelesek hozzájárulni az egyház szükségleteinek kielégítéséhez, hogy annak rendelkezésére álljon, ami az istentisztelethez, az apostoli és jótékonysági munkához, valamint a szolgálattevôk tisztes ellátásához szükséges.
–2. §. Kötelesek a társadalmi igazságosság elômozdítására, valamint arra is, hogy Isten parancsát szem elôtt tartva saját jövedelmükbôl segítsék a szegényeket.

223. kán. -- 1. §. Jogaik gyakorlása során mind az egyes, mind a társulásokba tömörült krisztushívôknek figyelembe kell venniük az egyházi közérdeket, a többiek jogait és a maguk mások iránti kötelességeit.
–2. §. Az egyházi hatóság illetékes arra, hogy a közérdekre való tekintettel a krisztushívôk sajátos jogainak gyakorlását irányítsa.
==========
A világi krisztushívôk kötelességei és jogai

II. CÍM
A világi krisztushívôk kötelességei és jogai

224. kán. -- A világi krisztushívôk az összes krisztushívôk közös kötelességein és jogain, valamint a más kánonokban meghatározott kötelességeken és jogokon kívül, a jelen cím kánonjaiban felsorolt kötelességekkel és jogokkal rendelkeznek.

225. kán. -- 1. §. A világiaknak, akiket Isten -- mint minden krisztushívôt -- a keresztség és a bérmálás által az apostoli munkára küld, általános kötelességük és joguk, hogy mind egyénileg, mind társulásokban azon dolgozzanak, hogy az üdvösség isteni hírét az egész világon minden ember megismerje és elfogadja; ez a kötelesség különösen olyan körülmények közt sürgetô, amikor az emberek az evangéliumot csakis általuk hallhatják, és Krisztust csakis általuk ismerhetik meg.
–2. §. Az a sajátos kötelesség is terheli ôket, hogy saját egyéni helyzetüknek megfelelôen, az evilági dolgok rendjét az evangélium szellemével itassák át és tökéletesítsék, és így különösen ezeknek a dolgoknak az intézésében és az evilági feladatok gyakorlásában Krisztusról tanúságot tegyenek.

226. kán. -- 1. §. Akik házas állapotban élnek, hivatásuknak megfelelôen különösen kötelesek a házasság és a család révén Isten népe épülésén fáradozni.
–2. §. A szülôk, mivel életet adtak gyermekeiknek, súlyosan kötelesek és jogosultak is nevelésükre; ezért elsôsorban a keresztény szülôk feladata, hogy gyermekeik keresztény neveléséröl az egyház által adott tanítás szerint gondoskodjanak.

227. kán. -- A világi krisztushívôknek joguk van arra, hogy a földi ország ügyeiben elismerjék számukra azt a szabadságot, amely minden polgárt megillet; ezzel a szabadsággal élve azonban ügyeljenek arra, hogy cselekedeteiket az evangélium szelleme hassa át, figyeljenek az egyházi tanítóhivatal által elôadott tanításra, de óvakodjanak attól, hogy véleményalkotás tárgyát képezô kérdésekben a saját nézetüket az egyház tanításaként adják elô.

228. kán. -- 1. §. Azok a világiak, akiket erre alkalmasnak találnak, jogképességgel rendelkeznek arra, hogy a szent pásztorok felvegyék ôket azokra az egyházi hivatalokra és feladatokra, melyekben a jog elôírásai szerint működni képesek.
–2. §. A megfelelô tudásban, józanságban és tisztességben kiváló világiak alkalmasak arra, hogy szakértôi vagy tanácsadói minôségben a jog elôírása szerint a tanácsokban is segítséget nyújtsanak az egyház pásztorainak.

229. kán. -- 1. §. Hogy a világiak a keresztény tanítás szerint élhessenek, s azt maguk is hirdetni és szükség esetén védelmezni is tudják, továbbá hogy kivehessék részüket az apostoli tevékenységbôl, kötelesek és jogosultak ennek a tanításnak a képességeikhez és helyzetükhöz mért megismerésére.
–2. §. Joguk van arra is, hogy a szent tudományokban megszerezzék azt a teljesebb képzettséget, amely az egyházi egyetemeken, fakultásokon vagy a vallási tudományok intézeteiben nyerhetô el. Így jogosultak arra, hogy ott az elôadásokat látogassák, és akadémiai fokozatokat szerezhessenek.
–3. §. Ugyancsak képesek arra is, hogy a szükséges alkalmasságra vonatkozó elôírások megtartásával, a törvényes egyházi hatóságtól megbízást kapjanak a szent tudományok oktatására.

230. kán. -- 1. §. Azokat a világi férfiakat, akik a püspöki kar határozatában megszabott életkorral és adottságokkal rendelkeznek, az elôírt liturgikus szertartással, tartós jelleggel fel

lehet venni a lektori és az akolitusi szolgálatra. A szolgálatok elnyerése azonban nem jogosítja fel ôket arra, hogy az egyháztól ellátást vagy díjazást kapjanak.
–2. §. A világiak ideiglenes megbízás alapján a liturgikus cselekményekben betölthetik a lektor szerepét; ugyancsak minden világi gyakorolhatja a jog elôírásainak megfelelôen a kommentátor, a kántor feladatát vagy más feladatokat.
–3. §. Ahol az egyház számára szükséges, a szolgálatra rendelt személyek hiányában a világiak is gyakorolhatják ezek bizonyos feladatait, még akkor is, ha nem lektorok vagy akolitusok: gyakorolhatják az ige szolgálatát, vezethetik a liturgikus imádságot, kiszolgáltathatják a keresztséget és áldoztathatnak, a jog elôírásainak megfelelôen.

231. kán. -- 1. §. Azok a világiak, akiket tartósan vagy ideiglenesen az egyház különleges szolgálatára vesznek fel, kötelesek a feladatuk kellô ellátásához megkívánt megfelelô képzettség megszerzésére, valamint feladatuk lelkiismeretes, serény és szorgalmas ellátására.
–2. §. A 230. kán. 1. §-ának fenntartásával, joguk van a helyzetükhöz mért, tisztes díjazáshoz, melybôl -- a világi jog elôírásait is megtartva -- illôen ki tudják elégíteni a maguk és családjuk szükségleteit; ugyancsak joguk van arra, hogy megfelelô társadalombiztosításban és egészségügyi ellátásban részesüljenek.
==========
A szent szolgálatot teljesítôk, vagyis a klerikusok

III. CÍM
A szent szolgálatot teljesítôk, vagyis a klerikusok

I. FEJEZET
A KLERIKUSOK KÉPZÉSE

232. kán. -- Az egyháznak kötelessége, de saját és kizárólagos joga is azoknak a kiképzése, akiket a szent szolgálatokra rendelnek.

233. kán. -- 1. §. Az egész keresztény közösség feladata a hivatások gondozása, hogy a szent szolgálat szükségleteit az egész egyházban kellôképpen fedezni lehessen. Különösképpen feladata a hivatásgondozás a keresztény családoknak, a nevelôknek és sajátosan a papoknak, fôként a plébánosoknak. A megyéspüspökök, akiknek leginkább feladata a hivatások elômozdításáról gondoskodni, oktassák a rájuk bízott népet a szent szolgálat jelentôségérôl és a szolgálatot teljesítôk szükségességérôl az egyházban, továbbá, különösen erre a célra létesített intézményekkel serkentsék és támogassák a hivatásgondozásra irányuló kezdeményezéseket.

–2. §. Gondoskodjanak továbbá a papok, különösen pedig a megyéspüspökök arról is, hogy szóban és tettben okos segítséget és kellô felkészítést kapjanak azok a férfiak, akik érettebb korban éreznek hivatást a szent szolgálatokra.

234. kán. -- 1. §. Ahol működnek kisszemináriumok vagy más hasonló intézmények, meg kell tartani és támogatni kell azokat; bennük a hivatások gondozása céljából a humán és reál oktatással együtt különleges vallási képzést is adjanak; sôt, ahol a megyéspüspök hasznosnak ítéli, gondoskodjék kisszeminárium vagy hasonló intézet létesítéséről.

–2. §. Hacsak egyes esetekben a körülmények mást nem javallanak, a papságra készülô fiataloknak rendelkezniük kell azzal a humán és reál képzettséggel, amely az illetô országban a felsôfokú tanulmányok végzésére képesít.

235. kán. -- 1. §. Azokat a fiatalokat, akik papi pályára kívánnak lépni, nagyszemináriumban neveljék a megfelelô lelkiség kialakítására és a sajátos feladatokra képzésük egész ideje alatt, vagy ha a körülmények a megyéspüspök megítélése szerint úgy kívánják, legalább négy éven át.

–2. §. Azokat, akik törvényesen a szemináriumon kívül tartózkodnak, a megyéspüspök bízza lelkiismeretes és alkalmas papra, aki ügyeljen arra, hogy mind a lelkiélet, mind a fegyelem terén gondos képzést kapjanak.

236. kán. -- Azokat, akik az állandó diakonátusra készülnek, a püspöki konferencia elôírása szerint képezzék a lelkiéletre és a rendjükhöz tartozó feladatok megfelelô ellátására:

–1. a fiatalok ezalatt legalább három évig külön házban tartózkodjanak, hacsak a megyéspüspök súlyos okból másként nem rendelkezik;

–2. az érettebb korú férfiakat, akár nôtlenek, akár nôsek, három évre beosztott és az illetô püspöki konferencia által megállapított rend szerint képezzék.

237. kán. -- 1. §. Az egyes egyházmegyékben -- ahol lehetséges és hasznos -- legyen nagyszeminárium; ellenkezô esetben bízzák a szent szolgálatra készülô növendékeket más szemináriumra, vagy létesítsenek egyházmegyeközi szemináriumot.

–2. §. Egyházmegyeközi szemináriumot csak akkor létesítsenek, ha elôzetesen elnyerték az Apostoli Szentszék jóváhagyását mind magának a szemináriumnak az alapítására, mind pedig annak szabályzatára vonatkozóan. Az ilyen szemináriumot a püspöki konferencia létesíti, ha annak egész területére szól, egyébként pedig azok a püspökök, akiket érint.

238. kán. -- 1. §. A törvényesen alapított szemináriumok magánál a jognál fogva az egyházban jogi személyiséggel rendelkeznek.

–2. §. A szemináriumot minden ügy intézésében a rektor képviseli, hacsak egyes ügyekkel kapcsolatban az illetékes hatóság másként nem rendelkezik.

239. kán. -- 1. §. Minden szemináriumban legyen rektor, aki a szeminárium élén áll, és esetleg vicerektor, gondnok, valamint, ha a növendékek oktatása magában a szemináriumban folyik, legyenek tanárok is, akik a megfelelô rendszerben összeállított különbözô tantárgyakat oktatják.

–2. §. Minden szemináriumban legyen legalább egy lelkiigazgató, de megmarad a növendékek szabadsága arra, hogy más olyan paphoz forduljanak, akiket a püspök jelölt ki erre a feladatra.

–3. §. A szeminárium szabályzata határozza meg azokat az elveket, amelyek szerint a rektor vezetôi munkájában, különösen a fegyelem megtartását illetôen a többi elöljárók, a tanárok, sôt maguk a növendékek is részt vesznek.

240. kán. -- 1. §. A rendes gyóntatókon kívül a szemináriumba rendszeresen járjanak be más gyóntatók is, és a szeminárium fegyelmének tiszteletben tartásával, a növendékek mindig szabadon mehessenek bármely gyóntatóhoz, akár a szemináriumban, akár azon kívül.

–2. §. A növendékek szentelésre bocsátására vagy a szemináriumból való elbocsátására vonatkozó döntésekhez sohasem szabad a lelkiigazgató és a gyóntatók véleményét kikérni.

241. kán. -- 1. §. A nagyszemináriumba a megyéspüspök csak azokat vegye fel, akik emberi, erkölcsi, lelki és értelmi adottságaik, valamint testi és pszichés egészségük, továbbá helyes szándékuk alapján alkalmasnak tűnnek arra, hogy véglegesen a szent szolgálatra szenteljék magukat.

–2. §. Mielôtt felvennék ôket, be kell mutatniuk keresztelési és bérmálási igazolásukat, továbbá azokat az egyéb igazolásokat, amelyek a papnevelés szabályzata szerint szükségesek.

–3. §. Ha olyanok felvételérôl van szó, akiket más szemináriumból vagy szerzetes intézménybôl bocsátottak el, szükséges az illetô intézet vezetôjének igazolása is, elsôsorban az elbocsátás vagy a távozás okát illetôen.

242. kán. -- 1. §. Minden országban legyen papnevelési szabályzat, melyet a püspöki konferenciának kell kibocsátania a legfôbb egyházi hatóság által kiadott szabályok figyelembevételével, s a Szentszéknek kell jóváhagynia; az új körülményekhez pedig -- ugyancsak a Szentszék jóváhagyásával -- alkalmazni kell ezt a szabályzatot, melynek meg kell határoznia a szemináriumi képzés legfôbb elveit és az illetô vidék vagy tartomány lelkipásztori szükségleteihez alkalmazott általános szabályait.

–2. §. Az 1. §-ban említett szabályzat elôírásait minden szemináriumban, tehát mind az egyházmegyeiekben, mind az egyházmegyeköziekben meg kell tartani.

243. kán. -- Minden szemináriumnak legyen ezenkívül saját szabályzata, mely a megyéspüspök vagy egyházmegyeközi szeminárium esetén az érdekelt püspökök jóváhagyásával rendelkezik, és amely a papnevelés szabályzatának elôírásait a helyi viszonyokra alkalmazza és közelebbrôl meghatározza azokat a fegyelmi pontokat, melyek a növendékek mindennapi életére és az egész szeminárium rendjére vonatkoznak.

244. kán. -- A szemináriumban harmonikusan össze kell hangolni a növendékek lelki és tanulmányi képzését, melynek arra kell irányulnia, hogy a növendékek egyéni alkatuknak megfelelôen a kellô emberi érettséggel együtt elsajátítsák az evangélium szellemét, és eljussanak a Krisztussal való szoros barátságra.

245. kán. -- 1. §. A lelki nevelés révén a növendékek váljanak alkalmassá a lelkipásztori szolgálat gyümölcsözô ellátására, sajátítsák el a missziós lelkületet, tanulják meg, hogy a mindig élô hittel és szeretettel végzett szolgálat a saját megszentelôdésük útja; tanulják meg azoknak az erényeknek kiművelését is, melyeket az emberi közösségben a legtöbbre becsülnek, és így jussanak el az emberi és természetfeletti értékek megfelelô összhangjára.

–2. §. A növendékeket úgy képezzék, hogy a Krisztus egyháza iránti szeretettôl áthatva alázatos és gyermeki szeretettel kötôdjenek a római pápához, Péter utódjához, saját püspökükhöz hűséges munkatársakként ragaszkodjanak, testvéreikkel pedig együttműködjenek; a szemináriumi közös élet és a többiekkel kialakított barátság és közösség

révén készüljenek fel a testvéri egységre azzal az egyházmegyei papsággal, amelynek az egyház szolgálatában tagjai lesznek.

246. kán. -- 1. §. Az egész szemináriumi élet központja az eucharisztia ünneplése legyen, úgy hogy a növendékek naponta részesülve Krisztus szeretetében, fôként ebbôl a bôséges forrásból merítsenek lelki erôt az apostoli munkához és lelki életükhöz.

–2. §. Tanítsák meg ôket a zsolozsma végzésére, mellyel Isten szolgái az egyház nevében az egész rájuk bízott népért, sôt az egész világért könyörögnek Istenhez.

–3. §. Mozdítsák elô a Boldogságos Szűz Mária tiszteletét, a rózsafüzér által is, továbbá az elmélkedést és más vallásos gyakorlatokat, melyek által a növendékek elsajátítják az imádság lelkületét és hivatásuk is megerôsödik.

–4. §. Szokjanak hozzá a növendékek a bűnbánat szentségének gyakori vételéhez, és ajánlatos, hogy kinek-kinek legyen szabadon választott lelkivezetôje, aki elôtt bizalommal feltárhatja lelkiismeretét.

–5. §. A növendékek évente vegyenek részt lelkigyakorlaton.

247. kán. -- 1. §. A nôtlenség állapotának megtartására megfelelô neveléssel készítsék fel ôket, hogy megtanulják a celibátust úgy becsülni, mint Isten különleges ajándékát.

–2. §. Megfelelôen ismertessék meg a növendékekkel az egyházban szent szolgálatra rendelt személyek sajátos feladatait és terheit, s ne hallgassák el a papi élet egyetlen nehézségét sem.

248. kán. -- Az elméleti oktatásnak arra kell törekednie, hogy a növendékek az illetô terület és kor szükségleteivel összhangban álló általános műveltséggel együtt bôséges és szilárd felkészültséget szerezzenek a szent tudományokban, hogy saját hitüket erre alapozva és ebbôl táplálva, az evangélium tanítását a kor emberének megfelelôen, szellemiségéhez mért módon tudják hirdetni.

249. kán. -- A papnevelés szabályzata gondoskodjék arról, hogy a növendékek ne csak a hazai nyelvet sajátítsák el pontosan, hanem a latint is jól ismerjék, és azokban az idegen nyelvekben is kellôképpen jártasak legyenek, melyek tudása képzésükhöz vagy lelkipásztori szolgálatuk gyakorlásához szükségesnek vagy hasznosnak tűnik.

250. kán. -- A magában a szemináriumban folytatott filozófiai és teológiai tanulmányokat vagy egymás után vagy együtt lehet végezni, a papnevelés szabályzata szerint; ezek a tanulmányok legalább hat teljes évet vegyenek igénybe, úgy hogy a filozófiai tanulmányokra esô idô két teljes évnek, a teológiai tanulmányokra esô pedig négy teljes évnek feleljen meg.

251. kán. -- A filozófiai oktatást, melynek tartalmaznia kell az örökérvényű filozófiai örökséget, és figyelembe kell vennie a kor filozófiai kutatásait is, úgy kell végezni, hogy tökéletesítse a növendékek emberi képzettségét, élesítse elméjüket, és alkalmasabbá tegye ôket a teológiai tanulmányokra.

252. kán. -- 1. §. A teológiai oktatást a hit fényében, a tanítóhivatal vezetésével úgy kell végezni, hogy a növendékek az isteni kinyilatkoztatásra támaszkodó teljes katolikus tanítást

megismerjék, lelki életük számára hasznosítsák, és a szolgálat gyakorlása során kellôképpen tudják hirdetni és védelmezni.

–2. §. A Szentírásra különös gonddal oktassák a növendékeket, hogy áttekintést szerezzenek az egész Szentírásról.

–3. §. Oktassák a dogmatikát, mégpedig mindig az Isten írott igéje és a szent hagyomány alapján. Ennek az oktatásnak a révén a növendékek, fôként Szent Tamás nyomán tanuljanak meg mélyebben behatolni az üdvösség misztériumaiba. Ugyancsak oltassák a morálteológiát és a pasztorális teológiát, a kánoni jogot, a liturgiát, az egyháztörténelmet, valamint egyéb segéd- és szaktudományokat, a papnevelés szabályzatának elôírásai szerint.

253. kán. -- 1. §. A filozófiai, teológiai és jogi tárgyak tanárainak az illetékes püspök vagy püspökök csak olyanokat nevezhetnek ki, akik erényesek és a Szentszék által elismert egyetem vagy fakultás doktorátusával vagy licenciátusával rendelkeznek.

–2. §. Ügyelni kell arra, hogy külön-külön tanárt nevezzenek ki a Szentírás, a dogmatika, a morálteológia, a liturgia, a filozófia, a kánonjog, az egyháztörténelem és a többi olyan tárgy tanítására, amelyet sajátos módszer szerint kell elôadni.

–3. §. Azt a tanárt, aki feladatához súlyosan hűtlenné válik, az 1. §- ban említett hatóság mozdítsa el.

254. kán. -- 1. §. A tanárok tárgyuk elôadása során mindig ügyeljenek a hit egész tanításának belsô egységére és harmóniájára, hogy a növendékek megérezzék, hogy egyetlen tudományt tanulnak; ennek megfelelô elérésére végett legyen valaki a szemináriumban, aki a tanulmányok egész rendjét irányítja.

–2. §. A növendékek olyan oktatást kapjanak, hogy az egyes kérdéseket megfelelô saját kutatásokkal maguk is tudományos módszerrel vizsgálni tudják, tehát legyenek olyan gyakorlatok, amelyeken a növendékek a tanárok vezetésével megtanulják bizonyos tudományos munkák önálló elvégzését.

255. kán. -- Noha a növendékek egész szemináriumi képzése a lelkipásztorkodásra irányul, legyen ebben a képzésben a szó szoros értelmében vett lelkipásztorkodástani oktatás is, melyben a növendékek elsajátítják azokat az elveket és módszereket, amelyek az illetô hely és kor szükségleteinek figyelembevételével, Isten népe tanítása, megszentelése és kormányzása szolgálatának ellátásával kapcsolatosak.

256. kán. -- 1. §. Gondosan tanítsák meg a növendékeket mindarra, ami sajátosan a szent szolgálattal kapcsolatos, fôként a hitoktatás és az egyházi szónoklat végzésére, az isteni kultuszra és különösen a szentségek kiszolgáltatására, továbbá az emberekkel, köztük a nem katolikusokkal és nem keresztényekkel való érintkezésre a plébánia vezetése és többi feladatainak teljesítése során.

–2. §. Kapjanak oktatást a növendékek az egész egyház szükségleteirôl, hogy így gondjuk legyen a hivatások elômozdítására, a missziós, ökumenikus és egyéb sürgetô kérdésekre, köztük a társadalmi kérdésekre is.

257. kán. -- 1. §. A növendékeket úgy képezzék, hogy ne csupán arra a részegyházra legyen gondjuk, amelynek szolgálatába állnak, hanem az egész egyházra is, és legyenek készek arra, hogy a súlyos és szükséget szenvedô részegyházak szolgálatára szenteljék magukat.

–2. §. A megyéspüspöknek legyen gondja arra, hogy azok a klerikusok, akik a saját részegyházukból valamely más vidéken lévô részegyházba szándékoznak áttelepülni, kellôen felkészüljenek a szent szolgálat ottani gyakorlására, vagyis tanulják meg az illetô vidék nyelvét, és értsék meg az ottani intézményeket, társadalmi viszonyokat, gyakorlatot és szokásokat.

258. kán. -- Hogy a növendékek az apostoli munka módszerét a gyakorlatban is elsajátítsák, tanulmányi idejük folyamán, különösen pedig szünidôben, vezessék be ôket mindig valamely hozzáértô pap segítségével a lelkipásztori gyakorlatba, mégpedig az ordinárius megítélése szerint megállapítandó, a növendékek életkorának és a helyi sajátosságoknak megfelelô gyakorlatok segítségével.

259. kán. -- 1. §. A szeminárium felsôbb vezetését és igazgatását illô döntések hozatala a megyéspüspök vagy egyházmegyeközi szeminárium esetén az érdekelt püspökök illetékességi körébe tartozik.

–2. §. A megyéspüspök vagy egyházmegyeközi szeminárium esetén az érdekelt püspökök gyakran látogassák személyesen a szemináriumot, ügyeljenek növendékeik képzésére és a szemináriumban folyó filozófiai és teológiai oktatásra, továbbá alkossanak képet maguknak a növendékek hivatásáról, egyéniségérôl, vallásosságáról és elômeneteléről, különös tekintettel a szent rendek kiszolgáltatására.

260. kán. -- A rektornak, akinek feladata a szeminárium mindennapi irányítása a papnevelés szabályzata és a szeminárium szabályzata szerint, ki-ki köteles a maga feladatának ellátása során engedelmeskedni.

261. kán. -- 1. §. A szeminárium rektorának és az ô vezetése alatt a maguk részérôl az elöljáróknak és a tanároknak is legyen gondjuk arra, hogy a növendékek a papnevelés szabályzatában és a szeminárium szabályzatában elôírt rendelkezéseket gondosan megtartsák.

–2. §. A szeminárium rektora és tanulmányi igazgatója gondosan ügyeljen arra, hogy a tanárok feladatukat szabályosan lássák el, a papnevelési szabályzat és a szeminárium szabályzata szerint.

262. kán. -- A szeminárium legyen kivéve a plébániai fennhatóság alól: a plébános hivatalát mindazok számára, akik a szemináriumban vannak, házassági ügyek kivételével és a 985. kán. elôírásainak épségben tartásával, a szeminárium rektora vagy annak megbízottja gyakorolja.

263. kán. -- A megyéspüspök vagy egyházmegyeközi szeminárium estén közös megállapodással megszabott arányban az érdekelt püspökök gondoskodjanak arról, hogy fedezzék a szeminárium létesítésének, fenntartásának, a növendékek ellátásának és a tanárok díjazásának költségeit, valamint a szeminárium egyéb szükségleteit.

264. kán. -- 1. §. A szeminárium szükségleteinek fedezésére az 1266. kán.-ban említett adományokon kívül, a püspök az egyházmegyében adót vethet ki.

–2. §. A szeminárium javára kivetett adót minden olyan egyházi jogi személy köteles megfizetni, még a magánjellegűek is, amelynek székhelye az egyházmegyében van, kivéve ha maguk is pusztán adományokból élnek, vagy ha ténylegesen az egyház közérdekét szolgáló tanulói vagy tanári testület van bennük; ennek az adónak általánosnak és az az adózók jövedelmével arányosnak kell lennie, mértékét pedig a szeminárium szükségletei szerint kell megállapítani.

II. FEJEZET
A KLERIKUSOK HOVATARTOZÁSA, VAGYIS INKARDINÁCIÓJA

265. kán. -- Minden klerikusnak inkardinálva kell lennie valamely részegyházba, személyi prelatúrába, a megszentelt élet valamely intézményébe vagy valamilyen erre jogosult társaságba, tehát elöljáró nélküli, vagyis kóbor klerikusok egyáltalán nem lehetnek.

266. kán. -- 1. §. Az ember a diakonátus felvételével válik klerikussá, és inkardinálódik abba a részegyházba vagy személyi prelatúrába, amelynek szolgálatára szentelték.
–2. §. A szerzetes intézmény örök fogadalmas tagja vagy az apostoli élet klerikusi társaságába véglegesen felvett személy mint klerikus a diakonátus felvételével inkardinálódik az illetô intézménybe vagy társaságba, hacsak a társaságok esetén a szabályzat másként nem rendelkezik.
–3. §. A világi intézmény tagja a diakonátus felvételével abba a részegyházba inkardinálódik, amelynek szolgálatára szentelték, hacsak az Apostoli Szentszék engedélye folytán nem inkardinálódik magába az illetô intézménybe.

267. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy egy már inkardinált klerikus érvényesen más részegyházba inkardinálódjék, a megyéspüspöktôl annak aláírásával ellátott exkardinációs iratot kell kapnia; ugyanígy annak a részegyháznak a megyéspüspökétôl is, amelybe inkardinálódni kíván, aláírt inkardináló levélre van szüksége.
–2. §. Az így adott exkardináció csak akkor lép hatályba, ha megtörtént a másik részegyházba való inkardináció.

268. kán. -- 1. §. Az a klerikus, aki saját részegyházából törvényesen egy másikba települt át, ebbe a részegyházba öt év elteltével magánál a jognál fogva inkardinálódik, ha ezt a szándékát írásban jelezte mind a vendéglátó egyház megyéspüspökének, mind a saját megyéspüspökének, és a levél megkapásától számított négy hónapon belül egyikük sem közölte vele írásban ellenkezését.
–2. §. A megszentelt élet valamely intézményébe vagy az apostoli élet valamely társaságába való örök vagy végleges felvétele révén az a klerikus, aki a 266. kán. 2. § szerint az illetô intézménybe vagy társaságba inkardinálódik, a saját részegyházából exkardinálódik.

269. kán. -- A megyéspüspök klerikust csak akkor inkardináljon, ha:
–1. részegyházának szükséges vagy hasznos, és nem ellenkezik a klerikusok tisztes ellátására vonatkozó jogi elôírásokkal;
–2. szabályszerű okiratból meggyôzôdött az exkardináció elôzetes megadásáról, és az exkardináló megyéspüspöktôl -- szükség esetén titkosan -- kellô igazolást kapott az illetô klerikus életérôl, erkölcseirôl és tanulmányairól;
–3. a klerikus e megyéspüspöknek írásban kijelentette, hogy új részegyházának szolgálatára kívánja magát szentelni a jog elôírásai szerint.

270. kán. -- Az exkardinációt csak megfelelô okból szabad megadni; ilyen az egyház haszna vagy magának a klerikusnak a java; megtagadni viszont csak súlyos okból szabad; ám az a

klerikus, aki úgy érzi, hogy a megtagadás számára hátrányos, és talált befogadó püspököt, a döntés ellen felfolyamodással élhet.

271. kán. -- 1. §. A saját részegyházának valódi szükségletét kivéve, a megyéspüspök ne tagadja meg az áttelepülési engedélyt azoktól a klerikusoktól, akikrôl tudja, hogy felkészültek, és úgy véli, hogy alkalmasak, ha súlyos klerikushiányban szenvedô vidékekre igyekeznek, hogy ott végezzék szent szolgálatukat. Gondoskodjék azonban arról, hogy annak a helynek a megyéspüspökével, ahová távoznak, írásbeli megegyezést kössön, melyben meghatározzák ezeknek a klerikusoknak a jogait és kötelességeit.
–2. §. A megyéspüspök a más részegyházba való áttelepülést klerikusainak engedélyezheti meghatározott idôre és úgy is, hogy azt ismételten meg kelljen újítani, mégis oly módon, hogy az illetô klerikusok saját részegyházukba maradjanak inkardinálva, és oda visszatérve meglegyenek mindazok a jogaik, melyekkel akkor rendelkeznének, ha a szent szolgálatot ott teljesítették volna.
–3. §. Azt a klerikust, aki úgy ment át törvényesen más részegyházba, hogy saját egyházába maradt inkardinálva, megyéspüspöke megfelelô okból visszahívhatja, de csakis a másik püspökkel kötött megállapodások és a természetes méltányosság megtartásával. Ugyanilyen feltételek mellett a másik részegyház megyéspüspöke is megtagadhatja megfelelô okból az illetô klerikustól a területén való további tartózkodás engedélyezését.

272. kán. -- Az exkardinációt, az inkardinációt és a másik részegyházba való átköltözést az egyházmegyei kormányzó csak akkor engedélyezheti, ha a püspöki szék már több, mint egy éve megürült, és a tanácsosi testület beleegyezését adta.

III. FEJEZET
A KLERIKUSOK KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JOGAI

273. kán. -- A klerikusok sajátosan kötelezve vannak arra, hogy a pápa és saját ordináriusuk iránt tiszteletet és engedelmességet tanúsítsanak.

274. kán. -- 1. §. Csak klerikusok nyerhetnek el olyan hivatalokat, melyek ellátásához rendi hatalom vagy egyházkormányzati hatalom szükséges.
–2. §. Hacsak törvényes akadály nem mentesíti ôket, a klerikusok kötelesek elfogadni és hűségesen teljesíteni azt a feladatot, amit ordináriusuk rájuk bízott.

275. kán. -- 1. §. Mivel mindnyájan ugyanazon a művön, vagyis Krisztus testének építésén fáradoznak, a klerikusokat egyesítse a testvériség és az imádság köteléke, és működjenek együtt egymással a részleges jog elôírásai szerint.
–2. §. A klerikusok ismerjék el és támogassák azt a küldetést, amit a maguk részérôl a világiak az egyházban és a világban teljesítenek.

276. kán. -- 1. §. A klerikusok különösen is kötelesek életmódjukban a szentségre törekedni, hiszen a felszenteléssel új címen is Istenek szentelôdtek, és ôk Isten misztériumainak kezelôi Isten népe szolgálatára.
–2. §. Hogy ezt a tökéletességet elérhessék:
–1. elôször is teljesítsék hűségesen és fáradhatatlanul lelkipásztori szolgálatuk feladatait;
–2. lelki életüket a Szentírás és az eucharisztia asztaláról táplálják; tehát nyomatékosan felhívjuk a papokat, hogy naponta ajánlják fel az eucharisztikus áldozatot, a diakónusokat pedig, hogy naponta vegyenek részt azon;

–3. a papok és a papságra készülô diakónusok kötelesek naponta elvégezni a zsolozsmát saját jóváhagyott liturgikus könyveik szerint; az állandó diakónusok pedig annyit végezzenek belôle, amennyit a püspöki konferencia megszab;
–4. ugyancsak kötelesek a lelkigyakorlatokon való részvételre a részleges jog elôírásai szerint;
–5. buzdítjuk ôket, hogy rendszeresen elmélkedjenek, gyakran vegyék fel a bűnbánat szentségét, különösen tiszteljék az Istenszülô Szüzet, és éljenek a megszentelôdés egyéb általános és különös eszközeivel.

277. kán. -- 1. §. A klerikusok kötelesek a mennyek országa kedvéért örökös és teljes önmegtartóztatásban élni, ezért meg kell tartaniuk a celibátust, mely Isten különös ajándéka; ezáltal a szent szolgálatra rendelt személyek könnyebben kapcsolódhatnak osztatlan szívvel Krisztushoz, és szabadabban szentelhetik magukat Isten és az emberek szolgálatára.
–2. §. A klerikusok kellô óvatossággal viselkedjenek az olyan személyekkel szemben, akiknek látogatása veszélyezteti önmegtartóztatási kötelezettségük teljesítését, vagy a hívôket megbotránkoztatja.
–3. §. A megyéspüspök hatáskörébe tartozik, hogy errôl pontosabb szabályokat adjon ki, és hogy ennek a kötelezettségnek a megtartásáról az egyes esetekben ítéletet alkosson.

278. kán. -- 1. §. A világi klerikusoknak joga van másokkal társulni a klerikusi állapottal összeegyeztethetô célok érdekében.
–2. §. A világi klerikusok különösen azokat a társulásokat becsüljék nagyra, amelyek az illetékes hatóság által elismert szabályzat szerint, megfelelô és kellôképpen jóváhagyott életmód és testvéri segítség révén életszentségüket mozdítják elô szolgálatuk gyakorlásában, s amelyek a klerikusok egységét erôsítik egymással és püspökükkel.
–3. §. Tartózkodjanak a klerikusok olyan társulások alapításától vagy a bennük való részvételtôl, amelyek célja vagy tevékenysége a klerikusi állapot sajátos kötelezettségeivel nem egyeztethetô össze, vagy amelyek akadályozhatják az illetékes egyházi hatóságtól rájuk bízott feladat gondos teljesítését.

279. kán. -- 1. §. A klerikusok a szent tanulmányokat pappászentelésük után is folytassák, és kövessék a szilárd, szentírási alapon álló áthagyományozott és az egyház által általánosan elfogadott tanítást úgy, ahogyan azt fôként a zsinatok és a pápák meghatározták, és kerüljék a profán módon újszerű szavakat, valamint az áltudományt.
–2. §. A papok a részleges jog elôírásai szerint látogassák a pappászentelésük után tartandó lelkipásztori jellegű elôadásokat, mégpedig az ugyanezekben az elôírásokban meghatározott idôközönként, és vegyenek részt más elôadásokon, teológiai találkozókon és konferenciákon is, melyek adjanak nekik alkalmat a szent tudományok és a lelkipásztori módszerek mélyebb megismerésére.
–3. §. Szerezzenek ismereteket egyéb, különösen a szent tudományokkal kapcsolatos tudományok terén is, amennyiben ez fôként a lelkipásztori szolgálat gyakorlását segíti.

280. kán. -- Erôsen ajánlatos, hogy a klerikusok valamilyen közösségben éljenek; ha ez valahol szokásban van, lehetôség szerint meg kell tartani.

281. kán. -- 1. §. A klerikusok, mivel egyházi szolgálatot teljesítenek, helyzetüknek megfelelô díjazást érdemelnek; ennek meg kell felelnie feladatuk természetének, a hely és a kor viszonyainak, és lehetôvé kell tennie, hogy fedezzék életszükségleteiket, és méltányosan tudják díjazni azokat, akiknek szolgálatára szorulnak.
–2. §. Ugyancsak biztosítani kell, hogy olyan szociális gondoskodásban részesüljenek, mely kellôen fedezi szükségleteiket betegség, munkaképtelenség vagy öregség esetén.

–3. §. Azok a nôs diakónusok, akik teljesen az egyházi szolgálatra szentelik magukat, olyan díjazást érdemelnek, hogy magukat és családjukat el tudják tartani; azok pedig, akik világi foglalkozásuk alapján, melyet gyakorolnak vagy gyakoroltak, díjazásban részesülnek, gondoskodjanak ebbôl a jövedelmükbôl maguk és családjuk szükségleteirôl.

282. kán. -- 1. §. A klerikusok éljenek egyszerűen, és tartózkodjanak mindentôl, ami hiábavalóságnak tűnik.
–2. §. Azokat a javakat pedig, amelyeket egyházi hivataluk gyakorlása alkalmából szereztek, és amelyek tisztes megélhetésüknek és állapotuk összes sajátos kötelezettségei teljesítésének fedezése után megmaradnak, fordítsák az egyház javára és a segítô szeretet cselekedeteire.

283. kán. -- 1. §. A klerikusok, még ha nincs is helybenlakással járó hivataluk, ne távozzanak ordináriusuk legalább feltételezett engedélye nélkül egyházmegyéjükbôl olyan jelentôs idôre, amit a részleges jog határoz meg.
–2. §. Megilleti azonban ôket, hogy évente biztosítandó és elégséges szabadságuk legyen. Ennek mértékét az egyetemes vagy a részleges jog szabja meg.

284. kán. -- A klerikusok viseljenek illô, egyházias öltözéket, a püspöki konferencia által kiadott szabályok és a törvényes helyi szokások szerint.

285. kán. -- 1. §. A klerikusok teljességgel tartózkodjanak mindentôl, ami állapotukhoz nem illô, a részleges jog elôírásai szerint.
–2. §. Kerüljék a klerikusok mindazt, ami nem illetlen ugyan, de a klerikusi állapottól idegen.
–3. §. Tilos a klerikusoknak olyan közhivatalt vállalniuk, amely a világi hatalom gyakorlásában való részvétellel jár.
–4. §. Ordináriusuk engedélye nélkül ne vállalják világiak javainak igazgatását, vagy olyan világi hivatalokat, melyek számadási kötelezettséggel járnak; ordináriusuk megkérdezése nélkül még saját javaik terhére sem szabad kezességet vállalniuk; olyan kötelezvényt se írjanak alá, melybôl meghatározott ok nélküli fizetési kötelezettség származik számukra.

286. kán. -- Tilos a klerikusoknak a törvényes egyházi hatóság engedélye nélkül személyesen vagy mások útján, akár maguk, akár mások javára üzleti tevékenységet vagy kereskedést folytatniuk.

287. kán. -- 1. §. A klerikusok mindig a lehetô legjobban segítsék elô az igazságos békét és egyetértést az emberek között.
–2. §. Politikai pártokban vagy szakszervezetek vezetésében tevékeny részt ne vállaljanak, hacsak az illetékes egyházi hatóság megítélése szerint az egyház jogainak védelme vagy a közjó szolgálata ezt meg nem kívánja.

288. kán. -- Az állandó diakónusokat nem kötelezik a 284. kán., a 285. kán. 3. és 4. §, a 286. kán. és a 287. kán. 2. § elôírásai, hacsak a részleges jog másként nem rendelkezik.

289. kán. -- 1. §. Mivel a katonai szolgálat kevéssé illik a klerikusi állapothoz, a klerikusok és a szent rendek felvételére készülôk ne jelentkezzenek önként katonának, hacsak ordináriusuk nem engedélyezte.
–2. § A klerikusok éljenek azokkal a mentességekkel, amelyeket a klerikusi állapottól idegen feladatok és világi közhivatalok alól a törvények, megállapodások vagy szokások biztosítanak számukra, kivéve ha különös esetekben a saját ordináriusuk másként rendelkezik.

IV. FEJEZET

A KLERIKUSI ÁLLAPOT ELVESZTÉSE

290. kán. -- Az érvényesen kapott fölszentelés sohasem válik érvénytelenné. A klerikus mégis elveszíti a klerikusi állapotot:
–1. a felszentelés érvénytelenségét megállapító bírói ítélettel vagy közigazgatási határozattal;
–2. az elbocsátást tartalmazó törvényesen kiszabott büntetéssel;
–3. az Apostoli Szentszék leiratával; ezt a leiratot az Apostoli Szentszék diakónusoknak csak súlyos okból, papoknak csak nagyon súlyos okból adja meg.

291. kán. -- A 290. kán. 1. sz-ban említett eset kivételével a klerikusi állapot elvesztése nem vonja maga után a nôtlenség kötelezettsége alóli fölmentést is; ezt csakis a római pápa adhatja meg.

292. kán. -- Az a klerikus, aki a jog szerint elveszti a klerikusi állapotot, ezzel együtt elveszti a klerikusi állapottal járó jogokat is, és nem vonatkoznak rá a klerikusok kötelezettségei sem, a 291. kán.- ban foglaltak kivételével; tilos gyakorolnia a rendi hatalmat, fenntartva a 976. kán. elôírását; és magáról elvész minden hivatala, feladata és bármiféle megbízotti hatalma is.

293. kán. -- Azt a klerikust, aki klerikusi állapotát elvesztette, csakis az Apostoli Szentszék leirata veheti vissza újból a klerikusok közé.
==========
A személyi prelatúrák

IV. CÍM
A személyi prelatúrák

294. kán. -- A papok megfelelô elosztásának elôsegítésére vagy különös lelkipásztori, illetve missziós feladatok ellátására bizonyos területeken vagy bizonyos társadalmi csoportok körében az Apostoli Szentszék az érdekelt püspöki konferenciák meghallgatásával személyi prelatúrákat alapíthat, melynek világi papokból és diakónusokból állnak.

295. kán. -- 1. §. A személyi prelatúrának az Apostoli Szentszéktôl kapott szabályzata van. Élén mint saját ordinárius a prelátus áll; ennek joga, hogy országos vagy nemzetközi szemináriumot alapítson, és a növendékeket inkardinálja, valamint a prelatúra szolgálatának címére felszentelje vagy felszenteltesse.
–2. §. A prelátusnak kell gondoskodnia azoknak a lelki képzéséről és tisztes megélhetéséről, akiket az említett címen felszentelt vagy felszenteltetett.

296. kán. -- Világiak a prelatúrával kötött megállapodás által szentelik magukat a személyi prelatúra apostoli munkájának; a szabályzatban kellôképpen meg kell határozni ennek a szerves együttműködésnek a módját, valamint a vele járó fôbb kötelezettségeket és jogokat.

297. kán. -- Ugyancsak határozza meg a szabályzat a személyi prelatúrának azokhoz a helyi ordináriusokhoz való viszonyát, akiknek részegyházában a prelatúra a maga lelkipásztori vagy missziós tevékenységét a megyéspüspök elôzetes hozzájárulásával gyakorolja vagy gyakorolni kívánja.
==========

V. CÍM
A krisztushívôk társulásai

I. FEJEZET
KÖZÖS SZABÁLYOK

298. kán. -- 1. §. Az egyházban vannak olyan, a megszentelt élet intézményeitôl és az apostoli élet társaságaitól különbözô társulások, amelyekben a krisztushívôk, akár klerikusok, akár világiak, akár klerikusok és világiak együtt közös tevékenységgel igyekeznek a tökéletesebb életre vagy a nyilvános istentisztelet, illetve a keresztény tanítás elômozdítására vagy más apostoli tevékenységre, tudniillik az evangélium hirdetésére, a vallásosság vagy a segítô szeretet gyakorlására és a világi élet keresztény szellemmel való átitatására.
–2. §. A krisztushívôk elsôsorban azokhoz a társulásokhoz csatlakozzanak, amelyeket az illetékes egyházi hatóság létesített, dicséretben részesített vagy ajánlott.

299. kán. -- 1. §. A krisztushívôknek joga van arra, hogy egymás közti magánjellegű megállapodással társulásokat hozzanak létre a 298. kán. 1. §-ában megjelölt célok megvalósítására, a 301. kán. 1. §-a elôírásának tiszteletben tartásával.
–2. §. Az ilyen társulásokat, még ha az egyházi hatóság dicséretben részesíti vagy ajánlja is ôket, magántársulásoknak nevezzük.
–3. §. Az egyházban a krisztushívôknek csak az a magántársulása van elismerve, melynek szabályzatát az illetékes hatóság felülvizsgálta.

300. kán. -- Egy társulás csak akkor vegye fel a “katolikus” nevet, ha ehhez az illetékes hatóság beleegyezését adta, a 312. kán. szerint.

301. kán. -- 1. §. Csak az illetékes egyházi hatóság alapíthatja meg a krisztushívôk olyan társulásait, melyek a keresztény tanításnak az egyház nevében való átadását vagy a nyilvános istentisztelet elômozdítását tűzik ki célul, vagy más olyan célokra törekszenek, melyek megvalósítása természeténél fogva az illetô egyházi hatóságnak van fenntartva.
–2. §. Ha az illetékes egyházi hatóság jónak látja, a krisztushívôk más társulásait is létrehozhatja olyan egyéb lelki célok közvetlen vagy közvetett szolgálatára, melyek megvalósításáról magánkezdeményezésbôl még nem gondoskodtak kellôképpen.
–3. §. A krisztushívôknek azokat a társulásait, melyeket az illetékes egyházi hatóság alapít, hivatalos társulásoknak nevezzük.

302. kán. -- Krisztushívôk klerikusi társulásainak azokat nevezzük, amelyek klerikusok vezetése alatt állnak, a szent rend gyakorlását vállalják, és az illetékes hatóság ilyennek ismeri el ôket.

303. kán. -- Azokat a társulásokat, amelyeknek tagjai a világban valamely szerzetesi intézmény szellemében, ugyanennek az intézménynek a felsôbb irányítása alatt apostoli életet élnek, és a keresztény tökéletességre törekszenek, harmadrendeknek nevezzük, vagy más megfelelô névvel illetjük.

304. kán. -- 1. §. A krisztushívôk minden társulásának, legyen az akár hivatalos, akár magánjellegű, és bármilyen címet vagy nevet viseljen is, legyen szabályzata, mely

meghatározza a társulás célját, vagyis közösségi feladatát, székhelyét, vezetését, a benne való részvétel feltételeit, továbbá a kor és a hely szükségleteinek vagy javának figyelembevételével, működési elveit is.
–2. §. Válasszanak maguknak olyan címet vagy nevet, mely a kor és a hely szokásainak megfelel, fôként pedig kifejezi kitűzött céljukat.

305. kán. -- 1. §. A krisztushívôk minden társulása alá van vetve az illetékes egyházi hatóság felügyeletének. E hatóság feladata, hogy gondoskodjék velük kapcsolatban a hit és az erkölcs épségének megôrzéséröl, s felügyeljen, nehogy az egyházi fegyelem terén visszaélések forduljanak elô; ezért kötelessége és joga, hogy a jog és a szabályzat szerint meg is látogassa ôket; alá vannak rendelve e hatóság vezetésének is az itt következô kánonok elôírásai szerint.
–2. §. A Szentszék felügyeletének mindenfajta társulás alá van vetve; a helyi ordinárius felügyeletének az egyházmegyei társulások, de az egyéb társulások is az illetô egyházmegyében folytatott működésük vonatkozásában.

306. kán. -- Ahhoz, hogy valaki élvezhesse a társulás jogait és kiváltságait, valamint azokat a búcsúkat és más lelki kegyeket, melyeket az illetô társulás kapott, szükséges és elégséges, hogy a jog elôírásai és a társulás saját szabályzata szerint oda érvényesen felvegyék, és törvényesen ne bocsássák el.

307. kán. -- 1. §. A tagok felvétele a jog és az egyes társulások szabályzata szerint történjék.
–2. §. Ugyanaz a személy több társulásnak is tagja lehet.
–3. §. A szerzetes intézmények tagjai társulásokba saját joguk elôírása szerint, elöljárójuk beleegyezésével léphetnek be.

308. kán. -- Akit szabályosan felvettek, azt csakis megfelelô okból bocsássák el a társulásból a jog és a szabályzat szerint.

309. kán. -- A szabályosan megalakított társulásoknak joga van a jognak és a szabályzatnak megfelelôen arra, hogy magára a társulásra vonatkozó külön szabályokat adjanak ki, összejöveteleket tartsanak, vezetôket, tisztségviselôket, szolgálattevôket és vagyonkezelôket jelöljenek ki.

310. kán. -- Az a magántársulás, amely nem vált jogi személlyé, mint olyan nem lehet kötelezettségek és jogok alanya; a benne társult krisztushívôk azonban közösen vállalhatnak kötelezettségeket és tulajdonostársi vagy birtokostársi minôségben jogokat és javakat szerezhetnek, illetve birtokolhatnak: ezeket a jogaikat és kötelezettségeiket megbízott, vagyis képviselô útján gyakorolhatják.

311. kán. -- A megszentelt élet intézményeinek azok a tagjai, akik az intézményükkel valamiképpen egyesített társulások élén állnak, vagy melléjük vannak beosztva, gondoskodjanak arról, hogy ezek a társulások az egyházmegyében folyó apostoli tevékenységet segítsék, s a helyi ordinárius irányítása alatt működjenek együtt különösen azokkal a társulásokkal, melyek célja az apostoli tevékenység gyakorlása az illetô egyházmegyében.

II. FEJEZET
A KRISZTUSHÍVÔK HIVATALOS TÁRSULÁSAI

312. kán. -- 1. §. Hivatalos társulás létesítésére illetékes hatóság:
–1. egyetemes és nemzetközi társulások számára a Szentszék;

–2. országos társulások számára, melyek alapításuknál fogva országos tevékenységre vannak rendelve, a püspöki konferencia a maga területén;
–3. egyházmegyei társulások számára a megyéspüspök a maga területén, de nem az egyházmegyei kormányzó, kivéve az olyan társulások esetében, melyek létesítésének joga pápai kiváltság folytán másoknak van fenntartva.
–2. §. Az egyházmegyében egy társulásnak vagy valamely társulás egy részlegének érvényes megalapításához -- még ha ez pápai kiváltság alapján történik is -- szükséges a megyéspüspök írásbeli hozzájárulása; az a beleegyezés viszont, melyet a megyéspüspök valamely szerzetes intézmény házának létesítéséhez adott, érvényes az abban a házban vagy a hozzá tartozó templomban működô olyan társulás létesítésére is, mely az illetô intézmény sajátja.

313. kán. -- A hivatalos társulás vagy a hivatalos társulások szövetsége magával azzal a határozattal, amellyel a 312. kán. szerint illetékes egyházi hatóság megalapítja, egyben jogi személlyé is válik, és -- ha erre is szükség van -- küldetést is kap azoknak a céloknak a megvalósítására, melyeknek az egyház nevében való szolgálatát maga elé tűzte.

314. kán. -- Minden hivatalos társulás szabályzata, illetve annak átdolgozása vagy megváltoztatása annak az egyházi hatóságnak a jóváhagyására szorul, amely a 312. kán. 1. §-a szerint a társulás létesítésére illetékes.

315. kán. -- A hivatalos társulások saját kezdeményezéssel jellegüknek megfelelô vállalkozásokba foghatnak; ezek számára a szabályzat elôírásai az irányadók, de a felsôbb irányítás a 312. kán. 1. §-ában említett egyházi hatóságra tartozik.

316. kán. -- 1. §. Aki a katolikus hitet nyilvánosan elvetette, vagy az egyházi közösséget elhagyta, vagy akit kiszabott vagy hivatalosan kinyilvánított kiközösítés sújt, azt hivatalos társulásba érvényesen felvenni nem lehet.
–2. §. Azokat, kiket törvényesen vettek fel, de késôbb az 1. §-ban említett eset történt velük, elôzetes figyelmeztetés után el kell bocsátani a társulásból, a szabályzat megtartásával és a 312. kán. 1. §- ában említett hatósághoz való felfolyamodás jogának fenntartásával.

317. kán. -- 1. §. Hacsak a szabályzat másként nem rendelkezik, a 312. kán. 1. §-ában említett egyházi hatóság joga, hogy a hivatalos társulás vezetôjét, akit maga a hivatalos társulás választott, megerôsítse, vagy ha bemutatták, beiktassa, vagy saját jogán kinevezze; a lelkészt pedig, vagyis az egyházi asszisztenst, ugyanez az egyházi hatóság nevezi ki, miután -- ahol ez hasznos -- meghallgatta a társulás nagyobb tisztségviselôit.
–2. §. Az 1. §-ban kimondott szabály érvényes azokra a társulásokra is, amelyeket szerzetes intézmények tagjai pápai kiváltság alapján saját templomaikon vagy házaikon kívül alapítottak; a szerzetes intézmények tagjai által saját templomukban vagy házukban alapított társulásokban pedig a szabályzat elôírása szerint az intézmény elöljárójára tartozik a vezetô és a lelkész kinevezése vagy megerôsítése.
–3. §. A nem klerikusi társulásokban a világiak betölthetik a vezetô tisztségét; a lelkészt vagy az egyházi asszisztenst ne vegyék fel erre a tisztségre, hacsak a szabályzat másként nem rendelkezik.
–4. §. A krisztushívôk olyan hivatalos társulásaiban, melyek közvetlen célja az apostolság gyakorlása, ne azok legyenek a vezetôk, akik politikai pártokban vezetô hivatalt töltenek be.

318. kán. -- 1. §. Különleges körülmények között, ahol ezt súlyos okok követelik meg, a 312. kán. 1. §-ában említett egyházi hatóság megbízottat jelölhet ki, aki az illetô hatóság nevében a társulást ideiglenesen kormányozza.

–2. §. A hivatalos társulás vezetôjét megfelelô okból az mozdíthatja el, aki kinevezte vagy megerôsítette, de elôbb meg kell hallgatnia magát a vezetôt, valamint a társulás nagyobb tisztségviselôit a szabályzat szerint; a lelkészt pedig a 192--195. kán. szerint az mozdíthatja el, aki kinevezte.

319. kán. -- 1. §. A törvényesen létesített hivatalos társulás, hacsak ellenkezô rendelkezés nincs, az általa birtokolt javakat a szabályzat szerint annak az egyházi hatóságnak a felsôbb irányítása alatt kezeli, melyrôl a 312. kán. 1. §-ában van szó. Ennek a hatóságnak tartozik a vagyonkezelésrôl évente számot adni.
–2. §. Az általa összegyűjtött ajándékok és adományok felhasználásáról ugyanennek a hatóságnak tartozik híven számot adni.

320. kán. -- 1. §. A Szentszék által létesített társulásokat csak a Szentszék szüntetheti meg.
–2. §. Súlyos okból a püspöki konferencia megszüntetheti az általa létesített társulásokat, a megyéspüspök azokat, amelyeket ô létesített, sôt azokat is, amelyeket pápai engedély alapján szerzetes intézmények tagjai a megyéspüspök hozzájárulásával alapítottak.
–3. §. Az illetékes hatóság a hivatalos társulást csak vezetôjének és nagyobb tisztségviselôinek meghallgatása után szüntesse meg.

III. FEJEZET
A KRISZTUSHÍVÔK MAGÁNTÁRSULÁSAI

321. kán. -- A magántársulásokat a krisztushívôk a szabályzatok elôírásai szerint vezetik és irányítják.

322. kán. -- 1. §. A krisztushívôk magántársulása jogi személyiséget nyerhet a 312. kán.-ban említett illetékes egyházi hatóság formális határozata által.
–2. §. A krisztushívôknek csakis olyan magántársulása szerezhet jogi személyiséget, melynek szabályzatát a 312. kán. 1. §-ában említett egyházi hatóság jóváhagyta; a szabályzat jóváhagyása azonban nem változtatja meg a társulás magánjellegét.

323. kán. -- 1. §. Noha a krisztushívôk magántársulásai a 321. kán. szerint autonómiával rendelkeznek, alá vannak vetve az egyházi hatóság felügyeletének a 305. kán. szerint, továbbá ugyanaz a hatóság kormányzatot is gyakorol felettük.
–2. §. Az egyházi hatóságra tartozik az is, hogy a magántársulások autonómiájának tiszteletben tartásával felügyeljen és gondoskodjék arról, hogy az erôk szét ne forgácsolódjanak, és a társulások apostoli tevékenysége a közjóra irányuljon.

324. kán. -- 1. §. A krisztushívôk magántársulása szabályzata szerint szabadon jelöli ki magának a vezetôt és a tisztségviselôket.
–2. §. Ha a krisztushívôk magántársulása lelki tanácsadót kíván, szabadon választhat az egyházmegyében szolgálatukat törvényesen gyakorló papok közül; a kiválasztott papnak azonban szüksége van a helyi ordináriustól kapott megerôsítésre.

325. kán. -- 1. §. A krisztushívôk magántársulása a szabályzat szerint szabadon kezeli az általa birtokolt javakat, fenntartva az illetékes egyházi hatóság felügyeleti jogát abban a tekintetben, hogy a javakat a társulás céljaira fordítsák.
–2. §. Ugyancsak alá van rendelve a helyi ordinárius fennhatóságának az 1301. kán. szerint azoknak a javaknak a kezelését és felhasználását illetôen, amelyeket kegyes célból adományoztak neki, vagy hagytak rá.

326. kán. -- 1. §. A krisztushívôk magántársulása a szabályzat szerint szűnik meg; megszüntetheti az illetékes hatóság is, ha ténykedése az egyházi tanításnak vagy fegyelemnek súlyos kárára van, vagy botrányt jelent a hívôk számára.
–2. §. A megszűnt társulás javainak rendeltetését a szabályzat szerint kell meghatározni, a szerzett jogoknak és az adományozók szándékának tiszteletben tartásával.

IV. FEJEZET
KÜLÖN SZABÁLYOK A VILÁGIAK TÁRSULÁSAIRÓL

327. kán. -- A világi krisztushívôk becsüljék nagyra a 298. kán.-ban említett lelki célokra alakult társulásokat, különösen azokat, melyek az evilági dolgok rendjének keresztény szellemmel való átitatását tűzik ki célul, és így igen nagy mértékben elôsegítik a hit és az élet bensôséges egységét.

328. kán. -- Akik a világiak társulásainak élén állnak, még akkor is, ha ezeket a társulásokat pápai kiváltság alapján hozták létre, gondoskodjanak arról, hogy ahol ez hasznos, társulásuk a krisztushívôk többi társulásaival együttműködjék, és hogy a különbözô keresztény vállalkozásoknak, fôként a velük egy területen működôknek szívesen segítsen.

329. kán. -- A világiak társulásainak vezetôi gondoskodjanak arról, hogy a társulás tagjai a világiakra tartozó apostoli tevékenység gyakorlásához kellô képzésben részesüljenek.
==========
Az egyház legfôbb hatósága

II. RÉSZ
AZ EGYHÁZ HIERARCHIKUS FELÉPÍTÉSE

I. SZAKASZ
AZ EGYHÁZ LEGFÔBB HATÓSÁGA

I. FEJEZET
A RÓMAI PÁPA ÉS A PÜSPÖKÖK TESTÜLETE

330. kán. -- Ahogyan az Úr rendelése szerint Szent Péter és az apostolok egyetlen testületet alkotnak, úgy kapcsolódnak egymáshoz Péter utóda, a római pápa és az apostolok utódai, a püspökök is.

1. CIKKELY
A római pápa

331. kán. -- A püspökök testületének feje a római egyház püspöke, akiben tartósan jelen van az a tisztség, amelyet az Úr sajátosan Péternek adott meg, aki az elsô az apostolok között; ez a tisztség utódaira is átszáll. Ez a püspök Krisztus helytartója és ezen a földön az egész egyház pásztora; tehát hivatalánál fogva a legfôbb, teljes, közvetlen és egyetemes rendes hatalma van az egyházban, és ezt a hatalmát mindig szabadon gyakorolja.

332. kán. -- 1. §. A teljes és legfôbb hatalmat az egyházban a római pápa törvényes megválasztásának általa történt elfogadása és püspökké szentelése révén nyeri el. Ezért aki már püspökké van szentelve, ezzel a hatalommal pápává választása elfogadásának pillanatától

fogva rendelkezik. Ha pedig a megválasztott személy nincs püspökké szentelve, rögtön szenteljék püspökké.
–2. §. Ha úgy adódik, hogy a római pápa lemond hivataláról, az érvényességhez szükséges, hogy a lemondás szabadon, annak kijelentése pedig szabályosan történjék, de nem szükséges, hogy bárki is elfogadja.

333. kán. -- 1. §. A római pápa hivatalánál fogva nem csupán az egész egyház felett rendelkezik hatalommal, hanem az összes részegyházak és azok csoportjai fölött is legfôbb rendes hatalma van, mely egyszersmind erôsíti és védelmezi azt a saját, rendes és közvetlen hatalmat, mellyel a rájuk bízott részegyházban a püspökök rendelkeznek.
–2. §. A római pápát az egyház legfôbb pásztori tisztségének gyakorlása során a többi püspökkel, sôt az egész egyházzal is mindig közösség fűzi egybe; joga van azonban az egyház szükségleteinek megfelelôen meghatározni azt az akár személyes, akár testületi módot, ahogyan ezt a feladatot gyakorolja.
–3. §. A római pápa ítélete vagy határozata ellen nincs sem fellebbezés, sem felfolyamodás.

334. kán. -- Feladatának gyakorlásában a római pápát segítik a püspökök, akik együttműködô tevékenységüket több módon fejthetik ki. Ezek egyike a püspöki szinódus. Segítségére vannak továbbá a bíboros atyák, valamint más személyek és a kor szükségletei szerint különféle intézmények. Mindezek a személyek és intézmények az ô nevében és tekintélyével teljesítik a rájuk bízott feladatot az összes egyházak javára, a jogban meghatározott szabályok szerint.

335. kán. -- A római szék megüresedése vagy teljes akadályoztatása idején az egyetemes egyház kormányzatában semmit nem szabad újítani; meg kell tartani azonban az ilyen esetre hozott külön törvényeket.

2. CIKKELY
A püspökök testülete

336. kán. -- A püspökök testülete, amelynek feje a pápa, tagjai a püspökök a szentségi felszentelés és a testület fejéhez és tagjaihoz fűzôdô hierarchikus közösség alapján, és amelyben az apostolok testülete állandóan fennmarad, fejével együtt és soha nem a fô nélkül, szintén hordozója az egész egyházra szóló legfôbb és teljes hatalomnak.

337. kán. -- 1. §. Az egyetemes zsinaton a püspökök testülete ünnepélyes módon gyakorolja az egész egyházra szóló hatalmat.
–2. §. Ugyanezt a hatalmat gyakorolja az egész világon elszórt püspökök egységes cselekvése révén, melyet a római pápa ilyennek jelent ki vagy fogad el szabadon, és amely így valódi testületi cselekvéssé válik.
–3. §. A római pápa feladata, hogy az egyház szükségletei szerint megválassza és kialakítsa azokat a módokat, ahogyan a püspökök testülete feladatát az egész egyház vonatkozásában testületileg gyakorolja.

338. kán. -- 1. §. Csakis a római pápa joga, hogy egyetemes zsinatot hívjon össze, azon személyesen vagy mások által elnököljön, azt áthelyezze, felfüggessze vagy feloszlassa. és határozatait jóváhagyja.
–2. §. Ugyancsak a római pápa joga a zsinaton tárgyalásra kerülô témáknak és a zsinat lefolyási rendjének meghatározása; a római pápa által javasolt kérdésekhez a zsinati atyák másokat is hozzáfűzhetnek, de azok tárgyalásához a római pápa jóváhagyása szükséges.

339. kán. -- 1. §. Mindazoknak, de csak azoknak a püspököknek, akik a püspökök testületének tagjai, joguk és kötelességük, hogy az egyetemes zsinaton döntési szavazati joggal részt vegyenek.
–2. §. Az egyetemes zsinatra a legfôbb egyházi hatóság meghívhat másokat is, akik nem püspökök; az ô szerepüket a zsinaton ugyanez a hatóság szabja meg.

340. kán. -- Ha az Apostoli Szék a zsinat ideje alatt megürül, a zsinat magánál a jognál fogva felfüggesztôdik, amíg az új pápa folytatását el nem rendeli, vagy fel nem oszlatja.

341. kán. -- 1. §. Az egyetemes zsinat határozatai csak akkor rendelkeznek kötelezô erôvel, ha a zsinati atyákkal együtt a római pápa is jóváhagyta, ugyanô megerôsítette ôket, és utasítására kihirdetésre is kerültek.
–2. §. Hogy kötelezô erejük legyen, ugyanilyen megerôsítésre és kihirdetésre szorulnak azok a határozatok is, melyeket a püspökök testülete hoz, amikor más, a római pápa által bevezetett vagy szabadon elfogadott módon hajt végre a szó szoros értelmében testületi cselekményt.

II. FEJEZET
A PÜSPÖKI SZINÓDUS

342. kán. -- A püspöki szinódus olyan püspökök gyülekezete, akiket a világ különbözô vidékeirôl választottak ki, és akik meghatározott idôpontokban összejönnek, hogy ápolják a szoros kapcsolatot a római pápa és a püspökök között, és hogy a római pápának a hit és erkölcs épségének védelmére és erôsítésére, az egyházi fegyelem megtartására és megszilárdítására tanácsaikkal segítséget nyújtsanak, és az egyháznak a világban való tevékenységével kapcsolatos kérdésekrôl tárgyaljanak.

343. kán. -- A püspöki szinódus feladata a tárgyalásra kerülô kérdéseket megvitatni és kívánságokat kifejezni, nem pedig a kérdéseket eldönteni és róluk határozatot hozni, hacsak a pápa bizonyos esetekben nem ruházta fel döntési hatalommal; ilyen esetben a pápa joga, hogy a szinódus döntéseit jóváhagyja.

344. kán. -- A püspöki szinódus közvetlenül a római pápa hatalmának van alárendelve. Az ô feladata:
–1. a szinódust összehívni, valahányszor ezt alkalmasnak ítéli, és a helyet kijelöli, ahol a gyűléseket tartani kell;
–2. jóváhagyni a részleges jog szerint megválasztandó tagok megválasztását, valamint további tagokat kijelölni és kinevezni;
–3. a tárgyalásra kerülô kérdések témáját kellô idôben megállapítani, a részleges jog szerint a szinódus megtartása elôtt;
–4. az ügyrendet meghatározni;
–5. a szinóduson személyesen vagy mások által elnökölni;
–6. magát a szinódust bezárni, áthelyezni, felfüggeszteni és feloszlatni.

345. kán. -- A püspöki szinódus összeülhet teljes ülésre, amelyen az egész egyház javával közvetlenül kapcsolatos ügyeket tárgyalnak, az ilyen ülés vagy rendes vagy rendkívüli; összeülhet részleges ülésre is, melyen egyetlen vagy több meghatározott vidéket közvetlenül érintô ügyekrôl van szó.

346. kán. -- 1. §. A rendes teljes ülésre összeülô püspöki szinódus tagjai többségükben az egyes ülésekre a püspöki konferenciák által a szinódusra vonatkozó külön jog szerint megválasztott püspökök; másokat ugyanennek a jognak az értelmében kijelölnek; ismét

másokat a római pápa közvetlenül nevez ki; ezekhez járulnak a klerikusi szerzetes intézmények egyes tagjai, akiket ugyanennek a külön jognak az elôírásai szerint választanak meg.
–2. §. A gyors elintézést kívánó ügyek megtárgyalására rendkívüli teljes ülésre összeült püspöki szinódus tagjai többségükben olyan püspökök, akiket a szinódusra vonatkozó külön jog az általuk betöltött hivatal alapján jelöl ki, másokat közvetlenül a római pápa nevez ki; ezekhez járulnak a klerikusi szerzetes intézmények egyes tagjai, akiket ugyanennek a jognak az elôírásai szerint választanak meg.
–3. §. A részleges ülésre összeülô püspöki szinódus tagjait fôként azokról a vidékekrôl választják ki, amelyek számára az ülést összehívták, a szinódust szabályozó külön jog szerint.

347. kán. -- 1. §. Mikor a római pápa bezárja a püspöki szinódus ülését, megszűnik az a feladat, amelyet benne a püspökök és a többi tagok kaptak.
–2. §. Ha az Apostoli Szék a szinódus összehívása után vagy ülésezésének ideje alatt megüresedik, a szinódus ülése magánál a jognál fogva felfüggesztôdik, hasonlóképpen az a feladat is, melyet benne az egyes tagok kaptak, amíg csak az új pápa az ülés feloszlatását vagy folytatását határozatilag el nem rendeli.

348. kán. -- 1. §. A püspöki szinódusnak van állandó általános titkársága, melynek élén az általános titkár áll, akit a római pápa nevez ki, és akit a titkárság tanácsa támogat munkájában. Ez a tanács püspökökbôl áll, akik közül egyeseket a külön jog szerint maga a püspöki szinódus választ, másokat a római pápa nevez ki, de mindnyájuk feladata megszűnik az új teljes ülés kezdetével.
–2. §. Ezenkívül a püspöki szinódus minden ülésének van egy vagy több külön titkára is, akiket a római pápa nevez ki. Ezek a rájuk bízott hivatalt csak a szinódus ülésének végéig töltik be.

III. FEJEZET
A RÓMAI SZENT EGYHÁZ BÍBOROSAI

349. kán. -- A Római Szent Egyház bíborosai külön testületet alkotnak, melynek feladata, hogy a római pápa megválasztásáról a külön jog elôírása szerint gondoskodjék. Ezenkívül a bíborosok a római pápának segítségére vannak testületileg, mikor nagyobb jelentôségű kérdések megvitatására összehívják ôket, és egyénileg is, mikor a különféle hivatalokban, melyeket betöltenek, a római pápát segítik, különösen az egész egyház mindennapi ügyeinek intézésében.

350. kán. -- 1. §. A bíborosok testülete három rendre oszlik: a püspökire, melyhez azok a bíborosok tartoznak, akiknek a pápa a Róma környéki egyházakat jelöli ki címül, valamint a keleti pátriárkák, akik a bíborosi testületbe fölvételt nyertek; továbbá a presbiteri és a diakónusi rendre.
–2. §. A presbiter és diakónus bíborosoknak a pápa Rómában egy-egy címet vagy diakoniát jelöl ki.
–3. §. A bíborosi testületbe felvett keleti pátriárkák saját pátriárkai székük címével rendelkeznek.
–4. §. A bíboros dékáné az Ostiai Egyházmegye címe azzal a másik egyházzal együtt, amelynek címével már rendelkezik.
–5. §. A konzisztóriumban bejelentett és a pápa által jóváhagyott igényléssel, rendjük és kinevezésük elsôbbségének megtartásával, a presbiter bíborosok átmehetnek más címre, a diakónus bíborosok pedig más diákoniára, ha pedig tíz teljes évet eltöltöttek a diakónus bíborosi rendben, átléphetnek a presbiter bíborosi rendbe.

–6. §. Az a bíboros, aki a diakónusi rendbôl igényléssel átlép a presbiteri rendbe, mindazok elôtt a presbiter bíborosok elôtt foglal helyet, akiket utána neveztek ki bíborossá.

351. kán. -- 1. §. A római pápa szabadon választja meg azokat a legalább papi rendben lévô, tanbelileg, erkölcsben, vallásosságban és ügyintézési okosságban magasan kiemelkedô férfiakat, akiket bíborossá léptet elô; akik még nem püspökök közülük, azoknak püspökké kell szenteltetniük magukat.
–2. §. A bíborosokat a római pápa határozata teszi bíborossá, melyet a bíborosok testülete elôtt kihirdetnek; a kihirdetés megtörténtétôl fogva vonatkoznak rájuk a törvényben meghatározott kötelességek és jogok.
–3. §. Arra a bíborosi méltóságra emelt személyre, akinek kinevezését a római pápa bejelentette, de nevét szívében megtartotta magának, még nem vonatkoznak a bíborosok semmilyen kötelességei és jogai; mikor azonban a római pápa az illetô nevét nyilvánosságra hozta, az rendelkezik ezekkel a kötelességekkel és jogokkal, de a rangsorban azt a helyet foglalja el, amely a szívben tartás napja alapján illeti.

352. kán. -- 1. §. A bíborosi testület élén a dékán áll. Akadályoztatása estén az aldékán helyettesíti. A dékánnak vagy az aldékánnak nincsen semmi kormányzati hatalma a többi bíboros fölött, hanem elsô az egyenlôk között.
–2. §. A dékán hivatalának megüresedése esetén a Róma környéki egyházak címével rendelkezô bíborosok, és kizárólag ôk, az aldékán elnökletével, ha jelen van, vagy annak elnökletével, akit közülük a legrégebben neveztek ki, megválasztanak egyet maguk közül a bíborosi testület dékánjának. Nevét felterjesztik a római pápának. Ô az illetékes arra, hogy a megválasztottat jóváhagyja.
–3. §. Ugyancsak a 2. §-ban leírt módon, de magának a dékánnak az elnökletével választják az aldékánt; az aldékán megválasztásának jóváhagyására is a pápa az illetékes.
–4. §. Ha a dékánnak és az aldékánnak nincs Rómában lakóhelye, szerezzenek maguknak.

353. kán. -- 1. §. A bíborosok az egyház legfôbb pásztorát testületi cselekvéssel leginkább a konzisztóriumokon segítik, melyeken a római pápa parancsára és elnökletével gyűlnek egybe. Vannak rendes és rendkívüli konzisztóriumok.
–2. §. A rendes konzisztóriumra az összes, illetve legalább a Rómában tartózkodó összes bíborosokat hívják egybe bizonyos súlyos, azonban gyakrabban elôforduló ügyek megtárgyalására vagy egyes igen ünnepélyes cselekmények végrehajtására.
–3. §. A rendkívüli konzisztóriumra, melyre akkor kerül sor, ha az egyház különleges szükségletei vagy igen súlyos ügyek megtárgyalása szükségessé teszi, az összes bíborosokat meghívják.
–4. §. Csak az ünnepséget tartó rendes konzisztórium lehet nyilvános, vagyis csak erre lehet a bíborosokon kívül prelátusokat, a polgári társaságok követeit és más meghívottakat beengedni.

354. kán. -- Azok a római kúria és a Vatikán Állam központi hatóságainak vagy más állandó intézményeinek élén álló bíboros atyák, akik hetvenötödik életévüket betöltötték, szíveskedjenek benyújtani hivatalukról való lemondásukat a római pápának, aki minden tényezô megfontolása után fogja meghozni döntését.

355. kán. -- 1. §. A bíboros dékán illetékes arra, hogy a megválasztott római pápát püspökké szentelje, ha a megválasztott személy felszentelésre szorul; a dékán akadályoztatása esetén ez a jog az aldékánt illeti, ennek akadályoztatása esetén pedig a bíborosok püspöki rendjének legrégebben kinevezett tagját.

–2. §. A protodiakónus bíboros hirdeti ki a népnek a megválasztott pápa nevét; ô adja fel az érsekeknek vagy adja át képviselôiknek a római pápa helyett a palliumot.

356. kán. -- A bíborosok kötelesek a római pápával serényen együttműködni; azok a kúria bármely hivatalában működô bíborosok pedig, akik nem megyéspüspökök, kötelesek Rómában lakni; azok a bíborosok, akik mint megyéspüspökök valamely egyházmegye gondját viselik, menjenek Rómába, valahányszor a római pápa összehívja ôket.

357. kán. -- 1. §. Azok a bíborosok, akik cím gyanánt Róma környéki egyházat vagy római templomot kaptak, annak birtokbavétele után az illetô egyházmegye és templom javát tanáccsal és gondoskodással mozdítsák elô, nincs azonban fölötte semmi kormányzati hatalmuk, és semmiképpen sem avatkozzanak bele vagyonkezelésükbe, fegyelmükbe vagy a templomi szolgálatba.
–2. §. A Rómán és a saját egyházmegyéjükön kívül tartózkodó bíborosok a személyükre vonatkozó dolgokban ki vannak véve tartózkodási helyük egyházmegyéje püspökének kormányzati hatalma alól.

358. kán. -- Annak a bíborosnak, akire a római pápa azt a feladatot bízza, hogy valamely ünnepségen vagy gyűlésen az ô személyét képviselje, oldalköveti minôségben, vagyis mint hasonmása, továbbá annak, akire különleges küldöttként valamilyen lelkipásztori feladat elvégzését bízzák, csakis arra van joga, amit maga a római pápa rábíz.

359. kán. -- Az Apostoli Szék üresedése idején a bíborosok testületének csak arra van hatalma az egyházban, amire a külön törvény feljogosítja.

IV. FEJEZET
A RÓMAI KÚRIA

360. kán. -- A római kúria, melynek segítségével a pápa az egyetemes egyház ügyeit intézni szokta, és amely az ô nevében és tekintélyével látja el feladatát az egyházak javára és szolgálatára, a Pápai- vagy Államtitkárságból, az Egyházi Közügyek Tanácsából, a kongregációkból, a bíróságokból és egyéb intézményekbôl áll; mindezek felépítését és illetékességét külön törvény határozza meg.

361. kán. -- Az Apostoli Szentszék vagy a Szentszék név a jelen törvénykönyvben nem csupán a római pápát jelöli, hanem -- hacsak a dolog természetébôl vagy a szövegösszefüggésbôl az ellenkezôje nem tűnik ki -- az Államtitkárságot, az Egyházi Közügyek Tanácsát és a római kúria többi intézményét is.

V. FEJEZET
A RÓMAI PÁPA KÖVETEI

362. kán. -- A római pápának született és szuverén joga, hogy követeket nevezzen ki és küldjön akár a különféle országokban vagy vidékeken működô részegyházakhoz, akár egyben az államokhoz és a hatóságokhoz is, továbbá hogy ezeket áthelyezze és visszahívja, mégpedig -- az államokhoz küldött követek kiküldetését és visszahívását illetôen -- a nemzetközi jog szabályainak megtartásával.

363. kán. -- 1. §. A római pápa követei azt a feladatot kapják, hogy magának a római pápának a személyét tartós jelleggel képviseljék azoknál a részegyházaknál vagy államoknál és hatóságoknál is, melyekhez küldetésük szól.

–2. §. Az Apostoli Szentszéket képviselik azok is, akik pápai küldöttségben teljes jogú kiküldötti vagy megfigyelôi minôségben nemzetközi tanácsokhoz, értekezletekre vagy összejövetelekre kapnak kiküldetést.

364. kán. -- A pápai követ legfôbb feladata, hogy egyre erôsebbé és hatékonyabbá tegye az egység kötelékét, mely az Apostoli Szentszéket és a részegyházakat összefűzi egymással. A pápai követre tartozik tehát illetékességi területén:

–1. hogy értesítse az Apostoli Szentszéket azokról a körülményekrôl, amelyek közt a részegyházak élnek, továbbá mindarról, ami magát az egyház életét és a lelkek javát érinti;

–2. hogy tevékenységével és tanácsával támogassa a püspököket, érintetlenül hagyva azok törvényes hatalmának gyakorlását;

–3. hogy szoros kapcsolatot ápoljon a püspöki konferenciával és adjon meg neki minden segítséget;

–4. hogy a püspökök kinevezésével kapcsolatban a jelöltek nevét az Apostoli Szentszéknek továbbítsa vagy javasolja, valamint hogy az információs eljárást a kinevezendô személyekrôl lefolytassa az Apostoli Szentszéktôl adott szabályok szerint;

–5. hogy igyekezzék elômozdítani azokat az ügyeket, amelyek a békét, a fejlôdést és a népek együttműködését szolgálják;

–6. hogy a püspökökkel együtt fáradozzék a katolikus egyház és a többi egyházak vagy egyházi közösségek, sôt nem keresztény vallások megfelelô kapcsolatának elômozdításán;

–7. hogy azt, ami az egyház és az Apostoli Szentszék küldetésével kapcsolatos, a püspökökkel együttműködve az állam vezetôinél pártfogolja;

–8. ezenkívül, hogy éljen azokkal a felhatalmazásokkal, és teljesítse azokat az egyéb megbízásokat, amelyeket az Apostoli Szentszéktôl kap.

365. kán. -- 1. §. Azoknak a pápai követeknek, akik egyszersmind a nemzetközi jog szabályai szerint az államok mellett követként működnek, sajátos feladatuk még:

–1. hogy elômozdítsák és erôsítsék az Apostoli Szentszék és az állam hatóságai közti kapcsolatokat;

–2. hogy tárgyaljanak az egyház és az állam közti viszonnyal kapcsolatos kérdésekrôl, különösen pedig a konkordátumok és más hasonló megállapodások létrehozásáról és végrehajtásáról.

–2. §. Az 1. §-ban említett ügyek intézése során, amennyire a körülmények indokolják, a pápai követ ne mulassza el az illetô egyházi terület püspökei véleményét és tanácsát kikérni, és ôket az ügyek menetérôl értesíteni.

366. kán. -- A követ különös feladatára tekintettel:

–1. a pápai követség székháza ki van véve a helyi ordinárius kormányzati hatalma alól, hacsak nem házasságkötésrôl van szó;

–2. a pápai követnek jogában áll, lehetôség szerint a helyi ordinárius elôzetes értesítésével, küldetési területe minden templomában liturgikus szertartásokat végezni, fôpapi jelvényekkel is.

367. kán. -- A pápai követ feladata nem szűnik meg az Apostoli Szék megürülésével, hacsak a pápai megbízólevél másként nem rendelkezik; megszűnik azonban megbízatásának lejártával vagy vele közölt visszavonásával, továbbá a követnek a római pápa által elfogadott lemondásával.
==========
A részegyházak és a bennük lévô hatóság

II. SZAKASZ
A RÉSZEGYHÁZAK ÉSCSOPORTJAIK

I. CÍM
A részegyházak és a bennük lévô hatóság

I. FEJEZET
A RÉSZEGYHÁZAK

368. kán. -- A részegyházak, amelyekben és amelyekbôl az egy és egyetlen katolikus egyház áll, elôször is az egyházmegyék; ezekhez hasonló elbírálás alá esnek -- hacsak az ellenkezôje nem világos -- a területi prelatúra és a területi apátság, az apostoli vikariátus és az apostoli prefektúra, valamint az állandó jelleggel létesített apostoli kormányzóság.

369. kán. -- Az egyházmegye Isten népének egy része, mely a püspökre van bízva, hogy a papság közreműködésével lelkileg gondozza, hogy így pásztorához tartozva és általa az evangélium és az eucharisztia révén a Szentlélekben összegyűjtve részegyházat alkosson, melyben valóban jelen van és működik Krisztus egy, szent, katolikus és apostoli egyháza.

370. kán. -- A területi prelatúra vagy a területi apátság Isten népének egy területileg körülhatárolt része, melynek gondozása különleges körülmények miatt valamely prelátusra vagy apátra van bízva, aki azt megyéspüspök módjára saját pásztoraként kormányozza.

371. kán. -- 1. §. Az apostoli vikariátus vagy az apostoli prefektúra Isten népének egy része, mely sajátos körülmények miatt még nem vált egyházmegyévé, és amelynek lelkipásztori gondozását apostoli vikáriusra vagy apostoli prefektusra bízták, aki azt a pápa nevében kormányozza.
–2. §. Az apostoli kormányzóság Isten népének egy része, melyet különleges és egészen súlyos okok miatt a pápa nem tett egyházmegyévé, és amelynek lelkipásztori gondozását apostoli kormányzóra bízták, aki azt a pápa nevében kormányozza.

372. kán. -- 1. §. Szabálynak kell tekinteni, hogy Isten népének egyházmegyét vagy más részegyházat alkotó része területileg legyen körülhatárolva, és így magában foglaljon minden krisztushívôt, aki az adott területen lakik.

–2. §. Mégis, ahol a legfôbb egyházi hatóság megítélése szerint, az érdekelt püspöki konferenciák meghallgatása után hasznosnak tűnik, ugyanazon a területen a hívôk rítusa szerint vagy más hasonló szempontból különbözô részegyházak alapíthatók.

373. kán. -- Csakis a legfôbb hatóságnak van joga részegyházakat alapítani; ha pedig már törvényesen megalapították ôket, magánál a jognál fogva jogi személyiséggel rendelkeznek.

374. kán. -- 1. §. Minden egyházmegyét vagy más részegyházat különbözô részekre, vagyis plébániákra kell osztani.
–2. §. A lelkipásztori gondozás közös tevékenységgel való elôsegítésére az egymással szomszédos plébániákat külön csoportokba lehet egyesíteni: ilyenek az esperesi kerületek.

II. FEJEZET
A PÜSPÖKÖK

1. CIKKELY
A püspökök általában

375. kán. -- 1. §. A püspökök, akik isteni rendelés folytán lépnek az apostolok helyére a nekik adott Szentlélek által, az egyházban pásztorokká válnak, hogy maguk is a tanítás tanítómesterei, a szent istentisztelet papjai és a kormányzás szolgálattevôi legyenek.
–2. §. A püspökök magával a püspökszenteléssel elnyerik a megszentelôi feladattal együtt a tanítói és kormányzói feladatot is, de ezeket természetüknél fogva csakis a testület fejével és tagjaival való hierarchikus közösségben gyakorolhatják.

376. kán. -- Megyésnek azokat a püspököket nevezzük, akikre valamely egyházmegye gondozása van bízva; a többieket címzetesnek hívjuk.

377. kán. -- 1. §. A püspököket a pápa szabadon nevezi ki, vagy törvényes választás után megerôsíti.
–2. §. Az egyháztartomány, vagy ha a körülmények indokolják, a püspöki konferencia püspökei háromévenként közösen és titokban állítsák össze azoknak a világi vagy a megszentelt élet intézményeihez tartozó papoknak a jegyzékét, akik a püspökségre igen alkalmasak. A jegyzéket terjesszék fel az Apostoli Szentszékhez. Megmarad minden püspöknek is az a joga, hogy az Apostoli Szentszéknek külön elôterjessze azoknak a papoknak a nevét, akiket a püspöki feladatra méltónak és alkalmasnak tart.
–3. §. Hacsak más törvényes rendelkezés nincs, valahányszor megyéspüspököt vagy koadjutor püspököt kell kinevezni, az Apostoli Szentszéknek felterjesztendô úgynevezett hármas listához a pápai követnek kell egyenként megtudakolnia, és saját véleményével együtt magával az Apostoli Szentszékkel közölnie, hogy mi a metropolitának és a szuffragáneus püspököknek a javaslata abban a tartományban, amelyhez a betöltendô egyházmegye tartozik, vagy amellyel egy gyűlésre jön össze, tovább hogy mit javasol a püspöki konferencia elnöke. Hallgasson meg ezenkívül a pápai követ egyeseket a tanácsosi testületbôl és a székeskáptalanból, és ha hasznosnak ítéli, kérje ki egyenként és titokban a világi és szerzetes klérus más tagjainak és kiváló ítélôképességű világiaknak a véleményét is.
–4. §. Hacsak más törvényes rendelkezés nincs, az a megyéspüspök, aki úgy véli, hogy egyházmegyéjének segédpüspököt kellene kapnia, terjesszen fel legalább három erre igen alkalmas papot tartalmazó jegyzéket az Apostoli Szentszékhez.
–5. §. A továbbiakban a világi hatóságok semmilyen jogot és kiváltságot nem kapnak a püspökök választására, nevezésére, bemutatására vagy kijelölésére.

378. kán. -- 1. §. A püspökjelöltek alkalmasságához a következôk szükségesek:
–1. legyen kiváló erôs hitében, jó erkölcsében, jámborságában, a lelkekért való buzgóságában, bölcsességében, okosságában és emberi erényeiben, s rendelkezzék azokkal az egyéb adottságokkal is, melyek alkalmassá teszik a szóban forgó hivatal betöltésére;
–2. legyen jó híre;
–3. legyen legalább harmincöt éves;
–4. legyen legalább öt éve felszentelt pap;
–5. rendelkezzék az Apostoli Szentszék általjóváhagyott felsôoktatási intézményben szerzett doktorátussal vagy legalább licenciátussal szentírástudományból, teológiából vagy kánonjogból, vagy legalább legyen ezekben a tudományokban valóban jártas.
–2. §. A kinevezendô személy alkalmasságáról a végsô döntés az Apostoli Szentszékre tartozik.

379. kán. -- Hacsak törvényes akadály vissza nem tartja, akit püspökké neveztek ki, köteles az apostoli levél megkapásától számított három hónapon belül püspökké szenteltetni magát, mégpedig hivatalának birtokbavétele elôtt.

380. kán. -- Mielôtt hivatalát kánonilag birtokba venné, a kinevezett személy tegyen hitvallást és esküdjön hűséget az Apostoli Szentszék iránt, az Apostoli Szentszéktôl jóváhagyott forma szerint.

2. CIKKELY
A megyéspüspökök

381. kán. -- 1. §. A rábízott egyházmegyében a megyéspüspököt megilleti mindaz a rendes, saját és közvetlen hatalom, ami lelkipásztori feladatának gyakorlásához szükséges, kivéve azokban az ügyekben, amelyeket a jog vagy a pápa határozata a legfôbb vagy más egyházi hatóságnak tart fenn.
–2. §. Akik a híveknek a 386. kán.-ban említett más közösségei élén állnak, a jogban a megyéspüspökkel egyenlô elbírálás alá esnek, hacsak a dolog természetébôl vagy a jog elôírásából ennek ellenkezôje nem nyilvánvaló.

382. kán. -- 1. §. A kinevezett püspök a rábízott hivatal gyakorlásába nem folyhat bele, amíg az egyházmegyét kánonilag birtokba nem vette; gyakorolhatja azonban azokat a hivatalokat, melyeket abban az egyházmegyében kinevezésekor már birtokolt, fenntartva a 409. kán. 2. §-ának elôírását.
–2. §. Hacsak törvényes akadály vissza nem tartja, akit megyéspüspökké neveztek ki, ha még nincs püspökké szentelve, az apostoli levél megkapásától számított négy hónapon belül, ha már fel van szentelve, két hónapon belül kánonilag birtokba kell, hogy vegye egyházmegyéjét.
–3. §. A püspök az egyházmegyét akkor veszi kánonilag birtokba, amikor magában az egyházmegyében személyesen vagy képviselô útján az apostoli levelet a tanácsosok testületének bemutatja az egyházmegyei irodaigazgató jelenlétében, aki az ügyrôl iratot készít, vagy újonnan alapított egyházmegyékben akkor, amikor a székesegyházban jelenlévô klérussal és néppel közölteti az említett levelet; errôl a jelenlévôk közül a legidôsebb pap iratot készít.
–4. §. Igen ajánlatos, hogy a kánoni birtokbavétel liturgikus cselekmény keretében történjék a székesegyházban, a klérus és a nép jelenlétében.

383. kán. -- 1. §. Pásztori feladatának gyakorlása során a megyéspüspök gondoskodjék minden rábízott krisztushívôrôl, bármilyen korú, helyzetű, nemzetiségű legyen is, akár a

területen lakjék az illetô, akár csak ideiglenesen tartózkodjék ott. Apostoli lélekkel figyeljen azokra is, akik életkörülményeik miatt a rendes lelkipásztori gondozásban nem részesülhetnek eléggé, valamint azokra, akik felhagytak a vallás gyakorlásával.
–2. §. Ha vannak egyházmegyéjében más rítusú hívek, ezek lelki szükségleteirôl akár olyan rítusú papok vagy plébániák, akár püspöki helynök útján gondoskodjék.
–3. §. A katolikus egyházzal teljes közösségben nem lévô testvérekkel szemben viseltessék emberséggel és szeretettel, és támogassa az ökumenizmust úgy, ahogyan az egyház értelmezi.
–4. §. A nem keresztényeket tekintse úgy, hogy rá vannak bízva az Úrban, hogy számukra is felragyogjon annak a Krisztusnak a szeretete, akinek a püspök mindenki számára tanúja kell, hogy legyen.

384. kán. -- A megyéspüspök különös gondoskodásával kísérje a papokat, hallgassa meg ôket mint segítôtársait és tanácsadóit, védelmezze jogaikat és gondoskodjék arról, hogy állapotukhoz tartozó kötelezettségeiket kellôképpen teljesítsék, s álljanak rendelkezésükre azok az eszközök és intézmények, melyekre lelki és szellemi életük fejlesztéséhez szükségük van; törôdjön azzal is, hogy tisztes ellátásukról és társadalombiztosításukról a jog szerint gondoskodás történjék.

385. kán. -- A megyéspüspök a lehetô legjobban támogassa a különbözô szolgálatokra és a megszentelt életre szóló hivatásokat, s különös gondja legyen a papi és missziós hivatásokra.

386. kán. -- 1. §. A megyéspüspök köteles gyakori személyes prédikációval elôadni és megvilágítani a híveknek azokat a hitigazságokat, amelyeket hinni és erkölcsi életükben alkalmazni kell; legyen gondja arra is, hogy a kánonoknak az ige szolgálatáról, fôként a szentbeszédrôl és a hitoktatásról szóló elôírásait gondosan megtartsák, hogy így mindenkinek átadják az egész keresztény tanítást.
–2. §. A legalkalmasabbnak látszó eszközökkel, határozottan védelmezze a hittel elfogadandó hittartalom teljességét és egységét, de ismerje el az igazságok további kutatásának megfelelô szabadságát.

387. kán. -- A megyéspüspök, mivel tudatában kell lennie, hogy köteles szeretetben, alázatosságban és életének egyszerűségében példát adni a szentségre, minden módon igyekezzék elômozdítani a krisztushívôk életszentségét, kinek-kinek a saját hivatása szerint, és mivel különösen ô Isten misztériumainak kezelôje, állandóan törekedjék arra, hogy a gondjára bízott krisztushívôk a szentségek kiszolgáltatása által növekedjenek a kegyelemben, s megismerjék és éljék a húsvéti misztériumot.

388. kán. -- 1. §. A megyéspüspök egyházmegyéjének birtokbavétele után minden vasárnap és az illetô vidéken kötelezô ünnepen misét tartozik felajánlani a rábízott népért.
–2. §. A püspöknek az 1. §-ban említett napokon a népért személyesen kell bemutatnia és felajánlania a misét; ha azonban a mise bemutatásában törvényesen akadályozva van, ezeken a napokon más által vagy más napokon személyesen ajánlja fel a szentmisét.
–3. §. Az a püspök, akire saját egyházmegyéjén kívül, akár kormányzás címén is, más egyházmegyéket is bíztak, ennek a kötelezettségének eleget tesz, ha egyetlen misét ajánl fel az egész rábízott népért.
–4. §. Az a püspök, aki az 1--3. §-ban említett kötelezettségének nem tett eleget, mielôbb ajánljon fel a rábízott népért annyi misét, amennyit elmulasztott.

389. kán. -- Gyakran vezesse a székesegyházban vagy egyházmegyéje más templomában a legszentebb eucharisztia ünneplését, különösen a parancsolt ünnepeken és más nagy ünnepeken.

390. kán. -- A megyéspüspök egész egyházmegyéjében végezhet fôpapi szertartásokat; egyházmegyéjén kívül azonban csakis a helyi ordinárius kifejezett vagy legalább ésszerűen vélelmezett beleegyezésével.

391. kán. -- 1. §. A megyéspüspök feladata, hogy a rábízott részegyházat a jog szerint törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalommal kormányozza.
–2. §. A törvényhozó hatalmat maga a püspök gyakorolja; a végrehajtó hatalmat vagy személyesen vagy általános vagy püspöki helynökök útján gyakorolja a jog szerint; a bírói hatalmat vagy személyesen, vagy a bírósági helynök és a bírók útján gyakorolja a jog szerint.

392. kán. -- 1. §. Mivel az egyetemes egyház egységét védenie kell, a püspök köteles az egész egyház közös fegyelmét elômozdítani, és ezért az összes egyházi törvények megtartását sürgetni.
–2. §. Ügyeljen, nehogy az egyházi fegyelembe visszaélések férkôzzenek, különösen az ige szolgálatát, a szentségek és a szentelmények kiszolgáltatását, Isten és a szentek kultikus tiszteletét, valamint a vagyonkezelést illetôen.

393. kán. -- Az egyházmegyét minden jogügyletében a megyéspüspök képviseli.

394. kán. -- 1. §. Egyházmegyéjében a megyéspüspök mozdítsa elô az apostoli munka különféle módszereit, s gondja legyen arra is, hogy az egész egyházmegyében vagy annak egyes kerületeiben folyó összes apostoli tevékenységeket, sajátos jellegük megtartásával, a saját irányítása alatt összehangolja.
–2. §. Sürgesse azt is, hogy a hívôk teljesítsék az apostoli tevékenység gyakorlásában helyzetüknek és alkalmasságuknak megfelelôen rájuk háruló feladatokat, és buzdítsa ôket, hogy a különféle apostoli tevékenységekben a hely és a kor szükségletei szerint vegyenek részt és támogassák azokat.

395. kán. -- 1. §. A megyéspüspököt, még ha koadjutora vagy segédpüspöke van is, kötelezi az egyházmegyében való személyes helybenlakás törvénye.
–2. §. Olyan ad limina látogatáson, zsinaton, püspöki szinóduson, püspöki konferencián, melyen részt kell vennie, vagy más törvényesen rábízott feladaton kívül, az egyházmegyétôl csak méltányos okból és egy -- akár folyamatos, akár megszakított -- hónapnál nem tovább lehet távol, feltéve, hogy biztosítva van, hogy egyházmegyéjét távolléte miatt semmi kár nem éri.
–3. §. Ne legyen távol egyházmegyéjétôl karácsonykor, nagyhéten és húsvétkor, pünkösdkor és úrnapján, hacsak nem súlyos és sürgôs okból.
–4. §. Ha a püspök több, mint hat hónapig törvénytelenül távol volt egyházmegyéjétôl, a metropolita értesítse távollétérôl az Apostoli Szentszéket; ha pedig a metropolitáról van szó, a legrégebben kinevezett szuffragáneus püspök tegye meg ezt.

396. kán. -- 1. §. A püspök köteles az egyházmegyét évente részben vagy egészben meglátogatni úgy, hogy legalább ötévenként az egész egyházmegyét személyesen, vagy ha törvényesen akadályozva van, a koadjutor, a segédpüspök, az általános vagy püspöki helynök vagy más pap útján végiglátogassa.

–2. §. A püspöknek joga van a látogatáshoz társul és segítôül azokat a klerikusokat kiválasztani, akiket akar; el van vetve minden ellentétes kiváltság és szokás.

397. kán. -- 1. §. A püspök rendes látogatása azokra a személyekre, katolikus intézményekre, szent dolgokra és helyekre terjed ki, melyek az egyházmegye területén vannak.
–2. §. A pápai jogú szerzetes intézmények tagjait és házait a püspök csak a jogban említett esetekben látogathatja.

398. kán. -- A püspök igyekezzék a lelkipásztori látogatást kellô gondossággal végezni, ügyeljen, nehogy felesleges költségekkel bárki számára is nehézséget okozzon, vagy terhes legyen.

399. kán. -- 1. §. A megyéspüspök köteles ötévenként jelentést beterjeszteni a pápának a rábízott egyházmegye állapotáról, az Apostoli Szentszék által meghatározott formában és idôben.
–2. §. Ha a jelentés beterjesztésére meghatározott év egészen vagy részben az egyházmegye általa való kormányzásának kezdetétôl számított elsô két évbe esik, a püspök ezúttal tartózkodhat a jelentés összeállításától és beterjesztésétôl.

400. kán. -- 1. §. A megyéspüspök abban az évben, amikor jelentését a pápának be kell terjesztenie, hacsak az Apostoli Szentszék másként nem rendelkezik, utazzék Rómába megadni a tiszteletet Szent Péter és Pál apostol sírjának, és jelenjék meg a római pápa elôtt.
–2. §. Ennek a kötelességének a püspök személyesen tegyen eleget, hacsak ebben törvényes akadály meg nem gátolja; ebben az esetben a kötelességnek koadjutora vagy segédpüspöke útján tegyen eleget, ha rendelkezik ilyennel, vagy olyan egyházmegyéjéhez tartozó alkalmas pap útján, aki az egyházmegyében is lakik.
–3. §. Az apostoli vikárius ennek a kötelességének Rómában élô képviselôje útján is eleget tehet; az apostoli prefektusra ez a kötelezettség nem vonatkozik.

401. kán. -- 1. §. Az a megyéspüspök, aki betöltötte hetvenötödik életévét, szíveskedjék benyújtani hivataláról való lemondását a pápának, aki az összes körülmények figyelembevételével fogja meghozni döntését.
–2. §. Az a megyéspüspök, aki betegség vagy más súlyos ok miatt már kevésbé alkalmas hivatalának betöltésére, nyomatékosan fel van kérve, hogy nyújtsa be hivataláról való lemondását.

402. kán. --1. §. Az a püspök, akinek hivataláról való lemondását elfogadták, mint kiérdemesült megtartja egyházmegyéjének címét, és ha óhajtja, lakását is megtarthatja abban az egyházmegyében, hacsak egyes esetekben különleges körülmények miatt az Apostoli Szentszék másként nem rendelkezik.
–2. §. A püspöki konferenciának legyen gondja arra, hogy a lemondó püspök megfelelô és méltó ellátása biztosítva legyen, mégpedig annak az elsôdleges kötelezettségnek a szem elôtt tartásával, mely azt az egyházmegyét terheli, amelynek javára szolgálatát teljesítette.

3. CIKKELY
A koadjutorok és a segédpüspökök

403. kán. -- 1. §. Ha az egyházmegye lelkipásztori szükségletei indokolják, a megyéspüspök kérésére egy vagy több segédpüspököt neveznek ki; a segédpüspök nem rendelkezik utódlási joggal.

–2. §. Igen súlyos, akár személyes jellegű körülmények esetén a megyéspüspöknek különleges jogokkal felruházott segédpüspök adható.
–3. §. Ha a Szentszék alkalmasabbnak látja, hivatalból koadjutor püspököt nevezhet ki, aki szintén különleges jogokkal van felruházva; a koadjutor püspök utódlási joggal rendelkezik.

404. kán. -- 1. §. A koadjutor püspök akkor veszi birtokba hivatalát, amikor a kinevezését tartalmazó apostoli levelet személyesen vagy képviselô útján a megyéspüspöknek és a tanácsosok testületének bemutatja az egyházmegyei irodaigazgató jelenlétében, aki az ügyrôl iratot készít.
–2. §. A segédpüspök akkor veszi birtokba hivatalát, mikor a kinevezését tartalmazó apostoli levelet a megyéspüspöknek bemutatja az egyházmegyei irodaigazgató jelenlétében, aki az ügyrôl iratot készít.
–3. §. Ha a megyéspüspök teljesen akadályozva van, elég, hogy akár a koadjutor püspök, akár a segédpüspök a kinevezést tartalmazó apostoli levelet az egyházmegyei irodaigazgató jelenlétében a tanácsosok testületének bemutassa.

405. kán. -- 1. §. A koadjutor püspöknek és a segédpüspöknek azok a kötelezettségei és a jogai, melyeket az alábbi kánonok meghatároznak, továbbá amelyeket kinevezô levelük megjelöl.
–2. §. A koadjutor püspök és a 403. kán. 2. §-ában említett segédpüspök a megyéspüspököt az egyházmegye egész kormányzásában segíti, és távolléte vagy akár akadályoztatása esetén helyettesíti.

406. kán. -- 1. §. A koadjutor püspököt, továbbá a 403. kán. 2. §-ában említett segédpüspököt a megyéspüspök nevezze ki általános helynökké; ezenkívül a többiekkel szemben elônyben részesítve, ôrá bízza a megyéspüspök azt, ami a jog alapján különleges megbízást kíván.
–2. §. Hacsak az apostoli levél másként nem rendelkezik, és az 1. § tiszteletben tartásával, a megyéspüspök nevezze ki a segédpüspököt vagy a segédpüspököket általános helynökké vagy legalább püspöki helynökké, akik csak tôle vagy a koadjutor püspöktôl, illetve a 403. kán. 2. §- ában említett segédpüspöktôl függenek.

407. kán. -- 1. §. Hogy az egyházmegye jelen és jövendô javát a legjobban szolgálják, a megyéspüspök, a koadjutor és a 403. kán. 2. §- ában említett segédpüspök a jelentôsebb ügyekben kérjék ki egymás véleményét.
–2. §. A megyéspüspök jelentôsebb, különösen lelkipásztori jellegű ügyek mérlegelésekor szíveskedjék segédpüspökei véleményét a többieknél elôbb kikérni.
–3. §. A koadjutor püspök és a segédpüspök, mint akik a megyéspüspök gondjának megosztására hivatottak, feladataikat úgy gyakorolják, hogy vele egyezô tevékenységgel és lélekkel járjanak el.

408. kán. -- 1. §. A koadjutor püspök és a segédpüspök, ha megfelelô akadály nem gátolja ôket, kötelesek arra, hogy valahányszor a megyéspüspök kívánja, olyan fôpapi és más funkciókat végezzenek, amelyekre a megyéspüspök köteles.
–2. §. Azokat a püspöki jogokat és funkciókat, amelyeket a koadjutor püspök vagy a segédpüspök gyakorolhat, a megyéspüspök ne bízza általában másra.

409. kán. -- 1. §. A püspöki szék megüresedésekor a koadjutor püspök rögtön püspökévé válik annak az egyházmegyének, amely számára kinevezték, mihelyt azt törvényesen birtokba vette.

–2. §. A püspöki szék megüresedésekor, ha az illetékes hatóság másként nem rendelkezett, a segédpüspök, amíg az új püspök székét birtokba nem vette, megtartja mindazt, de csak azt a hatalmát és jogkörét, amivel a széküresedés elôtt mint általános helynök vagy püspöki helynök rendelkezett; ha nem jelölik ki az egyházmegyei kormányzói tisztségre, ezt a jog által megadott hatalmát az egyházmegye kormányzását vezetô egyházmegyei kormányzó hatósága alatt gyakorolja.

410. kán. -- A koadjutor püspök és a segédpüspök, akárcsak maga a megyéspüspök, köteles az egyházmegyében való helybenlakásra; onnan csak rövid idôre távozzék, kivéve ha valamilyen hivatalos elfoglaltsága van az egyházmegyén kívül, vagy ha szabadságra megy; ez utóbbi távollét azonban ne tartson tovább egy hónapnál.

411. kán. -- A koadjutor és a segédpüspök hivataláról való lemondását illetôen a 401. kán. és a 402. kán. 2. §-a elôírásait kell alkalmazni.

III. FEJEZET
A SZÉK AKADÁLYOZTATÁSA ÉS MEGÜRESEDÉSE

1. CIKKELY
A szék akadályoztatása

412. kán. -- A püspöki széket akkor tekintjük akadályozottnak, ha a megyéspüspököt fogság, száműzetés, kényszerű távollét vagy képtelenség teljesen visszatartja lelkipásztori feladatának az egyházmegyében való ellátásától, és még levelek útján sem tud az egyházmegyéhez tartozókkal érintkezni.

413. kán. -- 1. §. A szék akadályoztatása esetén, hacsak a Szentszék másként nem rendelkezik, az egyházmegye vezetése a koadjutor püspököt illeti, ha van, ennek hiányában vagy akadályoztatása esetén valamelyik segédpüspököt vagy általános helynököt, illetve püspöki helynököt vagy más papot, a személyek olyan sorrendjének megtartásával, amilyet a megyéspüspök által az egyházmegye birtokbavétele után mielôbb összeállítandó jegyzék meghatároz; ezt a metropolitával közlendô jegyzéket legalább háromévenként meg kell újítani, és az irodaigazgatónak titokban kell ôriznie.
–2. §. Ha hiányzik vagy akadályozva van a koadjutor püspök, és az 1. §- ban említett jegyzék nincs meg, a tanácsosok testületének feladata, hogy válasszanak egy olyan papot, aki az egyházmegyét kormányozza.
–3. §. Aki az egyházmegye kormányzását az 1. vagy a 2. § szerint átvette, mielôbb értesítse a Szentszéket a szék akadályoztatásáról és a feladat átvételérôl.

414. kán. -- Aki a 413. kán. szerint arra hivatott, hogy az egyházmegyérôl ideiglenesen lelkipásztorilag gondoskodjék, csupán addig, amíg a szék akadályozva van, annak az egyházmegye lelkipásztori gondozásában ugyanazok a kötelességei és ugyanaz a hatalma, mint ami a jog szerint az egyházmegyei kormányzót megilleti.

415. kán. -- Ha a megyéspüspököt egyházi büntetés tiltja el feladata gyakorlásától, akkor a metropolita vagy ennek hiányában, illetve ha éppen róla van szó, az elôléptetés szerint legidôsebb szuffragáneus rögtön forduljon a Szentszékhez, hogy az rendelkezzék.

2. CIKKELY
A szék megüresedése

416. kán. -- A püspöki szék megüresedik a megyéspüspök halálával, a római pápától elfogadott lemondásával, valamint az áthelyezésnek vagy a megfosztásnak a püspökkel való közlésével.

417. kán. -- Érvényes mindaz, amit az általános helynök vagy a püspöki helynök a megyéspüspök haláláról való biztos értesülés elôtt végez, továbbá amit a megyéspüspök, az általános vagy a püspöki helynök végez, amikor még nem értesült biztosan az említett pápai intézkedésekrôl.

418. kán. -- 1. §. Az áthelyezésrôl való biztos értesülés után a püspöknek két hónapon belül át kell mennie abba az egyházmegyébe, ahová helyezték, és azt kánonilag birtokba kell vennie; az új egyházmegye kánoni birtokbavételének napján megürül az az egyházmegye, ahonnan elhelyezték.
–2. §. Az áthelyezésrôl való biztos értesüléstôl az új kánoni birtokbavételéig az áthelyezett püspök abban az egyházmegyében, ahonnan elhelyezték:
–1. az egyházmegyei kormányzó hatáskörével és kötelességeivel rendelkezik, és megszűnik minden általános és püspöki helynök hatalma, a 409. kán. 2. §-ának fenntartásával;
–2. részesül a hivatalhoz tartozó teljes díjazásban.

419. kán. -- A szék megüresedésekor az egyházmegye kormányzata az egyházmegyei kormányzó kinevezéséig a segédpüspökre, ha pedig többen vannak, a legrégebben kinevezett segédpüspökre száll; segédpüspök hiányában a kormányzat a tanácsosok testületére száll, hacsak a Szentszék másként nem rendelkezett. Aki így átveszi az egyházmegye kormányzását, haladéktalanul hívja össze az egyházmegyei kormányzó kinevezésére illetékes testületet.

420. kán. -- Apostoli vikariátusban vagy prefektúrában a szék megüresedésekor a kormányzást -- hacsak a Szentszék másként nem rendelkezett -- a helyettes vikárius vagy a helyettes prefektus veszi át, akit csakis erre a célra a vikárius vagy a prefektus nevezett ki közvetlenül hivatalának birtokbavétele után.

421. kán. -- 1. §. A püspöki szék megüresedéséről való értesüléstôl számított nyolc napon belül a tanácsosok testületének, tiszteletben tartva az 502. kán. 3. §-ának elôírását, meg kell választania az egyházmegyei kormányzót, aki az egyházmegyét ideiglenesen vezeti.
–2. §. Ha az elôírt idôn belül bármi okból nem választották meg törvényesen az egyházmegyei kormányzót, ennek kijelölése a metropolitára száll, vagy ha maga a metropolitai egyházmegye üresedett meg, illetve szuffragáneus egyházmegyével együtt a metropolitai egyházmegye is üresedésben van, akkor arra a szuffragáneus püspökre, akit legrégebben neveztek ki püspökké.

422. kán. -- A segédpüspök vagy ennek hiányában a tanácsosi testület a püspök haláláról, akit pedig egyházmegyei kormányzónak választottak, megválasztásáról mielôbb értesítse az Apostoli Szentszéket.

423. kán. -- 1. §. Egyetlen egyházmegyei kormányzót jelöljenek ki; minden ellenkezô szokás el van vetve; ha ezt a szabályt nem tartják meg, a választás érvénytelen.
–2. §. Az egyházmegyei kormányzó ne legyen egyszersmind vagyonkezelô is; ezért ha az egyházmegye vagyonkezelôjét választják meg kormányzóvá, akkor a gazdasági tanács válasszon ideiglenesen más vagyonkezelôt.

424. kán. -- Az egyházmegyei kormányzót a 165--178. kán. szerint kell megválasztani.

425. kán. -- 1. §. Az egyházmegyei kormányzó tisztségére érvényesen csak azt a papot lehet kijelölni, aki harmincötödik életévét betöltötte és ugyanarra az üresedésben lévô székre még nem választották meg, nem nevezték vagy mutatták be.
–2. §. Egyházmegyei kormányzóvá olyan papot válasszanak, aki a tan és okosság tekintetében kiváló.
–3. §. Ha az 1. §-ban említett feltételeket figyelmen kívül hagyták, a metropolita, vagy ha maga a metropolitai egyház van üresedésben, a legrégebben püspökké kinevezett szuffragáneus, a dolog kivizsgálása után maga jelöljön ki erre az alkalomra kormányzót; annak intézkedései pedig, akit az 1. § elôírásai ellenére választottak meg, magánál a jognál fogva semmisek.

426. kán. -- Aki széküresedés idején az egyházmegyei kormányzó kinevezése elôtt az egyházmegyét kormányozza, azzal a hatalommal rendelkezik, ami a jog szerint az általános helynököt illeti.

427. kán. -- 1. §. Az egyházmegyei kormányzó a megyéspüspök kötelességeivel és hatalmával rendelkezik, kivéve azokban a dolgokban, amelyek természetüknél vagy magánál a jognál fogva ki vannak véve hatáskörébôl.
–2. §. Az egyházmegyei kormányzó azáltal, hogy megválasztását elfogadta, elnyeri a hatalmat, és nincs szüksége senkitôl megerôsítésre, de tiszteletben kell tartania a 833. kán. 4. sz-ában említett kötelezettséget.

428. kán. -- 1. §. Széküresedés idején semmi újítás ne történjék.
–2. §. Azoknak, akik az egyházmegye vezetését ideiglenesen látják el, tilos olyat tenniük, ami az egyházmegyének hátrányt okozhat, vagy a püspöki jogokat csorbíthatja; különösképpen tilos nekik, és következésképp mindenki másnak is, akár személyesen, akár más által az egyházmegyei hivatal bármilyen okiratát elvinni vagy megsemmisíteni, illetve benne valamit változtatni.

429. kán. -- Az egyházmegyei kormányzó köteles az egyházmegyében való helybenlakásra és a mise felajánlására a népért, a 388. kán. szerint.

430. kán. -- 1. §. Az egyházmegyei kormányzó feladata azáltal ér véget, hogy az új püspök birtokba veszi az egyházmegyét.
–2. §. Az egyházmegyei kormányzó elmozdítása a Szentszéknek van fenntartva; ha esetleg maga a kormányzó mond le, a lemondást hiteles formában be kell mutatnia a választásra illetékes testületnek, de elfogadásra nem szorul; az egyházmegyei kormányzó elmozdítása, lemondása vagy halála esetén másik egyházmegyei kormányzót kell választani a 421. kán. szerint.
==========
A részegyházak csoportjai

II. CÍM
A részegyházak csoportjai

I. FEJEZET

AZ EGYHÁZTARTOMÁNYOK ÉS AZ EGYHÁZI RÉGIÓK

431. kán. -- 1. §. A különbözô szomszédos egyházmegyék személyi és helyi adottságoknak megfelelô közös lelkipásztori tevékenysége elômozdítására és a megyéspüspökök egymásközti kapcsolatainak elôsegítésére, a szomszédos részegyházak területileg körülhatárolt egyháztartományokba szervezôdnek.
–2. §. Exempt egyházmegyék a továbbiakban általában ne legyenek; vagyis az egyes egyháztartományok területén belül lévô egyházmegyék és más részegyházak az illetô egyháztartományhoz kell, hogy tartozzanak.
–3. §. Csakis a legfôbb egyházi hatóság joga, hogy az érdekelt püspökök meghallgatásával egyháztartományokat létesítsen, megszüntessen vagy megváltoztasson.

432. kán. -- 1. §. Az egyháztartományokban a jognak megfelelôen a tartományi zsinat és a metropolita rendelkezik hatósággal.
–2. §. Az egyháztartomány magánál a jognál fogva jogi személyiséggel rendelkezik.

433. kán. -- 1. §. Ha ennek haszna van, különösen olyan országokban, ahol nagyszámú részegyház található, a szomszédos egyháztartományokat a püspöki konferencia javaslatára a Szentszék egyházi régiókba szervezheti.
–2. §. Az egyházi régió jogi személlyé tehetô.

434. kán. -- Az egyházi régió püspökeinek gyűlésére tartozik, hogy elômozdítsa az együttműködést és a közös lelkipásztori tevékenységet az illetô régióban; azok a jogok azonban, amelyeket a jelen törvénykönyv kánonjai a püspöki konferenciáknak megadnak, ezt a gyűlést nem illetik meg, hacsak a Szentszék ezek közül valamire külön fel nem hatalmazza.

II. FEJEZET
A METROPOLITÁK

435. kán. -- Az egyháztartomány élén a metropolita áll, aki érseke a saját egyházmegyéjének; a metropolitai hivatal hozzá van kötve egy a római pápa által kijelölt vagy jóváhagyott püspöki székhez.

436. kán. -- 1. §. A szuffragáneus egyházmegyékben a metropolita a következôkre illetékes:
–1. felügyelni, hogy a hitet és az egyházi fegyelmet gondosan megtartsák, és értesíteni a római pápát az esetleges visszaélésekrôl;
–2. kánoni látogatást végezni az Apostoli Szentszék által jóváhagyott okból, ha a szuffragáneus elmulasztotta;
–3. egyházmegyei kormányzót kijelölni a 421. kán. 2. §-a és a 425. kán. 3. §-a szerint.
–2. §. Ahol a körülmények indokolják, az Apostoli Szentszék a metropolitát a részleges jogban meghatározandó különleges feladatokkal és hatalommal ruházhatja fel.
–3. §. A szuffragáneus egyházmegyékben a metropolitának semmilyen más kormányzati hatalma nincs; azonban minden templomban, a székesegyházban pedig az illetô megyéspüspök elôzetes értesítésével, úgy végezheti a szent szertartásokat, mint a püspök a saját egyházmegyéjében.

437. kán. -- 1. §. A metropolita köteles püspökké szentelése, vagy ha már fel volt szentelve, kánoni kinevezése után három hónapon belül személyesen vagy képviselô útján kérni a római pápától a palliumot, mely azt a hatalmat jelöli, amivel a jog a római egyházzal közösségben lévô metropolitát tartományában felruházza.

–2. §. A metropolita a liturgikus törvényeknek megfelelôen használhatja a palliumot egyháztartományának minden templomában, tartományán kívül azonban még a megyéspüspök hozzájárulásával sem.
–3. §. Ha a metropolitát másik metropolitai székbe helyezik át, új palliumra van szüksége.

438. kán. -- A pátriárkai és a prímási cím a latin egyházban a tiszteletbeli elsôbbségen kívül semmilyen kormányzati hatalommal nem jár, hacsak egyesekrôl pápai kiváltság vagy jóváhagyott jogszokás az ellenkezôjét nem bizonyítja.

III. FEJEZET
A RÉSZLEGES ZSINATOK

439. kán. -- 1. §. Plenáris zsinatot, vagyis olyan zsinatot, amely egy püspöki konferencia összes részegyházaira szól, akkor tartsanak, ha a püspöki konferencia az Apostoli Szentszék jóváhagyásával szükségesnek vagy hasznosnak látja.
–2. §. Az 1. §-ban kimondott szabály érvényes az olyan egyháztartományban tartandó tartományi zsinatra is, melynek határai egybeesnek az országhatárokkal.

440. kán. -- 1. §. Az egy egyháztartományhoz tartozó különbözô részegyházak számára akkor tartsanak tartományi zsinatot, ha a tartomány megyéspüspökei többségének megítélése szerint ez alkalmasnak látszik, a 439. kán. 2. §-ának fenntartásával.
–2. §. A metropolitai szék megüresedése idején ne hívjanak össze tartományi zsinatot.

441. kán. -- A püspöki konferencia feladata:
–1. a plenáris zsinatot összehívni;
–2. a püspöki konferencia területén belül a zsinat megtartásának helyét megválasztani;
–3. a plenáris zsinaton résztvevô megyéspüspökök közül az Apostoli Szentszék által megerôsítendô elnököt megválasztani;
–4. meghatározni a napirendet és a tárgyalásra kerülô kérdéseket, kijelölni a plenáris zsinat kezdetét és tartamát, a zsinatot áthelyezni, elnapolni és feloszlatni.

442. kán. -- 1. §. A metropolita feladata a szuffragáneus püspökök többségének beleegyezésével:
–1. a tartományi zsinatot összehívni;
–2. a tartomány területén belül a tartományi zsinat lefolytatásának helyét megválasztani;
–3. meghatározni a napirendet és a tárgyalásra kerülô kérdéseket, kijelölni a tartományi zsinat kezdetét és tartamát, a zsinatot áthelyezni, elnapolni és feloszlatni.
–2. §. A tartományi zsinaton való elnöklés a metropolitát, vagy ennek törvényes akadályoztatása esetén, a többi szuffragáneus püspökök által választott szuffragáneus püspököt illeti.

443. kán. -- 1. § A részleges zsinatokra meghívandók és ott döntési szavazati joggal rendelkeznek:
–1. a megyéspüspökök;
–2. a koadjutor- és a segédpüspökök;
–3. a többi olyan címzetes püspökök, akik az Apostoli Szentszéktôl vagy a püspöki konferenciától rájuk bízott sajátos feladatot töltenek be az illetô területen.
–2. §. A részleges zsinatokra meghívhatók más, az illetô területen tartózkodó címzetes és kiérdemesült püspökök is; ezeknek döntési szavazati joguk van.
–3. §. A részleges zsinatokra meghívandók, de csupán tanácsadói szavazati joggal:
–1. az illetô területen lévô összes részegyházak általános helynökei és püspöki helynökei;

–2. a szerzetes intézmények és az apostoli élet társaságai nagyobb elöljárói közül annyian, amennyit a férfiak és a nôk számára a püspöki konferencia vagy a tartomány püspökei meghatároznak, illetve akiket az illetô területen székházzal rendelkezô intézmények és társaságok összes nagyobb elöljárói megválasztanak;
–3. az illetô területen székhellyel rendelkezô egyházi és katolikus egyetemek rektorai, valamint a teológiai és kánonjogi karok dékánjai;
–4. a nagyszemináriumok rektorai közül egyesek, a 2. sz. szerint megállapított számban; ôket a területen lévô szemináriumok rektorai választják.
–4. §. A részleges zsinatokra meghívhatók, de csupán tanácsadói szavazati joggal, papok és más krisztushívôk is úgy, hogy számuk ne haladja meg az 1--3. §-ban említettek felét.
–5. §. A tartományi zsinatokra hívják meg továbbá minden részegyház székeskáptalanját, papi szenátusát és pasztorális tanácsát, mégpedig úgy, hogy ezek mindegyike két testületileg kiválasztott tagját küldje el, ezeknek azonban csak tanácsadói szavazati joguk van.
–6. §. A részleges zsinatokra, ha plenáris zsinat esetén a püspöki konferencia, tartományi zsinat esetén a metropolita és a szuffragáneus püspökök hasznosnak ítélik, vendégként másokat is meg lehet hívni.

444. kán. -- 1. §. Mindazok, akiket a részleges zsinatra összehívnak. köteles jelen lenni rajta, hacsak megfelelô akadály nem gátolja ôket; errôl értesíteniük kell a zsinat elnökét.
–2. §. Akiket a részleges zsinatra összehívnak, és ott döntési szavazati joguk van, ha megfelelô akadály tartja vissza ôket, képviselôt küldhetnek; ennek a képviselônek csak tanácsadói szavazati joga van.

445. kán. -- A részleges zsinat területe számára arról gondoskodik, hogy Isten népének lelkipásztori szükségleteit kielégítsék; kormányzati, elsôsorban törvényhozói hatalma van, úgyhogy az egyház egyetemes jogát mindig tiszteletben tartva elrendelheti mindazt, amit a hit erôsödése, a közös lelkipásztori tevékenység szabályozása, az erkölcsök irányítása és a közös egyházi fegyelem megôrzése, kialakítása és védelme érdekében alkalmasnak lát.

446. kán. -- A részleges zsinat feloszlása után az elnök gondoskodjék arról, hogy a zsinat összes iratait felterjesszék az Apostoli Szentszékhez; a zsinat határozatait csak akkor hirdessék ki, ha az Apostoli Szentszék megvizsgálta ôket; a határozatok kihirdetésének módját és a kihirdetett határozatok kötelezô hatályba lépésének idejét magának a zsinatnak a joga meghatározni.

IV. FEJEZET
A PÜSPÖKI KONFERENCIÁK

447. kán. -- A püspöki konferencia állandó intézmény: valamely ország vagy egy bizonyos terület püspökeinek egyesülése. Benne ezek a püspökök egyes lelkipásztori feladataikat közösen gyakorolják területük krisztushívôi érdekében, annak a nagyobb jónak az elômozdítására, amit az embereknek az egyház ad. Ez az elômozdítás fôként az apostoli tevékenységnek a kor és a hely adottságaihoz kellôképpen alkalmazott formái és módszerei révén történik a jog elôírása szerint.

448. kán. -- 1. §. Az általános szabály az, hogy a püspöki konferencia az illetô ország összes részegyházainak fôpásztorait magában foglalja a 450. kán. elôírása szerint.
–2. §. Ha azonban az Apostoli Szentszék az érdekelt megyéspüspökök meghallgatása után úgy ítéli, hogy a személyi vagy a tárgyi körülmények ezt indokolják, létesíthetô a püspöki konferencia ennél nagyobb vagy kisebb terület számára is oly módon, hogy csak egy bizonyos területen lévô egyes részegyházak püspökeit foglalja magában, vagy különbözô országokban

lévô részegyházak fôpásztorait egyesítse; ezek számára külön szabályokat kiadni az Apostoli Szentszék joga.

449. kán. -- 1. §. Egyedül a legfôbb egyházi hatóság joga, hogy az érdekelt püspökök meghallgatása után, püspöki konferenciákat létesítsen, megszüntessen vagy megváltoztasson.
–2. §. A törvényesen létesített püspöki konferencia magánál a jognál fogva jogi személyiséggel rendelkezik.

450. kán. -- 1. §. Magánál a jognál fogva a püspöki konferenciához tartoznak az illetô terület összes megyéspüspökei és azok, akik a jogban velük egyenlô elbírálás alá esnek, továbbá a koadjutor püspökök, a segédpüspökök és azok a többi címzetes püspökök, akik az adott területen az Apostoli Szentszéktôl vagy a püspöki konferenciától rájuk bízott különleges feladatot töltenek be; meghívhatók a más rítusú ordináriusok is, nekik azonban csak tanácsadói szavazati joguk van, hacsak a püspöki konferencia szabályzata másként nem rendelkezik.
–2. §. A többi címzetes püspök és a római pápa követe a jog szerint nem tagja a püspöki konferenciának.

451. kán. -- Minden püspöki konferencia állítsa össze szabályzatát, amit az Apostoli Szentszékkel kell felülvizsgáltatni, és amelyben egyebek mellett szabályozzák a konferencia teljes üléseinek megtartását, gondoskodjanak a konferencia állandó püspöki tanácsáról és általános titkárságáról, valamint más olyan hivatalokról és bizottságokról, melyek a konferencia megítélése szerint céljának megvalósítását hatékonyan elôsegítik.

452. kán. -- 1. §. Minden püspöki konferencia válasszon magának elnököt, határozza meg, hogy az elnök törvényes akadályoztatása esetén ki tölti be a helyettes elnök tisztségét, és jelölje ki az általános titkárt, a szabályzat szerint.
–2. §. A konferencia elnöke, valamint az ô törvényes akadályoztatása esetén a helyettes elnök, nem csupán a püspöki konferencia általános üléseinek élén áll, hanem az állandó tanács élén is.

453. kán. -- A püspöki konferencia legalább évente egyszer tartson teljes ülést, továbbá mindannyiszor, valahányszor a sajátos körülmények megkívánják, a szabályzat elôírása szerint.

454. kán. -- 1. §. A püspöki konferencia teljes ülésein magánál a jognál fogva döntési szavazati joguk van a megyéspüspököknek és azoknak, akik a jogban velük egyenlô elbírálás alá esnek, továbbá a koadjutor püspököknek.
–2. §. A püspöki konferenciához tartozó segédpüspököket és más címzetes püspököket vagy döntési vagy tanácsadói szavazati jog illeti, a konferencia szabályzatának elôírása szerint; ám amikor a szabályzat elôkészítéséröl vagy megváltoztatásáról van szó, csak azoknak legyen döntési szavazati joga, akiket az 1. §. felsorol.

455. kán. -- 1. §. A püspöki konferencia csak olyan esetekben hozhat általános határozatokat, amelyekben az egyetemes jog elôírja, vagy az Apostoli Szentszék külön megbízása akár saját kezdeményezésre, akár magának a konferenciának a kérésére ezt elrendeli.
–2. §. Az 1. §-ban említett határozatoknak a teljes ülésen való érvényes meghozatalához az szükséges, hogy a konferenciához tartozó, döntési szavazati joggal rendelkezô fôpásztoroknak legalább a kétharmad része megszavazza, kötelezô erôt pedig csak akkor nyernek, ha az Apostoli Szentszék megvizsgálta, és törvényesen kihirdették ôket.

–3. §. A kihirdetés módját és a határozatok hatálybalépésének idejét maga a püspöki konferencia határozza meg.
–4. §. Olyan esetekben, amikor sem az egyetemes jog, sem az Apostoli Szentszék külön megbízása nem adta meg a püspöki konferenciának az 1. §- ban említett hatalmat, az egyes megyéspüspökök illetékessége érintetlen marad, és sem a konferencia, sem annak elnöke nem jár el érvényesen az összes püspökök nevében, ha nem adta meg hozzá minden egyes püspök a beleegyezését.

456. kán. -- A püspöki konferencia teljes ülésének feloszlása után a konferencián végzett dolgokról szóló jelentést és a konferencia határozatait az elnök terjessze fel az Apostoli Szentszékhez, hogy a végzett dolgokról a Szentszék tudomást szerezzen, a határozatokat pedig, ha születtek, megvizsgálhassa.

457. kán. -- A püspökök állandó tanácsának feladata gondoskodni arról, hogy a konferencia teljes ülésén tárgyalandó ügyeket elôkészítse, és a teljes ülésen hozott döntéseket kellôképpen végre is hajtsák; ennek feladata azoknak az egyéb ügyeknek az intézése is, melyek a szabályzat szerint rá tartoznak.

458. kán. -- Az általános titkárság feladata:
–1. jelentést összeállítani a konferencia teljes ülésén végzett dolgokról és az ott hozott határozatokról, valamint a püspökök állandó tanácsának ténykedéséröl, és ezt a jelentést közölni a konferencia minden tagjával; továbbá egyéb iratokat készíteni, melyek összeállítását a konferencia elnöke vagy az állandó tanács rábízza;
–2. közölni a szomszédos püspöki konferenciákkal azokat az iratokat és okmányokat, melyek továbbítását a konferencia teljes ülése vagy a püspökök állandó tanácsa elrendeli.

459. kán. -- 1. §. A nagyobb jó elômozdítása és védelme érdekében erôsíteni kell a kapcsolatokat különösen a szomszédos püspöki konferenciák között.
–2. §. Valahányszor azonban a konferenciák nemzetközi jellegű tevékenységbe vagy ügyekbe kezdenek, meg kell kérdezni az Apostoli Szentszéket.
==========
A részegyházak belsô rendje

III. CÍM
A részegyházak belsô rendje

I. FEJEZET
AZ EGYHÁZMEGYEI ZSINAT

460. kán. -- Az egyházmegyei zsinat a részegyház olyan kiválasztott papjainak és más krisztushívôinek gyűlése, akik az egész egyházmegyei közösség javára a megyéspüspöknek segítséget nyújtanak az itt következô kánonok szerint.

461. kán. -- 1. §. Az egyes részegyházakban akkor tartsanak egyházmegyei zsinatot, mikor a papi szenátus meghallgatása után a megyéspüspök úgy ítéli, hogy ezt a körülmények indokolják.

–2. §. Ha a püspök több egyházmegye gondját viseli, vagy ha az egyiket saját püspökként, a másikat kormányzóként irányítja, a rábízott összes egyházmegyékbôl egyetlen egyházmegyei zsinatot hívhat össze.

462. kán. -- 1. §. Az egyházmegyei zsinatot csak a megyéspüspök hívhatja egybe, nem pedig az, aki ideiglenesen áll az egyházmegye élén.
–2. §. Az egyházmegyei zsinat elnöke a megyéspüspök, azonban ennek a hivatalnak a zsinat egyes ülésein való betöltésével megbízhat általános helynököt vagy püspöki helynököt is.

463. kán. -- 1. §. Az egyházmegyei zsinatra mint a zsinat tagjai meghívandók és rajta részt venni kötelesek:
–1. a koadjutor püspök és a segédpüspök;
–2. az általános helynökök, a püspöki helynökök és a bírósági helynök;
–3. a székesegyház kanonokjai;
–4. a papi szenátus tagjai;
–5. világi krisztushívôk és a megszentelt élet intézményeinek tagjai, akiket a megyéspüspök által meghatározandó módon és számban a pasztorális tanács választ, vagy ahol ilyen tanács nincs, a megyéspüspök által meghatározott mód szerint jelölnek ki;
–6. az egyházmegyei nagyszeminárium rektora;
–7. az esperesek;
–8. minden esperesi kerületbôl legalább egy pap, akit mindazok választanak, akik ott lelkipásztori szolgálatot teljesítenek; meg kell választani egy másik papot is, aki az elôbbi akadályoztatása esetén annak helyébe lép;
–9. az egyházmegyében házzal rendelkezô szerzetes intézmények és az apostoli élet ugyanitt házzal rendelkezô társaságai elöljárói közül néhányan, akiknek számát és megválasztási módját a megyéspüspök határozza meg.
–2. §. Az egyházmegyei zsinatra a megyéspüspök zsinati tagként másokat is meghívhat, akár klerikusokat, akár a megszentelt élet intézményeinek tagjait, akár világi krisztushívôket.
–3. §. Az egyházmegyei zsinatra a megyéspüspök, ha alkalmasnak tartja, megfigyelôként meghívhatja olyan egyházak vagy egyházi közösségek egyes lelkészeit vagy tagjait, amelyek a katolikus egyházzal nincsenek teljes közösségben.

464. kán. -- A zsinatnak az a tagja, akit törvényes akadály tart távol, nem küldhet maga helyett olyan képviselôt, aki nevében részt vesz a zsinaton; a megyéspüspököt azonban értesítse akadályoztatásáról.

465. kán. -- Az összes elôterjesztett kérdéseket a tagok szabad tárgyalására kell bocsátani a zsinat ülésein.

466. kán. -- Az egyházmegyei zsinaton a megyéspüspök az egyetlen törvényhozó, a zsinat többi tagjai csupán tanácsadói szavazati joggal rendelkeznek; csak a megyéspüspök írja alá a zsinati nyilatkozatokat és határozatokat, és ezeket csak az ô tekintélyével lehet közrebocsátani.

467. kán. -- A megyéspüspök a zsinati nyilatkozatok és határozatok szövegét közölje a metropolitával és a püspöki konferenciával.

468. kán. -- 1. §. A megyéspüspöknek joga van az egyházmegyei zsinatot józan belátása szerint felfüggeszteni és feloszlatni.

–2. §. A püspöki szék megüresedése vagy akadályoztatása esetén az egyházmegyei zsinat magánál a jognál fogva felfüggesztôdik, amíg a következô megyéspüspök annak folyatását határozatilag el nem rendeli, vagy megszűntét ki nem nyilvánítja.

II. FEJEZET
AZ EGYHÁZMEGYEI HIVATAL

469. kán. -- Az egyházmegyei hivatal azokból az intézményekbôl és személyekbôl áll, amelyek, illetve akik a püspököt az egész egyházmegye kormányzásában segítik, különösen a lelkipásztori tevékenység irányításában, az egyházmegyei közigazgatás ellátásában, valamint a bírói hatalom gyakorlásában.

470. kán. -- Azoknak a kinevezése, akik állandó szolgálatukat az egyházmegyei hivatalban gyakorolják, a megyéspüspökre tartozik.

471. kán. -- Mindazok, akiket ebben a hivatalban állandó szolgálatra felvesznek, kötelesek:
–1. ígéretet tenni feladatuk hűséges ellátására a jog vagy a püspök által meghatározott mód szerint;
–2. a titoktartásra azok között a határok között és azon a módon, ahogyan a jog vagy a püspök meghatározta.

472. kán. -- Azokra az ügyekre és személyekre vonatkozólag, amelyek, illetve akik ebben a hivatalban a bírói hatalom gyakorlásával vannak kapcsolatban, Az eljárások című VII. könyv elôírásait kell megtartani; azokkal kapcsolatban pedig, akik az egyházmegye közigazgatásához tartoznak, a következô kánonok elôírásait kell követni.

473. kán. -- 1. §. A megyéspüspöknek gondoskodnia kell arról, hogy az egész egyházmegye igazgatásával kapcsolatos összes ügyeket kellôképpen összehangolják, és Isten népe rábízott része javának megfelelô szolgálatára irányítsák.
–2. §. Magának a megyéspüspöknek a feladata az általános és a püspöki helynökök lelkipásztori tevékenységének összehangolása; ahol hasznos, hivatalvezetôt nevezhet ki, akinek papnak kell lennie, és akinek feladata, hogy a püspök fennhatósága alatt összehangolja mindazt, ami a közigazgatási ügyek intézésével kapcsolatos, és gondoskodjék arról, hogy a hivatal többi munkatársai megfelelôen teljesítsék a rájuk bízott szolgálatot.
–3. §. Hacsak a helyi viszonyok a püspök megítélése szerint mást nem indokolnak, hivatalvezetônek az általános helynököt vagy ha több általános helynök van, egyiküket nevezzék ki.
–4. §. Ahol a püspök hasznosnak ítéli, a lelkipásztori tevékenység elômozdítására püspöki tanácsot hozhat létre; ez a tanács az általános helynökökbôl és a püspöki helynökökbôl áll.

474. kán. -- A hivatalnak azokat az iratait, amelyek jogi hatás elérésére hivatottak, alá kell írnia annak az ordináriusnak, aki kibocsátja ôket, mégpedig érvénytelenség terhe alatt, továbbá az irodaigazgatónak vagy a jegyzônek is; az irodaigazgató pedig köteles a hivatalvezetôt az iratokról tájékoztatni.

1. CIKKELY
Az általános helynökök és a püspöki helynökök

475. kán. -- 1. §. Minden egyházmegyében nevezzenek ki a megyéspüspökök általános helynököt, aki az alábbi kánonok szerint rendes hatalommal segíti ôt az egész egyházmegye kormányzásában.

–2. §. Az általános szabály az, hogy egy általános helynököt nevezzenek ki, hacsak az egyházmegye kiterjedése, lakóinak száma vagy más lelkipásztori szempontok egyebet nem indokolnak.

476. kán. -- Ha az egyházmegye helyes kormányzása megkívánja, a megyéspüspök egy vagy több püspöki helynököt is kinevezhet. Ezek vagy az egyházmegye egy meghatározott részén vagy bizonyos típusú ügyekben vagy valamely rítushoz, illetve a személyek egy bizonyos csoportjához tartozó hívek tekintetében ugyanazzal a rendes hatalommal rendelkeznek, amely az egyetemes jog szerint az általános helynököt illeti, az alábbi kánonoknak megfelelôen.

477. kán. -- 1. §. Az általános és a püspöki helynököt a megyéspüspök szabadon nevezi ki, és szabadon el is mozdíthatja, a 406. kán. elôírásának tiszteletben tartásával; a püspöki helynököt, ha nem segédpüspök, csak magában a kinevezô intézkedésben meghatározandó idôre nevezzék ki.
–2. § Az általános helynök távolléte vagy törvényes akadályoztatása esetén helyettesítésére a megyéspüspök másikat nevezhet ki; ugyanez érvényes a püspöki helynökre is.

478. kán. -- 1. §. Az általános és a püspöki helynök harmincévesnél nem fiatalabb pap legyen, rendelkezzék kánonjogi, illetve teológiai doktorátussal vagy licenciátussal, vagy legalább legyen ezekben a tudományokban valóban jártas, tanbelileg legyen kifogástalan, legyen becsületes, okos és az ügyintézésben jártas.
–2. §. Az általános és a püspöki helynök tisztsége összeegyeztethetetlen a penitenciárius kanonok tisztségével, s nem bízható olyanra sem, aki a püspöknek negyedfokú vagy annál közelebbi rokona.

479. kán. -- 1. §. Az általános helynököt hivatalánál fogva az egész egyházmegyében megilleti az a végrehajtó hatalom, amivel a jog szerint a megyéspüspök rendelkezik, tudniillik az összes közigazgatási intézkedések meghozatalát illetôen, azok kivételével, amelyeket a püspök magának tartott fenn, vagy amelyekhez a jog szerint különleges püspöki megbízás szükséges.
–2. §. A püspöki helynököt magánál a jognál fogva ugyancsak megilleti az 1. §-ban említett hatalom, de csak a területnek arra a részére, azokra a fajta ügyekre vagy ahhoz a meghatározott rítushoz vagy csoporthoz tartozó hívekre vonatkozóan, amelyek, illetve akik számára kinevezték. Ez alól a hatalma alól ki vannak véve azok az ügyek, amelyeket a püspök magának vagy az általános helynöknek tartott fenn, vagy amelyekhez a jog szerint különleges püspöki megbízatás szükséges.
–3. §. Az általános helynök és a püspöki helynök illetékességi területén belül rendelkezik az Apostoli Szentszék által a püspököknek megadott tartós felhatalmazásokkal is, és jogosult a leiratok végrehajtására, hacsak ennek ellenkezôje kifejezetten ki nincs kötve, vagy a megyéspüspököt nem személyes adottságaira való tekintettel választották végrehajtónak.

480. kán. -- Az általános helynök és a püspöki helynök köteles a megyéspüspöknek beszámolni a fôbb elintézendô és elintézett ügyekrôl, és sohasem járhat el a megyéspüspök akarata és szándéka ellenére.

481. kán. -- 1. §. Az általános helynök és a püspöki helynök hatalma megszűnik megbízatásuk idejének lejártával, lemondásukkal, valamint -- a 406. és 409. kán. fenntartásával -- ha a megyéspüspök közli velük elmozdításukat, illetve ha a püspöki szék megüresedik.
–2. §. A megyéspüspök tisztségének felfüggesztésével felfüggesztôdik az általános helynök és a püspöki helynök hatalma is, hacsak az illetô nem rendelkezik püspöki méltósággal.

2. CIKKELY

Az irodaigazgató, a többi jegyzôk és a levéltárak

482. kán. -- 1. §. Minden egyházmegyei hivatalban legyen irodaigazgató, akinek legfôbb feladata, hacsak a részleges jog másként nem rendelkezik, gondoskodni a hivatal iratainak megszerkesztésérôl, kiküldésérôl, valamint a hivatal levéltárában való megôrzésérôl.
–2. §. Ha szükségesnek látszik, az irodaigazgató kaphat segítôtársat is. Ennek neve irodaigazgató helyettes.
–3. §. Az irodaigazgató és az irodaigazgató helyettes egyben a hivatal jegyzôi és titkárai is.

483. kán. -- 1. §. Az irodaigazgatón kívül ki lehet nevezni más jegyzôket is, vagyis olyan személyeket, akiknek írása vagy aláírása hitelesnek minôsül, mégpedig akár mindenfajta iratra, akár csak a bírósági iratokra, akár csupán egy bizonyos per vagy ügy irataira.
–2. §. Az irodaigazgató és a jegyzôk jóhírűek és minden gyanún felül állók kell, hogy legyenek; olyan ügyekben, ahol egy pap hírneve csorbát szenvedhet, a jegyzônek papnak kell lennie.

484. kán. -- A jegyzôk feladata:
–1. iratokat és okmányokat készíteni a határozatokról és intézkedésekrôl, kötelezettségekrôl és olyan egyéb dolgokról, melyekhez közreműködésük szükséges;
–2. híven írásba foglalni bizonyos dolgok megtörténtét, s az így készült iratokat a hely, a nap, a hónap és az év feltüntetésével aláírni;
–3. a jegyzékben szereplô iratokat vagy okmányokat az elôírások megtartásával megmutatni annak, aki törvényesen kéri ôket, s másolatuknak az eredetivel való megegyezését tanúsítani.

485. kán. -- Az irodaigazgatót és a többi jegyzôket a megyéspüspök szabadon elmozdíthatja hivatalukból, az egyházmegyei kormányzó azonban csak a tanácsosok testületének beleegyezésével teheti meg ezt.

486. kán. -- 1. §. Az egyházmegyére vagy plébániákra vonatkozó minden okmányt igen gondosan kell ôrizni.
–2. §. Minden egyházmegyei hivatalban létesítsenek biztos helyen egyházmegyei levéltárat, melyben az egyházmegyei lelki és anyagi ügyekre vonatkozó okmányokat és iratokat elrendezve és gondosan elzárva ôrzik.
–3. §. A levéltárban található okmányokról leltárt vagy kimutatást kell készíteni az egyes iratok rövid áttekintésével.

487. kán. -- 1. §. A levéltárnak zárva kell lennie, kulcsa csak a püspöknek és az irodaigazgatónak legyen hozzá; senki sem léphet a levéltárba a püspök engedélye vagy a hivatalvezetô és az irodaigazgató együttes engedélye nélkül.
–2. §. Az érdekelteknek joguk van ahhoz, hogy a természetüknél fogva nyilvános és személyi állapotukra vonatkozó okiratokról írott vagy fénymásolt hiteles másolatot kapjanak személyesen vagy képviselôik útján.

488. kán. -- A levéltárból okiratokat csak rövid idôre és a püspök beleegyezésével vagy a hivatalvezetô és az irodaigazgató együttes beleegyezésével szabad kivinni.

489. kán. -- 1. §. Legyen az egyházmegyei hivatalban titkos levéltár is, vagy legalább a rendes levéltárban egy teljesen csukott és lezárt szekrény vagy rekesz, melyet nem lehet a helyérôl elmozdítani; ebben tárolják nagy gonddal azokat az okiratokat, amelyeket titokban kell ôrizni.

–2. §. Évente semmisítsék meg azoknak az erkölccsel kapcsolatos büntetô ügyeknek az iratait, melyeknek vádlottai meghaltak, vagy amelyeknek elmarasztaló ítélettel való lezárása óta már tíz év eltelt; de meg kell ôrizni ezeknek rövid összefoglalását és a perdöntô ítélet szövegét.

490. kán. -- 1. §. A titkos levéltárhoz csak a püspöknek legyen kulcsa.
–2. §. Széküresedés idején a titkos levéltárat vagy szekrényt csak valódi szükség esetén, maga az egyházmegyei kormányzó nyithatja ki.
–3. §. A titkos levéltárból vagy szekrénybôl ne vigyenek el okmányokat.

491. kán. -- 1. §. A megyéspüspöknek legyen gondja arra, hogy a területén lévô székesegyházak, társegyházak, plébánia- és egyéb templomok levéltárának iratait és okmányait gondosan ôrizzék, s készítsenek róluk két példányban leltárt vagy kimutatást; ennek egyik példányát a saját levéltárukban, a másikat az egyházmegyei levéltárban kell ôrizni.
–2. §. Gondoskodjék a megyéspüspök arról is, hogy az egyházmegyében legyen történelmi levéltár, és a történelmi értékű okmányokat abban ôrizzék gondosan, módszeresen elrendezve.
–3. §. Az 1. és 2. §-ban említett iratok és okmányok megtekintésével vagy kivitelével kapcsolatban a megyéspüspök által megállapított szabályokat kell követni.

3. CIKKELY
A gazdasági tanács és a vagyonkezelô

492. kán. -- 1. §. Minden egyházmegyében legyen gazdasági tanács; ennek elnöke maga a megyéspüspök vagy megbízottja, s legalább három, a gazdasági ügyekben és a világi jogban valóban jártas, feddhetetlen krisztushívôbôl áll, akiket a püspök nevez ki.
–2. §. A gazdasági tanács tagjai öt évre kapnak kinevezést, de ennek elteltével megbízásuk további ötéves idôszakokra is meghosszabbítható.
–3. §. A gazdasági tanácsnak nem lehetnek tagjai olyanok, akik a püspökkel negyedfokú vagy annál közelebbi rokonsági vagy sógorsági viszonyban vannak.

493. kán. -- Az egyház anyagi javai című V. kötetben kijelölt feladatokon kívül, a gazdasági tanács feladata, hogy a megyéspüspök útmutatása szerint évente készítsen kalkulációt az egész egyházmegye kormányzásában a következô évben elôreláthatólag jelentkezô bevételekrôl és kiadásokról, valamint év végén hagyja jóvá a bevételekrôl és kiadásokról szóló számadást.

494. kán. -- 1. §. A püspök a tanácsosok testülete és a gazdasági tanács meghallgatásával minden egyházmegyében nevezzen ki vagyonkezelôt, akinek a gazdasági ügyekben valóban jártas, kiválóan becsületes embernek kell lennie.
–2. §. A vagyonkezelôt öt évre kell kinevezni, de ennek elteltével megbízatása újabb ötéves idôszakokra meghosszabbítható; tisztségének ideje alatt csakis a püspök által megítélendô súlyos okból, a tanácsosok testülete és a gazdasági tanács meghallgatásával mozdítsák el.
–3. §. A vagyonkezelô feladata, hogy a gazdasági tanács által megszabott rend szerint az egyházmegye javait a püspök felügyelete alatt igazgassa, és az egyházmegye meghatározott bevételébôl olyan kiadásokat eszközöljön, melyeket a püspök vagy más, általa megbízott személyek törvényesen elrendeltek.
–4. §. Év végén a vagyonkezelô köteles számot adni a gazdasági tanácsnak a bevételekrôl és a kiadásokról.

III. FEJEZET
A PAPI SZENÁTUS ÉS A TANÁCSOSOK TESTÜLETE

495. kán. -- 1. §. Minden egyházmegyében legyen papi szenátus. Ez olyan papokból álló csoport, amely a papságot képviseli, és mintegy a püspök szenátusa. Feladata, hogy a püspököt a jog elôírása szerint segítse az egyházmegye kormányzásában, Isten népe rábízott része lelkipásztori érdekének lehetô legjobb szolgálatára.
–2. §. Az apostoli vikariátusokban és prefektúrákban a vikárius vagy a prefektus alakítson legalább három misszionárius papból álló tanácsot, és kérje ki -- akár csak levélben közölt -- véleményüket a fontosabb ügyekben.

496. kán. -- A papi szenátusnak legyen a megyéspüspöktôl jóváhagyott saját szabályzata, a püspöki konferencia által kiadott szabályok figyelembevételével.

497. kán. -- Ami a papi szenátus tagjainak kijelölését illeti:
–1. körülbelül felerészüket maguk a papok választják szabadon, az itt következô kánonok és a szabályzat elôírása szerint;
–2. egyes papoknak, a szabályzat szerint, született tagoknak kell lenniük, vagyis a rájuk bízott hivatalnál fogva a szenátushoz kell tartozniuk;
–3. a megyéspüspöknek jogában áll egyeseket szabadon kinevezni.

498. kán. -- 1. §. A papi szenátus megválasztásában mind aktív, mint passzív választójoggal rendelkeznek:
–1. az illetô egyházmegyébe inkardinált összes világi papok;
–2. az egyházmegyében tartózkodó és annak javára valamilyen hivatalt betöltô, de az egyházmegyébe nem inkardinált világi, illetve olyan papok, akik valamely szerzetes intézménynek vagy az apostoli élet valamely társaságának tagjai.
–2. §. Ha a szabályzat elôírja, ugyanilyen választójogot kaphatnak más papok is, akik az egyházmegyében lakóhellyel vagy pótlakóhellyel rendelkeznek.

499. kán. -- A papi szenátus tagjai megválasztásának módját a szabályzatban meg kell határozni, mégpedig lehetôleg úgy, hogy az egyházmegye papsága fôként a különbözô munkakörök és az egyházmegye különféle vidékei figyelembevételével képviselve legyen.

500. kán. -- 1. §. A papi szenátus összehívása, a rajta való elnöklés, a tárgyalásra kerülô kérdések meghatározása, illetve a tagoktól javasolt kérdések elfogadása a megyéspüspök feladata.
–2. §. A papi szenátusnak csak tanácsadói joga van; a fontosabb ügyekben a megyéspüspök kérje ki a szenátus véleményét; hozzájárulására azonban csak a jogban kifejezetten megjelölt esetekben van szüksége.
–3. §. A papi szenátus sohasem járhat el érvényesen a megyéspüspök nélkül. A megyéspüspök az egyedül illetékes arra is, hogy a 2. §. szerint hozott döntéseket nyilvánosságra hozza.

501. kán. -- 1. §. A papi szenátus tagjait a szabályzatban meghatározott idôre kell kinevezni, mégpedig úgy, hogy az egész szenátus vagy annak egy része öt éven belül megújításra kerüljön.
–2. §. Széküresedés idején a papi szenátus megszűnik, és feladatát a tanácsosok testülete látja el; hivatalának birtokbavétele után egy éven belül a püspöknek újra létre kell hoznia a papi szenátust.
–3. §. Ha a papi szenátus az egyházmegye érdekében rábízott feladatot nem teljesíti, vagy feladatával súlyosan visszaél, a megyéspüspök a metropolita megkérdezésével, vagy ha

magáról a metropolitai székrôl van szó, a legrégebben püspökké kinevezett szuffragáneus püspök megkérdezésével feloszlathatja azt, de egy éven belül újra létre kell hoznia.

502. kán. -- 1. §. A papi szenátus tagjai közül a megyéspüspök szabadon nevezi ki azt a hatnál nem kevesebb, de tizenkettônél nem több papot, akik a tanácsosok testületét alkotják ötéves idôtartamra. E testület feladatait a jog határozza meg. Az öt év elteltével feladatainak gyakorlását mindaddig folytathatja, amíg új testületet nem alakítanak.
–2. §. A tanácsosi testület élén a megyéspüspök áll, a szék akadályoztatása vagy üresedése idején pedig az, aki a püspököt ideiglenesen helyettesíti, vagy ha ilyet még nem neveztek ki, a tanácsosi testületnek az a tagja, akit a legrégebben szenteltek pappá.
–3. §. A püspöki konferencia elrendelheti, hogy a tanácsosi testület feladatait a székeskáptalanra bízzák.
–4. §. Az apostoli vikariátusban és prefektúrában a tanácsosi testület feladatait a 495. kán. 2. §-ában említett missziós tanács látja el, hacsak a jog másként nem rendelkezik.

IV. FEJEZET
A KÁPTALANOK

503. kán. -- A káptalan akár székes-, akár társaskáptalan, olyan papokból álló testület, melynek feladata a székesegyházban vagy a társasegyházban az ünnepélyes liturgikus szertartások végzése; a székeskáptalan kötelessége az is, hogy teljesítse azokat a feladatokat, amelyeket a megyéspüspök vagy a jog rábíz.

504. kán. -- A székeskáptalan létesítése, módosítása vagy megszüntetése az Apostoli Szentszéknek van fenntartva.

505. kán. -- Minden káptalannak, akár székes-, akár társaskáptalan, legyen törvényes káptalani cselekvéssel megalkotott és a megyéspüspök által jóváhagyott szabályzata. Ezt a szabályzatot csakis a megyéspüspök jóváhagyásával változtassák meg vagy helyezzék hatályon kívül.

506. kán. -- 1. §. A káptalan szabályzata szabja meg, az alapító törvényt mindig tiszteletben tartva, a káptalan felépítését és a kanonokok számát; határozza meg, hogy mit kell tennie a káptalannak és az egyes kanonokoknak az istentisztelet és a szolgálat ellátására; rendeljen el olyan összejöveteleket, amelyeken a káptalan ügyeit intézik, és az egyetemes jog elôírásainak tiszteletben tartásával állapítsa meg azokat a feltételeket, amelyek az ügyletek érvényességéhez és megengedettségéhez szükségesek.
–2. §. A szabályzat határozza meg az állandó és a feladatok elvégzése alkalmából folyósított jövedelmeket, valamint a Szentszék által kiadott szabályok figyelembevételével azt is, hogy melyek a kanonokok megkülönböztetô jelvényei.

507. kán. -- 1. §. Legyen a kanonokok közt valaki, aki a káptalan élén ál, s létesítsenek más hivatalokat is a szabályzat szerint és az illetô vidéken érvényes szokás figyelembevételével.
–2. §. A káptalanhoz nem tartozó klerikusokra is rábízhatók olyan egyéb hivatalok, melyekben a szabályzat szerint a kanonokoknak segítséget nyújtanak.

508. kán. -- 1. §. Mind a székesegyház, mind a társegyház penitenciárius kanonokja hivatalánál fogva megbízottnak tovább nem adható rendes felhatalmazással rendelkezik arra, hogy az önmagától beálló, hivatalosan ki nem nyilvánított és az Apostoli Szentszéknek fenn nem tartott cenzúrák alól az egyházmegyében még az idegeneket is, az egyházmegye híveit pedig még az egyházmegye területén kívül is szentségi fórumon feloldozza.

–2. §. Ahol nincs káptalan, a megyéspüspök nevezzen ki egy papot ennek a tisztségnek a betöltésére.

509. kán. -- 1. §. Minden ellenkezô kiváltság visszavonásával, a megyéspüspöknek, de nem az egyházmegyei kormányzónak joga van a káptalan meghallgatásával bármely kanonokság adományozására mind a székesegyházban, mind a társegyházban; ugyanennek a püspöknek a joga, hogy megerôsítse azt a személyt, akit a káptalan a maga élére választott.
–2. §. Kanonokságot a megyéspüspök csakis olyan tanbelileg és életmódjukban kiváló papoknak adományozzon, akik szolgálatukat dicséretesen gyakorolták.

510. kán. -- 1. §. A továbbiakban a káptalanokkal ne egyesítsenek plébániákat; azokat pedig, amelyeket korábban egyesítettek valamely káptalannal, a megyéspüspök válassza el a káptalantól.
–2. §. Abban a templomban, amely egyszerre plébániai és káptalani, akár a káptalan tagjai közül, akár máshonnan, jelöljenek ki plébánost. Ezt a plébánost illetik mindazok a kötelezettségek, jogok és felhatalmazások, amelyek a jog szerint a plébánosra vonatkoznak.
–3. §. A megyéspüspök feladata, hogy szabályokat állapítson meg a plébános lelkipásztori kötelezettségeinek és a káptalan feladatainak kellô összehangolására; ügyeljen, nehogy a plébános a káptalani vagy a káptalan a plébániai tevékenységet akadályozza; az esetleges nézeteltéréseket a megyéspüspök döntse el, aki elsôsorban arra ügyeljen, hogy a hívek lelkipásztori szükségleteirôl megfelelôen gondoskodjanak.
–4. §. Az egyszerre plébániai és káptalani templomnak adott adományokról az a jogvélelem, hogy a plébániának adták ôket, hacsak az ellenkezôje be nem bizonyosodik.

V. FEJEZET
A PASZTORÁLIS TANÁCS

511. kán. -- Ha a lelkipásztori körülmények indokolják, az egyes egyházmegyékben létesítsenek pasztorális tanácsot, melynek feladata, hogy a püspök felügyelete alatt vizsgálja és mérlegelje az egyházmegyében folyó lelkipásztori munkát érintô kérdéseket, és róluk gyakorlati következtetéseket terjesszen elô.

512. kán. -- 1. §. A pasztorális tanács a katolikus egyházzal teljes közösségben lévô krisztushívôkbôl áll, akik lehetnek klerikusok vagy a megszentelt élet intézményeinek tagjai, fôként pedig világiak; kijelölésük a megyéspüspök által meghatározott módon történik.
–2. §. Azokat a krisztushívôket, akiket a pasztorális tanácsba küldenek, úgy válasszák ki, hogy teljességében és valóban tükrözzék Isten népének az illetô egyházmegyét alkotó részét, az egyházmegye egyes vidékeinek, a társadalmi viszonyoknak és foglalkozásoknak, valamint az apostoli munkában való egyéni, illetve közösségi részvételnek a figyelembevételével.
–3. §. A pasztorális tanácsba csak olyan krisztushívôket küldjenek, akik kitűnnek biztos hitükkel, jó erkölcsükkel és okosságukkal.

513. kán. -- 1. §. A pasztorális tanácsot a püspök által adott szabályzat elôírása szerinti idôtartamra létesítsék.
–2. §. Széküresedéskor a pasztorális tanács megszűnik.

514. kán. -- 1. §. Egyedül a megyéspüspök joga, hogy a csupán tanácsadási joggal rendelkezô pasztorális tanácsot az apostoli munka szükségleteinek megfelelôen összehívja és rajta elnököljön; egyedül az ô joga az is, hogy a tanácsban tárgyaltakat közrebocsássa.
–2. §. A tanácsot legalább évente egyszer össze kell hívni.

VI. FEJEZET

A PLÉBÁNIÁK, A PLÉBÁNOSOK ÉS A KÁPLÁNOK

515. kán. -- 1. § A plébánia a krisztushívôknek a részegyházon belül állandó jelleggel megalapított közössége, melynek lelkipásztori gondozását, a megyéspüspök felügyelete alatt, plébánosra bízzák, aki annak saját pásztora.
–2. §. Plébániát alapítani, megszüntetni vagy módosítani egyedül a megyéspüspök jogosult; ám ne alapítson, szüntessen meg vagy módosítson jelentôsen plébániát a papi szenátus meghallgatása nélkül.
–3. §. A törvényesen alapított plébánia magánál a jognál fogva jogi személyiséggel rendelkezik.

516. kán. -- 1. §. Hacsak a jog másként nem rendelkezik, a plébániával egyenlô elbírálás alá esik a kváziplébánia, mely a részegyházon belül a krisztushívôk olyan közössége, amit egy papra bíztak, mint saját lelkipásztorára, de ami sajátos körülmények miatt még nem vált plébániává.
–2. §. Ahol egyes közösségeket nem lehet plébániává vagy kváziplébániává tenni, a megyéspüspöknek más módon kell gondoskodnia lelkipásztori ellátásukról.

517. kán. -- 1. §. Ahol a körülmények megkívánják, egyetlen plébánia vagy egyszerre több plébánia lelkipásztori ellátását egyetemlegesen több papra lehet bízni, de ilyenkor törvényként kell szem elôtt tartani, hogy egyikük a lelkipásztori munka végzésének irányítója legyen, vezesse az együttes tevékenységet, és feleljen érte a püspök elôtt.
–2. §. Ha a paphiány miatt a megyéspüspök úgy véli, hogy a plébánia lelkipásztori gondozásában való részvétellel diakónust vagy más pappá nem szentelt személyt vagy ilyen személyek közösségét kell megbíznia, nevezzen ki egy papot, aki a plébánia hatalmával és felhatalmazásaival felruházva a lelkipásztori gondozást irányítja.

518. kán. -- Az általános szabály az, hogy a plébánia területi jellegű legyen, vagyis foglalja magába egy bizonyos terület összes krisztushívôit; ahol azonban indokolt, létesítsenek személyi jellegű plébániákat, melyek valamely terület krisztushívôinek rítusa, nyelve, nemzetisége szerint vagy más szempont alapján nyernek meghatározást.

519. kán. -- A plébános a rábízott plébánia saját lelkipásztora. A rábízott közösség lelkipásztori gondozását látja el annak a megyéspüspöknek felügyelete alatt, akinek a krisztusi szolgálatban való részvételre meghívást kapott, hogy a rábízott közösség javára teljesítse a tanítói, megszentelôi és kormányzói feladatot, más papok vagy diakónusok együttműködésével és a világi krisztushívôk segítségével, a jognak megfelelôen.

520. kán. -- 1. §. Jogi személy ne legyen plébános; ám a megyéspüspök, de nem az egyházmegyei kormányzó, az illetékes elöljáró beleegyezésével rábízhatja a plébániát valamely klerikusi szerzetes intézményre vagy az apostoli élet valamely klerikusi társaságára, még úgy is, hogy azt az illetô intézmény vagy társaság templomában hozza létre, de azzal a feltétellel, hogy egyetlen pap legyen a plébánia plébánosa, vagy ha a lelkipásztori gondozást egyetemlegesen több személyre bízzák, az az irányító, akirôl az 517. kán. 1. §-ában van szó.
–2. §. A plébániának az 1. § szerint valamely intézményre vagy társaságra való rábízása lehet végleges, vagy szólhat meghatározott idôre; mindkét esetben a megyéspüspök és az intézmény vagy társaság illetékes elöljárója közti írásbeli megállapodás útján történjék. Ebben a megállapodásban többek között kifejezetten és pontosan el kell dönteni a munka elvégzésére, a személyek alkalmazására és a gazdasági ügyekre vonatkozó kérdéseket.

521. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy valakit érvényesen plébánossá nevezzenek ki, a papság szent rendjében lévô személynek kell lennie.
–2. §. A tanban kifogástalan, jó erkölcsű, a lelkek iránti buzgalommal eltelt és a többi erényekkel is rendelkezô ember legyen; legyenek meg továbbá benne azok a tulajdonságok is, melyeket az adott plébánia ellátásához az egyetemes vagy a részleges jog megkíván.
–3. §. Ahhoz, hogy valaki plébániai hivatalt kapjon, a megyéspüspök által meghatározott módon, akár vizsga útján is, biztosan meg kell gyôzôdni alkalmasságáról.

522. kán. -- A plébánosnak állandósággal kell rendelkeznie, ezért meghatározatlan idôre nevezzék ki; meghatározott idôre a megyéspüspök csupán akkor nevezheti ki, ha ezt a püspöki konferencia határozatilag megengedte.

523. kán. -- A 682. kán. 1. §-a elôírásának tiszteletben tartásával a plébános hivatalának betöltése a megyéspüspök joga, mégpedig szabad adományozás útján, hacsak valakinek nincs bemutatási vagy választási joga.

524. kán. -- Az üresedésben levô plébániát a megyéspüspök annak adja, akit minden körülmény megfontolása után alkalmasnak ítél a plébániai lelkigondozás ottani elvégzésre, minden személyválogatás nélkül; hogy az alkalmasságról szóló ítéletét meghozhassa, hallgassa meg az esperest, és végezzen megfelelô vizsgálatot, szükség esetén egyes papok és világi krisztushívôk meghallgatásával.

525. kán. -- A szék üresedése vagy akadályoztatása idején az egyházmegyei kormányzóra vagy az egyházmegyét ideiglenesen irányító más személyre tartozik:
–1. megadni a beiktatást vagy a megerôsítést azoknak a papoknak, akiket a plébániára törvényesen bemutattak vagy megválasztottak;
–2. plébánosokat kinevezni, ha a szék már egy éve üres vagy akadályozva van.

526. kán. -- 1. §. A plébános csak egyetlen plébánia plébániai gondozását lássa el; azonban paphiány vagy más körülmények miatt több szomszédos plébánia gondozását is rá lehet bízni ugyanarra a plébánosra.
–2. §. Egyetlen plébánián csak egy plébános vagy az 517. kán. 1. §-a szerinti irányító legyen, minden ellenkezô szokás elvetésével és minden ellentétes kiváltság visszavonásával.

527. kán. -- 1. §. Akit egy plébánia lelkigondozására kineveztek, hivatalát a birtokbavétel pillanatában nyeri el, és attól fogva köteles annak gyakorlására.
–2. §. A plébánost a helyi ordinárius vagy az általa megbízott pap helyezi birtokba a részleges törvény vagy a törvényes szokás által elfogadott módon; megfelelô okból azonban ugyanaz az ordinárius felmentést adhat ez alól a mód alól; ebben az esetben a plébániával közölt felmentés helyettesíti a birtokbavételt.
–3. §. A helyi ordinárius szabja meg azt az idôt, amelyen belül a plébániát birtokba kell venni; ha ez az idô kihasználatlanul telt el, és megfelelô akadály sem állt fenn, a plébániát üresedésben lévônek nyilváníthatja.

528. kán. -- 1. §. A plébános köteles gondoskodni arról, hogy Isten igéjét a plébánián élôknek a maga teljességében hirdessék; ezért legyen rajta, hogy a világi krisztushívôket megtanítsák a hit igazságaira, fôként a vasárnaponként és a kötelezô ünnepeken tartandó homília és a hitoktatás útján; támogassa azokat a tevékenységeket is, amelyek az evangéliumi szellemet -- a társadalmi igazságosság tekintetében is -- elômozdítják. Különös gondja legyen a gyermekek és a fiatalok katolikus nevelésére; a krisztushívôk együttműködését is igénybe

véve, minden erôvel fáradozzék azon, hogy az evangélium üzenete azokhoz is eljusson, akik a vallás gyakorlásával felhagytak, vagy nem vallják az igaz hitet.
–2. §. A plébános gondoskodjék arról, hogy a legszentebb eucharisztia legyen a hívôk plébániai együttlétének középpontja; azon fáradozzék, hogy a krisztushívôket a szentségek áhítatos kiszolgáltatásával táplálja, különösképpen pedig, hogy gyakran járuljanak a legszentebb eucharisztiához és a bűnbánat szentségéhez; törekedjék arra is, hogy általában az imádságra és a családban végzett imádságra indítsa ôket, és hogy tudatosan és tevékenyen vegyenek részt a szent liturgián, melyet a megyéspüspök felügyelete alatt plébániáján a plébánosnak kell irányítania; neki kell ügyelnie arra is, nehogy ezen a téren visszaélések támadjanak.

529. kán. -- 1. §. Hogy pásztori hivatalának gondosan eleget tegyen, a plébános igyekezzék megismerni a gondjára bízott hívôket; tehát látogassa a családokat, ossza meg a hívôk gondjait, bajait, különösen pedig gyászát; erôsítse meg ôket az Úrban, és ha valamiben hibáztak, okosan igazítsa helyre ôket; a betegeket, fôként pedig a haldoklókat nagy szeretettel segítse, buzgón erôsítse meg ôket a szentségekkel, és ajánlja lelküket Istennek; különleges igyekezettel foglalkozzék a szegényekkel, a szenvedôkkel, a magányosokkal, a hazájuktól távol élôkkel és azokkal, akik sajátos nehézségekkel küzdenek; legyen rajta azon is, hogy a házastársak és a szülôk kötelességeik teljesítéséhez támogatást kapjanak, és segítse a családban a keresztény élet erôsödését.
–2. §. A plébános ismerje el és mozdítsa elô a világi krisztushívôknek az egyház küldetésében való sajátos részvételét, és támogassa vallásos célú társulásaikat. Működjék együtt püspökével és az egyházmegye papságával; fáradozzék azon is, hogy a hívôknek gondja legyen a plébániai közösségre, és mind az egyházmegye, mind az egyetemes egyház tagjának érezzék magukat, s részvételükkel vagy támogatásukkal segítsék azokat a tevékenységeket, melyek ennek a közösségnek az elômozdítását szolgálják.

530. kán. -- Sajátosan a plébánosnak van megbízatása a következô tevékenységekre:
–1. a keresztség kiszolgáltatása;
–2. a bérmálás szentségének kiszolgáltatása halálveszélyben lévôknek, a 883. kán. 3. sz-a szerint;
–3. a szent útravalónak és a betegek kenetének kiszolgáltatása, az 1003. kán. 2. és 3. §-ának tiszteletben tartásával, valamint az apostoli áldás megadása;
–4. a házasságkötésnél való közreműködés és a házasság megáldása;
–5. a temetés;
–6. a keresztút megáldása húsvéti idôben, a körmenetek vezetése a templomon kívül, valamint ünnepélyes áldás adása a templomon kívül;
–7. az ünnepélyes eucharisztia végzése vasárnap és parancsolt ünnepen.

531. kán. -- Még ha valamely plébániai feladatot más végzett is el, azokat az adományokat, melyeket ebbôl az alkalomból a krisztushívôktôl kap, adja be a plébánia javai közé, hacsak az önkéntes adományokat illetôen nem bizonyos teljesen, hogy az adományozó ennek ellenkezôjét akarja; a megyéspüspök illetékes arra, hogy a papi szenátus meghallgatásával elôírásokat adjon ki ezeknek az adományoknak a sorsára és az illetô feladatot elvégzô klerikusok díjazására vonatkozólag.

532. kán. -- A plébános minden jogügyletben képviseli a plébániát, a jog elôírása szerint; legyen gondja arra, hogy a plébánia javait az 1281--1288. kán. szerint kezeljék.

533. kán. -- 1. §. A plébános köteles a templomhoz közel lévô plébániaépületben lakni; egyes esetekben azonban megfelelô okból a helyi ordinárius megengedheti, hogy másutt tartózkodjék, különösen olyan házban, ahol több pap közösen él, feltéve, hogy a plébániai feladatok szabályos és megfelelô ellátása biztosítva van.
–2. §. Hacsak súlyos indok nem gátolja, a plébánosnak szabad évente legfeljebb egy hónapnyi folyamatos vagy megszakított idôre plébániájáról szabadság címén távoznia; ebbe a szabadságba nem számítanak bele azok a napok, melyeken a plébános -- évente egyszer -- lelkigyakorlatot végez; ha a plébános egy hétnél tovább akar távol lenni plébániájától, köteles errôl az ordináriust értesíteni.
–3. §. A megyéspüspök feladata szabályokat megállapítani annak biztosítására, hogy a plébános távolléte alatt a plébánia gondozását kellô felhatalmazásokkal rendelkezô pap lássa el.

534. kán. -- 1. §. A plébános a plébánia birtokbavétele után köteles minden vasárnapon és a saját egyházmegyéjében kötelezô ünnepen a rábízott népért misét felajánlani; akit pedig ennek bemutatásától törvényes akadály tart vissza, ezeken a napokon más által vagy más napokon személyesen ajánlja fel a szentmisét.
–2. §. Az a plébános, akire több plébánia gondozását bízták, az 1. §- ban említett napokon csak egyetlen misét köteles felajánlani az egész rábízott népért.
–3. §. Az a plébános, aki az 1. és a 2. §-ban említett kötelességének nem tett eleget, mielôbb annyi misét ajánljon fel a népért, amennyit elmulasztott.

535. kán. -- 1. §. Minden plébánián legyenek plébániai anyakönyvek, vagyis kereszteltek, házasságok, halottak anyakönyve és más anyakönyvek a püspöki konferencia vagy a megyéspüspök elôírása szerint; a plébános gondoskodjék arról, hogy ezeket a könyveket pontosan vezessék és gondosan ôrizzék.
–2. §. A kereszteltek anyakönyvébe jegyezzék be a bérmálást is, valamint mindazt, ami a krisztushívôk kánoni állapotára vonatkozik a házasság szempontjából, az 1133. kán. tiszteletben tartásával, örökbefogadás szempontjából, valamint a szent rend felvétele, a szerzetes intézményben való örök fogadalomtétel, továbbá a rítusváltozás tekintetében; ezeket a megjegyzéseket mindig rá kell vezetni a keresztlevélre is.
–3. §. Minden plébániának legyen saját pecsétje; azokat az igazolásokat, melyeket a krisztushívôk kánoni állapotáról adnak, valamint mindazokat az iratokat, amelyeknek jogi jelentôsége lehet, írja alá a plébános vagy megbízottja, és pecsételje le ôket a plébánia pecsétjével.
–4. §. Minden plébánián legyen levéltár, ebben ôrizzék a plébániai anyakönyveket, a püspökök leveleit és azokat az egyéb okmányokat, melyeket szükségességük vagy hasznosságuk miatt meg kell ôrizni. Mindezt a megyéspüspök vagy megbízottja a látogatás alkalmával vagy más megfelelô idôben meg kell, hogy tekintse; ügyeljen a plébános, nehogy ez az anyag kívülállók kezébe kerüljön.
–5. §. A régebbi plébániai anyakönyveket is gondosan ôrizni kell a részleges jog elôírásai szerint.

536. kán. -- 1. §. Ha a megyéspüspök a papi szenátus meghallgatása után alkalmasnak ítéli, minden plébánián alapítsanak pasztorális tanácsot. Ennek élén a plébános áll, s benne a krisztushívôk, valamint azok, akik hivataluknál fogva részt vesznek a plébánián a lelkipásztori munkában, segítséget nyújtanak a lelkipásztori tevékenység elômozdítására.
–2. §. A pasztorális tanácsnak csak tanácsadói joga van, és a megyéspüspök által kiadott szabályok szerint működik.

537. kán. -- Minden plébánián legyen gazdasági tanács, mely az egyetemes jog és a megyéspüspöktôl kibocsátott szabályok szerint működik, és amelyben az ezen szabályok szerint kiválasztott krisztushívôk a plébánost segítik a plébánia javainak kezelésében, az 532. kán. elôírásának fenntartásával.

538. kán. -- 1. §. A plébános elveszti hivatalát a megyéspüspök által jog szerint végzett elmozdítás vagy áthelyezés révén, vagy ha maga a plébános megfelelô okból lemond, és ezt az illetô püspök el is fogadja. Ilyen elfogadás nélkül a lemondás nem érvényes. Ugyancsak elveszti hivatalát a plébános az idô elteltével, ha az 522. kán.-ban említett részleges jog elôírásai szerint meghatározott idôre nevezték ki.
–2. §. Ha a plébános szerzetes intézmény tagja, vagy az apostoli élet valamely társaságába van inkardinálva, elmozdítása a 682. kán. 2. §-a szerint történik.
–3. §. Ha a plébános hetvenötödik évét betöltötte, szíveskedjék hivataláról való lemondását benyújtani a megyéspüspöknek, aki minden személyi és helyi adottság figyelembevételével dönt annak elfogadásáról vagy elhalasztásáról; a lemondó plébános illô ellátásáról és lakásáról a megyéspüspöknek kell gondoskodnia a püspöki konferencia által kiadott szabályok szem elôtt tartásával.

539. kán. -- Ha a plébánia megürül, vagy ha a plébánost fogság, száműzetés vagy elűzés, képtelenség, betegség vagy más ok megakadályozza plébániai lelkipásztori feladatainak gyakorlásában, a megyéspüspök mielôbb jelöljön ki plébániai kormányzót, vagyis olyan papot, aki a plébánost az 540. kán. szerint helyettesíti.

540. kán. -- 1. §. A plébániai kormányzónak ugyanazok a kötelességei és jogai, mint a plébánosnak, hacsak a megyéspüspök másként nem rendelkezik.
–2. §. A plébániai kormányzó semmi olyat nem tehet, ami csorbítaná a plébános jogait, vagy kárt okozhatna a plébániai javakban.
–3. §. Feladatának lejárta után a plébániai kormányzó adjon számot a plébánosnak.

541. kán. -- 1. §. Ha a plébánia megüresedik, vagy ha a plébános lelkipásztori feladatának gyakorlásában akadályozva van, a plébániai kormányzó kinevezése elôtt a plébánia vezetését ideiglenesen a káplán vegye át; ha több káplán van, az, akit a legrégebben neveztek ki, ha pedig nincs káplán, az a plébános, akit a részleges jog kijelöl.
–2. §. Aki a plébánia vezetését az 1. § szerint átvette, azonnal értesítse a helyi ordináriust a plébánia megüresedéséröl.

542. kán. -- Azok a papok, akikre az 517. kán. 1. §-a szerint egyetemlegesen bízták egy vagy egyszerre több plébánia lelkipásztori gondozását:
–1. rendelkezzenek az 521. kán.-ban említett tulajdonságokkal;
–2. kinevezésüket vagy beiktatásukat az 522. és 524. kán. szerint kapják;
–3. a lelkipásztori feladatot csak a birtokbavétel pillanatában nyerik el; irányítójukat az 527. kán. 2. §-ának elôírása szerint helyezik birtokba; a többi papok számára a birtokbavételt a hitvallás törvényes letétele helyettesíti.

543. kán. -- 1. §. Ha egy vagy egyszerre több plébánia lelkipásztori gondozását egyetemlegesen több papra bízzák, közülük ki-ki az általuk megállapított rend szerint köteles az 528., 529. és 530. kán.-ban említett plébánosi feladatok és tevékenységek ellátására; a házasságkötésnél való közreműködés joga és magánál a jognál fogva a plébánosnak megadott minden felmentési hatalom mindnyájukat megilleti, de mindezt az irányító vezetése alatt kell gyakorolniuk.

–2. §. A csoporthoz tartozó összes papok:
–1. kötelesek a helybenlakásra;
–2. közösségileg állapítsák meg azt a rendet, amely szerint egyikük a népért a misét bemutatja az 534. kán. értelmében; 3. jogügyletekben csak az irányító képviseli a csoportra bízott plébániát vagy plébániákat.

544. kán. -- Mikor az 517. kán. 1. §-ában említett csoportból valamelyik pap vagy a csoport irányítója elveszti hivatalát, vagy amikor valamelyikük képtelenné válik a lelkipásztori feladat gyakorlására, nem üresedik meg az az egy vagy több plébánia, amelynek a gondozását a csoportra bízták; a megyéspüspök feladata, hogy másik irányítót nevezzen ki; mielôtt azonban a püspök a másik irányítót kinevezi, ezt a feladatot az illetô csoport legrégebben kinevezett papja lássa el.

545. kán. -- 1. §. Ha a plébánia lelkipásztori gondozásának kellô ellátásához szükséges vagy alkalmas, a plébános mellé be lehet osztani egy vagy több káplánt, akik mint a plébános munkatársai és gondjának részesei, a plébánossal közös egyetértésben és közös igyekezettel és az ô felügyelete alatt munkálkodjanak a lelkipásztori szolgálatban.
–2. §. A káplánt ki lehet nevezni arra, hogy az egész lelkipásztori szolgálat teljesítésében dolgozzék, mégpedig vagy az egész plébánián vagy a plébánia egy meghatározott részén vagy a plébánia krisztushívôinek egy bizonyos csoportjában, vagy akár arra, hogy egy bizonyos fajta szolgálatot végezzen egyszerre több plébánián.

546. kán. -- Ahhoz, hogy valakit érvényesen káplánnak nevezzenek ki, szükséges, hogy a papság szent rendjében legyen.

547. kán. -- A káplánt a megyéspüspök szabadon nevezi ki, ha alkalmasnak ítéli, hallgassa meg annak a plébánosnak vagy azoknak a plébánosoknak a véleményét, akinek vagy akiknek a plébániája számára a káplánt kinevezi, valamint az esperest, a 682. kán. 1. §-ának fenntartásával.

548. kán. -- 1. §. A káplán kötelességeit és jogait a jelen fejezet kánonjain kívül az egyházmegyei rendszabályok, a megyéspüspök levele, pontosabban pedig a plébános utasításai határozzák meg.
–2. §. Hacsak a megyéspüspök levele kifejezetten másként nem intézkedik, a káplán hivatalánál fogva köteles a plébánost az egész plébániai szolgálatban segíteni, kivéve a népért való mise felajánlását. Ugyancsak köteles adott esetben, a jog szerint, a plébánost helyettesíteni.
–3. §. A káplán rendszeresen számoljon be a plébánosnak a tervezett és elkezdett lelkipásztori vállalkozásokról, hogy így a plébános és a káplán vagy a káplánok egyesült erôvel tudják ellátni annak a plébániának lelkipásztori gondozását, amelyért mindnyájan felelôsek.

549. kán. -- A plébános távollétében, hacsak a megyéspüspök az 533. kán. 3. §-a szerint másként nem rendelkezett, vagy plébániai kormányzót nem neveztek ki, az 541. kán. 1-ának elôírásait kell megtartani; ebben az esetben a káplánt terhelik a plébánia összes kötelességei is, kivéve a misének a népért való felajánlását.

550. kán. -- 1. §. A káplán köteles a helybenlakásra a plébánián, vagy ha egyszerre több plébánia számára nevezték ki, azok valamelyikén; ám a helyi ordinárius megfelelô okból megengedheti, hogy másutt lakjék, különösen olyan házban, ahol több pap közösen él, feltéve, hogy emiatt a lelkipásztori feladatok ellátása semmi kárt nem szenved.

–2. §. A helyi ordinárius gondoskodjék arról, hogy -- ahol lehetséges -- a plébános és a káplánok közt a plébánián valamilyen közös életmód alakuljon ki.
–3. §. A szabadság idejét illetôen a káplánnak ugyanolyan jogai vannak, mint a plébánosnak.

551. kán. -- Azokat az adományokat illetôen, melyeket a krisztushívôk valamilyen lelkipásztori szolgálat végzése alkalmából a káplánnak adnak, az 531. kán. elôírásait kell megtartani.

552. kán. -- A káplánt a megyéspüspök vagy az egyházmegye kormányzó megfelelô okból elmozdíthatja, a 682. kán. 2. §-ának fenntartásával.

VII. FEJEZET
AZ ESPERESEK

553. kán. -- 1. §. Az esperes, aki dékán, archipresbiter vagy más nevet is viselhet, az a pap, akit az esperesi kerület élére állítanak.
–2. §. Ha a részleges jog másként nem rendelkezik, az esperest a megyéspüspök nevezik ki, aki józan belátása szerint elôzetesen meghallgathat olyan papokat, akik szolgálatukat a szóban forgó esperesi kerületben gyakorolják.

554. kán. -- 1. §. Az esperesi hivatalra, mely egy bizonyos plébánia plébánosi hivatalához nincs hozzákötve, a megyéspüspök azt a papot válassza, akit az adott helyen és idôben fennálló körülmények figyelembevételével alkalmasnak ítél.
–2. §. Az esperest a részleges jogban megállapított, meghatározott idôre nevezzék ki.
–3. §. Az esperest a megyéspüspök megfelelô okból józan belátása szerint szabadon elmozdíthatja hivatalából.

555. kán. -- 1. §. Az esperesnek azokon a felhatalmazásokon kívül, melyeket a részleges jog törvényesen megad neki, kötelessége és joga:
–1. az esperesi kerületben a közös lelkipásztori tevékenységet elômozdítani és összehangolni;
–2. ügyelni, hogy kerületének klerikusai állapotukhoz illô életet éljenek, és feladataikat szorgalmasan ellássák;
–3. gondoskodni arról, hogy a vallási szertartásokat a szent liturgia elôírásai szerint végezzék, hogy a templomok és a szent felszerelések szépségét és fényét kiváltképpen az eucharisztia ünneplésében és az oltáriszentség ôrzésében gondosan megtartsák, hogy plébániai anyakönyveket helyesen vezessék és megfelelôen ôrizzék, hogy az egyházi javakat gondosan kezeljék; valamint hogy a plébániaépületet kellô igyekezettel gondozzák.
–2. §. A rábízott kerületben az esperes:
–1. legyen rajta, hogy a klerikusok a részleges jog elôírásai szerint, megszabott idôközönként részt vegyenek elôadásokon, teológiai összejöveteleken vagy konferenciákon a 279. kán. 2. §-a szerint;
–2. gondoskodjék arról, hogy kerülete papjainak rendelkezésére álljon a lelki segítség, és a legnagyobb gondot fordítsa azokra, akik igen nehéz helyzetben vannak, vagy problémákkal küzdenek.
–3. §. Az esperes gondoskodjék arról, hogy kerületének azok a plébánosai, akikrôl tudja, hogy súlyos betegek, ne szenvedjenek hiányt lelki és anyagi segítségben, és hogy az elhunytakat méltó módon temessék el; arra is legyen gondja, nehogy betegség vagy halál esetén a könyvek, az okmányok, a szent felszerelés és az egyházhoz tartozó egyéb dolgok tönkremenjenek vagy elvigyék ôket.
–4. §. Az esperes köteles kerületének plébániáit látogatni úgy, ahogyan a megyéspüspök meghatározta.

VIII. FEJEZET
A TEMPLOMIGAZGATÓK ÉS A LELKÉSZEK

1. CIKKELY
A templomigazgatók

556. kán. -- Templomigazgatónak itt azokat a papokat nevezzük, akikre olyan templom gondját bízták, amely se nem plébániai, se nem káptalani, és nincs hozzákötve valamely szerzetes közösség vagy az apostoli élet valamely társasága házához sem úgy, hogy ott ôk végeznék a liturgikus szolgálatot.

557. kán. -- 1. §. A templomigazgatót a megyéspüspök szabadon nevezi ki, a választási vagy bemutatási jog tiszteletben tartásával, ha ez valakit törvényesen megillet; ebben az esetben a megyéspüspök joga a templomigazgató megerôsítése vagy beiktatása.
–2. §. Még ha a templom valamely pápai jogú, klerikusi szerzetes intézményhez tartozik is, a megyéspüspök joga, hogy az elöljáró által bemutatott templomigazgatót beiktassa.
–3. §. Annak a templomnak, mely szemináriummal vagy más klerikusok által vezetett kollégiummal van összekötve, igazgatója a szeminárium vagy a kollégium rektora, hacsak a megyéspüspök másként nem rendelkezett.

558. kán. -- A 262. kán. elôírásának fenntartásával, a templomigazgatónak a rábízott templomban nem szabad az 530. kán. 1--6. sz-ában említett plébániai tevékenységeket végeznie, kivéve ha a plébános megengedi vagy -- ha szükséges -- megbízást ad rá.

559. kán. -- A templomigazgató a rábízott templomban még ünnepélyes liturgikus szertartásokat is végezhet, tiszteletben tartva a jogszerű alapító törvényt, és feltéve hogy a helyi ordinárius megítélése szerint ezek semmiképpen sem ártanak a plébániai szolgálatnak.

560. kán. -- Ahol a helyi ordinárius megfelelônek ítéli, utasíthatja a templomigazgatót, hogy templomában a nép javára szent szertartásokat végezzen, még plébániaiakat is, valamint hogy a templom álljon nyitva a krisztushívôk bizonyos csoportjai számára, akik ott liturgikus szertartásokat kívánnak végezni.

561. kán. -- A templomigazgató vagy más törvényes elöljáró engedélye nélkül senkinek sem szabad a templomban eucharisztiát bemutatni, szentségeket kiszolgáltatni vagy más szent cselekményeket végezni; ezekre az engedélyt a jog elôírásai szerint kell megadni vagy megtagadni.

562. kán. -- A templomigazgató a helyi ordinárius felügyelete alatt, a törvényes szabályzatok és a szerzett jogok tiszteletben tartásával köteles ügyelni arra, hogy a szent cselekményeket a templomban a liturgikus szabályok és a kánonok elôírása szerint, méltóképpen végezzék, a kötelezettségeket híven teljesítsék, a javakat gondosan kezeljék, a szent felszerelések és szent épületek fenntartásáról és szépségérôl gondoskodjanak, és semmi olyasmi ne történjék, ami a hely szentségével és az Isten házának kijáró tisztelettel bármi módon is ellenkezik.

563. kán. -- A templomigazgatót, még ha mások választották vagy mutatták is be, a helyi ordinárius megfelelô okból, józan megítélése szerint elmozdíthatja hivatalából, a 682. kán. 2. §-a elôírásának fenntartásával.

2. CIKKELY

A lelkészek

564. kán. -- A lelkész olyan pap, akire állandó jelleggel bízzák rá -- legalább részben -- a krisztushívôk valamely közösségének vagy külön csoportjának lelkipásztori gondozását, melyet az egyetemes és a részleges jog szerint kell gyakorolnia.

565. kán. -- Hacsak a jog másként nem rendelkezik, vagy valakit törvényesen különleges jogok nem illetnek, a lelkészt a helyi ordinárius nevezi ki; ô illetékes arra is, hogy a bemutatott személyt beiktassa vagy a megválasztottat megerôsítse.

566. kán. -- 1. §. A lelkésznek rendelkeznie kell mindazokkal a felhatalmazásokkal, amelyeket a szabályszerű lelkipásztori gondozás megkíván. Azon kívül, amire a részleges jog értelmében vagy külön megbízás alapján jogosult, a lelkész hivatalánál fogva felhatalmazással rendelkezik a gondjára bízott hívôk gyóntatására, Isten igéjének számukra való hirdetésére, a szent útravaló és a betegek kenete kiszolgáltatására, valamint azok megbérmálására, akik halálveszélyben vannak.

–2. §. Kórházakban, börtönökben és tengeri úton a lelkésznek csak ezeken a helyeken gyakorolható felhatalmazása van arra is, hogy föloldozást adjon a maguktól beálló, fönn nem tartott és hivatalosan ki nem nyilvánított cenzúrák alól, de a 976. kán. elôírásának fenntartásával.

567. kán. -- 1. §. A laikus szerzetes intézmény házilelkészének kinevezését a helyi ordinárius csakis annak az elöljárónak a kérdezése után végezze el, akinek joga, hogy a közösség meghallgatásával egy papot javasoljon.

–2. §. A lelkész feladata, hogy liturgikus szolgálatokat végezzen és vezessen; de az intézmény belsô irányításába nem szabad beleavatkoznia.

568. kán. -- Azok számára, akik életkörülményeik miatt a plébánosok rendes lelkipásztori gondozásában nem részesülhetnek, mint pl. a vándorlók, a hazájuktól távol élôk, a menekültek, a nomádok, a hajósok, amennyire lehetséges, nevezzenek ki lelkészeket.

569. kán. -- A tábori lelkészekre sajátos törvények vonatkoznak.

570. kán. -- Ha a közösség vagy a csoport székhelyéhez nem plébániai templom tartozik, a lelkész legyen magának a templomnak az igazgatója, hacsak a közösség vagy a templom gondozása mást nem kíván.

571. kán. -- Lelkipásztori feladatának gyakorlása során a lelkész tartsa meg a plébánossal a kellô összeköttetést.

572. kán. -- A lelkész elmozdítását illetôen az 563. kán. elôírását kell megtartani.
==========
A megszentelt élet összes intézményeire vonatkozó közös szabályok

III. RÉSZ
A MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEI ÉS AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI

I. SZAKASZ
A MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEI

I. CÍM
A megszentelt élet összes intézményeire vonatkozó közös szabályok

573. kán. -- 1. §. Az evangéliumi tanácsok vállalásával megszentelt élet az az állandó életforma, mellyel a hívôk a Szentlélek munkálkodása folytán Krisztust szorosabban követve, teljesen a mindenekfölött szeretett Istennek szentelik magukat, hogy az ô dicsôségére, az egyház épülésére és a világ üdvösségére új és különös címen elkötelezve, Isten országának szolgálatában törekedjenek a szeretet tökéletességére, és kiváló jellé válva az egyházban, a mennyei dicsôséget elôre hirdessék.
–2. §. Ezt az életformát, a megszentelt életnek az illetékes egyházi hatóság által kánonilag létesített intézményeiben szabadon vállalják magukra a krisztushívôk, akik fogadalmak vagy intézményük saját törvényei szerint más szent kötelékek által vállalják a tisztaság, szegénység és engedelmesség megtartását, és a szeretet révén, melyre ezek elvezetnek, különös módon kapcsolódnak az egyházhoz és annak titkához.

574. kán. -- 1. §. Azok állapota, akik az ilyen intézményekben az evangéliumi tanácsokat vállalják, hozzá tartozik az egyház életéhez és szentségéhez, és ezért azt az egyházban mindenkinek támogatnia kell, és elô kell mozdítania.
–2. §. Erre az állapotra Isten különleges hívása szólít egyes krisztushívôket, hogy sajátos adományt élvezzenek az egyház életében, és intézményük célja és szelleme szerint hozzájáruljanak az egyház üdvösségmunkáló küldetéséhez.

575. kán. -- Az evangéliumi tanácsok, melyek Krisztusnak, a Mesternek tanításában és példájában gyökereznek, isteni ajándékok; az egyház az Úrtól kapta, és az ô kegyelmébôl mindig ôrzi ôket.

576. kán. -- Az illetékes egyházi hatóság feladata az evangéliumi tanácsokat magyarázni, gyakorlatukat törvényekkel irányítani, a szerintük való élet állandó formáit kánoni jóváhagyással megalapítani, valamint a maga részérôl gondoskodni arról, hogy az intézmények az alapítók szelleme és az egészséges hagyományok szerint növekedjenek és virágozzanak.

577. kán. -- A megszentelt életnek az egyházban sok intézménye áll fenn. Ezek a nekik juttatott kegyelem szerint különbözô adományokkal rendelkeznek: vagy az imádkozó Krisztust követik szorosabban vagy az Isten országát hirdetôt vagy az emberek jótevôjét vagy a világban közöttünk élôt, de mindig azt, aki az Atya akaratát teljesíti.

578. kán. -- Az alapítóknak az intézmény természetét, célját, szellemét és jellegét érintô és az illetékes egyházi hatóság által szentesített elgondolását és szándékait, valamint az intézmény egészséges hagyományait, mivel mindezek az illetô intézmény örökségét alkotják, mindenkinek hűségesen meg kell ôriznie.

579. kán. -- A megyéspüspökök, ki-ki a saját területén, formális határozattal megalapíthatják a megszentelt élet intézményeit, feltéve, hogy elôzôleg kikérték az Apostoli Szentszék véleményét.

580. kán. -- A megszentelt élet egyik intézményének a másikhoz való kapcsolódása a kapcsoló intézmény illetékes hatóságának van fönntartva, mindig érvényben hagyva a kapcsolódó intézmény kánoni önállóságát.

581. kán. -- Az intézmény részekre osztása, bármilyen néven is, új részek létesítése, a meglevôk egyesítése vagy új módon való körülhatárolása az intézmény illetékes hatóságára tartozik, a szabályzatban foglaltaknak megfelelôen.

582. kán. -- A megszentelt élet intézményeinek beolvasztása vagy egyesítése kizárólag az Apostoli Szentszéknek van fenntartva, ugyancsak neki van fenntartva a szövetségek és szövetkezések létesítése is.

583. kán. -- A megszentelt élet intézményein belül olyan változások, amelyek az Apostoli Szentszéktôl jóváhagyott dolgokat érintik, nem eszközölhetôk a Szentszék engedélye nélkül.

584. kán. -- Az intézmények megszüntetése kizárólag az Apostoli Szentszékre tartozik, neki van fenntartva az intézmény anyagi javairól való intézkedés is.

585. kán. -- Az intézmény egyes részeinek megszüntetése az illetô intézmény illetékes hatóságára tartozik.

586. kán. -- 1. §. Az egyes intézmények számára életükben és különösen irányításukban a megfelelô önkormányzat elismert, ennek alapján az egyházban saját fegyelemnek örvendenek és épségben megôrizhetik az 578. kán.-ban említett örökségüket.
–2. §. A helyi ordináriusok feladata ezt az önkormányzatot megôrizni és védelmezni.

587. kán. -- 1. §. Az egyes intézmények saját hivatásának és azonosságának hűséges megôrzése végett mindegyik intézmény alapvetô törvénykönyvének vagy szabályzatának tartalmaznia kell az 578. kán.-ban elôírtakon kívül az intézmény kormányzására, a tagok fegyelmére, tagként való felvételére és képzésére, valamint a szent kötelékek sajátos tárgyára vonatkozó alapvetô szabályokat.
–2. §. Ezt a törvénykönyvet az illetékes egyházi hatóság hagyja jóvá, és csak ennek beleegyezésével lehet rajta változtatni.
–3. §. Ebben a törvénykönyvben legyenek megfelelôen összehangolva a lelki és jogi elemek, a szükségesnél több szabályt azonban ne tartalmazzon.
–4. §. Az intézmény illetékes hatósága által kiadott többi szabályokat más törvénykönyvekbe gyűjtsék; ezek a szabályok az egyes helyek és idôk követelményei szerint átdolgozhatók és igazíthatók.

588. kán. -- 1. § A megszentelt élet állapota természeténél fogva sem klerikusi, sem nem laikusi.
–2. §. Klerikusi intézménynek azt nevezzük, mely az alapító célja vagy szándéka szerint vagy a törvényes hagyomány alapján klerikusok vezetése alatt áll, a szent rendek gyakorlását vállalja, és amelyet az egyházi hatóság ilyennek ismer el.
–3. §. Laikusi intézménynek pedig azt nevezzük, amelyet az egyházi hatóság ilyennek ismert el, természete, jellege és célja alapján olyan az alapító vagy a törvényes hagyomány által meghatározott saját feladattal rendelkezik, amely nem foglalja magában a szent rend gyakorlását.

589. kán. -- A megszentelt élet intézménye pápai jogú, ha az Apostoli Szentszék létesítette vagy formális határozattal jóváhagyta; egyházmegyei jogú viszont, ha a megyéspüspök létesítette, és az Apostoli Szentszéktôl jóváhagyó határozatot nem nyert.

590. kán. -- 1. §. A megszentelt élet intézményei, minthogy különleges módon Istennek és az egyház egészének szolgálatára vannak rendelve, különös címen is alá vannak vetve az egyház legfôbb hatóságának.
–2. §. Az egyes tagok a pápának mint legfôbb elöljárójuknak az engedelmesség szent köteléke alapján is tartoznak engedelmeskedni.

591. kán. -- Hogy az intézmények javáról és az apostoli tevékenység szükségleteirôl jobban gondoskodjék, a pápa az egész egyházra kiterjedô elsôbbsége alapján, a közjó szem elôtt tartásával, kiveheti a megszentelt élet intézményeit a helyi ordinárius kormányzata alól, és egyedül magának vagy más egyházi hatóságnak rendelheti alá ôket.

592. kán. -- 1. §. Hogy minél szorosabbá váljék az intézményeknek az Apostoli Szentszékkel való közössége, az összes legfôbb elöljárók a Szentszéktôl megállapított módon és idôben küldjenek rövid jelentés az Apostoli Szentszéknek intézményük állapotáról és életérôl.
–2. §. Minden intézmény irányítói segítsék elô azoknak a Szentszéktôl eredô okmányoknak a megismerését, amelyek a rájuk bízott tagokat érintik, és gondoskodjanak megtartásukról.

593. kán. -- Az 586. kán. elôírásának érvényben hagyásával, a pápai jogú intézmények közvetlenül és kizárólag az Apostoli Szentszék hatalmának vannak alárendelve belsô kormányzat és fegyelem tekintetében.

594. kán. -- Az egyházmegyei jogú intézmény, az 586. kán. érvényben hagyásával, a megyéspüspök különleges felügyelete alatt marad.

595. kán. -- 1. §. A fôszékhely püspökére tartozik a szabályzat jóváhagyása és a rajta törvényesen végzett változtatások megerôsítése, annak kivételével, amiben az Apostoli Szentszék lépett közbe; hatáskörébe tartozik tovább az egész intézményt érintô olyan nagyobb ügyek intézése, amelyek meghaladják a belsô hatóság illetékességét, ki kell kérnie azonban a többi megyéspüspökök véleményét, ha az intézmény több egyházmegyére terjed ki.
–2. §. A megyéspüspök egyes esetekre vonatkozóan felmentést adhat a szabályzat alól.

596. kán. -- 1. §. Az intézmények elöljárói és káptalanjai a tagok felett az egyetemes jogban és a szabályzatban meghatározott hatalommal rendelkeznek.
–2. §. A pápai jogú klerikusi szerzetes intézményekben ezenfelül kormányzati egyházi hatalommal is rendelkeznek mind külsô, mind belsô fórumon.
–3. §. Az 1. §-ban említett hatalomra vonatkozóan alkalmazni kell a 131., 133., valamint a 137--144. kán. elôírásait.

597. kán. -- 1. §. A megszentelt élet valamely intézményébe felvételt nyerhet bármely katolikus, ha megvan a helyes szándéka, rendelkezik az egyetemes és a saját jogban megkívánt tulajdonságokkal, és semmi akadály nem gátolja.
–2. §. Senki sem vehetô fel megfelelô elôkészület nélkül.

598. kán. -- 1. §. Minden egyes intézménynek jellegére és sajátos céljaira való tekintettel meg kell határoznia szabályzatában a tisztaság, a szegénység és az engedelmesség evangéliumi tanácsai megtartásának a saját életformájához szabott módját.

–2. §. Az összes tagok pedig nemcsak az evangéliumi tanácsok hűséges és teljes megtartására vannak kötelezve, hanem arra is, hogy az intézmény saját jogának megfelelôen éljenek, és így törekedjenek az állapotuknak megfelelô tökéletességre.

599. kán. -- A mennyek országáért vállalt tisztaság evangéliumi tanácsa, mely az eljövendô világ jele és az osztatlan szívben a bôségesebb termékenység forrása, magában foglalja a celibátusban való teljes önmegtartóztatás kötelességét.

600. kán. -- A szegénység evangéliumi tanácsa annak a Krisztusnak a követése, aki noha gazdag volt, értünk szegénnyé lett; megkívánja a valóságban és lélekben szegény, józanul munkálkodó és a földi gazdagságtól idegen életmódon kívül az egyes intézmények saját joga szerinti függôséget és korlátozást is a javak használatában és a velük való rendelkezésben.

601. kán. -- Az engedelmességnek a mindhalálig engedelmes Krisztus követésében hittel és szeretettel vállalt evangéliumi tanácsa arra kötelez, hogy akaratunkat alávessük a törvényes elöljáróknak mint Isten helyetteseinek, amikor a saját szabályzatnak megfelelôen parancsot adnak.

602. kán. -- A minden egyes intézményre jellemzô testvéri életet, amely révén a tagok valamennyien Krisztusban mintegy különleges családdá egyesülnek, úgy kell meghatározni, hogy mindnyájuk számára kölcsönös segítséget jelentsen saját hivatásuk betöltésére. A szeretetben gyökerezô és azon alapuló testvéri közösség révén a tagok lesznek a Krisztusban való egyetemes kiengesztelôdés példái.

603. kán. -- 1. §. A megszentelt élet intézményein kívül, az egyház elismeri a remete vagy anachoréta életformát is, melyben a krisztushívôk a világtól szigorúbban elkülönülve a magány csendje, az állandó imádság és vezeklés által Isten dicsôségére és a világ üdvösségére áldozzák életüket.
–2. §. A remetét akkor ismeri el a jog a megszentelt életben Istennek ajánlott személynek, ha a megyéspüspök kezébe tett fogadalommal vagy más szent kötelékkel nyilvánosan vállalja a három evangéliumi tanács megtartását, és sajátos életformáját az ô vezetése alatt éli.

604. kán. -- 1. §. A megszentelt élet e formáihoz csatlakozik a szüzek rendje, akiket -- amikor megvallják Krisztus szorosabb követésére irányuló szent szándékukat -- a megyéspüspök a jóváhagyott liturgikus szertartás szerint Istennek szentel, Krisztussal, Isten Fiával, misztikus módon eljegyez és az egyház szolgálatára avat.
–2. §. Hogy elhatározásukat hűségesen megtartsák, és az egyház életformájukkal összhangban álló szolgálatát egymást kölcsönösen támogatva végezzék, a szüzek társulhatnak egymással.

605. kán. -- A megszentelt élet új formáinak jóváhagyása kizárólag az Apostoli Szentszéknek van fenntartva. A megyéspüspökök pedig törekedjenek felismerni a megszentelt életnek a Szentlélektôl az egyházra bízott új adományait, támogassák kezdeményezôiket, hogy elhatározásukat minél jobban kifejezzék és megfelelô szabályzattal védelmezzék, különösen az ebben a részben található általános szabályok alkalmazásával.

606. kán. -- A megszentelt élet intézményeire és ezek tagjaira vonatkozó jelen rendelkezések egyaránt érvényesek mindkét nemre, hacsak a szöveg összefüggésébôl vagy a dolog természetébôl más nem nyilvánvaló.
==========

II. CÍM
A szerzetes intézmények

607. kán. -- 1. §. A szerzetesélet mint az egész személyiség megszentelése az egyházban azt az Istentôl alapított csodálatos együttlétet nyilvánítja ki, amely az eljövendô élet jele. Így a szerzetes a maga teljes odaadását mint Istennek szánt áldozatot valósítja meg., és így egész léte folyamatos istentiszteletté válik a szeretetben.
–2. §. A szerzetes intézmény olyan társaság, amelyben a tagok a saját jog szerint nyilvános, örök vagy ideiglenes, az idô lejártával azonban megújítandó fogadalmat tesznek, és közösségben testvéri életet élnek.
–3. §. Az a nyilvános tanúságtétel, amivel a szerzetesek Krisztusnak és az egyháznak tartoznak, a világtól való olyan elkülönüléssel jár, mely az egyes intézmények jellegének és céljának megfelel.

I. FEJEZET
A SZERZETESHÁZAK, LÉTESÍTÉSÜK ÉS MEGSZÜNTETÉSÜK

608. kán. -- A szerzetes közösségnek szabályosan létesített házban kell laknia a jognak megfelelôen rendelt elöljáró fennhatósága alatt; az egyes házaknak legalább kápolnájuk legyen, melyben az eucharisztiát ünneplik és ôrzik, hogy valóban az legyen a közösség középpontja.

609. kán. -- 1. §. A szerzetes intézmény házait a szabályzat szerint illetékes hatóság létesíti a megyéspüspök elôzetes írásbeli beleegyezésével.
–2. §. Apácák monostorainak létesítéséhez ezenkívül az Apostoli Szentszék engedélye is szükséges.

610. kán. -- 1. §. A házak alapításakor szem elôtt kell tartani az egyház és az intézmény hasznát, és biztosítani kell mindazt, ami a tagok szerzeteséletének szabályos menetéhez szükséges az intézmény saját célja és szelleme szerint.
–2. §. Ne létesítsenek házat, ha a tagok szükségleteinek megfelelô fedezésére nem lehet józanul számítani.

611. kán. -- A megyéspüspök beleegyezése valamely intézmény szerzetházának létesítéséhez magában foglalja a jogot:
–1. az intézmény sajátos jellegének és céljának megfelelô életvitelhez;
–2. az intézmény saját hivatásának jog szerinti gyakorlásához, teljesítve a beleegyezésben foglalt feltételeket;
–3. klerikusi intézmények esetén templom birtoklására, az 1215. kán. 3. §-ának fenntartásával, és a szent szolgálatok végzésére a jog elôírása szerint.

612. kán. -- Hogy egy szerzetházat a létesítés célkitűzéseitôl eltérô apostoli munkára szánjanak, szükséges a megyéspüspök beleegyezése; nincs viszont erre szükség, ha az alapítás törvényeinek megtartásával, csupán a belsô kormányzás és fegyelem terén eszközölnek változtatásokat.

613. kán. -- 1. §. Szabályozott kanonokok és monasztikus szerzetesek saját elöljáró kormányzása és gondja alá tartozó szerzetháza önálló, hacsak a szabályzat mást nem mond.

–2. §. Az önálló ház elöljárója a jog értelmében nagyobb elöljáró.

614. kán. -- Apácák olyan monostorai, amelyek egy férfi intézményhez társultak, megtartják saját életformájukat és vezetésüket a szabályzat szerint. A kölcsönös jogokat és kötelezettségeket úgy kell meghatározni, hogy a társulás a lelki elôhaladást szolgálja.

615. kán. -- Ha az önálló monostor saját elöljáróján kívül más nagyobb elöljáróval nem rendelkezik, és más szerzetes intézménnyel nincs úgy társítva, hogy annak elöljárója a szabályzatban meghatározott valódi hatalommal rendelkeznék a monostor fölött, akkor az ilyen monostor a jognak megfelelôen a megyéspüspök különös felügyeletére van bízva.

616. kán. -- 1. §. A szabályosan létesített szerzetházat a legfôbb elöljáró szüntetheti meg a szabályzat szerint, a megyéspüspök megkérdezése után. A megszüntetett ház javai felôl az intézmény saját jogának kell rendelkeznie, tiszteletben tartva az alapítók vagy felajánlók akaratát és a törvényesen szerzett jogokat.
–2. §. Valamely intézmény egyetlen házának megszüntetése az Apostoli Szentszékre tartozik, neki van ilyenkor fenntartva a javak felôl való rendelkezés is.
–3. §. A 613. kán. szerinti önálló ház megszüntetése az egyetemes káptalan joga, hacsak a szabályzat mást nem rendel.
–4. §. Apácák önálló monostorának megszüntetése az Apostoli Szentszékre tartozik, megtartva -- ami a javakat illeti -- a szabályzat elôírásait.

II. FEJEZET
AZ INTÉZMÉNYEK KORMÁNYZÁSA

1. CIKKELY
Az elöljárók és a tanácsok

617. kán. -- Az elöljárók az egyetemes és a saját jog szerint töltsék be tisztüket és gyakorolják hatalmukat.

618. kán. -- Az elöljárók Istentôl az egyház szolgálata által kapott hatalmukat a szolgálat szellemében gyakorolják. Tisztségük betöltésében ezért igazodjanak Isten akaratához, úgy irányítsák alárendeltjeiket mint Isten gyermekeit, és az emberi személy iránti tisztelettel segítsék elô önkéntes engedelmességüket. Szívesen hallgassák meg ôket, támogassák az intézmény és az egyház javára szolgáló együttes törekvésüket, érintetlenül megmarad azonban a hatalmuk a teendôk eldöntésére és megparancsolására.

619. kán. -- Az elöljárók serényen lássák el hivatalukat, és a rájuk bízott tagokkal együtt törekedjenek arra, hogy Krisztusban testvéri közösséget építsenek fel, és abban Istent mindennél jobban keressék és szeressék. A tagokat tehát gyakran táplálják Isten igéjének eledelével, és irányítsák ôket a szent liturgia ünneplésére. Mutassanak példát nekik az erények gyakorlásában és saját intézményük törvényeinek és hagyományainak megtartásában; személyes szükségleteikrôl megfelelô módon gondoskodjanak, szorgalmasan gondozzák és látogassák a betegeket, feddjék meg a nyugtalanokat, vigasztalják a kislelkűeket, legyenek türelmesek valamennyiükkel szemben.

620. kán. -- Nagyobb elöljárók azok, akik az egész intézményt vagy annak egy tartományát vagy azzal egyenrangú részét vagy önálló házát vezetik, valamint ezek helyettesei. Ezekhez járul még a prímás apát és a monasztikus kongregáció elöljárója, jóllehet ôk nem

rendelkeznek mindazzal a hatalommal, amit az egyetemes jog a nagyobb elöljáróknak tulajdonít.

621. kán. -- Tartománynak nevezzük azt a több házból álló egységet, amely ugyanazon elöljáró vezetése alatt, az illetô intézmény közvetlen részét alkotja, és amelyet törvényes hatóság kánonilag létesített.

622. kán. -- A legfôbb elöljárónak az intézmény minden tartománya, háza, és tagja felett hatalma van, melyet a saját jog szerint kell gyakorolnia; a többi elöljárók tisztségük határai között rendelkeznek hatalommal.

623. kán. -- Hogy a tagok az elöljárói tisztségre érvényesen nyerjenek kinevezést vagy választást, szükséges a saját jogban, vagy nagyobb elöljáró esetén a szabályzatban meghatározandó megfelelô idô eltelte az örök vagy végleges fogadalomtétel után.

624. kán. -- 1. §. Az elöljárókat az intézmény természete és igényei szerinti meghatározott és megfelelô idôtartamra rendeljék, hacsak a szabályzat a legfôbb elöljáróra és az önálló házak elöljáróira nézve másként nem rendelkezik.
–2. §. A saját jog megfelelô szabályokkal gondoskodjék arról, hogy a megszabott idôre rendelt elöljárók ne viseljék túl hosszan megszakítás nélkül kormányzati hivatalukat.
–3. §. Tisztségük idôtartama alatt viszont a saját jogban megállapított okok miatt elmozdíthatók hivatalukból, vagy más hivatalba helyezhetôk át.

625. kán. -- 1. §. Az intézmény legfôbb elöljáróját a szabályzat elôírásai szerint kánoni választással jelöljék ki.
–2. § A 615. kán. szerint önálló monostor elöljárójának, valamint az egyházmegyei jogú intézmény legfôbb elöljárójának választásakor a fôszékhely püspöke elnököl.
–3. §. A többi elöljárót a szabályzat szerint rendeljék, de úgy, hogy választás esetén legyen szükséges az illetékes nagyobb elöljáró megerôsítése, az elöljáró által való kinevezés esetén pedig elôzze meg alkalmas tanácskozás.

626. kán. -- Az elöljárók a hivatalok betöltésében, a tagok pedig a választásokban tartsák meg az egyetemes és a saját jog elôírásait, kerüljenek bármiféle visszaélést vagy személyválogatást, és egyedül Istent meg az intézmény javát szem elôtt tartva nevezzék ki, illetôleg válasszák meg azokat, akiket az Úrban valóban méltóknak és alkalmasaknak ítélnek. Tartózkodjanak ezenkívül választások esetén az akár közvetlen, akár közvetett korteskedéstôl, akár maguk, akár mások érdekében.

627. kán. -- 1. §. A szabályzat szerint legyen az elöljáróknak saját tanácsuk; ennek munkáját tisztségük gyakorlása során igénybe is kell venniük.
–2. §. Az egyetemes jogban elôírt eseteken kívül a saját jognak kell meghatároznia azokat az eseteket, amelyekben az érvényes cselekvéshez hozzájárulás, illetôleg tanács szükséges, melyet a 127. kán. szerint kell kikérni.

628. kán. -- 1. §. Az intézmény saját joga szerint tisztségükre kijelölt elöljárók ugyanazon saját jog szabályai szerint látogassák meghatározott idôben a rájuk bízott házakat és tagokat.
–2. §. A megyéspüspök joga és kötelessége a szerzetesi fegyelemre vonatkozóan is látogatni; 1. a 615. kán.-ban említett önálló monostorokat; 2. az egyházmegyei jogú intézmények saját területén levô házait.

–3. §. A tagok legyenek bizalommal a vizitátorral szemben, törvényes kérdéseire kötelesek válaszolni az igazság szerint a szeretetben; senkinek sem szabad bármi módon eltéríteni a tagokat ettôl a kötelességüktôl, sem a látogatás célját más módon akadályozni.

629. kán. -- Az elöljárók a maguk házában tartózkodjanak, és azt csakis saját joguk szabályai szerint hagyják el.

630. kán. -- 1. §. Az elöljárók ismerjék el a tagokat megilletô szabadságot a bűnbánat szentsége és a lelki irányítás terén, megtartva mégis az intézmény fegyelmét.
–2. §. Legyen gondjuk az elöljáróknak saját joguk szabályai szerint arra, hogy alkalmas gyóntatók álljanak a tagok rendelkezésére, hogy náluk gyakran gyónhassanak.
–3. §. Az apácák monostoraiban, a növendékházakban és a nagyobb létszámú laikusi közösségekben legyenek a helyi ordináriustól -- a közösséggel való tanácskozás alapján -- jóváhagyott rendes gyóntatók, anélkül azonban, hogy a hozzájuk járulás legcsekélyebb kötelezettsége is fennállna.
–4. §. Az elöljárók csakis akkor hallgassák meg alattvalóik gyónását, ha a tagok önként kérik.
–5. §. A tagok bizalommal forduljanak az elöljárókhoz; elôttük szabadon és önként feltárhatják lelküket. Az elöljáróknak azonban tilos bármi módon is rábírni a tagokat arra, hogy feltárják elôttük lelkiismeretüket.

2. CIKKELY
A káptalanok

631. kán. -- 1. §. Az egyetemes káptalant, amely az intézményben a szabályzatnak megfelelôen a legfôbb hatalommal rendelkezik, úgy kell kialakítani, hogy az egész intézményt képviselje, és szeretetben való egységének valódi jelévé váljék. Fô feladata: megvédeni az intézménynek az 578. kán.-ban említett örökségét, elôsegíteni az ennek megfelelô alkalmas megújulást, megválasztani a legfôbb elöljárót, megtárgyalni a nagyobb jelentôségű ügyeket, valamint olyan szabályokat kiadni, amelyeknek mindenki engedelmességgel tartozik.
–2. §. A káptalan összetételét és hatalmának terjedelmét a szabályzatban kell meghatározni, a saját jog szabja meg közelebbrôl a káptalan lefolyásának rendjét, különösen a választások és az ügyek tárgyalása tekintetében.
–3. §. A saját jogban meghatározott szabályok szerint nemcsak a tartományok és helyi közösségek, de az egyes tagok is szabadon elküldhetik óhajaikat vagy javaslataikat az egyetemes káptalanra.

632. kán. -- A saját jog pontosan rögzítse azt, ami az intézmény más káptalanjaira vagy hasonló gyűléseire vonatkozik, tudniillik azok természetét, tekintélyét, összetételét, eljárási módját és megtartásuk idejét.

633. kán. -- 1. §. A részvételi vagy tanácsadó szervek a rájuk bízott tisztséget hűségesen töltsék be, az egyetemes és saját jog szerint, és a maguk módján fejezzék ki minden tag gondját és részvételét az egész intézmény vagy közösség javára.
–2. §. A részvétel és tanácskozás ilyen eszközeinek létesítésében és alkalmazásában bölcs megítéléssel kell eljárni, működési módjuk pedig álljon összhangban az intézmény jellegével és céljával.

3. CIKKELY
Az anyagi javak és kezelésük

634. kán. -- 1. §. Az intézmények, tartományok és házak magánál a jognál fogva jogi személyek, és mint ilyenek, képesek anyagi javak szerzésére, birtoklására, kezelésére és elidegenítésére, hacsak ezt a képességet a szabályzat ki nem zárja vagy nem korlátozza.
–2. §. Kerüljék azonban a fényűzés, valamint a mértéktelen nyereség és a vagyonhalmozás minden fajtáját.

635. kán. -- 1. §. A szerzetes intézmények anyagi javait mint egyházi javakat Az egyház anyagi javai című V. könyv szabályozza, hacsak más nincs kifejezetten kikötve.
–2. §. Mégis, minden intézmény állapítson meg megfelelô szabályokat a javak használatára és kezelésére, hogy így elôsegítse, védje és kifejezze a rá jellemzô szegénységet.

636. kán. -- 1. §. Minden intézményben és hasonlóképpen minden nagyobb elöljáró vezetése alatt álló tartományban legyen a nagyobb elöljárótól különbözô, a saját jog szerint rendelt gondnok, és ô kezelje a javakat az illetô elöljáró irányítása alatt. A helyi közösségekben is rendeljenek ki, amennyire lehetséges, a helyi elöljárótól különbözô gondnokot.
–2. §. A gondnokok és más vagyonkezelôk a saját jog szerint megállapított idôben és módon adjanak számot vagyonkezelésükrôl az illetékes hatóságnak.

637. kán. -- A 615. kán.-ban említett önálló monostorok évenként egyszer kötelesek számot adni a helyi ordináriusnak vagyonkezelésükrôl; a helyi ordináriusnak ezenfelül legyen joga betekinteni az egyházmegyei jogú szerzetházak gazdasági ügyeibe.

638. kán. -- 1. §. A saját jogra tartozik az egyetemes jog keretein belül meghatározni, hogy melyek azok az ügyletek, amelyek a rendes vagyonkezelés határát és módját túllépik, és hogy mi szükséges a rendkívüli vagyonkezelés ügyleteinek érvényességéhez.
–2. §. A rendes vagyonkezeléssel járó kiadásokat és jogcselekményeket az elöljárókon kívül, tisztségük határai között, a saját jogban erre kijelölt tisztségviselôk is érvényesen eszközölhetik.
–3. §. Az elidegenítés és bármiféle olyan ügylet érvényességéhez, amelyben a jogi személy vagyoni helyzete rosszabbá válhat, szükséges az illetékes elöljáró írásban, tanácsának beleegyezésével adott engedélye. Ha pedig olyan ügyletrôl van szó, mely meghaladja a Szentszék által arra a vidékre nézve meghatározott összeget, vagy ha fogadalom alapján az egyháznak adományozott dolgokról van szó, vagy akár művészeti, akár történelmi szempontból értékes dologról, szükséges ezenkívül magának a Szentszéknek az engedélye is.
–4. §. A 615. kán. szerinti önálló monostorok és az egyházmegyei jogú intézmények esetén szükséges még a helyi ordinárius írásban adott beleegyezése is.

639. kán. -- 1. §. Ha egy jogi személy adósságokat vagy kötelezettségeket vont magára, akár az elöljárók engedélyével is, magának kell értük felelnie.
–2. §. Ha egy tag elöljárói engedéllyel a maga javait illetôen vállalt ilyesmit, maga tartozik felelôsséggel, ha viszont az elöljáró megbízásából az intézmény ügyében járt el, az intézménynek kell felelnie.
–3. §. Ha egy szerzetes elöljárói engedély nélkül vállalt ilyesmit, neki magának kell felelnie, nem a jogi személynek.
–4. §. Maradjon azonban érvényes, hogy azzal szemben, akinek a megkötött szerzôdésbôl vagyoni elônye származott, mindig keresettel lehet élni.
–5. §. A szerzetes elöljárók tartózkodjanak attól, hogy engedélyt adjanak adósságok vállalására, hacsak biztosan meg nem állapítható, hogy a szokásos bevételekbôl a kamatokat is ki lehet egyenlíteni, és nem túlságosan hosszú idôn belül törvényes törlesztéssel az alaptôkét is vissza lehet téríteni.

640. kán. -- Az intézmények a helyi viszonyok figyelembevételével törekedjenek mintegy közösségi tanúságot tenni a szeretetrôl és a szegénységrôl, és erejükhöz képest adjanak valamit javaikból az egyház szükségleteire és a rászorulók fenntartására.

III. FEJEZET
A JELENTKEZÔK FELVÉTELE ÉS A TAGOK KÉPZÉSE

1. CIKKELY
Felvétel a noviciátusba

641. kán. -- A jelentkezôk noviciátusba való felvételének joga a nagyobb elöljárókat illeti meg, a saját jog szabálya szerint.

642. kán. -- Az elöljárók éber gondossággal csak azokat vegyék fel, akik nemcsak megkívánt korúak, hanem egészségesek, adottságuk szerint alkalmasak és az intézmény sajátos életének vállalásához eléggé érettek is; az egészség, az adottságok és az érettség megállapításában -- ha szükséges -- vegyenek igénybe szakértôket is, fenntartva a 220. kán. elôírását.

643. kán. -- 1. §. Érvénytelenül nyer felvételt a noviciátusba:
–1. aki még nem töltötte be tizenhetedik életévét;
–2. a házastárs, amíg a házasság fennáll;
–3. aki a megszentelt élet valamely intézményében szent kötelékkel ténylegesen el van kötelezve, vagy az apostoli élet valamely társaságába nyert tagként felvételt, fenntartva a 684. kán. elôírását;
–4 aki az intézménybe erôszak, súlyos félelem vagy megtévesztés hatására lép be, vagy akit az elöljáró hasonló módon befolyásolva vesz fel;
–5. aki eltitkolta, hogy a megszentelt élet valamely intézményébe, vagy az apostoli élet valamely társaságába tagként felvételt nyert.
–2. § A saját jog rendelhet az érvénytelenség terhe alatt is egyéb felvételi akadályokat vagy feltételeket.

644. kán. -- Az elöljárók ne vegyenek fel a noviciátusba világi klerikusokat saját ordináriusuk megkérdezése nélkül, sem olyan adósokat, akik nem képesek kifizetni tartozásukat.

645. kán. -- 1. §. Mielôtt a noviciátusba felvételt nyernének, a jelentkezôk kötelesek igazolni keresztségüket, bérmálásukat, valamint szabad állapotukat.
–2. §. Ha klerikusok vagy olyanok felvételérôl van szó, akik a megszentelt élet más intézményéhez vagy az apostoli élet társaságához vagy valamely szemináriumhoz tartoztak, mindezeken kívül szükséges az illetô helyi ordináriusnak vagy az intézmény, illetve társaság nagyobb elöljárójának vagy a szeminárium rektorának igazolása.
–3. §. A saját jog más igazolásokat is megkívánhat a jelentkezôk szükséges alkalmasságáról vagy az akadályoktól való mentességükrôl.
–4. §. Az elöljárók, ha szükségesnek látják, más felvilágosításokat is kérhetnek, akár titokban is.

2. CIKKELY
A noviciátus és a novíciusok képzése

646. kán. -- A noviciátusnak, amellyel az intézményben való élet elkezdôdik, az a rendeltetése, hogy a novíciusok az illetô intézmény életmódját megtapasztalják, szívüket és

lelküket annak szelleme szerint alakítsák, és hogy szándékuk és alkalmasságuk bebizonyosodjék.

647. kán. -- 1. §. A noviciátus házának létesítése, áthelyezése és eltörlése az intézmény legfôbb elöljárójának, tanácsa beleegyezésével, írásban adott határozatával történik.
–2. §. A noviciátust, hogy érvényes legyen, az erre a célra szabályosan kijelölt házban kell letölteni. Különleges esetekben, kivételképpen, a legfôbb elöljáró -- tanácsa beleegyezésével adott -- engedélye alapján, a jelentkezô a noviciátust az intézmény más házában is letöltheti valamely kipróbált szerzetes vezetése mellett, aki a novíciusmestert helyettesíti.
–3. §. A nagyobb elöljáró megengedheti, hogy a novíciusok közössége egy bizonyos idôt az intézmény másik, általa kijelölt házában töltsön.

648. kán. -- 1. §. A noviciátusnak, hogy érvényes legyen, magában a noviciátusi közösségben eltöltendô tizenkét hónapig kell tartania, fenntartva a 647. kán. 3. §-ának elôírását.
–2. §. A novíciusok képzésének teljessé tételéhez a szabályzat az 1. §- ban megjelölt idôn túl megállapíthat egy vagy több a noviciátusi közösségen kívül, apostoli gyakorlatban eltöltendô idôszakot is.
–3. §. A noviciátus két évnél hosszabb ne legyen.

649. kán. -- 1. §. Fenntartva a 647. kán. 3. §-ának és a 648. kán. 2. §- ának elôírását, az akár egybefüggô, akár megszakításokkal számított három hónapot meghaladó távollét a noviciátusi házból érvénytelenné teszi a noviciátust. A tizenöt napot meghaladó távollétet pótolni kell.
–2. §. Az illetékes nagyobb elöljáró engedélyével az elsô fogadalomtételt idô elôtt el lehet végezni, de nem több, mint tizenöt nappal.

650. kán. -- 1. §. A noviciátus célja megkívánja, hogy a novíciusok a mester irányítása mellett nevelôdjenek a saját jogban meghatározandó képzési terv szerint.
–2. §. A novíciusok irányítása a nagyobb elöljárók fennhatósága alatt egyedül a novíciusmesternek van fenntartva.

651. kán. -- 1. §. A novíciusmester legyen az intézménynek örök fogadalmas tagja, és kapjon törvényes kijelölést.
–2. §. A mester mellé, ha szükséges, munkatársak adhatók; ezek legyenek neki alárendelve a noviciátus irányítása és a képzési terv tekintetében.
–3. §. A novíciusok képzését olyan gondosan felkészült tagok vezessék, akik más feladatokkal nincsenek megterhelve, és így tisztségüket gyümölcsözôen és tartósan tudják betölteni.

652. kán. -- 1. §. A mester és munkatársai feladata a novíciusok hivatását megvizsgálni és kipróbálni, továbbá fokozatosan ránevelni ôket az intézmény sajátos jellegének megfelelô tökéletes életmód szabályszerű folyatására.
–2. §. A novíciusokat vezessék az emberi és keresztény erények gyakorlására, vezessék ôket az imádság és önmegtagadás révén a tökéletesség teljesebb útjára, tanítsák meg ôket az üdvösség titkáról való szemlélôdésre és a Szentírás olvasására meg a róla való elmélkedésre, készítsék fel ôket az istentiszteletnek a szent liturgiában való gyakorlására, tanítsák meg ôket arra, hogy hogyan éljenek Krisztusban az evangéliumi tanácsok révén Istennek és az embereknek szentelt életet, kapjanak oktatást az intézmény jellegérôl és szellemérôl, céljáról és fegyelmérôl, történetérôl és életérôl, valamint itassák át ôket az egyház és annak szent pásztorai iránti szeretettel.
–3. §. A novíciusok saját felelôsségük tudatában úgy működjenek együtt cselekvô módon mesterükkel, hogy az isteni hivatás kegyelmének híven megfeleljenek.

–4. §. Az intézmény tagjai a maguk részérôl életpéldájukkal és imádságukkal igyekezzenek együttműködni a novíciusok nevelésének munkájában.
–5. §. A 648. kán. 1. §-ában említett noviciátusi idôt a sajátos értelemben vett képzésre fordítsák, tehát a novíciusok ne foglalkozzanak olyan tanulmányokkal és feladatokkal, amelyek nem közvetlenül ezt a képzést szolgálják.

653. kán. -- 1. §. A novícius az intézményt szabadon elhagyhatja, az intézmény illetékes hatósága pedig elküldheti ôt.
–2. §. A noviciátus elteltével, ha a novíciust alkalmasnak ítélik, bocsássák ideiglenes fogadalomra, különben küldjék el; ha alkalmassága kétséges marad, a nagyobb elöljárónak joga van a próbaidôt meghosszabbítani a saját jog szerint, de legfeljebb hat hónappal.

3. CIKKELY

A szerzetesi fogadalomtétel

654. kán. -- A szerzetesi fogadalomtétel révén a tagok nyilvános fogadalommal magukra vállalják a három evangéliumi tanács megtartását, az egyház szolgálata által Istennek szentelôdnek, és tagként felvételt nyernek az intézménybe a jogban meghatározott jogokkal és kötelezettségekkel. 655. kán. -- Ideiglenes fogadalmat a saját jogban meghatározott idôre tegyenek, de ez ne legyen három évnél rövidebb, sem hat évnél hosszabb.

656. kán. -- Az ideiglenes fogadalom érvényességéhez szükséges:
–1. hogy a fogadalomtevô legalább tizennyolcadik életévét betöltött személy legyen;
–2. hogy az illetônek érvényesen letöltött noviciátusa legyen;
–3. hogy az illetékes elöljáró az illetôt tanácsa szavazatával, a jog szerint, szabadon fogadalomra bocsássa;
–4. hogy a fogadalmat kifejezetten és erôszak, súlyos megfélemlítés vagy megtévesztés nélkül tegyék le;
–5. hogy a fogadalmat személyesen vagy más által a törvényes elöljáró vegye ki.

657. kán. -- 1. §. Ha eltelt az az idô, amire a fogadalmat tették, a szerzetest, amennyiben önként kéri, és alkalmasnak ítélik, bocsássák a fogadalom megújítására vagy az örök fogadalomra, különben távozzék.
–2. §. Ha azonban alkalmasnak látszik, a saját jog szerint az illetékes elöljáró meghosszabbíthatja az ideiglenes fogadalom idôszakát, úgy azonban, hogy az egész idô, mely alatt a tagot ideiglenes fogadalmak kötelezik, ne haladja meg a kilenc évet.
–3. §. Az örök fogadalmat megfelelô okból elôre lehet hozni, de legfeljebb csak három hónappal.

658. kán. -- A 656. kán. 3., 4. és 5. sz-ában említett, valamint más, a saját jogban kikötött feltételeken kívül, az örök fogadalom érvényességéhez szükséges:
–1. legalább a huszonegyedik életév betöltése;
–2. elôzetes ideiglenes fogadalom, amelynek legalább három évig kell tartania, fenntartva a 657. kán. 3. §-át.

4. CIKKELY

A szerzetesek képzése

659. kán. -- 1. §. Az egyes intézményekben az elsô fogadalom után folytatódjék az összes tagok képzése, hogy teljesebben éljék az intézményre jellemzô életformát, és az intézmény küldetését jobban meg tudják valósítani.

–2. §. Ezért a saját jognak kell meghatározni a képzés rendjét és idôtartamát, mégpedig úgy, ahogyan ezt az egyház szükségleteire, valamint az emberek és a kor adottságaira való tekintettel az intézmény célja és jellege megkívánja.
–3. §. Azoknak a tagoknak a képzését, akik a szent rendek felvételére készülnek, az egyetemes jog és az intézmény saját tanterve szabályozza.

660. kán. -- 1. §. A képzés legyen módszeres, alkalmazkodjék a tagok felfogóképességéhez, legyen lelki és apostoli, elméleti és egyben gyakorlati, és ha ez célszerű, foglalja magában a megfelelô akár egyházi, akár polgári képesítések megszerzését is.
–2. §. Ennek a képzésnek az idôtartama alatt a tagokat ne bízzák meg olyan hivatalokkal vagy munkákkal, amelyek a képzést akadályozzák.

661. kán. -- A szerzetesek egész életükön át serényen folytassák lelki, elméleti és gyakorlati önképzésüket, az elöljárók pedig gondoskodjanak számukra az ehhez szükséges eszközökrôl és idôrôl.

IV. FEJEZET
AZ INTÉZMÉNYEK ÉS TAGJAIK KÖTELESSÉGEI ÉS JOGAI

662. kán. -- A szerzetesek Krisztusnak az evangéliumban bemutatott és saját intézményük szabályzatában kifejezett követését életük legfôbb szabályának tekintsék.

663. kán. -- 1. §. Minden szerzetes elsô és legfôbb kötelessége az isteni dolgokról való szemlélôdés és az imádságban az Istennel való állandó egyesülés legyen.
–2. §. A tagok, amennyire lehet, naponta vegyenek részt az eucharisztikus áldozaton, vegyék magukhoz Krisztus szentséges testét, és imádják magát a szentségben jelenlevô Urat.
–3. §. Szánjanak idôt a Szentírás olvasására és az elmélkedésre, saját joguk elôírásai szerint, méltón végezzék a zsolozsmát, -- fenntartva a klerikusoknak a 276. kán. 2. § 3. sz-ában említett kötelezettségét --, és gyakorolják a jámborság egyéb formáit.
–4. §. Minden megszentelt élet példaképét és oltalmazóját, az Istenszülô Szüzet különleges tisztelettel illessék, ezt a rózsafüzér végzésével is gyakorolják.
–5. §. Hűségesen tartsák meg évente a szent lelkigyakorlat idejét.

664. kán. -- A szerzetesek állhatatosan fáradozzanak azon, hogy lelkük a megtérésben Isten felé forduljon, naponta vizsgálják meg lelkiismeretüket, és járuljanak gyakran a bűnbánat szentségéhez.

665. kán. -- 1. §. A szerzetesek lakjanak saját szerzetházukban, és tartsák meg a közös életet; ne távozzanak el onnan saját elöljárójuk engedélye nélkül. Ha pedig a házból való hosszabb távollétrôl van szó, a nagyobb elöljáró -- tanácsa beleegyezésével és megfelelô okból -- megengedheti az intézmény házán kívüli tartózkodást, de csak egy évnél nem hosszabb idôre, hacsak nem valamilyen betegség gyógykezelése, tanulmányok végzése vagy az intézmény nevében gyakorolt apostoli tevékenység indokolja a távollétet.
–2. §. Azt a tagot, aki a szerzetházból törvénytelenül, azzal a szándékkal van távol, hogy kivonja magát az elöljárók hatalma alól, az elöljárók gondosan keressék meg és segítsék, hogy visszatérjen és hivatásában megmaradjon.

666. kán. -- A tömegtájékoztatási eszközök használatában tartsák meg a szükséges óvatosságot, és kerüljék mindazt, ami sajátos hivatásuknak ártalmas, vagy ami a megszentelt személy tisztaságára veszélyes.

667. kán. -- 1. §. Tartsák meg minden házban az intézmény jellegének és küldetésének megfelelô klauzúrát úgy, ahogyan a saját jog meghatározza, de mindig legyen a szerzetháznak egy olyan része, amelyet kizárólag a tagoknak tartanak fenn.
–2. §. A szemlélôdô életre rendelt monostorokban szigorúbb klauzúra- fegyelmet kell tartani.
–3. §. A teljesen szemlélôdô életre rendelt apácamonostorok kötelesek a pápai, vagyis az Apostoli Szentszéktôl adott szabályok szerinti klauzúra megtartására. Az egyéb apácamonostoroknak a saját jellegüknek megfelelô és szabályzatukban meghatározott klauzúrát kell megtartaniuk.
–4. §. A megyéspüspöknek felhatalmazása van arra, hogy megfelelô okból belépjen az egyházmegyéje területén lévô apácamonostorok klauzúrájába, és hogy súlyos okból és a fônöknô beleegyezésével, megengedje másoknak a klauzúrába való bebocsátását vagy azt, hogy az apácák onnét kilépjenek, a valóban szükséges idôre.

668. kán. -- 1. §. A tagok elsô fogadalomtételük elôtt engedjék át vagyonuk kezelését annak, akinek akarják, és -- hacsak a szabályzat másként nem rendelkezik -- a vagyon használatáról és haszonélvezetérôl is szabadon intézkedjenek. Legalább az örök fogadalom letétele elôtt pedig készítsenek végrendeletet úgy, hogy az a világi jog szerint is érvényes legyen.
–2. §. Ezeknek az intézkedéseknek a megfelelô okból való megváltoztatásához és az anyagi javakkal kapcsolatos bármilyen ügylet végzéséhez a saját jog szerint illetékes elöljáró engedélye szükséges.
–3. §. Amit a szerzetes saját szorgalmával vagy az intézményre való tekintettek szerez, az intézménynek szerzi. Amihez pedig nyugdíj, segély, biztosítási díj címén bármi módon jut, az intézménynek szerzi, hacsak a saját jog másként nem rendelkezik.
–4. §. Aki az intézmény természete szerint javairól való teljes lemondásra köteles, ezt a lemondást, amennyire lehetséges, a világi jog szerint is érvényes formában tegye meg az örök fogadalom letétele elôtt úgy, hogy az a fogadalomtétel napjától legyen érvényes. Ugyanígy járjon el az örökfogadalmas, aki a saját jog szerint a legfôbb elöljáró engedélyével kíván vagyonáról részben vagy egészen lemondani.
–5. §. Az a fogadalmas, aki az intézmény jellegére való tekintettel minden vagyonáról lemondott, elveszíti szerzési és birtoklási jogát, és ezért a szegénységi fogadalmával ellenkezô cselekedetei érvénytelenek. Amit pedig lemondása után kap, az az intézményé lesz a saját jog szerint.

669. kán. -- 1. §. A szerzetesek megszentelt voltuk jeleként és a szegénység bizonyságául, viseljék az intézménynek a saját jog szerint készített ruháját.
–2. §. A sajátos ruhával nem rendelkezô intézmény klerikus szerzetesei viseljék a 284. kán. szerinti klerikusi öltözéket.

670. kán. -- Az intézmény köteles tagjai számára gondoskodni mindarról, ami a szabályzat szerint szükséges hivatásuk céljának szolgálatára.

671. kán. -- A szerzetes saját intézményén kívül ne vállaljon tisztségeket és hivatalokat a törvényes elöljáró engedélye nélkül.

672. kán. -- A szerzeteseket kötelezik a 277., 285., 286., 287. és 289. kán. elôírásai; a klerikus szerzeteseket ezenkívül kötelezik a 279. kán. 2. §-ának elôírásai is; pápai jogú laikusi intézményekben a 285. kán. 4. §-ában említett engedélyt megadhatja a saját nagyobb elöljárójuk.

V. FEJEZET
AZ INTÉZMÉNYEK APOSTOLI TEVÉKENYSÉGE

673. kán. -- Az összes szerzetesek apostoli tevékenysége elsôsorban megszentelt életük tanúságtételében áll; ezt kötelesek imádsággal és bűnbánattartással elôsegíteni.

674. kán. -- Az egészen a szemlélôdésre rendelt intézmények Krisztus titokzatos testében mindig kiemelkedô helyet foglalnak el. Ôk ugyanis a dicséret kiváló áldozatát ajánlják fel Istennek, Isten népét a szentség bôséges gyümölcseivel gazdagítják, példájukkal ösztönzik és titokzatos apostoli termékenységgel terjesztik. Ezért bármennyire is sürgetôen szükséges a tevékeny apostoli munka, ezeknek az intézményeknek a tagjait nem lehet kisegítô munkára igénybe venni a különbözô lelkipásztori szolgálatokban.

675. kán. -- 1. §. Az apostoli munkára rendelt intézményekben az apostoli tevékenység magának az intézménynek a természetéhez tartozik. Ezért a tagok egész életét hassa át az apostoli szellem, egész apostoli tevékenységüket pedig formálja a szerzetesi lelkiség.
–2. §. Az apostoli tevékenység mindig az Istennel való bensôséges egységbôl induljon ki, de erôsítse és táplálja is azt.
–3. §. Az apostoli tevékenységet az egyház nevében és megbízásából kell gyakorolni, és az egyházzal való közösségben kell végezni.

676. kán. -- Mind a férfiak, mind a nôk laikusi intézményei kiveszik részüket az irgalmasság lelki és testi cselekedetei által az egyház lelkipásztori feladatából, az embereknek pedig különbözô szolgálatokat tesznek; ezért maradjanak hűségesek hivatásuk kegyelméhez.

677. kán. -- 1. §. Az elöljárók és a tagok hűségesen tartsák meg az intézmény sajátos küldetését és feladatait, de okosan alkalmazzák azokat a különbözô korok és helyek szükségleteihez, még megfelelô új eszközök igénybevételével is.
–2. §. Azok az intézmények pedig, amelyekhez a krisztushívôk társulatai kapcsolódnak, különös gonddal segítsék ezeket, hogy családjuk eredeti szelleme hassa át ôket.

678. kán. -- 1. §. A szerzetesek alá vannak vetve a püspökök hatalmának, készséges engedelmességgel és tisztelettel tartoznak irántuk mindabban, ami a lelkek gondozását, az istentisztelet nyilvános gyakorlását és a többi apostoli munkát illeti.
–2. §. A külsô apostoli tevékenység gyakorlásában a szerzetesek saját elöljáróiknak is alá vannak rendelve, és kötelesek hűségesek maradni az intézmény fegyelméhez. Ennek a kötelességnek a teljesítését, ha szükséges, ne mulasszák el maguk a püspökök sürgetni.
–3. §. Szükséges, hogy a szerzetesek apostoli munkájának szervezésében a megyéspüspök és a szerzetes elöljárók közös tanácskozás alapján járjanak el.

679. kán. -- A megyéspüspök igen súlyos és sürgôs okból kitilthatja valamely szerzetes intézmény tagját egyházmegyéje területérôl, ha annak nagyobb elöljárója, figyelmeztetés után elmulasztotta, hogy intézkedjék az ügyben, az esetet azonban rögtön jelenteni kell a Szentszéknek.

680. kán. -- A különbözô intézmények között, valamint az intézmények és az egyházmegyés klérus között támogatni kell a rendezett együttműködést, továbbá össze kell hangolni a megyéspüspök irányítása alatt minden apostoli munkát és tevékenységet az egyes intézmények jellegének, céljának és az alapítási törvényeknek tiszteletben tartásával.

681. kán. -- 1. §. Azok a művek, melyeket a megyéspüspök szerzetesekre bíz, az illetô püspök fennhatósága és irányítása alatt álnak, fenntartva a szerzetes elöljáróknak a 678. kán. 2. és 3. §-ában említett jogait.
–2. §. Ezekben az esetekben a megyéspüspök és az intézmény illetékes elöljárója kössön írásbeli megállapodást, ebben többek között kifejezetten és pontosan határozzák meg mindazt, ami az elvégzendô munkára, a benne részt vevô tagokra és az anyagi kérdésekre vonatkozik.

682. kán. -- 1. §. Ha az egyházmegyében valamely egyházi hivatalt szerzetesre akarnak bízni, a szerzetest az illetékes elöljáró által végzett bemutatás alapján vagy legalább hozzájárulásával a megyéspüspök nevezi ki.
–2. §. A szerzetest a rábízott hivatalból tetszése szerint elmozdíthatja akár az ôt megbízó hatóság a szerzetes elöljáró értesítésével, akár az elöljáró a megbízó értesítésével; az elmozdításhoz a másik fél beleegyezésére egyiküknek sincs szüksége.

683. kán. -- 1. §. Azokat a templomokat vagy kápolnákat, amelyeket a krisztushívôk rendszeresen látogatnak, valamint a szerzetesekre bízott iskolákat és a vallásosság vagy az akár lelki, akár anyagi segítô szeretet más rájuk bízott műveit a megyéspüspök látogathatja akár személyesen, akár más által, a lelkipásztori látogatás alkalmával és szükség esetén egyébként is, de nem teheti ezt meg azokkal az iskolákkal, amelyek kizárólag az intézmény saját növendékei számára állnak nyitva.
–2. §. Ha esetleg valamilyen visszaélést fedezne fel, és a szerzetes elöljárót hiába figyelmeztette, saját hatalma alapján a megyéspüspök maga intézkedhet az ügyben.

VI. FEJEZET
A TAGOK KIVÁLÁSA AZ INTÉZMÉNYBÔL

1. CIKKELY
Átlépés más intézménybe

684. kán. -- 1. §. Örök fogadalmas tag nem léphet át saját intézményébôl más szerzetes intézménybe, kivéve ha mindkét intézmény legfôbb elöljárója engedélyezi, és mindkettôjük tanácsa is hozzájárul.
–2. §. Az illetôt legalább három évig tartó próbaidô elteltével lehet csak az új intézményben örök fogadalom tételére bocsátani, ha pedig ezt a fogadalmat nem akarja letenni, vagy az illetékes elöljárók nem járulnak hozzá, hogy letegye azt, térjen vissza az elôzô intézménybe, hacsak nem engedélyezik számára a szekularizácót.
–3. §. Hogy egy szerzetes ugyanannak az intézménynek vagy szövetkezésnek, illetve szövetségnek egyik önálló monostorából a másikba léphessen át, szükséges és elégséges mindkét monostor nagyobb elöljárójának és a befogadó monostor káptalanjának beleegyezése, fenntartva a saját jogban megszabott egyéb követelményeket; új fogadalomtétel nem szükséges.
–4. §. A saját jog határozza meg annak a próbatételnek az idejét és módját, amelynek a tag új intézményben való fogadalomtételét meg kell elôznie.
–5. §. Világi intézménybe vagy az apostoli élet társaságába, illetve azokból szerzetes intézményben történô átlépéshez a Szentszék engedélye szükséges, és az ô utasításait kell megtartani.

685. kán. -- 1. §. Az új intézményben való fogadalomtételig a fogadalmak érvényben maradnak, a tagnak azok a jogai és kötelességei pedig, melyekkel az elôzô intézményben rendelkezett, felfüggesztôdnek, a próbaidô elkezdésétôl azonban az illetô köteles az új intézmény saját jogának megtartására.

–2. §. Az új intézményben való fogadalomtétellel az illetô az új intézmény tagjává válik, elôzô fogadalmai, jogai és kötelességei pedig megszűnnek.

2. CIKKELY

Az intézménybôl való kilépés

686. kán. -- 1. §. Örök fogadalmasnak a legfôbb elöljáró tanácsának beleegyezésével, súlyos okból engedélyezheti az exklausztrációt, de legfeljebb három évre, és ha klerikusról van szó, annak a helyi ordináriusnak az elôzetes beleegyezésével, akinek a területén az illetônek tartózkodnia kell. Az engedély meghosszabbítása vagy három évnél hosszabb idôre szóló engedély megadása a Szentszéknek, vagy egyházmegyei jogú intézmény esetén a megyéspüspöknek van fenntartva.
–2. § Monasztikus apácák számára exklausztrációra vonatkozó engedélyt egyedül az Apostoli Szentszék adhat.
–3. §. Pápai jogú intézmény tagjára a Szentszék, egyházmegyei jogú intézmény tagjára a megyéspüspök súlyos okból, a méltányosság és a szeretet megtartásával ki is róhatja az exklausztrációt, ha a legfôbb elöljáró -- tanácsának beleegyezésével -- kéri.

687. kán. -- Az exklausztrált tag mentesül az új életkörülményeivel összeegyeztethetetlen kötelezettségeitôl, de elöljáróitól, sôt -- különösen ha klerikus az illetô -- a helyi ordináriustól is függô viszonyban és az ô gondozásuk alatt marad. Az intézmény ruháját viselheti, hacsak az engedély másként nem rendelkezik. Aktív és passzív szavazati joga azonban nincs.

688. kán. -- 1. §. Aki fogadalma idejének leteltekor ki akar lépni, elhagyhatja az intézményt.
–2. §. Aki ideiglenes fogadalmának lejárta elôtt súlyos okból kéri, hogy az intézményt elhagyhassa, pápai jogú intézményben a legfôbb elöljáró -- tanácsának beleegyezésével adott -- engedélye alapján teheti ezt; egyházmegyei jogú intézményekben pedig és a 615. kán.-ban említett monostorokban az engedély érvényességéhez szükséges, hogy megerôsítse annak a háznak a püspöke is, amelyhez az illetô tartozik.

689. kán. -- 1. §. Azt a tagot, akinek ideiglenes fogadalma éppen lejárt, megfelelô okok fennállása esetén az illetékes nagyobb elöljáró -- tanácsa meghallgatásával -- kizárhatja a következô fogadalomtételbôl.
–2. §. Az a fizikai vagy pszichikai betegség, amely -- még ha a fogadalomtétel után lépett is fel -- az 1. §-ban említett tagot, a szakértôk megítélése szerint alkalmatlanná teszi az intézményben való életre, okot ad arra, hogy az illetôt ne engedjék a fogadalom megújulására vagy örök fogadalom letételére, hacsak a betegség nem az intézmény hanyagságából vagy az intézményben végzett munka következtében lépett fel.
–3. §. Ha pedig a szerzetes az ideiglenes fogadalom érvényességi ideje alatt elmebetegségbe esett, nem bocsátható el az intézménybôl még akkor sem, ha új fogadalom letételére nem képes.

690. kán. -- 1. §. Aki a noviciátus elteltével vagy fogadalomtétel után törvényesen kilépett az intézménybôl, azt a legfôbb elöljáró -- tanácsának beleegyezésével -- visszaveheti a noviciátus megismétlésének kötelezettsége nélkül; ugyanazon elöljáró feladata lesz, hogy az ideiglenes fogadalomtételt megelôzô megfelelô próbát és az örök fogadalom letételét megelôzô fogadalmas idôt a 655. és 657. kán. szerint meghatározza.
–2. §. Ugyanilyen felhatalmazással rendelkezik az önálló monostor elöljárója is, tanácsának beleegyezésével.

691. kán. -- 1. §. Örök fogadalmas, csakis az Úr elôtt mérlegelt nagyon súlyos okokból kérjen engedélyt az intézménybôl való távozásra; kérését az intézmény legfôbb elöljárójának nyújtsa be, aki azt a maga és tanácsa véleményével együtt terjessze az illetékes hatóság elé.
–2. §. Az ilyen engedély megadása pápai jogú intézményekben az Apostoli Szentszéknek van fenntartva, egyházmegyei jogú intézményekben pedig megadhatja annak az egyházmegyének a püspöke is, amelyben az a ház áll, ahová az illetô tartozik.

692. kán. -- A törvényesen megadott és a taggal közölt távozási engedély, hacsak a közlés alkalmával maga a tag vissza nem utasítja, magánál a jognál fogva magával hozza a fogadalmak, valamint a fogadalomtételbôl származó összes kötelezettségek alóli felmentést.

693. kán. -- Ha a tag klerikus, ne adják meg az engedélyt, amíg nem talál olyan püspököt, aki ôt egyházmegyéjébe inkardinálja, vagy legalábbis próbaképpen befogadja. Ha próbaképpen fogadták be, öt év elteltével, magánál a jognál fogva inkardinálódik az egyházmegyébe, hacsak a püspök nem ellenzi.

3. CIKKELY
A tagok elbocsátása

694. kán. -- 1. §. Magánál a ténynél fogva elbocsátottnak kell tekinteni az intézménybôl azt a tagot, aki:
–1. a katolikus hittôl közismerten elpártolt;
–2. házasságot kötött vagy akár csak polgárilag is megkísérelt.
–2. §. Ezekben az esetekben a nagyobb elöljáró a bizonyítékok összegyűjtése után, tanácsával együtt késedelem nélkül nyilvánítsa ki ezt a tényt, hogy jogilag nyilvánvaló legyen az elbocsátás.

695. kán. -- 1. §. A tagot el kell bocsátani az 1397., 1398. és 1395. kán.-ban említett büntetendô cselekményekért, kivéve ha az 1395. kán. 2. §-ában említett büntetendô cselekmények esetén az elöljáró úgy véli, hogy az elbocsátás nem feltétlenül szükséges, és más módon kellôképpen gondoskodni lehet az illetô megjavításáról, az igazságosság helyreállításáról és a botrány helyrehozataláról.
–2. §. Ezekben az esetekben a nagyobb elöljáró, miután összegyűjtötte a tényeket és a beszámíthatóságra vonatkozó bizonyítékokat, hozza tudomására az elbocsátandó tagnak a vádat és a bizonyítékokat, lehetôséget adva neki a védekezésre. A nagyobb elöljáró és a jegyzô által aláírt összes iratokat, a tag írásban adott és általa aláírt válaszaival együtt a legfôbb elöljáróhoz kell továbbítani.

696. kán. -- 1. §. A tagot más okból is el lehet bocsátani, feltéve, hogy azok súlyosak, külsôk, beszámíthatók és jogilag bizonyítottak. Ilyenek: a megszentelt élet kötelességeinek rendszeres elhanyagolása; a szent kötelékek ismételt megsértése; az elöljárók törvényes parancsaival szemben súlyos dologban tanúsított makacs engedetlenség; a tag vétkes cselekvésmódjából eredô súlyos botrány; az egyházi tanítóhivatal által elítélt tanítások makacs vallása vagy terjesztése; nyilvános csatlakozás materialista vagy ateista színezetű ideológiákhoz; a 665. kán. 2. §-ában említett fél évig tartó törvénytelen távollét; más hasonló súlyosságú, esetleg az intézmény saját jogában meghatározott okok.
–2. §. Ideiglenes fogadalmas tag elbocsátásához a saját jogban megállapított, kevésbé súlyos okok is elegendôk.

697. kán. -- A 696. kán.-ban említett esetekben, ha a nagyobb elöljáró -- tanácsa meghallgatása után -- az elbocsátási eljárás megkezdése mellett dönt:

–1. gyűjtse össze vagy egészítse ki a bizonyítékokat;
–2. a tagot írásban vagy két tanú elôtt figyelmeztesse azzal a kifejezett fenyegetéssel, hogy el fogják bocsátani, ha nem tér jó útra; jelölje meg világosan az elbocsátás okát, és adjon teljes lehetôséget a tagnak a védekezésre; ha az intelem hiábavalónak bizonyul, a második figyelmeztetésre legalább tizenöt napnyi idô közbeiktatása után kerítsen sort;
–3. ha ez a figyelmeztetés is hiábavalónak bizonyult, és a nagyobb elöljáró tanácsával úgy ítéli, hogy eléggé bebizonyosodott a javíthatatlanság, és a tag védekezései elégtelenek, az utolsó figyelmeztetéstôl számított tizenöt nap eredménytelen eltelte után, a magának a nagyobb elöljárónak és a jegyzônek az aláírásával ellátott összes iratokat továbbítsa a legfôbb elöljáróhoz a tag saját aláírásával megerôsített válaszaival együtt.

698. kán. -- A 695. és 696. kán.-ban említett minden esetben mindig szilárdan megmarad a tag joga arra, hogy a legfôbb elöljáróval kapcsolatot teremtsen, és védekezését közvetlenül neki adja elô.

699. kán. -- 1. §. A legfôbb elöljáró az érvénytelenség terhe alatt, legalább négy tagból álló tanácsával testületileg járjon el a bizonyítékok, az érvek, és a védekezés pontos mérlegelésében, és ha titkos szavazással úgy döntöttek, a jogra és a tényekre vonatkozó indokoknak az érvényességéhez szükséges, legalább összefoglaló megjelölésével, adja ki az elbocsátó határozatot.
–2. §. A 615. kán.-ban említett önálló monostorokban az elbocsátással kapcsolatos döntés a megyéspüspökre tartozik, az elöljárónak hozzá kell továbbítania a tanácsa által megvizsgált iratokat.

700. kán. -- Az elbocsátó határozat csakis akkor érvényes, ha a Szentszék megerôsítette, vagyis hozzá kell felterjeszteni a határozatot és az összes iratokat; egyházmegyei jogú intézmény esetén a megerôsítésre annak az egyházmegyének a püspöke illetékes, ahol az a ház található, melyhez az illetô szerzetes tartozik. A határozatnak pedig -- ahhoz, hogy érvényes legyen -- jeleznie kell, hogy az elbocsátottnak joga van az értesítés kézhezvételétôl számított tíz napon belül az illetékes hatósághoz felfolyamodni. A felfolyamodásnak felfüggesztô hatálya van.

701. kán. -- A törvényes elbocsátással minden további nélkül megszűnnek a fogadalmak, valamint a fogadalomtételbôl eredô jogok és kötelességek. Ha pedig a tag klerikus, nem gyakorolhatja a szent rendet, amíg olyan püspököt nem talál, aki megfelelô próba után felveszi egyházmegyéjébe a 693. kán. szerint, vagy legalább megengedi neki a szent rendek gyakorlását.

702. kán. -- 1. §. Akik szerzetes intézménybôl törvényesen kiléptek, vagy onnan törvényesen elbocsátást nyertek, semmit nem követelhetnek az intézménytôl az ott végzett bármilyen munkájukért.
–2. §. Az intézmény mégis tartsa meg a méltányosságot és az evangéliumi szeretetet a belôle kivált taggal szemben.

703. kán. -- Súlyos külsô botrány vagy az intézményt fenyegetô igen súlyos kár esetén a nagyobb elöljáró, vagy ha a késedelem veszéllyel jár, a helyi elöljáró -- tanácsának beleegyezésével -- nyomban kiutasíthatja a tagot a szerzetesházból. A nagyobb elöljáró, ha szükséges, gondoskodjék az elbocsátási eljárás jog szerinti megindításáról, vagy adja át az ügyet az Apostoli Szentszéknek.

704. kán. -- Az intézménybôl bármi módon kivált tagokról történjék említés abban a jelentésben, amit az 592. kán. 1. §-a értelmében az Apostoli Szentszékhez kell küldeni.

VII. FEJEZET
A PÜSPÖKSÉGRE EMELT SZERZETESEK

705. kán. -- A püspökségre emelt szerzetes tagja marad intézményének, de engedelmességi fogadalma alapján egyedül a római pápának tartozik engedelmeskedni, és nem kötik azok a kötelezettségei, amelyekrôl józanul úgy ítéli, hogy helyzetével összeegyeztethetetlenek.

706. kán. -- Az elôbb említett szerzetes:
–1. ha fogadalomtétele révén vagyonának tulajdonjogát elvesztette, a neki jutó javak felett használati, haszonélvezeti és kezelési joggal rendelkezik; a megyéspüspök és a 381. kán. 2. §-ában említett egyéb személyek a részegyháznak szereznek tulajdont; a többiek az intézménynek vagy a Szentszéknek aszerint, hogy az intézmény birtokolhat-e vagy sem;
–2. ha a fogadalomtétel révén vagyonának tulajdonjogát nem vesztette el, azt a vagyont illetôen, ami az övé volt, visszanyeri a használat, a haszonélvezet és a kezelés jogát, amihez pedig ezután jut hozzá, azt teljesen magának szerzi;
–3. azokról a javakról pedig, amelyekhez nem személyére való tekintettel jut hozzá, mindkét esetben a felajánlók szándéka szerint kell rendelkeznie.

707. kán. -- 1. §. A kiérdemesült szerzetes püspök akár intézménye házain kívül is választhat magának lakóhelyet, hacsak az Apostoli Szentszék másként nem rendelkezett.
–2. §. Megfelelô és méltó eltartását illetôen, ha valamely egyházmegye szolgálatában állt, a 402. kán. 2. §-át kell megtartani, hacsak saját intézménye nem kíván gondoskodni ilyen ellátásról; egyébként pedig az Apostoli Szentszék más módon intézkedjék az ügyben.

VIII. FEJEZET
A NAGYOBB ELÖLJÁRÓK KONFERENCIÁI

708. kán. -- Hasznos és megengedett, hogy a nagyobb elöljárók konferenciák vagy tanácsok formájában társuljanak egymással, hogy így együttes erôvel munkálkodjanak mind az egyes intézmények céljának teljesebb elérésén -- mindig tiszteletben tartva az egyes intézmények önállóságát, jellegét és sajátos szellemét --, mind közös ügyek megtárgyalásán, mind a püspöki konferenciákkal és az egyes püspökökkel való megfelelô egyeztetés és együttműködés megvalósításán.

709. kán. -- A nagyobb elöljárók konferenciáinak legyen meg a Szentszéktôl jóváhagyott szabályzata; ilyen konferenciákat egyedül a Szentszék létesíthet és tehet jogi személlyé is, és az ô legfôbb irányítása alá tartoznak.
==========
A világi intézmények

III. CÍM
A világi intézmények

710. kán. -- A világi intézmény a megszentelt élet olyan intézménye, amelyben a világban élô krisztushívôk a szeretet tökéletességére törekszenek, és a világ megszentelését fôként belülrôl igyekeznek szolgálni.

711. kán. -- A világi intézmény tagja megszentelôdése által nem változtathatja meg a maga akár laikusi, akár klerikusi kánoni helyzetét Isten népe körében, fenntartva a jognak a megszentelt élet intézményeire vonatkozó elôírásait.

712. kán. -- Az 598--601. kán. elôírásainak fenntartásával a szabályzat állapítsa meg azokat a szent kötelékeket, amelyekkel az intézményben az evangéliumi tanácsokat vállalják, és határozza meg azokat a kötelességeket, amelyeket ezek a kötelékek létrehoznak, mindig megôrizve mégis az életmódban az intézmény sajátos világi jellegét.

713. kán. -- 1. §. Ezeknek az intézményeknek a tagjai saját megszentelôdésüket apostoli tevékenységben fejezik ki és gyakorolják, és kovász módjára törekszenek átitatni mindent az evangélium szellemével Krisztus testének erôsödésére és növekedésére.
–2. §. A világi tagok mint olyanok, akik a világban élnek és a világból jönnek, az egyház evangéliumhirdetô munkájában keresztény életük és elkötelezettségükhöz való hűségük tanúságtétele révén és azáltal a segítség által vesznek részt, amellyel az anyagi dolgoknak Isten szerinti rendezésén és a világnak az evangélium erejével való átformálásán munkálkodnak; de világi életmódjuknak megfelelôen felajánlják együttműködésüket az egyházi közösség szolgálatára is.
–3. §. A klerikus tagok megszentelt életük tanúságtétele révén, elsôsorban a papságon belül, különleges apostoli szeretettel nyújtanak segítséget testvéreiknek, Isten népének körében pedig szent szolgálatukkal a világ megszentelésén dolgoznak.

714. kán. -- A tagok rendes világi viszonyok között éljenek, egyedül vagy családjuk körében vagy testvéri csoportban a szabályzat szerint.

715. kán. -- 1. §. Az egyházmegyébe inkardinált klerikus tagok a megyéspüspöktôl függnek, kivéve abban, ami a saját intézményükben folyó megszentelt életre vonatkozik.
–2. §. Akiket pedig a 266. kán. 3. §-a szerint az intézménybe inkardinálnak, ha az intézmény saját feladataira vagy az intézmény vezetésére rendelik ôket, úgy függenek a püspöktôl, mint a szerzetesek.

716. kán. -- 1. §. Minden tag tevékenyen vegyen részt az intézmény életében, saját joguknak megfelelôen.
–2. §. Akik ugyanannak az intézménynek a tagjai, tartsák fenn egymással a közösséget, gondosan ügyeljenek a szellem egységére és az igaz testvériségre.

717. kán. -- 1. §. A szabályzatnak kell elôírnia a saját kormányzás módját, a vezetôk hivatali idejét és kijelölési módját.
–2. §. Ne jelöljenek ki legfôbb elöljárónak senki olyat, aki nem tagja végleges jelleggel az intézménynek.
–3. §. Akik az intézmény vezetésében részt vesznek, törekedjenek az intézmény egységes szellemének megôrzésére és a tagok tevékeny részvételének elômozdítására.

718. kán. -- Az intézmény vagyonkezelését, melynek ki kell fejeznie és elô kell segítenie az evangéliumi szegénységet, Az egyház anyagi javai című V. könyv, valamint az intézmény saját joga szabályozza. Ugyancsak a saját jognak kell meghatároznia az intézmény -- különösen gazdasági vonatkozású -- kötelezettségeit azokkal a tagokkal szemben, akik tevékenységüket neki szentelik.

719. kán. -- 1. §. Hogy a tagok hivatásuknak hűségesen megfeleljenek, és apostoli tevékenységük magából a Krisztussal való egységbôl eredjen, buzgón imádkozzanak, megfelelô módon olvassák a Szentírást, tartsák meg az évi lelkigyakorlatos idôt, és végezzék a lelki élet többi gyakorlatait a saját jog szerint.
–2. §. Az eucharisztia lehetôleg mindennapos ünneplése legyen egész megszentelt életük forrása és ereje.
–3. §. A bűnbánat szentségéhez szabadon járuljanak, és gyakran részesüljenek benne.
–4. §. A szükséges lelkiismereti irányítást szabadon nyerjék el, és ilyen jellegű tanácsokat, ha akarják, saját vezetôiktôl is igényeljenek.

720. kán. -- Az intézménybe való felvétel joga, mind a próbaidôre, mind az ideiglenes vagy örök, illetve végleges szent kötelékek vállalására bocsátás tekintetében tanácsukkal együtt a nagyobb vezetôket illeti, a szabályzatnak megfelelôen.

721. kán. -- 1. §. A kezdeti próbára érvénytelenül nyer felvételt:
–1. aki még nem nagykorú;
–2. akit a megszentelt élet valamely intézményéhez ténylegesen szent kötelékek kötnek, vagy tagként felvételt nyert az apostoli élet valamely társaságába;
–3. a házastárs, amíg a házasság fennáll.
–2. §. A szabályzatok más felvételi akadályokat is meghatározhatnak, akár a felvétel érvénytelenségének terhe alatt is, vagy egyéb feltételeket is szabhatnak.
–3. §. A felvételhez ezenkívül az is szükséges, hogy az illetô az intézmény sajátos életmódjának folytatásához szükséges érettséggel is rendelkezzék.

722. kán. -- 1. §. A kezdeti próbának arra kell irányulnia, hogy a jelentkezôk az illetô intézményre jellemzô isteni hivatásukat jobban megismerjék, és gyakorlatot szerezzenek az intézmény szellemében és életmódjában.
–2. §. Tanítsák meg kellôképpen a jelentkezôket az evangéliumi tanácsok szerinti életre és arra, hogy életüket teljességgel az apostoli tevékenységnek szenteljék, alkalmazva az evangelizációnak azokat a formáit, amelyek az intézmény céljának, szellemének és jellegének leginkább megfelelnek.
–3. §. Ennek a próbának, mely a szent kötelékeknek az intézményben való elsô vállalását megelôzi, és két évnél nem rövidebb, a módját és idejét a szabályzatban kell meghatározni.

723. kán. -- 1. §. Ha a kezdeti próba idejének elteltével a jelentkezôt alkalmasnak találják, a szent kötelékekkel megerôsítve vállalja a három evangéliumi tanácsot, vagy hagyja el az intézményt.
–2. §. Az elsô, öt évnél nem rövidebb idôre szóló tagként való felvétel a szabályzatok elôírása szerint ideiglenes legyen.
–3. §. Ennek a tagsági idônek az elteltével az alkalmasnak talált tagot vegyék fel örök vagy végleges, vagyis az idôre szóló kötöttségek újból és újból való megújításával járó tagságra.
–4. §. A végleges tagság a szabályzatban meghatározandó bizonyos jogkövetkezmények tekintetében az örökös tagsággal egyenlô megítélés alá esik.

724. kán. -- 1. §. A szent kötelékek elsô vállalása után a képzést állandóan folytatni kell a szabályzat szerint.
–2. §. A tagoknak az isteni és az emberi dolgok terén egyaránt képzést kell kapniuk, állandó lelki képzésükre pedig az intézmény vezetôinek komoly gondot kell fordítaniuk.

725. kán. -- Az intézmény a szabályzatban meghatározott valamilyen kötelékkel magához társíthat olyan más krisztushívôket, akik az intézmény szellemében törekszenek az evangéliumi tökéletességre, és részt vesznek az intézmény küldetésében.

726. kán. -- 1. §. Az ideiglenes tagság idejének lejártával a tag szabadon elhagyhatja az intézményt, vagy megfelelô okból a nagyobb vezetô -- tanácsának meghallgatásával -- a szent kötelékek megújításából kizárhatja.
–2. §. Az ideiglenesen felvett tag önkéntes kérésére súlyos okból, a legfôbb elöljárótól -- tanácsának beleegyezésével -- engedélyt kaphat a távozásra.

727. kán. -- 1. §. Az az örökre felvett tag, aki az intézményt el akarja hagyni, a dolognak az Úr elôtt való komoly mérlegelése után, a távozásra az engedélyt a legfôbb elöljáró útján az Apostoli Szentszéktôl kérje, ha az intézmény pápai jogú; egyébként a megyéspüspöktôl, amint a szabályzat meghatározza.
–2. §. Ha az intézménybe inkardinált klerikusról van szó, a 693. kán. elôírását kell megtartani.

728. kán. -- A távozási engedély törvényes megadásával megszűnik minden kötelék, valamint a tagságból eredô jogok és kötelességek is.

729. kán. -- A tagnak az intézménybôl való elbocsátása a 694. és 695. kán. szerint történik. A szabályzat határozzon meg más elbocsátási okokat is, de azok legyenek arányosan súlyosak, külsôk, beszámíthatók és jogilag bizonyítottak. Meg kell tartani továbbá a 697--700. kán.-ban meghatározott eljárási módot. Az elbocsátott személyre a 701. kán. elôírását kell alkalmazni.

730. kán. -- Ha a világi intézmény tagja egy másik világi intézménybe kíván átlépni, meg kell tartani a 684. kán. 1., 2., 4. § és a 685. kán. elôírásait; ahhoz pedig, hogy szerzetes intézménybe vagy az apostoli élet társaságába, illetve ezekbôl világi intézménybe lehessen átlépni, az Apostoli Szentszék engedélye szükséges, és az ô rendelkezéseit kell követni.
==========
Az apostoli élet társaságai

II. SZAKASZ
AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI

731. kán. -- 1. §. Az apostoli élet társaságai a megszentelt élet intézményeihez hasonlóak. Tagjaik szerzetesi fogadalmak nélkül követik a társaság sajátos apostoli célját, testvéri közösségben élnek saját életmódjuk szerint, és a szabályzat megtartása révén a szeretet tökéletességére törekszenek.
–2. §. Ezek között a társaságok között vannak olyanok is, melyeknek tagjai a szabályzatban meghatározott valamilyen kötelékkel vállalják az evangéliumi tanácsokat.

732. kán. -- Az 578--597. és 606. kán. rendelkezései alkalmazandók az apostoli élet társaságaira, figyelembe véve mégis az egyes társaságok természetét; a 731. kán. 2. §-ában említett társaságokra pedig az 598-- 602. kán. is alkalmazandó.

733. kán. -- 1. §. Ház létesítését és helyi közösség alapítását a megyéspüspök elôzetes írásban adott beleegyezése birtokában a társaság illetékes hatósága végzi; a megyéspüspök véleményét ezek megszüntetéséhez is ki kell kérni.

–2. §. A ház létesítéséhez adott beleegyezés magában foglalja a jogot, hogy legalább kápolnájuk legyen a legszentebb eucharisztia ünneplésére és ôrzésére.

734. kán. -- A társaság vezetését a szabályzat határozza meg, megtartva -- az egyes társaságok természetének megfelelôen -- a 617--633. kán.-t.

735. kán. -- 1. §. A tagok befogadását, próbáját, tagként való felvételét, képzését minden egyes társaság saját joga határozza meg.
–2. §. A társaságba való felvételt illetôen a 642--645. kán.-ban rögzített feltételeket kell megtartani.
–3. §. A saját jognak kell meghatároznia próbatételnek és képzésnek a társaság céljához és jellegéhez alkalmazott tervét, fôleg a tanítást, a lelkiséget és az apostoli felkészülést illetôen úgy, hogy a tagok isteni hivatásukat felismerve a társaság küldetésére és életére alkalmas módon elôkészüljenek.

736. kán. -- 1. §. A klerikusi társaságokban a klerikusok magába a társaságba nyernek inkardinációt, hacsak a szabályzat másként nem intézkedik.
–2. §. A tanulmányi rendre és a szent rendek felvételére vonatkozóan a világi klerikusok számára elôírtak az irányadók, de az 1. § fenntartásával.

737. kán. -- A tagként való felvétel a tagok részérôl magával hozza a szabályzatban meghatározott kötelezettségeket és jogokat, a társaság részérôl pedig gondoskodást arról, hogy a tagok a szabályzat szerint elérjék saját hivatásuk célját.

738. kán. -- 1. §. A tagok mindnyájan saját vezetôiknek vannak alárendelve a szabályzatnak megfelelôen mindabban, ami a társaság belsô életére és fegyelmére vonatkozik.
–2. §. A megyéspüspöknek is alá vannak rendelve a nyilvános istentisztelet, a lelkipásztorkodás és a többi apostoli tevékenység tekintetében a 679--683. kán. figyelembevételével.
–3. §. Az egyházmegyébe inkardinált tag viszonyát saját püspökéhez a szabályzat vagy külön megállapodás határozza meg.

739. kán. -- Azokon a kötelezettségeken kívül, melyek a tagokat mint tagokat kötik a szabályzat értelmében, a klerikusokra vonatkozó általános kötelezettségeket is meg kell tartaniuk, hacsak a dolog természetébôl vagy a szövegösszefüggésbôl más nem tűnik ki.

740. kán. -- A tagoknak a törvényesen létesített házban vagy közösségben kell lakniuk, és meg kell tartaniuk a közös életet a saját jog elôírásai szerint; ez a saját jog az irányadó a házból vagy a közösségbôl való távolmaradás tekintetében is.

741. kán. -- 1. §. A társaságok és, ha a szabályzat másként nem rendeli, részeik és házaik jogi személyek, és mint ilyenek, képesek anyagi javak szerzésére, birtoklására, kezelésére és elidegenítésére Az egyház anyagi javai című V. könyv, a 636., 638. és 639. kán., valamint saját joguk elôírásai szerint.
–2. §. A saját jog elôírásainak megfelelôen a tagok is jogosultak anyagi javak szerzésére, birtoklására, kezelésére és a róluk való rendelkezésre, de amihez a társaságra való tekintettel jutnak hozzá, azt a társaságnak szerzik.

742. kán. -- A nem véglegesen felvett tag kilépését vagy elbocsátását illetôen az egyes társaságok szabályzata az irányadó.

743. kán. -- A társaságból való kilépésre szóló és a tagként való felvételbôl folyó jogok és kötelezettségek megszűnését magával hozó engedélyt -- a 693. kán. elôírásának fenntartásával -- a véglegesen felvett tag a legfôbb elöljárótól nyerheti el, tanácsának beleegyezésével, hacsak ez a szabályzat szerint a Szentszéknek nincs fenntartva.

744. kán. -- 1. §. Ugyancsak a legfôbb elöljárónak van fenntartva az is -- tanácsa beleegyezésével --, hogy a véglegesen felvett tagnak az apostoli élet más társaságába való átlépést engedélyezze, saját társasága jogainak és kötelezettségeinek átmeneti felfüggesztésével és annak a jogának a fenntartásával, hogy visszatérjen, amíg csak az új társaságban végleges tagként való felvételt nem nyer.
–2. §. Ahhoz, hogy a megszentelt élet intézményébe, vagy ebbôl az apostoli élet társaságába át lehessen lépni, a Szentszék engedélye szükséges, és az ô elôírásait kell megtartani.

745. kán. -- A legfôbb elöljáró -- tanácsa beleegyezésével -- megengedheti a véglegesen felvett tagnak, hogy a társaságon kívül éljen, de legfeljebb csak három évre, azoknak a jogainak és kötelezettségeinek felfüggesztésével, amelyek új helyzetével nem egyeztethetôk össze; megmarad azonban a vezetôk felügyelete alatt. Ha klerikusról van szó, beleegyezés szükséges ezenkívül annak a helynek az ordináriusától is, ahol az illetônek tartózkodnia kell. Ennek az ordináriusnak a felügyelete alatt áll, és tôle van függô viszonyban.

746. kán. -- A véglegesen felvett tag elbocsátására nézve, megfelelô alkalmazással a 694--704. kán. az irányadó.
==========
Az egyház tanítói feladata

III. KÖNYV
AZ EGYHÁZ TANÍTÓI FELADATA

747. kán. -- 1. §. Az egyháznak, melyre Krisztus Urunk a hitletéteményt azért bízta, hogy a Szentlélek segítségével a kinyilatkoztatott igazságot szentül megôrizze, mélyebben kikutassa, híven hirdesse és magyarázza, kötelessége és eredendô joga, hogy saját tömegtájékoztatási eszközök alkalmazásával is minden emberi hatalomtól függetlenül hirdesse az evangéliumot minden népnek.
–2. §. Az egyház illetékes arra, hogy mindig és mindenütt erkölcsi elveket hirdessen a társadalmi renddel kapcsolatban is, továbbá hogy ítéletet mondjon bármely emberi dologról, ha az emberi személy alapvetô jogai vagy a lelkek üdve megkívánja.

748. kán. -- 1. §. Minden ember keresni tartozik az Istenre és az ô egyházára vonatkozó igazságot, és amit felismer, azt isteni törvény alapján köteles és egyben jogosult elfogadni és megôrizni.
–2. §. Az embereket a katolikus hit elfogadására saját lelkiismeretük ellenére soha senki nem kényszerítheti.

749. kán. -- A tanítóhivatal terén a pápa hivatalánál fogva tévedhetetlen, amikor mint az összes krisztushívôk legfôbb pásztora és tanítója, akinek feladata, hogy testvéreit megerôsítse a hitben, hitbeli vagy erkölcsi tanítást végleges módon elfogadandónak hirdet ki.

–2. §. A tanítóhivatal terén tévedhetetlen a püspökök testülete is, amikor a tanítóhivatalt az egyetemes zsinaton egybegyűlt püspökök gyakorolják, akik mint a hit és az erkölcs tanítói és bírái, az egész egyház számára egy hitbeli vagy erkölcsi tanítást véglegesen elfogadandónak nyilvánítanak; illetve amikor a világban szétszóródva, a közösségi kapcsolatot egymással és Péter utódával megôrizve, a római pápával egységben, hit vagy erkölcs dolgában hitelesen tanítva megegyeznek egy nézetben mint véglegesen elfogadandóban.
–3. § Tévedhetetlenül meghatározottnak csakis az a tanítás tekintendô, amelyrôl ez nyilvánvalóan biztos.

750. kán. -- Isteni és katolikus hittel kell hinni mindazt, amit Isten leírt vagy áthagyományozott igéje, vagyis az egyházra bízott egyetlen hitletétemény tartalmaz. és amit egyszersmind akár az egyház ünnepélyes, akár pedig rendes és egyetemes tanítóhivatala mint Istentôl kinyilatkoztatottat terjeszt elô; ez a rendes és egyetemes tanítóhivatal pedig abban nyilvánul meg, hogy valamit a krisztushívôk a szent tanítóhivatal vezetése alatt közösen elfogadnak; tehát mindenki köteles elkerülni minden olyan tanítást, ami ezekkel ellenkezik.

751. kán. -- Az eretnekség valamely isteni és katolikus hittel elfogadandó igazságnak a keresztség felvétele után való makacsa tagadása vagy a róla való makacs kételkedés; a hitehagyás a keresztény hit teljes elutasítása; a szakadás a pápának való alárendeltség vagy a neki alárendelt egyháztagokkal való közösség megtagadása.

752. kán. -- Ha nem is hitbeli hozzájárulással, de mégis az értelem és az akarat vallásos meghajlásával kell fogadnunk azt a tanítást, amit akár a pápa, akár a püspökök testülete a hitrôl vagy az erkölcsrôl hirdet, mikor hiteles tanítóhivatalát gyakorolja, még ha nem akarja is ezt a tanítást véglegesen kötelezôen kijelenteni; tehát a krisztushívôknek kerülniük kell azt, ami ezzel nem egyezik meg.

753. kán. -- Azok a püspökök, akik közösségben vannak a testület fejével és tagjaival, akár egyénileg, akár püspöki konferenciákon vagy részleges zsinatokon közösen, noha a tanításban nem rendelkeznek tévedhetetlenséggel, mégis a gondjukra bízott krisztushívôknek hit dolgában hiteles tanítói és mesterei; a krisztushívôk kötelesek püspökük hiteles tanítóhivatalának a lélek vallásos meghajlásával való elfogadására.

754. kán. -- Minden krisztushívô köteles megtartani azokat a rendelkezéseket és határozatokat, amelyeket a törvényes egyházi hatóság hoz a tanítás elôterjesztésére és a téves vélemények megbélyegzésére, különösképpen pedig azokat, amelyeket a római pápa vagy a püspökök testülete bocsát ki.

755. kán. -- 1. §. A püspökök egész testületének és az Apostoli Szentszéknek különösen feladata, hogy elômozdítsák és irányítsák a katolikusok részvételét az ökumenikus mozgalomban, melynek célja az összes keresztények között az egység helyreállítása, melynek munkálására az egyház Krisztus akaratából köteles.
–2. §. Ugyancsak a püspökök és a jognak megfelelôen a püspöki konferenciák feladata, hogy ezt az egységet elômozdítsák, és amennyire a körülmények szükségessé vagy ajánlatossá teszik, gyakorlati szabályokat alkossanak a legfôbb egyházi hatóság elôírásainak figyelembevételével.

I. CÍM
Az isteni ige szolgálata

756. kán. -- 1. §. Az egyetemes egyháznak szóló evangéliumhirdetés feladatát különösen a római pápa és a püspökök testülete kapta.
–2. §. A rájuk bízott részegyház tekintetében ezt a feladatot az egyes püspökök gyakorolják, akik részegyházukban az egész igeszolgálat irányítói; néha pedig több püspök, egyszerre több egyház vonatkozásában együttesen tölti be ezt a feladatot a jog elôírása szerint.

757. kán. -- A papoknak, akik a püspökök munkatársai, sajátos feladatuk Isten evangéliumának hirdetése; különösen tartoznak ezzel a szolgálattal a rájuk bízott nép vonatkozásában a plébánosok és azok, akikre a lelkek gondozását bízták. A diakónusoknak is feladata, hogy a püspökkel és papsággal közösségben az ige szolgálatában Isten népének rendelkezésére álljanak.

758. kán. -- A megszentelt élet intézményeinek tagjai Istennek szenteltségüknél fogva különleges módon tesznek tanúságot az evangéliumról, és a püspök az evangélium hirdetése terén segítségüket megfelelô módon igénybe veszi.

759. kán. -- A világi krisztushívôk a keresztség és a bérmálás alapján szavukkal és keresztény életük példájával az evangéliumi örömhír tanúi. Meghívhatók arra is, hogy a püspökökkel és a papokkal együttműködjenek az ige szolgálatának gyakorlásában.

760. kán. -- Az ige szolgálatában, melynek a Szentírásra, a hagyományra, a liturgiára, a tanítóhivatalra és az egyház életére kell támaszkodnia, Krisztus misztériumát teljesen és híven kell elôadni.

761. kán. -- Alkalmazni kell a keresztény tanítás hirdetésének különféle rendelkezésére álló eszközeit, elsôsorban a prédikációt és a hitoktatást. Ezek ugyanis mindig vezetô szerepet töltenek be, de a tanításnak az iskolákban, az akadémiákon, konferenciákon és mindenfajta gyűlésen való elôadására, valamint a törvényes hatóság egyes események kapcsán tett nyilvános megnyilatkozásaival való terjesztésére is szükség van a sajtóban és a többi tömegtájékoztatási eszköz útján.

I. FEJEZET
ISTEN IGÉJÉNEK HIRDETÉSE

762. kán. -- Mivel Isten népét elôször az élô Isten igéje gyűjti egybe, melyet teljes joggal igényelhetnek a papok szájából hallani, a prédikáció feladatát a szent szolgálatot teljesítôknek nagyra kell becsülniük, hiszen elsôdleges feladataik egyike, hogy mindenkinek hirdessék Isten evangéliumát.

763. kán. -- A püspököknek joga van arra, hogy mindenütt, így a pápai jogú szerzetes intézmények templomaiban és kápolnáiban is hirdessék Isten igéjét, hacsak a helyi püspök egyes esetekben ezt kifejezetten nem ellenzi.

764. kán. -- Épségben hagyva a 765. kán. elôírását, a papok és a diakónusok a templom igazgatójának legalább vélelmezett beleegyezésével bárhol gyakorolható prédikálási felhatalmazással rendelkeznek, hacsak az illetékes ordinárius meg nem szorította vagy meg nem vonta ezt a felhatalmazást, vagy a részleges törvény nem kíván kifejezett engedélyt.

765. kán. -- Ahhoz, hogy valaki szerzetesek számára templomukban vagy kápolnájukban prédikáljon, a szabályzat szerint illetékes elöljáró engedélye szükséges.

766. kán. -- A püspöki konferenciák elôírásai szerint és a 767. kán. 1. §-ának tiszteletben tartásával világiaknak is meg lehet engedni, hogy templomban vagy kápolnában prédikáljanak, ha bizonyos körülmények között a szükség úgy kívánja, vagy egyes esetekben hasznosnak tűnik.

767. kán. -- 1. §. A prédikáció formái közül kiemelkedik a homilia, mely magának a liturgiának a része, és a papnak vagy a diakónusnak van fenntartva. Benne a liturgikus év folyamán ki kell fejteni a szent szövegbôl hitünk titkait és a keresztény élet szabályait.
–2. §. A nép jelenlétébe bemutatott összes vasárnapi és kötelezô ünnepi misében homiliát kell mondani. Ezt súlyos ok nélkül nem szabad elhagyni.
–3. §. Erôsen ajánlott, hogy ha a résztvevôk elég sokan vannak, tartsanak homiliát a hétköznapi miséken is, fôként ádventban, nagyböjtben, valamint az ünnepek vagy gyász alkalmából bemutatott miséken.
–4. §. A plébánosnak vagy a templom igazgatójának feladata gondoskodni ezeknek az elôírásoknak a jámbor megtartásáról.

768. kán. -- 1. §. Az isteni ige hirdetôi elsôsorban azt tárják a krisztushívôk elé, amit Isten dicsôségére és az emberek üdvösségére hinni és tenni kell.
–2. §. Részesítsék a hívôket abban a tanításban is, amit az egyház tanítóhivatala ad elô az emberi személy méltóságáról és szabadságáról, a család egységérôl, szilárdságáról és feladatairól, azokról a kötelességekrôl, melyek a társadalomban együttélô embereket terhelik, valamint az anyagi dolgok Isten akarata szerinti rendezéséről.

769. kán. -- A keresztény tanítást a hallgatók állapotának megfelelô és a kor szükségleteihez alkalmazott módon kell elôadni.

770. kán. -- A plébánosok bizonyos idôközönként a megyéspüspök elôírása szerint rendezzenek úgynevezett lelkigyakorlatos vagy népmissziós prédikációkat vagy más, a szükségleteknek megfelelô formájú beszédeket.

771. kán. -- 1. §. A lelkipásztoroknak, különösen a püspököknek és a plébánosoknak legyen gondja arra, hogy Isten igéjét azoknak a hívôknek a számára is hirdessék, akik életkörülményeik miatt az átlagos és rendes lelkipásztori gondozásban nem részesülnek eléggé, vagy azt teljesen nélkülözik.
–2. §. Gondoskodjanak arról is, hogy az evangélium hirdetése eljusson a területükön tartózkodó nem hívôkhöz is, hiszen a lelkipásztorkodás, akárcsak a hívôkre, rájuk is ki kell, hogy terjedjen.

772. kán. -- 1. §. A prédikáció végzését illetôen mindenkinek meg kell tartania ezenkívül a megyéspüspök által kiadott szabályokat.
–2. §. A keresztény tanításról szóló, rádióban vagy televízióban elhangzó beszédek tekintetében a püspöki konferencia által kibocsátott elôírásokat kell megtartani.

II. FEJEZET
A HITOKTATÁS

773. kán. -- Különösen a lelkipásztoroknak sajátos és súlyos feladata a keresztény nép hitoktatásáról való gondoskodás, hogy a hívôk hite a tanítás oktatása és a keresztény élet gyakorlata által elevenné, világossá és tevékennyé váljék.

774. kán. -- 1. §. A hitoktatás gondja a törvényes egyházi hatóság irányítása alatt az egyház minden tagjára tartozik, kire-kire a maga területén.
–2. §. Leginkább a szülôk kötelessége, hogy szóval és példával neveljék gyermekeiket a hitre és a keresztény élet gyakorlatára. Hasonló a kötelességük azoknak, akik a szülôket helyettesítik, valamint a keresztszülôknek.

775. kán. -- 1. §. A megyéspüspökök feladata, hogy az Apostoli Szentszék által kiadott elôírások tiszteletben tartásával szabályokat adjanak ki a hitoktatásról, és gondoskodjanak a hitoktatás megfelelô eszközeinek biztosításáról, ha hasznosnak látszik hittankönyv készítésével is, továbbá támogassák és hangolják össze a hitoktatási kezdeményezéseket.
–2. §. A püspöki konferencia feladata, hogy ha hasznosnak látszik, gondoskodjék területe számára hittankönyvek kiadásáról az Apostoli Szentszék elôzetes jóváhagyásával.
–3. §. A püspöki konferencia mellett hitoktatási hivatal létesíthetô, melynek legfôbb feladata, hogy az egyes egyházmegyéknek segítséget nyújtson a hitoktatás terén.

776. kán. -- A plébános hivatalánál fogva köteles gondoskodni a felnôttek, a fiatalok és a gyermekek hitbeli képzéséröl. Ebbôl a célból vegye igénybe a plébániára beosztott klerikusoknak, a megszentelt élet intézményei és az apostoli élet társaságai tagjainak közreműködését, tekintetbe véve az egyes intézmények jellegét, továbbá a világi krisztushívôk, fôként a hitoktatók munkáját. Mindezek a személyek, hacsak törvényes akadály nem gátolja ôket, ne tagadják meg a készséges közreműködést. A családi hitoktatásban pedig, melyrôl a 774. kán. 2. §- ában van szó, a plébános mozdítsa elô és támogassa a szülôk munkáját.

777. kán. -- A plébános a megyéspüspöktôl megállapított szabályok figyelembevételével különösen gondoskodjék a következôkrôl:
–1. hogy megfelelô hitoktatás készítse elô a szentségek kiszolgáltatását;
–2. hogy a gyermekeket kellô idôn át tartó hitoktatással megfelelôen felkészítsék az elsô gyónásra, az elsô áldozásra és a bérmálásra;
–3. hogy a gyermekek az elsô áldozás után bôségesebb és mélyebb hittani képzést kapjanak;
–4. hogy amennyire állapotuk lehetôvé teszi, a testi és szellemi fogyatékosok is hitoktatásban részesüljenek;
–5. hogy a fiatalok és a felnôttek hitét különféle formában és különféle kezdeményezések révén erôsítsék, világosabbá tegyék és fejlesszék.

778. kán. -- A szerzetes elöljárók és az apostoli élet társaságainak elöljárói gondoskodjanak arról, hogy templomaikban, iskoláikban és a többi bármi módon rájuk bízott intézményben buzgón végezzék a hitoktatás.

779. kán. -- A hitoktatás mindazoknak az eszközöknek, didaktikai segédeszközöknek és tömegtájékoztatási eszközöknek a felhasználásával történjék, amelyek hatásosnak tűnnek annak elérésére, hogy a hívek természetüknek, képességeiknek, életkoruknak és életkörülményeiknek megfelelôen teljesen meg tudják tanulni, és jobban átültessék a gyakorlatba a katolikus tanítást.

780. kán. -- A helyi ordináriusok gondoskodjanak arról, hogy a hitoktatók kellô felkészítést kapjanak feladatuk megfelelô betöltésére, vagyis hogy folyamatos képzésben részesüljenek, az egyház tanítását kellôképpen megismerjék, és a pedagógiai tudományok sajátos szabályait elméletben és gyakorlatban is elsajátítsák.

==========
Az egyház missziós tevékenysége

II. CÍM
Az egyház missziós tevékenysége

781. kán. -- Mivel az egész egyház természeténél fogva missziós jellegű, és az evangelizáció munkája Isten népének alapvetô feladata, az összes krisztushívôk vegyék ki részüket, felelôsségük tudatában, a missziós tevékenységbôl.

782. kán. -- 1. §. A missziós munkával és a benne való együttműködéssel kapcsolatos kezdeményezések és tevékenységek legfelsô vezetése és összehangolása a római pápának és a püspökök testületének a feladata.
–2. §. Az egyes püspököknek mint az egyetemes egyház és minden egyes egyház felelôseinek különösen is gondjuk kell, hogy legyen a missziós tevékenységre, fôleg oly módon, hogy saját részegyházukban serkentik, ápolják és támogatják a missziós kezdeményezéseket.

783. kán. -- A megszentelt élet intézményeinek tagjai, mivel magukat magával a megszentelôdéssel az egyház szolgálatára ajánlják fel, kötelesek arra, hogy az intézményüknek megfelelô módon sajátos jelleggel kapcsolódjanak a missziós munkába.

784. kán. -- A misszionáriusok, vagyis azok, akik az illetékes egyházi hatóságtól missziós munka végzésére kapnak küldetést, lehetnek helybeliek vagy máshonnan valók, világi klerikusok, a megszentelt élet intézményeinek vagy az apostoli élet társaságainak tagjai és más világi krisztushívôk is.

785. kán. -- 1. §. A missziós tevékenységbe kapcsoljanak be hitoktatókat, vagyis olyan megfelelôen képzett és a keresztény életben kiváló világi krisztushívôket, akik a misszionárius vezetése alatt szenteljék magukat az evangéliumi tanítás kifejtésének, a liturgikus cselekmények és a karitatív munka megszervezésének.
–2. §. A hitoktatókat erre a célra szolgáló iskolákban, vagy ezek hiányában a misszionáriusok vezetésével képezzék.

786. kán. -- A sajátos értelemben vett missziós tevékenységet, melynek során az egyházat olyan népek vagy csoportok körében is meghonosítják, ahol eddig még nem vert gyökeret, az egyház különösen úgy végzi, hogy hithirdetôket küld mindaddig, amíg az új egyházak teljesen fel nem épülnek, vagyis nem rendelkeznek saját erôvel és olyan elégséges eszközökkel, melyekkel az evangelizáció munkáját már maguk is képesek elvégezni.

787. kán. -- 1. §. A misszionáriusok életük és szavuk tanúságtételével kezdeményezzenek ôszinte párbeszédet azokkal, akik nem hisznek Krisztusban, hogy sajátságaiknak és kultúrájuknak megfelelôen megnyíljék számukra az az út, amelyen az evangéliumi üzenet megismerésére eljuthatnak.
–2. §. Gondoskodjanak arról, hogy azokat, akiket az evangéliumi üzenet befogadására késznek vélnek, megtanítsák a hit igazságaira, hogy akik szabadon kérik, azokat a keresztség felvételére bocsáthassák.

788. kán. -- 1. §. Akik tanújelét adják annak, hogy szándékukban áll elfogadni a Krisztusban való hitet, azokat az elôkatekumenátus idejének elteltével liturgikus szertartással bocsássák a katekumenátusra, és nevüket jegyezzék be az erre a célra szolgáló könyvbe.
–2. §. A katekumeneket a keresztény élet tanulása és gyakorlása útján vezessék be kellôképpen az üdvösség misztériumába és Isten népének hitbeli, liturgikus és karitatív életébe, valamint az apostoli tevékenységbe.
–3. §. A püspöki konferenciákra tartozik, hogy szabályzatot adjanak ki a katekumenátus kérdésének rendezésére és annak meghatározására, hogy mit kell a katekumeneknek teljesíteniük, és milyen elôjogok illetik meg ôket.

789. kán. -- Az új keresztényeket képezzék ki kellô oktatással az evangélium igazságának alaposabb ismeretére, a keresztségben vállalt feladataik betöltésére, és itassák át ôket a Krisztus és egyháza iránti ôszinte szeretettel.

790. kán. -- 1. §. A missziós területeken a megyéspüspök feladata:
–1. elômozdítani, irányítani és összehangolni a missziós tevékenységgel kapcsolatos kezdeményezéseket és munkákat;
–2. gondoskodni arról, hogy a missziós munkát végzô intézmények vezetôivel megfelelô megállapodásokat kössenek, és hogy hozzájuk fűzôdô kapcsolatuk a misszió javára váljék.
–2. §. A megyéspüspöknek az 1. §. 1. sz-ában említett rendelkezései az összes területén élô misszionáriusokat kötelezik, még a szerzeteseket és azok segítôit is.

791. kán. -- Az egyes egyházmegyékben a missziós együttműködés elômozdítására:
–1. ösztönözzék a missziós hivatásokat;
–2. bízzanak meg egy papot a missziós kezdeményezések, különösen a Pápai Missziós Művek hatékony támogatásával;
–3. minden évben tartsák meg a missziós napot;
–4. évente juttassanak el megfelelô adományt a Szentszéknek a missziók számára.

792. kán. -- A püspöki konferenciák létesítsenek és támogassanak olyan intézményeket, melyek a missziós területekrôl munka vagy tanulás céljából területükre érkezôket testvéri módon fogadják és megfelelô lelkipásztori gondoskodásban részesítik.
==========
A katolikus nevelés

III. CÍM
A katolikus nevelés

793. kán. -- 1. §. A szülôk és azok, akik ôket helyettesítik, kötelesek és jogosultak a gyermek nevelésére. A katolikus szülôknek kötelessége és joga az is, hogy megválasszák azokat az eszközöket és intézeteket, amelyek segítségével a helyi viszonyoknak megfelelôen a legjobban tudnak gondoskodni gyermekeik katolikus neveléséről.
–2. §. A szülôknek joga az is, hogy éljenek a világi társadalomnak gyermekeik neveléséhez szükséges segítségével.

794. kán. -- 1. §. A nevelés feladata és joga különösképpen megilleti az egyházat, mert isteni küldetése van arra, hogy az embereket a keresztény élet teljességének elérésére segítse.

–2. §. A lelkipásztorok feladata mindent megtenni, hogy az összes hívôk katolikus nevelésben részesüljenek.

795. kán. -- Mivel az igazi nevelésnek a teljes emberi személy alakítására kell törekednie, mégpedig az ember végsô céljára és a társadalmak közjavára való tekintettel, a gyermekeket és a fiatalokat úgy kell kiművelni, hogy fizikai, erkölcsi és szellemi képességeiket harmonikusan tudják kibontakoztatni, elsajátítsák a teljesebb felelôsségérzetet, megtanuljanak helyesen élni a szabadsággal, és tevékenyen részt tudjanak venni a társadalmi életben.

I. FEJEZET
AZ ISKOLÁK

796. kán. -- 1. §. A nevelés eszközei közül a krisztushívôknek különösen nagyra kell értékelniük az iskolákat, melyek kiemelkedô segítséget nyújtanak a szülôknek nevelôi feladatuk teljesítésében.
–2. §. A szülôk működjenek szorosan együtt azokkal a tanítókkal, akikre gyermekeik nevelését bízták; a tanítók pedig feladatuk teljesítésében a szülôkkel való bensôséges együttműködésben járjanak el, hallgassák meg szívesen ôket, szervezzenek szülôi munkaközösségeket vagy szülôi értekezleteket, és tartsák ezeket tiszteletben.

797. kán. -- A szülôknek az iskolák megválasztásában igazi szabadságuk kell, hogy legyen, ezért a krisztushívôknek legyen gondja arra, hogy a világi társadalom a szülôknek ezt a szabadságát elismerje, és az osztó igazságosság tiszteletben tartásával támogatással is biztosítsa.

798. kán. -- A szülôk bízzák gyermekeiket olyan iskolákra, melyekben gondoskodnak a katolikus nevelésrôl. Ha ez nem lehetséges, akkor kötelesek arról gondoskodni, hogy az iskolán kívül kapják meg a kellô katolikus nevelést.

799. kán. -- A krisztushívôk törekedjenek arra, hogy a világi társadalomban az ifjúság nevelését szabályozó törvények gondoskodjanak arról, hogy a gyermekek magában az iskolában a szülôk lelkiismeretének megfelelô vallási és erkölcsi nevelést kapjanak.

800. kán. -- 1. §. Az egyháznak joga van arra, hogy bármilyen tantárgy oktatására, bármilyen típusú és fokozatú iskolát alapítson és vezessen.
–2. §. A krisztushívôk támogassák a katolikus iskolákat, és erejükhöz mérten járuljanak hozzá azok alapításához és fenntartásához.

801. kán. -- Azok a szerzetes intézmények, melyeknek sajátos küldetése a nevelés, ehhez a küldetésükhöz híven a megyéspüspök hozzájárulásával alapított saját iskoláik révén is igyekezzenek magukat a katolikus nevelésnek szentelni.

802. kán. -- 1. §. Ha nincsenek olyan iskolák, amelyekben a nevelést a keresztény szellem járja át, a megyéspüspök feladata, hogy ilyenek alapításáról gondoskodjék.
–2. §. A megyéspüspök gondoskodjék arról is, hogy -- ahol ez hasznos - - szakmai és technikai iskolákat, valamint más sajátos szükségleteket kielégítô iskolákat alapítsanak.

803. kán. -- 1. §. Katolikus iskolának azt az iskolát nevezzük, amelyet az illetékes egyházi hatóság vagy egy hivatalos egyházi jogi személy igazgat, vagy amelyet az egyházi hatóság írott okmánnyal ilyennek ismer el.

–2. §. A katolikus iskolában az oktatásnak és a nevelésnek meg kell felelnie a katolikus tanítás elveinek; az oktatóknak pedig ki kell tűnniük helyes tanításukkal és becsületes életükkel.
–3. §. Még a ténylegesen katolikus iskolák sem viselhetik a katolikus iskola nevet az illetékes egyházi hatóság hozzájárulása nélkül.

804. kán. -- 1. §. A katolikus vallási oktatás és nevelés az egyházi hatóság irányítása alá tartozik, bármilyen iskolában vagy bármilyen tömegtájékoztatási eszköz útján történik is. A kérdésben általános szabályokat kiadni a püspöki konferenciák feladata, a tevékenység rendezése és felügyelete pedig a megyéspüspökre tartozik.
–2. §. A helyi ordináriusnak legyen gondja arra, hogy azok, akiket -- akár nem katolikus iskolákban is -- hitoktatónak neveznek ki, kitűnjenek tanításuk helyessége, keresztény életük tanúságtétele és pedagógiai hozzáértésük tekintetében.

805. kán. -- A helyi ordinárius joga, hogy egyházmegyéjében kinevezze vagy jóváhagyja a hitoktatókat, továbbá hogy -- ha vallási vagy erkölcsi szempontból szükséges -- elmozdítsa ôket, vagy elmozdításukat követelje.

806. kán. -- 1. §. A megyéspüspököt illeti a területén levô katolikus iskolák felügyeletének és ellenôrzésének joga még akkor is, ha szerzetes intézmények tagjai alapították vagy vezetik ôket. Ugyanígy ô illetékes a katolikus iskolák általános rendjét megszabó elôírások kiadására is. Ezek az elôírások érvényesek az említett intézmények tagjai által irányított iskolákra is, az iskolák belsô vezetésére vonatkozó autonómiájuk tiszteletben tartásával.
–2. §. A katolikus iskolák igazgatói a helyi ordinárius felügyelete alatt gondoskodjanak arról, hogy az oktatás ezekben az iskolákban tudományos szempontból legalább olyan szinten álljon, mint az illetô vidék többi iskolájában.

II. FEJEZET
A KATOLIKUS EGYETEMEK ÉS MÁS FELSÔOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK

807. kán. -- Az egyháznak joga, hogy egyetemeket létesítsen és vezessen. Ezeknek hozzá kell járulniuk az emberek műveltségének magasabb szintre emeléséhez, az emberi személy teljesebb kifejlôdéséhez és az egyház tanítói küldetésének betöltéséhez.

808. kán. -- Az egyetemek, még ha ténylegesen katolikusok is, nem viselhetik a katolikus egyetem nevet, illetve címet az illetékes egyházi hatóság hozzájárulása nélkül.

809. kán. -- A püspöki konferenciák gondoskodjanak arról, hogy ha lehet és hasznos, legyenek a területükön megfelelô elosztásban olyan egyetemek vagy legalább fakultások, amelyeken az egyes tudományokat -- azok tudományos önállóságának tiszteletben tartásával -- a katolikus tanítás figyelembevételével művelik és oktatják.

810. kán. -- 1. §. A szabályzat szerint illetékes hatóság feladata gondoskodni arról, hogy a katolikus egyetemeken olyan tanárokat nevezzenek ki, akik tudományos és pedagógiai alkalmasságukon kívül igazhitűségükkel és becsületes életükkel is kitűnnek. Arról is gondoskodniuk kell, hogy ezeknek a követelményeknek hiánya esetén a szabályzatban meghatározott eljárási mód szerint tisztségükbôl elmozdítsák ôket.
–2. §. A püspöki konferenciák és az érintett megyéspüspökök feladata és joga felügyelni arra, hogy ezeken az egyetemeken hűségesen megtartsák a katolikus tanítás elveit.

811. kán. -- 1. §. Az illetékes egyházi hatóságnak gondoskodnia kell arról, hogy a katolikus egyetemeken teológiai kart, intézetet, vagy legalább tanszéket hozzanak létre, és ott világi diákokat is oktassanak.
–2. §. Minden katolikus egyetemen tartsanak olyan elôadásokat, melyek különösen az ottani karokon tanított tudományokkal kapcsolatos teológiai kérdésekrôl szólnak.

812. kán. -- Azokat, akik bármely felsôfokú intézményben teológiai tárgyat tanítanak, az illetékes egyházi hatóság megbízásával kell rendelkezniük.

813. kán. -- A megyéspüspök helyezzen nagy súlyt a diákok lelkipásztori gondozására. Alakítson számukra plébániát, vagy legalább adjon egyes papoknak állandó jellegű megbízást erre a munkára, és gondoskodjék arról, hogy még a nem katolikus egyetemek mellett is legyenek katolikus egyetemi központok, amelyek az ifjúságnak -- elsôsorban lelki -- segítséget nyújtanak.

814. kán. -- Az egyetemekrôl szóló elôírások ugyanúgy érvényesek a többi felsôoktatási intézményre.

III. FEJEZET
AZ EGYHÁZI EGYETEMEK ÉS FAKULTÁSOK

815. kán. -- Az egyháznak a kinyilatkoztatott igazság hirdetésére szóló feladatánál fogva sajátjai az egyházi egyetemek és fakultások, melyek a szent vagy a szent dolgokkal kapcsolatos tudományok kutatására és a diákoknak való tudományos továbbadásra szolgálnak.

816. kán. -- 1. §. Egyházi egyetem vagy fakultás csakis a Szentszék részérôl történô alapítás vagy jóváhagyás révén jöhet létre. Ugyancsak a Szentszékre tartozik legfôbb irányításuk is. 2. § Minden egyházi egyetemnek és fakultásnak az Apostoli Szentszék által jóváhagyott szabályzattal és oktatási renddel kell rendelkeznie.

817. kán. -- Csakis az Apostoli Szentszék által alapított vagy jóváhagyott egyetemek és fakultások adhatnak olyan akadémiai fokozatokat, amelyek az egyházban kánonjogi hatással rendelkeznek.

818. kán. -- A 810., 812. és 813. kán.-nak a katolikus egyetemekre vonatkozó elôírásai az egyházi egyetemekre és fakultásokra is érvényesek.

819. kán. -- Amennyiben az egyházmegye, a szerzetes intézmény vagy akár az egyetemes egyház érdeke megkívánja, a megyéspüspökök, illetve a szerzetes intézmények illetékes elöljárói küldjék az egyházi egyetemekre vagy fakultásokra azokat a fiatalokat, klerikusokat és az intézményeknek azokat a tagjait, akik jellemük, erényeik és szellemi képességeik tekintetében kiválóak.

820. kán. -- Az egyházi egyetemek és fakultások vezetôi és professzora gondoskodjanak arról, hogy az egyetem különbözô fakultásai, amennyire a téma lehetôvé teszi, kölcsönös segítséget nyújtsanak egymásnak, és kölcsönösen együttműködjenek más egyetemekkel és fakultásokkal, köztük olyanokkal is, amelyek nem egyháziak. Ennek keretében közös munkával, kongresszusokkal, összehangolt tudományos kutatásokkal és más módon is együttesen járuljanak hozzá a tudományok elôrehaladásához.

821. kán. -- A püspöki konferencia és a megyéspüspök gondoskodjék arról, hogy ahol lehet, alapítsanak felsôfokú intézményeket a vallási tudományok számára. Ezekben teológiai és a keresztény kultúrához tartozó egyéb tárgyakat oktassanak.
==========
A tömegtájékoztatási eszközök, különösen a könyvek

IV. CÍM

A tömegtájékoztatási eszközök, különösen a könyvek

822. kán. -- 1. §. Az egyház pásztorai feladatuk teljesítése során, az egyház sajátos jogával élve törekedjenek a tömegtájékoztatási eszközök alkalmazására.
–2. §. Ugyanezeknek a pásztoroknak legyen gondjuk arra is, hogy a hívôket megtanítsák, hogy kötelesek együttműködni a tömegtájékoztatási eszközök használatának humánus és keresztény szellemmel való áthatása érdekében.
–3. §. Minden krisztushívô, különösen aki az ilyen eszközök irányításában vagy használatában bármi módon részt vesz, igyekezzék segíteni munkájával a lelkipásztori tevékenységet, hogy így az egyház ezeket az eszközöket is igénybe véve hatékonyabban láthassa el feladatát.

823. kán. -- 1. §. A hit igazságai és az erkölcs épségének védelmében az egyház pásztorainak kötelessége és joga ügyelni arra, nehogy az írások vagy a tömegtájékoztatási eszközök használata révén a krisztushívôk hitében vagy erkölcseiben kárt tegyenek. Ugyanígy kötelességük és joguk megkövetelni, hogy a krisztushívôk által kiadásra kerülô hitre vagy erkölcsre vonatkozó írásokat az elôzetes ítéletüknek vessék alá; valamint helyteleníteni azokat az írásokat, amelyek a helyes hitnek és a jó erkölcsnek kárára vannak.
–2. §. Az 1. §-ban említett kötelesség és jog a gondjukra bízott krisztushívôk vonatkozásában a püspököket illeti mind külön-külön, mind pedig akkor, ha helyi zsinaton vagy püspöki konferencián gyűlnek egybe, Isten egész népe vonatkozásában pedig a legfôbb egyházi hatóságot.

824. kán. -- 1. §. Más rendelkezés hiányában a szerzô saját helyi ordináriusa vagy a könyv kiadási helyének ordináriusa az a helyi ordinárius, akinek engedélyét vagy jóváhagyását a jelen címben foglalt kánonok értelmében kérni kell a könyvek kiadásához.
–2. §. A jelen címben foglalt kánonoknak a könyvekre vonatkozó elôírásait kell alkalmazni minden nyilvános terjesztésre szánt írásra, hacsak ennek ellenkezôje nem világos.

825. kán. -- 1. §. A Szentírás könyveit csakis az Apostoli Szentszék vagy a püspöki konferencia jóváhagyásával szabad kiadni. Ugyanezeknek a könyveknek az élô nyelveken megjelenô fordításai is csak akkor adhatók ki, ha megkapták az említett hatóság jóváhagyását, és ellátták ôket a szükséges és elégséges magyarázatokkal.
–2. §. A katolikus krisztushívôk a püspöki konferenciák engedélyével készíthetnek és kiadhatnak megfelelô magyarázatokkal ellátott szentírásfordításokat a különvált testvérekkel együttműködve is.

826. kán. -- 1. §. A liturgikus könyvek tekintetében a 838. kán. elôírásai az irányadók.
–2. §. Ahhoz, hogy liturgikus könyveket vagy azok élônyelvi fordításait, illetve egyes részeit újra kiadják, szükséges, hogy a kiadás helyének ordináriusa tanúsítsa, hogy ezek megegyeznek a már jóváhagyott kiadással.

–3. §. A hívek nyilvános- vagy magánhasználatára szánt imakönyvek csakis a helyi ordinárius engedélyével adhatók ki.

827. kán. -- 1. §. A katekizmusoknak és a hitoktatáshoz tartozó egyéb írásoknak, valamint ezek fordításának kiadásához a helyi ordinárius jóváhagyása szükséges, a 775. kán. 2. §-ának fenntartásával.
–2. §. Ahhoz, hogy egy szentírási, teológiai, kánonjogi, egyháztörténelmi, illetve vallási vagy erkölcsi tárgykörökhöz tartozó kérdésekrôl szóló könyvet általános, közép- vagy felsôfokú iskolában az oktatás alapszövegeként lehessen használni, feltétlenül szükséges, hogy az az illetékes egyházi hatóság jóváhagyásával jelenjék meg, vagy a jóváhagyást utólag elnyerje.
–3. §. Ajánlatos, hogy a 2. §-ban említett témákról szóló könyveket, még ha oktatási szövegként nem használják is ôket, valamint az olyan írásokat, amelyek valami olyat tartalmaznak, ami a vallás vagy a jó erkölcsöket különösen érinti, alávessék a helyi ordinárius ítéletének.
–4. §. Templomokban vagy kápolnákban csakis olyan vallási vagy erkölcsi kérdésekrôl szóló könyvek vagy más iratok tehetôk ki, árusíthatók vagy adhatók ajándékba, melyek az illetékes egyházi hatóság engedélyével jelentek meg, vagy attól utólag jóváhagyást nyertek.

828. kán. -- Határozatoknak és iratoknak valamely egyházi hatóság által kiadott gyűjteményeit újra kiadni csakis ugyanannak a hatóságnak az elôzetes engedélyével és az általa szabott feltételek megtartásával szabad.

829. kán. -- Az egyes művek kiadásának jóváhagyása vagy engedélyezése csak az eredeti szövegre érvényes, nem pedig az újabb kiadásokra vagy fordításokra.

830. kán. -- 1. §. Érintetlenül hagyva az egyes helyi ordináriusoknak azt a jogát, hogy általuk megfelelônek tartott személyekre bízzák a könyvek megítélését, a püspöki konferencia összeállíthatja a tudományban, tanításuk helyességében és okosságában kiváló cenzorok jegyzékét, hogy ôk álljanak az egyházmegyei hivatalok rendelkezésére, vagy létesíthet a cenzorokból bizottságot is, hogy a helyi ordináriusok ehhez fordulhassanak.
–2. §. A cenzor feladatának teljesítésekor, mellôzve minden személyválogatást, csak az egyháznak a hitrôl és erkölcsrôl szóló tanítását tartsa szem elôtt, úgy, ahogyan azt az egyházi tanítóhivatal elôadja.
–3. §. A cenzornak véleményét írásban kell megadnia. Ha ez kedvezô, az ordinárius saját józan belátása szerint engedélyezze a kiadást nevének, valamint az engedélyezés helyének és idejének feltüntetésével. Ha pedig nem engedélyezné, az ordinárius közölje az engedély megtagadásának okát a mű szerzôjével.

831. kán. -- 1. §. Olyan napilapokban, újságokba vagy folyóiratokba, amelyek a katolikus vallást vagy a jó erkölcsöket nyíltan támadni szokták, a krisztushívôk csakis megfelelô és ésszerű okból írjanak, klerikusok és szerzetes intézmények tagjai pedig csakis a helyi ordinárius engedélyével.
–2. §. A püspöki konferencia feladata, hogy szabályokban rögzítse azokat a feltételeket, amelyek megtartásával a klerikusok és a szerzetes intézmények tagjai a katolikus tanítással vagy az erkölccsel kapcsolatos kérdések rádiós vagy televíziós tárgyalásában részt vehetnek.

832. kán. -- Ahhoz, hogy a szerzetes intézmények tagjai vallási vagy erkölcsi témájú írásokat adhassanak ki, szükséges, hogy szabályzatuknak megfelelôen, megkapják nagyobb elöljárójuk engedélyét is.

==========
A hitvallás

V. CÍM
A hitvallás

833. kán. -- Kötelesek a hitvallást az Apostoli Szentszék által jóváhagyott formula szerint személyesen letenni:
–1. mindazok, akik egyetemes vagy részleges zsinaton, püspöki szinóduson vagy egyházmegyei zsinaton akár döntési, akár tanácsadói szavazati joggal részt vesznek, az elnök vagy megbízottja elôtt; az elnök ugyanerre köteles a zsinat vagy a szinódus elôtt;
–2. akit bíborosi méltóságra emeltek, a Szent Kollégium szabályzata szerint;
–3. az Apostoli Szentszék megbízottja elôtt mindazok, akiket püspökségre vagy olyan hivatalra neveztek ki, amely a megyéspüspökséggel egyenlô elbírálás alá esik;
–4. a tanácsosok testülete elôtt az egyházmegyei kormányzó;
–5. a megyéspüspök vagy megbízottja elôtt az általános helynökök, a püspöki helynökök és a bírósági helynökök;
–6. a helyi ordinárius vagy megbízottja elôtt a plébánosok, a szemináriumok rektorai és teológiai, valamint filozófiai tanárai hivataluk elfoglalásakor, továbbá azok, akik a diakonátus felvétele elôtt állnak;
–7. a nagykancellár vagy ennek hiányában a helyi ordinárius elôtt, illetve megbízottjuk elôtt az egyházi vagy katolikus egyetem rektora hivatala elfoglalásakor; a rektor elôtt pedig -- ha pap--, vagy a helyi ordinárius elôtt, illetve megbízottjuk elôtt hivataluk elfoglalásakor azok a tanárok, akik bármilyen egyetemen hittel vagy erkölccsel kapcsolatos tárgyat adnak elô;
–8. a klerikusi szerzetes intézmények, valamint az apostoli élet klerikusi társaságai elöljárói a szabályzatok szerint.
==========
Az egyház megszentelôi feladata

IV. KÖNYV
AZ EGYHÁZ MEGSZENTELÔI FELADATA

834. kán. -- 1. §. A megszentelôi feladatot az egyház különösképpen a szent liturgia által teljesíti, melyet Jézus Krisztus papi feladata gyakorlásaként fogunk fel, és amelyben az emberek megszentelését érzékelhetô jelek jelölik és valósítják meg a nekik megfelelô sajátos módon. A szent liturgiában Jézus Krisztus titokzatos teste, tudniillik a Fô és a tagok, Isten teljes értékű, nyilvános tiszteletét gyakorolja.
–2. §. Akkor ilyen az istentisztelet, ha az egyház nevében, a törvényesen kijelölt személyek, az egyházi hatóság által jóváhagyott cselekményekkel végzik.

835. kán. -- 1. §. A megszentelôi feladatot elsôsorban a püspökök gyakorolják, akik fôpapok, Isten misztériumának kiemelkedô kezelôi és a rájuk bízott egyházban az egész liturgikus élet irányítói, elômozdítói és ôrei.
–2. §. Ezt a feladatot gyakorolják a papok is, akik maguk is részesei Krisztus papságának mint annak szolgálattevôi a püspök felügyelete alatt, és akiket az istentisztelet végzésére és a nép megszentelésére szentelnek fel.

–3. §. A diakónusok az istentisztelet végzésében a jog elôírásai szerint vesznek részt.
–4. §. A megszentelô feladatban megvan a maguk része a többi krisztushívônek is oly módon, hogy a maguk módján tevékenyen részt vesznek a liturgikus cselekményekben, különösen az eucharisztiában; sajátos módon vesznek részt ebben a feladatban a szülôk azáltal, hogy keresztény szellemben élik a házasságot, és gyermekeik keresztény neveléséröl gondoskodnak.

836. kán. -- Mivel a keresztény istentisztelet, melyben a krisztushívôk egyetemes papságukat gyakorolják, a hitbôl fakadó és arra épülô tevékenység, a szent szolgálatot teljesítô személyek serényen igyekezzenek azon, hogy a hitet felkeltsék és megvilágosítsák, különösen az igeszolgálat útján, hiszen a hit ebbôl születik és táplálkozik.

837. kán. -- 1. §. A liturgikus cselekmények nem magáncselekmények, hanem maga az egyház ünnepli ôket, amely “az egység szentsége”, vagyis a püspökök irányítása alatt egyesült és rendezôdô szent nép; ezért a liturgikus cselekmények az egyház egész testére tartoznak, annak megnyilvánulásai, és arra vannak hatással; egyes tagjait pedig különbözôképpen érintik a rendek, a feladatok és a tényleges részvétel különbözôségének megfelelôen.
–2. §. A liturgikus cselekményeket, mivel természetüknél fogva közös ünnepléssel járnak, ahol lehetséges, a krisztushívôk népes gyülekezetében és tevékeny részvételével végezzék.

838. kán. -- 1. §. A szent liturgia irányítása csakis az egyházi hatóságtól függ. Ez a hatóság az Apostoli Szentszék és -- a jognak megfelelôen -- a megyéspüspök.
–2. §. Az Apostoli Szentszék feladata az egész egyház szent liturgiájának szabályozása, a liturgikus könyvek kiadása és élô nyelvi fordításaik felülvizsgálása, valamint a felügyelet arra, hogy a liturgikus elôírásokat mindenütt híven megtartsák.
–3. §. A püspöki konferenciákra tartozik, hogy a liturgikus könyveknek a magukban ezekben a könyvekben megszabott határok közt kellôen alkalmazott élô nyelvi fordításait elkészítsék, és a Szentszék elôzetes felülvizsgálása után kiadják.
–4. §. A rábízott egyházban a megyéspüspökre tartozik, hogy illetékességének határain belül mindenkire kötelezô szabályokat adjon ki a liturgiával kapcsolatban.

839. kán. -- 1. §. Az egyház más módokon is gyakorolhatja a megszentelô feladatot, akár imádságok útján, melyekben kéri Istent, hogy a krisztushívôk megszentelôdjenek az igazságban, akár a bűnbánat és a szeretet cselekedetei útján, melyek nagyban segítik Krisztus országának a lelkekben való meggyökerezését és megerôsödését, és hozzájárulnak a világ üdvösségéhez.
–2. §. A helyi ordináriusoknak legyen gondjuk arra, hogy a keresztény nép imádságai és vallásos, szent gyakorlatai teljesen megfeleljenek az egyház elôírásainak.
==========
A szentségek

I. RÉSZ
A SZENTSÉGEK

840. kán. -- Az Újszövetség szentségei, melyeket az Úr Krisztus alapított és bízott az egyházra, mint Krisztus és az egyház cselekményei, jelek és eszközök, melyek kifejezik és erôsítik a hitet, Istennek megadják a tiszteletet, és megszentelik az embert, s így a legnagyobb mértékben hozzájárulnak az egyházi közösség kialakításához, erôsítéshez és kifejezéséhez;

ezért végzésük során mind a szent szolgálatot teljesítôknek, mind a többi krisztushívôknek a legnagyobb tisztelettel és kellô gonddal kell eljárniuk.

841. kán. -- Mivel a szentségek az egész egyház számára ugyanazok, és az isteni letéteményhez tartoznak, csakis a legfôbb egyházi hatóság joga, hogy megítélje vagy meghatározza azt, ami érvényességükhöz szükséges; ugyanennek vagy a 838. kán. 3. és 4. §-a szerinti más illetékes hatóságnak a joga döntéseket hozni megengedett végzésükkel, kiszolgáltatásukkal és felvételükkel kapcsolatban, valamint a végzésük során megtartandó rendre vonatkozólag.

842. kán. -- 1. §. Aki a keresztséget nem vette fel, nem bocsátható érvényesen a többi szentségekhez.
–2. §. A keresztség, a bérmálás és a legszentebb eucharisztia olyan szorosan összetartoznak egymással, hogy szükségesek a kereszténységben való teljes beavatáshoz.

843. kán. -- 1. §. A szent szolgálatot teljesítôk nem tagadhatják meg a szentségeket azoktól, akik megfelelôen kérik ôket, kellôképpen felkészültek rájuk, és jogilag nincsenek eltiltva felvételüktôl.
–2. §. A lelkipásztorok és a többi krisztushívôk egyházi feladatuknak megfelelôen kötelesek gondoskodni arról, hogy azokat, akik a szentségeket kérik, az evangélium kellô hirdetésével és hitoktatással készítsék fel azok felvételére, az illetékes hatóságtól kiadott szabályok figyelembevételével.

844. kán. -- 1. §. A katolikus szentségkiszolgáltatók a szentségeket csakis katolikus krisztushívôknek szolgáltathatják ki megengedetten, s ugyanígy a katolikusok csakis katolikus kiszolgáltatóktól vehetik fel megengedetten a szentségeket, a jelen kánon 2., 3. és 4. §-a és a 861. kán. 2. §-a elôírásainak fenntartásával.
–2. §. Valahányszor a szükség úgy kívánja, vagy a valódi lelki hasznosság indokolja, és feltéve hogy elkerülik a tévedés vagy a közömbösség veszélyét, azoknak a krisztushívôknek, akiknek fizikailag vagy morálisan lehetetlen katolikus szentségkiszolgáltatóhoz fordulniuk, fel szabad venniük a bűnbánat szentségét, az eucharisztiát és a betegek kenetét olyan nem katolikus kiszolgáltatóktól, akiknek egyházában ezek a szentségek érvényesek.
–3. §. A katolikus szentségkiszolgáltatók megengedetten szolgáltathatják ki a bűnbánat szentségét, az eucharisztiát és a betegek kenetét a katolikus egyházzal teljes közösségben nem lévô keleti egyházak tagjainak, ha önként kérik, és kellôen fel vannak készülve; ez érvényes más olyan egyházak tagjaira is, amelyek helyzete az Apostoli Szentszék megítélése szerint a szentségek tekintetében megegyezik az említett keleti egyházakéval.
–4. §. Életveszély esetén, vagy ha a megyéspüspök vagy a püspöki konferencia megítélése szerint más súlyos szükség sürget, a katolikus kiszolgáltatók ugyanezeket a szentségeket megengedetten szolgáltatják ki a katolikus egyházzal teljes közösségben nem lévô többi keresztényeknek is, akik nem tudnak saját közösségük szolgálattevôjéhez járulni, és ezt önként kérik, feltéve hogy ezekkel a szentségekkel kapcsolatban katolikus hitrôl tesznek tanúságot, és kellôképpen felkészültek.
–5. §. A 2., 3. és 4. §-ban említett esetekre a megyéspüspök vagy a püspöki konferencia csak akkor adjon ki általános szabályokat, ha az érdekelt nem katolikus egyháznak vagy közösségnek legalább az illetékes helyi hatóságát megkérdezte.

845. kán. -- 1. §. Mivel a keresztség, a bérmálás és az egyházi rend jegyet hagy hátra, ezek a szentségek nem ismételhetôk.

–2. §. Ha gondos vizsgálat után indokolt kétség marad fenn aziránt, hogy az 1. §-ban említett szentségeket csakugyan kiszolgáltatták-e vagy érvényesen szolgáltatták-e ki, az illetô szentségeket feltételesen kell kiszolgáltatni.

846. kán. -- 1. §. A szentségek kiszolgáltatása során híven követni kell az illetékes hatóság által jóváhagyott liturgikus könyveket; ezért senki ezekhez semmit ne adjon hozzá, belôlük semmit el ne vegyen. és rajtuk semmit ne változtasson önkényesen.
–2. §. A kiszolgáltató a szentségeket a saját rítusa szerint szolgáltassa ki.

847. kán. -- 1. §. Az olyan szentségek kiszolgáltatása során, melyekhez szent olajokat kell alkalmazni, a kiszolgáltatónak olajbogyóból vagy más növénybôl készített és -- a 999. kán. 2. sz-ának fenntartásával -- a püspöktôl megszentelt vagy megáldott olajat kell használnia, mégpedig újonnan megáldott olajat; régit csak szükség esetén használjon.
–2. §. A plébános a szent olajokat a saját püspökétôl kérje, és illô tartóban, gondosan ôrizze.

848. kán. -- A kiszolgáltató az illetékes hatóságtól megszabott adományokon kívül a szentségek kiszolgáltatásáért semmit ne kérjen, s mindig ügyeljen, nehogy a szegények szegénységük miatt nélkülözzék a szentségi segítséget.
==========
A keresztség

I. CÍM
A keresztség

849. kán. -- A keresztség a szentségek ajtaja, mely tényleges alakjában vagy legalább vágy formájában szükséges az üdvösségre; általa az emberek megszabadulnak a bűnöktôl, Isten gyermekeivé születnek újjá, és eltörölhetetlen jeggyel Krisztushoz hasonlóvá válva az egyház tagjai lesznek. Érvényesen csakis valódi vízzel való lemosás és megfelelô formájú szavak útján lehet kiszolgáltatni.

I. FEJEZET
A KERESZTSÉG KISZOLGÁLTATÁSA

850. kán. -- A keresztséget a jóváhagyott liturgikus könyvekben elôírt rend szerint szolgáltatják ki, sürgôs szükség esetét kivéve; ilyenkor csak azt kell megtartani, ami a szentség érvényességéhez szükséges.

851. kán. -- A keresztség kiszolgáltatását kellôképpen elô kell készíteni; tehát:
–1. azt a felnôttet, aki fel szándékozik venni a keresztséget, katekumenátusra kell bocsátani, és -- amennyire lehetséges -- különbözô fokozatokon át kell a szentségi beavatásra felkészíteni, a beavatásnak a püspöki konferencia által a helyi viszonyokra alkalmazott rendje és az általa kiadott külön szabályok szerint;
–2. a megkeresztelendô gyermek szüleit és azokat, akik a keresztszülôi feladatot fogják magukra vállalni, megfelelôen meg kell tanítani ennek a szentségnek a jelentésére és a vele járó kötelezettségekre; a plébános személyesen vagy más útján gondoskodjék arról, hogy a szülôket -- több családot is összegyűjtve, és ahol lehet, meg is látogatva ôket -- lelkipásztori buzdításokkal, sôt közös imádsággal is kellôen felkészítsék.

852. kán. -- 1. §. A felnôtt keresztségrôl szóló kánonok elôírásait kell alkalmazni mindazokra, akik a gyermekkorból kinôttek, és eszük használatára eljutottak.
–2. §. A keresztség vonatkozásában is a gyermekhez hasonló elbírálás alá esik az, aki nem beszámítható.

853. kán. -- A keresztség kiszolgáltatásához alkalmazandó víz -- szükség esetét kivéve -- a liturgikus könyvek elôírása szerint megáldott víz legyen.

854. kán. -- A keresztséget vagy alámerítéssel vagy leöntéssel kell kiszolgáltatni, a püspöki konferencia elôírásainak megtartásával.

855. kán. -- A szülôk, a keresztszülôk és a plébános ügyeljenek arra, nehogy a keresztény érzülettôl idegen nevet adjanak.

856. kán. -- Noha a keresztséget bármely napon ki lehet szolgáltatni, mégis ajánlatos, hogy általában vasárnap, vagy ha lehetséges, húsvét vigíliáján szolgáltassák ki.

857. kán. -- 1. §. Szükség esetét kivéve a keresztség sajátos helye a templom vagy a kápolna.
–2. §. Szabálynak kell tekinteni, hogy a felnôttet saját plébániatemplomában kereszteljék, a gyermeket pedig szüleinek saját plébániatemplomában, hacsak megfelelô ok mást nem tesz indokolttá.

858. kán. -- 1. §. Minden plébániatemplomnak legyen keresztkútja, tiszteletben tartva más templomok már megszerzett kumulatív jogát.
–2. §. A helyi ordinárius a helyi plébános meghallgatása után a hívek kényelmére megengedheti vagy elôírhatja, hogy a plébánia területén belül más templomban vagy kápolnában is legyen keresztkút.

859. kán. -- Ha a keresztelendô a plébániatemplomban vagy a 858. kán. 2. §-ában említett más templomba vagy kápolnába a távolság vagy más körülmények miatt súlyos nehézség nélkül nem tud elmenni vagy nem vihetô el, a keresztséget ki lehet és kell szolgáltatni más közelebbi templomban vagy kápolnában, vagy akár más illô helyen is.

860. kán. -- 1. §. Szükség esetét kivéve a keresztséget ne szolgáltassák ki magánháznál, hacsak a helyi ordinárius súlyos okból meg nem engedte.
–2. §. Hacsak a megyéspüspök másként nem rendelkezik, a kórházakban a keresztséget csakis szükség esetén vagy más kényszerítô lelkipásztori okból szolgáltassák ki.

II. FEJEZET
A KERESZTSÉG KISZOLGÁLTATÓJA

861. kán. -- 1. §. A keresztség rendes kiszolgáltatója a püspök, a pap és a diákonus, az 530. kán. 1. sz-a elôírásának fenntartásával.
–2. §. A rendes kiszolgáltató távollétében vagy akadályoztatása esetén a keresztséget megengedetten szolgáltatja ki a hitoktató vagy más a helyi ordináriustól erre a feladatra kijelölt személy, sôt szükség esetén minden ember, akit megfelelô szándék vezérel; a lelkipásztoroknak, különösen a plébánosnak legyen gondja arra, hogy a krisztushívôket megtanítsák a keresztelés helyes módjára.

862. kán. -- Szükség esetét kivéve, senkinek sem szabad kellô engedély nélkül más területén a keresztséget kiszolgáltatnia, még a saját alárendeltjeinek sem.

863. kán. -- A felnôtt keresztelését, legalábbis azokét, akik tizennegyedik életévüket betöltötték, terjesszék a megyéspüspök elé, hogy ha alkalmasnak ítéli, ô maga szolgáltassa ki a keresztséget.

III. FEJEZET
A KERESZTELENDÔK

864. kán. -- A keresztség felvételére alkalmasak mindazok, de csak azok az emberek, akik még nincsenek megkeresztelve.

865. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy a felnôttet meg lehessen keresztelni, szükséges, hogy elôbb kinyilvánítsa szándékát a keresztség felvételére; tanulja meg kellôen a hit igazságait és a keresztény kötelezettségeket, s a katekumenátus révén legyen kipróbált a keresztény életben; figyelmeztessék arra is, hogy bánja meg bűneit.
–2. §. A halálveszélyben forgó felnôttet meg lehet keresztelni, ha valamelyest ismeri a hit legfôbb igazságait, bármilyen módon kinyilvánította szándékát a keresztség felvételére, és megígéri, hogy meg fogja tartani a keresztény vallás parancsait.

866. kán. -- Hacsak súlyos ok nem szól ellene, azt a felnôttet, akit megkeresztelnek, rögtön a keresztség után bérmálják is meg, és vegyen részt az eucharisztia ünneplésében úgy, hogy maga is szentáldozáshoz járul.

867. kán. -- 1. §. A szülôk kötelesek gondoskodni arról, hogy a gyermekek már az elsô hetekben megkapják a keresztséget; a születés után mielôbb, sôt már a szülés elôtt forduljanak a plébánoshoz, hogy gyermekük számára kérjék a szentséget, és hogy erre kellô felkészítést kapjanak.
–2. §. Ha a gyermek halálveszélyben forog, haladéktalanul meg kell keresztelni.

868. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy a gyermeket megengedetten kereszteljék meg, szükséges:
–1. hogy a szülôk, illetve legalább egyikük, vagy az, aki törvényesen helyettesíti ôket, beleegyezzék;
–2. hogy megalapozott remény legyen a katolikus vallásban való nevelésre; ha ez teljesen hiányzik, a keresztséget a részleges jog elôírásai szerint halasszák el, értesítve a szülôket ennek okáról.
–2. §. A katolikus, sôt a nem katolikus szülôk gyermekét is meg szabad keresztelni halálveszélyben még a szülôk akarata ellenére is.

869. kán. -- 1. §. Ha kétséges, hogy valaki meg van-e keresztelve, vagy hogy keresztsége érvényes volt-e, feltételesen szolgáltassák ki neki a keresztséget.
–2. §. A nem katolikus egyházi közösségben kereszteltelteket nem kell feltételesen megkeresztelni, hacsak a kereszteléskor használt anyagra és a szavak formájára való tekintettel, valamint a felnôtt keresztelendô és a keresztség kiszolgáltatója szándékának figyelembevételével komoly ok nincs arra, hogy a keresztség érvényességében kételkedjünk.
–3. §. Ha az 1. és 2. §-ban említett esetekben a keresztség kiszolgáltatása vagy érvényessége kétséges marad, a keresztséget csak akkor szolgáltassák ki, ha elôbb a keresztelendônek, feltéve hogy felnôtt, kifejtették a keresztség szentségérôl szóló tanítást, és neki, vagy ha gyermekrôl van szó, szüleinek megmagyarázták a korábbi keresztség érvényességével kapcsolatos kételyek okát.

870. kán. -- A kitett vagy talált gyermeket, hacsak szorgalmas vizsgálat után keresztelése be nem bizonyosodik, kereszteljék meg.

871. kán. -- Az abortált magzatokat, ha élnek, amennyiben lehetséges, kereszteljék meg.

IV. FEJEZET
A KERESZTSZÜLÔK

872. kán. -- A keresztelendônek, amennyiben lehetséges, adjanak keresztszülôt; ennek feladata, hogy a felnôtt keresztelendônek a keresztény beavatásban segítségére legyen, a keresztelendô gyermeket pedig szüleivel együtt a keresztségre bemutassa és azon fáradozzék, hogy a megkeresztelt a keresztségnek megfelelô keresztény életet éljen, és az ezzel járó kötelességeket híven teljesítse.

873. kán. -- Csak egy keresztapát vagy egy keresztanyát vagy egy keresztapát és egy keresztanyát alkalmazzanak.

874. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy valakit a keresztszülôi tisztség vállalására engedjenek, szükséges:
–1. hogy maga a keresztelendô vagy ennek szülei, illetve az, aki ôket helyettesíti, vagy ezek hiányában a plébános vagy a szentség kiszolgáltatója jelölje ki, és hogy alkalmas legyes és szándékozzék is ezt a tisztséget viselni;
–2. tizenhatodik életévét betöltött személy legyen, hacsak a megyéspüspök más kort nem állapított meg, vagy megfelelô okból a plébános vagy a kiszolgáltató úgy nem látja, hogy kivételt kell tenni;
–3. katolikus, megbérmált és a legszentebb oltáriszentséget már magához vett személy legyen, s éljen a hithez és a vállalandó tisztséghez méltó életet;
–4. ne kösse semmilyen törvényesen kiszabott vagy kinyilvánított kánoni büntetés;
–5. ne legyen a keresztelendô apja vagy anyja.
–2. §. Nem katolikus egyházi közösséghez tartozó megkeresztelt személy csakis egy katolikus keresztszülôvel együtt és csak mint a keresztség tanúja fogadható el.

V. FEJEZET
A KERESZTSÉG KISZOLGÁLTATÁSÁNAK BIZONYÍTÁSA ÉS BEJEGYZÉSE

875. kán. -- A keresztség kiszolgáltatójának legyen gondja arra, hogy ha a keresztszülô nincs jelen, legyen legalább tanú, akinek a segítségével a keresztség kiszolgáltatását bizonyítani lehet.

876. kán. -- A kiszolgáltatott keresztség bizonyításához, ha ez senkinek hátrányt nem okoz, elegendô egyetlen teljesen kifogástalan tanú nyilatkozata vagy magának a megkereszteltnek az esküje, ha a keresztséget felnôtt korban vette fel.

877. kán. -- 1. §. A keresztség kiszolgáltatási helyének plébánosa vezesse be gondosan és haladéktalanul a keresztelteknek anyakönyvébe a keresztelteknek nevét, említse meg a keresztség kiszolgáltatóját, a szülôket, a keresztszülôket és -- ha vannak -- a tanúkat, a keresztség kiszolgáltatásának helyét, napját, valamint a születés napját és helyét.
–2. §. Ha nem férjnél lévô anyától született gyermekrôl van szó, az anya nevét akkor kell bevezetni, ha anyasága nyilvánosan igazolt, vagy ha írásban vagy két tanú elôtt önként kéri; az apa nevét akkor kell beírni, ha apaságát közokirat vagy a plébános és két tanú elôtt tett nyilatkozata igazolja; egyéb esetekben a keresztelteket az apa vagy a szülôk nevének említése nélkül kell beírni.

–3. §. Ha fogadott gyermekrôl van szó, be kell írni az örökbefogadók nevét, valamint legalábbis akkor, ha az illetô vidéken a polgári anyakönyvben így történik, a természetes szülôk nevét is az 1. és 2. § szerint, a püspöki konferencia elôírásainak figyelembevételével.

878. kán. -- Ha a keresztséget nem a plébános szolgáltatta ki, és nem is volt jelen a kereszteléskor, a keresztség kiszolgáltatója -- bárki legyen is az -- a keresztség kiszolgáltatásának megtörténtérôl értesítse annak a plébániának a plébánosát, amelyen a keresztséget kiszolgáltatták, hogy a plébános a keresztséget bejegyezze a 877. kán. 1. §-a szerint.
==========
A bérmálás szentsége

II. CÍM
A bérmálás szentsége

879. kán. -- A bérmálás szentsége jegyet hagy hátra, és a keresztény beavatás útján elôrehaladó megkereszteltetket a Szentlélek adományával gazdagítja, és tökéletesebben kapcsolja az egyházhoz, megerôsíti és szorosabban kötelezi ôket, hogy szóban és tettben Krisztus tanúi legyenek, s a hitet terjesszék és védelmezzék.

I. FEJEZET
A BÉRMÁLÁS KISZOLGÁLTATÁSA

880. kán. -- 1. §. A bérmálás szentségének kiszolgáltatása a homloknak a kéz rátételével, krizmával való megkenése által és a jóváhagyott liturgikus könyvekben elôírt szavak által történik.
–2. §. A bérmálás szentségéhez használandó krizmának a püspök által szenteltnek kell lennie, még akkor is, ha a szentséget pap szolgáltatja ki.

881. kán. -- A bérmálás szentségét hasznos templomban, mégpedig mise keretében kiszolgáltatni; megfelelô és ésszerű okból azonban ki lehet szolgáltatni misén kívül és bármely méltó helyen is.

II. FEJEZET
A BÉRMÁLÁS KISZOLGÁLTATÓJA

882. kán. -- A bérmálás rendes kiszolgáltatója a püspök; érvényesen szolgáltatja ki ezt a szentséget az egyetemes jog alapján vagy az illetékes hatóság külön engedélye folytán erre felhatalmazott pap is.

883. kán. -- Magának a jognak az alapján bérmálási felhatalmazással rendelkeznek:
–1. területükön belül azok, akik a jogban a megyéspüspökkel egyenlô elbírálás alá esnek;
–2. az illetô személy vonatkozásában az a pap, aki hivatalánál fogva vagy a megyéspüspök megbízása alapján gyermekkorból kinôtt személyt keresztel, vagy ilyen megkereszteltet a katolikus egyház teljes közösségébe felvesz;
–3. a halálveszélyben lévôk vonatkozásában a plébános, sôt bármely pap.

884. kán. -- 1. §. A megyéspüspök személyesen bérmáljon vagy gondoskodjék arról, hogy ezt más püspök végezze; ha a szükség úgy kívánja, felhatalmazást adhat egy vagy több meghatározott papnak is ennek a szentségnek a kiszolgáltatására.

–2. §. Súlyos okból a püspök és a jog vagy az illetékes hatóság külön engedélye alapján bérmálási felhatalmazással rendelkezô pap egyes esetekben papokat vehet maga mellé, hogy ôk is kiszolgáltassák a szentséget.

885. kán. -- 1. §. A megyéspüspök köteles gondoskodni arról, hogy a bérmálás szentségét kiszolgáltassák azoknak az alárendeltjeinek, akik ezt szabályosan és ésszerűen kérik.
–2. §. Az ilyen felhatalmazással rendelkezô pap azok vonatkozásában éljen felhatalmazásával, akiknek javára a felhatalmazást adták.

886. kán. -- 1. §. A püspök egyházmegyéjében a bérmálás szentségét törvényen szolgáltatja ki a neki alá nem rendelt hívôknek is, hacsak azok saját ordináriusának kifejezett tilalma ezt nem akadályozza.
–2. §. Ahhoz, hogy a püspök idegen egyházmegyében megengedetten bérmáljon, szükséges -- kivéve, ha saját alárendeltjeit bérmálja -- a megyéspüspök legalább ésszerűen vélelmezett engedélye.

887. kán. -- A bérmálási felhatalmazással rendelkezô pap a neki kijelölt területen megengedetten szolgáltatja ki ezt a szentséget a kívülrôl jötteknek is, hacsak azok saját ordináriusának tilalma ezt nem akadályozza; idegen területen viszont senkinek sem szolgáltatja ki érvényesen, fenntartva a 883. kán. 3. sz-ának elôírását.

888. kán. -- Azon a területen belül, amelyen érvényesen bérmálnak, a kiszolgáltatók az exempt helyeken is ki tudják szolgáltatni ezt a szentséget.

III. FEJEZET
A BÉRMÁLANDÓK

889. kán. -- 1. §. A bérmálás felvételére képesek mindazok, de csak azok a megkereszteltek, akik még nincsenek megbérmálva.
–2. §. Halálveszélyen kívül ahhoz, hogy valaki a bérmálást megengedetten vegye fel, szükséges -- ha esze használatával rendelkezik --, hogy kellô oktatást kapjon, megfelelôen felkészüljön, és meg tudja újítani keresztségi fogadalmait.

890. kán. -- A hívôk kötelesek ezt a szentséget idejében felvenni; a szülôknek és a lelkipásztoroknak, különösen a plébánosoknak legyen gondjuk arra, hogy a hívôk ennek felvételéhez kellô oktatást kapjanak, és megfelelô idôben járuljanak ehhez a szentséghez.

891. kán. -- A bérmálás szentségét a hívôknek körülbelül abban a korban kell feladni, amikor értelmük használatára eljutnak, hacsak a püspöki konferencia más életkort nem határozott meg, vagy halálveszély nem áll fenn, illetve a kiszolgáltató megítélése szerint súlyos ok mást nem indokol.

IV. FEJEZET
A BÉRMASZÜLÔK

892. kán. -- A bérmálandónak, amennyiben lehetséges, legyen bérmaszülôje. Ennek feladata azon lenni, hogy a megbérmált Krisztus valódi tanújaként viselkedjék, és híven teljesítse ezzel a szentséggel járó kötelességeit.

893. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy valaki a bérmaszülô tisztségét betölthesse, meg kell felelnie a 874. kán.-ban említett feltételeknek. 2. §. Hasznos, ha a bérmaszülôséget arra bízzák, aki a keresztszülôi

–
–
–
–
–
–
–
–
–
–
– tisztséget viseli.

V. FEJEZET

A BÉRMÁLÁS KISZOLGÁLTATÁSÁNAK BIZONYÍTÁSA ÉS BEJEGYZÉSE

894. kán. -- A bérmálás kiszolgáltatásának bizonyításához a 876. kán. elôírásait kell megtartani.

895. kán. -- A megbérmáltak nevét a kiszolgáltató, a szülôk, a bérmaszülôk, a bérmálás helye és napja megjelölésével az egyházmegyei hivatal bérmálási anyakönyvébe kell bevezetni, vagy ahol a püspöki konferencia vagy a megyéspüspök elôírta, a plébániai levéltárban ôrzendô könyvbe; a plébánosnak a bérmálás megtörténtérôl értesítenie kell a keresztelés helyének plébánosát, hogy ezt bejegyezzék a kereszteltek anyakönyvébe az 535. kán. 2. §-a szerint.

896. kán. -- Ha a helyi plébános nem volt jelen, a kiszolgáltató személyesen vagy más útján mielôbb értesítse ôt a bérmálás megtörténtérôl.

==========

A legszentebb eucharisztia

III. CÍM

A legszentebb eucharisztia

897. kán. -- A legfenségesebb szentség a legszentebb eucharisztia, melyben maga az Úr Krisztus van jelen, ô az áldozat, és ôt vesszük magunkhoz; általa folyamatosan él és gyarapszik az egyház. Az eucharisztikus áldozat az Úr halálának és feltámadásának emléke, melyben a keresztáldozat örökké folytatódik, az egész istentiszteletnek és keresztény életnek csúcsa és forrása, mely jelöli és létrehozza Isten népének egységét, és építi Krisztus testét. A többi szentségek és az egyház apostoli tevékenységének összes művei pedig összetartoznak a legszentebb eucharisztiával, és rá irányulnak.

898. kán. -- A krisztushívôk a legnagyobb tiszteletet tanúsítsák a legszentebb eucharisztia iránt, vegyenek részt tevékenyen a legfenségesebb áldozat ünneplésében, nagy áhítattal és gyakran vegyék magukhoz ezt a szentséget, és a legmélyebb imádattal tiszteljék; a lelkipásztorok az errôl a szentségrôl szóló tanítás magyarázata során gondosan tanítsák meg a hívôket erre a kötelességükre.

I. FEJEZET

AZ EUCHARISZTIA ÜNNEPLÉSE

899. kán. -- 1. §. Az eucharisztikus ünneplés magának Krisztusnak és az egyháznak a cselekménye, melyben az Úr Krisztus a pap szolgálata által, a kenyér és a bor színe alatt lényegileg jelenlévô önmagát felajánlja az Atyaistennek, és magát lelki eledelül adja a felajánlásban részt vevô hívôknek.
–2. §. Az eucharisztikus gyülekezetben Isten népe egy közösségbe nyer meghívást a Krisztust megjelenítô püspök vagy az ennek fennhatósága alatt álló pap elnökletével, és az összes jelenlévô hívôk, akár klerikusok, akár világiak, a rendek és a liturgikus feladatok különbözôsége szerint, a maguk módján vesznek részt és működnek együtt benne.
–3. §. Az eucharisztikus ünneplést úgy kell megrendezni, hogy belôle az összes résztvevôk igen bôven kapják azokat a gyümölcsöket, melyeknek elnyeréséért az Úr Krisztus az eucharisztikus áldozatot alapította.

1. CIKKELY

A legszentebb eucharisztia kiszolgáltatója

900. kán. -- 1. §. Egyedül az érvényesen felszentelt pap az a kiszolgáltató, aki Krisztus személyében képes az eucharisztia szentségét létrehozni.
–2. §. Megengedetten az a pap ünnepli az eucharisztiát, akit ebben a kánoni törvény nem akadályoz, feltéve, hogy megtartja az alábbi kánonok elôírásait.

901. kán. -- A papnak jogában áll a misét bárkiért, akár élôkért, akár elhunytakért felajánlani.

902. kán. -- Hacsak a krisztushívôk haszna mást nem kíván vagy javall, a papok koncelebrálhatják az eucharisztiát, mégis minden papnak megmarad a szabadsága arra, hogy az eucharisztiát egyénileg végezze, de nem akkor, amikor ugyanabban a templomban vagy kápolnában koncelebráció folyik.

903. kán. -- A papot engedjék misézni akkor is, ha a templom igazgatója nem ismeri, feltéve, hogy vagy bemutatja ordináriusának vagy elöljárójának egy évnél nem régebben kelt ajánlólevelét, vagy józanul feltételezhetô, hogy a misézéstôl nincs eltiltva.

904. kán. -- A papok sohase feledkezzenek meg arról, hogy az eucharisztikus áldozat misztériumában újra meg újra a megváltás műve valósul meg; gyakran misézzenek, sôt a mindennapi misézés nagyon ajánlott, hiszen a mise, még ha hívôk nem lehetnek is jelen, Krisztus és az egyház cselekménye, amelynek végzésével a papok legfôbb feladatukat teljesítik.

905. kán. -- 1. §. Azoknak az eseteknek a kivételével, amelyekben a jog szerint szabad az eucharisztiát ugyanazon a napon többször is végezni vagy koncelebrálni, a papnak nem szabad naponta egynél többször miséznie.
–2. §. Paphiány esetén a helyi ordinárius megengedheti, hogy a papok megfelelô okból naponta kétszer, sôt ha a lelkipásztori szükség úgy kívánja, vasárnap és kötelezô ünnepen háromszor is misézzenek.

906. kán. -- Megfelelô és ésszerű ok nélkül a pap az eucharisztikus áldozatot ne mutassa be, ha egyetlen hívô sem vesz részt rajta.

907. kán. -- Az eucharisztikus ünneplés során a diakónusoknak és a világiaknak nem szabad a könyörgéseket, különösen az eucharisztikus imádságot mondani, vagy olyan cselekményeket végezni, amelyek a misézô papra tartoznak.

908. kán. -- A katolikus papoknak tilos az eucharisztiát a katolikus egyházzal teljes közösségben nem lévô egyházak vagy egyházi közösségek papjaival vagy szolgálattevôivel koncelebrálniuk.

909. kán. -- A pap ne mulassza el, hogy az eucharisztikus áldozat ünneplésére imádsággal kellôen felkészüljön, annak végeztével pedig Istennek hálát adjon.

910. kán. -- 1. §. A szentáldozás rendes kiszolgáltatója a püspök, a pap és a diakónus.
–2. §. A szentáldozás rendkívüli kiszolgálója az akolitus, valamint a 230. kán. 3. §-a szerint kijelölt más krisztushívô.

911. kán. -- 1. §. A legszentebb eucharisztiát szent útravalóként a betegeknek elvinni kötelessége és joga a plébánosnak, a káplánoknak, a lelkészeknek, valamint a klerikusi szerzetes intézményekben és az apostoli élet klerikusi társaságaiban a közösség elöljárójának mindazok számára, akik a házban tartózkodnak.
–2. §. Szükség esetén vagy a plébános, a lelkész vagy az elöljáró legalább vélelmezett engedélye alapján tegye meg ezt bármely pap vagy a szentáldozás más kiszolgáltatója, de utólag értesíteni kell róla az említett plébánost, lelkészt vagy elöljárót.

2. CIKKELY

A legszentebb eucharisztiában való részesedés

912. kán. -- Szentáldozáshoz szabad és kell bocsátani minden megkereszteltet, akit a jog el nem tilt.

913. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy a legszentebb eucharisztiát gyermekeknek ki lehessen szolgáltatni, szükséges, hogy kellô ismerettel rendelkezzenek, és gondos felkészítésben részesüljenek, s így képességük szerint felfogják Krisztus misztériumát, és az Úr testét hittel és áhítattal tudják magukhoz venni.
–2. §. A halálveszélyben forgó gyermekeknek azonban a legszentebb eucharisztiát ki lehet szolgáltatni, ha Krisztus testét a közönséges ételtôl meg tudják különböztetni, és az oltáriszentséget tisztelettel tudják magukhoz venni.

914. kán. -- Elsôsorban a szülôknek, valamint azoknak, akik ôket helyettesítik, továbbá a plébánosnak feladata gondoskodni arról, hogy az eszük használatára eljutott gyermekek kellô elôkészítést kapjanak és -- szentségi gyónás után -- mielôbb táplálkozzanak ezzel az isteni eledellel; a plébános feladata arra is ügyelni, nehogy olyan gyerekek járuljanak a szentáldozáshoz, akik értelmük használatára nem jutottak el, vagy akikrôl úgy ítéli, hogy nincsenek kellôen felkészülve.

915. kán. -- A szentáldozáshoz ne engedjék a kiközösítetteket és az egyházi tilalommal sújtottakat a büntetés kiszabása vagy kinyilvánítása után, de ne engedjék oda azokat az egyéb személyeket sem, akik nyilvánvaló, súlyos bűnben makacsul kitartanak.

916. kán. -- Aki tudatában van súlyos bűnének, elôzetes szentségi gyónás nélkül ne mutasson be szentmisét, és az Úr testét se vegye magához, kivéve, ha súlyos indok áll fenn, és a gyónási alkalom hiányzik; ebben az esetben ne feledkezzék meg arról, hogy köteles felindítani a tökéletes bánatot, mely magában foglalja a mielôbbi gyónás szándékát.

917. kán. -- Aki a szent eucharisztiát már magához vette, ugyanazon a napon ismét megáldozhat, de csak olyan eucharisztikus ünneplés keretében, melyen részt vesz, fenntartva a 921. kán. 2. §-ának elôírását.

918. kán. -- Nagyon ajánlott, hogy a hívôk magában az eucharisztikus ünneplésben járuljanak a szentáldozáshoz; ha azonban megfelelô okból kérik, szolgáltassák ki nekik misén kívül, a liturgikus szertartások megtartásával.

919. kán. -- 1. §. Aki a legszentebb eucharisztiát magához akarja venni, a szentáldozás elôtt legalább egy órán keresztül tartózkodjék minden ételtôl és italtól; ez alól kivételt csak a víz és az orvosság jelent.
–2. §. Az a pap, aki ugyanazon a napon kétszer vagy háromszor mutatja be a szent eucharisztiát, a második vagy a harmadik misézés elôtt valamit magához vehet akkor is, ha nincs közben egy óra idô.
–3. §. Az idôsek és azok, akik valamilyen betegségben szenvednek, valamint az ôket gondozó személyek megáldozhatnak akkor is, ha elôzôleg egy órán belül valamit magukhoz vettek.

920. kán. -- 1. §. A szent eucharisztiába való beavatása után minden hívô köteles legalább egy évben egyszer szentáldozáshoz járulni.
–2. §. Ezt a parancsot a húsvéti idôben kell teljesíteni, hacsak mefelelô okból egy éven belül más idôpontban nem tesznek neki eleget.

921. kán. -- 1. §. A bármilyen okból fakadó halálveszélyben forgó krisztushívôk szent útravalóként kapják meg a szentáldozást.
–2. §. Még ha aznap szentáldozáshoz járultak is, nagyon tanácsos, hogy akik életveszélybe kerültek, ismét áldozzanak.
–3. §. Amíg a halálveszély tart, ajánlatos, hogy több alkalommal -- különbözô napokon -- megáldoztassák ôket.

922. kán. -- A szent útravaló kiszolgáltatását a betegek számára ne halogassák túl sokáig; a lelkek gondját viselôk pedig éberen ügyeljenek, hogy a szent útravalót a betegek teljesen beszámítható állapotban vegyék magukhoz.

923. kán. -- A krisztushívôk az eucharisztikus áldozaton részt vehetnek, és szentáldozáshoz járulhatnak bármely katolikus rítus szerint, a 844. kán. elôírásának fenntartásával.

3. CIKKELY

Az eucharisztikus ünneplés rítusai és szertartásai

924. kán. -- 1. §. A legszentebb eucharisztikus áldozatot kenyérrel és olyan borral kell végezni, melyhez kevés vizet kevernek.
–2. §. A kenyérnek csakis búzából valónak és frissen készültnek kell lennie, hogy a romlás semmi veszélye sem álljon fenn.
–3. §. A bornak a szôlô termésébôl készült, természetes és nem romlott bornak kell lennie.

925. kán. -- A szentáldozást csak a kenyér színe alatt szolgáltassák ki, vagy a liturgikus törvények szerint mindkét szín alatt; szükség esetén pedig egyedül a bor színe alatt is.

926. kán. -- Az eucharisztia ünneplése során a pap a latin egyház régi hagyománya szerint kovásztalan kenyeret használjon, bárhol mutatja is be az áldozatot.

927. kán. -- Még végsô szükség esetén is tilos az egyik anyagot a másik nélkül, vagy akár mindkettôt eucharisztikus ünneplés nélkül átváltoztatni.

928. kán. -- Az eucharisztia ünneplését latinul vagy más nyelven kell végezni, feltéve, hogy a liturgikus szövegeket törvényen jóváhagyták.

929. kán. -- A papok és a diakónusok az eucharisztia ünneplése, illetve az azon végzett szolgálat közben a rubrikák által elôírt díszeket viseljék.

930. kán. -- 1. §. Ha a beteg vagy idôs pap nem tud állni, végezheti ülve az eucharisztikus áldozatot a liturgikus törvények megtartásával, de nem a nép jelenlétében, hacsak a helyi ordinárius ezt meg nem engedi.
–2. §. A vak vagy más betegségben szenvedô pap megengedetten végzi az eucharisztikus áldozatot bármely jóváhagyott miseszöveg alkalmazásával, és adott esetben olyan más pap, diakónus vagy kellôen képzett világi támogatásával, aki segít neki.

4. CIKKELY
Az eucharisztikus ünneplés ideje és helye

931. kán. -- Az eucharisztia bármely napon és órában ünnepelhetô és kiosztható, kivéve amikor ez a liturgikus szabályok szerint tilos.

932. kán. -- 1. §. Az eucharisztikus ünneplést szent helyen végezzék, hacsak egyes esetekben a szükség mást nem kíván; ilyenkor az ünneplésnek illô helyen kell történnie.

–2. §. Az eucharisztikus áldozatot felszentelt vagy megáldott oltáron kell végezni; szent helyen kívül alkalmazható megfelelô asztal, de mindig terítôvel és korporáléval.

933. kán. -- Megfelelô okból a helyi ordinárius kifejezett engedélyével a papnak szabad az eucharisztiát a katolikus egyházzal teljes közösségben nem levô más egyház vagy egyházi közösség templomában végeznie a botrány elkerülésével.

II. FEJEZET
A LEGSZENTEBB EUCHARISZTIA ÔRZÉSE ÉS TISZTELETE

934. kán. -- 1. §. A legszentebb eucharisztiát:
–1. ôrizni kell a székesegyházban vagy a vele azonos megítélés alá esô templomban, minden plébániatemplomban, valamint a szerzetes intézmények vagy az apostoli élet társaságai házaihoz tartozó templomban vagy kápolnában;
–2. ôrizni lehet a püspök házikápolnájában és a helyi ordinárius engedélyével más templomokban, kápolnákban és házikápolnákban.
–2. §. Azokon a szent helyeken, ahol a legszentebb eucharisztiát ôrzik, mindig lennie kell valakinek, aki gondot visel rá, és amennyiben lehetséges, a pap legalább havonta kétszer mutassa be ott a szentmisét.

935. kán. -- Senkinek sem szabad a legszentebb eucharisztiát magánál tartania vagy útra magával vinnie, kivéve ha sürgôs lelkipásztori szükség áll fenn; ilyenkor ezt a megyéspüspök elôírásainak megtartásával megteheti.

936. kán. -- Szerzetes intézmény házában vagy más vallásos házban a legszentebb eucharisztiát csakis a házhoz tartozó templomban vagy legfôbb kápolnában ôrizzék; de

megfelelô okból az ordinárius megengedheti, hogy ugyanannak a háznak más kápolnájában is ôrizzék.

937. kán. -- Hacsak súlyos indok nem gátolja, az a templom, melyben a legszentebb eucharisztiát ôrzik, legalább naponta néhány órán át álljon nyitva a hívôk számára, hogy imádkozhassanak a Legszentebb elôtt.

938. kán. -- 1. §. A legszentebb eucharisztiát tartósan csakis a templom vagy kápolna egyetlen tabernákulumában ôrizzék.
–2. §. Az a tabernákulum, ahol a legszentebb eucharisztiát ôrzik, legyen a templom vagy a kápolna valamely kiváló, látható, díszes és az imádságra alkalmas részében.
–3. §. Az a tabernákulum, ahol a legszentebb eucharisztiát tartósan ôrzik, legyen elmozdíthatatlan, készüljön szilárd, nem átlátszó anyagból, és legyen úgy elzárva, hogy a lehetô legjobban elkerüljék a megszentségtelenítés veszélyét.
–4. §. Súlyos okból szabad a legszentebb eucharisztiát, különösen éjjel, más biztosabb és illô helyen ôrizni.
–5. §. Aki a templomra vagy a kápolnára gondot visel, gondoskodjék arról, hogy a legnagyobb gonddal ôrizzék annak a tabernákulumnak a kulcsát, ahol a legszentebb eucharisztiát tartják.

939. kán. -- Az átváltoztatott ostyákat cibóriumban vagy edénykében ôrizzék, a hívek szükségleteinek megfelelô mennyiségben, és a régiek szabályos elfogyasztása után, gyakran újítsák meg ôket.

940. kán. -- Az elôtt a tabernákulum elôtt, amelyben a legszentebb eucharisztiát ôrzik, állandóan világítson egy külön lámpa, Krisztus jelenlétének jelzésére és tiszteletére.

941. kán. -- 1. §. Azokban a templomokban vagy kápolnákban, amelyekben ôrizhetik a legszentebb eucharisztiát, lehet szentségkitételt is végezni, akár cibóriummal, akár monstranciával, a liturgikus könyvekben elôírt szabályok megtartásával.
–2. §. Szentmise alatt a templomnak vagy kápolnának ugyanabban a termében ne legyen szentségkitétel.

942. kán. -- Ajánlatos, hogy ugyanezekben a templomokban vagy kápolnákban legyen évente megfelelô ideig tartó, még ha nem is megszakítás nélküli, ünnepélyes szentségkitétel, hogy a helyi közösség az eucharisztikus misztériumot nagy áhítattal átelmélkedje és imádja; ilyen szentségkitételt azonban a kiadott szabályok megtartásával csak akkor tartsanak, ha kellô számú hívô részvétele várható.

943. kán. -- A szentségkitétel és a szentségi áldás végzôje a pap vagy a diakónus; különös körülmények között a szentségkitételt és betételt végezheti az akolitus, a szentáldozás rendkívüli kiszolgáltatója vagy a helyi ordináriustól kijelölt más személy is, de áldás nélkül és a megyéspüspök elôírásainak megtartásával.

944. kán. -- 1. §. Ahol a megyéspüspök megítélése szerint lehetséges, a legszentebb eucharisztia iránti tisztelet nyilvános tanúságaként, különösen Krisztus testének és vérének ünnepén, tartsanak az utcákon körmenetet.
–2. §. A megyéspüspökre tartozik, hogy irányelveket adjon ki a körmenetekrôl, és ezekben gondoskodjék a rajtuk való részvételrôl és méltóságukról.

III. FEJEZET

A MISE BEMUTATÁSÁVAL KAPCSOLATBAN FELAJÁNLOTT ADOMÁNY

945. kán. -- 1. §. Az egyház jóváhagyott szokása szerint minden misét bemutató vagy koncelebráló papnak szabad adományt elfogadnia azért, hogy a misét egy bizonyos szándékra ajánlja fel.
–2. §. Nagyon ajánlatos, hogy a papok akkor is mutassák be a szentmisét a krisztushívô, különösen a szegények szándékára, ha semmi adományt sem kaptak.

946. kán. -- Azok a krisztushívôk, akik adományt adnak azért, hogy szándékukra misét ajánljanak fel, hozzájárulásukkal az egyház javát szolgálják, és ezzel az adományukkal részt vállalnak az egyház gondjából szolgálattevôinek és műveinek fenntartása terén.

947. kán. -- A miseadományoktól teljesen távol kell tartani mindenfajta alkudozásnak vagy kereskedésnek még a látszatát is.

948. kán. -- Külön-külön misét kell felajánlani azokra a szándékokra, amelyekért az adományt, ha mégoly csekélyet is, külön-külön adták és fogadták el.

949. kán. -- Aki köteles misét bemutatni és felajánlani azok szándékára, akik miseadományt adtak, köteles erre akkor is, ha a kapott adományok hibáján kívül elvesztek.

950. kán. -- Ha misék felajánlására egy bizonyos összeget adományoznak a bemutatandó misék számának megjelölése nélkül, akkor a misék számát az adományozó tartózkodási helyén megállapított miseadomány alapján kell számítani, hacsak törvényesen nem kell vélelmezni, hogy más volt az adományozó szándéka.

951. kán. -- 1. §. Az a pap, aki ugyanazon a napon több misét mutat be, mindegyiket felajánlhatja arra a szándékra, amiért miseadományt adtak, azzal a feltétellel azonban, hogy karácsony napját kivéve, csak egy miséért tartja meg a miseadományt, a többit pedig az ordinárius által elôírt célra fizeti be; meg van azonban engedve, hogy külsô jogcímen valamilyen ellenszolgáltatást kapjon.
–2. §. Az a pap, aki ugyanazon a napon második miséjét koncelebrálja, ezért semmilyen címen nem fogadhat el miseadományt.

952. kán. -- 1. §. A tartományi zsinatra vagy a tartomány püspökeinek gyűlésére tartozik, hogy az egész tartomány számára határozatilag megszabja a mise bemutatásáért és felajánlásáért adandó miseadomány mértékét, és a papnak nem szabad nagyobb összeget kérnie; el szabad azonban fogadnia a meghatározottnál nagyobb önkéntesen adott miseadományt és a meghatározottnál kisebb adományt is a mise felajánlásáért.
–2. §. Ahol ilyen határozat nincs, az egyházmegyében érvényes szokást kell megtartani.
–3. § Az összes szerzetes intézmények tagjainak is alkalmazkodniuk kell az 1. és 2. §-ban említett határozathoz vagy helyi szokáshoz.

953. kán. -- Senkinek sem szabad annyi személyesen felajánlandó misére miseadományt elfogadnia, amennyit egy éven belül nem tud teljesíteni.

954. kán. -- Ha valamely templomban vagy kápolnában több mise bemutatását kérik, mint amennyit ott be lehet mutatni, szabad máshol bemutatni ôket, hacsak az adományozók kifejezetten ki nem nyilvánították ezzel ellenkezô szándékukat.

955. kán. -- 1. §. Aki a felajánlandó misék bemutatását másokra kívánja bízni, mielôbb bízzon meg ezzel olyan papokat, akiket ô maga elfogadhatónak tart, feltéve hogy biztos abban, hogy teljesen kifogástalanok; át kell adnia a teljes kapott miseadományt, hacsak nem biztos, hogy az egyházmegyében járó összegen felüli részt személyére való tekintettel adták; köteles gondoskodni a misék elvégzésérôl is mindaddig, amíg nem kapta meg a kötelezettség vállalásáról és a miseadomány átvételérôl az igazolást.
–2. §. Az az idô, melyen belül a miséket el kell végezni, attól a naptól kezdôdik, amelyen a pap bemutatásukat elvállalta, hacsak az ellenkezôje nem bizonyos.
–3. §. Akik misék elvégzését másokra bízzák, haladéktalanul jegyezzék be a könyvbe mind azokat a miséket, amelyeket kaptak, mind azokat, amelyeket másoknak adtak át, s tüntessék fel a misék miseadományát is.
–4. §. Minden papnak pontosan fel kell jegyeznie azokat a miséket, amelyek bemutatását elvállalta, és amelyeket elvégzett.

956. kán. -- Mindazok, akik kegyes célú adományokat kezelnek, vagy bármi módon kötelesek misék végzésérôl gondoskodni, akár klerikusok, akár világiak, adják át ordináriusuknak az általa meghatározandó módon azokat a misekötelezettségeket, melyeknek egy éven belül nem tettek eleget.

957. kán. -- A misekötelezettségek teljesítésére felügyelni a világi klérus templomaiban a helyi ordinárius kötelessége és joga, a szerzetes intézmények vagy az apostoli élet társaságai templomaiban pedig a saját elöljáróiké.

958. kán. -- 1. §. A plébánosnak, valamint a templomok és más olyan vallásos helyek igazgatójának, ahol miseadományokat szoktak kapni, legyen külön könyve, amelybe gondosan jegyezze fel az elvégzendô misék számát, szándékát, a kapott miseadományt, valamint a mise elvégzését.
–2. §. Az ordinárius köteles ezeket a könyveket évente személyesen vagy más által átvizsgálni.
==========
A bűnbánat szentsége

IV. CÍM
A bűnbánat szentsége

959. kán. -- A bűnbánat szentségében azok a hívôk, akik bűneiket törvényes gyóntatónak megvallják, megbánják, és meg akarnak változni, a gyóntató által adott feloldozás révén elnyerik Istentôl a keresztség után elkövetett bűneik bocsánatát, és egyszersmind kiengesztelôdnek az egyházzal, amelyet bűneikkel megsebeztek.

I. FEJEZET
A SZENTSÉG KISZOLGÁLTATÁSA

960. kán. -- Az egyéni és teljes bűnmegvallás és a feloldozás az az egyetlen rendes mód, ahogyan a súlyos bűnérôl tudó hívô Istennel és az egyházzal kiengesztelôdik; az ilyen gyónás alól csak a fizikai vagy erkölcsi lehetetlenség ment fel; ebben az esetben a kiengesztelôdést más módon is el lehet nyerni.

961. kán. -- 1. §. Több bűnbánót egyszerre elôzetes egyéni bűnmegvallás nélkül általános módon feloldozni nem lehet, kivéve ha:
–1. halálveszély fenyeget, és a papnak vagy a papoknak nem áll elég idô a rendelkezésére ahhoz, hogy az egyes bűnbánók bűnmegvallását meghallgassák;
–2. súlyos szükség áll fenn, vagyis amikor tekintettel a gyónók számára nincs elég gyóntató mindenki gyónásának kellô idôn belül való megfelelô meghallgatására, és így a gyónók hibájukon kívül a szentségi kegyelmet vagy a szentáldozást sokáig nélkülözni kényszerülnének; ám nem számít elegendônek az a szükség, amikor csak azért nem állhatnak rendelkezésre gyóntatók, mert nagyon sok a gyónó, ahogyan ez nagy ünnepeken vagy zarándoklatokon elôfordulhat.
–2. §. Annak megítélése, hogy fennállnak-e az 1. § 2. sz-a szerint szükséges feltételek, a megyéspüspökre tartozik; ô határozhatja meg az ilyen szükség eseteit a püspöki konferencia többi tagjával egyeztetett ismérvek figyelembevételével.

962. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy a krisztushívô az egyszerre többeknek adott szentségi feloldozásban érvényesen részesüljön, nemcsak az szükséges, hogy kellôen fel legyen készülve, hanem egyszersmind az is, hogy elhatározza azoknak a súlyos bűneinek kellô idôben egyenként való megvallását, melyeket jelenleg nem tud így meggyónni.
–2. §. A krisztushívôket, amennyire lehetséges, az általános feloldozás elnyerésekor is oktassák ki az 1. § szerinti követelményekre és az általános feloldozást még halálveszély esetén is, ha van elég idô, elôzze meg a felhívás, hogy kinek-kinek legyen gondja a bűnbánat felindítására.

963. kán. -- A 989. kán.-ban említett kötelezettség fenntartásával, akinek általános feloldozással megbocsátják súlyos bűneit, alkalom adtán mielôbb járuljon egyéni gyónáshoz, mielôtt még újabb általános feloldozást kapna, hacsak megfelelô ok nem jött közbe.

964. kán. -- 1. §. A szentségi gyóntatás sajátos helye a templom vagy a kápolna.
–2. §. A gyóntatóhely tekintetében a püspöki konferencia állapítson meg szabályokat, de biztosítsa, hogy mindig legyenek nyitott helyen levô olyan gyóntatóhelyek, melyek el vannak látva a gyónó és a gyóntató közti rögzített ráccsal, hogy azok a hívôk, akik kívánják, szabadon használhassák ôket.
–3. §. Gyóntatóhelyen kívül megfelelô ok nélkül ne gyóntassanak.

–
–
–
–
–
–
–
–
–
–
–
–
– II. FEJEZET
–
–

–
–
–
– A BŰNBÁNAT SZENTSÉGÉNEK KISZOLGÁLTATÓJA

965. kán. -- A bűnbánat szentségének kiszolgáltatója kizárólag a pap.

966. kán. -- 1. §. A bűnök érvényes feloldozásához szükséges, hogy a kiszolgáltató a rendi hatalmon kívül felhatalmazással rendelkezzék annak gyakorlására, azoknak a hívôknek a vonatkozásában, akiknek a feloldozást adja.
–2. §. Ezt a felhatalmazást a pap megkaphatja vagy magánál a jognál fogva, vagy az illetékes hatóságnak a 969. kán. szerint adott engedélyével.

967. kán. -- 1. §. A krisztushívôknek bárhol a világon való meggyóntatására, a római pápán kívül, magánál a jognál fogva felhatalmazással rendelkeznek a bíborosok; ugyanígy a püspökök is, akik megengedetten élnek ezzel mindenütt, hacsak egyedi esetben a megyéspüspök meg nem tiltja.
–2. §. Akinek akár hivatalánál fogva, akár az inkardinációja vagy a lakóhelye szerinti helyi ordinárius engedélye alapján állandó gyóntatási felhatalmazása van, ezzel a felhatalmazással mindenhol élhet, hacsak a helyi ordinárius egyedi esetben meg nem tiltja, a 974. kán. 2. és 3. §-ának fenntartásával.
–3. §. Magánál a jognál fogva ugyanezzel a felhatalmazással élhetnek mindenütt a tagok és az éjjel-nappal az intézmény vagy a társaság házában tartózkodó személyek vonatkozásában azok, akik hivataluknál vagy az illetékes elöljáró engedélyénél fogva a 968. kán. 2. §-a és a 969. kán. 2. §-a szerinti gyóntatási felhatalmazással rendelkeznek; ezzel megengedetten is élhetnek, hacsak valamely nagyobb elöljáró saját alárendeltjei vonatkozásában egyedi esetben meg nem tiltotta.

968. kán. -- 1. §. Hivatalánál fogva a maga területén gyóntatási felhatalmazással rendelkezik a helyi ordinárius, a penitenciárius kanonok, a plébános és azok az egyéb személyek, akik a plébánost helyettesítik.
–2. §. Hivataluknál fogva felhatalmazással rendelkeznek alárendeltjeik és az éjjel-nappal a házban tartózkodó más személyek gyóntatására a pápai jogú, klerikusi szerzetes intézménynek vagy az apostoli élet társaságainak azok az elöljárói, akik a szabályzat szerint végrehajtói kormányzati hatalommal rendelkeznek, a 630. kán. 4. §-ának fenntartásával.

969. kán. -- 1. §. Csakis az illetékes helyi ordinárius adhatja meg bármely papnak a felhatalmazást minden hívô meggyóntatására; mégis azok a papok, akik szerzetes intézmények tagjai, ne éljenek ezzel elöljárójuk legalább vélelmezett engedélye nélkül.
–2. §. A szerzetes intézménynek vagy az apostoli élet társaságának a 968. kán. 2. §-ában említett elöljárója illetékes felhatalmazást adni bármely papnak alárendeltjei és az éjjel-nappal a házban tartózkodó más személyek meggyóntatására.

970. kán. -- Gyóntatási felhatalmazást csakis olyan papoknak adjanak, akiket vizsgán alkalmasnak találtak, vagy akiknek alkalmassága valamilyen más alapon nyilvánvaló.

971. kán. -- Egy papnak, még ha lakóhellyel vagy pótlakóhellyel rendelkezik is azon a területen, a helyi ordinárius csak akkor adjon tartós felhatalmazást gyóntatásra, ha elôbb -- amennyire lehetséges -- meghallgatta az illetô pap ordináriusát.

972. kán. -- A 969. kán.-ban említett illetékes hatóság a gyóntatási felhatalmazást adhatja akár meghatározatlan, akár meghatározott idôre.

973. kán. -- A tartós gyóntatási felhatalmazást írásban kell adni.

974. kán. -- 1. §. A helyi ordinárius, valamint az illetékes elöljáró csakis súlyos okból vonja vissza a tartós gyóntatási felhatalmazást.
–2. §. Ha a 967. kán. 2. §-ában említett helyi ordinárius, aki a felhatalmazást adta, a gyóntatási felhatalmazást visszavonja, a pap mindenütt elveszíti ezt a felhatalmazást; ha más helyi ordinárius vonja meg tôle, akkor csak a felhatalmazást megvonó ordinárius területén veszíti el azt.
–3. §. Minden helyi ordinárius, aki egy paptól megvonta a gyóntatási felhatalmazást, értesítse a pap inkardináció szerinti saját ordináriusát, vagy ha szerzetes intézmény tagjáról van szó, illetékes elöljáróját.
–4. §. Ha a gyóntatási felhatalmazást a saját nagyobb elöljárója vonja vissza, a pap mindenütt elveszíti a felhatalmazást az intézmény tagjainak gyóntatására; ha azonban ezt a felhatalmazást más illetékes elöljáró vonta meg, a pap azt csak az illetô területén levô alárendeltek vonatkozásában veszti el.

975. kán. -- A 967. kán. 2. §-ában említett felhatalmazás a visszavonáson kívül megszűnik a hivatal elvesztésével, az exkardinációval vagy a lakóhely elvesztésével is.

976. kán. -- Minden pap -- még ha nem rendelkezik is gyóntatási felhatalmazással -- érvényesen és megengedetten oldoz fel minden halálveszélyben levô gyónót, bármely cenzúra és bűn alól, még akkor is, ha jóváhagyott pap van jelen.

977. kán. -- A hatodik parancsolat elleni bűnben, halálveszély esetét kivéve, a bűntárs feloldozása érvénytelen.

978. kán. -- 1. §. A pap legyen tudatában annak, hogy amikor gyóntat, a bíró és egyszersmind az orvos feladatát látja el, és Isten azért állította az isteni igazságosság és egyúttal az isteni irgalom szolgálatában, hogy dicsôségérôl és a lelkek üdvösségérôl gondoskodjék.
–2. §. A gyóntató mint az egyház szolgálattevôje, a szentség kiszolgáltatása során hűségesen ragaszkodjék a tanítóhivatal tanításához és az illetékes hatóság által kiadott szabályokhoz.

979. kán. -- A kérdések feltételekor a pap óvatosan és tapintattal járjon el, vegye figyelembe a gyónó helyzetét és korát, és tartózkodjék a bűntárs nevének tudakolásától.

980. kán. -- Ha a gyóntató nem kételkedik a gyónó felkészültségében, és az a feloldozást kéri, a feloldozást ne tagadja meg és ne is halassza el.

981. kán. -- A bűnök jellegének és számának megfelelôen, de a gyónó helyzetének figyelembevételével, a gyóntató szabjon ki üdvös és megfelelô elégtételt; ezt a gyónó személyesen köteles elvégezni.

982. kán. -- Aki azt gyónja, hogy hamisan vádolt meg egy ártatlan gyóntatót az egyházi hatóságnál a hatodik parancsolat elleni bűnre való csábítás bűntettével, azt csak akkor oldozzák fel, ha elôbb a hamis feljelentést formálisan visszavonta, és kész az esetleges károk jóvátételére.

983. kán. -- 1. §. A gyónási titok sérthetetlen; ezért tilos a gyóntatónak a gyónót szóval vagy bármilyen más módon, bármi okból, akár csak részben is elárulnia.
–2. §. Titoktartásra köteles a tolmács is, ha szerepel, valamint mindazok az egyéb személyek, akik a gyónásból bármilyen módon tudomást szereztek a bűnökrôl.

984. kán. -- 1. §. A gyóntatónak teljességgel tilos a gyónásból szerzett ismereteit a gyónóra nézve károsan felhasználnia még akkor is, ha a leleplezés minden veszélye ki van zárva.
–2. §. Aki hatóság szerepét tölti be, annak a külsô kormányzatban semmiképpen sem szabad felhasználnia azt az értesülést, amit a bűnökrôl bármikor is gyónásban szerzett.

985. kán. -- A novíciusmester és segítôje, a szeminárium vagy más nevelôintézet rektora ne gyóntassa meg az illetô házban tartózkodó növendékeit, hacsak a növendékek egyes esetekben önként nem kérik.

986. kán. -- 1. §. Mindazok, akikre feladatuknál fogva lelkek gondozása van bízva, kötelesek gondoskodni azoknak a rájuk bízott hívôknek a gyóntatásáról, akik ezt ésszerűen kérik, valamint arról, hogy alkalmat adjanak a hívôknek arra, hogy a nekik megfelelôen kitűzött napokon és órákban egyéni szentgyónáshoz járuljanak.
–2. §. Sürgôs szükség esetén minden gyóntató, halálveszélyben pedig minden pap köteles a krisztushívôket meggyóntatni.

III. FEJEZET
A GYÓNÓ

987. kán. -- Ahhoz, hogy a krisztushívô a bűnbánat szentségének üdvös orvosságában részesüljön, úgy kell felkészülnie, hogy elkövetett bűneit elvetve, és a javulás szándékával Istenhez térjen.

988. kán. -- 1. §. A krisztushívô köteles faj és szám szerint meggyónni a keresztség után elkövetett és az egyház kulcsai révén még közvetlenül fel nem oldozott s egyéni gyónásban még meg nem vallott összes súlyos bűnét, melyrôl gondos lelkiismeretvizsgálat után tudomása van.
–2. §. Ajánlatos, hogy a krisztushívôk bocsánatos bűneiket is meggyónják.

989. kán. -- Minden krisztushívô, aki elérte értelme használatának korát, köteles súlyos bűneit legalább évente egyszer híven meggyónni.

990. kán. -- Senkinek sem tilos tolmács útján gyónnia, a visszaélések és a botrányok elkerülésével, fenntartva a 983. kán. 2. §-ának elôírását.

991. kán. -- Minden krisztushívônek joga van bűneit annál a törvényesen jóváhagyott gyóntatónál meggyónni, akinél akarja, még akkor is, ha az illetô más rítushoz tartozik.

IV. FEJEZET
A BÚCSÚK

992. kán. -- A búcsú az ideigtartó büntetés elengedése Isten elôtt azokért a bűnökért, melyek maga a bűn tekintetében már el vannak törölve; a búcsút a kellôen felkészült krisztushívô bizonyos meghatározott feltételekkel az egyház közbejöttével nyeri el, amely mint a megváltás szolgája hivatalosan kezeli és alkalmazza a Krisztus és a szentek által adott elégtétel kincstárát.

993. kán. -- A búcsú aszerint részleges vagy teljes, hogy a bűnökért járó ideigtartó büntetéstôl részben szabadít-e meg, vagy teljes egészében.

994. kán. -- A részleges vagy teljes búcsút bármely hívô elnyerheti a maga számára, vagy fordíthatja könyörgésként az elhunytak javára.

995. kán. -- 1. §. A legfôbb egyházi hatóságon kívül csak azok engedélyezhetnek búcsút, akiknek ezt a hatalmát a jog elismeri, vagy akiket erre a római pápa felhatalmaz.
–2. §. Egyetlen a római pápánál alacsonyabb rangú hatóság sem hatalmazhat fel másokat búcsú engedélyezésére, hacsak ezt neki az Apostoli Szentszék kifejezetten meg nem engedte.

996. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy valaki búcsú elnyerésére képes legyen, szükséges, hogy meg legyen keresztelve, ne legyen kiközösítve, és legalább az elôírt cselekmények végén a kegyelem állapotában legyen.
–2. §. Ahhoz pedig, hogy az arra képes személy a búcsút el is nyerje, az szükséges, hogy legalább általános szándéka legyen azt elnyerni, és a megszabott idôben és kellô módon elvégezze az elôírt cselekményeket a búcsút engedélyezô intézkedés szerint.

997. kán. -- A búcsúk engedélyezését és alkalmazását illetôen meg kell tartani ezenkívül azokat az egyéb elôírásokat is, melyek az egyház külön törvényeiben találhatók.
==========
A betegek kenetének szentsége

V. CÍM
A betegek kenetének szentsége

998. kán. -- A betegek kenetét, mellyel az egyház a veszélyes betegségben szenvedô hívôket a szenvedô és megdicsôült Úrnak ajánlja, hogy megenyhítse és megmentse ôket, úgy szolgáltatják ki, hogy olajjal megkenik ôket, és elmondják a liturgikus könyvekben elôírt szavakat.

I. FEJEZET
A SZENTSÉG KISZOLGÁLTATÁSA

999. kán. -- A betegek kenetéhez használt olajat megáldhatják a püspökök, továbbá:
–1. akik a jogban a megyéspüspökkel egyenlô elbírálás alá esnek;
–2. szükség esetén bármely pap, de csak magának a szentség kiszolgáltatásának a során.

1000. kán. -- 1. §. A kenéseket pontosan a liturgikus könyvekben elôírt szavakkal, rendben és módon kell végezni; szükség esetén azonban elég egyetlen megkenés a homlokon vagy akár a test más részén, a teljes formula elmondásával.
–2. §. A kiszolgáltató a kenéseket a saját kezével végezze, hacsak súlyos ok valamely eszköz használatát nem indokolja.

1001. kán. -- A lelkipásztoroknak és a betegek hozzátartozóinak legyen gondjuk arra, hogy a betegek ennek a szentségnek a révén kellô idôben enyhülést nyerjenek.

1002. kán. -- A betegek kenetének közös kiszolgáltatása egyszerre több, megfelelôen elôkészített és kellôképpen felkészült beteg számára a megyéspüspök elôírásai szerint végezhetô.

II. FEJEZET
A BETEGEK KENETÉNEK KISZOLGÁLTATÓJA

1003. kán. -- 1. §. A betegek kenetét érvényesen szolgáltatja ki minden pap, de csakis a pap.
–2. §. A lelkipásztori hivatalukra bízott hívôk gondozásában a lelkipásztori gondozással megbízott összes papok kötelesek és jogosultak a betegek kenetnek kiszolgáltatására; ésszerű okból bármely más pap is kiszolgáltathatja ezt a szentséget a fent említett pap legalább vélelmezett hozzájárulásával.
–3. §. Minden pap magával hordhatja a megáldott olajat, hogy szükség esetén a betegek kenetének szentségét ki tudja szolgáltatni.

III. FEJEZET
A BETEGEK KENETÉNEK FELVEVÔI

1004. kán. -- 1. §. A betegek kenetét annak a hívônek lehet kiszolgáltatni, aki értelme használatának elérése után, betegség vagy vregség miatt veszélybe kerül.
–2. §. Ezt a szentséget meg lehet ismételni, ha a beteg felépülése után újra súlyos betegségbe esik, vagy ha ugyanannak a betegségnek a folyamán a veszély súlyosabbá válik.

1005. kán. -- Ha kétséges, hogy a beteg eljutott-e értelme használatára, illetve hogy veszélyesen beteg-e, vagy hogy halott-e, szolgáltassák ki ezt a szentséget.

1006. kán. -- Szolgáltassák ki ezt a szentséget azoknak a betegeknek, akik amikor szellemi képességeik birtokában voltak, ezt legalább burkoltan kérték.

1007. kán. -- Ne szolgáltassák ki a betegek kenetét azoknak, akik nyilvánvaló súlyos bűnben makacsul kitartanak.
==========
Az egyházi rend

VI. CÍM
Az egyházi rend

1008. kán. -- Az egyházi rend szentsége által isteni rendelés folytán a krisztushívôk közül egyesek eltörölhetetlen jegyet kapnak, és ezzel szent szolgálatra rendelt személyekké válnak, vagyis olyanokká, akik arra vannak szentelve és rendelve, hogy fokozatuknak megfelelôen Krisztusnak, a fônek személyében teljesítsék a tanítói, megszentelôi és kormányzói feladatot, és így pásztor módjára gondoskodjanak Isten népérôl.

1009. kán. -- 1. §. A rendek a püspökség, az áldozópapság és a diakonátus.
–2. §. Kézfeltétellel és azzal a felszentelô imádsággal szolgáltatják ki ôket, melyet a liturgikus könyvek az egyes fokozatok számára elôírnak.

I. FEJEZET
A FELSZENTELÉS ÉS A SZENTELÔ

1010. kán. -- A felszentelést vasárnap vagy parancsolt ünnepen, ünnepélyes mise keretében kell végezni, de lelkipásztori okból más napokon -- így hétköznapon -- is végezhetô.

1011. kán. -- 1. §. A felszentelést általában a székesegyházban végezzék, de lelkipásztori okból más templomban vagy kápolnában is végezhetô.
–2. §. A felszentelésre meg kell hívni a klerikusokat és más krisztushívôket, hogy minél többen vegyenek részt a szertartáson.

1012. kán. -- Az egyházi rend kiszolgáltatója a felszentelt püspök.

1013. kán. -- Egy püspöknek sem szabad püspököt szentelnie, hacsak elôzetesen nem bizonyos, hogy megvan rá a pápai megbízás.

1014. kán. -- Hacsak az Apostoli Szentszék felmentést nem adott alóla, a felszentelést vezetô püspöknek püspökszenteléskor legalább két másik szentelô püspököt kell maga mellé vennie; nagyon helyénvaló azonban, hogy az összes jelenlévô püspökök is velük együtt szenteljék a kiválasztottat.

1015. kán. -- 1. §. Az áldozópapságra és a diakonátusra mindenkit a saját püspöke szenteljen, vagy ennek szabályszerű szentelési elbocsátó levele alapján történjék a szentelés.
–2. §. A saját püspök, akit megfelelô ok nem gátol, személyesen szentelje fel alárendeltjeit; de keleti rítusú alárendeltjét apostoli engedély nélkül nem szentelheti fel megengedetten.
–3. §. Aki szentelési elbocsátót adhat a rendek felvételére, az ugyanezeket a rendeket személyesen is feladhatja, ha püspökké van szentelve.

1016. kán. -- A világi klérusba lépni szándékozók diakónussá szentelése tekintetében a saját püspök vagy annak az egyházmegyének a püspöke, ahol a szentelendô lakóhelye van, vagy annak az egyházmegyének a püspöke, amelynek az illetô a szolgálatába kíván állni; a világi klerikusok áldozópappá szentelése tekintetében a saját püspök annak az egyházmegyének a püspöke, amelybe a szentelendô a diakonátus révén inkardinálva van.

1017. kán. -- A püspök saját területén kívül csakis a megyéspüspök engedélyével adhatja fel a rendeket.

1018. kán. -- 1. §. Egyházmegyések számára szentelési elbocsátót adhat:
–1. az 1016. kán.-ban említett saját püspök;
–2. az apostoli kormányzó, valamint -- a tanácsosok testületének beleegyezésével -- az egyházmegyei kormányzó; továbbá a 495. kán. 2. §- ában említett tanács beleegyezésével az apostoli provikárius és proprefektus.
–2. §. Az egyházmegyei kormányzó, az apostoli provikárius és proprefektus ne adjon elbocsátót azoknak, akiktôl a megyéspüspök vagy az apostoli vikárius, illetve prefektus a szent rendekbe való felvételt megtagadta.

1019. kán. -- 1. §. A pápai jogú klerikusi szerzetes intézmény vagy az apostoli élet pápai jogú klerikusi társasága nagyobb elöljárójának joga, hogy a szabályzat szerint az intézménybe vagy társaságba örökre vagy véglegesen felvett alárendeltjeinek elbocsátót adjon a diakonátus vagy az áldozópapság felvételére.
–2. §. Bármely intézmény vagy társaság összes többi növendékének szentelése az egyházmegyés klerikusokra vonatkozó jogszabályok szerint történik, az elöljáróknak adott minden felhatalmazás visszavonásával.

1020. kán. -- Elbocsátót csak akkor adjanak, ha elôzôleg beszerezték az összes igazolásokat és okmányokat, melyeket a jog az 1050. és 1051. kán. szerint megkíván.

1021. kán. -- Elbocsátó levelet az Apostoli Szentszékkel közösségben levô bármely püspöknek lehet küldeni, kivéve -- hacsak apostoli engedély nincs rá -- a szentelendô rítusától eltérô rítusú püspöknek.

1022. kán. -- A szentelô püspök, amikor a törvényes elbocsátó levelet megkapta, csak akkor végezze el a szentelést, ha teljesen meggyôzôdött arról, hogy a levél kifogástalanul hiteles.

1023. kán. -- Az elbocsátó levelet maga a levél kiadója vagy ennek utódja korlátozhatja vagy visszavonhatja, de a kiadott elbocsátó levél nem veszti hatályát kiadója jogának megszűntével.

II. FEJEZET
A SZENTELENDÔK

1024. kán. -- A szent egyházi rendet érvényesen csak megkeresztelt férfi veheti fel.

1025. kán. -- 1. §. Az áldozópapság vagy a diakonátus megengedett kiszolgáltatásához szükséges, hogy a jelölt a jog szerint eltöltött próbaidô után saját püspökének vagy illetékes nagyobb elöljárójának megítélése szerint rendelkezzék a kellô tulajdonságokkal, semmilyen szabálytalanság vagy akadály ne kösse, feleljen meg az 1033--1039. kán. szerinti elôzetes követelményeknek; továbbá legyenek meg az 1050. kán.- ban említett okiratok, és végezzék el az 1051. kán.-ban említett vizsgálatot.
–2. §. Szükséges továbbá, hogy ugyanannak a törvényes elöljárónak a megítélése szerint, az illetô az egyház szolgálata számára hasznos legyen.
–3. §. Annak a püspöknek, aki a saját, más egyházmegye szolgálatára szánt alárendeltjét szenteli, biztosnak kell lennie abban, hogy az illetô ahhoz az egyházmegyéhez fog tartozni.

1. CIKKELY
A szentelendôktôl megkövetelt tulajdonságok

1026. kán. -- Ahhoz, hogy valakit felszenteljenek, az illetônek kellô szabadsággal kell rendelkeznie; senkit sem szabad bármi módon vagy bármi okból is a rendek felvételére kényszeríteni, vagy kánonilag alkalmas személyt azok felvételétôl visszatartani.

1027. kán. -- A diakonátusra és áldozópapságra jelentkezôket gondos felkészítéssel kell kiképezni a jog szerint.

1028. kán. -- A megyéspüspök vagy az illetékes elöljáró gondoskodjék arról, hogy a jelölteket, mielôtt valamely rendet felvennének, kellôen tanítsák meg arra, ami az illetô rendre és az azzal járó kötelezettségekre vonatkozik.

1029. kán. -- A rendeket csak azoknak adják fel, akiknek saját püspökük vagy az illetékes nagyobb elöljáró józan megítélése szerint mindent figyelembe véve, ép a hitük, helyes szándék indítja ôket, kellô tudásuk, jó hírük van, jó erkölcsűek, kipróbált erényekkel és más, a felveendô rendnek megfelelô fizikai és pszichikai tulajdonságokkal rendelkeznek.

1030. kán. -- A saját püspök vagy az illetékes nagyobb elöljáró a neki alárendelt, áldozópapságra szánt diákonusoknak csakis kánoni okból tilthatja meg, még ha ez az ok

rejtett is, hogy az áldozópapság rendjét felvegyék; megmarad azonban a felfolyamodás lehetôsége a jog elôírása szerint.

1031. kán. -- 1. §. Az áldozópapságot csakis azoknak adják fel, akik huszonötödik életévüket betöltötték, és kellô érettséggel rendelkeznek; meg kell tartani ezenkívül a diakonátus és az áldozópapság közti legalább hat hónapos idôközt; akiket az áldozópapságra szánnak, azoknak a diakonátus rendjét csak huszonharmadik életévük betöltése után adják fel.
–2. §. Az állandó diakonátusra készülô nôtlen embert a diakonátusra csakis akkor engedjék, ha legalább huszonötödik életévét betöltötte, a házas embert pedig csak akkor, ha legalább harmincötödik életévét betöltötte, és felesége is beleegyezését adta.
–3. §. A püspöki konferenciáknak jogában áll olyan szabályt kimondani, mely az áldozópapsághoz és az állandó diakonátushoz magasabb kort kíván.
–4. §. Ha az 1. és 2. § szerint megkívánt korból több, mint egy év hiányzik, a felmentés az Apostoli Szentszéknek van fenntartva.

1032. kán. -- 1. §. Az áldozópapságra készülôknek a diakonátust csak filozófiai-teológiai tanulmányaik ötödik évének eltelte után lehet feladni.
–2. §. Tanulmányainak végeztével a diakónus a püspöktôl vagy az illetékes nagyobb elöljárótól meghatározandó megfelelô ideig vegyen részt a lelkipásztori munkában, és gyakorolja diakónusi rendjét, mielôtt áldozópappá szentelnék.
–3. §. Az állandó diakonátusra készülô csak akkor kapja meg ezt a rendet, ha letelt képzésének ideje.

2. CIKKELY
Elôzetes követelmények a szenteléshez

1033. kán. -- A rendeket megengedetten csak annak lehet feladni, aki már részesült a bérmálás szentségében.

1034. kán. -- 1. §. A diakonátusra vagy áldozópapsága készülôt ne szenteljék fel addig, amíg az 1016. és 1019. kán.-ban említett hatóság a jelölés liturgikus szertartása révén az illetôt saját kezűleg írt és aláírt, s ugyanattól a hatóságtól írásban elfogadott elôzetes kérelme alapján, a jelöltek közé fel nem vette.
–2. §. Nem kell felvételt nyernie a jelöltek közé annak, aki a fogadalmak révén klerikusi intézményhez tartozik.

1035. kán. -- 1. §. Mielôtt valakinek, akár állandó, akár átmeneti jelleggel a diakonátust feladják, szükséges, hogy a lektor és az akolitus szolgálatát megkapja és megfelelô ideig gyakorolja.
–2. §. Az akolitátus és a diakonátus feladása között legalább hat hónap idôköznek kell lennie.

1036. kán. -- Ahhoz, hogy a jelölt a diakonátus vagy az áldozópapság rendjét felvehesse, saját kezűleg írt és aláírt nyilatkozatot kell átadnia saját püspökének vagy az illetékes nagyobb elöljárónak, melyben kijelenti, hogy önként és szabadon kívánja felvenni a szent rendet, véglegesen az egyházi szolgálatra kívánja szentelni magát, és egyben kéri, hogy bocsássák az illetô rend felvételére.

1037. kán. -- Az állandó diakonátusra készülô nôtlen embert és az áldozópapságra készülôt csak akkor vegyék fel a diakonátus rendjébe, ha az elôírt rítus szerint Isten és az egyház színe elôtt nyilvánosan vállalta a nôtlenség kötelezettségét, vagy szerzetes intézményben örök fogadalmat tett.

1038. kán. -- Azt a diakónust, aki elutasítja az áldozópapság felvételét, már felvett rendjének gyakorlásától csak akkor lehet eltiltani, ha kánoni akadály köti, vagy más, a megyéspüspök vagy az illetékes nagyobb elöljáró megítélése szerint súlyos ok merül fel.

1039. kán. -- Mindazok, akik valamely rend felvételére készülnek, vegyenek részt az ordinárius által meghatározott helyen és módon tartandó, legalább ötnapos lelkigyakorlaton; mielôtt a püspök a szentelést elvégezné, meg kell gyôzôdnie arról, hogy a jelöltek ezen a lelkigyakorlaton szabályosan részt vettek.

3. CIKKELY
A szabálytalanságok és más akadályok

1040. kán. -- Ne engedjék a rendek felvételére azokat, akiket bármilyen akadály köt, legyen az akár örökös, azaz szabálytalanság, akár egyszerű akadály; a következô kánonokban felsoroltakon kívül más akadály nincsen.

1041. kán. -- Szabálytalanság miatt nem vehetik fel a rendeket:
–1. akik valamilyen fajta elmebetegségben vagy más pszichés betegségben szenved, melyrôl szakértôk meghallgatása után úgy ítélik, hogy az alkalmatlanná teszi ôt a szolgálat megfelelô ellátására;
–2. aki a hitehagyás, az eretnekség vagy a szakadárság büntetendô cselekményét követte el;
–3. aki -- akár csak polgárilag is -- házasságot kísérelt meg, akár úgy, hogy ôt magát házassági kötelék, szent rend vagy nyilvános, örök tisztasági fogadalom akadályozta a házasságkötésben, akár úgy, hogy az asszonyt kötötte érvényes házasság vagy ugyanilyen fogadalom;
–4. aki szándékos emberölést követett el, vagy sikeresen magzatelhajtást végzett, és mindaz, aki ebben pozitívan közreműködött;
–5. aki magát vagy mást súlyosan és szándékosan megcsonkított, vagy öngyilkosságot kísérelt meg;
–6. aki püspököknek vagy áldozópapoknak fenntartott, a szent rend gyakorlásával járó cselekményt végzett akár úgy, hogy nem vette fel az illetô rendet, akár úgy, hogy annak gyakorlásától valamilyen kinyilvánított vagy kiszabott kánoni büntetéssel el volt tiltva.

1042. kán. -- Egyszerű akadály miatt nem vehetik fel a rendeket:
–1. a házas férfi, kivéve ha törvényesen az állandó diakonátusra rendelik;
–2. aki a 285. és 286. kán. szerint klerikusok számára tilos hivatalt vagy vagyonkezelést lát el, melyrôl számadással tartozik, amíg a hivatal és a vagyonkezelés letétele és a számadás megtörténte után szabaddá nem válik;
–3. az újonnan megkeresztelt, hacsak az ordinárius megítélése szerint nem eléggé kipróbált.

1043. kán. -- A krisztushívôk kötelesek az általuk ismert szentelési akadályokat a szentelés elôtt az ordináriusnak vagy a plébánosnak jelenteni.

1044. kán. -- 1. §. Szabálytalanság miatt nem gyakorolhatják a felvett rendeket:
–1. aki, noha szabálytalanság miatt nem vehette volna fel a rendeket, törvénytelenül mégis felvette ôket;
–2. aki az 1041. kán. 2. sz-ában említett büntetendô cselekményt elkövette, ha a büntetendô cselekmény nyilvános;
–3. aki az 1041. kán. 3., 4., 5., 6. sz-ában említett büntetendô cselekmények valamelyikét elkövette.

–2. §. Akadály miatt nem gyakorolhatják a rendeket:
–1. aki, noha akadály miatt nem vehette volna fel a rendeket, törvénytelenül mégis felvette ôket;
–2. aki elmebetegségben vagy az 1041. kán. 1. sz-ában említett más pszichés betegségben szenved, amíg az ordinárius, szakértô meghallgatása után, az illetô rend gyakorlását meg nem engedi neki.

1045. kán. -- A szabálytalanságok vagy az akadályok nem tudása nem mentesít alóluk.

1046. kán. -- A szabálytalanságok és az akadályok megsokszorozódnak, ha különbözô okokból fakadnak, de nem sokszorozódnak meg akkor, ha ugyanaz az ok merült fel ismételten, kivéve ha szándékos emberölésbôl vagy sikeres magzatelhajtás végzésébôl származó szabálytalanságról van szó.

1047. kán. -- 1. §. Kizárólag az Apostoli Szentszéknek van fenntartva a felmentés minden szabálytalanság alól, ha a szabálytalanság alapját képezô tényt már bíróság elé vitték.
–2. §. Neki van fenntartva a felmentés a rendek felvételét akadályozó következô szabálytalanságok és akadályok alól is:
–1. az 1041. kán. 2. és 3. sz-ában említett nyilvános büntetendô cselekményekbôl fakadó szabálytalanság alól;
–2. az 1041. kán. 4. sz-ában említett akár nyilvános, akár titkos büntetendô cselekménybôl eredô szabálytalanság alól;
–3. az 1042. kán. 1. sz-ában említett akadály alól.
–3. §. Az Apostoli Szentszéknek van fenntartva a felmentés a felvett rend gyakorlását akadályozó szabálytalanság alól is az 1041. kán. 3. sz- ában említett esetben, feltéve hogy az eset nyilvános, valamint az ugyanazon kánon 4. sz-ában említett esetben, ám itt akkor is, ha az eset titkos.
–4. §. A Szentszéknek fenn nem tartott szabálytalanságok és akadályok alól az ordinárius adhat felmentést.

1048. kán. -- Az igen sürgôs titkos esetekben, ha nem lehet az ordináriushoz, vagy ha az 1041. kán. 3. és 4. sz-ában említett szabálytalanságokról van szó, a Penitenciáriához fordulni, és súlyos kár vagy becsületvesztés veszélye fenyeget, gyakorolhatja a rendet az, akit szabálytalanság gátol rendjének gyakorlásában, de megmarad az a kötelessége, hogy nevének elhallgatásával, a gyóntató útján mielôbb az ordináriushoz vagy a Penitenciáriához folyamodjon.

1049. kán. -- 1. §. A szabálytalanságok és akadályok alóli felmentés iránti kérelemben minden szabálytalanságot és akadályt meg kell jelölni; mégis az általános felmentés érvényes arra is, amit jóhiszeműen hallgattak el, kivéve az 1041. kán. 4. sz-ában említett vagy más, már bíróság elé vitt szabálytalanságokat; de nem érvényes a felmentés arra, amit rosszhiszeműen hallgattak el.
–2. §. Ha szándékos emberölésbôl vagy magzatelhajtás végzésébôl fakadó szabálytalanságról van szó, meg kell jelölni a büntetendô cselekmények számát is, különben a felmentés nem érvényes.
–3. §. A rendek felvételét gátló szabálytalanságok és akadályok alóli általános felmentés az összes rendekre érvényes.

4. CIKKELY
A szükséges okmányok és a vizsgálat

1050. kán. -- Ahhoz, hogy valakit fel lehessen venni a szent rendekbe, a következô okmányok szükségesek:
–1. bizonyítvány az 1032. kán. szerinti tanulmányok szabályos elvégzéséröl;
–2. áldozópappá szentelendôk esetén a diakonátus felvételérôl szóló igazolás;
–3. diakónussá szentelendôk esetén a keresztség, a bérmálás és az 1035. kán.-ban említett szolgálatok felvételérôl szóló igazolás; az 1036. kán.-ban említett nyilatkozat megtételérôl szóló igazolás; valamint ha az állandó diakonátusra szentelendô személy nôs, a házasságkötésrôl és a feleség beleegyezéséröl szóló igazolás.

1051. kán. -- A szentelendôktôl megkövetelt tulajdonságokat illetô vizsgálattal kapcsolatban a következô elôírásokat kell megtartani:
–1. legyen meg a szeminárium vagy a növendékház rektorának igazolása a rend felvételéhez szükséges tulajdonságokról, vagyis a jelölt igazhitűségérôl, hiteles vallásosságáról, jó erkölcsérôl és a szolgálat gyakorlására való alkalmasságról; továbbá -- szabályosan lefolytatott vizsgálat után -- fizikai és pszichés egészségi állapotáról;
–2. a megyéspüspök vagy a nagyobb elöljáró a vizsgálat megfelelô lefolytatása érdekében élhet más eszközökkel is, melyeket az idô és a hely szempontjai szerint hasznosnak ítél; ilyenek lehetnek pl. az igazolás, a hirdetések vagy más információk.

1052. kán. -- 1. §. Hogy a szentelést saját jogon végzô püspök a felszenteléshez foghasson, biztosnak kell lennie abban, hogy az 1050. kán.-ban említett okmányok megvannak, és a jog szerint lefolytatott vizsgálat végeztével a jelölt alkalmassága pozitív érvekkel bizonyítást nyert.
–2. §. Ahhoz, hogy egy püspök más valaki alárendeltjének felszenteléséhez foghasson, elegendô, hogy az elbocsátó levél kijelentse, hogy ezek az okmányok megvannak, a vizsgálatot a jog szerint elvégezték, és a jelölt alkalmassága bebizonyosult; ha a szentelendô szerzetes intézménynek vagy az apostoli élet társaságának tagja, ugyanennek a levélnek tanúsítania kell azt is, hogy az illetôt az intézménybe vagy társaságba véglegesen felvették és alárendeltje annak az elöljárónak, aki a levelet kiadja.
–3. §. Ha mindezek ellenére a püspök bizonyos okoknál fogva kételkedik abban, hogy a jelölt alkalmas-e a rendek felvételére, ne szentelje fel az illetôt.

III. FEJEZET
A FELSZENTELÉS MEGTÖRTÉNTÉNEK BEJEGYZÉSE ÉS IGAZOLÁSA

1053. kán. -- 1. §. A szentelés elvégzése után az összes felszenteltek és a szentelô nevét, valamint a szentelés helyét és napját be kell jegyezni egy külön könyvbe, melyet a szentelés helyének egyházmegyei hivatalában kell gondosan ôrizni; szigorúan meg kell ôrizni az összes szentelésre vonatkozó minden okiratot.
–2. §. A szentelô püspök minden felszenteltnek adjon hiteles igazolást a szentelés felvételérôl; ha a szentelteket elbocsátó levél alapján más püspök szentelte fel, ezt az igazolást mutassák be saját ordináriusuknak, a szentelésnek a levéltárban ôrzendô külön könyvbe való bejegyzése végett.

1054. kán. -- A helyi ordinárius, ha egyházmegyésekrôl van szó, vagy az illetékes nagyobb elöljáró, ha az ô alárendeltjeirôl van szó, értesítse minden egyes szentelés elvégzéséröl a keresztelés helyének plébánosát, aki jegyezze azt be a saját keresztelési anyakönyvébe az 535. kán. 2. §- a szerint.
==========
A házasság

VII. CÍM
A házasság

1055. kán. -- 1. §. A házassági szövetséget, amelyben a férfi és a nô az egész élet olyan közösségét hozza létre egymással, amely természeténél fogva a házasfelek javára, gyermekek nemzésére és nevelésére irányul, Krisztus Urunk a megkereszteltek között a szentség rangjára emelte.
–2. §. Ezért megkereszteltek között nem állhat fenn érvényes házassági szerzôdés anélkül, hogy ugyanakkor ne lenne szentség is.

1056. kán. -- A házasság lényegi tulajdonságai az egység és a felbonthatatlanság; ezek a keresztény házasságban, szentségi jellegénél fogva, különös erôsséggel bírnak.

1057. kán. -- 1. §. A házasságot a jogképes feleknek törvényesen kinyilvánított beleegyezése hozza létre, amelyet semmilyen emberi hatalom sem pótolhat.
–2. §. A házassági beleegyezés akarati cselekedet, amelyben a férfi és a nô visszavonhatatlan szövetségben kölcsönösen átadják és elfogadják egymást, házasság létesítése céljából.

1058. kán. -- Mindenki köthet házasságot, akit ettôl a jog el nem tilt.

1059. kán. -- A katolikusok házasságát, akkor is, ha csak az egyik fél katolikus, nem egyedül az isteni jog, hanem a kánonjog is szabályozza, tiszteletben tartva a polgári hatóság illetékességét e házasságnak merôben polgári hatásait illetôen.

1060. kán. -- A házasságot jogkedvezmény illeti meg, ennélfogva kétely esetén a házasság érvényessége mellett kell állást foglalni, amíg az ellenkezôje be nem bizonyosodik.

1061. kán. -- 1. §. A megkereszteltek közötti érvényes házasságot csupán megkötöttnek nevezzük, ha nincs elhálva; megkötöttnek és elháltnak hívjuk, ha a házasfelek egymás között emberi módon önmagában gyermek nemzésére alkalmas házastársi cselekedetet hajtottak végre, amelyre a házasság természeténél fogva rendelve van, és amelyben a házastársak egy testté lesznek.
–2. §. Ha a házasságkötés után a házasfelek együtt laknak, az elhálást vélelmezzük, amíg az ellenkezôje be nem bizonyosodik.
–3. §. Az érvénytelen házasságot, ha legalább az egyik fél jóhiszeműen kötötte meg, véltnek nevezzük mindaddig, amíg mindkét fél annak semmisségérôl bizonyosságot nem szerez.

1062. kán. -- 1. §. A házassági ígéret, akár egyoldalú, akár kétoldalú, vagyis eljegyzés, a részleges jog szabályozza, amelyet a püspöki konferencia határoz meg, figyelembe véve a szokásjogot és a polgári törvényeket, ha ilyenek vannak.
–2. §. Házassági ígéretbôl nem származik kereseti jog a házasság megkötésének kieszközlésére; ellenben helye van kártérítési keresetnek, ha kártérítés jár.

I. FEJEZET
A LELKIPÁSZTORI GONDOSKODÁS ÉS A HÁZASSÁG MEGKÖTÉSÉT MEGELÔZÔ TEENDÔK

1063. kán. -- A lelkipásztorok kötelesek gondoskodni arról, hogy saját egyházi közösségük segítséget nyújtson a krisztushívôknek a házas állapot keresztény szellemben való megôrzésére és tökéletesítésére, Ezt a segítséget elsôsorban a következôképpen kell megadni:
–1. szentbeszédekkel, a gyermekeknek, az ifjúságnak és a felnôtteknek szóló hitoktatással, sôt a tömegtájékoztatási eszközök használatával is; ezek során a krisztushívôk oktatást nyernek a keresztény házasság jelentéséről, a keresztény házastársak és szülôk feladatáról;
–2. a házasságkötésre való személyes felkészítéssel, amelynek során a jegyesek új állapotuk szentségére és kötelességeire alkalmassá válnak;
–3. a házasságkötés gyümölcsözô liturgiájával, amelybôl kitűnik, hogy a házastársak a Krisztus és az egyház közti egység és termékeny szeretet misztériumát jelzik, és részesülnek benne;
–4. a házastársaknak nyújtott segítséggel, mely támogatja ôket abban, hogy a házastársi szövetséget hűségesen megtartva és megvédve, a családban napról napra szentebb és teljesebb életet éljenek.

1064. kán. -- A helyi ordinárius feladata gondoskodni arról, hogy ez a segítségnyújtás kellôen szervezett legyen; ha alkalmasnak tűnik, hallgasson meg olyan férfiakat és nôket is, akik tapasztaltnak és jártasnak bizonyultak.

1065. kán. -- 1. §. Azok a katolikusok, akik még nem részesültek a bérmálás szentségében, mielôtt házasságra engednék ôket, bérmálkozzanak meg, ha ez nagyobb kellemetlenség nélkül megtörténhet.
–2. §. Hogy a házasság szentségét gyümölcsözôen vegyék fel, nagyon ajánlatos, hogy a jegyesek gyónjanak meg és járuljanak a szentáldozáshoz.

1066. kán. -- Mielôtt házasságkötésre kerül a sor, be kell bizonyosodnia annak, hogy az érvényes és megengedett házasságkötésnek semmi nem áll útjában.

1067. kán. -- A püspöki konferencia hozzon rendelkezéseket a jegyesvizsgálatról és a házassági hirdetésekrôl, valamint más eszközökrôl, melyek alkalmasak annak a vizsgálatnak az elvégzésére, amit a házasság megkötése elôtt meg kell tartani; ezeknek pontos megtartása után a plébános közreműködhet a házasságkötésnél.

1068. kán. -- Halálveszély esetén, ha más bizonyítékok nem szerezhetôk be, elegendô, hacsak ellenkezô jelek nincsenek, a felek -- adott esetben esküvel megerôsített -- állítása, hogy meg vannak keresztelve, és semmi akadály nincs köztük.

1069. kán. -- Minden hívô köteles a házasság megkötése elôtt felfedni a plébános vagy a helyi ordinárius elôtt azokat az akadályokat, amelyekrôl tudomása van.

1070. kán. -- Ha a vizsgálatot más tartotta meg, mint az a plébános, akinek közre kell működnie a házasságkötésnél, akkor ezek eredményérôl mielôbb hiteles okiratban értesítse ezt a plébánost.

1071. kán. -- 1. §. Szükség esetét kivéve a helyi ordinárius engedélye nélkül senki se működjék közre:
–1. lakóhely nélküliek házasságánál;
–2. olyan házasságnál, amelyet a polgári törvények szerint sem lehet elismerni vagy megkötni;

–3. annak a házasságánál, aki az elôzô együttélésbôl származó természetes kötelezettségekkel tartozik a másik fél vagy gyermek iránt;
–4. annak a házasságánál, aki a katolikus hitet közismerten elhagyta;
–5. annak a házasságánál, akit cenzúrával sújtottak;
–6. családhoz tartozó kiskorúak házasságánál szüleik tudta nélkül vagy ésszerű ellenkezése ellenére;
–7. képviselô útján kötendô házasságnál, amelyrôl az 1105. kán.-ban van szó.
–2. §. A helyi ordinárius annak a házasságánál való közreműködésre, aki a katolikus hitet közismerten elhagyta, az engedélyt csak az 1125. kán.-ban említett normák értelemszerű megtartásával adja meg.

1072. kán. -- Igyekezzenek a lelkipásztorok a fiatalokat a házasság megkötésétôl visszatartani az elôtt az életkor elôtt, amelyben az adott vidéken elfogadott viselkedési normák szerint házasságot kötni szokás.

II. FEJEZET
AZ ÉRVÉNYTELENÍTÔ AKADÁLYOK ÁLTALÁBAN

1073. kán. -- Az érvénytelenítô akadály a személyt képtelenné teszi a házasság érvényes megkötésére.

1074. kán. -- Nyilvánosnak számít az az akadály, amelyet külsô fórumon bizonyítani lehet, egyébként az akadály titkos.

1075. kán. -- 1. §. Egyedül az egyház legfôbb hatóságának van joga kimondani hitelesen, hogy az isteni jog mikor tiltja vagy érvényteleníti a házasságot.
–2. §. Ugyancsak egyedül a legfôbb hatóságnak a joga más akadályokat megkereszteltek részére felállítani.

1076. kán. -- Az új akadályt bevezetô vagy a meglevô akadállyal ellentétes jogszokás elvetett jogszokás.

1077. kán. -- 1. §. A helyi ordinárius a saját alárendeltjeinek, akárhol is tartózkodnak is, és a saját területén mindenkinek, aki éppen ott tartózkodik, megtilthatja a házasságot különös esetben, de csak bizonyos ideig, súlyos okból, ameddig az fennáll.
–2. §. Érvénytelenítô záradékot a tilalomhoz egyedül az egyház legfelsôbb hatósága fűzhet.

1078. kán. -- 1. §. A helyi ordinárius a saját alárendeltjeinek, akárhol tartózkodnak is, és a saját területén mindenkinek, aki éppen ott tartózkodik, az összes egyházjogi akadály alól felmentést adhat, kivéve azokat, amelyek alól a felmentés az Apostoli Szentszéknek van fenntartva.
–2. §. Azok az akadályok, amelyek alól a felmentés az Apostoli Szentszéknek van fenntartva, a következôk:
–1. a szent rendekbôl vagy a pápai jogú szerzetes intézményben tett nyilvános, örök tisztasági fogadalomból származó akadály;
–2. bűntett akadálya, amelyrôl az 1090. kán.-ban van szó.
–3. §. Soha nincs felmentés a vérrokonság akadálya alól egyenes ágon vagy az oldalág második fokán.

1079. kán. -- 1. §. Sürgetô halálveszély esetén a helyi ordinárius mind a házasság megkötésének formája alól, mind pedig az áldozópapság szent rendjébôl származó akadály

kivételével minden egyes, akár nyilvános, akár titkos egyházjogi akadály alól felmentést adhat saját alárendeltjének, akárhol tartózkodik is, és mindenkinek, aki éppen a területén tartózkodik.
–2. §. Ugyanazon a körülmények között, amelyekrôl az 1. §-ban volt szó, de csak olyan esetekben, amelyekben a helyi ordináriust sem lehet elérni, ugyanilyen felmentési hatalma van: mind a plébánosnak, mind a szabályszerűen megbízott szent szolgálatot teljesítô személynek, mind annak a papnak vagy diakónusnak, aki a házasságnál az 1116. kán. 2. §-a szerint közreműködik.
–3. §. Halálveszélyben a gyóntatónak felhatalmazása van titkos akadályok alóli felmentésre belsô fórumon, akár szentségi gyónásban, akár azon kívül.
–4. §. Abban az esetben, amelyrôl a 2. §-ban van szó, a helyi ordinárius elérhetetlennek minôsül akkor is, ha csak táviratilag vagy telefonon lehet hozzá folyamodni.

1080. kán. -- 1. §. Valahányszor az akadály akkor derül ki, amikor már minden elô van készítve az esküvôhöz, és a házasság súlyos baj valószínű veszélye nélkül nem halasztható addig, amíg az illetékes hatóságtól a felmentés megérkezik, minden akadály alól felmenthet a helyi ordinárius, kivéve azokat, amelyekrôl a 1078. kán. 2. § 1. sz- ában van szó; ha az eset titkos, akkor a felmentést megadhatja mindenki, akit az 1079. kán. 2--3. §-a említ, az ott elôírt feltételek megtartásával.
–2. §. Ez a felhatalmazás érvényes a házasság érvényesítésére is, ha a halasztás ugyanúgy veszélyes, és nincs elegendô idô arra, hogy az Apostoli Szentszékhez, vagy olyan akadályok esetén, melyek alól ô adhat felmentést, a helyi ordináriushoz forduljanak.

1081. kán. -- A plébános vagy az a pap, illetve diakónus, akikrôl az 1079. kán. 2. §-ában van szó, a külsô fórumra adott felmentésrôl azonnal tájékoztassa a helyi ordináriust; a házassági anyakönyvbe pedig jegyezzék be a felmentést.

1082. kán. -- Hacsak a Penitenciária leirata mást nem tartalmaz, a titkos akadály alól a nem szentségi belsô fórumon adott felmentést be kell jegyezni abba a könyvbe, amelyet az egyházmegyei hivatal titkos levéltárában kell ôrizni. Külsô fórum számára nincs szükség újabb felmentésre akkor sem, ha a titkos akadály késôbb nyilvánossá válik.

III. FEJEZET
AZ EGYES ÉRVÉNYTELENÍTÔ AKADÁLYOK

1083. kán. -- 1. §. A férfi a betöltött tizenhatodik, a nô a betöltött tizennegyedik életéve elôtt nem köthet érvényes házasságot.
–2. §. A püspöki konferenciának joga van magasabb életkort megállapítani a házasság megengedett megkötéséhez.

1084. kán. -- 1. § A megelôzô és örökös közösülési képtelenség, akár a férfi, akár a nô részérôl, akár abszolút, akár relatív, a házasságot természetébôl kifolyólag érvénytelenné teszi.
–2. §. Ha a tehetetlenség akadályát illetôen kétség áll fenn, akár jogi, akár ténybeli kétely, a házasságot nem kell megakadályozni, sem kétség esetén semmisnek nyilvánítani.
–3. § A meddôség nem tiltja és nem is érvényteleníti a házasságot, fenntartva az 1098. kán. elôírását.

1085. kán. -- 1. §. Érvénytelenül kísérli meg a házasságot az, akinek korábbi házassági köteléke fennáll, még ha az a házasság nincs is elhálva.

–2. §. Bár az elôzô házasság -- bármely okból -- érvénytelen, vagy fel van bontva, mégsem szabad másikat kötni, amíg az elôzô érvénytelensége vagy felbontása törvényesen és biztosan nem igazolt.

1086. kán. -- 1. §. Érvénytelen a házasság két olyan személy között, akiknek egyikét a katolikus egyházban keresztelték, vagy oda fölvették, és abból formális aktussal nem távozott el, másika pedig nincs megkeresztelve.
–2. §. Ez alól az akadály alól csakis az 1125. és 1126. kán.-ban elôírt feltételek teljesítése után adjanak felmentést.
–3. §. Ha a felet a házasságkötés idején általában megkereszteltnek tartották, vagy ha a keresztelése kétes volt, a házasság érvényessége vélelmezendô az 1060. kán. elôírása alapján, amíg be nem bizonyosul, hogy az egyik fél meg van keresztelve, a másik pedig nincs megkeresztelve.

1087. kán. -- Érvénytelenül kísérlik meg a házasságot azok, akik szent rendben vannak.

1088. kán. -- Érvénytelenül kísérlik meg a házasságot azok, akiket szerzetes intézményben tett nyilvános, örök tisztasági fogadalom kötelez.

1089. kán. -- Egy férfi és egy olyan nô között, akit azért raboltak el vagy tartottak legalábbis fogva, hogy vele házasságot kössenek, nem állhat fenn semmiféle házasság, hacsak a nô késôbb, a rablótól elkülönítve, biztos, szabad helyen, önként nem választja a házasságot.

1090. kán. -- 1. §. Aki egy bizonyos személlyel való házasságkötés szándékával, halálát okozza az illetô személy házastársának, vagy a saját házastársának, érvénytelenül kísérli meg ezt a házasságot.
–2. §. Ugyancsak érvénytelenül kísérelnek meg házasságot egymással azok, akik fizikai vagy morális együttműködéssel egyikük házastársának a halálát okozták.

1091. kán. -- 1. §. Egyenesági vérrokonság esetében a házasság irvénytelen az összes akár törvényes, akár természetes felmenô és lemenô rokonok között.
–2. §. Oldalágon érvénytelen egészen a negyedik fokig bezárólag.
–3. §. A vérrokonság akadálya nem többszörözôdik.
–4. §. Sohasem szabad a házasságot megengedni, ha az iránt merül fel bármilyen kétség, hogy a felek nem vérrokonok-e egyenes ágon bármelyik fokon vagy az oldalág második fokán.

1092. kán. -- Az egyenesági sógorság bármely fokon érvénytelenné teszi a házasságot.

1093. kán. -- A köztisztesség akadálya vagy olyan érvénytelen házasságból fakad, amelyben az életközösség már létrejött, vagy közismert, illetve nyilvános ágyasságból. A házasságot érvényteleníti egyenes ágon elsô fokon a nô vérrokonai és a férfi között és megfordítva.

1094. kán. -- Nem köthetnek egymással érvényes házasságot, akik között örökbefogadásból származó törvényes rokonság áll fenn egyenes ágon vagy az oldalág második fokán.

IV. FEJEZET
A HÁZASSÁGI BELEEGYEZÉS

1095. kán. -- A házasság megkötésére képtelenek:
–1. akik értelmük elégséges használatának híjával vannak;

–2. akik súlyos ítélôképesség-hiányban szenvednek azokat a lényeges házassági jogokat és kötelességeket illetôen, melyeket kölcsönösen át kell adniuk és el kell fogadniuk;
–3. akik pszichikai természetű okok miatt a házasság lényegi kötelezettségeit nem tudják vállalni.

1096. kán. -- 1. §. A házassági beleegyezéshez szükséges, hogy a házasságkötô felek elôtt legalább az ne legyen ismeretlen, hogy a házasság a férfi és a nô között tartós közösség, amely arra irányul, hogy valamilyen szexuális együttműködéssel gyermeket nemzzenek.
–2. §. Ezt a tudatlanságot a serdülô kor után nem vélelmezzük.

1097. kán. -- 1. §. A személyben való tévedés a házasságot érvénytelenné teszi.
–2. §. A személy tulajdonságában való tévedés, még ha okot ad is a szerzôdésre, a házasságot nem érvényteleníti, hacsak a szándék nem egyenesen és fôként erre a tulajdonságra irányul.

1098. kán. -- Érvénytelenül házasodik, aki a házasságot olyan megtévesztéssel rászedve köti meg, amelyet a beleegyezés megszerzése végett követtek el, és amely a másik félnek egy olyan tulajdonságára vonatkozik, mely természeténél fogva súlyosan megzavarhatja a házastársi életközösséget.

1099. kán. -- A házasság egységére, felbonthatatlanságára vagy szentségi méltóságára vonatkozó tévedés, amennyiben az akaratot nem határozza meg, nem rontja le a házassági beleegyezést.

1100. kán. -- A házasság érvénytelenségének a tudása vagy vélése a házassági beleegyezést nem zárja ki szükségképpen.

1101. kán. -- 1. §. Jogvélelem szól amellett, hogy a lélek belsô beleegyezése megegyezik azokkal a szavakkal vagy jelekkel, amelyeket a házasságkötéskor alkalmazunk.
–2. §. Azonban ha egyik vagy mindkét fél pozitív akarati cselekedettel kizárja magát a házasságot vagy a házasságnak valamilyen lényeges elemét vagy a házasság valamelyik lényegi tulajdonságát, akkor érvénytelenül köt házasságot.

1102. kán. -- 1. §. Jövôre vonatkozó feltétellel érvényes házasságot kötni nem lehet.
–2. §. A múltra vagy jelenre vonatkozó feltétellel kötött házasság attól függôen érvényes vagy sem, hogy az, ami a feltétel tárgya, létezik-e vagy sem.
–3. §. Olyan feltételt azonban, amelyrôl a 2. §-ban van szó, csakis a helyi ordinárius írott engedélyével szabad kötni.

1103. kán. -- Érvénytelen az a házasság, amelyet kényszer vagy súlyos, kívülrôl -- akár nem is szándékosan -- elôidézett olyan félelem hatására kötöttek meg, amelytôl, hogy az illetô szabaduljon, kénytelen a házasságot választani.

1104. kán. -- 1. §. A házasság érvényes megkötéséhez szüksége, hogy a felek akár személyesen, akár képviselô útján, egyidejűleg jelen legyenek.
–2. §. A jegyesek a házassági beleegyezést szóban fejezzék ki, ha pedig beszélni nem tudnak, egyenértékű jelekkel.

1105. kán. -- 1. §. A képviselô útján történô házasságkötés érvényességéhez szükséges:
–1. hogy meglegyen a különleges megbízatás egy meghatározott személlyel való házasságkötéshez;

–2. hogy a képviselôt maga a megbízó jelölje ki, és személyesen tegyen eleget megbízatásának.
–2. §. Hogy a megbízás érvényes legyen, alá kell írnia a megbízónak, azonkívül annak a helynek a plébánosának vagy ordináriusának, ahol a megbízást adták, vagy a kettô közül az egyik által megbízott papnak vagy legalább két tanúnak, vagy történjék a megbízás a polgári jog szerint hiteles okirattal.
–3. §. Ha a megbízó nem tud írni, ezt magában a megbízásban fel kell jegyezni, és még egy tanút kell felkérni, aki az iratot maga is aláírja; különben a megbízás érvénytelen.
–4. §. Ha azelôtt, hogy a képviselô a megbízó nevében megkötötte a házasságot, a megbízó a megbízást visszavonja, vagy elmebetegségbe esik, a házasság érvénytelen lesz még akkor is, ha errôl a képviselô vagy a másik fél nem tudott.

1106. kán. -- Házasságot lehet tolmács útján kötni; ám ilyenben a plébános csak akkor működjék közre, ha a tolmács hitelre méltóságáról meggyôzôdött.

1107. kán. -- Noha a házasságot valamely akadály vagy formahiány miatt irvénytelenül kötötték, a megadott beleegyezés fennállását mindaddig vélelmezzük, amíg annak visszavonása be nem bizonyosult.

V. FEJEZET
A HÁZASSÁG MEGKÖTÉSÉNEK FORMÁJA

1108. kán. -- 1. §. Csak azok a házasságok érvényesek, amelyeket a helyi ordinárius vagy a plébános vagy a kettô közül valamelyik által megbízott pap vagy diakónus közreműködésével és két tanú elôtt kötöttek, mégpedig az itt következô kánonokban kimondott szabályok szerint, kivéve azokat az eseteket, amelyekrôl a 144. kán., az 1112. kán. 1. §-a, az 1116. kán. és az 1127. kán. 1--2. §-a szól.
–2. §. A házasságkötésnél közreműködô személynek csakis azt nevezzük, aki jelen van, kiveszi és az egyház nevében elfogadja a házasságkötô felek beleegyezésének kinyilvánítását.

1109. kán. -- A helyi ordinárius és a plébános, hacsak ítélettel vagy határozat útján nincsenek kiközösítve, egyházi tilalom alá helyezve, hivatalukból felfüggesztve, vagy ilyennek nyilvánítva, hivataluknál fogva területükön belül érvényesen működnek közre nemcsak alárendeltjeik házasságkötésénél, hanem mások házasságánál is, feltéve hogy a felek egyike latin rítusú.

1110. kán. -- A személyi ordinárius és plébános hivatalánál fogva csakis azoknak a házasságánál működik közre érvényesen, akik közül legalább az egyik illetékességének határain beül az ô alárendeltje.

1111. kán. -- 1. §. A helyi ordinárius és a plébános, amíg érvényesen tölti be hivatalát, papoknak és diakónusoknak mint megbízottainak felhatalmazást adhat a saját területén kötendô házasságoknál való közreműködésre, még általánosan is.
–2. §. Hogy érvényes legyen a házasságoknál való közreműködésre szóló felhatalmazás megbízottaknak való továbbadása, kifejezetten kell adni, meghatározott személyeknek; ha különös megbízásról van szó, meghatározott házasságra kell adni; ha pedig általános megbízásról, ezt írásban kell megadni.

1112. kán. -- 1. §. Ahol nincs se pap, se diakónus, ott a megyéspüspök, a Szentszéktôl a püspöki konferencia elôzetes támogatása után nyert engedély birtokában, megbízhat világiakat a házasságkötésnél való közreműködéssel.

–2. §. Alkalmas világit kell kiválasztani, aki a házasulandók oktatására képes, és a házasságkötés liturgiáját szabályosan el tudja végezni.

1113. kán. -- Mielôtt a különös megbízást megadják, gondoskodni kell mindarról, ami a jog szerint a szabad állapot bizonyításához szükséges.

1114. kán. -- A házasságkötésnél közreműködô személy szabálytalanul jár el, ha nem szerez bizonyosságot a felek szabad állapotáról a jog elôírása szerint, és ha lehetséges, a plébános engedélyérôl, valahányszor általános megbízás alapján működik közre.

1115. kán. -- A házasságot azon a plébánián kell kötni, ahol az egyik fél lakóhellyel vagy pótlakóhellyel rendelkezik, vagy ahol már egy hónapja tartózkodik, vagy ha lakóhelynélküliekrôl van szó, azon a plébánián, ahol éppen tartózkodnak. A saját ordinárius vagy saját plébános engedélyével más helyen is megköthetô a házasság.

1116. kán. -- 1. §. Ha nem lehet jelen vagy nem közelíthetô meg súlyos nehézség nélkül a jog szerint illetékes közreműködô, akkor a valódi házasságot kötni szándékozók érvényesen és megengedetten megköthetik házasságukat, csupán tanúk jelenlétében:
–1. halálveszély esetén;
–2. halálveszély nélkül is, ha ésszerűen elôrelátható, hogy a körülmények egy hónapon belül nem változnak.
–2. §. Mindkét esetben, ha van más pap vagy diakónus, aki jelen tud lenni, el kell hívni, és a tanúkkal együtt a házasság megkötésekor jelen kell lennie, bár a csupán tanúk jelenlétében kötött házasság is érvényes.

1117. kán. -- A fentiekben elôírt formát meg kell tartani, ha legalább az egyik házasságkötô fél a katolikus egyházban keresztelkedett meg, vagy oda fölvették, és abból formális aktussal nem távozott el, épségben hagyva az 1127. kán. 2. §-ának elôírásait.

1118. kán. -- 1. §. Katolikusok közötti házasságot vagy katolikus és megkeresztelt nem katolikus házasságát a plébániatemplomban kell megkötni, de a helyi ordinárius vagy a plébános engedélyével más templomban vagy kápolnában is köthetô.
–2. §. A házasság más alkalmas helyen való megkötésére a helyi ordinárius engedélyt adhat.
–3. §. Katolikus és meg nem keresztelt fél között házasságot templomban vagy más alkalmas helyen is lehet kötni.

1119. kán. -- Szükség esetét kivéve a házasság megkötésekor meg kell tartani az egyház által jóváhagyott liturgikus könyvekben elôírt, vagy a törvényes szokásjogban szereplô rítusokat.

1120. kán. -- A püspöki konferencia kidolgozhatja a házasságkötés saját rítusát, amelyet a Szentszékkel felül kell vizsgáltatni, és amely megfelel az egyes vidékek és népek keresztény szellemhez alkalmazott szokásainak, meg kell azonban tartani azt a törvényt, hogy a házasságnál jelenlevô közreműködô kivegye és elfogadja a felek beleegyezés-nyilvánítását.

1121. kán. -- 1. §. A házasságkötés után a megkötés helyének plébánosa, vagy aki ôt helyettesíti, még ha egyikük sem működött közre, mielôbb jegyezze be a házassági anyakönyvbe a házasfeleknek, a közreműködônek és a tanúknak a nevét, a házasságkötés helyét és napját, a püspöki konferencia vagy a megyéspüspök elôírásainak megfelelô módon.
–2. §. Valahányszor a házasságot az 1116. kán. alapján kötik meg, a pap vagy a diakónus, ha a megkötésnél jelen volt, ellenkezô esetben a tanúk a házasságkötô felekkel együtt

egyetemlegesen kötelesek a plébánost vagy a helyi ordináriust a házasság megkötéséröl mielôbb értesíteni.
–3. §. Olyan házasság esetén, amelyet a kánoni forma alóli fölmentéssel kötöttek, a helyi ordinárius, aki a felmentést adta, gondoskodjék arról, hogy a felmentést és a megkötést bejegyezzék mind az egyházmegyei hivatal, mind a katolikus fél azon saját plébániája házassági anyakönyvébe, amelynek plébánosa a szabad állapot kivizsgálását végezte. A házasság megkötéséröl ugyanazt az ordináriust és plébánost mielôbb értesíteni köteles a katolikus házasfél, megemlítve a megkötés helyét, továbbá a nyilvános forma megtartását.

1122. kán. -- 1. §. A házasság megkötését azokba a keresztelési anyakönyvekbe is be kell jegyezni, amelyekbe a felek megkeresztelését beírták.
–2. §. Ha a házasfél nem azon a plébánián kötött házasságot, amelyen megkeresztelték, a házasságkötés helyének plébánosa mielôbb értesítse a házasságkötésröl a keresztelés helyének plébánosát.

1123. kán. -- Valahányszor a házasságot külsô fórum számára érvényesítik, vagy semmisnek nyilvánítják, vagy másként, mint halál útján törvényesen feloldást nyer, értesíteni kell a házasságkötés helyének plébánosát, hogy ezt a házassági és keresztelési anyakönyvbe szabályosan bejegyezzék.

VI. FEJEZET
A VEGYES HÁZASSÁGOK

1124. kán. -- Az illetékes hatóság kifejezett engedélye nélkül tilos két olyan megkeresztelt személy házassága, akiknek egyikét a katolikus egyházban keresztelték, vagy keresztség után oda fölvették, és onnan formális aktussal nem távozott, a másik pedig olyan egyháznak vagy egyházi közösségnek a tagja, amely nincs teljes közösségben a katolikus egyházzal.

1125. kán. -- A helyi ordinárius az engedélyt megfelelô és ésszerű okból megadhatja; de ne adja meg, hacsak nem teljesítik az itt következô feltételeket:
–1. a katolikus fél nyilvánítsa ki, hogy kész a hittôl való eltávolodás veszélyeit elhárítani, továbbá ígérje meg ôszintén, hogy erejéhez képest mindent megtesz azért, hogy minden gyermeke a katolikus egyházban keresztelkedjen és nevelôdjék;
–2. ezekrôl a katolikus fél által teendô ígéretekrôl a másik felet idejében értesítsék, hogy biztos legyen, hogy ô valóban tudatában van a katolikus fél ígéretének és kötelezettségének;
–3. mindkét felet meg kell tanítani a házasság céljaira és lényegi tulajdonságaira, melyeket egyik fél sem zárhat ki.

1126. kán. -- A püspöki konferencia feladata, hogy meghatározza mind azt, hogy milyen módon kell tenni ezeket a mindig megkívánt nyilatkozatokat és ígéreteket, mind pedig azt, hogy miképpen legyen ez a külsô fórumon is bizonyítható, és hogyan értesüljön róla a nem katolikus fél.

1127. kán. -- 1. §. Ami a vegyes házasságok formáját illeti, meg kell tartani az 1108. kán.elôírásait, ha azonban katolikus fél köt házasságot keleti rítusú nem katolikus féllel, akkor a házasságkötés kánoni formája csak a megengedettségnek feltétele, az érvényességhez pedig szent szolgálatot teljesítô személy részvétele szükséges, megtartva a jog egyéb elôírásait.
–2. §. Ha a kánoni forma megtartása súlyos nehézségbe ütközik, a katolikus fél helyi ordináriusának a joga egyes esetekben a forma alól felmentést adni, a házasságkötés helye szerinti ordinárius megkérdezésével, annak szem elôtt tartásával, hogy a házasságkötés érvényességéhez valamilyen nyilvános forma szükséges. A püspöki konferencia feladata

olyan szabályok megállapítása, amelyek szerint az említett felmentést egységes módon lehet megadni.
–3. §. Tilos az 1. § szerinti kánoni kötés elôtt vagy után ugyanannak a házasságnak más vallásos szertartás keretében a házassági beleegyezés kinyilvánításával vagy megújításával történô megkötése; hasonlóképpen ne legyen vallásos szertartás, amelyben a katolikus közreműködô és a nem katolikus lelkész egyszerre veszik ki a felek beleegyezését úgy, hogy mindegyikük a saját szertartását végzi.

1128. kán. -- A helyi ordináriusok és más lelkipásztorok gondoskodjanak arról, hogy ne hiányozzék a katolikus félnek és a vegyes házasságból született gyermekeknek a lelki támogatás kötelezettségeik teljesítéséhez, továbbá támogassák a házastársakat a házastársi és családi élet egységének erôsítésében.

1129. kán. -- Az 1127. és 1128. kán. elôírásait kell alkalmazni azokra a házasságokra is, ahol a valláskülönbség akadálya áll fenn, melyrôl az 1086. kán. 1. §-ában van szó.

VII. FEJEZET
A TITKOS HÁZASSÁGKÖTÉS

1130. kán. -- Súlyos és sürgôs okból a helyi ordinárius engedélyezheti, hogy a házasságot titokban kössék meg.

1131. kán. -- A titkos házasság engedélyével együtt jár:
–1. hogy a vizsgálatokat, amelyeket a házasság elôtt kell végezni, titokban kell lefolytatni;
–2. hogy a megkötött házasságot a helyi ordináriusnak, az esketônek, a tanúknak és a házasfeleknek titokban kell tartaniuk.

1132. kán. -- Az 1131. kán. 2. sz-ában említett titoktartási kötelezettség megszűnik a helyi ordinárius részérôl, ha súlyos botrány vagy a házasság szent volta ellen irányuló súlyos jogtalanság fenyegetne a titok megtartása révén. Errôl legyen tudomása a feleknek a házasság megkötése elôtt.

1133. kán. -- A titokban kötött házasságot csak egy külön anyakönyvbe kell bejegyezni, amelyet az egyházmegyei hivatal titkos levéltárában kell ôrizni.

VIII. FEJEZET
A HÁZASSÁG JOGI KÖVETKEZMÉNYEI

1134. kán. -- Érvényes házasságból a házastársak között természeténél fogva örökös és kizárólagos kötelék származik, ezenfelül a keresztény házasságban a felek az állapotukkal járó feladatokhoz és méltósághoz külön szentségben kapnak erôt, és mintegy megszentelôdnek.

1135. kán. -- Mindkét házasfélnek egyenlô kötelezettségei és jogai vannak mindahhoz, ami a házastársi életközösséggel együtt jár.

1136. kán. -- A szülôk legsúlyosabb kötelessége és elsôdleges joga, hogy erejükhöz mérten gondoskodjanak gyermekeik fizikai, szociális, kulturális, erkölcsi és vallási neveléséröl.

1137. kán. -- Törvényesek azok a gyermekek, akik érvényes vagy vélt házasságban fogantak vagy születtek.

1138. kán. -- 1. §. Az apa az, akit a jogszerű házasság annak tüntet fel, hacsak nyilvánvaló érvek az ellenkezôjét nem bizonyítják.
–2. §. A törvényességét vélelmezzük azoknak a gyermekeknek, a házasságkötés napjától számított 180 nap elteltével, vagy a házastársi életközösség felbomlásától számított 300 napon belül születtek.

1139. kán. -- A törvénytelen gyermek törvényes lesz a szülôk utólagos, akár érvényes, akár vélt házassága, vagy a Szentszék leirata által.

1140. kán. -- A törvényesített gyermekek, a kánoni következményeket illetôen, mindenben egyenlô jogúak a törvényesekkel, hacsak a jog kifejezetten másként nem rendelkezik.

IX. FEJEZET
A HÁZASTÁRSAK KÜLÖNVÁLÁSA

1. CIKKELY
A kötelék felbontása

1141. kán. -- A megkötött és elhált házasságot semmiféle emberi hatalom és semmiféle ok nem bonthatja fel, kivéve a halált.

1142. kán. -- A megkereszteltek közötti vagy megkeresztelt és meg nem keresztelt közötti el nem hált házasságot a pápa megfelelô okból felbonthatja, ha mindkét fél vagy egyikük kéri, még ha a másik fél ellenzi is.

1143. kán. -- 1. §. Két meg nem keresztelt között kötött házasság felbomlik a privilégium paulinum alapján, a keresztséget felvett fél hitének nyújtott kedvezményként, magával azzal a ténnyel, hogy ez a fél új házasságot köt, amennyiben a meg nem keresztelt fél különválik.
–2. §. Különváltnak számít a meg nem keresztelt fél, ha nem akar a megkeresztelt féllel együtt élni, vagy békében, a Teremtô gyalázása nélkül együtt élni, hacsak a másik fél -- megkeresztelkedése után -- nem szolgáltatott megfelelô okot a különválásra.

1144. kán. -- 1. §. Hogy a megkeresztelt fél érvényesen új házasságot köthessen, a meg nem keresztelt felet mindig meg kell kérdezni arról:
–1. akarja-e maga is a keresztséget felvenni;
–2. legalább akar-e a megkeresztelt féllel békében együtt élni a Teremtô gyalázása nélkül.
–2. §. A kérdezést a keresztelés után kell megejteni; de a helyi ordinárius súlyos okból engedélyezheti, hogy a megkérdezés a keresztség elôtt történjék, sôt a megkérdezés alól felmentést is adhat, akár a keresztség elôtt, akár utána, amennyiben legalább rövidített és nem bírói eljárással bizonyítani lehet, hogy ez nem lehetséges, vagy haszontalan volna.

1145. kán. -- 1. §. Ez a megkérdezés rendesen a megtért fél helyi ordináriusának tekintélyével történjék, aki a másik házasfélnek, ha az kérné, adjon idôt a válaszadásra, de azzal a figyelmeztetéssel, hogy ha a haladék hiába múlna el, hallgatása negatív válasznak számít.
–2. §. Még maga a megtért fél által magánúton végzett megkérdezés is érvényes, sôt megengedett is, ha a fentebb elôírt forma nem tartható meg.
–3. §. Mindkét esetben a megkérdezés tényérôl és annak eredményérôl külsô fórumon törvényes bizonyíték kell, hogy rendelkezésre álljon.

1146. kán. -- A megkeresztelt félnek joga van új házasságot kötni katolikus féllel:

–1. ha a kérdésre a másik fél negatív választ adott, vagy ha a megkérdezés törvényesen elmaradt;
–2. ha a meg nem keresztelt fél, akár megkérdezték már, akár nem, elôbb állhatatosan békésen együttél, a Teremtô gyalázása nélkül, késôbb viszont megfelelô ok nélkül különválik; az 1144. és 1145. kán. elôírásai ilyenkor is követendôk.

1147. kán. -- A helyi ordinárius azt is engedélyezheti súlyos okból, hogy a megkeresztelt fél a privilégium paulinummal élve nem katolikus féllel házasságot kössön, akár meg van az keresztelve, akár nincs, megtartva a kánonok vegyes házasságra vonatkozó elôírásait is.

1148. kán. -- 1. §. Az a meg nem keresztelt, akinek egyszerre több meg nem keresztelt felesége van, és a katolikus egyházban felvette a keresztséget, ha nehéz neki ezekbôl az elsôvel együtt maradni, közülük egyet megtarthat, a többi elbocsátásával. Ugyanez érvényes a meg nem keresztelt nôre is, akinek egyszerre több meg nem keresztelt férje van.
–2. §. Azokban az esetekben, amelyekrôl az 1. §-ban szó van, a keresztség felvétele után a házasságot törvényes formában meg kell kötni, eleget téve, ha szükséges, a vegyes házasságokról szóló és más jogi elôírásoknak is.
–3. §. A helyi ordinárius a helyek és személyek erkölcsi, szociális és gazdasági állapotát szem elôtt tartva gondoskodjék arról, hogy az elsô feleség és a többi elbocsátott feleség szükségleteirôl megfelelô gondoskodás történjék, az igazságosság, a keresztény szeretet és a természetes méltányosság szabályai szerint.

1149. kán. -- Az a meg nem keresztelt, aki a katolikus egyházban felvette a keresztséget, és ezután meg nem keresztelt házastársával -- fogság vagy üldözés miatt -- az együttélést helyreállítani nem tudja, a másik házasságot köthet, még ha közben a másik fél megkeresztelkedett is, az 1141. kán. elôírásának fenntartásával.

1150. kán. -- Kétes esetekben a hit kiváltságát jogkedvezmény illeti meg.

2. CIKKELY
Különválás a kötelék fennmaradása mellett

1151. kán. -- A házastársaknak kötelessége és joga a házastársi együttélést megôrizni, hacsak ez alól törvényes ok fel nem menti ôket.

1152. kán. -- 1. §. Bár nagyon ajánlatos, hogy a házasfél a keresztényi szeretettôl vezetve és a család érdekében a bocsánatot ne tagadja meg a házasságtörô féltôl, és a házastársi életet ne szakítsa meg, mégis ha bűnét kifejezetten vagy hallgatólagosan még nem bocsátotta meg, joga van vele a házastársi együttélést megszüntetni, hacsak a házasságtörésbe bele nem egyezett, vagy arra okot nem szolgáltatott, vagy maga is házasságtörést nem követett el.
–2. §. Hallgatólagos megbocsátás áll fenn akkor, ha a vétlen házasfél, miután a házasságtörésrôl tudomást szerzett, önszántából a másik házasféllel hitvestársi érzülettel érintkezett; ezt vélelmezzük, ha hat hónapon keresztül a házastársi életközösséget fenntartotta, és nem folyamodott az egyházi vagy a polgári hatósághoz.
–3. §. Ha a vétlen házasfél a házastársi közösséget önmagától felbontja, hat hónapon belül be kell jelentenie a különválás okát az illetékes egyházi hatóságnak, amely minden körülmény megvizsgálásával mérlegelje, hogy a vétlen házasfél rábírható-e arra, hogy a bűnt megbocsássa és a különválást ne állandósítsa.

1153. kán. -- 1. §. Aki házastársának vagy gyermekének súlyos lelki vagy testi veszedelmet okoz, vagy másképpen nehezíti meg mértéken felül a közös életet, az a másik félnek

törvényes okot szolgáltat a különválásra, a helyi ordinárius engedélyével, sôt ha a késlekedés veszélyes, akkor külön engedély nélkül is.
–2. §. Minden esetben, amikor a különválás oka megszűnik, vissza kell állítani a házastársi együttélést, hacsak az egyházi hatóság másképpen nem rendelkezik.

1154. kán. -- A házastársak különválásának bekövetkeztekor mindig megfelelôen gondoskodni kell a gyermekek kellô eltartásáról és neveléséről.

1155. kán. -- A vétlen házasfél a másik házastársnak -- dicséretes módon -- megengedheti az életközösség felújítását; ebben az esetben lemond a különválás jogáról.

X. FEJEZET
A HÁZASSÁG ÉRVÉNYESÍTÉSE

1. CIKKELY
Az egyszerű érvényesítés

1156. kán. -- 1. §. Az érvénytelenítô akadály miatt semmis házasság érvényesítéséhez szükséges, hogy az akadály megszűnjék, vagy felmentést adjanak alóla, és a beleegyezést legalább az a fél megújítsa, aki az akadályról tud.
–2. §. Ezt a megújítást az egyházi jog megkívánja az érvényesítés érvényességéhez akkor is, ha kezdetben mindkét fél beleegyezését adta, és azt késôbb sem vonta vissza.

1157. kán. -- A beleegyezés megújításának új akarati cselekedetnek kell lennie, amely arra a házasságra irányul, amelyrôl a beleegyezést megújító fél tudja vagy véli, hogy kezdettôl semmis volt.

1158. kán. -- 1. §. Ha az akadály nyilvános, a beleegyezést mindkét félnek meg kell újítania a kánoni forma szerint, fenntartva az 1127. kán. 2. §-ának elôírását.
–2. §. Ha az akadály nem bizonyítható, elegendô, hogy a beleegyezés megújítása magánúton, titokban történjék, mégpedig annak a félnek a részérôl, aki az akadályról tud, feltéve, hogy a másik fél beleegyezése még fennáll, vagy mindkét fél részérôl, ha az akadályt mindkettô tudja.

1159. kán. -- 1. §. A beleegyezés hiánya miatt érvénytelen házasság érvényessé válik, ha az a fél, aki nem adta beleegyezését, most már megadja, feltéve, hogy a másik fél részérôl adott beleegyezés még fennáll.
–2. §. Ha a beleegyezés hiánya nem bizonyítható, elegendô, hogy az a fél, aki nem adta beleegyezését, magánúton és titkosan megadja azt.
–3. §. Ha a beleegyezés hiánya bizonyítható, szükséges, hogy a beleegyezés a kánoni forma szerint történjék.

1160. kán. -- A formahiány miatt érvénytelen házasságot, hogy érvényes legyen, újra meg kell kötni kánoni formában, az 1127. kán. 2. §-ának fenntartásával.

2. CIKKELY
A gyökeres orvoslás

1161. kán. -- 1. §. Az érvénytelen házasság gyökeres orvoslása olyan beleegyezés-megújítás nélküli érvényesítés, amelyet az illetékes hatóság engedélyez, és amely az akadály alóli felmentést is magában foglalja, ha van ilyen, valamint a kánoni forma alóli felmentést is, ha ezt nem tartották meg, továbbá magában foglalja a kánoni hatások visszamenô jellegét is.

–2. §. Az érvényesítés beáll a kegy megadásának pillanatában; a visszamenô hatás pedig a házasság megkötésének pillanatáig visszamenôleg értendô, hacsak kifejezetten más rendelkezés nem történt.
–3. §. Csak akkor engedélyezzenek gyökeres orvoslást, ha valószínű, hogy a felek a házaséletben ki akarnak tartani.

1162. kán. -- 1. §. Ha akár az egyik, akár mindkét fél részérôl hiányzik a beleegyezés, akkor nem lehet a házasságot gyökeresen orvosolni, akár kezdettôl nem volt meg a beleegyezés, akár visszavonták a kezdetben adott beleegyezést.
–2. §. Ha a beleegyezés kezdettôl fogva nem volt meg, de késôbb létrejött, a gyökeres orvoslás megadható, a beleegyezés pillanatától.

1163. kán. -- 1. §. Az akadály miatt vagy a törvényes forma hiánya miatt érvénytelen házasság orvosolható, föltéve, hogy mindkét fél beleegyezése fennáll.
–2. §. Az olyan házasság, amely természetjogi vagy pozitív isteni jogi akadály miatt érvénytelen, csak akkor orvosolható, ha az akadály megszűnt.

1164. kán. -- Az orvoslás érvényesen megadható az egyik vagy mindkét fél tudtán kívül is, de ne adják meg, csak súlyos okból.

1165. kán. -- 1. §. A gyökeres orvoslást az Apostoli Szentszék adhatja meg.
–2. §. A megyéspüspök egyes esetekben adhatja meg, még ha ugyanabban a házasságban több érvénytelenségi ok van is; vegyes házasság orvoslása esetén az 1125. kán.-ban meghatározott feltételek teljesítése után. Nem adhatja meg azonban, ha olyan akadály áll fenn, amely alól a felmentés az Apostoli Szentszéknek van fenntartva az 1078. kán. 2. §-a szerint, vagy ha olyan természetjogi vagy pozitív isteni jogi akadályról van szó, amely már megszűnt.
==========
A szentelmények

II. RÉSZ
A TÖBBI ISTENTISZTELETI CSELEKMÉNY

I. CÍM
A szentelmények

1166. kán. -- A szentelmények szent jelek, melyekkel a szentségek bizonyos utánzásaként, fôleg lelki hatásokat jeleznek és érnek el az egyház könyörgése folytán.

1167. kán. -- 1. §. Egyedül az Apostoli Szentszék létesíthet új szentelményeket, vagy magyarázhatja hitelesen a meglevôket, és csak ô törölheti el vagy változtathatja meg valamelyiküket.
–2. §. A szentelmények végzése vagy kiszolgáltatása során gondosan meg kell tartani az egyházi hatóságtól jóváhagyott szertartásokat és formulákat.

1168. kán. -- A szentelmények kiszolgáltatója a kellô hatalommal felruházott klerikus; egyes szentelményeket, a liturgikus könyvek elôírásainak megfelelôen, a helyi ordinárius megítélése szerint, kellô tulajdonságokkal rendelkezô világiak is kiszolgáltathatnak.

1169. kán. -- 1. §. A megszentelést és a felszentelést csak felszentelt püspökök végezhetik érvényesen, vagy olyan áldozópapok, akiket erre a jog vagy törvényes engedély felhatalmaz.
–2. §. Az áldásokat, kivéve azokat, amelyek a római pápának vagy a püspököknek vannak fenntartva, minden áldozópap megadhatja.
–3. §. A diakónus csak azokat az áldásokat adhatja, amelyeket neki a jog kifejezetten megenged.

1170. kán. -- Az áldásokat elsôsorban katolikusoknak adják, de adhatók katehumeneknek, sôt, ha az egyház nem tiltja, nem katolikusoknak is.

1171. kán. -- A szent dolgokat, vagyis azokat, amelyeket felszenteléssel vagy áldással az istentiszteletre szántak, tisztelettel kell kezelni, és nem szabad közönséges vagy nekik meg nem felelô célra használni még akkor sem, ha magánszemélyek birtokában vannak.

1172. kán. -- 1. §. Senki sem végezhet törvényesen ördögűzést megszállottakon, ha a helyi ordináriustól külön és kifejezett engedélyt nem kapott.
–2. §. Ezt az engedélyt a helyi ordinárius csak jámbor, tudós, józan és kifogástalan életű áldozópapnak adja meg.
==========
A zsolozsma

II. CÍM
A zsolozsma

1173. kán. -- Az egyház Krisztus papi feladatát gyakorolva végzi a zsolozsmát, melyben a népéhez szóló Istent hallgatja, megemlékezik az üdvösség titkáról, Istent énekkel és imádsággal szüntelenül dicséri, és közbenjár az egész világ üdvösségéért.

1174. kán. -- 1. §. A zsolozsma végzésére kötelesek a klerikusok, a 276. kán. 2. § 3. sz-a szerint; a megszentelt élet intézményeinek és az apostoli élet társaságainak tagjai pedig a saját szabályzatuk szerint.
–2. §. A zsolozsmában mint az egyház cselekményében való részvétel, a körülményeknek megfelelôen, a többi krisztushívôk számára is igen ajánlatos.

1175. kán. -- A zsolozsma végzésekor, amennyire lehetséges, meg kell tartani az egyes imaórák valódi idejét.
==========
Az egyházi temetés

III. CÍM
Az egyházi temetés

1176. kán. -- 1. §. Az elhunyt krisztushívônek a jog szerint meg kell adni az egyházi temetést.
–2. §. Az egyházi temetést, mellyel az egyház az elhunytaknak lelki segítséget eszközöl ki, testüket megtiszteli, és egyben az élôknek a remény vigasztalását adja, a liturgikus törvények szerint kell végezni.

–3. §. Az egyház nyomatékosan ajánlja, hogy tartsák meg az elhunytak teste eltemetésének jámbor szokását; nem tiltja azonban a hamvasztást, kivéve ha azt a keresztény tanítással ellenkezô okok miatt választották.

I. FEJEZET
A TEMETÉSI SZERTARTÁS VÉGZÉSE

1177. kán. -- 1. §. A temetési szertartást minden elhunyt hívôért általában a saját plébániatemplomában kell végezni.
–2. §. Mégis szabad minden hívônek vagy azoknak, akik az elhunyt hívôk temetéséröl gondoskodni illetékesek, más templomot választani a temetési szertartásra az illetô templom igazgatójának beleegyezésével és értesítve az elhunyt saját plébánosát.
–3. §. Ha a haláleset a saját plébánián kívül történt, és a holttestet nem szállították el oda, s nem is választottak törvényesen valamely templomot a temetési szertartásra, a temetési szertartást annak a plébániának a templomában végezzék, ahol a haláleset történt, hacsak a részleges jog más templomot nem jelöl ki.

1178. kán. -- A megyéspüspök temetési szertartását saját székesegyházában végezzék, hacsak ô maga nem választott más templomot.

1179. kán. -- A szerzetesek vagy az apostoli élet társaságának tagjai temetési szertartását általában saját templomukban vagy kápolnájukban az elöljáró végezze, ha az intézmény vagy a társaság klerikusi, egyébként a lelkész végezze.

1180. kán. -- 1. §. Ha a plébániának saját temetôje van, az elhunyt hívôket ott kell eltemetni, hacsak maga az elhunyt avagy azok, akik az elhunyt temetéséröl gondoskodni illetékesek, törvényesen más temetôt nem választottak.
–2. §. Mindenki megválaszthatja azt a temetôt, ahová temessék, hacsak a jog ettôl el nem tiltja.

1181. kán. -- A temetés alkalmából adott adományokat illetôen meg kell tartani az 1264. kán. elôírásait, ügyelve azonban, nehogy a temetés tekintetében személyválogatás forduljon elô, vagy a szegények ne kapják meg a megfelelô temetést.

1182. kán. -- A temetés végeztével írják be a megfelelô bejegyzést a halottak anyakönyvébe a részleges jog szerint.

II. FEJEZET
KIKNEK KELL MEGADNI ÉS KIKTÔL KELL MEGTAGADNI AZ EGYHÁZI TEMETÉST

1183. kán. -- 1. §. A temetést illetôen a katekumenek krisztushívôknek számítanak.
–2. §. A helyi ordinárius megengedheti, hogy egyházi temetésben részesítsék azokat a gyermekeket, akiknek megkeresztelése a szülôk szándékában állott, de meghaltak, mielôtt megkeresztelték volna ôket.
–3. §. A nem katolikus egyházhoz vagy egyházi közösséghez tartozó megkereszteltek egyházi temetésben részesíthetôk a helyi ordinárius józan megítélése szerint, kivéve ha biztos, hogy ennek ellenkezôjét akarták, és feltéve, hogy saját egyházi szolgálattevôjük nem érhetô el.

1184. kán. -- 1. §. Hacsak haláluk elôtt a bűnbánat valamilyen jelét nem adták, nem részesíthetôk egyházi temetésben:
–1. a köztudottan hitehagyók, eretnekek és szakadárok;

–2. akik testük elhamvasztását a keresztény hittel ellenkezô okból választották;
–3. más nyilvánvaló bűnösök, akiket nem lehet egyházi temetésben részesíteni anélkül, hogy a hívek körében közbotrány ne támadna.
–2. §. Ha valamilyen kétség támad, a helyi ordináriust kell megkérdezni, és az ô megítélése szerint kell eljárni.

1185. kán. -- Aki ki van zárva az egyházi temetésbôl, attól meg kell tagadni minden temetési misét is.
==========
A szentek, a szentképek és az ereklyék tisztelete

IV. CÍM
A szentek, a szentképek és az ereklyék tisztelete

1186. kán. -- Isten népe megszentelôdésének elôsegítésére az egyház a krisztushívôk különleges és fiúi tiszteletébe ajánlja a boldogságos, mindenkor szűz Máriát, Isten Anyját, akit Krisztus minden ember édesanyjává tett; az egyház támogatja a többi szentek igaz és hiteles tiszteletét is, mert példájukon a krisztushívôk épülnek és közbenjárásuk támogatást jelent számukra.

1187. kán. -- Nyilvános kultusszal Istennek csakis azokat a szolgáit szabad tisztelni, akiket az egyházi hatóság a szentek vagy a boldogok jegyzékébe felvett.

1188. kán. -- Meg kell ôrizni azt a gyakorlatot, mely szerint a templomokban szentképeket tesznek ki, hogy a hívôk tiszteljék ôket; mégis, mérsékelt számban és megfelelô rendben helyezzék ki azokat, nehogy a keresztény népben csodálkozást keltsenek vagy kevésbé helyes áhítatnak adjanak tápot.

1189. kán. -- Ha a templomokban vagy kápolnákban a hívôk tisztelete céljából kitett értékes, vagyis régiségük, művészi értékük, vagy tiszteletük miatt kiváló képek javításra szorulnak, sohasem újítsák fel ôket az ordinárius írásbeli engedélye nélkül. Az ordináriusnak az engedély megadása elôtt ki kell kérnie szakértôk véleményét.

1190. kán. -- 1. §. Szent ereklyéket eladni tilos.
–2. §. Kiemelkedô ereklyéket és olyanokat, melyek a nép részérôl nagy tiszteletnek örvendenek, semmi módon nem lehet érvényesen elidegeníteni, sem végleges jelleggel máshová vinni az Apostoli Szentszék engedélye nélkül.
–3. §. A 2. § elôírása érvényes azokra a képekre is, amelyek valamely templomban a nép nagy tiszteletének örvendenek.
==========
A fogadalom és az eskü

V. CÍM
A fogadalom és az eskü

I. FEJEZET

A FOGADALOM

1191. kán. -- 1. §. A fogadalmat, vagyis az Istennek megfontoltan és szabadon valamely lehetséges és nagyobb jóra tett ígéretet a vallásosság erénye alapján teljesíteni kell.
–2. §. Fogadalom tételére képesek mindazok, akik értelmük kellô használatával rendelkeznek, hacsak a jog el nem tiltja ôket.
–3. §. A súlyos és igazságtalan félelem vagy megtévesztés hatása alatt tett fogadalom magánál a jognál fogva semmis.

1192. kán. -- 1. § A fogadalom nyilvános, ha az egyház nevében a törvényes elöljáró fogadja el; egyébként magánfogadalom.
–2. §. Ünnepélyes, ha az egyház ilyennek ismeri el; egyébként egyszerű.
–3. §. Személyi, ha a fogadalomtevô cselekvését ígéri; dologi, ha valamilyen dolgot ígér; vegyes, ha személyi és dologi jellege is van.

1193. kán. -- A fogadalom önmagában csakis azt kötelezi, aki letette.

1194. kán. -- A fogadalom megszűnik a kötelezettség megszűnésére kitűzött idô lejártával, az ígéret tárgyának lényegi megváltozásával, a fogadalom feltételének vagy célokának megszűntével, felmentéssel és a fogadalom megváltoztatásával.

1195. kán. -- Akinek hatalma van a fogadalom tárgya fölött, az felfüggesztheti a fogadalom kötelezô erejét mindaddig, amíg számára a fogadalom teljesítése hátránnyal jár.

1196. kán. -- A római pápán kívül, ha a felmentés nem sérti mások szerzett jogát, magánfogadalmak alól, megfelelô okból felmentést adhatnak:
–1. a helyi ordinárius és a plébános, összes alárendeltjeik és az idegenek vonatkozásában is;
–2. a klerikusi, pápai jogú szerzetes intézmény vagy az apostoli élet ugyanilyen társasága elöljárója, a tagok, a novíciusok és az éjjel- nappal az intézmény vagy társaság házában tartózkodók vonatkozásában;
–3. azok, akiknek az Apostoli Szentszék vagy a helyi ordinárius megbízásából felmentési hatalmuk van.

1197. kán. -- Amit valaki magánfogadalommal ígért, azt ô maga nagyobb vagy egyenértékű jóra változtathatja, kisebb jóra azonban csak az változtathatja, akinek hatalma van a fogadalom alól felmentést adni az 1196. kán. szerint.

1198. kán. -- A szerzetesi fogadalomtétel elôtt tett fogadalmak felfüggesztôdnek mindaddig, amíg a fogadalmat tevô a szerzetes intézményben marad.

II. FEJEZET
AZ ESKÜ

1199. kán. -- 1. §. Az eskü, vagyis az isteni Név tanúságul hívása az igazság mellett csakis az igazság szerint, megfontoltan és igazságosan tehetô le.
–2. §. A kánonok által kívánt vagy megengedett esküt képviselô útján nem lehet érvényesen letenni.

1200. kán. -- 1. §. Aki szabadon megesküdött arra, hogy valamit megtesz, annak külön vallási kötelezettsége annak teljesítése, amit esküvel megerôsített.

–2. §. A megtévesztéssel, erôszakkal vagy súlyos félelem révén kicsikart eskü magánál a jognál fogva semmis.

1201. kán. -- 1. §. Az ígérô eskü annak a cselekménynek a természetében és feltételeiben részesedik, amelyhez kapcsolódik.
–2. §. Ha az eskü olyan cselekményhez kapcsolódik, amely közvetlenül mások kárára, a közjó vagy az örök üdvösség sérelmére irányul, az ilyen cselekmény az eskü által semmiféle megerôsítést nem nyer.

1202. kán. -- Az ígérô esküböl fakadó kötelezettség megszűnik:
–1. ha elengedi az, akinek javára az esküt tették;
–2. ha az eskü tárgya lényegileg megváltozik, vagy a körülmények megváltozásával rosszá vagy teljesen közömbössé válik, vagy a nagyobb jót akadályozza;
–3. ha megszűnik a célok vagy az a feltétel, amellyel esetleg az esküt tették;
–4. ha felmentést adnak alóla vagy megváltoztatják, az 1203. kán. szerint.

1203. kán. -- Akik a fogadalmat felfüggeszthetik, felmentést adhatnak alóla vagy megváltoztathatják, ugyanilyen jelleggel rendelkeznek ugyanezzel a hatalommal az ígérô eskü vonatkozásában is; de ha az eskü alóli felmentés mások számára sérelmes, és ezek megtagadják a kötelezettség elengedését, akkor az eskü alól egyedül az Apostoli Szentszék adhat felmentést.

1204. kán. -- Az esküt szoros értelemben kell magyarázni a jog és az eskü tevôjének szándéka szerint, vagy ha ez rosszhiszeműen jár el, annak szándéka szerint, akinek az esküt tették.
==========
A szent helyek

III. RÉSZ
A SZENT HELYEK ÉS A SZENT IDÔK

I. CÍM
A szent helyek

1205. kán. -- Szent helyek azok, melyeket a liturgikus könyvekben erre elôírt felszenteléssel vagy áldással az istentiszteletre vagy a hívôk temetkezésére szánnak.

1206. kán. -- Valamely hely felszentelése a megyéspüspökre és azokra tartozik, akik a jogban vele egyenlô megítélés alá esnek; ugyanôk megbízhatnak bármely püspököt vagy kivételes esetben áldozópapot is azzal, hogy területükön a felszentelés feladatát elvégezzék.

1207. kán. -- A szent helyeket az ordinárius áldja meg; ám a templomok megáldása a megyéspüspöknek van fenntartva; mégis mindketten megbízhatnak az áldással más papot is.

1208. kán. -- A templom felszentelésének vagy megáldásának elvégzéséröl, valamint a temetôk megáldásáról okmányt kell készíteni; ennek egyik példányát az egyházmegyei hivatalban, a másikat pedig a templom levéltárában kell ôrizni.

1209. kán. -- Valamely hely felszentelése vagy megáldása, ha ebbôl senkinek kára nem származik, kellôképpen bizonyítható egyetlen kifogástalan tanúval is.

1210. kán. -- Szent helyen csak az van megengedve, ami az istentisztelet, a jámborság és a vallás gyakorlását és elômozdítását szolgálja, és tilos mindaz, ami nem fér össze a hely szentségével. Az ordinárius azonban esetenként megengedheti a hely más jellegű használatát is, ha az nem ellenkezik a hely szentségével.

1211. kán. -- A szent helyeket a bennük végbement súlyosan igazságtalan és a híveket megbotránkoztató olyan cselekmények gyalázzák meg, melyek a helyi ordinárius megítélése szerint olyan súlyosak, és a hely szentségével annyira ellentétesek, hogy ott nem szabad istentiszteletet végezni addig, amíg a liturgikus könyvek szerinti bűnbánati szertartással az igazságtalanságot helyre nem hozták.

1212. kán. -- A szent helyek elvesztik felszenteltségüket vagy megáldottságukat, ha nagy részben romba dôlnek, vagy ha akár az illetékes ordinárius határozata által, akár ténylegesen, tartósan közönséges használatban kerülnek.

1213. kán. -- Az egyházi hatóság hatalmát és feladatait a szent helyeken szabadon gyakorolja.

I. FEJEZET
A TEMPLOMOK

1214. kán. -- Templomnak azt az istentiszteleti célra szánt, szent épületet nevezzük, melybe a hívôknek joga van belépni az isteni kultusz -- fôként nyilvános -- gyakorlása céljából.

1215. kán. -- 1. §. Ne építsenek semmiféle templomot a megyéspüspök kifejezett, írásbeli hozzájárulása nélkül.
–2. §. A megyéspüspök csakis akkor adja hozzájárulását, ha a papi szenátus és a szomszédos templomok igazgatóinak megkérdezése után úgy ítéli, hogy az új templom a lelkek javát szolgálhatja, és nem fognak hiányozni a templom felépítéséhez és az istentisztelethez szükséges eszközök.
–3. §. A szerzetes intézményeknek is, még ha megkapták is a megyéspüspök hozzájárulását egy új ház létesítéséhez az egyházmegyében vagy a városban, mielôtt egy meghatározott helyen templomot építenének, a megyéspüspök engedélyére van szükségük.

1216. kán. -- A templomok építése és felújítása során, szakértôk tanácsának kikérésével, tartsák meg a liturgia és az egyházművészet elveit és szabályait.

1217. kán. -- 1. §. Az építkezés megfelelô befejezése után az új templomot mielôbb szenteljék fel vagy legalább áldják meg a szent liturgia törvényeinek megtartásával.
–2. §. A templomokat, különösen a székesegyházakat és a plébániatemplomokat, ünnepélyes szertartással szenteljék fel.

1218. kán. -- Minden templomnak legyen címe, melyet a templom felszentelése után nem lehet megváltoztatni.

1219. kán. -- A törvényesen felszentelt vagy megáldott templomban minden istentiszteleti cselekmény végezhetô, a plébániai jogok tiszteletben tartásával.

1220. kán. -- 1. §. Az összes illetékesnek legyen gondja arra, hogy a templomokban megôrizzék az Isten házához illô tisztaságot és ékességet, és távol tartsanak mindent, ami a hely szentségével nem fér össze.
–2. §. A szent és értékes tárgyak védelmére a fenntartás szokásos módszereit és a megfelelô biztonsági eszközöket alkalmazzák.

1221. kán. -- A templomba való belépésnek a szent szertartások idején szabadnak és ingyenesnek kell lennie.

1222. kán. -- 1. §. Ha egy templomot semmiképpen sem lehet istentiszteleti célra használni és nincs lehetôség a helyreállításra, a megyéspüspök átadhatja közönséges, de nem szennyes használatra.
–2. §. Ha más súlyos okok szólnak amellett, hogy egy templomot ne használjanak többé istentiszteleti célra, a megyéspüspök a papi szenátus meghallgatásával átadhatja azt közönséges, de nem szennyes használatra, azok beleegyezésével, akiknek a templom fölött törvényesen érvényesíteni kívánt jogaik vannak, feltéve hogy a lelkek javát emiatt semmiféle károsodás nem éri.

II. FEJEZET
A KÁPOLNÁK ÉS A MAGÁN-HÁZIKÁPOLNÁK

1223. kán. -- Kápolnának nevezzük azt az egy közösség vagy a hívôk egy ott összegyűlô csoportja számára az ordinárius engedélyével istentiszteleti célra rendelt helyet, ahová az illetékes elöljáró beleegyezésével más hívôk is bemehetnek.

1224. kán. -- 1. §. Az ordinárius a kápolna létesítéséhez szükséges engedélyt csakis akkor adja meg, ha elôbb személyesen vagy más által a kápolnának szánt helyet meglátogatta, és úgy találta, hogy illôen van berendezve.
–2. §. Az engedély megadása után azonban a kápolnát nem szabad közönséges célokra használni ugyanannak az ordináriusnak a felhatalmazása nélkül.

1225. kán. -- A törvényesen létesített kápolnában minden szent szertartás végezhetô, hacsak egyes szertartások a jog vagy a helyi ordinárius rendelkezése folytán kivételt nem képeznek, illetve ha a liturgikus szabályokkal nem ellenkezik.

1226. kán. -- Magán-házikápolnának az egy vagy több természetes személy javára, a helyi ordinárius engedélyével, istentiszteletre rendelt helyet nevezzük.

1227. kán. -- A püspökök létesíthetnek a maguk számára magán- házikápolnákat; ez ugyanolyan jogokkal rendelkezik, mint a kápolna.

1228. kán. -- Az 1227. kán. elôírásának fenntartásával, misének vagy más szent szertartásnak magán-házikápolnában való végzéséhez a helyi ordinárius engedélye szükséges.

1229. kán. -- Illô, hogy a kápolnákat és a magán-házikápolnákat a liturgikus könyvekben elôírt szertartás szerint megáldják; kötelezô azonban, hogy csakis istentiszteleti célra tartsák fenn ôket, és minden házi használattól mentesek legyenek.

III. FEJEZET
A KEGYHELYEK

1230. kán. -- Kegyhelynek azt a templomot vagy más szent helyet nevezzük, ahová különleges vallásos okból számos hívô zarándokol el a helyi ordinárius jóváhagyásával.

1231. kán. -- Ahhoz, hogy egy kegyhelyet országosnak lehessen nevezni, a püspöki konferencia jóváhagyása szükséges; ahhoz, hogy nemzetközinek lehessen mondani, a Szentszék jóváhagyására van szükség.

1232. kán. -- 1. §. Az egyházmegyei kegyhely szabályzatának jóváhagyására a helyi ordinárius illetékes; az országos kegyhely szabályzatának jóváhagyására a püspöki konferencia, a nemzetközi kegyhelyére pedig egyedül a Szentszék.
–2. §. A szabályzatban elsôsorban a célt, az igazgató hatáskörét, a javak tulajdonát és kezelését kell meghatározni.

1233. kán. -- A kegyhelyeknek bizonyos kiváltságokat lehet adni, valahányszor a helyi körülmények, a zarándokok nagy száma és fôként a hívôk java ezt indokolni látszik.

1234. kán. -- 1. §. A kegyhelyeken bôségesebben kínálják fel a hívôknek az üdvösség eszközeit, Isten igéjének buzgó hirdetésével, a liturgikus élet megfelelô elômozdításával, fôleg az eucharisztia és a bűnbánat szentsége útján, valamint a népi vallásosság jóváhagyott formáinak ápolásával.
–2. §. A népművészetet és vallásosságot bizonyító fogadalmi tárgyakat a kegyhelyeken vagy hozzájuk közeli helyeken láthatóan kell elhelyezni, és biztonságosan kell ôrizni.

IV. FEJEZET
AZ OLTÁROK

1235. kán. -- 1. §. Az oltárt, vagyis azt az asztalt, melyen az eucharisztikus áldozatot végzik, szilárdnak nevezzük, ha a padlóval egybeépített formában van kiképezve, és ezért nem lehet elmozdítani; mozgathatónak nevezzük, ha áthelyezhetô.
–2. §. Helyénvaló, hogy minden templomban legyen szilárd oltár; szent szertartásokra rendelt egyéb helyeken pedig akár szilárd, akár mozgatható oltár lehet.

1236. kán. -- 1. §. Az egyház hagyományos gyakorlata szerint a szilárd oltár lapja legyen kôbôl, mégpedig egyetlen természetes kôbôl; mégis a püspöki konferencia megítélése szerint, más méltó és szilárd anyagot is lehet alkalmazni. Az oltár törzse vagy talapzata azonban bármilyen anyagból készíthetô.
–2. §. A mozgatható oltár bármilyen szilárd, a liturgikus használatnak megfelelô anyagból készíthetô.

1237. kán. -- 1. §. A szilárd oltárokat fel kell szentelni, a mozgathatókat pedig vagy fel kell szentelni, vagy meg kell áldani a liturgikus könyvekben elôírt szertartások szerint.
–2. §. A liturgikus könyvekben foglalt szabályok szerint meg kell tartani azt az ôsi szokást, hogy a szilárd oltár alá vértanúk vagy más szentek ereklyéit helyezik.

1238. kán. -- 1. §. Az oltár felszenteltségét vagy megáldottságát az 1212. kán.-nak megfelelôen veszíti el.
–2. §. A templom vagy más szent hely közönséges használatra való átengedése által az oltárok, akár szilárdak, akár mozgathatóak, nem vesztik el felszenteltségüket vagy megáldottságukat.

1239. kán. -- 1. §. Mind a szilárd, mind a mozgatható oltárt, kizárólag az istentisztelet számára kell fenntartani, minden közönséges használat teljes kizárásával.

–2. §. Az oltár alá ne helyezzenek holttestet; ha ez mégis megtörténik, az oltáron nem szabad misézni.

V. FEJEZET
A TEMETÔK

1240. kán. -- 1. §. Ahol lehetséges, legyenek az egyháznak saját temetôi vagy legalább a világi temetôkben az elhunyt hívôknek szánt részek; mindezeket szabályszerűen meg kell áldani.

–2. §. Ha ez nem érhetô el, áldják meg esetenként szabályosan az egyes sírokat.

1241. kán. -- 1. §. A plébániáknak és a szerzetes intézményeknek lehet saját temetôjük.

–2. §. Más jogi személyeknek vagy családoknak is lehet külön temetôjük vagy temetkezési helyük, melyet a helyi ordinárius megítélése szerint áldjanak meg.

1242. kán. -- Templomban ne temessenek el holttestet, kivéve ha a római pápa, vagy saját templomukban, a bíborosok vagy a megyéspüspökök, illetve kiérdemesült megyéspüspökök temetéséröl van szó.

1243. kán. -- A temetôkben megtartandó rendrôl, fôként pedig a szent jellegük védelmével és elômozdításával kapcsolatos dolgokról a részletes jog mondjon ki megfelelô szabályokat.
==========
A szent idôk

II. CÍM
A szent idôk

1244. kán. -- 1. §. Az egész egyház számára közös ünnepnapokat és bűnbánati napokat létesíteni, áthelyezni, megszüntetni egyedül a legfôbb egyházi hatóság jogosult az 1246. kán. 2. §-ának fenntartásával.
–2. §. A megyéspüspökök egyházmegyéjük vagy egyes helyek számára csak esetenként hirdethetnek meg külön ünnepeket vagy bűnbánati napokat.

1245. kán. -- A megyéspüspöknek a 87. kán.-ban említett jogát fenntartva, a plébános megfelelô okból és a megyéspüspök elôírásai szerint egyes esetekben felmentést adhat az ünnep vagy a bűnbánati nap megtartásának kötelezettsége alól, vagy engedélyezheti annak helyettesítését más vallásos cselekedettel; ugyanezt megteheti a pápai jogú, klerikusi szerzetes intézmény vagy az apostoli élet ugyanilyen társasága elöljárója is saját alárendeltjei és az éjjel-nappal a házban tartózkodó egyéb személyek vonatkozásában.

I. FEJEZET
AZ ÜNNEPEK

1246. kán. -- 1. §. A vasárnapot mint a húsvéti misztérium ünnepét apostoli hagyomány alapján az egész egyházban ôseredeti kötelezô ünnepként kell megtartani. Meg kell ünnepelni továbbá Urunk Jézus Krisztus születésének napját, a vízkeresztet, Krisztus mennybemenetelét, szent testének és vérének ünnepét, Máriának mint Isten szent anyjának

napját, szeplôtelen fogantatását és mennybevételét, Szent József, Szent Péter és Pál apostol, valamint mindenszentek napját.
–2. §. A püspöki konferencia azonban az Apostoli Szentszék elôzetes hozzájárulásával a kötelezô ünnepek közül egyeseket eltörölhet vagy vasárnapra helyezhet át.

1247. kán. -- Vasárnap és más kötelezô ünnepeken a hívôk kötelesek szentmisén részt venni; tartózkodjanak továbbá azoktól a munkáktól és ügyletektôl, amelyek az Istennek járó liturgikus tisztelet megadását, az Úr napjának sajátos vidámságát vagy a lélek és a test kellô pihenését akadályozzák.

1248. kán. -- 1. §. A szentmisén való részvétel kötelezettségének eleget tesz, aki bárhol, katolikus rítus szerint végzett misén jelen van, akár magán az ünnep napján, akár az elôzô nap estéjén.
–2. §. Ha szent szolgálatot teljesítô személy hiányában vagy más súlyos okból lehetetlenné válik az eucharisztikus ünneplésben való részvétel, igen ajánlatos, hogy a hívôk részt vegyenek a plébániatemplomban vagy más szent helyen a megyéspüspök elôírásai szerint tartott igeliturgián, ha van ilyen, vagy töltsenek kellô idôt imádsággal egyénileg, a családban vagy alkalmasint több családból álló csoportban.

II. FEJEZET
A BŰNBÁNATI NAPOK

1249. kán. -- Isteni törvény folytán minden krisztushívô köteles a maga módján bűnbánatot tartani; hogy azonban mindnyájan egyesüljenek valamilyen közös bűnbánattartásban, bűnbánati napok vannak elôírva; ezeken a krisztushívôk különösen is törôdjenek az imádsággal, gyakorolják a vallásosság és a segítô szeretet cselekedeteit, végezzenek önmegtagadásokat, sajátos kötelezettségeiket hűségesebben teljesítve és fôként megtartva a böjtöt és a hústilalmat az itt következô kánonok szerint.

1250. kán. -- Bűnbánati napok és idôk az egész egyházban az év összes péntekjei és a nagybôjt ideje.

1251. kán. -- A húsevéstôl vagy a püspöki konferencia elôírásai szerint más eledeltôl való tartózkodás az év minden péntekjén kötelezô, hacsak egybe nem esnek egy fôünnepek közé tartozó nappal; hústilalmat és böjtöt kell tartani hamvazószerdán és nagypénteken, Urunk Jézus Krisztus szenvedésének és halálának napján.

1252. kán. -- A hústilalom kötelezi azokat, akik tizennegyedik életévüket betöltötték; a böjt pedig az összes nagykorúakat kötelezi hatvanadik életévük megkezdéséig. A lelkipásztoroknak és a szülôknek legyen azonban gondja arra, hogy a bűnbánat valódi értelmére megtanítsák azokat is, akik fiatal koruk miatt nem kötelesek a böjtre és a hústilalomra.

1253. kán. -- A püspöki konferencia pontosabban is meghatározhatja a böjt és a hústilalom megtartását, továbbá egészében vagy részben helyettesítheti is a hústilalmat és a böjtöt a bűnbánat más formáival, fôként a segítô szeretet cselekedeteivel és vallásos gyakorlatokkal.
==========
Az egyház anyagi javai

V. KÖNYV
AZ EGYHÁZ ANYAGI JAVAI

1254. kán. -- 1. §. A katolikus egyháznak született joga, hogy a világi hatalomtól függetlenül anyagi javakat szerezzen, birtokoljon, igazgasson és elidegenítsen sajátos céljai szolgálatára.
–2. §. A fôbb sajátos célok pedig a következôk: az istentisztelet megrendezése, a klérus és a többi szolgálattevôk tisztes ellátásának biztosítása, a szent apostoli tevékenység és különösen a szegényekkel szemben a segítô szeretet cselekedeteinek gyakorlása.

1255. kán. -- Az egyetemes egyház és az Apostoli Szentszék, a részegyházak, valamint minden más, akár hivatalos, akár magánjellegű jogi személy jogképességgel rendelkezik anyagi javak szerzésére, birtoklására, igazgatására és elidegenítésére a jognak megfelelôen.

1256. kán. -- A javak tulajdonjoga a római pápa legfôbb fennhatósága alatt azt a jogi személyt illeti, aki az illetô javakat törvényesen megszerezte.

1257. kán. -- 1. §. Az egyetemes egyház, az Apostoli Szentszék és az egyházban levô egyéb hivatalos jogi személyek összes anyagi javai egyházi javak, és velük kapcsolatban az itt következô kánonok, valamint saját szabályzatuk az irányadók.
–2. §. A magán jogi személy anyagi javaival kapcsolatban saját szabályzata az irányadó, nem pedig a jelen kánonok, hacsak kifejezett ellenkezô rendelkezés nincsen.

1258. kán. -- Az alábbi kánonokban az egyház név nem csupán az egyetemes egyházat vagy az Apostoli Szentszéket jelöli, hanem az egyházban levô minden más hivatalos jogi személyt is, hacsak a szövegösszefüggésbôl vagy a dolog természetébôl ennek ellenkezôje ki nem tűnik.
==========
A javak szerzése

I. CÍM
A javak szerzése

1259. kán. -- Az egyház anyagi javakat szerezhet minden olyan akár a természetjog, akár a tételes jog alapján jogos módon, ahogyan mások szerezhetnek.

1260. kán. -- Az egyház született joga, hogy a krisztushívôktôl megkívánja azt, ami sajátos céljaihoz szükséges.

1261. kán. -- 1. §. A krisztushívôknek jogában áll, hogy anyagi javakat az egyház javára átadjanak.
–2. §. A megyéspüspök köteles a hívôket a 222. kán. 1. §-ában foglalt kötelezettségekre figyelmeztetni és annak teljesítését alkalmas módon sürgetni is.

1262. kán. -- A hívôk járuljanak hozzá az egyház szükségleteinek fedezéséhez a kért támogatással és a püspöki konferencia által kiadott szabályok szerint.

1263. kán. -- A megyéspüspöknek joga van gazdasági tanács és a papi szenátus meghallgatásával az egyházmegye szükségleteinek fedezésére, az irányítása alá tartozó

hivatalos jogi személyekre mérsékelt, bevételeikkel arányos adót kivetni; a többi természetes és jogi személyekre csak súlyos szükség esetén és az említett feltételekkel róhat ki rendkívüli és mérsékelt hozzájárulást, azoknak a részleges törvényeknek és jogszokásoknak a fenntartásával, melyek többre jogosítják fel.

1264. kán. -- Hacsak a jog másként nem rendelkezik, a tartomány püspökeinek gyűlésére tartozik:
–1. illetéket megállapítani a kegyosztó végrehajtó hatalom intézkedéseinek vagy az Apostoli Szentszék leiratainak végrehajtásáért; ez utóbbit magának az Apostoli Szentszéknek kell jóváhagynia;
–2. meghatározni a szentségek és szentelmények kiszolgáltatása alkalmából felajánlandó adományokat.

1265. kán. -- 1. §. A kolduló szerzetesek jogának fenntartásával, tilos bármely természetes vagy jogi magánszemélynek saját ordináriusa és a helyi ordinárius írásbeli engedélye nélkül bármilyen vallásos vagy egyházkiváltság célra vagy ilyen intézmény számára gyűjtést rendeznie.
–2. §. A püspöki konferencia szabályokat állapíthat meg a gyűjtésekkel kapcsolatban; ezeket mindenkinek meg kell tartania, még azoknak is, akiket alapításuknál fogva koldulónak neveznek, és ténylegesen is azok.

1266. kán. -- Minden olyan templomban és kápolnában, amely ténylegesen általában nyitva áll a hívôk számára, még ha szerzetes intézményhez tartozik is, a helyi ordinárius elrendelheti, hogy különleges gyűjtést rendezzenek meghatározott plébániai, egyházmegyei, országos vagy egyetemes vállalkozások számára; ennek összegét azután gondosan be kell küldeni az egyházmegyei hivatalba.

1267. kán. -- 1. §. Hacsak az ellenkezôje nem nyilvánvaló, a bármely -- akár magánjellegű -- egyházi jogi személy elöljárójának vagy vagyonkezelôjének adott adományokról az a jogvélelem, hogy azokat magának a jogi személynek adták.
–2. §. Az 1. §-ban említett adományokat nem lehet visszautasítani, hacsak nem megfelelô okból és -- nagyobb jelentôségű dolgok esetén -- az ordinárius engedélyével, ha hivatalos jogi személyrôl van szó; ugyanennek az ordináriusnak az engedélye szükséges a meghagyással vagy feltétellel megterhelt adományok elfogadásához, az 1295. kán. elôírásának fenntartásával.
–3. §. A hívôktôl meghatározott célra adott adományokat csakis erre a célra lehet felhasználni.

1268. kán. -- Az elévülést mint a szerzés és a terhektôl való megszabadulás módját az egyház anyagi javak vonatkozásában elfogadja a 197--199. kán. szerint.

1269. kán. -- Ha valamely szent dolog magánszemély birtokában van, elbirtoklás útján magánszemély megszerezheti, de közönséges célra nem szabad használnia, hacsak a dolog felszenteltségét vagy megáldottságát el nem veszítette, ha azonban a szent dolog hivatalos egyházi jogi személyé, csak másik hivatalos egyházi jogi személy szerezheti meg.

1270. kán. -- Az Apostoli Szentszékhez tartozó ingatlanok, értékes ingóságok, jogok és akár személyi, akár dologi keresetek száz év alatt birtokolhatók el, illetve évülnek el; a más hivatalos egyházi jogi személyhez tartozók harminc év alatt.

1271. kán. -- A püspökök az egység és a szeretet kötelékére való tekintettel egyházmegyéjük lehetôségeihez mérten járuljanak hozzá azoknak az eszközöknek az elôteremtéséhez, melyekre az Apostoli Szentszéknek a kor körülményeinek megfelelôen szüksége van ahhoz, hogy az egyetemes egyházat kellôképpen szolgálhassa.

1272. kán. -- Azokon a vidékeken, ahol még léteznek a szó szoros értelmében vett javadalmak, a püspöki konferenciára tartozik, hogy az Apostoli Szentszékkel egyeztetett és általa jóváhagyott megfelelô elôírásokkal szabályozza ezeknek a javadalmaknak az igazgatását oly módon, hogy a jövedelem, sôt -- amennyire lehetséges -- maga a javadalom alapja fokozatosan átszálljon az 1274. kán. 1. §-ában említett intézményre.
==========
A javak kezelése

II. CÍM
A javak kezelése

1273. kán. -- A római pápa a kormányzati primátus alapján az összes egyházi javak legfôbb igazgatója és kezelôje.

1274. kán. -- 1. §. Minden egyházmegyében legyen olyan külön intézmény, mely javakat vagy adományokat gyűjt össze abból a célból, hogy az egyházmegye javára szolgálatot teljesítô klerikusok ellátásáról a 281. kán. szerint gondoskodjék, hacsak ez másként nincs megoldva.
–2. §. Ahol a klérus társadalombiztosítása még nincs megfelelôen rendezve, a püspöki konferencia gondoskodjék arról, hogy legyen olyan intézet, amely a klerikusok társadalombiztosítását kellôképpen ellátja.
–3. §. Az egyes egyházmegyékben -- amennyire szükséges -- hozzanak létre olyan közös alapot, amellyel a püspök eleget tehet kötelezettségeinek az egyház szolgálatában álló más személyekkel szemben, fedezheti az egyházmegye különféle szükségleteit, és amelyekbôl a gazdagabb egyházmegyék a szegényebbeket segíthetik.
–4. §. A helyi körülményeknek megfelelôen, a 2. és 3. §-ban említett célokat jobban el lehet érni egymással szövetkezett egyházmegyei intézmények révén vagy együttműködés útján vagy akár különbözô egyházmegyék közti, sôt a püspöki konferencia egész területére szóló megfelelô társulással.
–5. §. Ezeket az intézeteket, ha lehetséges, úgy kell megalakítani, hogy a világi jog szerint is el legyenek ismerve.

1275. kán. -- A különbözô egyházmegyékbôl származó javakból összetevôdô alapot az érdekelt püspökök által megfelelôen összehangolt szabályok szerint kezelik.

1276. kán. -- 1. §. Az ordinárius feladata gondosan felügyelni mindazoknak a javaknak a kezelésére, melyek a neki alárendelt hivatalos jogi személyekhez tartoznak; megmaradnak azok a törvényes jogcímek, amelyek alapján az ordináriust ennél szélesebb körű jogok illetik.
–2. §. A jogok, a törvényes jogszokások és a körülmények figyelembevételével, az ordináriusoknak legyen gondja arra, hogy az egyetemes és a részleges jog keretei között külön utasítások kiadásával rendezzék az egyházi javak kezelésének egész ügyét.

1277. kán. -- A megyéspüspök az egyházmegye gazdasági helyzetéhez mérten nagyobb jelentôségű vagyonkezelési intézkedések elôtt meg kell hogy hallgassa a gazdasági tanácsot és a tanácsosok testületét; ennek a tanácsnak és a tanácsosok testületének beleegyezésére van szüksége, az egyetemes jogban és az alapító okmányokban különlegesen megjelölt eseteken kívül ahhoz is, hogy a rendkívüli vagyonkezelés körébe tartozó intézkedést végezzen. A püspöki konferenciára tartozik annak meghatározása, hogy mely intézkedéseket kell a rendkívüli vagyonkezelés körébe tartozónak tekinteni.

1278. kán. -- A 494. kán. 3. és 4. §-ában említett feladatokon kívül a megyéspüspök a vagyonkezelôre bízhatja az 1276. kán. 1. §-ában és az 1279. kán. 2. §-ában szereplô feladatokat is.

1279. kán. -- 1. §. Az egyházi javak kezelésére az az illetékes, aki közvetlenül igazgatja azt a személyt, amelyhez ezek a javak tartoznak, hacsak a részleges jog, a szabályzat vagy a törvényes jogszokás másként nem rendelkezik, és épségben hagyva az ordinárius közbelépési jogát a vagyonkezelô hanyagsága esetén.
–2. §. Az olyan hivatalos jogi személy javainak kezelésére, melynek a jog, az alapító okmány vagy a saját szabályzata alapján nincs meg a maga vagyonkezelôje, az az ordinárius, akinek alá van rendelve, nevezzen ki alkalmas személyeket hároméves idôszakra; ezek megbízatását az ordinárius megújíthatja.

1280. kán. -- Minden jogi személynek legyen gazdasági tanácsa vagy legalább két tanácsosa, akik a vagyonkezelôt a szabályzat szerint feladatának teljesítésében segítik.

1281. kán. -- 1. §. A szabályzat rendelkezéseinek fenntartásával, a vagyonkezelôk érvénytelenül hoznak olyan intézkedéseket, amelyek meghaladják a rendes vagyonkezelés határait és módját, hacsak elôzôleg az ordináriustól írásbeli felhatalmazást nem kaptak rá.
–2. §. A szabályzatban meg kell határozni azokat az intézkedéseket, amelyek a rendes vagyonkezelés kereteit és módját meghaladják; ha pedig a szabályzat errôl hallgat, a megyéspüspökre tartozik, hogy a gazdasági tanács meghallgatása után, meghatározza az ilyen intézkedéseket a neki alárendelt személyek vonatkozásában.
–3. §. A jogi személy nem tartozik felelôséggel a vagyonkezelôk által érvénytelenül hozott intézkedésekért, kivéve akkor és annyiban, ha és amennyiben a dologból haszna volt; maga a jogi személy felel viszont a vagyonkezelôk által törvénytelenül, de érvényesen hozott intézkedésekért, fenntartva kereseti vagy felfolyamodási jogát a vagyonkezelôk ellen, akik kárt okoznak neki.

1282. kán. -- Mindazok -- akár klerikusok, akár világiak --, akik törvényes jogcímen részt vesznek az egyházi javak kezelésében, kötelesek feladatukat az egyház nevében a jog szerint ellátni.

1283. kán. -- Mielôtt a vagyonkezelôk feladatukat átveszik:
–1. esküvel kell kötelezniük magukat az ordinárius vagy megbízottja elôtt arra, hogy a vagyonkezelést jól és hűségesen fogják ellátni;
–2. általuk aláírandó pontos és részletes leltárt kell készíteni az ingatlanokról, az értékes vagy bármiképpen a kulturális javakhoz tartozó és az egyéb ingóságokról, azok leírásával és becsértékével; a kész leltárt felül kell vizsgálni;
–3. ennek a leltárnak egyik példányát a vagyonkezelôség levéltárában, a másikat az egyházmegyei hivatal levéltárában kell ôrizni; mindkettôbe be kell jegyezni minden változást, ami esetleg a vagyonban végbement.

1284. kán. -- 1. §. Minden vagyonkezelônek a jó családapa gondosságával kell ellátnia feladatát.
–2. §. Ennélfogva köteles:
–1. ügyelni, nehogy a gondjára bízott javak bármi módon is elvesszenek vagy kárt szenvedjenek; ebbôl a célból, ha szükséges, kössön biztosítási szerzôdéseket;
–2. gondoskodni arról, hogy az egyházi javak tulajdona polgárilag érvényes módon biztosítva legyen;
–3. megtartani a kánoni és a világi jog elôírásait vagy azt, amit az alapító, az adományozó vagy a törvényes hatóság rendelt el, fôként pedig ügyelni, nehogy a világi törvények meg nem tartása miatt az egyházat kár érje;
–4. a javak jövedelmét és a bevételeket pontosan és megfelelô idôben beszedni, biztonságosan ôrizni és az alapító szándéka vagy a törvényes elôírások szerint használni;
–5. a kölcsön vagy jelzálogkölcsön alapján járó kamatokat a meghatározott idôben fizetni, és gondoskodni magának a kölcsön összegének megfelelô visszatérítéséröl;
–6. az ordinárius beleegyezésével, a jogi személy céljaira befektetni azt a pénzt, amely a kiadásokat meghaladja, és hasznosan elhelyezhetô.
–7. a bevételeket és a kiadásokat tartalmazó könyveket rendesen vezetni;
–8. minden év végén számadást készíteni a vagyonkezelésrôl;
–9. kellôképpen rendezni és illô és alkalmas levéltárban ôrizni azokat az okmányokat és iratokat, melyeken az egyház vagy az intézmény anyagi javakkal kapcsolatos jogai alapulnak, hiteles másolatukat pedig, ahol ez kényelmesen megtehetô, az egyházmegyei hivatal levéltárában letétbe helyezni.
–3. §. Nagyon ajánlatos, hogy a vagyonkezelôk évente készítsenek elôzetes költségvetést a várható bevételekrôl és kiadásokról, a részleges jogra van bízva azonban ennek elrendelése és beterjesztési módjának közelebbi meghatározása.

1285. kán. -- Kizárólag a rendes vagyonkezelés keretein belül, a vagyonkezelôknek szabad az állandó vagyonhoz nem tartozó ingóságokból vallásos célra vagy a keresztény segítô szeretet céljaira adakozniuk.

1286. kán. -- A vagyonkezelôk:
–1. a munkával kapcsolatos megbízások kiadása során tartsák meg pontosan a munkára és a népjólétre vonatkozó világi törvényeket is, az egyház által adott elvek szerint;
–2. az alkalmazottaknak igazságos és tisztes bért fizessenek, hogy azok megfelelôen fedezni tudják a maguk és családtagjaik szükségleteit.

1287. kán. -- 1. §. Az ellenkezô szokás elvetésével, azok a bármiféle egyházi javakat kezelô személyek, akár klerikusok, akár világiak, akik a megyéspüspök kormányzati hatalma alól nincsenek törvényesen kivéve, évente kötelesek számadást beterjeszteni a helyi ordináriusnak, aki azt vizsgáltassa át a gazdasági tanáccsal.
–2. §. A hívôk által az egyháznak adományozott javakról a vagyonkezelôk adjanak számot a hívôknek a részleges jogban megállapítandó szabályok szerint.

1288. kán. -- A vagyonkezelôk hivatalos jogi személy nevében ne indítsanak pert és ne bocsátkozzanak perbe világi bíróság elôtt, hacsak erre saját ordináriusuktól írásbeli engedélyt nem kaptak.

1289. kán. -- Még ha a vagyonkezelésre nem egyházi hivatal címén kötelesek is, a vagyonkezelôk a magukra vállalt feladatot nem tehetik le önkényesen; ha pedig a feladatuktól

való önkényes megválásból az egyháznak kára származik, kártérítésre kötelesek.
==========
A szerzôdések, különösen az elidegenítés

III. CÍM
A szerzôdések, különösen az elidegenítés

1290. kán. -- Amint a világi jog az adott területen a szerzôdésekkel kapcsolatban akár általánosságban, akár különösen elrendel, továbbá amit teljesítésükkel kapcsolatban elôír, azt az egyház kormányzói hatalmának alárendelt dolgok vonatkozásában a kánoni jog alapján ugyanazokkal a hatásokkal meg kell tartani, hacsak nem ellenkeznek az isteni joggal, vagy a kánoni jog másként nem rendelkezik, továbbá fenntartva az 1547. kán. elôírását

1291. kán. -- A jog szerint illetékes hatóság engedélye szükséges azoknak a javaknak az érvényes elidegenítéséhez, amelyek törvényes kijelölés alapján valamely hivatalos jogi személy állandó vagyonát képezik, és értékük a jogban meghatározott összeget meghaladja.

1292. kán. -- 1. §. A 638. kán. 3. §-ának fenntartásával, amikor az elidegeníteni kívánt javak értéke a püspöki konferencia által a saját területe számára meghatározandó legkisebb és legnagyobb összeg között van, az illetékes hatóság az, amelyet a jogi személy saját szabályzata meghatároz, ha a megyéspüspöknek alá nem rendelt jogi személyrôl van szó; egyébként az illetékes hatóság maga a megyéspüspök, a gazdasági tanács, a tanácsok testülete és az érdekeltek hozzájárulásával. A megyéspüspöknek magának is szüksége van ezek hozzájárulására ahhoz, hogy elidegeníthesse az egyházmegye javait.
–2. §. Ha azonban olyan dolgokról van szó, melyek értéke meghaladja a legnagyobb összeget, vagy fogadalomból az egyháznak ajándékozott, illetve művészileg vagy történelmileg értékes dolgokról, akkor az elidegenítés érvényességéhez a Szentszék engedélye is szükséges.
–3. §. Ha az elidegeníteni kívánt dolog felosztható, az elidegenítési engedély iránti kérelemben meg kell jelölni annak már korábban elidegenített részeit; különben az engedély érvénytelen.
–4. §. Azok, akik a javak elidegenítésében tanácsukkal vagy beleegyezésükkel részt kell venniük, csakis akkor adják tanácsukat vagy beleegyezésüket, ha elôzôleg pontosan értesültek mindannak a jogi személynek a gazdasági helyzetérôl, amelynek javait el akarják idegeníteni, mind pedig a már megtörtént elidegenítésekrôl.

1293. kán. -- 1. §. Azoknak a javaknak az elidegenítéséhez, melyek értéke a meghatározott legkisebb összeget meghaladja, szükséges továbbá:
–1. valamilyen megfelelô ok, pl. sürgôs szükség, nyilvánvaló hasznosság, kegyesség, segítô szeretet vagy más súlyos lelkipásztori indok;
–2. az elidegenítendô dolog írásbeli felbecsülése szakértôk részérôl.
–2. §. A törvényes hatóság által elôírt egyéb óvintézkedéseket is meg kell tartani, nehogy az egyházat károsodás érje.

1294. kán. -- 1. §. A dolgot általában nem szabad az értékbecslésben megjelölt árnál alacsonyabb áron elidegeníteni.
–2. §. Az elidegenítésbôl származó pénzt vagy biztonságosan be kell fektetni az egyház javára, vagy az elidegenítés céljának megfelelôen ésszerűen fel kell használni.

1295. kán. -- Az 1291--1294. kán. szerinti követelményeket -- melyekhez a jogi személyek szabályzatát is hozzá kell igazítani -- nemcsak az elidegenítésre nézve kell megtartani, hanem minden olyan más ügyletre nézve is, amely révén a jogi személy vagyonjogi helyzete rosszabbá válhat.

1296. kán. -- Ha egyházi javakat a kellô kánoni formaságok nélkül idegenítenek el, de az elidegenítés a világi jog szerint érvényes, az illetékes hatóságnak kell az összes körülmények érett megfontolása után eldöntenie, hogy indítanak-e pert az egyház jogainak érvényesítésére, s ha igen, személyi vagy dologi keresettel éljenek-e, és hogy ki indítsa a pert és ki ellen.

1297. kán. -- A püspöki konferenciára tartozik, hogy a helyi körülmények figyelembevételével szabályokat állapítson meg az egyházi javak bérbeadásával, különösen pedig az illetékes egyházi hatóságtól beszerzendô engedéllyel kapcsolatban.

1298. kán. -- Hacsak a dolog nem nagyon kis jelentôségű, az egyházi tulajdont nem szabad saját vagyonkezelôjének vagy a vagyonkezelô negyedfokú vagy annál közelebbi rokonának vagy sógorának eladni vagy bérbe adni, az illetékes hatóság külön írásbeli engedélye nélkül.
==========
A kegyes intézkedések általában és a kegyes alapítványok

IV. CÍM
A kegyes intézkedések általában és a kegyes alapítványok

1299. kán. -- 1. §. Aki a természetjog és a kánonjog alapján javairól szabadon rendelkezik, javait hagyhatja a kegyes célokra akár élôk közti, akár halál esetére szóló intézkedéssel.
–2. §. Az egyház javára tett halál esetére szóló intézkedésekben, ha lehetséges, meg kell tartani a világi jog szerinti formaságokat; ha ezeket elhagyták, az örökösöket figyelmeztetni kell arra, hogy kötelesek teljesíteni az örökhagyó akaratát.

1300. kán. -- A javaikat akár élôk közti, akár halál esetére szóló intézkedéssel kegyes célra adományozó vagy hagyó hívôk törvényesen elfogadott akaratát igen gondosan teljesíteni kell még a javak kezelésének és felhasználásának módját illetôen is, az 1301. kán. 3. §- a elôírásának fenntartásával.

1301. kán. -- 1. §. Az összes, akár halál esetére szóló, akár élôk közti kegyes intézkedéseknek az ordinárius a végrehajtója.
–2. §. Ennél a jogánál fogva az ordinárius felügyelhet és köteles is felügyelni még látogatás útján is arra, hogy a kegyes intézkedéseket teljesítsék, a többi végrehajtók pedig feladatuk végeztével neki kötelesek számot adni.
–3. §. A végintézkedésekhez fűzött olyan záradékokat, melyek az ordináriusnak ezzel a jogával ellentétesek, úgy kell tekinteni, mintha nem is fűzték volna ôket a végintézkedéshez.

1302. kán. -- 1. §. Aki bizalmiként kegyes célra akár élôk közti intézkedés, akár végrendelet alapján javakat vett át, köteles errôl az ordináriust értesíteni, és megjelölni neki az összes ilyen ingó vagy ingatlan javakat a hozzájuk kapcsolódó terhekkel együtt; ha pedig ezt az adományozó kifejezetten és teljesen megtiltotta, ne fogadja el a bizalmi megbízatást.
–2. §. Az ordináriusnak meg kell követelnie, hogy a bizalmi javakat biztonságba helyezzék, és felügyelnie kell a kegyes intézkedés végrehajtására az 1301. kán. szerint.

–3. §. Valamely szerzetes intézmény vagy az apostoli élet valamely társasága egyik tagjára bízott bizalmi javak szempontjából, ha az illetô javakat egy helynek, egyházmegyének vagy azok lakóinak szánták, illetve kegyes célok támogatására adták, az 1. és 2. §-ban említett ordinárius a helyi ordinárius; máskülönben pápai jogú klerikusi intézményben vagy az apostoli élet pápai jogú klerikusi társaságaiban a nagyobb elöljáró, más szerzetes intézményekben pedig az illetô tag saját ordináriusa.

1303. kán. -- 1. §. A jogban kegyes alapítvány néven szerepelnek:
–1. az önálló kegyes alapítványok, vagyis a dolgok olyan együttesei, melyeket a 114. kán. 2. §-a szerinti célokra szántak, és amelyeket az illetékes egyházi hatóság jogi személlyé tett;
–2. a nem önálló kegyes alapítványok, vagyis a valamely hivatalos jogi személynek bármi módon adott olyan anyagi javak, melyekhez az a teher járul, hogy a részleges jogban megszabandó hosszú idôn keresztül, évi jövedelmükbôl miséket kell mondani és más meghatározott egyházi cselekményeket kell végezni, vagy másképpen kell a 114. kán. 2. §-ában említett célokat szolgálni.
–2. §. Ha a nem önálló kegyes alapítvány javait a megyéspüspöknek alárendelt jogi személyre bízták, az idô leteltével az 1274. kán. 1. §- ában említett intézet céljára kell fordítani azokat, hacsak az alapító ettôl eltérô szándékát kifejezetten ki nem nyilvánította; máskülönben az alapítvány javai magára a jogi személyre szállnak.

1304. kán. -- 1. §. Ahhoz, hogy egy jogi személy valamely alapítványt érvényesen elfogadhasson, az ordinárius írásbeli engedélye szükséges; ezt csakis akkor adja meg, ha elôbb törvényesen meggyôzôdött arról, hogy a jogi személy mind a most elvállalásra váró új kötelezettségnek, mind a már elvállaltnak eleget tud tenni; különösen ügyeljen arra, hogy a jövedelmek teljesen megfeleljenek a hozzájuk kapcsolt terheknek, a hely és a vidék szokása szerint.
–2. §. Az alapítványok létesítésével és elfogadásával kapcsolatos egyéb feltételeket a részleges jognak kell megszabnia.

1305. kán. -- Az alapítványi adomány címén juttatott pénzt és ingó javakat rögtön az ordinárius által jóváhagyandó, biztos helyen kell elhelyezni abból a célból, hogy ezt a pénzt vagy az ingó javak értékét megôrizzék és ugyanannak az ordináriusnak az érdekeltek és saját gazdasági tanácsa meghallgatása után kialakított józan ítélete szerint mielôbb biztonságosan és hasznosan befektessék az illetô alapítvány javára, a teher kifejezet és külön említésével.

1306. kán. -- 1. §. Az alapítványokat, még ha élôszóban tették is ôket, írásban kell rögzíteni.
–2. §. Az okmány egyik példányát az egyházmegyei hivatal levéltárában, a másikat pedig annak a jogi személynek a levéltárában kell biztonságosan ôrizni, melyhez az alapítvány tartozik.

1307. kán. -- 1. §. Az 1300--1302. és az 1287. kán. elôírásainak megtartásával a kegyes alapítványokból fakadó terhekrôl készítsenek táblázatot, és helyezzék el látható helyen, nehogy a teljesítendô kötelezettségek feledésbe merüljenek.
–2. §. A 958. kán. 1. §-ában említett könyvön kívül legyen egy másik könyv is, melyet a plébánosnál vagy az igazgatónál kell ôrizni; ebbe jegyezzék be az egyes kötelezettségeket, teljesítésüket és a miseadományokat.

1308. kán. -- 1. §. A misekötelezettségek leszállítása, melyet csak megfelelô és szükséges okból szabad megtenni, az Apostoli Szentszéknek van fenntartva, az itt következô elôírások tiszteletben tartásával.

–2. §. Ha az alapítványi okmányokban kifejezetten ez áll, az ordinárius a jövedelmek csökkenése miatt leszállíthatja a misekötelezettségeket.
–3. §. A megyéspüspöknek joga van leszállítani a jövedelmek csökkenése miatt, amíg ez az ok fennáll, a hagyományként vagy bármilyen más módon önállóként alapított miséket az egyházmegyében törvényesen megszabott miseadomány mértéke szerint, feltéve, hogy senki sincs, aki a miseadomány növelésére köteles, és akiktôl ez eredményesen követelhetô.
–4. §. Ugyanô jogosult az egyházi intézményeket terhelô misekötelezettségek vagy hagyományok leszállítására, ha a jövedelmek már nem elegendôek az illetô intézmény saját céljának megfelelô szolgálatára.
–5. §. A 3. és 4. §-ban említett hatalommal rendelkezik a pápai jogú klerikusi szerzetes intézmény legfôbb elöljárója is.

1309. kán. -- Az 1308. kán.-ban említett hatóságok is jogosultak ezenkívül arra is, hogy a misekötelezettségeket arányos okból az alapítványban megszabottól különbözô napra, templomba vagy oltárra tegyék át.

1310. kán. -- 1. §. A hívôk kegyes célú intézkedéseit, ha erre az alapító kifejezetten felhatalmazta, az ordinárius -- csakis megfelelô és szükséges okból -- leszállíthatja, mérsékelheti vagy megváltoztathatja.
–2. §. Ha a megszabott kötelezettségek teljesítése a jövedelmek csökkenése vagy más ok miatt, teljesen a vagyonkezelôk hibáján kívül, lehetetlenné vált, az ordinárius az érdekeltek és saját gazdasági tanácsa meghallgatása után, és a lehetô legjobban megtartva az alapító szándékát, méltányosan csökkentheti ezeket a kötelezettségeket, kivéve a misekötelezettségek leszállítását, mert erre az 1308. kán. elôírásai az irányadók.
–3. §. Egyéb esetekben az Apostoli Szentszékhez kell folyamodni.
==========
A büntetendô cselekmények büntetése általánosságban

VI. KÖNYV
BÜNTETÔ RENDELKEZÉSEK AZEGYHÁZBAN

I. RÉSZ
A BÜNTETENDÔ CSELEKMÉNYEK ÉS A BÜNTETÉSEK ÁLTALÁBAN

I. CÍM
A büntetendô cselekmények büntetése általánosságban

1311. kán. -- Az egyház született és saját joga, hogy a büntetendô cselekményeket elkövetô krisztushívôket büntetô rendelkezésekkel fenyítse.

1312. kán. -- 1. §. A büntetô rendelkezések az egyházban a következôk:
–1. az 1331--1333. kán.-ban felsorolt gyógyító büntetések, vagyis cenzúrák;
–2. az 1336. kán.-ban említett jóvátevô büntetések.
–2. §. A törvény más jóvátevô büntetéseket is rendelhet, melyek a krisztushívôt valamilyen lelki vagy anyagi jótól fosztják meg, és megfelelnek az egyház természetfeletti céljának.
–3. §. Alkalmaznak ezenkívül büntetô óvintézkedéseket és vezekléseket is, az elôbbieket fôként a büntetendô cselekmények megelôzésére, az utóbbiakat inkább a büntetés helyettesítésére vagy növelésére.

==========
A büntetô törvény és a büntetô parancs

II. CÍM
A büntetô törvény és a büntetô parancs

1313. kán. -- 1. §. Ha a büntetendô cselekmény elkövetése után a törvény megváltozik, a tettes számára kedvezôbb törvényt kell alkalmazni.
–2. §. Ha a késôbbi törvény eltörli a törvényt vagy legalább a büntetést, a büntetés rögtön megszűnik.

1314. kán. -- A büntetés többnyire utólag kimondandó, vagyis a tettest nem sújtja addig, amíg ki nem rótták rá; van azonban önmagától beálló büntetés is, mely az elkövetôt magának a büntetendô cselekmény elkövetésének a tényénél fogva sújtja, ha ezt a törvény vagy a parancs kifejezetten elrendeli.

1315. kán. -- 1. §. Akinek törvényhozói hatalma van, büntetô törvényeket is hozhat, továbbá saját törvényeivel megfelelô büntetést fűzhet az isteni vagy a felsôbb hatóság által hozott egyházi törvényhez, megtartva az illetékességi körének határait a terület vagy a személyek vonatkozásában.
–2. §. A törvény meghatározhatja maga a büntetést, vagy rábízhatja annak meghatározását a bíró józan megítélésére.
–3. §. A részleges törvény az egyes büntetô cselekményekre az egyetemes törvényben megszabott büntetésekhez másokat is hozzáfűzhet; ezt azonban csakis nagyon súlyos szükségbôl tegye. Ha pedig az egyetemes törvény meghatározatlan vagy fakultatív büntetést helyez kilátásba, a részleges törvény ehelyett meghatározott vagy kötelezô büntetést írhat elô.

1316. kán. -- A megyéspüspöknek legyen gondja arra, hogy amennyire lehetséges, ugyanabban a városban vagy ugyanazon a vidéken egyforma büntetô törvényeket hozzanak, ha ilyenek kibocsátása szükséges.

1317. kán. -- Büntetéseket olyan mértékben rendeljenek, amilyen mértékben valóban szükségesek az egyházfegyelem megfelelôbb biztosítása érdekében. Klerikusi állapotból való elbocsátást azonban részleges törvénnyel nem lehet elrendelni.

1318. kán. -- Önmaguktól beálló büntetéseket a törvényhozó ne helyezzen kilátásba, hacsak esetleg egyes olyan szándékos büntetendô cselekmények esetére nem, amelyek vagy igen súlyos botrányt okozhatnak, vagy utólag kimondandó büntetésekkel hatékonyan nem büntethetôk; cenzúrákat pedig, különösen kiközösítést, csakis a legnagyobb mérséklettel és csak igen súlyos büntetendô cselekmények esetére rendeljen.

1319. kán. -- 1. §. Amilyen mértékben valaki kormányzati hatalmánál fogva külsô fórumon parancsokat adhat ki, olyan mértékben parancs útján kilátásba helyezhet meghatározott büntetéseket is, az örökre szóló jóvátevô büntetések kivételével.
–2. §. Büntetô parancsot csakis a dolog érett megfontolása után és az 1317. és 1318. kán.-ban a részleges törvényekrôl kimondott rendelkezések megtartásával adjanak ki.

1320. kán. -- Mindabban, amiben a szerzetesek a helyi ordináriusnak vannak alárendelve, a helyi ordinárius büntetésekkel fenyítheti ôket.
==========
A büntetô rendelkezéseknek alárendelt alany

III. CÍM
A büntetô rendelkezéseknek alárendelt alany

1321. kán. -- 1. §. Senkit sem büntethetnek meg, hacsak a törvény vagy a parancs általa elkövetett külsô megsértése szándékosság vagy gondatlanság miatt súlyosan nem beszámítható.
–2. §. A törvényben vagy parancsban elôírt büntetés arra vonatkozik, aki a törvényt vagy a parancsot készakarva szegte meg; aki pedig a kötelezô gondosság elmulasztása folytán tette ezt, nem kap büntetést, hacsak a törvény vagy a parancs másként nem rendelkezik.
–3. §. A szabály külsô megszegése után a vélelem a beszámíthatóság mellett szól, hacsak ennek ellenkezôje ki nem tűnik.

1322. kán. -- Akik állapotszerűen híjával vannak értelmük használatának, azok képtelennek minôsülnek büntetendô cselekmény elkövetésére még akkor is, ha a törvényt vagy a parancsot olyankor szegték meg, amikor egészségesnek tűntek.

1323. kán. -- Semmilyen büntetésnek nincs alávetve az, aki amikor a törvényt vagy a parancsot megszegte:
–1. tizenhatodik életévét még nem töltötte be;
–2. hibáján kívül nem tudta, hogy törvényt vagy parancsot szeg meg; a tudatlansággal azonos megítélés alá esik a figyelmetlenség és a tévedés;
–3. fizikai erô vagy véletlen hatására cselekedett, amelyet nem láthatott elôre, vagy amely ellen, bár elôre látta, nem tudott védekezni;
–4. akár csak viszonylagosan is súlyos félelemtôl kényszerítve, illetve szükségbôl vagy súlyos kellemetlenségtôl hajtva cselekedett, kivéve mégis, ha a cselekedet belsôleg rossz, vagy a lelkek kárára válik;
–5. jogos védelembôl cselekedett az igazságtalanul ellene vagy más ellen támadóval szemben, megtartva a kellô mérsékletet;
–6. nem rendelkezett értelmének használatával, fenntartva az 1324. kán. 1. § 2. sz. és az 1325. kán. elôírásait;
–7. hibáján kívül úgy vélte, hogy fennáll valamelyik a 4. vagy az 5. sz-ban említett körülmények közül.

1324. kán. -- 1. §. Az áthágó nem mentesül a büntetéstôl, de mérsékelni kell a törvényben vagy a parancsban megállapított büntetést, vagy vezeklést kell helyette alkalmazni, ha a büntetendô cselekményt:
–1. olyan követte el, aki csak tökéletlenül rendelkezett értelme használatával;
–2. olyan követte el, aki értelme használatával részegség vagy más hasonló olyan lelki zavar miatt nem rendelkezett, amelyben ô volt a hibás;
–3. súlyos szenvedély hevében követték el, mely azonban nem elôzte meg és nem akadályozta meg teljesen a lélek mérlegelését és az akarat beleegyezését, és feltéve, hogy magát a szenvedélyt nem szándékosan keltette fel vagy táplálta az elkövetô;
–4. olyan kiskorú követte el, aki betöltötte tizenhatodik évét;

–5. olyan követte el, akit akár csak viszonylagosan is súlyos félelem kényszerített, vagy aki szükségbôl vagy súlyos kellemetlenségtôl hajtva cselekedett, ha a büntetendô cselekmény belsôleg rossz vagy a lelkek kárára válik;
–6. olyan követte el, aki jogos védelembôl cselekedett az igazságtalanul ellene vagy más ellen támadóval szemben, de nem tartotta meg a kellô mérsékletet;
–7. súlyosan és igazságtalanul provokálóval szemben követték el;
–8. olyan követte el, aki saját hibájából fakadó tévedésbôl úgy vélte, hogy fennáll valamelyik az 1323. kán. 4. vagy 5. sz-ában említett körülmények közül;
–9. olyan követte el, aki hibáján kívül nem tudott a törvényhez vagy a parancshoz fűzött büntetésrôl;
–10. olyan követte el, akinek beszámíthatósága nem teljes, de mégis súlyos volt.
–2. §. Ugyanígy járhat el a bíró akkor is, ha más olyan körülmény áll fenn, amely a büntetendô cselekmény súlyosságát csökkenti.
–3. §. Az 1. §-ban említett körülmények esetén a tettest nem sújtják az önmaguktól beálló büntetések.

1325. kán. -- A vaskos vagy hanyag, vagy a szándékos tudatlanságot sohasem lehet figyelembe venni az 1323. és 1324. kán. elôírásainak alkalmazása során; ugyanígy nem lehet figyelembe venni a részegséget vagy más lelki zavart, ha mesterségesen keresték ôket a büntetendô cselekmény elkövetése vagy mentése érdekében, hasonlóképpen azt a szenvedélyt sem, amelyet valaki szándékosan kelt vagy táplál magában.

1326. kán. -- 1. §. A bíró súlyosabban büntetheti, mint ahogyan a törvény vagy a parancs megszabja:
–1. azt, aki az elítélés vagy a büntetés kinyilvánítása után annyira kitart a büntetendô cselekmény elkövetésében, hogy a körülmények alapján józanul a rossz akaratban való makacsságát lehet feltételezni;
–2. azt, aki valamilyen méltóságot visel, vagy aki hatáskörével vagy hivatalával visszaélt a büntetendô cselekmény elkövetése érdekében;
–3. azt a tettest, aki -- ha a büntetést gondatlanságból eredô büntetendô cselekményre rendelték -- az eseményt elôre látta, és mégis elmulasztotta a megelôzésre azokat az óvintézkedéseket, amelyeket bármely igyekvô ember megtett volna.
–2. §. Az 1. §-ban említett esetekben, ha a rájuk rendelt büntetés önmagától beálló, más büntetést vagy vezeklést is hozzá lehet adni.

1327. kán. -- A részleges törvény az 1323--1326. kán.-ban szereplô eseteken kívül más mentô, enyhítô vagy súlyosbító körülményeket is megállapíthat, akár egyetemes szabállyal, akár egyes büntetendô cselekményekre. Ugyanígy a parancsban is megállapíthatók olyan körülmények, melyek a parancsban rendelt büntetéstôl mentesítenek, vagy azt enyhítik, illetve súlyosbítják.

1328. kán. -- 1. §. Aki egy büntetendô cselekmény elkövetésére valamit tett vagy elmulasztott, de akaratán kívül, mégsem hajtotta végre a büntetendô cselekményt, azt nem sújtja az elkövetett büntetendô cselekményre rendelt büntetés, hacsak a törvény vagy a parancs másként nem rendelkezik.
–2. §. Ha a cselekmények vagy mulasztások természetüknél fogva a büntetendô cselekmény végrehajtására vezetnek, az elkövetôt vezeklésnek vagy büntetô óvintézkedésnek lehet alávetni, hacsak nem önként állt be az elkezdett büntetendô cselekmény végrehajtásától. Ha azonban botrány, más súlyos kár vagy veszély keletkezett, az elkövetôt, még ha önként állt is

el, megfelelô büntetéssel lehet büntetni, mégis enyhébbel, mint ami a befejezett büntetendô cselekményre van rendelve.

1329. kán. -- 1. §. Akik a büntetendô cselekmény elkövetésére vonatkozó közös szándékkal egy büntetendô cselekményben együttműködnek, és a törvényben vagy a parancsban nincsenek kifejezetten említve, ha a fôtettesre utólag kimondandó büntetések vannak rendelve, ugyanilyen vagy más éppolyan súlyú vagy enyhébb büntetés vonatkozik rájuk is.
–2. §. A büntetendô cselekményhez fűzött, önmagától beálló büntetésbe esnek azok a bűnrészesek, akik a törvényben vagy a parancsban nincsenek említve, ha tevékenységük nélkül a büntetendô cselekményt nem követték volna el, és a büntetés olyan természetű, hogy alkalmazni lehet rájuk; máskülönben utólag kimondandó büntetésekkel büntethetôk.

1330. kán. -- Azt a büntetendô cselekményt, amely nyilatkozatban vagy az akarat, a tan vagy a tudás más kinyilatkoztatásában áll, végre nem hajtottnak kell tekinteni, ha ezt a nyilatkozatot vagy kinyilvánítást senki nem észleli.
==========
A büntetések és más büntetô intézkedések

IV. CÍM
A büntetések és más büntetô intézkedések

I. FEJEZET
A CENZÚRÁK

1331. kán. -- 1. §. A kiközösítettnek tilos:
–1. bármilyen szolgálati részvételt vállalni az eucharisztia áldozatának ünneplésében vagy bármely más istentiszteleti szertartásban;
–2. szentségeket vagy szentelményeket végezni és szentségeket felvenni;
–3. bármiféle egyházi hivatalokat, szolgálatokat vagy tisztségeket gyakorolni, vagy kormányzati intézkedést végezni.
–2. §. Ha kiközösítést kimondták vagy kinyilvánították, a tettes:
–1. ha az 1. § 1. sz-ának elôírása ellenére akar cselekedni, el kell utasítani, vagy a liturgikus cselekményt meg kell szakítani, hacsak ezt súlyos ok nem gátolja;
–2. érvénytelenül végzi azokat a kormányzati intézkedéseket, amelyek az 1. § 3. sz-a szerint tilosak;
–3. el van tiltva attól, hogy éljen a korábban engedélyezett kiváltságokkal;
–4. nem nyerhet el érvényesen méltóságot, hivatalt vagy más tisztséget az egyházban;
–5. nem lesz övé a jövedelme annak a méltóságnak, hivatalnak, bármilyen tisztségnek, díjazásnak, amivel az egyházban rendelkezik.

1332. kán. -- Akit egyházi tilalom sújt, arra vonatkoznak az 1331. kán. 1. § 1. és 2. sz-ában felsorolt tilalmak; ha az egyházi tilalmat kimondták vagy kinyilvánították, meg kell tartani az 1331. kán. 2. § 1. sz-ának elôírását.

1333. kán. -- 1. §. A felfüggesztés, mely csak klerikusokat sújthat, eltilt:
–1. a rendi hatalom összes vagy bizonyos cselekményeitôl;
–2. a kormányzati hatalom összes vagy bizonyos cselekményeitôl;
–3. a hivatallal járó összes vagy bizonyos jogok vagy feladatok gyakorlásától.

–2. §. A törvényben vagy a parancsban el lehet rendelni, hogy a büntetô vagy kinyilvánító ítélet után a felfüggesztett személy érvényesen ne hozhasson kormányzati intézkedéseket.
–3. §. Az eltiltás sohasem érinti:
–1. az olyan hivatalokat vagy kormányzati hatalmat, amely nincs alávetve a büntetést rendelô elöljáró hatalmának;
–2. a tettest hivatalánál fogva megilletô lakhatási jogot;
–3. a felfüggesztett személy hivatalához esetleg hozzátartozó javak kezelési jogát, ha a büntetés önmagától beálló.
–4. §. A jövedelem, fizetés, díjazás vagy más hasonló feltételtôl eltiltó felfüggesztés maga után vonja mindannak a visszatérítési kötelezettségét, amit az illetô, még ha jóhiszeműen is, törvénytelenül felvett.

1334. kán. -- 1. §. A felfüggesztés terjedelmét, az elôzô kánonban megszabott határok közt, vagy maga a törvény vagy parancs határozza meg, vagy az az ítélet vagy határozat, mellyel a büntetést kimondják.
–2. §. A törvény, de nem a parancs, elrendelhet önmagától beálló felfüggesztést minden meghatározás vagy korlátozás hozzáfűzése nélkül; az ilyen büntetés pedig mindazokkal a hatásokkal rendelkezik, melyek az 1333. kán. 1. §-ában vannak felsorolva.

1335. kán. -- Ha a cenzúra eltilt a szentségek vagy a szentelmények végzésétôl vagy kormányzati intézkedések hozatalától, a tilalom felfüggesztôdik, valahányszor ez szükséges a halálveszélyben levô hívôk ellátásához; ha az önmagától beálló cenzúrát nem nyilvánították ki, felfüggesztôdik a tilalom ezenkívül akkor is, ha egy hívô kéri a szentséget, a szentelményt vagy a kormányzati intézkedést; ezt pedig bármely megfelelô okból szabad kérnie.

II. FEJEZET
A JÓVÁTEVÔ BÜNTETÉSEK

1336. kán. -- 1. §. A jóvátevô büntetések, melyek a tettest örökre vagy meghatározott, illetve meghatározatlan idôre sújthatják, azokon az egyebeken kívül, amelyeket esetleg a törvény elrendelt, a következôk:
–1. egy bizonyos helyen vagy területen való tartózkodás tilalma vagy elôírása;
–2. megfosztás a hatalomtól, hivataltól, tisztségtôl, jogtól, kiváltságtól, felhatalmazástól, kegytôl, címtôl, jelvénytôl, még akkor is, ha az csupán tiszteletbeli;
–3. eltiltás a 2. sz-ban felsoroltak gyakorlásától, illetve egy bizonyos helyen vagy egy bizonyos helyen kívül való gyakorlásától; ezek a tilalmak sohasem teszik a cselekményt érvénytelenné;
–4. büntetô áthelyezés más hivatalba;
–5. elbocsátás a klerikusi állapotból.
–2. §. Önmaguktól beállók csak azok a jóvátevô büntetések lehetnek, amelyek az 1. § 3. sz-ában vannak felsorolva.

1337. kán. -- 1. §. Egy bizonyos helyen vagy területen való tartózkodás tilalma kiszabható akár klerikusokra, akár szerzetesekre; az ott tartózkodás elôírása pedig világi klerikusokra és -- a szabályzat keretei között -- szerzetesekre.
–2. §. Egy bizonyos helyen vagy területen való tartózkodás elôírásának kiszabásához szükséges, hogy meglegyen az illetô hely ordináriusának beleegyezése, hacsak nem olyan házról van szó, amelyet az egyházmegyén kívüli vezeklô vagy javításra szoruló klerikusok számára is rendeltek.

1338. kán. -- 1. §. Az 1336. kán. 1. § 2. és 3. sz-ában felsorolt megfosztások és tilalmak sohasem érintik azokat a hatalmakat, hivatalokat, tisztségeket, jogokat, kiváltságokat, felhatalmazásokat, kegyeket, címeket, jelvényeket, amelyek nincsenek alávetve a büntetést rendelô elöljáró hatalmának.
–2. §. A rendi hatalomtól senkit sem lehet megfosztani, hanem csak eltiltani annak vagy a hozzá tartozó egyes cselekményeknek a gyakorlásától; ugyancsak nem lehet senkit megfosztani az akadémiai fokozatoktól.
–3. §. Az 1336. kán. 1. §. 3. sz-ában említett tilalmakkal kapcsolatban azt a szabályt kell megtartani, amelyet az 1335. kán. mond ki a cenzúrákról.

III. FEJEZET
A BÜNTETÔ ÓVINTÉZKEDÉSEK ÉS A VEZEKLÉSEK

1339. kán. -- 1. §. Az ordinárius személyesen vagy más által figyelmeztetésben részesítheti azt, aki büntetendô cselekmény elkövetésének közeli veszélyében forog, vagy aki ellen a lefolytatott vizsgálat alapján súlyos a gyanú, hogy büntetendô cselekményt követett el.
–2. §. Azt pedig, akinek viselkedésébôl botrány vagy súlyos rendzavarás támad, dorgálásban is részesítheti a személy és a tett sajátos adottságainak megfelelô módon.
–3. §. A figyelmeztetésnek és a dorgálásnak mindig nyoma kell, hogy legyen legalább valamilyen okiratban, amelyet az egyházmegyei hivatal titkos levéltárában kell ôrizni.

1340. kán. -- 1. §. A vezeklés, melyet külsô fórumon lehet kiróni, a vallásosság, a jámborság vagy a segítô szeretet valamely cselekedetének elvégzése.
–2. §. Titkos áthágás miatt sohasem szabad nyilvános vezeklést kiróni.
–3. §. Az ordinárius józan belátása szerint fűzhet vezekléseket a figyelmeztetés vagy a dorgálás büntetô óvintézkedéséhez.
==========
A büntetések alkalmazása

V. CÍM
A büntetések alkalmazása

1341. kán. -- Az ordinárius csak akkor gondoskodjék a büntetések kimondására vagy kinyilvánítására irányuló bírói vagy közigazgatási eljárás megindításáról, ha megállapította, hogy sem a testvéri figyelmeztetés, sem a dorgálás, sem a lelkipásztori gondoskodás más útjai révén nem lehet eléggé a botrányt helyrehozni, az igazságosságot helyreállítani, a tettest megjavítani.

1342. kán. -- 1. §. Valahányszor megfelelô okok akadályozzák, hogy bírói eljárást folytassanak le, a büntetést ki lehet mondani vagy ki lehet nyilvánítani peren kívüli határozattal; büntetô óvintézkedéseket és vezekléseket pedig bármely esetben lehet határozat útján alkalmazni.
–2. §. Határozat útján nem lehet kimondani vagy kinyilvánítani örökre szóló büntetéseket, sem olyan büntetéseket, melyeknek határozat útján való alkalmazását az ôket elrendelô törvény vagy parancs tiltja.
–3. §. Amit a törvény vagy a parancs a bírótól a büntetés perbeli kimondását vagy kinyilvánítását illetôen mond, alkalmazni kell arra az elöljáróra, aki határozat útján peren kívül mondja ki vagy nyilvánítja ki a büntetést, hacsak az ellenkezôje ki nem tűnik, és ha nem csupán az eljárás módját érintô elôírásokról van szó.

1343. kán. -- Ha a törvény vagy a parancs felhatalmazza a bírót arra, hogy alkalmazza vagy ne alkalmazza a büntetést, a bíró a büntetést lelkiismerete és józan belátása szerint mérsékelheti is, vagy vezeklést róhat ki helyette.

1344. kán. -- Még ha a törvény parancsoló szavakat használ is, a bíró lelkiismerete és józan belátása szerint jogosult:
–1. a büntetés kimondását alkalmasabb idôre halasztani, ha elôre látható, hogy a tettes elsietett megbüntetésébôl nagyobb bajok származnak;
–2. a büntetés kimondásától tartózkodni vagy enyhébb büntetést kimondani, illetve vezeklést alkalmazni, ha a tettes megjavult, és a botrányt helyrehozta, vagy ha az illetôt polgári hatóság eléggé megbüntette, vagy elôreláthatólag eléggé meg fogja büntetni;
–3. felfüggeszteni a jóvátevô büntetés megtartásának kötelezettségét, ha a tettes dicséretes élet után elôször követett el büntetendô cselekményt, és nem sürget a botrány helyrehozatalának szüksége, mégis azzal a feltétellel, hogy ha a tettes a magától a bírótól meghatározott idôn belül ismét büntetendô cselekményt követ el, le kell töltenie a mindkét büntetendô cselekményért járó büntetést, hacsak idôközben le nem telt az elôbbi büntetendô cselekmény miatti büntetô kereset elévülési ideje.

1345. kán. -- Valahányszor az elkövetô értelmének csak tökéletlen használatával rendelkezett, vagy a büntetendô cselekményt félelembôl, szükségbôl, szenvedély hevében, részegen vagy más hasonló zavart lelkiállapotban követte el, a bíró tartózkodhat bármely büntetés kimondásától, ha úgy véli, hogy másképpen jobban lehet gondoskodni az illetô megjavításáról.

1346. kán. -- Valahányszor a tettes több büntetendô cselekményt követett el, ha az utólag kimondandó büntetések halmaza túlzottnak látszik, a bíró józan megítélésére van bízva, hogy a büntetéseket méltányos határok között mérsékelje.

1347. kán. -- 1. §. Cenzúrát érvényesen csakis akkor lehet kimondani, ha elôzôleg a javulásra megfelelô idôt adva legalább egyszer figyelmeztették a tettest, hogy hagyjon fel a makacssággal.
–2. §. Arról a tettesrôl kell mondani, hogy a makacssággal felhagyott, aki a büntetendô cselekményt valóban megbánta, és ezenkívül a károkat és a botrányt kellôen helyrehozta, vagy ezt legalább komolyan megígérte.

1348. kán. -- Mikor a vádlottat a vád alól felmentik, vagy semmilyen büntetést nem mondanak ki rá, az ordinárius gondoskodhat az illetô javáról és a közjóról alkalmas figyelmeztetésekkel és a lelkipásztori gondoskodás más útjain vagy akár, ha az ügy úgy hozza, büntetô óvintézkedésekkel is.

1349. kán. -- Ha a büntetés meghatározatlan és a törvény másként nem rendelkezik, a bíró ne mondjon ki nagyon súlyos büntetéseket, különösen cenzúrákat, hacsak az eset súlyossága ezt teljességgel meg nem kívánja; örökre szóló büntetéseket pedig nem mondhat ki.

1350. kán. -- 1. §. Büntetéseknek klerikusra való kimondása során mindig ügyelni kell, nehogy az illetô nélkülözze azt, ami a tisztes ellátáshoz szükséges, hacsak nem a klerikusi állapotból való elbocsátásról van szó.
–2. §. Arról a klerikusi állapotból elbocsátott személyrôl pedig, aki a büntetés miatt valóban szükséget szenved, az ordinárius a lehetséges legjobb módon igyekezzék gondoskodni.

1351. kán. -- A büntetés a tettest mindenütt köti, még akkor is, ha megszűnt annak a joga, aki a büntetést rendelte vagy kimondta, hacsak kifejezett ellenkezô rendelkezés nincsen.

1352. kán. -- 1. §. Ha a büntetés tiltja a szentségek vagy a szentelmények felvételét, ez a tilalom felfüggesztôdik, amíg a tettes halálveszélyben forog.
–2. §. Annak az önmagától beálló büntetésnek a megtartási kötelezettsége, amelyet nem nyilvánítottak ki, és nem is közismert azon a helyen, ahol az elkövetô tartózkodik, annyiban függesztôdik fel egészen vagy részben, amennyiben a tettes nem tudja megtartani azt súlyos botrány vagy becsületvesztés veszélye nélkül.

1353. kán. -- A bármilyen büntetést kimondó vagy kinyilvánító bírói ítéletek vagy határozatok elleni fellebbezésnek vagy felfolyamodásnak felfüggesztô hatása van.
==========
A büntetések megszűnése

VI. CÍM
A büntetések megszűnése

1354. kán. -- 1. §. Az 1355--1356. kán.-ban felsoroltakon kívül, ugyancsak elengedhetik az illetô büntetését is mindazok, akik a büntetéssel megerôsített törvény alól felmentést adhatnak, vagy a büntetéssel fenyegetô parancs alól felszabadíthatnak.
–2. §. A büntetést elrendelô törvény vagy parancs ezenkívül másokat is felhatalmazhat a büntetés elengedésére.
–3. §. Ha az Apostoli Szentszék a büntetés elengedését magának vagy másoknak fenntartotta, a fenntartást szorosan kell értelmezni.

1355. kán. -- 1. §. A törvény által rendelt és már kimondott vagy kinyilvánított büntetést, ha nincs az Apostoli Szentszéknek fenntartva, elengedheti:
–1. az az ordinárius, aki a büntetés kimondására vagy kinyilvánítására a pert elindította, vagy személyesen, illetve más által a büntetést határozatilag kimondta vagy kinyilvánította;
–2. az elkövetô tartózkodási helyének ordináriusa, de -- hacsak rendkívüli körülmények miatt nem lehetetlen -- az 1. sz-ban említett ordinárius megkérdezése után.
–2. §. A törvény által rendelt és még ki nem nyilvánított önmagától beálló büntetést, ha nincs az Apostoli Szentszéknek fenntartva, az ordinárius elengedheti alárendeltjeinek és azoknak, akik területén tartózkodnak, vagy ott követték el a büntetendô cselekményt, és elengedheti bármelyik püspök is, de szentségi gyónásban.

1356. kán. -- 1. §. Az olyan paranccsal elrendelt utólag kimondandó vagy önmagától beálló büntetést, melyet nem az Apostoli Szentszék adott ki, elengedheti:
–1. az elkövetô tartózkodási helyének ordináriusa;
–2. ha a büntetést kimondták vagy kinyilvánították, az az ordinárius is, aki a büntetés kimondására vagy kinyilvánítására a pert elindította, vagy személyesen, illetve más által a büntetést határozatilag kimondta vagy kinyilvánította.
–2. §. Mielôtt az elengedésre sor kerülne, hacsak rendkívüli körülmények miatt nem lehetetlen, meg kell kérdezni a parancs kiadóját.

1357. kán. -- 1. §. Az 508. és 976. kán. elôírásainak fenntartásával, a gyóntató a ki nem nyilvánított, önmagától beálló kiközösítést vagy egyházi tilalmat tartalmazó cenzúrát belsô szentségi fórumon elengedheti, ha a gyónónak nehéz lenne a súlyos bűn állapotában maradnia az illetékes elöljáró intézkedéséhez szükséges idôn át.
–2. §. Mikor a gyóntató a büntetést elengedi, kötelezze a gyónót visszaesés terhe alatt arra, hogy egy hónapon belül az illetékes elöljáróhoz vagy felhatalmazással rendelkezô paphoz forduljon és kövesse annak utasításait; addig is adjon arányos elégtételt, és amennyiben sürgôs, írja elô a botrány és a kár helyrehozását; a felfolyamodás a gyóntató útján is történhet a gyónó nevének említése nélkül.
–3. §. Felépülésük után ugyanilyen felfolyamodási kötelezettség terheli azokat, akiknek a 976. kán. szerint engedték el a kimondott vagy kinyilvánított vagy az Apostoli Szentszéknek fenntartott cenzúrát.

1358. kán. -- 1. §. A cenzúra csakis olyan elkövetônek engedhetô el, aki az 1347. kán. 2. §-a szerint a makacssággal felhagyott; aki viszont felhagyott vele, attól az elengedést nem lehet megtagadni.
–2. §. Aki a cenzúrát elengedi, intézkedhet az 1348. kán. szerint, vagy elôírhat vezeklést is.

1359. kán. -- Ha valakit több büntetés sújt, az elengedés csak a benne kifejezetten jelzett büntetésekre érvényes; az általános elengedés pedig minden büntetést megszüntet, kivéve azokat, amelyeket a kérvényben a tettes rosszhiszeműen elhallgatott.

1360. kán. -- A büntetés súlyos félelem útján kicsikart elengedése érvénytelen.

1361. kán. -- 1. § Az elengedés megadható távollevônek vagy feltételesen is.
–2. §. Az elengedést külsô fórumon írásban kell adni, hacsak súlyos ok mást nem indokol.
–3. §. Ügyelni kell, nehogy az elengedés kérése vagy maga az elengedés nyilvánosságra kerüljön, hacsak annyira nem, amennyire ez a tettes hírének védelmére hasznos, vagy a botrány helyrehozására szükséges.

1362. kán. -- 1. §. A bűnvádi kereset három év alatt elévül, kivéve ha:
–1. a Hittani Kongregációnak fenntartott büntetendô cselekményekrôl van szó;
–2. az 1394., 1395., 1397., 1398. kán.-ban említett büntetendô cselekmények miatti keresetrôl van szó, mely öt év alatt évül el;
–3. olyan büntetendô cselekményekrôl van szó, melyeket az egyetemes jog nem büntet, és a részleges törvény más elévülési határidôt ír elô.
–2. §. Az elévülési idô a büntetendô cselekmény elkövetésének napjától kezdôdik, vagy ha a büntetendô cselekmény tartós vagy szokásszerű, megszűnésének napjától.

1363. kán. -- 1. §. Ha az 1362. kán.-ban említett határidôn belül, melyet a büntetô ítélet jogerôre emelkedésének napjától kell számítani, a tettessel nem közölték a bírónak az 1651. kán.-ban említett végrehajtási határozatát, akkor a büntetés végrehajtása iránti kereset elévül.
–2. §. Ugyanez érvényes a megfelelô szabályok megtartásával, ha a büntetést peren kívül, határozattal mondták ki.
==========
Büntetendô cselekmények a vallás ellen és az egyház egysége ellen

II. RÉSZ

BÜNTETÉSEK AZ EGYES BÜNTETENDÔ CSELEKMÉNYEKRE

I. CÍM
Büntetendô cselekmények a vallás ellen és az egyház egysége ellen

1364. kán. -- 1. §. A hitehagyó, az eretnek vagy a szakadár önmagától beálló kiközösítésbe esik, fenntartva a 194. kán. 1. § 2. sz-ának elôírását; a klerikust ezenfelül még az 1336. kán. 1. § 1., 2. és 3. sz- ában említett büntetésekkel is lehet büntetni.
–2. §. Ha a tartós makacsság vagy a botárny súlyossága indokolja, más büntetéseket is hozzá lehet ezekhez adni, beleértve a klerikusi állapotból való elbocsátást is.

1365. kán. -- A szent dolgokban való tiltott közösködés elkövetôje megfelelô büntetéssel büntetendô.

1366. kán. -- Azok a szülôk vagy szülôket helyettesítô személyek, akik a gyermekeket nem katolikus vallásban kereszteltetik meg vagy neveltetik, cenzúrával vagy más megfelelô büntetéssel büntetendôk.

1367. kán. -- Aki az átváltoztatott színeket meggyalázza vagy szentségtörô célra elviszi vagy magánál tartja, az Apostoli Szentszéknek fenntartott önmagától beálló kiközösítésbe esik; a klerikust ezenfelül más büntetéssel is lehet még büntetni, beleértve a klerikusi állapotból való elbocsátást is.

1368. kán. -- Ha valaki az egyházi hatóság elôtt valamit állítva vagy ígérve hamisan esküszik, megfelelô büntetéssel büntetendô.

1369. kán. -- Aki nyilvánosan elôadáson vagy nyilvános összejövetelen vagy nyilvánosan terjesztett írásban vagy a tömegtájékoztatási eszközök útján más módon káromlást követ el, vagy a jó erkölcsöt súlyosan megsérti, vagy a vallás vagy az egyház ellen igazságtalan dolgokat fejez ki, vagy gyűlöletet, illetve megvetést szít, megfelelô büntetéssel büntetendô.
==========
Büntetendô cselekmények az egyházi hatóságok ellen és az egyház szabadsága ellen

II. CÍM
Büntetendô cselekmények az egyházi hatóságok ellen és az egyház szabadsága ellen

1370. kán. -- 1. §. Aki a római pápa ellen fizikai erôszakot alkalmaz, az Apostoli Szentszéknek fenntartott önmagától beálló kiközösítésbe esik; ehhez, ha az illetô klerikus, a büntetendô cselekmény súlyossága szerint más büntetést is hozzá lehet adni, beleértve a klerikusi állapotból való elbocsátást is.
–2. §. Aki ugyanezt felszentelt püspökkel szemben teszi meg, önmagától beálló egyházi tilalomba, és ha klerikus, önmagától beálló felfüggesztésbe is esik.
–3. §. Aki klerikus vagy szerzetes ellen alkalmaz fizikai erôszakot, a hit, az egyház, az egyházi hatalom vagy a szolgálat iránti megvetésbôl, megfelelô büntetéssel büntetendô.

1371. kán. -- Megfelelô büntetéssel büntetendô:

–1. aki az 1364. kán. 1. §-ában említett eseten kívül a pápától vagy az egyetemes zsinattól elítélt tanítást tanít, vagy a 752. kán.-ban említett tanítást makacsul elutasít, és az Apostoli Szentszéktôl vagy az ordináriustól kapott figyelmeztetés után ezt nem vonja vissza;
–2. aki az Apostoli Szentszék, az ordinárius vagy az elöljárók törvényes parancsának vagy tilalmának más módon nem engedelmeskedik, és figyelmeztetés után is kitart az engedetlenségben.

1372. kán. -- Aki a római pápa intézkedése ellen az egyetemes zsinathoz vagy a püspökök testületéhez folyamodik, cenzúrával büntetendô.

1373. kán. -- Aki nyilvánosan az alárendeltek ellenségeskedését vagy gyűlöletét szítja az Apostoli Szentszék vagy az ordinárius ellen valamilyen egyházi hatalmuk vagy szolgálatuk alapján hozott intézkedés miatt, vagy az alárendelteket arra ingerli, hogy ne engedelmeskedjenek nekik, egyházi tilalommal vagy más megfelelô büntetésekkel büntetendô.

1374. kán. -- Aki belép olyan társulásba, mely az egyház ellen mesterkedik, megfelelô büntetéssel büntetendô; aki pedig ilyen társulást elômozdít vagy vezet, egyházi tilalommal büntetendô.

1375. kán. -- Akik gátolják az egyházi szolgálat, választás vagy hatalom szabad gyakorlását, vagy a szent javak vagy más egyházi javak törvényes használatát, vagy megfélemlítik a választót vagy a megválasztott személyt vagy azt, aki egyházi hatalmat vagy szolgálatot gyakorolt, megfelelô büntetéssel büntetendôk.

1376. kán. -- Aki ingó vagy ingatlan szent dolgot megszentségtelenít, megfelelô büntetéssel büntetendô.

1377. kán. -- Aki az elôírt engedély nélkül egyházi javakat elidegenít, megfelelô büntetéssel büntetendô.
==========
Az egyházi tisztségek birtoklása és a tisztségek gyakorlása során
elkövetett büntetendô cselekmények

III. CÍM
Az egyházi tisztségek birtoklása és a tisztségek gyakorlása során elkövetett büntetendô cselekmények

1378. kán. -- 1. §. Az a pap, aki a 977. kán. elôírása ellen cselekszik, az Apostoli Szentszéknek fenntartott önmagától beálló kiközösítésbe esik.
–2. §. Önmagától beálló egyházi tilalom vagy, ha klerikus, önmagától beálló felfüggesztés büntetésébe esik:
–1. aki, noha nincs pappá szentelve, az eucharisztikus áldozat liturgikus cselekményét kísérli meg;
–2. aki, az 1. §-ban említett eseten kívül, noha nem tud érvényes szentségi feloldozást adni, megkísérli annak megadását, vagy szentségi gyónást hallgat meg.
–3. §. A 2. §-ban említett esetekben a büntetendô cselekmény súlyossága szerint más büntetéseket is hozzá lehet ehhez adni, beleértve a kiközösítést is.

1379. kán. -- Aki az 1378. kán.-ban említett eseteken kívül színleli, hogy szentséget szolgáltat ki, megfelelô büntetéssel büntetendô.

1380. kán. -- Aki simóniával szentséget végez vagy vesz fel, egyházi tilalommal vagy felfüggesztéssel büntetendô.

1381. kán. -- 1. §. Aki egyházi hivatalt bitorol, megfelelô büntetéssel büntetendô.
–2. §. A bitorlással azonos megítélés alá esik a tisztség törvénytelen megtartása a tôle való megfosztás vagy megválás után.

1382. kán. -- Az a püspök, aki pápai megbízás nélkül valakit püspökké szentel, valamint aki tôle a szentelést kapja, az Apostoli Szentszéknek fenntartott önmagától beálló kiközösítésbe esik.

1383. kán. -- Annak a püspöknek, aki az 1015. kán. elôírása ellenére más alárendeltjét törvényes elbocsátó levél nélkül szentelte fel, egy évig tilos az egyházi rendet feladnia; aki pedig a szentelést kapta, magánál a ténynél fogva fel van függesztve a felvett rendtôl.

1384. kán. -- Aki az 1378--1383. kán.-ban említett eseteken kívül papi tisztséget vagy más szent szolgálatot törvénytelenül gyakorol, megfelelô büntetéssel büntethetô.

1385. kán. -- Aki a miseadományból törvénytelenül hasznot húz, cenzúrával vagy más megfelelô büntetéssel büntetendô.

1386. kán. -- Aki bármit ad vagy ígér azért, hogy valaki az egyházban tisztséget gyakorolva valamit törvénytelenül tegyen vagy elmulasszon, megfelelô büntetéssel büntetendô; ugyanígy az is, aki ezeket az ajándékokat vagy ígéreteket elfogadja.

1387. kán. -- Az a pap, aki a gyónás folyamán vagy annak alkalmából vagy annak ürügye alatt a gyónót a hatodik parancsolat elleni bűnre csábítja, a büntetendô cselekmény súlyossága szerint felfüggesztéssel, eltiltásokkal, megfosztásokkal büntetendô, és súlyosabb esetekben a klerikusi állapotból elbocsátandó.

1388. kán. -- 1. §. Az a gyóntató, aki a gyónási titkot közvetlenül megsérti, az Apostoli Szentszéknek fenntartott önmagától beálló kiközösítésbe esik; aki pedig csak közvetve teszi ezt, a büntetendô cselekmény súlyossága szerint büntetendô.
–2. §. A tolmács és azok a 983. kán. 2. §-ában említett egyéb személyek, akik a titkot megsértik, megfelelô büntetéssel büntetendôk, nem kizárva a kiközösítést sem.

1389. kán. -- 1. §. Aki az egyházi hatalommal vagy tisztséggel visszaél. a cselekmény vagy a mulasztás súlyossága szerint büntetendô, nem kizárva a hivataltól való megfosztást sem, hacsak nincs már erre a visszaélésre törvényben vagy parancsban büntetés rendelve. 2. §, Aki pedig vétkes gondatlanságból az egyházi hatalom, szolgálat vagy feladat valamely cselekményét törvénytelenül úgy végzi vagy mulasztja el, hogy abból másnak kára származik, megfelelô büntetéssel büntetendô.
==========
A hamisítás bűntette

IV. CÍM
A hamisítás bűntette

1390. kán. -- 1. §. Aki a gyóntatót az 1387. kán.-ban említett büntetendô cselekmény címén egyházi elöljárónál hamisan feljelenti, önmagától beálló egyházi tilalomba esik, és ha klerikus, felfüggesztésbe is.
–2. §. Aki egyházi elöljáróhoz más rágalmazó feljelentést terjeszt be valamilyen büntetendô cselekmény címén, vagy másképpen sérti meg más jó hírét, megfelelô büntetéssel büntetendô, nem kizárva a cenzúrát sem.
–3. §. A rágalmazót arányos elégtétel adására is lehet kényszeríteni.

1391. kán. -- A büntetendô cselekmény súlyossága szerint megfelelô büntetéssel büntetendô:
–1. aki hamis egyházi közokiratot készít, vagy valódit megváltoztat, elpusztít, elrejt, vagy hamis, illetve megváltoztatott egyházi közokiratot használ;
–2. aki más hamis vagy megváltoztatott okiratot használ egyházi ügyben;
–3. aki egyházi közokiratban hamis dolgot állít.
==========
Büntetendô cselekmények különleges kötelezettségek ellen

V. CÍM
Büntetendô cselekmények különleges kötelezettségek ellen

1392. kán. -- Azok a klerikusok vagy szerzetesek, akik a kánonok elôírásai ellenére üzleti tevékenységet vagy kereskedést folytatnak, a büntetendô cselekmény súlyossága szerint büntetendôk.

1393. kán. -- Aki a büntetésbôl rá kirótt kötelezettségeket megsérti, megfelelô büntetéssel büntethetô.

1394. kán. -- 1. §. A 194. kán. 1. § 3. sz-ának fenntartásával, az a klerikus, aki -- akár csak polgárilag is -- házasságot kísérel meg, önmagától beálló felfüggesztésbe esik; ha figyelmeztetés után nem tér jó útra, és folytatja a botrány keltését, fokozatosan megfosztásokkal, sôt a klerikusi állapotból való elbocsátással büntethetô.
–2. §. Az az örökfogadalmas szerzetes, aki nem klerikus, és -- akár csak polgárilag is -- házasságot kísérel meg, önmagától beálló egyházi tilalomba esik, a 694. kán. elôírásának fenntartásával.

1395. kán. -- 1. §. Az ágyas klerikus, az 1394. kán.-ban említett eseten kívül, és a hatodik parancsolat elleni más külsô bűnben botrányosan kitartó klerikus felfüggesztéssel büntetendô; ehhez, ha a büntetendô cselekmény figyelmeztetés után tovább tart, fokozatosan más büntetések adhatók hozzá, egészen a klerikusi állapotból való elbocsátásig.
–2. §. Az a klerikus, aki másképpen követett el büntetendô cselekményt a hatodik parancsolat ellen, ha a büntetendô cselekményt erôszakkal vagy fenyegetéssel vagy nyilvánosan vagy tizenhat éven aluli kiskorúval követte el, megfelelô büntetésekkel büntetendô, nem kivéve, ha az ügy úgy hozza, a klerikusi állapotból való elbocsátást sem.

1396. kán. -- Aki súlyosan megsérti a helybenlakás kötelezettségét, mellyel valamely egyházi hivatal miatt tartozik, megfelelô büntetéssel büntetendô, nem kivéve -- figyelmeztetés után -- a hivataltól való megfosztást sem.
==========
Büntetendô cselekmények az emberi élet és szabadság ellen

VI. CÍM
Büntetendô cselekmények az emberi élet és szabadság ellen

1397. kán. -- Aki emberölést követ el, vagy embert erôszakkal vagy csellel elrabol vagy fogva tart vagy megcsonkít vagy súlyosan megsebesít, a büntetendô cselekmény súlyossága szerint, az 1336. kán.- ban említett megfosztásokkal és tilalmakkal büntetendô; az 1370. kán.- ban említett személyek ellen elkövetett emberölésért pedig az ott megállapított büntetések járnak.

1398. kán. -- Aki sikeresen magzatelhajtást végez, önmagától beálló kiközösítésbe esik.
==========
Általános szabály

VII. CÍM
Általános szabály

1399. kán. -- Az ebben a törvényben vagy más törvényekben megállapított eseteken kívül, az isteni vagy kánoni törvény külsô megsértése csak akkor büntethetô valamilyen megfelelô büntetéssel, ha a törvénysértés különös súlyossága büntetést kíván, és sürgôs szükség van a botrányok megelôzésére vagy helyrehozására.
==========
A perek általában

VII. KÖNYV
AZ ELJÁRÁSOK

I. RÉSZ
A PEREK ÁLTALÁBAN

1400. kán. -- 1. §. Per tárgyát képezik:
–1. természetes vagy jogi személyek jogainak érvényesítése vagy megvédése, illetve jogi tények kinyilvánítása;
–2. büntetendô cselekmények, mégpedig a büntetés kiszabása vagy kinyilvánítása tekintetében.
–2. §. A közigazgatási hatalom intézkedésébôl támadt vitákban azonban csak az elöljáróhoz vagy a közigazgatási bírósághoz lehet fordulni.

1401. kán. -- Az egyház saját és kizárólagos jogon ítélkezik:
–1. a lelki vagy lelkiekkel kapcsolatos dolgokra vonatkozó ügyekben;

–2. az egyházi törvények megsértése ügyében és minden bűnös cselekedet ügyében, amennyiben a bűn megállapításáról és egyházi büntetések kiszabásáról van szó.

1402. kán. -- Az alábbi kánonok az egyház összes bíróságaira vonatkoznak, tiszteletben tartva az Apostoli Szentszék bíróságainak szabályzatát.

1403. kán. -- 1. §. Isten szolgái kanonizációjának ügyeit külön pápai törvény szabályozza.
–2. §. Ezenkívül alkalmazni kell ezekre az ügyekre a jelen törvénykönyv elôírásait, valahányszor a törvény az egyetemes jogra utal, vagy ha olyan szabályokról van szó, amelyek a dolog természeténél fogva ezekre az ügyekre is vonatkoznak.
==========
Az illetékes bíróság

I. CÍM
Az illetékes bíróság

1404. kán. -- Az Elsô Szék fölött senki sem ítélkezhetik.

1405. kán. -- 1. §. Csak a római pápának van joga az 1401. kán.-ban említett ügyekben ítélkezni:
–1. az államfôkrôl;
–2. a bíboros atyákról;
–3. az Apostoli Szentszék követeirôl és bűnügyekben a püspökökrôl;
–4. azokban az ügyekben, amelyeket a saját ítélôszéke elé vont.
–2. §. A római pápa által különleges jelleggel megerôsített intézkedésrôl vagy okmányról a bíró nem ítélkezhetik, kivéve ha ezzel a pápa elôzetesen megbízta.
–3. §. A Rota Romanának van fenntartva az ítélkezés:
–1. püspökök fölött egyházi peres ügyekben, az 1419. kán. 2. §-ának érintetlenül hagyásával;
–2. prímás apát, monasztikus kongregációk legfôbb apátja és pápai jogú szerzetes intézmények legfôbb elöljárója fölött;
–3. az egyházmegyék és mindazon egyházi akár természetes, akár jogi személyek ügyeiben, akiknek a római pápán kívül nincs más elöljárójuk.

1406. kán. -- 1. §. Az 1404. kán. elôírásának megsértésével végzett cselekmények és döntések meg nem történtnek számítanak.
–2. §. Az 1405. kán.-ban említett ügyekben más bírók illetékessége abszolút.

1407. kán. -- 1. §. Elsô fokon ki-ki csakis az elôtt az egyházi bíró elôtt fogható perbe, aki az 1408--1414. kán.-ban felsorolt jogcímek valamelyike alapján illetékes.
–2. §. Annak a bírónak, akire a fenti jogcímek egyike sem alkalmazható, viszonylagos az illetéktelensége.
–3. §. A felperes ahhoz a bírósághoz tartozik, amely az alperes szempontjából illetékes; ha az alperesnek több illetékes bírósága is van, ezek közül a felperes választhat.

1408. kán. -- Ki-ki perbe fogható lakóhelyének vagy pótlakóhelyének bírósága elôtt.

1409. kán. -- 1. §. A lakóhelynélküli annak a helynek a bíróságához tartozik, ahol éppen tartózkodik.

–2. §. Akinek sem lakóhelye, sem pótlakóhelye, sem tartózkodási helye nem ismeretes, a felperes bírósága elôtt fogható perbe, hacsak a törvény szerint más bírósághoz nem tartozik.

1410. kán. -- A dolog fekvése címén azon hely bírósága elôtt vonható perbe a fél, ahol a per tárgyát képezô dolog fekszik, valahányszor a kereset a dologra irányul, vagy ha birtokelvonásról van szó.

1411. kán. -- 1. §. Szerzôdés címén a fél annak a helynek a bírósága elôtt vonható perbe, ahol a szerzôdést kötötték, vagy ahol teljesíteni kell, kivéve ha a felek megegyeztek abban, hogy más bíróságot választanak.
–2. §. Ha a per egyéb jogcímen fennálló kötelezettségekrôl folyik, a fél az elôtt a bíróság elôtt vonható perbe, amelyiknek területén a kötelezettség keletkezett, vagy ahol teljesíteni kell.

1412. kán. -- Akit bűnügyben vádolnak, még ha távol van is, perbe fogható annak a helynek a bírósága elôtt, ahol a büntetendô cselekményt elkövették.

1413. kán. -- A fél perbe fogható:
–1. a vagyonkezelésrôl folytatott perekben annak a helynek a bírósága elôtt, ahol a vagyonkezelést végezték;
–2. az örökségrôl vagy kegyes célú hagyományról folyó perekben az örökhagyónak vagy a kegyes célú hagyományt tevônek az 1408--1409. kán. szerinti utolsó lakóhelye, pótlakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes bíróság elôtt, kivéve ha pusztán a hagyomány végrehajtásáról van szó, mert errôl az illetékesség rendes szabályai szerint kell dönteni.

1414. kán. -- Összefüggés címén ugyanazon bíróság elôtt és ugyanazon perben kell ítélkezni az egymással összefüggô ügyekben, kivéve ha a törvény másként rendelkezik.

1415. kán. -- Megelôzés címén, ha két vagy több bíróság egyaránt illetékes, annak van joga a perben eljárni, aki az alperest elôbb idézte meg törvényesen.

1416. kán. -- Azonos fellebbviteli bíróság alá tartozó bíróságok illetékességi vitáját ez a bíróság dönti el, a közös fellebbviteli bíróság alá nem tartozókét pedig az Apostoli Signatura.
==========
A bíróságok különbözô fokozatai és fajtái

II. CÍM
A bíróságok különbözô fokozatai és fajtái

1417. kán. -- 1. §. A római pápa primátusa alapján minden hívônek joga van akár egyházi peres, akár bűnügyét bármely fokon és a per bármely szakaszában a Szentszék elé vinni, vagy ott megkezdeni.
–2. §. Az Apostoli Szentszékhez való folyamodás benyújtása azonban, a fellebbezés esetét kivéve, nem függeszti fel a joghatóság gyakorlását annál a bírónál, aki az eljárást már megkezdte; ez tehát folytathatja az eljárást egészen a perdöntô ítéletig, hacsak az Apostoli Szentszék a bírónak nem jelezte, hogy az ügyet maga elé vonta.

1418. kán. -- Minden bíróságnak jogában áll, hogy jogsegélyt kérjen más bíróságtól az ügy kivizsgálásához vagy az intézkedések közléséhez.

I. FEJEZET
AZ ELSÔFOKÚ BÍRÓSÁG

1. CIKKELY
A bíró

1419. kán. -- 1. §. Minden egyházmegyében, minden a jogban kifejezetten ki nem vett ügyben a megyéspüspök az elsôfokú bíró, aki bírói hatalmát személyesen vagy mások által gyakorolhatja az alábbi kánonok szerint.
–2. §. Ha pedig a püspök által képviselt jogi személy jogairól vagy anyagi javairól van szó, elsô fokon a föllebbviteli bíróság ítélkezik.

1420. kán. -- 1. §. Minden megyéspüspök köteles rendes bírói hatalommal rendelkezô bírósági helynököt, vagyis officiálist kinevezni, aki ne legyen azonos az általános helynökkel, hacsak az egyházmegye kicsinysége vagy az ügyek csekély száma ezt nem indokolja.
–2. §. A bírósági helynök egy bíróságot alkot a püspökkel, de nem ítélkezik olyan ügyekben, amelyeket a püspök magának tart fenn.
–3. §. A bírósági helynök kaphat segítôket, akiket helyettes bírósági helynököknek vagy viceofficiálisoknak nevezünk.
–4. §. Mind a bírósági helynöknek, mind a helyettes bírósági helynököknek papoknak kell lenniük, akik feddhetetlen hírűek, kánonjogi doktorátussal vagy legalább licenciátussal rendelkeznek, és betöltötték harmincadik életévüket.
–5. §. Mindezek széküresedéskor sem vesztik el hivatalukat, és az egyházmegyei kormányzó sem mozdíthatja el ôket, de az új püspök hivatalba lépésekor szükségük van a megerôsítésre.

1421. kán. -- 1. §. Az egyházmegyében a püspök nevezzen ki egyházmegyei bírókat, akik klerikusok legyenek.
–2. §. A püspöki konferencia megengedheti, hogy világiak is bírói kinevezést kapjanak. Közülük szükség esetén egyet be lehet venni a társas bíróságba.
–3. §. A bíróknak feddhetetlen hírűnek kell lenniük, és kánonjogi doktorátussal vagy legalábbis licenciátussal kell rendelkezniük.

1422. kán. -- A bírósági helynököt, a helyettes bírósági helynököket és a többi bírókat meghatározott idôre kell kinevezni az 1420. kán. 5. §- ának tiszteletben tartásával, és csak súlyos és törvényes okból szabad elmozdítani ôket.

1423. kán. -- 1. §. Az Apostoli Szentszék jóváhagyásával több megyéspüspök közös megállapodása alapján az 1419--1421. kán.-ban leírt egyházmegyei bíróságok helyett létrehozhat az illetô egyházmegyék számára egyetlen elsôfokú bíróságot; ebben az esetben a püspökök összessége vagy a tôlük kijelölt püspök rendelkezik mindazzal a hatalommal, ami a megyéspüspököt illeti a saját bírósága vonatkozásában.
–2. §. Az 1. §-ban leírt bíróságokat létre lehet hozni mindenfajta ügy számára vagy csupán bizonyos típusú ügyek számára.

1424. kán. -- Az egyedül eljáró bíró bármely perben maga mellé vehet tanácsadóul két ülnököt, akik klerikusok vagy kipróbált életű világiak legyenek.

1425. kán. -- 1. §. Minden ellentétes szokás elvetésével, három bíróból álló testületnek vannak fenntartva:

–1. azok az egyházi peres ügyek, amelyek: a) az egyházi rend szentségének kötelékérôl; b) az 1686., és az 1688. kán. elôírásainak fenntartásával a házassági kötelékrôl folynak;
–2. azok a büntetô ügyek, amelyek: a) a klerikusi állapotból való elbocsátással sújtható büntetendô cselekményekrôl; b) a kiközösítés kiszabásáról vagy kinyilvánításáról folynak.
–2. §. A püspök a nehezebb vagy fontosabb ügyeket három- vagy öttagú bíróságra bízhatja.
–3. §. A bírósági helynöknek a bírókat az egyes ügyek tárgyalásához turnus szerinti rendben kell kijelölnie, hacsak egyes esetekben a püspök másként nem rendelkezik.
–4. §. Elsô fokon, ha nem lehet társas bíróságot alakítani, a püspöki konferencia megengedheti, hogy amíg ez a lehetetlenség fennáll, a püspök az ügyet egyetlen klerikus bíróra bízza, aki -- ahol erre mód van -- vegye igénybe ülnök és ügyhallgató segítségét.
–5. §. A már kijelölt bírók helyett a bírósági helynök ne válasszon ki másokat, hacsak nem nagyon súlyos okból, amit a határozatban meg kell jelölni.

1426. kán. -- 1. §. A társas bíróságnak testületileg kell eljárnia, és az ítéletet szótöbbséggel kell meghoznia.
–2. §. Elnöke, hacsak lehetséges, a bírósági helynök vagy a helyettes bírósági helynök legyen.

1427. kán. -- 1. §. Ha ugyanannak a pápai jogú klerikusi szerzetes intézménynek szerzetesei vagy házai közt támad per, az elsôfokú bíró, hacsak a szabályzat másként nem rendelkezik, a tartományi elöljáró vagy önálló monostor esetén a helyi apát.
–2. §. A szabályzatok ellenkezô elôírásainak fenntartásával, ha két tartomány között támad egyházi peres ügy, elsô fokon a legfôbb elöljáró ítélkezik személyesen vagy megbízott útján. Ha két monostor közt támad per, a monasztikus kongregáció legfôbb apátja ítélkezik elsô fokon.
–3. §. Ha különbözô szerzetes intézményekhez tartozó természetes vagy jogi személyek közt támad per vagy akár ugyanannak az egyházmegyei jogú klerikusi intézménynek vagy laikusi intézménynek a személyei közt, vagy szerzetesi személy és világi klerikus vagy laikus, illetve nem szerzetesi jogi személy közt, elsô fokon az egyházmegyei bíróság ítélkezik.

2. CIKKELY
Az ügyhallgatók és az elôadóbírók

1428. kán. -- 1. §. A bíró vagy a társas bíróság elnöke ügyhallgatót jelölhet ki az ügy kivizsgálásának elvégzésére. Az ügyhallgató választható a bíróság bírái közül vagy azok közül a személyek közül, akiket a püspök erre a feladatra kijelölt.
–2. §. A püspök az ügyhallgató tisztségére olyan klerikusokat vagy világiakat jelölhet ki, akik erkölcsileg, okosság és tanítás tekintetében kiválóak.
–3. §. Az ügyhallgatónak csak az a feladata, hogy a bíró megbízásának megfelelôen összegyűjtse a bizonyítékokat és átadja ôket a bírónak; ennek során azonban, hacsak a bírótól kapott megbízatása másként nem szól, eldöntheti, hogy hogyan és milyen bizonyítékokat gyűjtsön össze, ha errôl támad vita tisztségének gyakorlása közben.

1429. kán. -- A társas bíróság elnökének az illetô testület bírái közül ki kell jelölnie egyet elôadóbírónak vagy jelentéstevônek; ennek kell a bírói tanácsban jelentést tennie az ügyrôl, neki kell írásba foglalnia az ítéleteket is. Személyét az elnök megfelelô okból mással válthatja fel.

3. CIKKELY
Az ügyész, a kötelékvédô és a jegyzô

1430. kán. -- Az olyan egyházi peres ügyek számára, ahol a közérdek veszélybe kerülhet, valamint a büntetô ügyek számára nevezzenek ki az egyházmegyében ügyészt, aki hivatalból köteles védelmezni a közérdeket.

1431. kán. -- 1. §. Az egyházi peres ügyekben a megyéspüspök joga eldönteni, hogy a közérdek veszélybe kerülhet-e vagy sem, kivéve, ha az ügyész részvételét törvény írja elô, vagy a dolog jellegébôl egyértelműen következik, hogy részvétele szükséges.
–2. §. Ha a per elôzô fokán ügyész szerepelt, akkor részvételének szükségessége mellett jogvélelem szól a következô fokon.

1432. kán. -- Az olyan ügyek számára, ahol az egyházi rend kiszolgáltatásának semmisségérôl vagy a házasság semmisségérôl, illetve felbontásáról van szó, nevezzenek ki az egyházmegyében kötelékvédôt, aki hivatalból köteles elôterjeszteni és kifejteni mindazt, amit a semmisség vagy a felbontás ellen ésszerűen fel lehet hozni.

1433. kán. -- Azokban az ügyekben, ahol elô van írva az ügyész vagy a kötelékvédô részvétele, a cselekmények semmisek, ha nem idézik meg ôket, hacsak idézés nélkül is jelen nem voltak, vagy legalább az ítélet elôtt az iratokba való betekintés után nem gyakorolhatták tisztségüket.

1434. kán. -- Más kifejezett rendelkezés hiányában:
–1. valahányszor a törvény elôírja, hogy a bíró a feleket vagy azok egyikét meghallgassa, meg kell hallgatnia az ügyészt és a kötelékvédôt is, ha szerepelnek a perben;
–2. valahányszor a fél kérése szükséges ahhoz, hogy a bíró valamirôl rendelkezhessék, a perben szereplô ügyész vagy kötelékvédô kérelme is ugyanilyen hatású.

1435. kán. -- A püspök joga, hogy ügyészt és kötelékvédôt nevezzen ki. Ezek legyenek feddhetetlen hírű, kánonjogi doktorátussal vagy licenciátussal rendelkezô, okosság és igazságszeretet tekintetében kipróbált klerikusok vagy világiak.

1436. kán. -- 1. §. Ugyanaz a személy lehet ügyész és kötelékvédô is, de nem ugyanabban az ügyben.
–2. §. Az ügyész és a védô kinevezhetô az ügyek összességére vagy egyes ügyekre; a püspök megfelelô okból elmozdíthatja ôket.

1437. kán. -- 1. §. Minden eljárásban szerepeljen jegyzô, és legyenek semmisek azok az iratok, amelyeket a jegyzô nem írt alá.
–2. §. A jegyzô által készített iratok közhitelűek.

II. FEJEZET
A MÁSODFOKÚ BÍRÓSÁG

1438. kán. -- Az 1444. kán. 1. § 1. sz. elôírásának tiszteletben tartásával:
–1. a szuffragáneus püspök bíróságától a metropolita bíróságához lehet fellebbezni, épségben hagyva az 1439. kán. elôírását;
–2. a metropolita elôtt elsô fokon tárgyalt ügyekben ahhoz a bírósághoz kell fellebbezni, amelyet ô az Apostoli Szentszék jóváhagyásával tartós jelleggel megjelölt;
–3. a tartományi elöljáró elôtt lefolytatott ügyekben a másodfok a legfôbb elöljáró bírósága; a helyi apát elôtt lefolytatott ügyekben pedig a monasztikus kongregáció legfôbb apátjának bírósága.

1439. kán. -- 1. §. Ha az 1423. kán. szerint több egyházmegye számára egyetlen elsôfokú bíróságot hoztak létre, a püspöki konferenciának másodfokú bíróságot kell alakítania az Apostoli Szentszék jóváhagyásával, kivéve ha ezek az egyházmegyék mindnyájan ugyanannak a fôegyházmegyének a szuffragáneusai.
–2. §. A püspöki konferencia az Apostoli Szentszék jóváhagyásával létrehozhat egy vagy több másodfokú bíróságot akkor is, ha nem áll fen az 1. §-ban említett eset.
–3. §. Az 1. és 2. §-ban említett másodfokú bíróságok tekintetében a püspöki konferencia vagy az általa kijelölt püspök mindazzal a hatalommal rendelkezik, amellyel a megyéspüspök saját bírósága vonatkozásába.

1440. kán. -- Ha az 1438. és 1439. kán. szerinti fokozati illetékességet nem tartják meg, a bíró illetéktelensége abszolút.

1441. kán. -- A másodfokú bíróságot ugyanúgy kell összeállítani, mint az elsôfokút. Ha azonban elsô fokon az 1425. kán. 4. §-a értelmében egyetlen bíró hozott ítéletet, a másodfokú bíróságnak testületileg kell eljárnia.

III. FEJEZET
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK BÍRÓSÁGAI

1442. kán. -- A római pápa az egész katolikus világ számára a legfelsôbb bíró, aki vagy személyesen vagy az Apostoli Szentszék rendes bíróságai útján vagy az általa megbízott bírók révén mond ítéletet.

1443. kán. -- A római pápa által a fellebbezések elfogadására létesített rendes bíróság a Rota Romana.

1444. kán. -- 1. §. A Rota Romana ítélkezik:
–1. másodfokon azokban az ügyekben, amelyekben az elsôfokú rendes bíróságok hoztak ítéletet, és törvényes fellebbezéssel a Szentszékhez terjesztették fel ôket;
–2. harmad- vagy további fokon azokban az ügyekben, amelyekben már maga a Rota Romana vagy bármely más bíróság ítélkezett, kivéve ha ítélt dologról van szó.
–2. §. Ez a bíróság ítélkezik elsô fokon az 1405. kán. 3. §-ában említett ügyekben és azokban az egyéb ügyekben, amelyeket a római pápa akár saját kezdeményezésére, akár a felek kérésére a saját ítélôszéke elé rendelt, és a Rota Romanára bízott: ezekben az ügyekben második és további fokozatokon is maga a Rota ítélkezik, kivéve ha a megbízó leirat másként nem rendelkezik.

1445. kán. -- 1. §. Az Apostoli Signatura Legfelsôbb Bírósága ítélkezik:
–1. a rotai ítéletek elleni semmisségi panaszokról, az elôbbi állapotba való visszahelyezés iránti kérelmekrôl és más felfolyamodásokról;
–2. a személyek állapotáról szóló olyan perekben benyújtott felfolyamodásokról, amelyeknek újrafelvételét a Rota Romana megtagadta;
–3. a Rota Romana bírái ellen érdekeltségi kifogásokról és feladatuk gyakorlása során végrehajtott tetteik miatti egyéb ügyekrôl;
–4. az 1416. kán.-ban említett illetékességi vitákról.
–2. §. Ez a bíróság ítélkezik azokban a hozzá törvényesen fölterjesztett vitákban is, amelyek az egyházi közigazgatási hatalom intézkedésébôl támadtak, valamint azokban az egyéb közigazgatási vitákban is, melyeket a római pápa vagy a római kúria központi hatóságai rábíztak, továbbá az említett központi hatóságok közti illetékességi vitákban.
–3. §. Ennek a Legfelsôbb Bíróságnak a feladata továbbá:

–1. felügyelni az igazságszolgáltatás helyességére, és ha szükséges, megfenyíteni az ügyvédeket és képviselôket;
–2. kiterjeszteni a bíróságok illetékességét;
–3. elôsegíteni és jóváhagyni az 1423. és 1439. kán.-ban említett bíróságok létesítését.
==========
A bíróságok fegyelme

III. CÍM
A bíróságok fegyelme

I. FEJEZET
A BÍRÓK ÉS BÍRÓSÁGI SEGÉDSZEMÉLYZET FELADATA

1446. kán. -- 1. §. Az összes krisztushívôk, elsôsorban pedig a püspökök serényen azon legyenek, hogy -- az igazságosság megôrzésével - - a pereket Isten népe körében lehetôleg elkerüljék, és mielôbb békés egyezségre jussanak.
–2. §. A bíró a per kezdetén és késôbb is bármikor, amikor reményt lát a sikerre, ne mulassza el buzdítani és segíteni a feleket, hogy közös megállapodás útján keressék a vitás ügy méltányos megoldását, s jelölje meg számukra ennek alkalmas módozatait is, esetleg tekintélyes embereket véve igénybe közvetítôül.
–3. §. Ha a vita a felek magánérdekérôl folyik, fontolja meg a bíró, hogy nem lehet-e megfelelôen lezárni az ügyet az 1713--1716. kán. szerinti peregyezséggel vagy választott bírák döntésével.

1447. kán. -- Aki egy perben bíróként, ügyészként, kötelékvédôként, képviselôként, ügyvédként, tanúként vagy szakértôként részt vett, nem ítélkezhetik késôbb érvényesen ugyanabban az ügyben másik fokon bíróként, és nem töltheti be érvényesen az ülnök tisztségét sem.

1448. kán. -- 1. §. A bíró ne vállaljon el olyan ügyet, amelyben bármely fokú egyenesági, illetve negyedfokig terjedô oldalági rokonság vagy sógorság, gyámság, gondnokság, szoros kapcsolat vagy ellenségeskedés, haszonszerzés vagy kár elkerülése miatt érdekelt.
–2. §. Ugyanilyen körülmények között tartózkodnia kell hivatala gyakorlásától az ügyésznek, a kötelékvédônek, az ülnöknek és az ügyhallgatónak.

1449. kán. -- 1. §. Ha az 1448. kán.-ban említett esetekben maga a bíró nem tartózkodik a részvételtôl, a fél visszautasíthatja ôt.
–2. §. A visszautasításról a bírósági helynök dönt; ha ôt magát utasítanák vissza, az a püspök dönt, aki alá a bíróság tartozik.
–3. §. Ha maga a püspök a bíró, és ellene jelentenek be visszautasítást, tartózkodjék az ítélkezéstôl.
–4. §. Ha az ügyész, a kötelékvédô vagy más bírósági segédszemélyzet ellen jelentenek be visszautasítást, errôl a kifogásról, ha a bíróság társas, az elnök, ha egyetlen bíró van, ô maga dönt.

1450. kán. -- Ha a visszautasítást elfogadták, a személyeket meg kell változtatni, de a per foka azonos marad.

1451. kán. -- 1. §. A visszautasításról támadt kérdést a lehetô leggyorsabban el kell dönteni a felek és az ügyész vagy a kötelékvédô meghallgatásával, ha ez utóbbiak is szerepelnek, és nem ôket utasították vissza.
–2. §. A bírónak visszautasítása elôtt végzett cselekményei irvényesek; azokat pedig, amelyeket a visszautasítás bejelentése után végzett, érvényteleníteni kell, ha a fél a visszautasítás elfogadása után tíz napon belül kéri.

1452. kán. -- 1. §. Olyan ügyben, amely kizárólag magánérdekrôl folyik, a bíró csak a fél kérésére járhat el. Büntetô ügyekben vagy az egyházi közérdeket, illetve a lelkek üdvét érintô más ügyekben, a per törvényes bevezetése után, a bíró hivatalból is eljárhat, és el is kell járnia.
–2. §. Pótolhatja továbbá a bíró a feleknek a bizonyítékok beterjesztésében vagy a kifogások ellenvetésében elkövetett gondatlanságból eredô hiányokat, ha szükségesnek ítéli a súlyosan igazságtalan ítélet elkerülésére, az 1600. kán. elôírásainak fenntartásával.

1453. kán. -- A bírók és a bíróságok gondoskodjanak arról, hogy az összes perek az igazságosság tiszteletben tartásával mielôbb befejezést nyerjenek, és hogy az elsô fokú bíróság elôtt ne húzódjanak egy évnél, a másodfokú elôtt pedig hat hónapnál tovább.

1454. kán. -- A bíróság összes tagja és munkatársai kötelesek esküt tenni feladatuk szabályos és hűséges ellátására.

1455. kán. -- 1. §. A bírók és a bírósági segédszemélyzet tagjai kötelesek a hivatali titoktartásra minden büntetô perben, az egyházi peres ügyekben pedig akkor, ha valamely perbeli cselekmény felfedéséhôl a feleknek hátránya származhatna.
–2. §. Mindig kötelezô a titoktartás a társas bíróság tagjai között az ítélethozatal elôtt lefolyt megbeszélést illetôen, valamint az ott elôterjesztett különbözô szavazatok és vélemények tekintetében is, fenntartva az 1609. kán. 4. §-ának elôírását.
–3. §. Sôt valahányszor az ügy vagy a bizonyítékok jellege olyan, hogy az iratok vagy a bizonyítékok nyilvánosságra kerülése mások jó hírét veszélyezteti, ellenségeskedésre ad okot, botrányt vagy más efféle kellemetlenséget idéz elô, a bíró esküvel kötelezheti titoktartásra a tanúkat, a szakértôket, a feleket, ügyvédeiket és képviselôiket.

1456. kán. -- Tilos a bírónak és a bírósági személyzet bármely tagjának a per alkalmából bármiféle ajándékot is elfogadnia.

1457. kán. -- 1. §. Azokat a bírókat, akik bár biztosan és nyilvánvalóan illetékesek, megtagadják a jogszolgáltatást, vagy akik minden jogalap nélkül illetékesnek nyilvánítják magukat, és így tárgyalnak és döntenek el pereket, vagy megszegik a titoktartási kötelezettséget, illetve szándékosan vagy súlyos gondatlanságból a peres feleknek egyéb kárt okoznak, az illetékes hatóság megfelelô büntetésekkel sújthatja, beleértve a hivataluktól való megfosztást is.
–2. §. Ugyanezek a büntetések érvényesek a bíróság szolgálattevôire és kisegítôire is, ha hivatalukban a fenti módon vétenek; ôket mindnyájukat a bíró is büntetheti.

II. FEJEZET
A TÁRGYALÁS SORRENDJE

1458. kán. -- Az ügyek abban a sorrendben tárgyalandók, amelyben beérkeztek és nyilvántartásba kerültek, kivéve ha egyes ügyek a többieknél gyorsabb elintézést követelnek; ezt azonban indoklással ellátott külön határozatban kell kimondani.

1459. kán. -- 1. §. Azokat a hibákat, amelyek az ítéletet érvénytelenné tehetik, a per bármely szakaszában és bármely fokán kifogásolni lehet, és a bíró is megállapíthatja ôket hivatalból.
–2. §. Az 1. §-ban említett esetektôl eltekintve, a perhalasztó kifogásokat, fôként azokat, amelyek a személyeket és a bíráskodás módját illetik, a perfelvétel elôtt kell elôterjeszteni, kivéve ha csak a perfelvétel után merültek fel. Elbírálásuknak mielôbb meg kell történnie.

1460. kán. -- 1. §, Ha a bíró illetékessége ellen terjesztenek elô kifogást, ezt magának a bírónak kell elbírálnia.
–2. §. Viszonylagos illetéktelenség kifogása esetén, ha a bíró illetékesnek nyilvánítja magát, döntése ellen nem lehet fellebbezni, de nem tilos a semmisségi panasz és az elôbbi állapotba való visszahelyezés.
–3. §. Ha a bíró illetéktelennek nyilvánítja magát, az a fél, aki ezt a maga számára sérelmesnek érzi, tizenöt nap hasznos határidôn belül a fellebbviteli bírósághoz folyamodhat.

1461. kán. -- Ha a bíró a per bármely szakaszában felismeri, hogy abszolút illetéktelen, magát illetéktelennek kell nyilvánítania.

1462. kán. -- 1. §. A befejezett per címén emelt kifogásokat, amilyenek a jogerôs ítélet, a peregyezség és más pergátló kifogások, a perfelvétel elôtt kell elôterjeszteni és elbírálni. Azt sem kell elutasítani, aki késôbb jelenti be ôket, de marasztalni kell a költségekben, hacsak be nem bizonyítja, hogy nem rosszindulatúan késlekedett a bejelentéssel.
–2. §. A többi pergátló kifogást a perfelvétel során kell elôterjeszteni, és a maguk idején a mellékes kérdésekre érvényes szabályok szerint kell tárgyalni ôket.

1463. kán. -- 1. §. Viszontkeresetet érvényesen csak a perfelvételtôl számított harminc napon belül lehet elôterjeszteni.
–2. § Ezek a fôkeresettel együtt tárgyalandók, azaz vele egyidejűleg, kivéve ha külön tárgyalás szükséges, vagy ha a bíró ezt alkalmasabbnak véli.

1464. kán. -- A perköltségre szolgáló óvadék fizetésével vagy a rögtön a per kezdetén bejelentett ingyenes jogvédelem iránti kérelemmel és más hasonlókkal kapcsolatos kérdéseket rendszerint a perfelvétel elôtt kell eldönteni.

III. FEJEZET
A HATÁRIDÔK ÉS A HALADÉKOK

1465. kán. -- 1. §. A törvényszabta határidôk, vagyis azok, amelyek leteltével a törvény szerint egy adott jog megszűnik, nem hosszabbíthatók meg, de érvényesen nem is rövidíthetôk, kivéve ha a felek kérik.
–2. §. A bíróság által vagy megegyezéssel kitűzött határidôket leteltük elôtt a bíró a felek meghallgatásával vagy kérésére megfelelô okból meghosszabbíthatja, de sohasem rövidítheti meg érvényesen, kivéve ha a felek beleegyeznek.
–3. §. Ügyeljen azonban a bíró, nehogy a per a meghosszabbítás miatt túlságosan elhúzódjék.

1466. kán. -- Ahol a törvény nem állapít meg határidôt az egyes perbeli cselekmények elvégzésére, a bírónak kell azt kitűznie az illetô cselekmények természetének megfelelôen.

1467. kán. -- Ha a perbeli cselekményre kijelölt napon a bíróság szünetel, úgy kell tekinteni, hogy a határnap a legközelebbi köznapra halasztódott.

IV. FEJEZET

A BÍRÁSKODÁS HELYE

1468. kán. -- Hacsak lehetséges, minden bíróságnak legyen állandó székhelye, mely meghatározott órákban tartson nyitva.

1469. kán. -- 1. §. Ha a bírót területérôl erôszakkal elűzték, vagy akadályozva van abban, hogy joghatóságát ott gyakorolja, területén kívül is gyakorolhatja a joghatóságát, és ítélkezhetik, de elôbb értesítenie kell errôl a megyéspüspököt.
–2. §. Az 1. §-ban említett eseten kívül is elhagyhatja a bíró saját területét megfelelô okból és a felek meghallgatása után, bizonyítékok gyűjtése céljából, de ezt csak az illetô hely megyéspüspökének engedélyével és az általa kijelölt helyen végezheti.

V. FEJEZET

A TÁRGYALÓTEREMBE BEENGEDHETÔ SZEMÉLYEK; AZ IRATOK KIÁLLÍTÁSA ÉS ÔRZÉSE

1470. kán. -- 1. §. Ha a részleges törvény másként nem rendelkezik, csak azok legyenek jelen a teremben a per bírósági tárgyalásakor, akiknek jelenlétét a törvény vagy a bíró szükségesnek minôsíti az eljárás lefolytatásához.

–2. §. Mindazokat a jelenlevôket, akik a bíróság iránti tisztelet és engedelmesség kötelezettsége ellen súlyosan vétettek, a bíró megfelelô büntetésekkel rendreutasíthatja, az ügyvédeket és képviselôket pedig fel is függesztheti feladatuknak egyházi bíróságokon való gyakorlásától.

1471. kán. -- Ha a kihallgatandó személy a bíró vagy a felek elôtt ismeretlen nyelven beszél, a bíró által kijelölt, felesketett tolmácsot kell alkalmazni. A kijelentéseket az eredeti nyelven kell írásba foglalni, a fordítást pedig csatolni kell hozzá. Akkor is tolmácsot kell alkalmazni, ha süketet vagy némát hallgatnak ki, hacsak a bíró nem kívánja inkább, hogy írásban feleljenek kérdéseire.

1472. kán. -- 1. §. A perbeli cselekményeket -- mind azokat, amelyek a kérdés érdemi részére vonatkoznak, vagyis az ügy cselekményeit, mind azokat, melyek az eljárás formájához tartoznak, vagyis az eljárás cselekményeit -- írásba kell foglalni.

–2. §. Az iratok minden levelét meg kell számozni, és hitelesítô jeggyel kell ellátni.

1473. kán. -- Valahányszor a bírósági iratokban a felek vagy a tanúk aláírása szükséges, és a fél vagy a tanú nem tudja vagy nem akarja aláírni az iratot, ezt magába az iratba be kell jegyezni, egyszersmind a bírónak és a jegyzônek tanúsítania kell, hogy az iratot szóról szóra felolvasták a félnek, illetve a tanúnak, de az nem tudta vagy nem akarta aláírni.

1474. kán. -- 1. §. Fellebbezés esetén az iratoknak egy, a jegyzô által hitelesített példányát fel kell küldeni a felsôbb bírósághoz.

–2. §. Ha az iratok a felsôbb bíróság számára is ismeretlen nyelven keletkeztek, le kell fordítani ôket egy a felsôbb bíróság számára ismert másik nyelvre, megfelelô óvintézkedések alkalmazásával, hogy a fordítás hűsége biztos legyen.

1475. kán. -- 1. §. A per végeztével a magánszemélyek tulajdonában lévô okmányokat vissza kell származtatni, de meg kell tartani belôlük egy másolatot.

–2. §. A peres iratok és az eljáráshoz beszerzett okmányok másolatát a jegyzôk és az irodaigazgató nem adhatják ki bírói megbízás nélkül.
==========
A peres felek

IV. CÍM
A peres felek

I. FEJEZET
A FELPERES ÉS AZ ALPERES

1476. kán. -- Felperes lehet mindenki, akár meg van keresztelve, akár nincs; a törvényesen perbevont alperes pedig felelni tartozik.

1477. kán. -- Ha a felperes vagy az alperes képviselôt vagy ügyvédet állított is, mindig köteles a bíróságon személyesen megjelenni, ha ezt a jog vagy a bíró elôírja.

1478. kán. -- 1. §. Kiskorúak és eszük használatával nem rendelkezôk a perben csak szüleik, gyámjaik vagy gondnokaik útján vehetnek részt a 3. § elôírásának tiszteletben tartásával.
–2. §. Ha a bíró úgy véli, hogy a kiskorúak jogai ütköznek a szülôk, gyámok vagy gondnokok jogaival, vagy hogy ezek nem tudják kellôképpen védeni a rájuk bízott személy jogait, akkor a bíró által kijelölt gyám vagy gondnok útján vegyenek részt a perben.
–3. §. Lelki és lelkiekkel kapcsolatos ügyekben viszont a kiskorúak, ha eljutottak eszük használatára, mind felperesként, mind alperesként a szülôk vagy a gyám hozzájárulása nélkül vehetnek részt a perben, mégpedig személyesen, ha tizennegyedik életévüket betöltötték; egyébként a bíró által kinevezett gondnok útján pereskedhetnek.
–4. §. A vagyonuk kezelésétôl eltiltottak és a fogyatékos elméjűek csakis büntetendô cselekményeikért vagy a bíró utasítására állhatnak személyesen a bíróság elé; egyéb esetekben akár alperesként, akár felperesként gondnokuk által kell részt venniük a perben.

1479. kán. -- Ha van a világi hatóságtól kinevezett gyám vagy gondnok, ôt az egyházi bíró is elfogadhatja, de elôbb -- hacsak lehet -- kérje ki a fél megyéspüspökének véleményét; ha nincs ilyen gondnok, vagy nem tűnik elfogadhatónak, maga a bíró jelöljön ki gyámot vagy gondnokot az ügyben.

1480. kán. -- 1. §. A jogi személyek a perben törvényes képviselôjük útján vesznek részt.
–2. §. Képviselô hiányában vagy gondatlansága esetén, maga az ordinárius vehet részt személyesen vagy más személy útján a perben a fennhatósága alá tartozó jogi személyek nevében.

II. FEJEZET
A PERBELI KÉPVISELÔK ÉS AZ ÜGYVÉDEK

1481. kán. -- 1. §. A felek szabadon alkalmazhatnak ügyvédet és képviselôt; ám a 2. és 3. §-ban megjelölt esetek kivételével személyesen is perelhetnek akár felperesként, akár alperesként, hacsak a bíró nem tartja szükségesnek képviselô vagy ügyvéd közreműködését.
–2. §. Büntetô perekben a vádlottnak mindig kell, hogy legyen maga választotta vagy a bíró által kirendelt ügyvédje.

–3. §. Egyházi peres ügyekben, ha kiskorúakról vagy a közérdeket érintô ügyrôl van szó, kivéve a házassági ügyeket, ha a félnek nincs védôje, a bíró hivatalból rendeljen ki védôt számára.

1482. kán. -- 1. §. Mindenki csak egy képviselôt alkalmazhat, és ez nem állíthat magának helyettest, kivéve ha erre kifejezett felhatalmazást kapott.
–2. §. Ha valaki megfelelô okból mégis több képviselôt állít, úgy jelölje ki ôket, hogy köztük megelôzésnek legyen helye.
–3. §. Egyszerre több ügyvédet is lehet alkalmazni.

1483. kán. -- A képviselônek és az ügyvédnek nagykorúnak és jó hírűnek kell lennie; az ügyvédnek ezenkívül katolikusnak is kell lennie, hacsak a megyéspüspök meg nem engedi az ellenkezôjét, továbbá kánonjogi doktornak vagy egyébként valóban jártasnak kell lennie, és rendelkeznie kell az említett püspök jóváhagyásával.

1484. kán. -- 1. §. Mielôtt a képviselô és az ügyvéd feladatának ellátásához fogna, letétbe kell helyeznie a bíróságnál hiteles megbízását.
–2. §. A jog megszűnésének megakadályozása végett a bíró elfogadhatja a képviselôt akkor is, ha nem mutatja be megbízását, de -- adott esetben -- megfelelô biztosítékot kell adnia; ha pedig a bíró által megállapítandó záros határidôn belül nem mutatja be szabályszerűen megbízását, a jogcselekmény teljesen érvénytelen.

1485. kán. -- Különleges megbízás nélkül a képviselô nem mondhat le érvényesen a keresetrôl, a perrôl vagy a perbeli cselekményekrôl, s nem is köthet peregyezséget, megállapodást, nem bízhatja az ügyet választott bírókra, és általában nem tehet semmi olyat, amihez a jog különleges megbízást követel.

1486. kán. -- 1. §. A képviselô vagy az ügyvéd elbocsátása csak akkor lép hatályba, mikor ezt vele közölték, és ha a perfelvétel már megtörtént, a bírót és a másik felet is értesítették róla.
–2. §. Ha a megbízó nem ellenzi, a fellebbezés joga és kötelessége a perdöntô ítélet meghozatala után a képviselôt illeti.

1487. kán. -- A bíró határozat útján mind a képviselôt, mind az ügyvédet visszavetheti, akár hivatalból, akár a fél kérésére, de csak súlyos okból.

1488. kán. -- 1. §. Mindkettôjüknek tilos megvásárolni a pert, illetve maguknak túlzott jövedelmet vagy a vitás dolog egy részét egyezségben kikötni. Ha mégis megteszik, az egyezség semmis, és a bíró pénzbüntetéssel sújthatja ôket. Az ügyvédet ezenkívül hivatalából is fel lehet függeszteni, ha pedig visszaesik, a bíróság élén álló püspök törölheti az ügyvédek jegyzékébôl.
–2. §. Ugyanígy büntethetôk azok a képviselôk és ügyvédek is, akik az ügyeket az illetékes bíróságoktól a törvény kijátszásával elviszik, hogy másutt elônyösebb döntéssel zárják le azokat.

1489. kán. -- Azokat az ügyvédeket és képviselôket, akik hivatalukkal ajándékok, ígéretek fejében vagy bármi más okból visszaélnek, fel kell függeszteni a jogvédelem gyakorlásától, és pénzbírsággal vagy más megfelelô büntetéssel kell sújtani ôket.

1490. kán. -- Hacsak lehetséges, minden bíróságon legyenek állandó jogvédôk, akik magától a bíróságtól kapják a fizetésüket, és különösen házassági ügyekben ellátják az ügyvéd vagy a

képviselô feladatát azok mellett a felek mellett, akik ôket akarják választani.
==========
A keresetek és a kifogások

V. CÍM
A keresetek és a kifogások

I. FEJEZET
A KERESETEK ÉS A KIFOGÁSOK ÁLTALÁBAN

1491. kán. -- Minden jogot, hacsak más nincs kifejezetten kimondva, nemcsak kereset védelmez, hanem kifogás is.

1492. kán. -- 1. §. Minden kereset megszűnik a jog szerinti elévüléssel vagy más törvényes módon, kivéve azokat, amelyek a személyek állapotával kapcsolatosak, mert ezek soha meg nem szűnnek.
–2. §. A kifogás az 1462. kán. elôírásának érvényben hagyásával mindig elôterjeszthetô, és természeténél fogva örök.

1493. kán. -- A felperes valaki ellen egyszerre több keresetet is indíthat ugyanarról a dologról vagy különbözôkrôl, csak egymásnak ellent ne mondjanak, és túl ne lépjék annak a bíróságnak az illetékességét, amelyhez fordulnak velük.

1494. kán. -- 1. §. Az alperes ugyanazon bíró elôtt, ugyanazon perben a felperes ellen viszontkeresettel élhet, az ügynek a fôkeresettel való összefüggése miatt vagy a felperes kérelmének elhárítására vagy csökkentésére.
–2. §. Viszontkereset ellen viszontkeresetnek helye nincs.

1495. kán. -- A viszontkeresetet ahhoz a bíróhoz kell beterjeszteni, aki elôtt az elsô keresetet megindították, még akkor is, ha ezt a bírót csak egy ügyre bízták meg, vagy ha egyébként viszonylagosan illetéktelen.

II. FEJEZET
AZ EGYES KERESETEK ÉS KIFOGÁSOK

1496. kán. -- 1. §. Aki legalább valószínű érvekkel megindokolja, hogy joga van egy dologhoz, amit másvalaki visszatart, és hogy kár fenyegeti, ha a dolgot nem adják át megôrzésre, jogosult a bíróval zár alá vétetni az illetô dolgot.
–2. §. Hasonló feltételek mellett elérheti azt is, hogy valaki másnak egy jog gyakorlását megtiltsák.

1497. kán. -- 1. §. A hitel biztosítása céljából is zár alá lehet venni a dolgot, feltéve, hogy eléggé igazolt a hitelezô joga.
–2. §. A záralávétel kiterjeszthetô az adósnak azokra a javaira is, amelyek bármilyen címen más személyeknél találhatók, valamint az adósnak járó tartozásokra.

1498. kán. -- A dolog záralávétele és a jog gyakorlásának eltiltása semmiképp sem rendelhetô el, ha a bekövetkezhetô kárt másként is jóvá lehet tenni, és erre alkalmas biztosítékot ajánlanak fel.

1499. kán. -- A bíró attól, akinek kérésére a dolog záralávételét vagy a jog gyakorlásának eltiltását kimondta, elôzetes óvadékot követelhet az ebbôl származó károk megtérítésére, arra az esetre, ha jogát nem sikerül bizonyítania.

1500. kán. -- Ami a birtokkereset természetét és hatását illeti, annak a helynek a világi joga elôírásait kell megtartani, ahol az a dolog található, melynek birtoklásáról a vita folyik.
==========
A peralapítás

II. RÉSZ
AZ EGYHÁZI PERES ELJÁRÁS

I. SZAKASZ
A RENDES EGYHÁZI PERES ELJÁRÁS

I. CÍM
A peralapítás

I. FEJEZET
A KERESETLEVÉL

1501. kán. -- A bíró az egyes ügyekben csakis az érdekelt személy vagy az ügyész által a kánonok szerint elôterjesztett kérelem alapján járhat el.

1502. kán. -- Aki valaki ellen pert akar kezdeményezni, keresetlevelet kell, hogy benyújtson az illetékes bírónak. Ebben elô kell adnia a vita tárgyát, és kérnie kell a bíró hivatalos közreműködését.

1503. kán. -- 1. §. A bíró elfogadhatja a szóbeli kérést, ha a felperes akadályozva van a keresetlevél beterjesztésében, vagy ha az ügy könnyen kivizsgálható és csekély jelentôségű.
–2. §. Mindkét esetben azonban utasítsa a bíró a jegyzôt, hogy készítsen errôl iratot, melyet a felperesnek fel kell olvasni és vele jóvá kell hagyatni. Ez az irat minden jogi hatás tekintetében helyettesíti a felperes által írt keresetlevelet.

1504. kán. -- A peralapító keresetlevélnek:
–1. tartalmaznia kell, hogy mely bíró elôtt kezdeményezik az ügyet, hogy mi a kérdés, és kivel szemben kérik ezt;
–2. jeleznie kell a felperes jogcímét és legalább általánosságban az állításai alátámasztására szolgáló tényeket és bizonyítékokat;
–3. rendelkeznie kell a felperes vagy képviselôje aláírásával, az év, a hónap és a nap megjelölésével, továbbá tartalmaznia kell azt a helyet, ahol a felperes vagy képviselôje lakik, vagy ahová az iratokat kéri;
–4. tartalmaznia kell az alperes lakóhelyét vagy pótlakóhelyét.

1505. kán. -- 1. §. Miután az egyetlen bíró vagy a társas bíróság elnöke meggyôzôdött a saját illetékességérôl és arról, hogy a felperesnek megvan a perlési képessége, mielôbb határozatilag el kell hogy fogadja, vagy vissza kell, hogy utasítsa a keresetlevelet.

–2. §. A keresetlevelet csak akkor lehet visszautasítani, ha:
–1. a bíró vagy a bíróság illetéktelen;
–2. kétségtelenül világos, hogy a felperesnek nincs perlési képessége;
–3. nem tartották meg az 1504. kán. 1--3. sz-ában foglalt elôírásokat;
–4. magából a keresetlevélbôl egyértelműen kitűnik, hogy a kérésnek nincs semmi alapja, és ilyen még az eljárás során sem merülhet fel.
–3. §. Ha a keresetlevelet pótolható hiányosságok miatt utasították el, a felperes ismét beterjeszthet ugyanahhoz a bíróhoz egy újabb, szabályosan megszerkesztett keresetlevelet.
–4. §. A keresetlevél visszautasítása ellen a félnek mindig joga van tíz nap hasznos határidôn belül indoklással ellátott felfolyamodással fordulni a fellebbviteli bírósághoz vagy a testülethez, ha a keresetlevelet az elnök utasította el; a visszautasításból támadt kérdést azonban a lehetô leggyorsabban el kell dönteni.

1506. kán. -- Ha a bíró a keresetlevél benyújtásától számított egy hónapon belül nem adja ki a keresetlevelet elfogadó vagy elutasító határozatot az 1505. kán. szerint, akkor az érdekelt fél kérheti, hogy a bíró teljesítse feladatát; ha a bíró továbbra is hallgat, a kérelem benyújtásától számított tíz nap eredménytelen eltelte után a keresetlevél elfogadottnak számít.

II. FEJEZET
AZ IDÉZÉS ÉS A PERBELI CSELEKMÉNYEK KÖZLÉSE

1507. kán. -- 1. §. Abban a határozatban, amelyben a felperes keresetlevelét elfogadja, a bírónak vagy az elnöknek perbe kell hívnia, vagyis meg kell idéznie a perfelvételre a többi feleket, s egyben meg kell állapítania, hogy írásban kell-e felelniük, vagy személyesen kell elôtte megjelenniük a perkérdés megállapítására. Ha az írott válaszok alapján szükségesnek tűnik a felek összehívása, ezt új határozatban mondhatja ki.
–2. §. Ha az 1506. kán. szerint tekintik elfogadottnak a keresetlevelet, akkor a perbeidézésrôl szóló határozatot az ugyanabban a kánonban említett kérelem benyújtása utáni húsz napon belül kell kiadni.
–3. §. Ha a peres felek a bíró elôtt ténylegesen megjelentek az ügy tárgyalására, nincs szükség idézésre, de a jegyzônek jeleznie kell az iratokban, hogy a felek a bíróságon jelen voltak.

1508. kán. -- 1. §. A perbeidézési határozatot rögtön tudomására kell hozni az alperesnek, és egyszersmind tudomása kell, hogy legyen róla a többieknek is, akik megjelenni tartoznak.
–2. §. Az idézéshez csatolni kell a peralapító keresetlevelet, kivéve ha a bíró súlyos okból úgy véli, hogy nem kell közölni a keresetlevelet a féllel addig, amíg a bíróságon vallomást nem tett.
–3. §. Ha olyan ellen indul per, aki jogait nem gyakorolhatja szabadon, vagy nem kezelheti szabadon azokat a dolgokat, amelyekrôl a vita folyik, az idézést, az ügynek megfelelôen, a gyámmal, a gondnokkal, a különleges képviselôvel, vagyis azzal kell közölni, aki nevében a jog szerint perbe bocsátkozni köteles.

1509. kán. -- 1. §. Az idézések, határozatok, ítéletek és más perbeli cselekmények közlésének postai úton vagy más olyan módon kell történnie, amely a lehetô legbiztonságosabb, a részleges törvényben megállapított szabályok megtartásával.
–2. §. A közlés tényének és módjának ki kell tűnnie a periratokból.

1510. kán. -- Azt az alperest, aki az idézés átvételét megtagadja, vagy az idézés hozzáérkezését megakadályozza, úgy kell tekinteni, mint akit törvényesen megidéztek.

1511. kán. -- Ha az idézést nem közölték jogszerűen, a perbeli cselekmények semmisek, az 1507. kán. 3. § elôírásának fenntartásával.

1512. kán. -- Amikor az idézést jogszerűen közölték, vagy a felek a bíró elôtt megjelentek az ügy megindítására:
–1. a dolog megszűnik érintetlennek lenni;
–2. az ügy sajátja lesz annak az egyébként illetékes bírónak vagy bíróságnak, aki elôtt a keresetet indították;
–3. a megbízott bíró joghatósága megerôsítést nyer, úgy hogy még a megbízó jogának elvesztével sem szűnik meg;
–4. az elévülés megszakad, hacsak nincs más rendelkezés;
–5. a per folyamatba jön, s így azonnal érvényesül az az elv, hogy “a per folyamata alatt semmi újítás ne történjék”.
==========
A perfelvétel

II. CÍM
A perfelvétel

1513. kán. -- 1. §. A perfelvétel akkor történik, amikor a bíró határozata rögzíti a felek kéréseibôl és válaszaiból vett vitás pontokat.
–2. §. A felek kérései és válaszai kifejezhetôk a peralapító keresetlevélben, az idézésre adott válaszban vagy a bíró elôtt tett szóbeli nyilatkozatban; nehezebb ügyekben a bírónak össze kell hívnia a feleket a perkérdés vagy perkérdések megállapítására, melyekre az ítéletben válaszolni kell.
–3. §. A bíró határozatát közölni kell a felekkel, akik -- ha még nem adták beleegyezésüket -- tíz napon belül a bíróhoz folyamodhatnak annak megváltoztatásáért; az ilyen kérdést azonban a lehetô leggyorsabban el kell dönteni magának a bírónak a határozatával.

1514. kán. -- A jogvita pontjait, ha már rögzítették ôket, nem lehet érvényesen megváltoztatni, hacsak nem új határozattal, amelyet súlyos okból, a fél kérésére, a többi felek meghallgatása és érveik mérlegelése után adnak ki.

1515. kán. -- A perfelvétel után az idegen dolog birtokosának jóhiszeműsége megszűnik; ha tehát arra ítélik, hogy a dolgot szolgáltassa vissza, akkor a perfelvétel napját követôen elôállt gyümölcseit is tartozik visszaadni, a bekövetkezett károkat pedig megtéríteni.

1516. kán. -- A perfelvétel után a bírónak megfelelô idôt kell szabnia a felek számára, hogy bizonyítékaikat elôadják és kiegészítsék.
==========
A per folyamata

III. CÍM
A per folyamata

1517. kán. -- A per folyamata az idézéssel kezdôdik, és nemcsak perdöntô ítélettel, de más, a jogban meghatározott módokon is befejezôdhet.

1518. kán. -- Ha a peres fél meghal, vagy állapota megváltozik, vagy megszűnik az a hivatala, amelynek alapján eljár:
–1. ha a perbezárás még nem történt meg, a perfolyamat felfüggesztôdik, amíg az elhunyt örököse, utóda vagy az, akinek érdekében áll, a pert tovább nem folytatja;
–2. ha a perbezárás már megtörtént, a bíró köteles az ügyet folytatni az esetleg szereplô képviselô vagy ennek hiányában az elhunyt örökösének vagy utódjának megidézése után.

1519. kán. -- 1. §. Ha a gyám, a gondnok, vagy az 1481. kán. 1. és 3. §- a szerint szükséges képviselô megválik hivatalától, a per folyamata ezalatt felfüggesztôdik.
–2. §. A bíró pedig mielôbb nevezzen ki más gyámot vagy gondnokot; perbeli képviselôt pedig akkor nevezhet ki, ha ezt a fél a bíró által kijelölt rövid határidôn belül elmulasztotta.

1520. kán. -- Ha a felek, noha ezt semmi akadály nem gátolja, hat hónapon át semmiféle perbeli cselekményt nem végeztek, a per folyamata megszűnik. A részleges törvény a megszűnéshez más határidôt is elôírhat.

1521. kán. -- A megszűnés magának a jognak az alapján és mindenkivel, tehát a kiskorúakkal és a kiskorúakkal azonos elbírálás alá esôkkel szemben is érvényesül, és hivatalból is ki lehet nyilvánítani, fenntartva a kártérítés követelésének jogát azokkal a gyámokkal, gondnokokkal, ügyintézôkkel és képviselôkkel szemben, akik vétlenségüket nem bizonyítják.

1522. kán. -- A megszűnés megsemmisíti az eljárás iratait, de nem az ügy iratait; sôt ez utóbbiak ugyanazon személyek közt, ugyanarról a dologról keletkezett másik perben is érvényesek lehetnek; más személyekre vonatkozólag viszont csakis okirat erejével bírnak.

1523. kán. -- A megszűnt per költségeit illetôen a peres felek közül ki- ki a saját kiadásait viseli.

1524. kán. -- 1. §. A felperes a per bármely szakaszában és bármely fokán elállhat a pertôl; ugyancsak elállhat mind a felperes, mind az alperes valamennyi vagy némely perbeli cselekménytôl.
–2. §. A gyámoknak és a jogi személyek ügyintézôinek ahhoz, hogy elállhassanak a pertôl, azok tanácsára vagy beleegyezésére van szükségük, akiknek közreműködése szükséges az olyan cselekményekhez, melyek a rendes ügyintézés kereteit túllépik.
–3. §. A pertôl való elállás akkor érvényes, ha írásban történik, a fél vagy különleges megbízással ellátott képviselôje aláírja, a másik féllel közlik, az elfogadja, vagy legalább nem támadja meg, és a bíró engedélyezi.

1525. kán. -- A bírótól engedélyezett elállás azokra a cselekményekre nézve, amelyektôl elállottak, ugyanolyan hatásokat eredményez, mint a per folyamatának megszűnése. Az elálló felet pedig kötelezi azon cselekmények költségeinek viselésére, amelyektôl elállt.
==========
A bizonyítékok

IV. CÍM

A bizonyítékok

1526. kán. -- 1. §. A bizonyítás kötelezettsége azt terheli, aki állít valamit.
–2. §. Nem szorul bizonyításra:
–1. amit maga a törvény vélelmez;
–2. az olyan tény, amit az egyik peres fél állít, és a másik elfogad, kivéve ha a jog vagy a bíró mégis bizonyítékot követel.

1527. kán. -- 1. §. Felhozható bármiféle bizonyíték, ami az ügy eldöntéséhez hasznosnak tűnik és megengedett.
–2. §. Ha a fél ragaszkodik ahhoz, hogy a bíró által elutasított bizonyítékot engedélyezzék, errôl maga a bíró döntsön a lehetô leggyorsabban.

1528. kán. -- Ha a fél vagy a tanú nem hajlandó a bíró elôtt kihallgatásra megjelenni, ki lehet hallgatni a bíró által kijelölt világi személy útján is, vagy kívánni lehet, hogy nyilatkozatát közjegyzô elôtt vagy bármely más törvényes módon tegye meg.

1529. kán. -- A bíró a bizonyítékok összegyűjtéséhez csak súlyos okból fogjon a perfelvétel elôtt.

I. FEJEZET
A FELEK NYILATKOZATAI

1530. kán. -- A bíró az igazság jobb feltárása érdekében mindig kihallgathatja a feleket, sôt ezt meg is kell tennie a fél kérésére vagy olyan tény bizonyítására, melynek tisztázása közérdek.

1531. kán. -- 1. §. A törvényesen kérdezett fél köteles válaszolni, és a teljes igazságot elmondani.
–2. §. Ha megtagadja a válaszadást, a bírónak kell felmérnie, hogy ez mit jelent a tények bizonyítása szempontjából.

1532. kán. -- A közérdeket érintô esetekben a bíró eskesse meg elôre a feleket az igazmondásra, vagy legalább utólag a mondottak igazságára, hacsak súlyos okból ennek ellenkezôje nem ajánlatos; egyéb esetekben saját belátása szerint megesketheti ôket.

1533. kán. -- A felek, az ügyész és a kötelékvédô benyújthatnak a bírónak kérdôpontokat, hogy azokról a felet megkérdezze.

1534. kán. -- A felek kihallgatására, megfelelô módon, azokat a szabályokat kell alkalmazni, amelyeket az 1548. kán. 2. § 1. sz., az 1552. és az 1558--1565. kán. ír elô a tanúk kihallgatására.

1535. kán. -- A perbeli beismerés az illetékes bíró elôtti írásbeli vagy szóbeli állítás, melyet valamelyik fél az illetô per tárgyalásával kapcsolatban akár önként, akár a bíró kérdésére önmaga ellen tett.

1536. kán. -- 1. §. Az egyik fél perbeli beismerése, ha magánügyrôl van szó, és nem érinti a közérdeket, a többi feleket mentesíti a bizonyítás terhétôl.
–2. §. A közérdeket érintô ügyekben pedig a perbeli beismerés és a felek olyan kijelentései, melyek nem számítanak beismerésnek, a bíró által mérlegelendô bizonyító erôvel

rendelkeznek az ügy többi körülményeivel együtt, de teljes bizonyító erôt nem tulajdoníthat nekik, hacsak más elemek nem járulnak hozzájuk, melyek tökéletesen megerôsítik azokat.

1537. kán. -- A peren kívüli beismerésrôl, melyre a perben hivatkoznak, a bírónak kell az összes körülmények figyelembevételével megállapítania, hogy milyen jelentôsége van.

1538. kán. -- A beismerés vagy a fél bármely más kijelentése nélkülöz minden bizonyító erôt, ha kitűnik, hogy ténybeli tévedés miatt tette, vagy erôszakkal, illetve súlyos megfélemlítéssel csikarták ki azt.

II. FEJEZET
AZ OKIRATI BIZONYÍTÁS

1539. kán. -- Mindenfajta perben megengedett az okirati bizonyítás, mind köz-, mind magánokiratokkal.

I. CIKKELY
Az okiratok természete és hitele

1540. kán. -- 1. §. Az egyházi közokiratot hatósági közeg állítja ki egyházi hivatali hatáskörében, a jogban megállapított alakszerűségek megtartásával.
–2. §. Világi közokiratoknak azokat az iratokat nevezzük, amelyek az egyes helyeken érvényes törvények szerint jogilag ilyennek minôsülnek.
–3. §. A többi okiratok magánokiratok.

1541. kán. -- Ha ellenkezô nyilvánvaló bizonyítékok nem cáfolják, a közokiratok hitelesen tanúsítják mindazt, amit közvetlenül és fôként állítanak.

1542. kán. -- A fél által elismert vagy a bíró által elfogadott magánokirat szerzôjével, aláírójával vagy azokkal szemben, akikre az ügy tôlük maradt, olyan bizonyító erôvel rendelkezik, mint a peren kívüli beismerés; másokkal szemben olyan bizonyító erôvel rendelkezik, mint a feleknek azok a kijelentései, amelyek nem beismerések, az 1536. kán. 2. §-a szerint.

1543. kán. -- Ha kitűnik, hogy az okiratban radírozások, javítások, közbeszúrások vagy más hibák vannak, a bírónak kell megállapítania, hogy érnek-e valamit és mennyit érnek az ilyen okiratok.

2. CIKKELY
Az okiratok felmutatása

1544. kán. -- A perben az okiratoknak csak akkor van bizonyító erejük, ha eredetiben vagy hiteles másolatban bemutatták és a bíróság irodájában letétbe helyezték ôket, hogy a bíró és a másik fél tanulmányozhassa.

1545. kán. -- A bíró elrendelheti a két fél számára közös okiratnak az eljárás során való bemutatását.

1546. kán. -- 1. §. Senki sem köteles olyan -- akár közös -- okiratokat bemutatni, amelyeket nem lehet közölni az 1548. kán. 2. § 2. sz. szerinti károsodás veszélye nélkül, vagy a kötelezô titoktartás megsértésének veszélye nélkül.
–2. §. Mégis, ha az okiratnak legalább részletei leírhatók és az említett kellemetlenségek nélkül másolatban bemutathatók, a bíró elrendelheti beterjesztésüket.

III. FEJEZET

A TANÚK ÉS A TANÚVALLOMÁSOK

1547. kán. -- A tanúkkal való bizonyítás minden ügyben megengedett a bíró vezetésével.

1548. kán. -- 1. §. A tanúk kötelesek elmondani az igazságot a törvényesen kérdezô bírónak.
–2. §. Az 1550. kán. 2. § 2. sz. elôírásának tiszteletben tartásával a válaszadási kötelezettségtôl mentesülnek:
–1. a klerikusok azokkal a dolgokkal kapcsolatban, melyekrôl szent szolgálatukra való tekintettel szereztek tudomást; a köztisztviselôk, az orvosok, a szülésznôk, az ügyvédek, a jegyzôk és mások, akik -- akár csak egy általuk adott tanács alapján is -- hivatali titoktartásra kötelezettek, azokkal a dolgokkal kapcsolatban, melyekre ez a titoktartás vonatkozik;
–2. akik attól tartanak, hogy tanúvallomásuk miatt ôket magukat, házastársukat, közeli vérrokonaikat vagy sógoraikat becsületbeli károsodás, veszélyes zaklatás vagy más súlyos hátrány éri.

1. CIKKELY
Kik lehetnek tanúk

1549. kán. -- Mindenki lehet tanú, ha a jog teljesen vagy részlegesen kifejezetten el nem tiltja.

1550. kán. -- 1. §. Ne engedjék tanúvallomást tenni a tizennégy éven aluli kiskorúakat és a gyengeelméjűeket; mégis meg lehet hallgatni ôket a bíró határozata alapján, mely ezt hasznosnak nyilvánítja.
–2. §. Képteleneknek tekintendôk:
–1. a peres felek és azok, aki a felek nevében vesznek részt a perben, a bíró és segédei, az ügyvéd és azok az egyéb személyek, akik az adott ügyben a feleknek segédkeznek vagy segédkeztek;
–2. a papok minden olyan dolog vonatkozásában, amit szentségi gyónásból tudnak, még akkor is, ha a gyónó kérte ôket, hogy fedjék fel ezeket; sôt a gyónás alkalmával bárkitôl és bármi módon hallottakat sem lehet elfogadni az igazság mégoly csekély bizonyítékának sem.

2. CIKKELY
A tanúk megnevezése és kizárása

1551. kán. -- Az a fél, aki a tanút megnevezte, lemondhat annak kihallgatásáról. De a másik fél kérheti, hogy a tanút mégis hallgassák ki.

1552. kán. -- 1. §. Mikor tanúkkal való bizonyítást kérnek, meg kell adni a bíróságnak a nevüket és a lakóhelyüket.
–2. §. A bíró által kijelölt határidôn belül be kell terjeszteni azokat a pontokat, amelyekrôl a tanúkat megkérdeztetni kívánják; ennek elmaradása a kérelemrôl való lemondásnak minôsül.

1553. kán. -- Ha túl sok a tanú, a bíró feladata ezek számának korlátozása.

1554. kán. -- Mielôtt a tanúkat kihallgatnák, nevüket közölni kell a felekkel; ha ez a bíró megítélése szerint nem történhet meg súlyos nehézség nélkül, akkor legalább a tanúvallomások közzététele elôtt kerüljön rá sor.

1555. kán. -- Az 1550. kán. elôírásának fenntartásával, a fél kérheti a tanú kizárását, ha a tanú kihallgatása elôtt a kizárás megfelelô oka bebizonyosodik.

1556. kán. -- A tanú megidézése a tanúval szabályosan közölt bírói határozattal történik.

1557. kán. -- A szabályosan megidézett tanú jelenjék meg vagy közölje a bíróval távollétének okát.

3. CIKKELY

A tanúk kihallgatása

1558. kán. -- 1. §. A tanúkat a bíróság helyiségében kell kihallgatni, hacsak a bíró mást nem tart helyesnek.
–2. §. A bíborosokat, pátriárkákat, püspököket és azokat, akik államuk joga szerint hasonló kedvezményt élveznek, az általuk választott helyen hallgassák ki.
–3. §. A bíró döntse el, hogy hol hallgassák ki azokat, akiknek távolság, betegség vagy más akadály miatt lehetetlen vagy nehéz megjelenni a bíróság székhelyén, fenntartva az 1418. kán. és az 1469. kán. 2. §-a elôírásait.

1559. kán. -- A tanúk kihallgatásán a felek nem lehetnek jelen, kivéve ha a bíró úgy ítéli meg, hogy beengedhetôk, fôként amikor a dolog magánérdeket érint. Jelen lehetnek azonban a felek ügyvédei vagy képviselôi, hacsak a bíró a személyi és tárgyi körülmények miatt úgy nem ítéli, hogy titkosan kell eljárni.

1560. kán. -- 1. §. A tanúkat egyenként és külön-külön kell kihallgatni.
–2. §. Ha a tanúk egymásnak vagy a félnek súlyos dologban ellentmondanak, a bíró a különbözô nézeten lévôket összehívhatja, azaz szembesítheti ôket egymással, elhárítva lehetôség szerint a veszekedést és a botrányt.

1561. kán. -- A tanú kihallgatását a bíró, annak megbízottja vagy az ügyhallgató végezze. A jegyzô segédkezzék neki. Ezért, ha a kihallgatáson jelenlévô feleknek, ügyésznek, kötelékvédônek vagy ügyvédeknek más kérdéseik is vannak a tanúhoz, azokat ne a tanúnak, hanem a bírónak, illetve helyettesének adják elô, hogy az tegye fel ôket, hacsak a részleges törvény másként nem rendelkezik.

1562. kán. -- 1. §. A bíró hívja fel a tanú figyelmét arra a súlyos kötelezettségére, hogy a teljes és tiszta igazságot vallja.
–2. §. A bíró vegye ki a tanútól az 1532. kán. szerinti esküt; ha a tanú ennek letételét megtagadja, eskü nélkül hallgassák ki.

1563. kán. -- A bíró elôször is gyôzôdjék meg a tanú személyazonosságáról; vizsgálja meg, milyen viszonyban van a peres felekkel, és mikor felteszi neki az ügyre vonatkozó részleges kérdéseket, tudakolja ki ismereteinek forrását és azt is, hogy pontosan mikor jutott tudomására az, amit állít.

1564. kán. -- A kérdések legyenek rövidek, a kihallgatandó értelmi szintjének megfelelôek, ne foglaljanak magukban egyre több kérdést, ne legyenek fogósak, ravaszak, ne sugalmazzák a választ, álljanak távol mindenféle sértéstôl, és vonatkozzanak az illetô ügyre.

1565. kán. -- 1. §. A kérdéseket nem szabad elôre közölni a tanúkkal.
–2. §. Mégis, ha az, amirôl tanúskodni kell, olyan távoli, hogy nem lehet biztosan állítani elôzetes átgondolás nélkül, a bíró elôre tájékoztathatja a tanút egyes pontokról, ha szerinte ez veszélytelenül megtehetô.

1566. kán. -- A tanúk szóban adják elô vallomásukat, ne pedig írásból olvassák fel, kivéve ha számításokról és számadásokról van szó; ebben az esetben használhatják a magukkal hozott feljegyzéseket.

1567. kán. -- 1. §. A választ a jegyzônek rögtön írásba kell foglalnia, mégpedig magának a tanúvallomásnak a szavaival, legalábbis ami a per tárgyát közvetlenül érintô dolgokat illeti.
–2. §. Megengedhetô magnetofon használata is, ha aztán a válaszokat írásba foglalják és -- hacsak lehet -- aláíratják a vallomást tevôvel.

1568. kán. -- A jegyzô az iratokban tegyen említést az eskü letételérôl, elengedéséröl vagy megtagadásáról, a felek és mások jelenlétérôl, a hivatalból pótlólag felvett kérdésekrôl és általában minden emlékezetre méltó dologról, ami a tanúk kihallgatása során esetleg történt.

1569. kán. -- 1. §. A kihallgatás végén a tanú számára fel kell olvasni, amit a jegyzô a vallomásából írásba foglalt, vagy vissza kell vele hallgattatni, amit vallomásából magnetofonra felvettek, s lehetôvé kell tenni a tanú számára, hogy ahhoz hozzátegyen, elvegyen belôle, javítson vagy változtasson rajta.
–2. §. Ezután az iratot a tanúnak, a bírónak és a jegyzônek alá kell mrnia.

1570. kán. -- A tanúkat, noha már kihallgatták ôket, az iratok vagy a tanúvallomások közzététele elôtt, a fél kérésére vagy hivatalból új kihallgatásra lehet hívni, ha a bíró szükségesnek vagy hasznosnak látja, de csak akkor, ha összejátszás vagy megvesztegetés veszélye nem forog fenn.

1571. kán. -- A tanúknak a bíró méltányos becslése szerint meg kell téríteni mind a tanúskodás miatt felmerült költségeiket, mind pedig azt a hasznot, amitôl ezért estek el.

4. CIKKELY

A tanúvallomások hitele

1572. kán. -- A tanúvallomások értékelésekor a bíró, szükség esetén írásbeli igazolás megkövetelése után, vegye figyelembe:
–1. a személy állapotát és tisztességét;
–2. hogy saját tudomása, különösen látása és hallása alapján tanúskodik-e, vagy saját véleménye, a híresztelés vagy másoktól hallottak alapján;
–3. hogy a tanú állhatatos-e, és vallomása szilárdan összefüggô-e, vagy változó, bizonytalan és ingadozó;
–4. hogy vannak-e tanúvallomásával megegyezô más tanúk vagy azt megerôsítô egyéb bizonyítékelemek.

1573. kán. -- Egyetlen tanú vallomása nem lehet teljes bizonyíték, kivéve ha minôsített tanúról van szó, aki hivatali ténykedéséröl tesz vallomást, vagy ha a dologi és személyi körülmények mást javallanak.

IV. FEJEZET

A SZAKÉRTÔK

1574. kán. -- Szakértôk közreműködésével kell élni, valahányszor a jog vagy a bíró kihallgatásukat és szakmai vagy tudományos szabályokon alapuló véleményüket kívánja meg valamely tény bizonyítására vagy egy dolog igazi természetének megismerésére.

1575. kán. -- A bíró joga, hogy a felek meghallgatásával vagy javaslatára kinevezze a szakértôket, vagy adott esetben elfogadja más szakértôk már elkészített jelentését.

1576. kán. -- A szakértôket ugyanolyan okok miatt zárják ki vagy utasíthatják el, mint a tanúkat.

1577. kán. -- 1. §. A bíró, figyelembe véve mindazt, amit a pereskedôk esetleg felhoznak, határozatával állapítsa meg azokat az egyes pontokat, amelyekre a szakértô munkájának irányulnia kell.
–2. §. A szakértônek át kell adni az ügy iratait és azokat az egyéb okiratokat és segédeszközöket, amelyekre szüksége lehet feladatának megfelelô és hűséges ellátásához.
–3. §. A bíró, magának a szakértônek a meghallgatása után, határozza meg azt az idôt, amelyen belül a vizsgálatot el kell végezni, és a jelentést be kell terjeszteni.

1578. kán. -- 1. §. A szakértôk külön-külön készítsenek jelentést, kivéve ha a bíró úgy rendeli, hogy egyetlen jelentés készüljön, melyet az egyes szakértôk aláírnak; ebben az esetben az esetleges eltérô véleményeket gondosan fel kell jegyezni.
–2. §. A szakértôknek világosan jelezniük kell, hogy milyen okiratokból vagy milyen más alkalmas módon gyôzôdtek meg a személyek, dolgok vagy helyek azonosságáról, valamint hogy milyen úton és módon jártak el a rájuk bízott feladat teljesítésében, és hogy következtetéseik fôként milyen érvekre támaszkodnak.
–3. §. A bíró felszólíthatja a szakértôt, hogy további magyarázatokat terjesszen be, ha ezek szükségesnek látszanak.

1579. kán. -- 1. §. A bírónak nem csupán a szakértôk -- akár egyezô -- véleményét, hanem az ügy egyéb körülményeit is gondos megfontolás tárgyává kell tennie.
–2. §. Mikor döntését megindokolja, ki kell fejtenie, milyen érvek alapján fogadta el vagy vetette el a szakértôk véleményét.

1580. kán. -- A szakértôknek meg kell fizetni költségeiket és a tiszteletdíjat, amit a bíró jogosan és méltányosság szerint a részleges jog megtartásával állapítson meg.

1581. kán. -- 1. §. A felek megjelölhetnek magánszakértôket, akiknek bírói jóváhagyásra van szükségük.
–2. §. Ezek, ha a bíró megengedi, szükség esetén betekinthetnek az ügy irataiban, jelen lehetnek a szakértôi vizsgálat végrehajtásakor, és jelentésüket mindig benyújthatják.

V. FEJEZET
A BÍRÓI KISZÁLLÁS ÉS A BÍRÓI SZEMLE

1582. kán. -- Ha az ügy eldöntéséhez a bíró hasznosnak tartja, hogy valamely helyre kiszálljon, vagy valamely dolgot megszemléljen, határozatban írja ezt elô, s ebben nagyjából jelezze azt is, a felek meghallgatása után, hogy mik a tennivalók a kiszállás során.

1583. kán. -- Az elvégzett szemlérôl okmányt kell készíteni.

VI. FEJEZET
A VÉLELMEK

1584. kán. -- A vélelem a bizonytalan dolog valószínű feltételezése; ez lehet törvényes vélelem, melyet maga a törvény állapít meg, vagy emberi vélelem, amit a bíró állít fel.

1585. kán. -- Akinek a javára törvényes vélelem szól, az mentesül a bizonyítás kötelezettsége alól, mely így a másik felet terheli.

1586. kán. -- A jogban meg nem állapított vélelmeket a bíró csakis olyan biztos és meghatározott tény alapján állítson fel, mely a vitás dologgal közvetlen összefüggésben van.
==========
A mellékes ügyek

V. CÍM
A mellékes ügyek

1587. kán. -- Mellékes ügy keletkezik, mikor a per idézéssel történt megkezdése után olyan kérdést terjesztenek elô, amely bár a pert bevezetô keresetlevélben nem szerepel kifejezetten, mégis annyira az ügyhöz tartozik, hogy többnyire a fôkérdés elôtt kell megoldani.

1588. kán. -- A mellékes ügyet írásban vagy szóban terjesztik elô annak a kapcsolatnak megjelölésével, amely közte és a fôügy között fennáll, az elôtt a bíró elôtt, aki a fôügy eldöntésére illetékes.

1589. kán. -- 1. §. A bíró a kérdés átvétele és a felek meghallgatása után haladéktalanul döntse el, hogy a felvetett mellékes kérdés megalapozottnak tűnik-e, és kapcsolatos-e a fôkérdéssel, vagy eleve mellôzendô; ha elfogadja, azt is el kell döntenie, hogy súlyosságánál fogva közbeszóló ítélettel kell-e megoldani vagy határozatilag.
–2. §. Ha pedig úgy ítéli, hogy a mellékes kérdést nem szükséges a perdöntô ítélet elôtt megoldani, rendelje el, hogy a fôügy eldöntésekor vegyék tekintetbe.

1590. kán. -- 1. §. Ha a mellékes kérdést ítéletileg kell megoldani, a szóbeli egyházi peres eljárás szabályait kell követni, hacsak az ügy súlyosságára való tekintettel a bíró másként nem látja jónak.
–2. §. Ha pedig határozatilag kell megoldani, a bíróság a dolgot az ügyhallgatóra vagy az elnökre bízhatja.

1591. kán. -- A fôügy lezárása elôtt a bíró vagy a bíróság határozatot vagy a közbeszóló ítéletet megfelelô okból visszavonhatja vagy módosíthatja, akár a fél kérésére, akár hivatalból, a felek meghallgatása után.

I. FEJEZET
A FELEK TÁVOLMARADÁSA

1592. kán. -- 1. §. Ha a megidézett alperes nem jelenik meg, és megfelelô mentséget sem hoz fel távolmaradásának igazolására, vagy nem válaszol az 1507. kán. 1. §-ának elôírása szerint, a bíró nyilvánítsa ôt a pertôl távolmaradottnak, és rendelje el, hogy az ügy a szabályok megtartásával folytatódjék egészen a perdöntô ítéletig és annak végrehajtásáig.
–2. §. Mielôtt az 1. §-ban említett határozatot meghozzák, meg kell gyôzôdni -- szükség esetén még újabb idézés útján is -- arról, hogy a szabályszerűen végzett idézés hasznos idôben megérkezett-e az alpereshez.

1593. kán. -- 1. §. Ha azután az alperes a bíróságon az ügy lezárása elôtt megjelenik, vagy válaszol, véleményeket és bizonyítékokat terjeszthet be, tiszteletben tartva az 1600. kán.

elôírását; ügyeljen azonban a bíró, nehogy a pert szántszándékkal hosszasan és szükségtelenül késleltessék.
–2. §. Ha nem jelenik is meg, vagy nem válaszol is az ügy lezárásáig, az ítéletet megtámadhatja; ha pedig igazolja, hogy törvényes akadály tartotta vissza, melyet hibáján kívül korábban bizonyítani nem tudott, semmisségi panasszal élhet.

1594. kán. -- Ha a perfelvételre kitűzött napon és órában a felperes nem jelenik meg és alkalmas mentséget sem hoz fel:
–1. a bíró idézze meg ismét;
–2. ha a felperes az új idézésre sem jelenik meg, az a vélelem keletkezik, hogy elállt a pertôl az 1524--1525. kán. szerint;
–3. ha később részt akar venni a perben, az 1593. kán.-t kell megtartani.

1595. kán. -- 1. §. A pertôl távolmaradó fél, akár felperes, akár alperes, ha nem bizonyított megfelelô akadályt, köteles megtéríteni a távolléte miatt felmerült perbeli költségeket, és szükség esetén kártalanítani is a másik felet.
–2. §. Ha mind a felperes, mind az alperes távol maradt a pertôl, egyetemlegesen kötelesek a perköltségek megtérítésére.

II. FEJEZET
HARMADIK SZEMÉLY KÖZBELÉPÉSE AZ ÜGYBEN

1596. kán. -- 1. §. Annak, akinek érdekében áll, megengedhetô a közbelépés a perben, a per bármely fokán, akár peres félként, saját jogának védelmére, akár járulékosan, valamelyik peres fél támogatására.
–2. §. De hogy erre engedélyt kapjon, a per bezárása elôtt kérvényt kell benyújtania a bírónak, s ebben röviden ki kell mutatnia közbelépési jogát.
–3. §. Aki közbelép az ügyben, azt a pernek abban a szakaszában kell beengedni, amelyben az éppen van, rövid és záros határidôt adva neki bizonyítékainak beterjesztésére, ha az ügy a bizonyítás szakaszához jutott.

1597. kán. -- Azt a harmadik személyt, akinek közbelépése szükségesnek tűnik, a bírónak a felek meghallgatásával perbe kell hívnia.
==========
A periratok közzététele, a per bezárása és a tárgyalás

VI. CÍM
A periratok közzététele, a per bezárása és a tárgyalás

1598. kán. -- 1. §. A bizonyítékok megszerzése után a bírónak határozatban kell megengednie a feleknek és ügyvédeiknek, semmisség terhe alatt, hogy a számukra még ismeretlen iratokat a bíróság irodájában megtekintsék; sôt az ezt kérô ügyvédeknek kiadható az iratok másolata; a közjót érintô ügyekben a bíró igen súlyos veszélyek elkerülése érdekében elrendelheti, hogy bizonyos iratokat senkinek se mutassanak meg, ügyeljen azonban arra, hogy a védekezés joga mindig sértetlen maradjon.
–2. §. A bizonyítás kiegészítésére a felek más bizonyítékokat terjeszthetnek a bíró elé; ezek megszerzése után, ha a bíró szükségesnek tartja, újra kiadható az 1. §-ban említett határozat.

1599. kán. -- 1. §. A bizonyítékok elôterjesztésével kapcsolatos összes teendôk végeztével a perbezárás következik.
–2. §. Ez a bezárás akkor történik meg, amikor a felek kijelentik, hogy más elôterjeszteni valójuk nincs, vagy amikor a bírótól a bizonyítékok beterjesztésére kijelölt hasznos idô letelik, vagy mikor a bíró kijelenti, hogy az ügyet eléggé ismeri.
–3. §. A perbezárásról, bármilyen módon történik is, a bíró hozzon határozatot.

1600. kán. -- 1. §. A perbezárás után a bíró ugyanazokat vagy más tanúkat hívhat, és korábban nem kért bizonyítékokat írhat elô, de csakis a következô esetekben:
–1. olyan perekben, amelyek csak a felek magánérdekérôl szólnak, ha a felek mind hozzájárulnak;
–2. a többi perekben a felek meghallgatása után, ha súlyos ok indokolja, és a csalás meg a befolyásolás minden veszélye távol áll;
–3. minden perben, ha valószínű, hogy az új bizonyítás megengedésének hiányában, az 1645. kán. 2. § 1--3. sz-ában említett okok miatt igazságtalan ítélet születne.
–2. §. Elrendelheti vagy engedélyezheti azonban a bíró olyan okirat beterjesztését, mely eddig az érdekelt hibáján kívül nem volt beterjeszthetô.
–3. §. Az új bizonyítékokat közzé kell tenni, az 1598. kán. 1. §-ának megtartásával.

1601. kán. -- A perbezárás után a bíró állapítson meg megfelelô idôt a védelemnek vagy az észrevételek beterjesztésére.

1602. kán. -- 1. §. A védelmek és az észrevételek írásban készüljenek, hacsak a bíró a felek beleegyezésével elégségesnek nem ítéli az ülésezô bíróság elôtt folytatott vitát.
–2. §. Ha a védelmek a fôbb okiratokkal együtt kinyomtatásra kerülnek, ehhez a bíró elôzetes engedélye szükséges, ám ha titoktartási kötelezettség áll fenn, ezt meg kell tartani.
–3. §. A védelmek terjedelmét, példányszámát és más hasonló részleteket illetôen a bíróság szabályzatát kell követni.

1603. kán. -- 1. §. A védelem és az észrevételek kölcsönös közlése után mindkét fél nyújthat be választ a bíró által meghatározott rövid idôn belül.
–2. §. Ezzel a joggal a felek csak egyszer élhetnek, kivéve, ha a bíró súlyos okból úgy látja, hogy ezt ismét meg kell engednie; ekkor azonban az egyik félnek adott engedély a másik félnek is szól.
–3. §. Az ügyésznek és a kötelékvédônek joga van a felek válaszára újabb viszontválaszt adni.

1604. kán. -- 1. §. Teljességgel tilosak a feleknek, az ügyvédeknek vagy akár másoknak a bíróhoz intézett olyan tájékoztatásai, melyek az ügy iratain kívül maradnak.
–2. §. Ha az ügy vitája írásban folyt, a bíró elrendelheti, hogy az ülésezô bíróság elôtt mérsékelt szóbeli vitát folytassanak, egyes kérdések megvilágítására.

1605. kán. -- Az 1602. kán. 1. §-ában és az 1604. kán. 2. §-ában említett szóbeli vitán jelen kell lennie a jegyzônek, hogy ha a bíró elrendeli vagy a fél kéri és a bíró megengedi, azonnal írásban rögzítse, amit tárgyaltak és végeztek.

1606. kán. -- Ha a felek a hasznos idôben elmulasztják védelmük elkészítését, vagy a bíró tudására és lelkiismeretére hagyatkoznak, a bíró, ha az iratokból és a bizonyítékokból a dolgot teljesen áttekintette, rögtön ítélete hirdethet, ám ha a perben ügyész vagy kötelékvédô vett részt, az ô észrevételeiket elôbb ki kell kérnie.

==========
A bíró döntései

VII. CÍM
A bíró döntései

1607. kán. -- A peres úton tárgyalt ügyet, ha fôügy, a bíró perdöntô ítélettel zárja le, ha mellékes ügy, akkor pedig közbeszóló ítélettel, fenntartva az 1589. kán. 1. §-ának elôírását.

1608. kán. -- 1. §. Bármely ítélet kimondásához szükséges, hogy a bíró lelkében erkölcsi bizonyosság legyen az ítélettel eldöntendô dolgot illetôen.
–2. §. Ezt a bizonyosságot a bírónak az iratokból és a bizonyítékokból kell merítenie.
–3. §. A bizonyítékokat pedig a bírónak kell értékelnie lelkiismerete szerint, az egyes bizonyítékok bizonyító erejérôl szóló törvénybeli elôírások megtartásával.
–4. §. Az a bíró, aki nem tudta elérni ezt a bizonyosságot, mondja ki ítéletében, hogy nem bizonyosult be a felperes joga, és bocsássa el felmentôleg az alperest, hacsak nem jogkedvezményt élvezô ügyrôl folyt a per, mert ilyen esetben ennek javára kell ítélni.

1609. kán. -- 1. §. Társas bíróságon a testület elnöke határozza meg, hogy mely napon és órában jöjjenek össze a bírók az ítélet meghozására; ha különleges ok mást nem javall, az összejövetel a bíróság hivatali helyiségében legyen.
–2. §. Az összejövetelre kitűzött napon az egyes bírók vigyék magukkal írásban következtetéseiket az ügy érdemi részével kapcsolatban, megjelölve mind a jogot, mind a tényeket illetôen azokat az érveket, amelyek alapján következtetésükre eljutottak; a következtetéseket az ügy irataihoz kell csatolni és titokban kell tartani.
–3. §. Az isteni Név segítségül hívása után adják elô mindegyikük következtetését, mégpedig elôször mindig az elôadó vagy jelentéstevô, aztán pedig rangsor szerinti sorrendben; aztán folytassanak vitát a bíróság elnökének vezetésével, különösen annak leszögezésére, hogy mit határozzanak az ítélet rendelkezô részében.
–4. §. A vita során mindenki eltérhet korábbi következtetésétôl. Az a bíró pedig, aki a többiek döntéséhez nem akar hozzájárulni, megkívánhatja, hogy fellebbezés esetén következtetését a felsôbb bíróságnak elküldjék.
–5. §. Ha a bírók az elsô vitán nem akarnak vagy nem tudnak ítéletet alkotni, a döntés új összejövetelre halasztható, de egy hétnél nem késôbbre, hacsak nem kell az ügy kivizsgálását az 1600. kán. elôírása szerint kiegészíteni.

1610. kán. -- 1. §. Ha a bíró egyes bíró, az ítéletet ô fogalmazza.
–2. §. Társas bíróságon az ítélet megfogalmazása az elôadó vagy jelentéstevô dolga; ennek indokait abból veszi, amit az egyes bírók a vitán felhoztak, hacsak a bírók többsége nem határozta meg, hogy mely indokokat kell elônyben részesítenie; az ítéletet azután alá kell vetni az egyes bírók jóváhagyásának.
–3. §. Az ítéletet a meghozatalától számított egy hónapon belül ki kell adni, hacsak társas bíróságon a bírák súlyos okból hosszabb idôt nem állapítanak meg.

1611. kán. -- Az ítéletnek:
–1. el kell döntenie a bíróság elôtt tárgyalt vitát, megadva az egyes perkérdésekre a megfelelô választ;

–2. meg kell határoznia, mik a feleknek a perbôl fakadó kötelességei, és hogyan kell teljesíteniük ôket;
–3. elô kell adnia azokat az okokat vagy indokokat, mind a jogot, mind a tényeket illetôen, amelyekre az ítélet rendelkezô része támaszkodik;
–4. intézkednie kell a perköltségekrôl.

1612. kán. -- 1. §. Az ítéletnek az isteni Név segítségül hívása után sorra elô kell adnia, hogy ki a bíró vagy a bíróság, ki a felperes, az alperes, a képviselô, nevük és lakóhelyük kellô feltüntetésével, ki az ügyész, a kötelékvédô, ha ilyenek is részt vettek a perben.
–2. §. Azután elô kell adnia röviden a tényállást, a felek következtetéseivel és a perkérdéssel együtt.
–3. §. Ezt kövesse az ítélet rendelkezô része, azoknak az indokoknak az elôrebocsátásával, amelyeken alapul.
–4. §. Záruljon a kimondás helyének és napjának megjelölésével és a bíró, vagy társas bíróság esetén az összes bíró, valamint a jegyzô aláírásával.

1613. kán. -- A perdöntô ítéletrôl a fentiekben kimondott szabályokat kell alkalmazni a közbeszóló ítéletre is.

1614. kán. -- Az ítéletet mielôbb ki kell hirdetni, megtámadási módjainak megjelölésével; a kihirdetés elôtt semmilyen ereje sincs, még akkor sem, ha a rendelkezô részt a bíró engedélyével a felek tudomására hozták.

1615. kán. -- Az ítélet kihirdetése vagy közlése történhet az ítélet másolatának átadásával a feleknek vagy képviselôjüknek, vagy pedig ugyanennek a másolatnak a részükre való elküldésével az 1509. kán. elôírása szerint.

1616. kán. -- 1. §. Ha az ítélet szövegébe téves szám került, vagy tárgyi tévedés csúszott be a rendelkezô rész átírásakor, vagy a tényeknek, illetve a felek kéréseinek elôadásakor, vagy ha elmaradt, amit az 1612. kán. 4. §-a követel meg, akkor az ítéletet maga a bíróság, amely hozta, tartozik kijavítani vagy kiegészíteni, akár a fél kérésére, akár hivatalból, de mindig a felek meghallgatásával és a határozatnak az ítélet aljára való feljegyzésével.
–2. §. Ha a fél ellenkezik, ezt a mellékes kérdést határozattal kell eldönteni.

1617. kán. -- A bírónak azok az egyéb döntései, amelyek nem ítéletek, határozatok; ha ezek nem csupán rendezô jellegűek, érvénytelenek, ha nincs bennük legalább rövid indoklás, vagy utalás más iratban kifejtett indokokra.

1618. kán. -- A közbeszóló ítélet vagy a határozat perdöntô ítélet erejével bír, ha a pert meggátolja, vagy magának a pernek, illetve valamely fokának véget vet legalább az egyik fél vonatkozásában.
==========
Az ítélet megtámadása

VIII. CÍM
Az ítélet megtámadása

I. FEJEZET

SEMMISSÉGI PANASZ AZ ÍTÉLET ELLEN

1619. kán. -- Az 1622. és 1623. kán. fenntartásával maga az ítélet orvosolja a cselekmények olyan pozitív jogban kimondott semmisségét, amelyet -- bár a panaszt beterjesztô fél tudott róla -- nem jelentettek a bírónak az ítélet elôtt, feltéve, hogy magánérdeket érintô ügyrôl van szó.

1620. kán. -- Az ítélet orvosolhatatlan semmisségben szenved, ha:
–1. abszolút illetéktelen bíró hozta;
–2. olyan személy hozta, akinek nincs hatalma ítélkezni azon a bíróságon, ahol az ügyet eldöntötték;
–3. a bíró az ítéletet kényszer vagy súlyos félelem hatása alatt hozta;
–4. a pert az 1501. kán.-ban említett peres kérelem nélkül folytatták le, vagy nem kezdeményezték senki alperes ellen;
–5. olyan felek közt hozták, akiknek legalább az egyike nem rendelkezik perképességgel;
–6. valaki más nevében járt el törvényes megbízás nélkül;
–7. valamelyik féltôl megtagadták a védelem jogát;
–8. a vitát még részben sem döntötte el.

1621. kán. -- Az 1620. kán.-ban említett semmisség miatti panaszt kifogásként mindig elô lehet terjeszteni, keresetként pedig az elôtt a bíró elôtt, aki az ítéletet hozta, az ítélet kihirdetésétôl számított tíz éven belül.

1622. kán. -- Az ítélet csupán orvosolható semmisségben szenved, ha:
–1. az 1425. kán. 1. §-a ellenére nem kellô számú bíró hozta;
–2. nem tartalmazza a döntés okait vagyis indokait;
–3. hiányoznak a jogban elôírt aláírások;
–4. nem tartalmazza kimondása évének hónapjának, napjának és helyének megjelölését;
–5. olyan semmis perbeli cselekményre épül, amelynek semmissége nem orvoslódott az 1619. kán. elôírása szerint;
–6. az 1593. kán. 2. §-a szerint törvényesen távollévô fél ellen hozták.

1623. kán. -- Az 1622. kán.-ban említett esetekben a semmisségi panaszt az ítélet kihirdetésérôl való értesüléstôl számított három hónapon belül lehet beterjeszteni.

1624. kán. -- A semmisségi panaszt ugyanaz a bíró bírálja el, aki az ítéletet hozta; ha pedig a fél attól tart, hogy az a bíró, aki a semmisségi panasszal megtámadott ítéletet hozta, elfogult lesz, és ezért ôt gyanúsnak tartja, követelheti, hogy más bíróval helyettesítsék az 1450. kán. elôírása szerint.

1625. kán. -- A semmisségi panaszt be lehet terjeszteni a fellebbezéssel együtt, a fellebbezés számára megállapított határidôn belül.

1626. kán. -- 1. §. Semmisségi panaszt nem csupán azok a felek terjeszthetnek elô, akik úgy érzik, hogy hátrányt szenvedtek, hanem az ügyész vagy a kötelékvédô is, valahányszor joguk van szerepelni.
–2. §. Maga a bíró hivatalból visszavonhatja vagy kijavíthatja az általa hozott semmis ítéletet az 1623. kán.-ban megállapított határidôn belül, kivéve ha közben semmisségi panasszal egybekötött fellebbezést nyújtottak be, vagy ha a semmisség az 1623. kán.-ban említett határidô leteltével orvoslódott.

1627. kán. -- A semmisségi panaszról szóló ügyeket a szóbeli egyházi peres eljárás szabályai szerint lehet tárgyalni.

II. FEJEZET
A FELLEBBEZÉS

1628. kán. -- Az a fél, aki úgy érzi, hogy valamely ítélet sérelmes a számára, valamint az ügyész és a kötelékvédô azokban a perekben, ahol részvételük elô van írva, jogosult fellebbezni az ítélet ellen a felsôbb bíróhoz az 1629. kán. elôírásának tiszteletben tartásával.

1629. kán. -- Nincs helye fellebbezésnek:
–1. maga a pápa vagy az Apostoli Signatura ítélete ellen;
–2. a semmisségben szenvedô ítélet ellen, kivéve ha a fellebbezés semmisségi panasszal együtt történik az 1625. kán. elôírása szerint;
–3. a jogerôre emelkedett ítélet ellen;
–4. a bíró határozata vagy a közbeszóló ítélet ellen, melynek nincs perdöntô hatása, kivéve ha a fellebbezés a perdöntô ítélet elleni fellebbezéshez kapcsolódik;
–5. az olyan ügyben hozott ítélet vagy határozat ellen, melyrôl a jog elôírja, hogy a lehetô leggyorsabban kell eldönteni.

1630. kán. -- 1. §. A fellebbezést annál a bírónál kell bejelenteni, aki az ítéletet hozta, az ítélet kihirdetésétôl való értesüléstôl számított hasznos tizenöt nap záros határidôn belül.
–2. §. Ha szóban történik a fellebbezés, a jegyzônek írásba kell foglalnia, magának a fellebbezônek a jelenlétében.

1631. kán. -- Ha kérdés merül fel a fellebbezési joggal kapcsolatban, errôl a fellebbviteli bíróságnak kell a lehetô leggyorsabban döntenie, a szóbeli egyházi peres eljárás szabályai szerint.

1632. kán. -- 1. §. Ha a fellebbezésben nem jelölik meg, hogy melyik bírósághoz irányul, akkor azt vélelmezzük, hogy az 1438. és az 1439. kán.-ban említett bírósághoz szól.
–2. §. Ha a másik fél másik fellebbviteli bírósághoz folyamodik, az ügyet az a bíróság tárgyalja, amelyik magasabb fokú, fenntartva az 1415. kán.-t.

1633. kán. -- A fellebbezést a bejelentéstôl számított egy hónapon belül folytatni kell annál a bírónál, akihez irányul, hacsak az a bíró, akitôl fellebbeznek, hosszabb idôt nem engedélyez a félnek annak folytatására.

1634. kán. -- 1. §. A fellebbezés folytatásához szükséges és elégséges, hogy a fél kérje a felsôbb bíró közreműködését a megtámadott ítélet kijavítására, mellékelje ennek az ítéletnek egy példányát, és jelölje meg a fellebbezés okait.
–2. §. Ha a fél a megtámadott ítélet példányát nem tudja megkapni a hasznos idôn belül attól a bíróságtól, amelytôl fellebbez, ezalatt a határidôk nem járnak le, és ezt az akadályoztatást jelentenie kell a fellebbviteli bírónak, aki azt a bírót, akitôl fellebbeztek, parancsban kötelezze, hogy kötelességének mielôbb tegyen eleget.
–3. §. Közben az a bíró, akitôl fellebbeztek, köteles az iratokat az 1474. kán. elôírása szerint a fellebbviteli bírónak elküldeni.

1635. kán. -- Ha a törvényszabta fellebbezési határidôk kihasználatlanul teltek el, akár az elôtt a bíró elôtt, akitôl, akár az elôtt a bíró elôtt, akihez fellebbeznek, ez a fellebbezéstôl való elállásnak számít.

1636. kán. -- 1. §. A fellebbezô elállhat a fellebbezéstôl, s ennek azok a hatásai, melyek az 1525. kán.-ban találhatók.
–2. §. Ha a fellebbezést a kötelékvédô vagy az ügyész jelentette be, az ettôl való elállásra, ha a törvény másként nem rendelkezik, a fellebbviteli bíróság kötelékvédôje vagy ügyésze jogosult.

1637. kán. -- 1. §. A felperes fellebbezése hasznos az alperesnek is és megfordítva.
–2. §. Ha több alperes vagy felperes van, és egyikük támadja, vagy egyikük ellenében támadják az ítéletet, ez mindegyikük részérôl és mindegyikük ellenében történt támadásnak minôsül, ha a kért dolog osztatlan vagy a kötelezettség egyetemleges.
–3. §. Ha az egyik fél fellebbezést jelent be az ítélet valamely pontja ellen, a másik fél, még ha lejárt is a fellebbezés határideje, a fô fellebbezésrôl való értesüléstôl számított tizenöt nap –záros határidôn belül mellékes fellebbezést terjeszthet be más pontok ellen.
–4. §. Ha az ellenkezôje nem világos, a vélelem amellett szól, hogy a fellebbezés az ítélet minden pontja ellen irányul.

1638. kán. -- A fellebbezés felfüggeszti az ítélet végrehajtását.

1639. kán. -- 1. §. Az 1638. kán. elôírásának épségben hagyásával, a fellebbviteli fokon nem vezethetô be új percím, még hasznos halmozásként sem; ezért a perfelvétel tárgyát csak az képezheti, hogy az elôzô ítéletet részben vagy egészben meg kell-e erôsíteni, vagy meg kell-e változtatni.
–2. §. Új bizonyítékot csak az 1600. kán. elôírása szerint megengedettek.

1640. kán. -- A fellebbviteli fokon megfelelô alkalmazással ugyanolyan módon kell eljárni, mint elsô fokon; de hacsak a bizonyítékokat nem kell esetleg kiegészíteni, rögtön az 1513. kán. 1. §-a és az 1639. kán. 1. §-a szerinti perfelvétel után rá kell térni az ügy vitájára és az ítéletre.
==========
A jogerô és az elôbbi állapotba való visszahelyezés

IX. CÍM
A jogerô és az elôbbi állapotba való visszahelyezés

I. FEJEZET
A JOGERÔ

1641. kán. -- Az 1643. kán. elôírásának tiszteletben tartásával, a dolog ítélt:
–1. ha ugyanazok közt a felek közt, ugyanarról a kérdésrôl, ugyanazon jogcím alapján két egybehangzó ítélet született;
–2. ha a hasznos idôn belül nem jelentettek be fellebbezést az ítélet ellen;
–3. ha a fellebbviteli fokon a per elévült vagy elálltak tôle;
–4. ha olyan perdöntô ítéletet hoztak, amely ellen az 1629. kán. értelmében nem lehet fellebbezni.

1642. kán. -- 1. §. Az ítélt dolog jogi szilárdsággal rendelkezik és közvetlenül nem támadható meg, hacsak nem az 1645. kán. 1. §-ának elôírása szerint.
–2. §. Jogot alkot a felek között, és belôle az ítélt dolog keresete és az ítélt dolog kifogása származik, melyet a bíró hivatalból is kinyilváníthat ugyanazon ügy újabb tárgyalásának megakadályozására.

1643. kán. -- Sohasem válnak ítélt dologgá a személyek állapotáról folytatott ügyek, beleértve a házastársak különválásáról szóló ügyeket is.

1644. kán. -- 1. §. Ha személyek állapotáról szóló ügyben két egybehangzó ítélet született, bármikor lehet folyamodni a fellebbviteli bírósághoz, ám ilyenkor a megtámadás bejelentésétôl számított harminc nap záros határidôn belül új, súlyos bizonyítékokat vagy érveket kell felhozni. A fellebbviteli bíróságnak pedig az új bizonyítékok és érvek beterjesztésétôl számított egy hónapon belül határozatban kell rendelkeznie arról, hogy a perújrafelvételt engedélyezi-e vagy sem.
–2. §. A perújrafelvétel kérése a felsôbb bíróságtól nem függeszti fel az ítélet végrehajtását, hacsak a törvény másként nem rendelkezik, vagy a fellebbviteli bíróság az 1650. kán. 3. §-a szerint a felfüggesztést el nem rendeli.

II. FEJEZET
AZ ELÔBBI ÁLLAPOTBA VALÓ VISSZAHELYEZÉS

1645. kán. -- 1. §. A jogerôre emelkedett ítélet ellen, feltéve, hogy igazságtalansága nyilvánvaló, az elôbbi állapotba való visszahelyezésnek van helye.
–2. §. Ilyen nyilvánvaló igazságtalanságnak csak az számít, ha:
–1. az ítélet úgy támaszkodik a késôbb hamisnak bizonyult bizonyítékokra, hogy ezek nélkül a bizonyítékok nélkül az ítélet rendelkezô része nem tartható;
–2. utólag olyan okmányokat fedeznek fel, melyek kétségtelenül bizonyítanak olyan új tényeket, melyek ellenkezô döntést követelnek;
–3. az ítéletet az egyik fél csalárdsága folytán mondták ki a másik fél kárára;
–4. nyilvánvalóan áthágták egy nem pusztán eljárási törvény elôírását;
–5. az ítélet ellenkezik egy jogerôre emelkedett korábbi döntéssel.

1646. kán. -- 1. §. Az 1645. kán. 2. § 1--3. sz-ában említett indokok alapján az elôbbi állapotba való visszahelyezést attól a bírótól kell kérni, aki az ítéletet hozta, az indokok megismerésének napjától számított három hónapon belül.
–2. §. Az 1645. kán. 2. § 4. és 5. sz-ában említett indokok alapján az elôbbi állapotba való visszahelyezést a fellebbviteli bíróságtól kell kérni az ítélet kihirdetéséröl való értesüléstôl számított három hónapon belül; ha pedig az 1645. kán. 2. § 5. sz-ában említett esetben a korábbi döntésrôl az illetô késôbb értesül, a határidô ettôl az értesüléstôl számítandó.
–3. §. Az itt említett határidôk nem telnek, amíg a sértett személy kiskorú.

1647. kán. -- 1. §. Az elôbbi állapotba való visszahelyezés iránti kérelem az ítélet még el nem kezdett végrehajtását felfüggeszti.
–2. §. De ha a valószínű jelek alapján fennáll a gyanú, hogy a kérelmet a végrehajtás késleltetése végett nyújtották be, a bíró elrendelheti az ítélet végrehajtását, kellô biztosítékot nyújtva a visszahelyezést kérelmezônek, hogy kártalanítják, ha az elôbbi állapotba való visszahelyezés megtörténik.

1648. kán. -- Az elôbbi állapotba való visszahelyezés megadása után a bírónak ítéletet kell mondania az ügy érdemi részérôl.
==========
A perköltségek és az ingyenes jogvédelem

X. CÍM
A perköltségek és az ingyenes jogvédelem

1649. kán. -- 1. §. Az a püspök, akinek vezetése alatt áll a bíróság, állapítson meg szabályokat:
–1. a feleknek a perköltségek kifizetésében vagy megtérítésében való marasztalásáról;
–2. a képviselôk, ügyvédek, szakértôk és tolmácsok tiszteletdíjáról és a tanúk kártalanításáról;
–3. az ingyenes jogvédelem vagy a csökkentett perköltségek engedélyezésérôl;
–4. arról a kártérítésrôl, amellyel az tartozik, aki nemcsak elveszítette a pert, hanem vakmerôen is pereskedett;
–5. a perköltségekre vagy a kártérítésre letétbe helyezett pénz vagy óvadék adásáról.
–2. §. A perköltségekrôl, tiszteletdíjakról és kártérítésrôl szóló döntés ellen külön fellebbezésnek nincs helye, de a fél tizenöt napon belül visszafolyamodhat ugyanahhoz a bíróhoz, aki a díjszabást módosíthatja.
==========
Az ítélet végrehajtása

XI. CÍM
Az ítélet végrehajtása

1650. kán. -- 1. §. Azt az ítéletet, mely jogerôre emelkedett, végre lehet hajtani, az 1647. kán. elôírásának fenntartásával.
–2. §. Az a bíró, aki az ítéletet hozta, és -- ha fellebbezést jelentettek be -- a fellebbviteli bíró is elrendelheti hivatalból vagy a fél kérésére a még jogerôre nem emelkedett ítélet elôzetes végrehajtását, szükség esetén megfelelô biztosítékok nyújtása mellett, ha a szükséges fenntartásra rendelet ellátásról vagy szolgáltatásokról van szó, vagy más megfelelô ok sürgeti.
–3. §. Ha azonban a 2. §-ban említett ítéletet megtámadják, és az a bíró, akinek a megtámadásról ítélkeznie kell, úgy látja, hogy a támadás valószínűleg megalapozott és a végrehajtásból helyrehozhatatlan kár származhat, felfüggesztheti vagy óvadékhoz kötheti a végrehajtást.

1651. kán. -- Végrehajtásnak addig nem lehet helye, míg a bíró ki nem adja a végrehajtási határozatot, mely kimondja, hogy az ítéletet végre kell hajtani; ezt a határozatot az ügyek különféle természetének megfelelôen vagy magának az ítéletnek a szövegébe kell belefoglalni, vagy külön kell kiadni.

1652. kán. -- Ha az ítélet végrehajtása elôzetes számadást követel, mellékes kérdés keletkezik, amelyet ugyanannak a bírónak kell eldöntenie, aki a végrehajtandó ítéletet hozta.

1653. kán. -- 1. §. Ha a részleges törvény másként nem rendelkezik, az ítéletet annak a püspöknek kell személyesen vagy más által végrehajtania, akinek az egyházmegyéjében az elsô fokú ítéletet hozták.
–2. §. Ha ezt megtagadja vagy elmulasztja, az érdekelt fél kérésére vagy hivatalból is arra a hatóságra tartozik a végrehajtás, amelyiknek az 1439. kán. 3. §-a szerint a fellebbviteli bíróság alá van rendelve.
–3. §. Szerzetesek között az ítélet végrehajtása arra az elöljáróra tartozik, aki a végrehajtandó ítéletet hozta, vagy a bírót megbízta.

1654. kán. -- 1. §. A végrehajtónak, hacsak magának az ítéletnek a szövege valamit az ô megítélésére nem bíz, magát az ítéletet kell a szavak nyilvánvaló jelentése szerint végrehajtania.
–2. §. Dönthet a végrehajtás módját és hatályát illetô kifogásokról, de nem az ügy érdemi részérôl; ha pedig máshonnan meggyôzôdött arról, hogy az ítélet semmis vagy nyilvánvalóan igazságtalan az 1620., 1622., 1645. kán. szerint, tartózkodjék a végrehajtástól, az ügyet pedig a felek értesítése után utalja vissza ahhoz a bírósághoz, amely az ítéletet hozta.

1655. kán. -- 1. §. Dologi keresetek esetén, ha valamely dolgot a felperesnek ítélnek, ezt azonnal át kell adni neki, mihelyt a dolog ítéltté válik.
–2. §. Személyi keresetek esetén pedig, amikor az alperest egy ingóság átadására, pénz kifizetésére vagy valami másnak az átadására vagy megtételére ítélték, a bíró magának az ítéletnek a szövegébe, vagy a végrehajtó a saját belátása és megfontolása szerint állapítsa meg a kötelezettség teljesítésének határidejét, de ez nem lehet rövidebb tizenöt napnál, sem hosszabb hat hónapnál.
==========
A szóbeli egyházi peres eljárás

II. SZAKASZ
A SZÓBELI EGYHÁZI PERES ELJÁRÁS

1656. kán. -- 1. §. A jelen szakaszban leírt szóbeli egyházi peres eljárással tárgyalhatók mindazok az ügyek, amelyeknek ilyen intézését a jog nem zárja ki, kivéve ha a fél rendes egyházi peres eljárást kér.
–2. §. Ha jogban meg nem engedett esetekben szóbeli eljárást alkalmaznak, a perbeli cselekmények semmisek.

1657. kán. -- A szóbeli egyházi peres eljárás elsô fokon egyetlen bíró elôtt folyik, az 1424. kán. elôírása szerint.

1658. kán. -- 1. §. A pert bevezetô keresetlevélnek az 1504. kán.-ban felsoroltakon kívül:
–1. röviden, teljesen és világosan elô kell adnia azokat a tényeket, amelyekre a felperes kérése támaszkodik;
–2. azokat a bizonyítékokat, amelyekkel a felperes a tényeket igazolni akarja, de amelyeket nem tud egyszersmind felhozni, úgy kell megjelölnie, hogy a bíró rögtön megszerezhesse ôket.
–2. §. A keresetlevélhez legalább hiteles másolatban csatolni kell azokat az okiratokat, amelyekre a kérelem támaszkodik.

1659. kán. -- 1. §. Ha az 1446. kán. 2. §-a szerinti békítési kísérlet eredménytelen volt, a bíró, ha a keresetlevelet valamelyest megalapozottnak találja, három napon belül rendelje el a keresetlevél aljára rávezetett határozattal a kérés másolatának közlését az alperessel, akit egyben felhatalmaz, hogy tizenöt napon belül írásbeli választ küldjön a bíróság hivatalába.
–2. §. Ez a közlés a perbeidézésnek az 1512. kán.-ban foglalt hatásaival bír.

1660. kán. -- Ha az alperes kifogásai megkívánják, a bíró tűzzön ki határidôt a felperesnek a válaszadásra, hogy így a kettejük által felhozott elemekbôl világos legyen elôtte a vita tárgya.

1661. kán. -- 1. §. Az 1659. és 1660. kán.-ban említett határidôk elteltével a bíró, áttekintve az iratokat, határozza meg a perkérdést; azután a harminc napon belül tartandó tárgyalásra idézzen meg mindenkit, akinek ott kell lennie, s közölje a felekkel a perkérdést is.
–2. §. Az idézésben értesítsék a feleket, hogy legalább három nappal a tárgyalás elôtt rövid iratot terjeszthetnek a bíróság elé állításaik bizonyítására.

1662. kán. -- A tárgyaláson elôször az 1459--1464. kán.-ban említett kérdésekrôl kell tárgyalni.

1663. kán. -- 1. §. A bizonyítékokat a tárgyaláson gyűjtik, fenntartva az 1418. kán. elôírását.
–2. §. A fél és ügyvédje jelen lehet a többi felek, a tanúk és a szakértôk kihallgatásán.

1664. kán. -- A felek, a tanúk, a szakértôk válaszait, az ügyvédek kéréseit és kifogásait a jegyzônek írásba kell foglalnia, de röviden és csak annyiban, amennyiben a vitás dolog lényegéhez tartoznak; ezt a vallomástevôknek alá kell írniuk.

1665. kán. -- Olyan bizonyítékokat, melyeket a kérelemben vagy a válaszban nem hoztak fel vagy nem kértek, a bíró csak az 1452. kán. szerint engedélyezhet; mikor pedig akár csak egy tanút is kihallgattak, a bíró csupán az 1600. kán. szerint rendelhet új bizonyítékokat.

1666. kán. -- Ha a tárgyaláson nem lehetett minden bizonyítékot összegyűjteni, másik tárgyalást kell kitűzni.

1667. kán. -- A bizonyítékok összegyűjtése után, ugyanazon a tárgyaláson kerül sor a szóbeli vitára.

1668. kán. -- 1. §. Hacsak a vitából nem tűnik ki, hogy valamit pótolni kell az ügy kivizsgálásában, vagy az ítélet szabályos meghozatalának nincs más akadálya, a bíró rögtön a tárgyalás végeztével félrevonulva döntse el az ügyet; az ítélet rendelkezô részét pedig azonnal olvassák fel a jelenlévô felek elôtt.
–2. §. A bíróság azonban az ügy nehézsége vagy más megfelelô ok miatt az ötödik hasznos napig elhalaszthatja a döntést.
–3. §. Az ítélet teljes szövegét az indokok megjelölésével mielôbb, rendesen tizenöt napon belül közöljék a felekkel.

1669. kán. -- Ha a fellebbviteli bíróság rájön, hogy a per alacsonyabb fokán szóbeli egyházi peres eljárást alkalmaztak olyan esetekben, amikor a jog ezt kizárja, nyilvánítsa ki az ítélet semmisségét, és küldje vissza az ügyet ahhoz a bírósághoz, amely az ítéletet hozta.

1670. kán. -- Egyebekben az eljárás módjával kapcsolatban meg kell tartani a kánonoknak a rendes egyházi peres eljárásra vonatkozó elôírásait. A bíróság pedig indoklással ellátott

határozatával eltérhet azoktól az eljárási szabályoktól, melyek nem érintik az érvényességet, hogy az igazságosság tiszteletben tartásával a gyorsaságot elômozdítsa.
==========
A házassági eljárások

III. RÉSZ
EGYES KÜLÖNLEGES ELJÁRÁSOK

I. CÍM
A házassági eljárások

I. FEJEZET
A HÁZASSÁG SEMMISSÉGÉNEK KINYILVÁNÍTÁSÁÉRT FOLYÓ PEREK

1. CIKKELY
Az illetékes bíróság

1671. kán. -- A megkereszteltek házassági ügyei saját jogon az egyházi bíróhoz tartoznak.

1672. kán. -- A házasság tisztán polgári hatásairól szóló ügyek a világi hatósághoz tartoznak, hacsak a részleges jog elô nem írja, hogy ezeket az ügyeket, mikor mellékesen és járulékosan tárgyalják ôket, az egyházi bíró vizsgálhatja és döntheti el.

1673. kán. -- Az Apostoli Szentszéknek nem fenntartott házassági semmisségi ügyekben illetékes:
–1. a házasságkötés helyének bírósága;
–2. az alperes lakóhelyének vagy pótlakóhelyének bírósága;
–3. a felperes lakóhelyének bírósága, ha mindkét fél ugyanannak a püspöki konferenciának a területén lakik, és az alperes lakóhelyének bírósági helynöke az alperes meghallgatása után beleegyezését adja;
–4. annak a helynek a bírósága, ahol a bizonyítékok többségét ténylegesen össze kell gyűjteni, feltéve, hogy az alperes lakóhelyének bírósági helynöke hozzájárulását adja; ez a helynök elôbb kérdezze meg az alperest, hogy nincs-e kifogása ellene.

2. CIKKELY
A házasság megtámadásának joga

1674. kán. -- A házasság megtámadására jogképesek:
–1. a házastársak;
–2. az ügyész, mikor a semmisség nyilvánosságra került, ha a házasságot nem lehet vagy nem hasznos érvényesíteni.

1675. kán. -- 1. §. Azt a házasságot, melyet a két házastárs életében nem támadtak meg, egyikük vagy mindkettôjük halála után nem lehet megtámadni, hacsak az érvényesség elôzetes kérdésként nem merül fel más kánoni vagy világi bíróság elôtt folyó vita megoldásához.
–2. §. Ha pedig a házastárs a per folyamén meghal, az 1518. kán. szerint kell eljárni.

3. CIKKELY
A bírók feladata

1676. kán. -- A bíró az ügy elfogadása elôtt, és valahányszor reményt lát a sikerre, alkalmazzon lelkipásztori módszereket, hogy a feleket lehetôség szerint a házasság esetleges sikeres érvényesítésére és a házassági életközösség helyreállítására indítsa.

1677. kán. -- 1. §. A keresetlevél elfogadása után az elnök vagy az elôadóbíró közölje az idézési határozatot az 1508. kán. elôírása szerint.
–2. §. A közléstôl számított tizenöt nap határidô elteltével az elnök vagy az elôadóbíró, hacsak valamelyik fél nem kérte a perfelvételi tárgyalást, tíz napon belül állapítsa meg hivatalból határozattal a perkérdést vagy a perkérdéseket, és közölje azokat a felekkel.
–3. §. A perkérdés ne csupán azt kérdezze, hogy bebizonyosult-e a házasság érvénytelensége ebben az esetben, hanem határozza meg azt is, milyen jogcímen vagy jogcímeken támadják a házasság érvényességét.
–4. §. Ha a feleknek semmi ellenvetésük nem volt, a határozat közlése után tíz nappal az elnök vagy az elôadóbíró új határozatban rendelje el az ügy kivizsgálását.

4. CIKKELY
A bizonyítás

1678. kán. -- 1. §. A kötelékvédônek, a felek védôinek és -- ha szerepel a perben -- az ügyésznek joga van:
–1. a felek, a tanúk és a szakértôk kihallgatásán jelen lenni, az 1559. kán. elôírásának fenntartásával;
–2. a peres iratokba akkor is, ha még nem tették közzé ôket, betekinteni, és a felektôl beterjesztett okmányokat megvizsgálni.
–2. §. Az 1. § 1. sz-ában említett kihallgatáson a felek nem lehetnek jelen.

1679. kán. -- Ha máshonnan nem állnak rendelkezésre teljes bizonyítékok, a bíró -- ha lehetséges -- alkalmazzon a felek vallomásainak az 1536. kán. szerinti értékeléséhez tanúkat maguknak a feleknek a szavahihetôségérôl, továbbá más jeleket és kisegítô bizonyítékokat.

1680. kán. -- Az impotenciáról vagy a beleegyezésnek elmebetegség miatti hiányáról folyó perekben a bíró vegye igénybe egy vagy több szakértô közreműködését, hacsak ennek szükségtelensége a körülményekbôl nem nyilvánvaló; egyéb ügyekben az 1574. kán. elôírását kell megtartani.

5. CIKKELY
Az ítélet és a fellebbezés

1681. kán. -- Ha az ügy vizsgálata során igen valószínű kétség merül fel aziránt, hogy nem hálták el a házasságot, a bíróság a felek beleegyezésével felfüggesztve a semmisségi ügyet, a vizsgálatot kiegészítheti az el nem hált házasság alóli felmentés érdekében, és végül felterjesztheti az iratokat az Apostoli Szentszékhez, az egyik vagy mindkét házastárs felmentési kérelmével és a bíróság meg a püspök véleményével együtt.

1682. kán. -- 1. §. A házasság semmisségét elsôként megállapító ítéletet az esetleges fellebbezésekkel és a per többi irataival együtt az ítélet kihirdetésétôl számított húsz napon belül hivatalból fel kell terjeszteni a fellebbviteli bírósághoz.
–2. §. Ha az elsô fokú ítélet a házasság érvénytelenségét mondta ki, a fellebbviteli bíróság a kötelékvédô észrevételeinek és a felek esetleges megjegyzéseinek megfontolása után, határozatában vagy azonnal erôsítse meg az ítéletet, vagy bocsássa az ügyet új fokon rendes vizsgálatra.

1683. kán. -- Ha a fellebbviteli fokon a házasság semmisségére új jogcímet hoznak fel, a bíróság mint elsô fok elfogadhatja azt, és ítélkezhet róla.

1684. kán. -- 1. §. Miután a házasság semmisségét kimondó elsô ítéletet fellebbviteli fokon határozattal, vagy újabb ítélettel megerôsítették, azok, akiknek házasságát semmisnek nyilvánították, rögtön új házasságot köthetnek, mihelyt a határozatot vagy az újabb ítéletet közölték velük, hacsak az ítélethez vagy a határozathoz fűzött vagy a helyi ordináriustól kimondott tilalom ezt meg nem akadályozza.
–2. §. Az 1644. kán. elôírásait akkor is meg kell tartani, ha a házasság semmisségét kinyilvánító ítéletet nem újabb ítélettel, hanem határozattal erôsítették meg.

1685. kán. -- Mihelyt az ítélet végrehajthatóvá vált, a bírósági helynöknek közölnie kell azt a házasságkötés helyének ordináriusával. Ez utóbbinak pedig gondoskodnia kell arról, hogy a házasság megállapított semmisségét és az esetleg ehhez fűzött tilalmakat a házassági és a keresztelési anyakönyvbe bevezessék.

6. CIKKELY

Az okirati eljárás

1686. kán. -- Az 1677. kán. szerint beterjesztett kérelem elfogadása után a bírósági helynök vagy a tôle kijelölt bíró a rendes per formaságainak elhagyásával, de a felek megidézésével és a kötelékvédô közbejöttével, ítéletileg kijelentheti a házasság semmisségét, ha támadhatatlan és kifogástalan okiratból biztosan kitűnik, hogy érvénytelenítô akadály állt fenn, vagy hiányzott a törvényes forma -- feltéve, hogy ugyanilyen biztos az is, hogy felmentést nem adtak --, vagy hogy a képviselônek nem volt érvényes megbízatása.

1687. kán. -- 1. §. Ez ellen a kijelentés ellen a kötelékvédô, ha megfontoltan úgy véli, hogy az 1686. kán.-ban felsorolt hibák megléte vagy a felmentés hiánya nem biztos, köteles fellebbezni a másodfokú bíróhoz, akinek el kell küldeni az iratokat, és írásban figyelmeztetni kell, hogy okirati eljárásról van szó.
–2. §. Annak a félnek, aki úgy érzi, hogy az ítélet számára sérelmes, megmarad a joga a fellebbezésre.

1688. kán. -- A másodfokú bíró dönti el, a kötelékvédô közbejöttével és a felek meghallgatása után, ugyancsak az 1686. kán.-ban leírt módon, hogy megerôsítendô-e az ítélet, vagy inkább a rendes jogi úton kell eljárni az ügyben; ebben az esetben az ügyet visszaküldi az elsô fokú bírósághoz.

7. CIKKELY

Általános szabályok

1689. kán. -- Az ítéletben figyelmeztetni kell a feleket azokra az erkölcsi és akár polgári kötelezettségekre is, amelyek esetleg terhelik ôket egymás és a gyermek iránt, a tartás és a nevelés biztosítását illetôen.

1690. kán. -- A házasság semmisségének kinyilvánításáért folyó pereket nem lehet szóbeli egyházi peres eljárással tárgyalni.

1691. kán. -- Az eljárásmódra vonatkozó egyéb kérdésekben, hacsak a dolog természete nem zárja ki, az általában a perekrôl és a rendes egyházi peres eljárásról szóló kánonokat kell

alkalmazni, a személyek állapotáról folyó és a közérdeket érintô perekre vonatkozó különleges elôírások megtartásával.

II. FEJEZET
A HÁZASTÁRSAK KÜLÖNVÁLÁSÁRÓL FOLYÓ PEREK

1692. kán. -- 1. §. A keresztény házastársak személyi különválását, hacsak a kérdés egyes helyeken törvényesen másként nincs rendezve, ki lehet mondani a megyéspüspök határozatával vagy bírói ítélettel az itt következô kánonok szerint.
–2. §. Ahol az egyházi döntésnek világi jogi hatása nincs, vagy ha a világi ítélet elôreláthatólag nem ellenkezik az isteni joggal, a házastársak tartózkodási helyének megyéspüspöke, az egyedi körülmények figyelembevételével engedélyezheti a világi bírósághoz való folyamodást.
–3. §. Ha a per a házasságnak tisztán világi jogi hatásairól is folyik, a bíró azon legyen, hogy a 2. § elôírásának megtartásával az ügyet elejétôl fogva a világi bíróságra vigyék.

1693. kán. -- 1. §. Hacsak a fél vagy az ügyész nem kéri a rendes egyházi peres eljárást, szóbeli egyházi peres eljárást kell alkalmazni.
–2. §. Ha rendes egyházi peres eljárást alkalmaztak, és fellebbezést jelentenek be, a másodfokú bíróság az 1682. kán. 2. §-a szerint járjon el, megtartva a megtartandókat.

1694. kán. -- A bíróság illetékessége tekintetében az 1673. kán. elôírásait kell követni.

1695. kán. -- Mielôtt a bíró az ügyet elfogadná, és valahányszor reményt lát a sikerre, alkalmazzon lelkipásztori eszközöket a házastársak kibékítésére és a házassági életközösség helyreállítása érdekében.

1696. kán. -- A házastársak különválásáról folyó perek a közérdeket is érintik, ezért az ügyésznek mindig szerepelnie kell bennük, az 1433. kán. szerint.

III. FEJEZET
A MEGKÖTÖTT ÉS EL NEM HÁLT HÁZASSÁG ALÓLI FELMENTÉSÉRT FOLYÓ ELJÁRÁS

1697. kán. -- Kizárólag a házastársaknak vagy azok egyikének van joga - - akár a másik fél akarata ellenére is -- kérni a megkötött és el nem hált házasság alóli felmentés kegyét.

1698. kán. -- 1. §. Egyedül az Apostoli Szentszék dönt a házasság elhálatlanságának tényérôl és arról, hogy van-e megfelelô ok a felmentés megadására.

–2. §. A felmentést pedig csak a római pápa adja.

1699. kán. -- 1. §. A felmentési kérelem elfogadására illetékes a kérelmezô lakóhelyének vagy pótlakóhelyének megyéspüspöke, aki ha a kérés megalapozottnak látszik, rendelje el az eljárás vizsgálati részének lebonyolítását.

–2. §. Ha azonban az elôterjesztett ügynek különleges jogi vagy erkölcsi jellegű nehézségei vannak, a megyéspüspök kérjen tanácsot az Apostoli Szentszéktôl.

–3. §. A püspöknek a kérvényt elutasító határozata ellen az Apostoli Szentszékhez lehet felfolyamodni.

1700. kán. -- 1. §. Az 1681. kán. elôírásának tiszteletben tartásával, ezekben az eljárásokban a vizsgálatot a püspök bízza állandó jelleggel vagy esetenként saját egyházmegyéje vagy más egyházmegye bíróságára vagy alkalmas papra.

–2. §. Ha pedig pert indítottak ugyanezen házasság semmisségének kinyilvánításáért, akkor a vizsgálatot ugyanarra bíróságra kell bízni.

1701. kán. -- 1. §. Ezekben az eljárásokban mindig szerepelnie kell a kötelékvédônek.

–2. §. Ügyvéd nem működhet közre, de az ügy nehézsége miatt a püspök engedélyezheti, hogy a kérelmezô vagy a másik fél jogi szakember segítségét vegye igénybe.

1702. kán. -- A vizsgálat során mindkét házastársat meg kell hallgatni, és amennyire lehet, meg kell tartani a rendes egyházi peres eljárásban és a házassági semmisségi perben a bizonyítékok gyűjtését szabályozó kánonokat, feltéve, hogy összeegyeztethetôk ezeknek az eljárásoknak a jellegével.

1703. kán. -- 1. §. Az iratokat nem teszik közzé; mégis ha a bíró úgy látja, hogy a felhozott bizonyítékok következtében a kérelmezô fél kérésének vagy a másik fél kifogásának súlyos akadálya támadt, ezt óvatosan közölje az érdekelt féllel.

–2. §. Ha a fél kéri, a bíró megmutathatja neki a beterjesztett okiratot vagy a megszerzett tanúvallomást, és idôt szabhat ki megjegyzései beterjesztésére.

1704. kán. -- 1. §. A vizsgáló a vizsgálat végeztével az összes iratot terjessze fel megfelelô jelentéssel együtt a püspökhöz, aki nyilvánítson véleményt az ügy igazsága tekintetében, mind az elhálatlanság tényét, mind a felmentés megfelelô okát, mind a kegy idôszerűségét illetôen.

–2. §. Ha az ügy kivizsgálását az 1700. kán. szerint idegen bíróságra bízták, a kötelék mellett szóló észrevételeket ugyanaz a bíróság állítsa össze, de az 1. §-ban említett vélemény megadása a megbízó püspök feladata marad, és neki adja át a vizsgáló az iratokkal együtt a megfelelô jelentést.

1705. kán. -- 1. §. A püspök az összes iratot a saját véleményével és a kötelékvédô megjegyzéseivel együtt terjessze fel az Apostoli Szentszékhez.

–2. §. Ha az Apostoli Szentszék megítélése szerint a vizsgálat kiegészítésre szorul, errôl értesítést kap a püspök, azoknak az elemeknek a megjelölésével, amelyekkel kapcsolatban a vizsgálatot ki kell egészíteni.

–3. §. Ha pedig az Apostoli Szentszék azt válaszolja, hogy a felhozott érvek alapján nem bizonyosult be az elhálatlanság, akkor az 1701. kán. 2. §-ában említett jogi szakember a bíróság székhelyén betekinthet az eljárás irataiba, de nem a püspök véleményébe, annak megállapítására, hogy fel lehet-e hozni valamilyen súlyos érvet a kérelem újbóli elôterjesztése érdekében.

1706. kán. -- A felmentô leiratot az Apostoli Szentszék a püspöknek küldi el; ô közli a leiratot a felekkel, és neki kell mielôbb utasítania mind a házasságkötés, mind a keresztelés helyének

plébánosát, hogy a házasultak és a kereszteltek anyakönyvébe vezessék be a megadott felmentést.

IV. FEJEZET
A HÁZASTÁRS HOLTNAK NYILVÁNÍTÁSÁÉRT FOLYÓ ELJÁRÁS

1707. kán. -- 1. §. Ha a házastárs halálát nem lehet hiteles egyházi vagy világi okirattal igazolni, a másik házastárs csakis akkor tekinthetô a házassági köteléktôl szabadnak, ha a megyéspüspök holtnak nyilvánítási nyilatkozatot adott ki. –2. §. Az 1. §-ban említett nyilatkozatot a megyéspüspök csak akkor adhatja ki, mikor megfelelô vizsgálatok végzése után tanúk vallomásából, a közvéleménybôl vagy jelekbôl erkölcsi bizonyosságot szerzett a házastárs haláláról. A házastárs puszta távolléte, ha hosszasan tart is, nem elegendô. –3. §. Bizonytalan és bonyolult esetekben a püspök kérje ki az Apostoli Szentszék tanácsát.
==========
A felszentelés semmisségének kinyilvánításáért folyó perek

II. CÍM
A felszentelés semmisségének kinyilvánításáért folyó perek

1708. kán. -- A felszentelés érvényességét megtámadni joga van magának a klerikusnak és annak az ordináriusnak, aki alá a klerikus tartozik, vagy akinek az egyházmegyéjében szentelték.

1709. kán. -- 1. §. A keresetlevelet az illetékes kongregációhoz kell küldeni, amely dönt arról, hogy az ügyet a római kúriának maga ez a kongregációja vagy egy általa kijelölt bíróság tárgyalja. –2. §. A keresetlevél elküldése által a klerikus magának a jognak az alapján eltiltódik a rendek gyakorlásától.

1710. kán. -- Ha a kongregáció az ügyet bírósághoz küldi, meg kell tartani, hacsak a dolog természetével nem ellenkezik, a perekrôl általában és a rendes egyházi peres eljárásról szóló kánonokat, fenntartva a jelen cím elôírásait.

1711. kán. -- Ezekben az ügyekben a kötelékvédôt ugyanazok a jogok illetik, és ugyanazok a kötelességek terhelik, mint a házassági kötelékvédôt.

1712. kán. -- A felszentelés semmisségét megerôsítô második ítélet után a klerikus a klerikusi állapottal járó összes jogokat elveszíti és mentesül az összes kötelességek alól.
==========
A perek elkerülésének módjai

III. CÍM
A perek elkerülésének módjai

1713. kán. -- A pereskedés elkerülésére hasznosan alkalmazható a peregyezség vagy békéltetés, valamint rá lehet bízni a vitát egy vagy több választottbíró döntésére.

1714. kán. -- A peregyezség, a választottbírósági szerzôdés és a választottbírósági eljárás tekintetében a felek által választott szabályokat kell követni, vagy ha a felek ilyeneket nem választottak, akkor a püspöki konferencia által hozott törvényt, ha van ilyen, vagy a megállapodás megkötésének helyén hatályos világi törvényt.

1715. kán. -- 1. §. Peregyezséget vagy választottbírósági szerzôdést nem lehet érvényesen kötni olyan dologban, ami közérdeket érint, sem olyanban, amirôl a felek nem rendelkezhetnek szabadon. –2. §. Ha egyházi anyagi javakról van szó, meg kell tartani, ha a dolog megkívánja, az egyházi javak elidegenítéséhez a jog által elôírt formaságokat.

1716. kán. -- 1. §. Ha a világi törvény csak akkor ismeri el a választottbírói ítélet hatályát, ha a bíró megerôsíti, akkor ahhoz, hogy az egyházi vitában hozott választottbírói ítélet kánoni fórumon hatásos legyen, szükséges, hogy a kimondás helyének egyházi bírója megerôsítse. –2. §. Ha pedig a világi törvény megengedi a választottbírói ítélet megtámadását világi bíró elôtt, akkor kánoni fórumon ugyanilyen megtámadás lehetséges az elôtt az egyházi bíró elôtt, aki elsô fokon illetékes az ügyben ítélkezni.
==========
A büntetôeljárás

IV. RÉSZ
A BÜNTETÔELJÁRÁS

I. FEJEZET
AZ ELÔZETES VIZSGÁLAT

1717. kán. -- 1. §. Valahányszor az ordinárius legalább valószínű tudomást szerez egy büntetendô cselekményrôl, személyesen vagy más alkalmas személy útján óvatosan vizsgálja ki a tényeket és körülményeket, valamint a beszámíthatóságot, hacsak ez a vizsgálat nem tűnik teljesen feleslegesnek. –2. §. Óvakodni kell attól, hogy ezzel a vizsgálattal valakinek a jó hírét veszélyeztessék. –3. §. A vizsgálat végzôjének ugyanazok a jogai és kötelességei, mint az ügyhallgatónak a perben; ha pedig késôbb peres eljárás indul, abban nem töltheti be a bíró szerepét.

1718. kán. -- 1. §. Mikor úgy látszik, hogy az adatok eléggé összegyűltek, az ordinárius döntsön arról, hogy: –1. eljárás indítható-e büntetés kiszabására vagy kinyilvánítására; –2. ez az 1341. kán. figyelembevételével helyénvaló-e; –3. peres eljárás alkalmazható-e vagy, hacsak a törvény nem tiltja, peren kívüli határozat útján kell-e eljárni. –2. §. Az ordinárius az 1. §-ban említett határozatot vonja vissza vagy változtassa meg, ha új adatok alapján úgy látja, hogy másként kell döntenie. –3. §. Az 1. és 2. §-ban említett határozat meghozatalakor az ordinárius, ha megfontoltan úgy véli, hallgasson meg két bírót vagy más jogi szakértôket. –4. §. Mielôtt az 1. § szerint döntene, az ordinárius fontolja meg, hogy a szükségtelen perek elkerülésére nem hasznos-e, hogy a felek beleegyezésével maga vagy a vizsgáló oldja meg a károkról felmerült kérdést a méltányosság alapján.

1719. kán. -- A vizsgálat iratait, az ordináriusnak a vizsgálatot megindító és záró határozatát és minden egyebet, ami a vizsgálatot megelôzte, ha nem szükségesek a büntetôeljáráshoz, az egyházmegyei hivatal titkos levéltárában kell ôrizni.

II. FEJEZET

AZ ELJÁRÁS LEFOLYÁSA

1720. kán. -- Ha az ordinárius úgy véli, hogy peren kívüli határozattal kell eljárnia: –1. a védekezési lehetôség megadásával jelezze a vádlottnak a vádat és a bizonyítékokat, hacsak a vádlott a szabályos hívásra a megjelenést el nem mulasztja; –2. az összes bizonyítékokat és érveket tárgyalja meg alaposan két ülnökkel; –3. ha a büntetendô cselekmény bebizonyosul és a bűnvádi kereset nem ivült el, akkor hozzon határozatot az 1342--1350. kán. szerint, kifejtve, legalább röviden, a jogot és a tényeket illetô indokokat.

1721. kán. -- 1. §. Ha az ordinárius úgy határoz, hogy bírói büntetôeljárást kell kezdeményezni, a vizsgálat iratait adja át az ügyésznek, aki nyújtsa be a bírónak a vádiratot az 1502. és 1504. kán. szerint. –2. §. A felsôbb bíróság elôtt a felperes szerepét az ahhoz a bírósághoz kinevezett ügyész tölti be.

1722. kán. -- A botrányok megelôzésére, a tanúk szabadságának védelmére és az igazságszolgáltatás menetének biztosítására az ordinárius az ügyész meghallgatásával és magának a vádlottnak a megidézése után az eljárás bármely pontján eltilthatja a vádlottat a szent szolgálattól, valamely egyházi hivataltól vagy feladattól, elôírhatja vagy megtilthatja számára egy bizonyos helyen vagy területen való tartózkodást, vagy eltilthatja azt is, hogy a szent eucharisztiában nyilvánosan részesüljön; mindezeket az ok megszűntével vissza kell vonni, a büntetô per befejezôdése által pedig magának a jognak az alapján véget érnek.

1723. kán. -- 1. §. A bíró, aki megidézi a vádlottat, egyben fel kell hogy szólítsa ôt, hogy az 1481. kán. 1. §-a szerint állítson magának ügyvédet az ugyanettôl a bírótól kijelölt határidôn belül. –2. §. Ha a vádlott nem gondoskodik róla, maga a bíró nevezzen ki ügyvédet a perfelvétel elôtt; ennek addig kell feladatát ellátnia, amíg a vádlott ügyvédet nem állít magának.

1724. kán. -- 1. §. Az ügyész a per bármelyik fokán elállhat a pertôl annak az ordináriusnak az utasítására vagy beleegyezésével, akinek döntése alapján a pert megindították. –2. §. A pertôl való elállás érvényességéhez szükséges, hogy a vádlott elfogadja, hacsak nem nyilvánították távolmaradottnak a pertôl.

1725. kán. -- Az ügy vitájában, akár írásban történjék ez, akár szóban, a vádlottnak mindig legyen joga, hogy ô maga, ügyvédje vagy képviselôje utolsóként írjon vagy szóljon.

1726. kán. -- Ha a büntetô per bármelyik fokán és bármely szakaszában nyilvánvalóvá válik, hogy a vádlott nem követte el a büntetendô cselekményt, a bírónak ezt ítéletben ki kell nyilvánítania, és a vádlottat fel kell mentenie, még akkor is, ha egyben az is kitűnik, hogy a bűnvádi kereset megszűnt.

1727. kán. -- 1. §. A vádlott fellebbezést terjeszthet be még akkor is, ha az ítélet ôt csak azért bocsátotta el, mert a büntetés fakultatív volt, vagy mert a bíró az 1344. és 1345. kán.-ban bizonyított jogával élt. –2. §. Az ügyész fellebbezhet, valahányszor úgy ítéli, hogy a botrány helyrehozásáról vagy az igazságosság helyreállításáról nem történt kellô gondoskodás.

1728. kán. -- 1. §. A jelen cím kánonjai elôírásainak fenntartásával, a büntetô perben, hacsak a dolog természetével nem ellenkezik, a perekrôl szóló általános és a rendes egyházi peres eljárásról szóló kánonokat kell alkalmazni a közérdeket érintô ügyek külön szabályainak

megtartásával. –2. §. A vádlott a büntetendô cselekményt nem köteles bevallani és esküre sem lehet kötelezni ôt.

III. FEJEZET
A KÁROK HELYREHOZATALA IRÁNTI KERESET

1729. kán. -- 1. §. A sértett fél egyházi peres keresettel élhet magában a büntetô perben, a büntetendô cselekménybôl fakadó kárainak helyrehozatalára, az 1596. kán. szerint. –2. §. A sértett félnek az 1. §-ban említett közbelépése a továbbiakban már nem megengedett, ha nem került rá sor a büntetô per elsô fokán. –3. §. A károkról folyó perben a fellebbezés az 1628--1640. kán. szerint történik még akkor is, ha a büntetô perben a fellebbezés nem lehetséges; ha pedig -- akár más-más fél részérôl -- mindkét fellebbezés beterjesztésre kerül, egyetlen fellebbviteli pert kell tartani, az 1730. kán. elôírásának fenntartásával.

1730. kán. -- 1. §. A büntetô per túlzott elhúzódásának elkerülése végett a bíró a károkról való pert addig halaszthatja, amíg nem hozott perdöntô ítéletet a büntetô perben. –2. §. Az a bíró, aki így tett, a büntetô perben való ítélethozatal után köteles a károkról ítélkezni még akkor is, ha a büntetô per az ítélet megtámadása miatt még függôben van, vagy ha a vádlottat olyan ok miatt mentették el, mely nem mentesíti a károk jóvátételének kötelessége alól.

1731. kán. -- A büntetô perben hozott ítélet, még ha jogerôre emelkedett is, semmiképpen sem szolgáltat jogot a sértett féllel szemben, hacsak ez az 1729. kán. szerint közbe nem lépett.
==========
Felfolyamodás közigazgatási határozatok ellen

V. RÉSZ
ELJÁRÁSIMÓD KÖZIGAZGATÁSI FELFOLYAMODÁSOK ÉS PLÉBÁNOSOK ELMOZDÍTÁSA
VAGY ÁTHELYEZÉSE ESETÉN

I. SZAKASZ
FELFOLYAMODÁS KÖZIGAZGATÁSI HATÁROZATOK ELLEN

1732. kán. -- A jelen szakasz kánonjainak a határozatokról szóló rendelkezéseit alkalmazni kell minden egyedi közigazgatási intézkedésre, amelyet peren kívül külsô fórumon hoznak, kivéve azokra, melyeket maga a római pápa vagy maga az egyetemes zsinat ad ki.

1733. kán. -- 1. §. Igen kívánatos, hogy ha valaki úgy érzi, hogy egy határozat sérelmes a számára, ne támadjon vita közte és a határozat szerzôje között, hanem maguk közt közösen igyekezzenek méltányos megoldást keresni, esetleg tekintélyes emberek közvetítésének és fáradozásának igénybevételével, hogy így a vitát alkalmas módon elkerüljék vagy megszüntessék. –2. §. A püspöki konferencia elrendelheti, hogy minden egyházmegyében hozzanak létre olyan állandó hivatalt vagy tanácsot, melynek feladata, a magától a püspöki konferenciától megállapítandó szabályok szerint, méltányos megoldásokat keresni és javasolni; még ha a konferencia nem rendeli is el, a püspök létesíthet ilyen tanácsot vagy hivatalt. –3. §. A 2. §-ban említett hivatal vagy tanács különösen akkor végezze tevékenységét, ha a határozat visszavonását kérték az 1734. kán. szerint, és a felfolyamodási határidô még nem telt le; ha pedig a határozat ellen felfolyamodást terjesztenek be, maga az

elöljáró, aki a felfolyamodásról dönt, szólítsa fel a felfolyamodót és a határozat szerzôjét, valahányszor reményt lát a sikerre, hogy keressenek ilyen megoldást.

1734. kán. -- 1. §. Mielôtt valaki felfolyamodást terjeszt be, írásban kell kérnie magától a kibocsátótól a határozat visszavonását vagy módosítását; ennek a kérésnek a beterjesztése egyben a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemnek is számít. –2. §. Ezt a kérést a határozat szabályszerű közlésétôl számított hasznos tíz nap záros határidôn belül kell benyújtani. –3. §. Az 1. és 2. § szabályai nem érvényesek: –1. a püspöknek alárendelt hatóságok által hozott határozatok ellen a püspökhöz való felfolyamodásra; –2. az olyan határozat elleni felfolyamodás beterjesztésére, mellyel hierarchikus felfolyamodást döntenek el, hacsak a döntést nem a püspök hozta; –3. az 57. és 1735. kán. szerinti felfolyamodások beterjesztésére.

1735. kán. -- Ha a határozat szerzôje az 1734. kán.-ban említett kérvény megkapása után harminc napon belül új határozatot közöl, mellyel vagy módosítja korábbi határozatát, vagy úgy dönt, hogy a kérést elutasítja, a felfolyamodási határidôk az új határozat közlésétôl számítanak. Ha pedig harminc napon belül nem dönt semmit, akkor a határidôk a harmincadik naptól számítanak.

1736. kán. -- 1. §. Olyan ügyekben, amelyekben a hierarchikus felfolyamodás felfüggeszti a határozat végrehajtását, ugyanilyen hatása van az 1734. kán.-ban említett kérésnek is. –2. §. A többi esetekben, hacsak a határozat szerzôje nem rendelte el az 1734. kán.-ban említett kérvény kézhezvételétôl számított tíz napon belül a végrehajtás felfüggesztését, a felfüggesztés idôközben kérhetô annak hierarchikus elöljárójától, de ez utóbbi csak súlyos okból rendelheti el, mindig ügyelve arra, nehogy a lelkek üdvössége kárt szenvedjen. –3. §. Ha a határozat végrehajtását a 2. §. szerint felfüggesztették, és ezután felfolyamodást terjesztenek be, az, akinek a felfolyamodásról döntenie kell, az 1737. kán. 3. §-a szerint határozzon arról, hogy a felfüggesztést megerôsíti-e vagy visszavonja. –4. §. Ha a megszabott határidôn belül nem terjesztenek be semmilyen felfolyamodást a határozat ellen, a végrehajtásnak az 1. vagy 2. § szerinti idôközben foganatosított felfüggesztése magától véget ér.

1737. kán. -- 1. §. Aki úgy találja, hogy egy határozat sérelmes a számára, a határozat kiadójának hierarchikus elöljárójánál bármilyen megfelelô okból felfolyamodással élhet; a felfolyamodást magának a határozatnak a szerzôje elôtt lehet beterjeszteni, aki köteles azt rögtön továbbítani az illetékes hierarchikus elöljárónak. –2. §. A felfolyamodást hasznos tizenöt nap záros határidôn belül kell beterjeszteni. A határidô az 1734. kán. 3. §-ában említett esetekben a határozat közlésének napjától számít, a többi esetekben pedig az 1735. kán. szerint számítandó. –3. §. Azokban az esetekben is, amikor a felfolyamodás magától nem függeszti fel a határozat végrehajtását, és nem rendelték el a felfüggesztést az 1736. kán. 2. §-a szerint sem, az elöljáró súlyos okból mégis elrendelheti a végrehajtás felfüggesztését, ügyelve, nehogy a lelkek üdve kárt szenvedjen.

1738. kán. -- A felfolyamodónak mindig joga van ügyvédet vagy képviselôt alkalmazni a felesleges idôhúzás elkerülésével; sôt hivatalból rendeljenek ki ügyvédet, ha a felfolyamodónak nincsen ügyvédje, és az elöljáró szükségesnek ítéli; ám az elöljáró mindig elrendelheti, hogy a felfolyamodó maga jelenjen meg és válaszoljon a kérdésekre.

1739. kán. -- Az az elöljáró, aki a felfolyamodásról dönt, az ügynek megfelelôen nemcsak megerôsítheti vagy érvénytelennek nyilváníthatja a határozatot, hanem meg is semmisítheti, vissza is vonhatja, vagy ha alkalmasabbnak látja, módosíthatja, mással helyettesítheti vagy

ellenkezô intézkedéssel hatályon kívül helyezheti.
==========
A plébánosok elmozdításának vagy áthelyezésének eljárása

II. SZAKASZ
A PLÉBÁNOSOK ELMOZDÍTÁSÁNAK VAGY ÁTHELYEZÉSÉNEK ELJÁRÁSA

I. FEJEZET
ELJÁRÁSI MÓD A PLÉBÁNOSOK ELMOZDÍTÁSÁRA

1740. kán. -- Mikor egy plébános szolgálata, akár saját súlyos hibája nélkül is, valamilyen oknál fogva ártalmassá vagy legalábbis eredménytelenné válik, a megyéspüspök elmozdíthatja ôt a plébániáról.

1741. kán. -- Azok az okok, amelyek miatt a plébánost plébániájáról törvényesen el lehet mozdítani, fôként a következôk:
–1. olyan cselekvési mód, mely az egyházi közösséget súlyosan károsítja vagy megzavarja;
–2. járatlanság vagy olyan tartós szellemi vagy testi betegség, mely a plébánost feladatának hasznos ellátására alkalmatlanná teszi;
–3. a jó hírnév elvesztése becsületes és komoly plébániai hívôk elôtt, vagy a plébánossal szembeni ellenérzés, ha ezek elôreláthatólag nem szűnnek meg hamarosan;
–4. a plébánosi kötelességek súlyos elhanyagolása vagy megsértése, mely figyelmeztetés után sem szűnik meg;
–5. az anyagi javak rossz kezelése, melybôl az egyházra súlyos kár származik, valahányszor ezen a bajon nem lehet másként segíteni.

1742. kán. -- 1. §. Ha a vizsgálat kimutatja, hogy az 1740. kán.-ban említett ok fennáll, a püspök vitassa meg az ügyet a papi szenátus által erre a célra tartós jelleggel alakított csoportból a püspök javaslatára kiválasztott két plébánossal; ha azután úgy ítéli, hogy elmozdításhoz kell folyamodnia, az oknak és az érveknek az érvényességhez szükséges megjelölésével atyailag tanácsolja a plébánosnak, hogy tizenöt napon belül mondjon le.
–2. §. Azokkal a plébánosokkal kapcsolatban, akik szerzetes intézménynek vagy az apostoli élet valamely társaságának tagjai, a 682. kán. 2. §-ának elôírását kell követni.

1743. kán. -- A plébános nemcsak kikötés nélkül és egyszerűen, hanem feltételesen is lemondhat, ha ezt a püspök törvényesen elfogadhatja és tényleg el is fogadja.

1744. kán. -- 1. §. Ha a plébános a meghatározott napokon belül nem válaszol, a püspök ismételje meg a felszólítást a válaszadás hasznos határidejének meghosszabbításával.
–2. §. Ha a püspök biztosan tudja, hogy a plébános megkapta a második felszólítást, de nem válaszolt, noha semmilyen akadály nem tartotta vissza, vagy ha a plébános minden indoklás nélkül megtagadja a lemondást, a püspök adja ki az elmozdítási határozatot.

1745. kán. -- Ha pedig a plébános vitatja a felhozott okot és az azt alátámasztó érveket, de olyan érveket hoz fel, melyeket a püspök nem lát kielégítônek, akkor a püspök, hogy érvényesen járjon el:
–1. szólítsa fel, hogy az iratokba való betekintés után ellenvetéseit írott jelentésben foglalja össze, sôt ha rendelkezik ellenkezô bizonyítékokkal, terjessze be azokat;

–2. ezután, kiegészítve -- ha szükséges -- a vizsgálatot, az 1742. kán. 1. §-ában említett plébánosokkal tárgyalja meg az ügyet, hacsak ezek részvételének lehetetlensége miatt másokat nem kell kinevezni;
–3. végül döntse el, hogy a plébánost el kell-e mozdítani vagy sem, és rögtön hozzon határozatot az ügyben.

1746. kán. -- A püspök gondoskodjék az elmozdított plébánosról, akár úgy, hogy más hivatalt bíz rá, ha erre alkalmas, akár pedig nyugdíjjal, aszerint, ahogyan a helyzet kívánja és a körülmények lehetôvé teszik.

1747. kán. -- 1. §. Az elmozdított plébánosnak tartózkodnia kell a plébánosi feladat gyakorlásától, mielôbb szabaddá kell tennie a plébánia épületét, és mindent, ami a plébániával kapcsolatos, át kell adnia annak, akire a püspök a plébániát bízta.
–2. §. Ha pedig betegrôl van szó, akit a plébánia épületébôl kellemetlenség nélkül nem lehet áthelyezni, a püspök hagyja meg neki az épület akár kizárólagos használatát, amíg ez a szükség fennáll.
–3. §. Amíg az elmozdító határozat ellen a felfolyamodás függôben van, a püspök nem nevezhet ki új plébánost, hanem plébániai kormányzó útján kell a plébániát ideiglenesen ellátnia.

– II. FEJEZET

– ELJÁRÁSI MÓD A PLÉBÁNOSOK ÁTHELYEZÉSÉRE

1748. kán. -- Ha a lelkek java vagy az egyház szükséglete, illetve haszna úgy kívánja, hogy a plébánost plébániájáról, melyet hasznosan kormányoz, másik plébániára vagy egyéb hivatalba helyezzék át, a püspök írásban javasolja neki az áthelyezést, és buzdítsa, hogy Isten és a lelkek iránti szeretetbôl egyezzék bele.

1749. kán. -- Ha a plébános nem szándékozik követni a püspök tanácsát és buzdítását, írásban indokolja meg ezt.

1750. kán. -- Ha a püspök a felhozott érvek ellenére úgy ítéli, hogy nem tér el szándékától, az 1742. kán. 1. §-a szerint kiválasztott két plébánossal tárgyalja meg azokat az érveket, melyek az áthelyezés mellett vagy ellene szólnak; ha aztán úgy véli, hogy az áthelyezést végre kell hajtani, intézzen ismét atyai buzdítást a plébánoshoz.

1751. kán. -- 1. §. Ha ezek után a plébános még mindig tiltakozik, a püspök pedig úgy véli, hogy az áthelyezést végre kell hajtani, hozzon áthelyezô határozatot, kijelentve, hogy meghatározott idô elteltével a plébánia meg fog ürülni.
–2. §. Ha ez az idô eredménytelenül múlik el, nyilvánítsa megüresedettnek a plébániát.

1752. kán. -- Az áthelyezési ügyekben az 1747. kán. elôírásait kell alkalmazni a kánoni méltányosság megtartásával és a lelkek üdvösségének figyelembevételével, hiszen a lelkek üdvösségének az egyházban mindig a legfôbb törvénynek kell lennie.
==========
Tárgymutató

A Tárgymutató utalása mindig a kánon elejére ugrik, még akkor is, ha az a kánonon belül bizonyos paragrafusra vontatkozik. Ha az utalás több, egymás utáni kánonra vontatkozik, a program mindig az elsô kánonra ugrik.

-- A --

ABORTUSZ: ld. magzatelhajtás.
AD LIMINA LÁTOGATÁS: 400. kán.
ADÓ (EGYHÁZI): ld. hozzájárulás.
ADOMÁNYOK:
kit illetnek, ha a templom plébániai és káptalani egyszerre 510. kán. 4. §;
szentségkiszolgáltatáskor 1264. kán., 848. kán.;
gyűjtésük engedélyezése 1265. kán.;
gyűjtésük meghatározott célra 1266. kán.;
az elöljárónak vagy a vagyonkezelônek adott ô 1267. kán.
AKADÁLY:
noviciátusba való felvételé 643. kán.;
egyházi renddel kapcsolatos:
örökös (szabálytalanság) vagy egyszerű 1040. kán.;
örökösek a rendek felvételét illetôen 1041, kán.;
a rendek gyakorlását illetôen 1044. kán. 1. §;
egyszerűek a rendek felvételét illetôen 1042. kán.;
a rendek gyakorlását illetôen 1044. kán. 2. §;
jelentésük kötelezettsége 1043. kán.;
tudatlanság nem mentesít alóla 1045. kán.;
sokszorozódása 1046. kán.;
felmentése 1047-1049. kán.;
házassági:
fogalma és fajai 1073-1079. kán.;
ki nyilváníthatja ki vagy létesítheti ôket 1075-1076. kán.;
melyik alól menthet fel csak a Szentszék 1078. kán. 2. §;
az ordinárius felmentô hatalma 1078-1079. kán.;
a plébános, a közreműködô és a gyóntató felmentési joga 1079. kán. 2-3. §, 1080. kán.;
bejelentése kötelezô 1069. kán.;
felmentésének bejelentése és bejegyzése 1081-1082. kán.;
ôok felsorolása 1083-1094. kán.
AKADÉMIAI FOKOZATOK:
ô és szerzetesek képzése 660. kán. 1. §;
kánoni hatású ô 817. kán.;
ld. még: doktorátus.
AKOLITUS:
csak férfi lehet 230. kán. 1. §;
rendkívüli áldoztató 910. kán.;
szentségkitétel rendkívüli végzôje 943. kán.;
ôi szolgálat a diakonátus elôtt 1035. kán.
ALAPÍTVÁNY:
fajai 1303. kán.;

elfogadásának feltételei 1304-1305. kán.;
írásba foglalása 1306. kán.;
ôi terhek táblázatának kihelyezése 1307. kán.;
ôi terhek csökkentése és átalakítása 1308-1309. kán.
ÁLDÁS (MEGÁLDÁS):
megadója 1169. kán.;
kik kaphatnak ôt 1170. kán.;
ôban részesült dolgok 1171. kán.;
szent helyeké 1205. kán., 1207. kán.;
templomoké 1219. kán.;
kápolnáké és házikápolnáké 1229. kán.;
oltároké 1237. kán.;
síroké 1240. kán. 2. §;
temetôké 1240. kán. 1. §, 1241. kán.;
szent olajoké 847. kán. 1. §, 880. kán. 2. §, 999. kán.;
keresztvízé 853. kán.;
bizonyítása 1208-1209. kán.;
keresztkúté 530. kán. 6;
apostoli 530. kán. 3;
nászô 530. kán. 4;
ôsal keletkezett jelleg elvesztése 1212. kán.;
oltáriszentséggel 943. kán.
ÁLDOZÁS:
felnôttek keresztsége után 866. kán.;
gyakori 898. kán.;
rendes és rendkívüli kiszolgáltatója 230. kán. 3. §, 910. kán.;
ki járulhat ôhoz 912. kán.;
elsôô feltételei 913. kán. 1. §, 914. kán.;
gyermekek ôa halálveszélyben 913. kán. 2. §;
ki nem járulhat ôhoz 914-916. kán.;
egy nap kétszeri 917. kán., 921. kán.;
szentmisén kívül 918. kán.;
bármilyen katolikus rítus szerint 923. kán.;
halálveszélyben 921. kán.;
évi ô kötelessége 920. kán.;
két szín alatti 925. kán.;
elôtte böjt 919. kán.;
ld. még: szent útravaló, eucharisztia.
ÁLDOZÓPAPOK (PRESBYTERI):
a püspök munkatársai az igehirdetésben 757. kán.;
megszentelôi feladatuk 835. kán. 2. §;
keresztség rendes kiszolgáltatói 861. kán. 1. §;
bérmálás rendkívüli kiszolgáltatói 882-884. kán.;
szerepük az eucharisztia ünneplésében 899. kán. 2. §;
rendes áldoztatók 910. kán. 1. §;
felmentôi hatalmuk 89. kán.;
szenteléseket és áldásokat végezhetnek 1169. kán. 1-2. §, 1206. kán.;
ördögűzési engedélyük 1172. kán.;
ld. még: papok, klerikus, gyóntató.

ALKALMASSÁG:
egyházi hivatalra 149. kán., 161-162. kán.;
püspökségre 378. kán.;
szerzetességre 645. kán. 3. §, 653. kán. 2. §, 657. kán. 1. §;
gyóntatásra 970. kán.;
szent rendekre 1051-1052. kán.
ÁLLAMFÔK:
ügyeikben bíráskodás 1405. kán. 1. §.
ÁLLAPOT (STATUS):
megválasztása 219. kán.;
klerikusi ô elvesztése 290-293. kán., 1712. kán.;
ô a hivatal elvesztésével jár 194. kán. 1. § 1;
klerikusi ôtól idegen tevékenységek 285. kán., 289. kán. 2. §;
a megszentelt élet ôa 574. kán., 588. kán. 1. §;
személyek ôáról szóló perek 1644. kán. 1. §.
ANYAGI JAVAK:
magántársulásoké 325-326. kán., 1257. kán. 2. §;
egyházi ô fogalma 1257. kán. 1. §;
sorsuk hivatalos jogi személyek egyesülésekor, felosztásakor és megszűnésekor 121-123. kán.;
hivatalos társulásoké 319. kán.;
a megszentelt élet intézményeié 584. kán.;
szerzetes intézményeké 634-640. kán.;
megszűnt szerzetházé 616. kán.;
világi intézményeké 718. kán.;
az apostoli élet társaságaié 741. kán.;
püspökségre emelt szerzetesé 706. kán.;
ô és a szegénység evangéliumi tanácsa 600. kán.;
a püspök által képviselt jogi személyeké 1419. kán. 2. §;
általános szabályok az egyházi ôról 1254-1258. kán.;
ld. még: szerzés, vagyonkezelés, elidegenítés.
ANYAKÖNYVEK:
plébánián 535. kán., 555. kán. 1: § 3, 1121. kán. 3. §;
egyházmegyei hivatalban 895. kán., 1053. kán. 1. §, 1121. kán. 3. §, 1133. kán.;
ld. még: bejegyzés.
ANYAKÖNYVEZÉS:
ld. bejegyzés.
APÁCA MONOSTOROK:
létesítésük 609. kán. 2. §;
független ô 613. kán., 615. kán.;
férfi intézményekhez társult ô 614. kán.;
megszüntetésük 616. kán. 4. §;
megyéspüspök látogatása ôban 628. kán. 2. § 1;
számadásuk a megyéspüspöknek 637. kán.;
klauzúrájuk 667. kán. 3-4. §;
tagjaik exklausztrációja 686. kán. 2. §;
ld. még: monasztikus szerzetesek.
APASÁG:
vélelme 1138. kán. 1. §.

APÁT:
területiô a megyéspüspökkel egyenlô elbírálás alá esik 370. kán.;
helyi ô elsô fokon bíró 1427. kán. 1. §;
monasztikus kongregáció legfôbb ôja 1427. kán. 2. §;
a kongregációk legfôbb ôja és a prímás ô feletti ítélkezés 1405. kán. 3. §2.
APÁTSÁG (TERÜLETI): 370. kán.
APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI:
fogalma 731. kán.;
házaik létesítése 733. kán.;
kormányzásuk 734. kán.;
tagjaik felvétele és képzése 735. kán.;
klerikusaik inkardinációja 736. kán. 1. §;
tagjaik kötelességei és jogai 737. kán., 739. kán.;
elöljáróik és a megyéspüspök illetékessége munkájuk és tagjaik fölött 738. kán.;
közös életük 740. kán.;
jogi személyiségük 741. kán. 1. §;
a társaság és a tagok anyagi javai 741. kán.;
kilépés és elbocsátás a végleges taggá válás elôtt 742. kán.;
kilépés 743. kán.;
átlépés 744. kán.;
közösségen kívüli élet engedélyezése 745. kán.;
elbocsátás 746. kán.
APOSTOLI KORMÁNYZÓ:
a megyéspüspökkel egyenlô elbírálás alá esik 381. kán. 2. §;
helyi ordináriusnak számít 134. kán. 2. §;
elbocsátó levelet adhat 1018. kán. 1. §.
APOSTOLI KORMÁNYZÓSÁG:
fogalma 371. kán. 2. §;
tartósan alapított ô részegyháznak minôsül 368. kán.
APOSTOLI PREFEKTÚRA:
fogalma 371. kán. 1. §;
részegyháznak minôsül 368. kán.;
kormányzása széküresedéskor 420. kán.;
papi tanácsa 495. kán. 2. §, 502. kán. 4. §;
vezetôje az apostoli prefektus 371. kán. 1. §;
a prefektus helyi ordinárius 134. kán., 368. kán.;
a prefektus a megyéspüspökkel egyenlô elbírálás alá esik 381. kán. 2. §.
APOSTOLI SIGNATURA:
illetékessége 1445. kán.
APOSTOLI SZENTSZÉK:
fogalma 361. kán.;
erkölcsi személyisége 113. kán. 1. §;
vagyonjogi jogképessége 1255. kán., 1257. kán. 1. §;
ô és a szerzetes intézmények 582-584. kán., 589. kán., 592-593. kán.;
a megszentelt élet új formáit jóváhagyja 605. kán.;

szerzetház megszüntetôje 616. kán. 2. és 4. §;
egyetemek és fakultások létesítôje és irányítója 816. kán.;
a Szentírás kiadója 825. kán. 1. §;
a liturgia irányítója 838. kán.;
javainak elbirtoklási ideje 1270. kán.;
bíróságai 1442-1445. kán.;
ld. még: fenntartás, római pápa.
APOSTOLI TEVÉKENYSÉG:
az egyház célja 114. kán. 2. §, 216. kán., 1254. kán. 2. §;
hívôk kötelességeésjoga 211. kán., 216. kán.;
támogatásának kötelessége 222. kán. 1. §;
világiak ôe 225. kán. 1. §;
képzés az ôre 229. kán. 1. §;
szerzeteseké 673. kán., 675. kán. 677-678. kán.;
ô és szemlélôdô élet 674. kán.;
szeminaristáké 258. kán.;
világi intézmények tagjaié 713. kán.;
az apostoli élet társaságaié 731. kán.;
összehangolása a megyéspüspök részérôl 680-681. kán.
APOSTOLI VIKARIÁTUS:
fogalma 371. kán. 1. §;
részegyháznak minôsül 368. kán.;
széküresedése 420. kán.;
missziós tanácsa 495. kán. 2. §;
vezetôje az apostoli vikárius 371. kán. 1. §;
az apostoli vikárius a megyéspüspökkel egyenlô elbírálás alá
esik 381. kán. 2. §;
az apostoli vikárius ad limina látogatása 400. kán. 3. §;
az apostoli vikárius szentelési elbocsátója 1018. kán.
ÁTHELYEZÉS:
egyházi hivatalokból 190-191. kán.;
püspöké 416. kán., 418. kán.;
plébánosé 538. kán. 1. §, 1748-1752. kán.;
szerzetes elöljáróé 624. kán. 3. §;
noviciátusé 647. kán. 1. §;
büntetésbôl 1336. kán. 1. § 4;
ünnepeké 1244. kán., 1246. kán. 2 §
ld. még: áttelepülés.
ÁTLÉPÉS:
megszentelt élet egyik intézményébôl a másikba 684-685. kán.;
egyik monostorból a másikba 684. kán. 3. §;
világi intézménybôl vagy abba 730. kán.;
apostoli élet társaságából vagy abba 744. kán.
ÁTTELEPÜLÉS:
klerikusoké 271. kán.
ÁTVÁLTOZTATÁS (OLTÁRISZENTSÉGÉ):
mindig a két színé együtt, mise keretében 927. kán.

-- B --
BEAVATÁS (INITIATIO):

a keresztény ô szentségei 845. kán. 1. §, 879. kán.
BEISMERÉS:
perben 1535-1536. kán.;
házassági perben 1679. kán.;
peren kívül 1537. kán.;
semmis ô1538. kán.;
vádlotté büntetô perben 1728. kán. 2. §.
BEJEGYZÉS:
keresztelésé 877-878. kán.;
bérmálásé 535. kán. 2. §, 895. kán.;
felszentelésé 535. kán. 2. §, 1053-1054. kán.;
házasságé 535. kán. 2. §, 1121-1122. kán.;
titkos házasságé 1133. kán.;
házassági akadályok alóli felmentésé 1081-1082. kán.;
házasság érvényesítéséé, semmisnek nyilvánításáé, felbontásáé 1123. kán.,1685. kán.;
el nem hált házasság alóli felmentésé 1706. kán.;
szerzetesi fogadalomé 535. kán. 2. §;
miseköteleztettségeké és miseadományoké 955. kán. 3-4. §, 958. kán.;
alapítványoké 1307. kán.;
temetéseké 1182. kán.;
rítusváltoztatásé 535. kán. 2. §.
BELEEGYEZÉS (HÁZASSÁGI):
a házasságot a ô hozza létre 1057. kán.;
kifejezése 1104. kán.;
képviselô útján 1105. kán.;
hiányosságai 1095. kán., 1097-1099. kán., 1101-1103. kán.;
visszavonása 1107. kán.;
ld. még: érvényesítés, gyökeres orvoslás.
BEMUTATÁS:
egyházi hivatalra 158-163. kán.;
plébánosé 523. kán.;
szerzetesé egyházmegyei hivatalra 682. kán. 1. §.
BÉRMÁLÁS:
fogalma 879. kán.;
a keresztény beavatás része 842. kán. 2. §;
szentségi jegyet hagy hátra 845. kán. 1. §, 879. kán.;
anyaga és formája 880. kán.;
felvevôje 889. kán.;
felvételének életkora 891. kán.;
felvételének kötelezettsége 890. kán.;
rendes és rendkívüli kiszolgáltatója 882-884. kán., 144. kán. 2. §;
bizonyítása és anyakönyvezése 894-896. kán.;
helye 881. kán., 888. kán.;
ideje 890-891. kán.;
bérmaszülôk 892-893. kán.;
a megyéspüspök kötelessége és illetékessége 885. kán. 1. §, 886. kán.;

a felhatalmazott pap illetékessége 885. kán. 2. §, 887. kán.;
halálveszélyben 883. kán. 3;
felnôttek keresztelése és a ô 866. kán.;
szükségessége a noviciátushoz 645. kán. 1. §;
szükségessége az egyházi rend felvételéhez 1033. kán.;
szükségessége a házassághoz 1065. kán. 1. §.
BÉRMASZÜLÔK:
szükségessége és feladatai 892. kán.;
alkalmassági feltételei 893. kán. 1. §;
azonosságuk a keresztszülôkkel 893. kán. 2. §;
említésük az anyakönyvben 895. kán.
BESZÁMÍTHATÓSÁG:
a büntethetôség feltétele 1321. kán. 1. §;
vélelme 1321. kán. 3. §;
szándékosság vagy gondatlanság alapján 1321. kán.;
teljes ô hiánya 1324. kán. 1. § 10;
bizonyítása szerzetesek elbocsátásakor 695. kán. 2. §, 696. kán. 1. §;
kivizsgálása büntetô eljárásban 1717. kán. 1. §;
ld. még: súlyosbító körülmények, mentô körülmények, enyhítô körülmények.
BETEGEK:
részvételük választáson 167. kán. 2. §;
plébános gondoskodása ôrôl 529. kán. 1. §, 530. kán. 3;
szerzetes intézményben 689. kán. 2. §;
szentségi böjtjük 919. kán. 3. §;
áldozásuk 921. kán.;
beteg pap misézése 930. kán.;
elmozdításuk plébánosi tisztségbôl 1741. kán. 2 §, 1747. kán. 2. §.
BETEGEK KENETE:
fogalma 998. kán.;
felvétele nem katolikustól 844. kán. 2. §;
kiszolgáltatása nem katolikusnak 844. kán. 3-4. §;
olajának megáldása 999. kán.;
kiszolgáltatási módja 1000. kán.;
idejében kell kérni és feladni 1001. kán.;
közös kiszolgáltatása 1002. kán.;
érvényes és illetékes kiszolgáltatója 1003. kán., 530. kán. 3. §;
felvevôje és ismétlése 1004. kán.;
kétség esetén ki kell szolgáltatni 1005. kán.;
feladása eszméletleneknek 1006. kán.;
ki nem veheti fel 1007. kán.
BETEGEK OLAJA: 999. kán.
BÍBOROSOK: feladataik 349. kán., 356. kán.;
rendjeik 350. kán.;
kinevezésük és tulajdonságaik 351. kán.;
testületük dékánja és aldékánja 352. kán., 355. kán. 1. §;
konzisztóriumaik 353. kán.;

lemondásuk 354. kán.;
protodiákonus 355. kán. 2. §;
címtemplomuk 357. kán. 1. §;
ki vannak véve a megyéspüspök hatalma alól 357. kán. 2. §;
oldalköveti és más küldetésük 358. kán.;
hitvallástételük 833. kán.;
gyóntatási felhatalmazásuk 967. kán. 1. §;
bírájuk a pápa 1405. kán. 1. § 2;
tanúskodásuk 1558. kán.;
temetkezésük 1242. kán.;
feladatuk a pápai szék megüresedésekor 359. kán.
BÍRÓ:
a megyéspüspök mint ô 391. kán.;
elsô fokú 1419. kán.;
hatalmának gyakorlása területén kívül 1469. kán.;
bírósági helynök és helyettes bírósági helynök 1420. kán.;
ki lehet ô 1421. kán.;
elmozdítása 1422. kán.;
mely ügyek tartoznak társas bíróság elé 1425. kán.;
tartományfônök és apát mint ô 1427. kán. 1. §;
legfôbb szerzetes elöljáró mint ô1427. kán. 2. §;
ügyhallgató ô1428. kán.;
elôadó ô1429. kán., 1609. kán. 3. §, 1610. kán. 2. §;
nem lehet két fokon ugyanaz 1447. kán.;
mikor kell tartózkodnia a bíráskodástól 1448. kán.;
visszautasítása 1449-1451. kán.;
intézkedése a fél kérésére vagy hivatalból 1452. kán.;
köteles határidôn belül eljárni 1453. kán.;
esküje és titoktartása 1454-1455. kán.;
ajándékot nem fogadhat el 1456. kán.;
hivatali vétségei 1457. kán.;
kihallgatást végez 1530. kán., 1558-1565. kán., 1570-1571. kán.;
értékeli a tanúvallomásokat 1572. kán.;
szakértôket alkalmaz 1575. kán., 1577. kán., 1579-1581. kán.;
perközzétételt végez 1598. kán.;
perbezárást végez 1599. kán.;
bizonyítékok kiegészítését rendeli el perbezárás után 1600. kán.;
határidôt tűz ki a védelmek és válaszok beadására 1601. kán., 1603. kán.;
szóbeli vita a ô elôtt 1602. kán. 1. §, 1604. kán. 2. §, 1605. kán.;
ítéletet hoz 1606-1609. kán.;
megfogalmazza és kiadja az ítéletet 1610. kán.;
ítélkezése az elôbbi állapotba való viszszahelyezés után 1648. kán.
BÍRÓSAG:
szabályai 1402. kán.;
saját rendtartása 1602. kán. 3. §;

elsôfokú egyházmegyei 1419. kán.;
elsôfokú egyházmegyeközi 1423. kán.;
szerzetesi 1427. kán.;
társas 1425-1426. kán.;
egyes ô alkalmazása társas ôot kívánó ügyekben 1425. kán. 4. §;
másodfokú egyházmegyei és szerzetesi 1438. kán.;
másodfokú egyházmegyeközi 1439. kán.;
az Apostoli Szentszék ôai 1442-1445. kán.;
ld. még: bíró, illetékesség, közigazgatási bíróság.
BITORLÁS:
egyházi tisztségeké 1381. kán.
BIZONYÍTÁS:
szentségeké és szentelményeké:
keresztségé 875-878. kán.;
bérmálásé 894-896. kán.;
egyházi rendé 1053-1054. kán.;
házasságé 1121-1123. kán.; 1133. kán.;
szabad állapoté házassághoz 1066-1070. kán., 1113. kán.;
temetésé 1182. kán.;
szent hely megáldásáé vagy felszenteléséé 1208-1209. kán.;
perben:
azt terheli, aki állít valamit 1526. kán. 1. §;
mi nem szorul ôra 1526. kán. 2. §;
megengedett fajtái 1527. kán.;
perfelvétel után következik 1529. kán.;
perbezárás után 1600. kán.;
fellebbviteli fokon 1639. kán. 2. §, 1640. kán.;
a jogerôs ítélet után 1644. kán.;
szóbeli eljárásban 1658. kán. 1. § 2, 1661. kán. 2. §, 1663. kán., 1665-1667. kán.;
házassági semmisségi perben 1678-1680. kán., 1686-1687. kán.;
holtnak nyilvánításkor 1707. kán.;
büntetô ügyben 1717. kán. 1. §, 1720. kán.;
ld. még: bejegyzés, okiratok, szakértôk, beismerés, tanúk, szemle.
BOR:
misében 924. kán. 3. §;
áldozás ô színe alatt 925. kán.
BOTRÁNY:
klerikusok kerüljék 277. kán. 2. §;
ôés szerzetesek elbocsátása 695-696. kán., 703. kán.;
ô és misézés nem katolikus templomban 933. kán.;
ô és gyónás tolmács útján 990. kán.;
ô és a temetés megtagadása 1184. kán. 1. § 3;
ô és a szent hely meggyalázása 1211. kán.;
ô és a meghiúsult bűncselekmény 1328. kán.;
helyrehozása 1341. kán.;
ô és a jóvátevô büntetés felfüggesztése 1344. kán.;
helyrehozása a makacsság megszűnésének feltétele 1347. kán. 2. §;

ô és az önmagától beálló büntetés felfüggesztése 1352. kán. 2. §;
az eretnekség, hitehagyás és szakadárság bűncselekményében 1364. kán. 2. §;
klerikusok bűncselekményeiben 1394-1395. kán.;
ô és bírósági titoktartás 1455. kán. 3. §;
ô és a tanúk szembesítése 1560. kán.;
megelôzése büntetô ügyben 1722. kán.;
helyrehozása és az ügyész fellebbezési joga 1727. kán. 2. §.
BÖJT:
szentségi 919. kán. 1. §;
misézés elôtt 919. kán. 2. §;
öregek és betegek szentségi ôje 919. kán. 3. §;
bűnbánati napokon 1249. kán., 1252-1253. kán.
BÚCSÚK:
fogalma 992. kán.;
részleges és teljes ô 993. kán.;
felajánlása elhunytért 994. kán.;
ki engedélyezheti 995. kán.;
ki részesülhet benne 996. kán.
BŰNBÁNATI NAPOK:
bűnbánat kötelezettsége 1249. kán.;
ô felsorolása 1250. kán.;
böjt és hústilalom ôon 1251. kán.;
ki köteles megtartani 1252. kán.;
püspöki konferencia illetékessége 1251. kán., 1253. kán.;
felmentés megtartásuk alól 1245. kán.
BŰNBÁNAT SZENTSÉGE:
fogalma 959. kán.;
kiszolgáltatója 965-986. kán.;
felvétele nem katolikus kiszolgáltatótól 844. kán. 2. §;
kiszolgáltatása nem katolikusoknak 844. kán. 3-4. §;
szerzetes intézményekben 630. kán. 1-3. §;
ld. még: feloldozás, gyónás, gyóntató.
BŰNCSELEKMÉNY (BÜNTETENDÖ CSELEKMÉNY):
büntetése 1311. kán.;
lényeges elemei 1321. kán.;
meghiúsult ô1328. kán.;
közös elkövetése 1329. kán.;
tudás, tanítás vagy akarat nyilvánításával 1330. kán.;
eszük használatával nem rendelkezôk képtelenek rá 1322. kán.;
súlyos gyanúja 1339. kán.;
helye mint a bírói illetékesség jogcíme 1412. kán.;
ôek a vallás és az egyház egysége ellen 1364-1369. kán.;
ôek az egyház szabadsága és az egyházi hatóság ellen 1370-1377. kán.;
egyházi feladatok bitorlása és a gyakorlásuk során elkövetett ôek 1378-1389. kán.;
hamisítás, rágalmazás 1390-1391. kán.;
ôek sajátos kötelezettségek ellen 1392-1396. kán.;

ôek az emberi élet és szabadság ellen 1397-1398. kán.
BŰNÖS SZÁNDÉK (CSALÁRDSÁG):
leirat használatában 67. kán. 2. §;
leirat bemutatásában 69. kán.;
ld. még: szándékosság.
BŰNRE CSÁBÍTÁS (GYÓNÁSBAN):
bűncselekmény 1387. kán.;
ôsal való rágalmazás 982. kán.,1390. kán. 1. §.
BŰNTÁRS:
bűncselekményben 1329. kán.;
feloldozása 977. kán.;
ô büntetése 1378. kán. 1. §;
nevét a gyóntató ne kérdezze 979. kán.
BÜNTETÉSEK:
nem tudásukat nem vélelmezzük 15. kán. 2. §;
alkalmazásuk a törvény szerint 221. kán. 3. §;
egyház joga kiszabásukra 1311. kán.;
lehetnek cenzúrák vagyjóvátevô ô 1312. kán.;
lehetnek utólag kimondandók vagy önmaguktól beállók 1314. kán.;
rendelhetôk törvényben 1315-1318. kán.;
rendelhetôk parancsban 1319. kán.;
szenvedô alanyuk 1321-1322. kán.;
bevégzetlen bűncselekményekre 1328. kán.;
bűntársaké 1329. kán.;
jóvátevô ô felsorolása 1336. kán.;
ld. még: cenzúrák, elengedés, enyhítô körülmények, kiszabás,
mentô körülmények, súlyosbító körülmények.
BÜNTETÔ ÓVINTÉZKEDÉSEK:
fogalmuk 1312. kán. 3. §;
fajai 1339. kán.;
alkalmazásuk vezekléssel együtt 1340. kán. 3. §;
alkalmazásuk a tettes felmentésekor 1348. kán.

-- C --
CELIBÁTUS:
klerikusoké 277. kán. 1. §, 291. kán.;
szerzeteseké 677. kán.;
szeminaristák felkészítése a ôra 247. kán. 1. §;
vállalása diakonátus elôtt 1037. kán.;
felmentés alóla 291. kán.;
kapcsolata a tisztaság evangéliumi tanácsával 599. kán.;
ld. még: tisztaság.
CENZOROK: tisztségük és feladataik 830. kán.
CENZÚRA (KÖNYVEKÉ): ld. könyvek, írások.
CENZÚRÁK (BÜNTETÉSEK):
fajai 1312. kán. 1. § 1, 1331-1333. kán.;
ôkal járó tilalmak felfüggesztôdése 1335. kán.;
nem szabhatók ki elôzetes figyelmeztetés nélkül 1347. kán.;
ne szabják ki meghatározatlan büntetéssel járó
bűncselekményekért 1349. kán.;

kiszabásuk lehetôsége meghatározatlan büntetéssel járó bűncselekményekért 1372. kán., 1385. kán., 1390. kán.;
ôkal súj tott személy házasságkötése 1071. kán. 1. § 5;
elengedésük halálveszélyben 976. kán.;
elengedésük sürgôs esetben 1357. kán.;
melyeket engedhet el a kórház-, börtön- és hajólelkész 566. kán. 2. §;
melyeket engedhet el a penitenciárius kanonok 508. kán.;
az elengedés feltétele a makacsság megszűnése 1358. kán.;
ld. még: felfüggesztés, egyházi tilalom, kiközösítés.
COMMUNICATIO IN SACRIS:
tiltott ô büntetése 1365. kán.;
koncelebráció tilalma nem katolikusokkal 908. kán.;
mikor megengedett a szent dolgokban való közösség 844. kán.;
misézés nem katolikus templomban 933. kán.;
ô temetés tekintetében 1183. kán. 3. §;
ld. még: ökumenizmus.
CSALÁD:
hozzájárul Isten népe építéséhez 226. kán.;
állandó diákonusoké 281. kán. 3. §;
plébános ôlátogatása 529. kán. 1. §;
egysége és szilárdsága 768. kán. 2. §;
hitoktatás a ôban 776. kán.;
keresztény ôi élet segítése 1063. kán. 4;
ô és a házasságtörés 1152. kán. 1. §.
CSONKÍTÁS:
szabálytalanság 1041. kán. 5, 1044. kán. 1. § 3;
bűncselekmény 1397. kán.

-- D --
DIÁKONUSOK:
rendje 1009. kán. 1. §;
inkardinációjuk 266. kán.;
szentelésük 1015-1016. kán., 1019. kán.;
ô elôfeltételei 1026-1029. kán., 1032. kán. 1. §;
szentelési korhatáruk 1031. kán.;
rendjük gyakorlása papszentelés elôtt 1032. kán. 2. §;
eltiltásuk papszenteléstôl 1030. kán.;
állandó ô képzése 236. kán.;
nôs ô 281. kán. 3. §;
állandó ô mentesek bizonyos klerikusi kötelességektôl 288. kán.;
igeszolgálatuk 757. kán., 767. kán. 1. §;
ô és az istentisztelet 835. kán. 3. §;
keresztelnek 861. kán.;
szentségkitétel és szentségi áldás végzôi 943. kán.;
áldoztatnak 910. kán. . §;
felmentô hatalmuk 89. kán., 1079. kán. 2. §, 1081. kán.;
esketnek 1108. kán. 1. §;
egyéb liturgikus funkcióik 1169. kán. 3. §.

DOKTORÁTUS:
teológiai vagy kánonjogi ô vagy legalább licenciátus szükséges:
szemináriumi tanársághoz 253. kán. 1. §;
püspökséghez 378. kán. 1. § 5;
általános vagy püspöki helynökséghez 478. kán. 1. §;
kánonjogi ô vagy legalább licenciátus szükséges:
bírósági helynökséghez és helyettes bírósági helynökséghez
1420. kán. 4. §;
egyházmegyei bírósághoz 1421. kán. 3. §;
ügyészséghez és kötelékvédôséghez 1435. kán.;
ld. még: akadémiai fokozatok.

-- E --
EGYESÍTÉS:
jogi személyeké 121. kán.;
megszentelt élet intézményeinek ôe és beolvasztása 582. kán.
EGYETEMEK:
katolikus ô alapítása és vezetése 807. kán.;
mikor nevezhetôk katolikusnak 808. kán.;
katolikus ô jellegzetességei 809. kán.;
püspöki támogatásuk és felügyeletük 809. kán., 810. kán. 2. §;
teológia oktatása katolikus ôen 811. kán.;
hallgatóik lelkigondozása 813. kán.;
egyházi ô célja, jellege 815. kán.;
egyházi ô létesítése és vezetése 816. kán.;
akadémiai fokozataik érvényessége az egyházban 817. kán.;
klerikusok és szerzetesek egyházi ôre küldése 819. kán.;
egyházi ô együttműködése más ôkel 820. kán.;
ld. még: fakultás, rektor, tanárok.
EGYHÁZ (KATOLIKUS):
erkölcsi személyisége 113. kán.;
saját küldetése és kormányzása 204. kán.;
ki van vele teljes közösségben 205. kán.;
ô és a katekumenek 206. kán.;
ôzal való közösség megtartásának kötelessége 209. kán.;
kötelessége az evangélium hirdetése 747. kán.;
igeszolgálata 756. kán. 1. §;
missziós küldetése 782. kán.;
nevelési kötelessége 794. kán. 1. §;
iskolák alapítója 800. kán. 1. §;
egyetemek alapítója 807. kán.;
egyetemei 815. kán.;
megszentelôi feladata 834. kán.;
ôtagság a keresztség által 849. kán.;
ô név jelentése anyagi javak tekintetében 1258. kán.;
latin ô 1. kán., 111-112. kán.;
ld. még: egyházmegye.
EGYHÁZELLENES TÁRSULÁSOK: 1374. kán.
EGYHÁZI KÖZÜGYEK TANÁCSA: 360. kán.
EGYHÁZI REND (SZENTSÉG):

fogalma és hatása 1008. kán.;
fokozatai és kiszolgáltatása 1009. kán.;
kiszolgáltatási helye és ideje 1010-1011. kán.;
kiszolgáltatója 1012-1017. kán.;
szentelési elbocsátó 1015. kán., 1018-1023. kán.;
felvevôje 1024. kán.;
felvételének megengedettségi feltételei 1025. kán.;
a szentelendô szükséges tulajdonságai 1026-1032. kán.;
a szentelés elôfeltételei 833. kán. 6, 1033-1039. kán.;
szentelési akadályok és szabálytalanságok 1040-1049. kán.;
vizsgálat szentelés elôtt 1050-1052. kán.;
felvételének bejegyzése 1053-1054. kán.;
házassági akadály 1087. kán., 1078. kán.;
tiltott kiszolgáltatása 1382-1383. kán.;
eljárás érvénytelennek nyilvánítására 1708-1712. kán.;
ld. még: akadály.
EGYHÁZI TILALOM (INTERDIKTUM):
ô alatt állók nem áldozhatnak 915. kán.;
tartalma 1332. kán.;
ômal sújtott bűncselekmények 1370. kán. 2. §, 1378. kán., 1380. kán., 1390. kán., 1394. kán. 2. §.
EGYHÁZMEGYE: részegyház 368-369. kán.;
általában területi 372. kán.;
létesítése 373. kán.;
felosztása plébániákra 374. kán.;
hozzá hasonló megítélés alá esô egységek 368. kán.;
képviselôje 393. kán.;
ne legyen exempt 431. kán. 2. §;
érseki 435. kán.;
szuffragáneus 436. kán.;
belsô szervezete 460-572. kán.
EGYHÁZMEGYEI HIVATAL:
fogalma 469. kán.;
munkatársainak kinevezése 470. kán.;
munkatársainak feladatai 471-472. kán.;
munkáját a püspök hangolja össze 473. kán. 1-2. §;
a hivatalvezetô és a püspöki tanács 473. kán. 3-4. §;
ügyiratok aláírása ôban 474. kán.;
ld. még: helynök, irodaigazgató, jegyzô.
EGYHÁZMEGYEI KORMÁNYZÓ:
széküresedéskor vezeti az egyházmegyét 409. kán. 2. §;
választása 421. kán., 424. kán.;
hivatalával összeegyeztethetetlen hivatalok 423. kán. 2. §;
tulajdonságai 425. kán.;
kötelességei és jogai 427. kán., 429. kán., 490. kán., 833. kán. 4, 1018. kán.;
joga plébános kinevezésére 525. kán.;
nem engedélyezhet inkardinációt 272. kán.;
nem nevezhet ki kanonokot 509. kán. 1. §;
nem létesíthet társulást 312. kán. 1. §;

nem mozdíthatja el az irodaigazgatót és a jegyzôket 485. kán.;
hivatalának megszűnése 430. kán.;
püspök mint ô 461. kán. 2. §, 418. kán. 2. § 1.
ELÁLLÁS:
pertôl és perbeli cselekményektôl 1485. kán., 1524-1525. kán.;
fellebbviteli fokon 1641. kán. 3;
ügyészé büntetô perben 1724. kán.
ELBIRTOKLÁS:
anyagi javak szerzési módja 1268-1270. kán.;
ld. még·elévülés.
ELBOCSÁTÁS:
szerzetesé 694-696. kán., 701. kán.;
világi intézménybôl 729. kán.;
az apostoli élet társaságából 742. kán., 746. kán.;
klerikusi állapotból 1364. kán., 1367. kán., 1370. kán., 1394-1395. kán.
ELBOCSÁTÓ:
szentelési 1018-1023. kán., 1052. kán. 2. §;
esketési (az illetékes engedélye) 1115. kán.
ELÉGTÉTEL:
gyónási 981. kán.
ELENGEDÉS (BÜNTETÉSEKÉ):
ki adhatja meg 1354-1356. kán.;
a gyóntató ôi joga 1357. kán.;
cenzúrák ôének feltétele 1358. kán.;
terjedelme 1359. kán.;
félelem hatására végzett ô érvénytelen 1360. kán.;
feltételes 1361. kán. 1. §;
módja 1361. kán. 2-3. §;
végrehajtási kereset elévülése miatt magától 1363. kán.
ÉLETKOR:
mely ôban kötelez a tisztán egyházi törvény 11. kán.;
nagykorúság 97. kán.;
mint a hivatal elvesztésének oka 184. kán. 1. §;
püspökséghez 378. kán. 1. § 3;
egyházmegyei kormányzósághoz 425. kán. 1. §;
általános helynökséghez 478. kán. 1. §;
noviciátusba való felvételhez 642-643. kán.;
ideiglenes fogadalomhoz 656. kán. 1. §;
örök fogadalomhoz 658. kán. 1. §;
világi intézménybe lépéshez 721. kán. 1. §;
felnôtt módra kereszteléshez 852. kán. 1. §;
keresztszülôséghez 874. kán. 1. §;
bérmáláshoz 891. kán.;
bérmaszülôséghez 893. kán. 1. §;
elsôáldozáshoz 914. kán.;
idôs ô és szentségi böjt 919. kán. 3. §;
idôs pap ülve misézhet 930. kán.;
ô és a gyónás kötelezettsége 989. kán.;
papsághoz 1031. kán. 1. §;

átmeneti és állandó diakonátushoz 1031. kán. 1-2. §;
házassághoz 1083. kán., 1072. kán.;
böjt és hústilalom kötelességéhez 1252. kán.;
ô és büntethetôség 1323. kán. 1, 1324. kán. 1. § 4;
bírósági helynökséghez 1420. kán. 4. §;
ügyvédséghez és képviselôséghez 1483. kán.
ELÉVÜLÉS: 197. kán.;
érvényessége 198. kán.;
mi nem évülhet el 199. kán.;
bűnvádi kereseté 1362. kán.;
büntetés végrehajtása iránti kereseté 1363. kán.;
kereseté általában 1492. kán.;
ld. még: elbirtoklás.
ELHÁLÁS (HÁZASSÁGÉ): 1061. kán.;
hiánya esetén felmentés a házasság alól 1697-1706. kán.
ELIDEGENÍTÉS:
szerzetes intézmények javaié 634. kán. 1. §, 638. kán. 3. §;
apostoli élet társaságainak javaié 741. kán.;
ereklyéké és képeké 1190. kán.;
egyházi javaké általában 1254-1255. kán.;
feltételei 1291-1296. kán., 1298. kán.;
kellô engedély nélküli ô bűncselekmény 1377. kán.
ELJÁRÁS:
birói:
rendes egyházi peres 1501-1655. kán.;
szóbeli egyházi peres 1656-1670. kán.;
házassági semmisségi ügyben szóbeli ô nem alkalmazható 1690. kán.;
mellékes ügyben 1587-1597. kán.;
okirati 1686-1688. kán.;
házasság semmisségérôl 1671-1691. kán.;
házastársak különválásáról 1692-1696. kán.;
el nem hált házasságról 1697-1706. kán.;
házastárs holtnak nyilvánításáról 1707. kán.;
szentelés érvénytelenségérôl 1708-1712. kán.;
büntetô 1717-1728. kán.;
bűncselekménnyel okozott kár megtérítéséröl 1729-1731. kán.;
közigazgatási:
szerzetesek elbocsátásáról 694. kán. 2. §, 695. kán. 2. §, 697-700. kán., 703. kán.;
büntetés alkalmazásáról 1342. kán., 1718. kán., 1720. kán.;
közigazgatási felfolyamodásról 1732-1739. kán.;
plébánosok elmozdításáról 1740-1747. kán.;
plébánosok áthelyezéséröl 1748-1752. kán.;
ld. még: perfolyamat, perbezárás, perköltségek, kötelékvédô, felek, bíró, ítélet, fellebbezés.
ELJEGYZÉS: 1062. kán.
ELLÁTÁS:
klerikusoké 281. kán., 1254. kán. 2. §, 1274. kán.;
hivatalukból elbocsátottaké 195. kán.;

megbüntetett klerikusoké 1350. kán. 2. §;
a kolitusoknak és lektoroknak nincs joga rá 230. kán. 1. §;
egyházi alkalmazottaké 231. kán. 2. §;
szeminaristáké 263. kán.;
nyugdíjas püspöké 402. kán. 2. §, 707. kán. 2. §;
nyugdíjas plébánosé 538. kán. 3. §;
elmozdított plébánosé 1746. kán.
ELMEBETEGSÉG (AMENTIA):
ideiglenes fogadalom tartama alatt 689. kán. 2-3. §;
szentelési szabálytalanság 1041. kán. 1;
felvett rendek gyakorlásának akadálya 1044. kán. 2. §;
ld. még: értelem használata.
ELMOZDÍTÁS:
egyházi hivatalból 192-195. kán.;
plébánosé 1740-1747. kán.;
templomigazgatóé 563. kán.;
esperesé 554. kán. 3. §;
kápláné 552. kán.;
lelkészé 318. kán. 2. §, 572. kán.;
szemináriumi tanároké 253. kán. 3. §;
egyetemi tanároké 810. kán. 1. §;
általános és püspöki helynököké 481. kán.;
irodaigazgatóé és jegyzôké 485. kán.;
bírósági helynöké 1422. kán.;
szerzetes elöljáróké 624. kán. 3. §.
ELÔADÓBÍRÓ: 1429. kán., 1609. kán. 3. §.
ELÔBBI ÁLLAPOTBA VALÓ VISSZAHELYEZÉS:
feltételei 1645. kán.;
ki illetékes rá 1646. kán.;
hatásai 1647. kán.;
viszonylagos illetéktelenség miatt 1460. kán. 2 §.
ELÖLJÁRÓK (MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEIBEN):
hatalmuk 596. kán.;
mikor számítanak ordináriusnak 134. kán. 1-2. §;
szerzetházé 608. kán.;
tisztségük gyakorlásának szabályai 617-619. kán., 626. kán.;
kinevezésük feltételei 623. kán.;
kinevezésük idôtartama 624. kán. 1-2. §;
elmozdításuk és áthelyezésük 624. kán. 3. §;
tanácsuk 627. kán.;
látogatják a házakat 628. kán.;
helybenlakásuk 629. kán.;
feladataik a tagok gyóntatásával kapcsolatban 630. kán.;
gyóntatási felhatalmazásuk 968. kán. 1. §;
gyóntatási felhatalmazást adhatnak és megvonhatnak 969. kán. 2. §, 974. kán.;
szent útravalót kiszolgáltatják 911. kán. 1. §;
nagyobb ô 620. kán.;
nagyobb ô konferenciái 708-709. kán.;
bírói feladatuk 1427. kán.;

ld. még: legfôbb elöljáró.
EMBERRABLÁS: bűncselekmény 1397. kán.;
ld. még: nôrablás.
ENGEDELMESSÉG:
krisztushívôké a szent pásztorok iránt 212. kán. 1. §;
klerikusoké 273. kán.;
megszentelt élet intézményei tagjaié 590. kán. 2. §, 592. kán., 601. kán., 732. kán.;
püspökségre emelt szerzetesé 705. kán.;
a tanítóhivatal iránt 750. kán., 752-754. kán.;
engedetlenség bűncselekménye 1371. kán.;
engedetlenség a bíróság iránt 1470. kán. 2. §.
ENGEDÉLY:
megadása általában 59. kán. 2. §;
könyvek kiadásához 824-832. kán.
ENGEDETLENSÉG:
büntetése 1371. kán.;
alárendeltek felbujtása ôre 1373. kán.
ENYHÍTÔ KÖRÜLMÉNYEK:
bűncselekménye 1324. kán., 1327. kán.
EREKLYÉK:
tiltott elidegenítésük 1190. kán.;
oltárban 1237. kán. 2. §.
ERETNEKSÉG:
fogalma 751. kán.;
szerzetes elbocsátásának oka 694. kán. 1. § 1;
szentelési szabálytalanság 1041. kán. 2;
rendek gyakorlását illetô szabálytalanság 1044. kán. 1. § 2;
büntetése 1364. kán.
ERÔSZAK (KÉNYSZER):
semmissé teszi a jogcselekményt 125. kán.;
érvényteleníti a noviciátusba való felvételt 643. kán.;
érvényteleníti a fogadalmat 656. kán.;
érvényteleníti a házassági beleegyezést 1103. kán.;
érvényteleníti az esküt 1200. kán. 2. §;
ôos nemi bűncselekmény 1395. kán. 2. §;
érvényteleníti az ítéletet 1620. kán. 3;
ld. még: fizikai erôszak, félelem.
ÉRSEK: ld. metropolita.
ÉRTELEM HASZNÁLATA:
egyházi törvények csak azt kötelezik, aki eljutott rá 11. kán.;
milyen kortól vélelmezendô 97. kán. 2. §;
aki nem képes rá, a gyermekkel egyenlô elbírálás alá esik 99. kán., 852. kán. 2. §;
ô és a bérmálás 891. kán.;
ô és az elsôáldozás 914. kán.;
ô és a szent útravaló 922. kán.;
ô és az évi gyónás kötelezettsége 989. kán.;
és a betegek kenete 1004-1005. kán.;
ô és a házasságkötés 1095. kán. 1;

ô és a fogadalom 1191. kán. 2. §;
ô és a büntetôjogi felelôsség 1322. kán., 1323. kán. 6, 1324. kán. 1. § 1-2;
ôés a perképesség 1478. kán.;
ld. még: elmebetegség.
ÉRVÉNYESÍTÉS (HÁZASSÁGÉ):
fogalma 1156. kán.;
beleegyezés megújítása 1156-1157. kán.;
nyilvános akadály esetén 1158. kán. 1. §;
bizonyíthatatlan akadály esetén 1158. kán. 2. §;
beleegyezés hiánya esetén 1159. kán.;
formahiány esetén 1160. kán.;
ld. még: gyökeres orvoslás.
ÉRVÉNYESSÉG:
jogcselekmények ôének feltételei és vélelme 124. kán.;
szentségeké általában 841. kán.;
ld. még: semmisség.
ESKÜ:
fogalma és érvényessége 1199. kán., 1200. kán. 2. §;
ígérô 1200. kán. 1. §, 1201. kán.;
ô kötelezô erejének megszűnése 1202. kán.;
felfüggesztése, megváltoztatása, felmentése 1203. kán.;
magyarázata 1204. kán.;
keresztség felvételérôl 876. kán.;
keresztségrôl és szabad állapotról 1068. kán.;
vagyonkezelôé 1283. kán. 1;
bíróság tagjaié 1454. kán.;
peres feleké 1532. kán.;
tanúké 1562. kán.;
püspök hűségôje a Szentszék iránt 380. kán.;
hamis ô bűncselekmény 1368. kán.
ESPERES:
hivatala, kinevezése 553. kán.;
hivatala nem meghatározott plébániához kötött 554. kán. 1. §;
kinevezésének tartama 554. kán. 2. §;
elmozdítása 554. kán. 3. §;
feladatai és jogai 555. kán.;
részvétele egyházmegyei zsinaton 463. kán. 7.
EUCHARISZTIA:
a pap életében 276. kán. 2. §;
a részegyház egységének forrása 369. kán.;
a plébániai közösség középpontja 528. kán. 2. §;
a szerzetesi életben 663. kán.;
világi intézményekben 719. kán. 2. §;
a keresztény beavatás szentsége 842. kán. 2. §;
felnôttek keresztelésekor 866. kán.;
vétele nem katolikus kiszolgáltatótól 844. kán. 2. §;
kiszolgáltatása nem katolikusnak 844. kán. 3-4. §;
szentség és áldozat 897. kán.;
tisztelete és a benne való részesedés 898. kán.;

végzôje 900-901. kán.;
anyaga 924. kán., 926. kán.;
ô és az esküvô 1065. kán. 2. §;
ld. még: áldozás, mise, koncelebráció, szentségkitétel.
EVANGÉLIUMI TANÁCSOK:
isteni adományok 575. kán.;
tisztaság 599. kán.;
szegénység 600. kán.;
engedelmesség 601. kán.;
magyarázatuk és szabályozásuk 576. kán.;
megszentelt élet intézményeiben 573. kán. 2. §, 574. kán. 1. §, 598. kán.;
világi intézményekben 712. kán.;
apostoli élet társaságaiban 731. kán. 2. §;
novíciusok képzésében 652. kán. 2. §;
vállalása nyilvános fogadalommal 654. kán.
EXEMPTIO (SZERZETESEKÉ): 591. kán.
EXKARDINÁCIÓ:
ki engedélyezheti 267. kán., 272. kán.;
magánál a jognál fogva 268. kán.;
megfelelô oka 270. kán.;
felfolyamodás megtagadása ellen 270. kán.;
gyóntatási felhatalmazás elvesztésének oka 975. kán.
EXKLAUSZTRÁCIÓ: 686-687. kán.

-- F --
FAKULTÁS (KAR):
katolikus egyetemen 811. kán.;
egyházi ôok 815-820. kán.;
ld. még: egyetemek.
FELEK (PERBEN):
ki lehet felperes és alperes 1476. kán.;
személyes részvételük a perben 1477. kán.;
kiskorúak 1478-1479. kán.;
jogi személyek 1480. kán.;
képviselôt választhatnak 1481. kán.;
kihallgatásuk és beismerésük 1530-1538. kán.;
nem lehetnek egyben tanúk is 1550. kán. 2. § 1;
tanút jelenthetnek be és vonhatnak vissza 1551. kán., 1552. kán. 1. §;
kérdôpontokat terjesztenek be 1552. kán. 2. §;
tanúk nevének közlése a ôkel 1554. kán.;
tanúk kizárását kérhetik 1555. kán.;
távolmaradásuk a pertôl 1592-1593. kán.;
perköltségük 1595. kán.;
perközzététel a ô számára 1598. kán.;
semmisségi panaszuk 1624-1626. kán.;
fellebbezésük 1628. kán.;
szóbeli eljárásban 1656. kán.; 1658-1664. kán.;
házassági perben nem lehetnek jelen a kihallgatásokon 1678.

kán. 2. §.
FÉLELEM:
hatására végzett jogcselekmény általában érvényes, de érvénytelenítheto 125. kán. 2. §;
mint mento körülmény 1323. kán. 4;
mint enyhito körülmény 1324. kán. 1. § 5;
semmissé teszi:
a választási szavazást 172. kán. 1. § 1;
a hivatalról való lemondást 188. kán.;
novíciátusba való felvételt 643. kán.. 1. § 4;
ideiglenes fogadalmat 656. kán. 4;
házasságot 1103. kán.;
fogadalmat 1191. kán. 3. §;
esküt 1200. kán. 2. §;
büntetés elengedését 1360. kán.;
perbeli beismerést 1538. kán.;
ítéletet 1620. kán. 3.
FELFOLYAMODÁS:
egyedi határozat hallgatólagos megtagadása ellen 57. kán. 2. §;
elmozdítás elleni o alatt a hivatali hatalom felfüggesztodik 143. kán. 2. §;
exkardináció megtagadása ellen 270. kán.;
pápa határozata ellen nincs 333. kán. 3. §;
szerzetes elbocsátása ellen 700. kán.,
pápa vagy egyetemes zsinat határozata elleni o bűncselekmény 1372. kán.;
diákonusé pappá szentelés megtagadása miatt 1030. kán.;
büntetést felfüggeszti 1353. kán.;
keresetlevél elutasítása ellen 1505. kán. 4. §;
perkérdés meghatározása ellen 1513. kán. 3. §;
el nem hált házasság alóli felmentési kérelem püspöki elutasítása ellen 1699. kán. 3. §;
közigazgatási határozatok ellen 1732-1739. kán.;
plébános elmozdítása és áthelyezése elleni o alatt a plébános hivatalát nem gyakorolhatja 1747. kán. 3. §, 1752. kán.
FELFÜGGESZTÉS:
végrehajtói hatalomé 139. kán.;
rendes hatalomé felfolyamodás idején 143. kán. 2. §;
elbocsátási határozaté 700. kán.;
fogadalomé 1195. kán.;
eskü é 1203. kán.;
ítéletvégrehajtásáé 1644. kán. 2. §, 1647. kán. 1. §, 1650. kán. 3. §;
határozat végrehajtásáé 1736. kán., 1737. kán. 3. §;
büntetésé halálveszélyben 1335. kán., 1352. kán. 1. §;
ki nem nyilvánított önmagától beálló büntetésé 1352. kán. 2. §;
büntetésé felfolyamodás vagy fellebbezés idején 1353. kán.;
jóvátevo büntetésé 1344. kán. 3. §;
büntetés:
tartalma 1333. kán.;

hatásai 1334. kán.;
önmagától beálló 1370. kán. 2. §, 1378. kán. 2. §, 1383. kán.; 1390. kán. 1. §; 1394. kán.;
önmagától beálló ô rendelése törvényben 1334. kán. 2. §.
FELHATALMAZÁS (FACULTAS):
mikor pótolja az egyház 144. kán. 2. §;
állandó 132. kán.;
általános és püspöki helynöké 479. kán. 3. §;
esperesé 555. kán.;
lelkészé 566. kán.;
bérmálásra:
magánál a jognál fogva 882-883. kán.;
püspöktôl vagy paptól adott 884. kán.;
hol és kinek a vonatkozásában lehet élni vele 885. kán., 887. kán.;
gyóntatásra:
érvényességhez szükséges 966. kán.;
magánál a jognál fogva 967. kán. 1. és 3. §;
hivatal alapján 986. kán.;
terjedelme 967. kán.;
ki adhatja meg 969. kán.;
elôfeltételei 970-971. kán.;
ideiglenes 972. kán.;
írásbeli 973. kán.;
megszűnése 974-975. kán.;
esketésre:
szükséges az érvényességhez 1108. kán. 1. §;
kinek van hivatalból 1109-1110. kán., 530. kán. 4, 543. kán. 1. §;
kinek van megbízás alapján 1111-1112. kán.;
gyakorlásának megengedettsége 1114. kán.
FELJELENTÉS:
rágalmazó 982. kán., 1390. kán.
FELLEBBEZÉS:
szabályai 1628-1640. kán.;
iratok felterjesztése ôkor 1474. kán.;
semmisségi panasszal együtt 1625. kán.;
házassági semmisségi perben 1682-1684. kán.;
szóbeli eljárásban 1669. kán.;
okirati eljárásban 1687-1688. kán.;
különválási ügyben 1693. kán. 2. §;
büntetô perben 1727. kán.;
felfüggesztô hatása 1353. kán.;
kártérítési ügyben 1729. kán. 3. §;
pápa ítélete ellen nincs 333. kán. 3. §, 1629. kán. 1;
a Szentszékhez 1417. kán.
FELMENTÉS:
fogalma 85. kán.;
ki adhatja meg 85. kán., 87-89. kán., 91. kán.;
mely törvények alól nem lehetséges 86. kán.;

megengedettsége 90. kán.;
magyarázata 92. kán.;
megszűnése 93. kán.;
leirattal 59. kán.;
jogképtelenné tevô vagy jogcselekményt érvénytelenítô törvény
alól 14. kán.;
celibátus alól 291. kán.;
szentelési korhatár alól 1031. kán. 4. §;
szentelési szabálytalanságok és akadályok alól 1047. kán.,
1049. kán.;
egyetlen püspök által végzett püspökszenteléshez 1014. kán.;
ld. még: akadály (házassági).
FELMENTÉSKÉRÉSSEL EGYBEKÖTÖTT VÁLASZTÁS (POSTULATIO): 180-183. kán.
FELOLDOZÁS:
szentségi 959-960. kán.;
általános 961-962. kán.;
óra szóló felhatalmazás 966-976. kán.;
halálveszélyben 976. kán.;
bűntársé 977. kán.;
megtagadása 982. kán.;
érvénytelen ô büntetése 1378. kán.;
ld. még: cenzúrák, elengedés.
FELSÔOKTATÁSI INTÉZMÉNY: 812. kán., 814. kán., 821. kán.;
ld. még: egyetemek.
FELVÉTEL:
szemináriumba 241. kán.;
társulásokba 306-307. kán., 316. kán.;
noviciátusba 641-645. kán.;
világi intézményekbe 720-721. kán.;
apostoli élet társaságaiba 735. kán. 1-2. §.
FENNTARTÁS:
pápának:
celibátus alóli felmentése 291. kán.;
egyes áldásoké 1169. kán. 2. §;
peres ügyeké 1405. kán. 1. §;
el nem hált házasság alóli felmentése 1142. kán., 1698. kán.
2. §;
Szentszéknek:
felmentéseké 87. kán.;
püspökszentelést végzôk száma alóli felmentése 1014. kán.;
szentelési korhiány alóli felmentése 1031. kán. 4. §;
szabálytalanságok alóli felmentése 1047: kán.;
házassági akadályok alóli felmentése 1078. kán., 1165. kán.
2. §;
büntetések elengedéséé 1354. kán. 3. §;
kiközösítések feloldásáé: oltáriszentség meggyalázásáért
1367. kán.;
pápa elleni fizikai erôszakért 1370. kán. 1. §;
bűntárs feloldozásáért 1378. kán. 1. §;
engedély nélküli püspökszentelésért 1382. kán.;

gyónási titok megsértéséért 1388. kán. 1. §.
FIGYELMETLENSÉG:
ld. tévedés.
FILOZÓFIA:
oktatása szemináriumban 250-251. kán.;
a felszenteléshez szükséges ôi tanulmányok 1032. kán. 1. §.
FIZIKAI ERÔSZAK:
pápa, püspök, klerikusok, szerzetesek ellen 1370. kán.;
ld. még: erôszak.
FOGADALOM:
fogalma, fajai, semmissége 1191-1192. kán.;
csak letevôjét kötelezi 1193. kán.;
megszűnése, felmentése, megváltoztatása 1194-1198. kán.;
örök vagy ideiglenes szerzetesi 607. kán. 2. §;
házassági akadály 1078. kán. 2. § 1, 1088. kán.;
ld. még: fogadalomtétel.
FOGADALOMTÉTEL (PROFESSIO):
fogalma 654. kán.;
ideiglenes:
idô elôtt 649. kán. 2. §;
novíciátus után 653. kán.;
idôtartama összesen 655. kán., 657. kán. 2. §;
érvényességi feltételei 656. kán.;
megújítása 657. kán. 1. §;
lejártakor ki lehet lépni 688. kán. 1. §;
örök:
korábbi letétele 657. kán. 3. §;
érvényességi feltételei 658. kán.;
másik intézménybe való átlépéskor 684. kán. 2. és 4. §, 685. kán.;
eltiltás tôle 689. kán.;
ld. még: fogadalom.
FORDÍTÁSOK:
nem érvényes rájuk az eredeti szövegre adott jóváhagyás 829. kán.;
hittankönyveké 827. kán. 1. §;
ld. még: nyelvek.
FORMA:
ld. házasság, formahiány.
FORMAHIÁNY (HÁZASSÁGI):
érvénytelenné teszi a házasságot 1108. kán. 1. §;
ô és a házasság érvényesítése 1160. kán.;
ô és a házasság gyökeres orvoslása 1161. kán., 1163. kán.;
házasság semmisségének okirati eljárással való kimondása ô címén 1686. kán.

-- G --

GAZDASÁGI TANÁCS:
ld. tanács.
GYÁM:

kijelölése és hatásköre 98. kán. 2. §;
szereplése perben 1478. kán. 2. §, 1519. kán.;
világi jog szerinti ô elfogadása kánoni perben 1479. kán.;
átveszi az idézést 1508. kán. 3. §;
kártérítésre köteles, ha a per miatta évült el 1521. kán.;
elállása a pertôl 1524. kán.
GYERMEK:
származási helye 101. kán.;
fogadott ô 110. kán.;
rítusa 111. kán.;
jogi kormegjelölés 97. kán. 2. §, 99. kán.;
keresztelése 852. kán. 2. §;
keresztelésének anyakönyvezése 877. kán.;
bérmálása 891. kán.;
elsôáldozása 913-914. kán.;
évi gyónása 989. kán.;
ô és a betegek kenete 1005. kán.;
vállalása mint a házasság lényeges eleme 1055. kán. 1. §;
törvényessége 1137. kán., 1140. kán.;
sorsa a szülôk különválásakor 1154. kán.;
ld. még: nevelés, kiskorú.
GYILKOSSÁG:
szentelési szabálytalanság 1041. kán.;
büntetése 1397. kán., 695. kán. 1. §.
GYÓNÁS:
gyermekek elsô ôa és áldozása 914. kán.;
áldozáshoz vagy misézéshez 916. kán.;
rendes módja az egyéni ô 960. kán.;
helye 964. kán.;
halálveszélyben 976-977. kán.;
klerikusok gyakori ôa 276. kán. 5. §;
szerzetesek gyakori ôa 630. kán. 2-3. §, 664. kán.;
szeminaristáké 246. kán. 4. §;
világi intézmények tagjaié 719. kán. 3. §;
teljessége 960. kán., 988. kán.;
évente kötelezô 989. kán.;
házasságkötés elôtt ajánlott 1065. kán.;
tolmács útján 990. kán.;
ld. még: gyóntató, feloldozás, felhatalmazás, gyónási titok.
GYÓNÁSI TITOK:
szoros értelemben vett ô 983. kán. 1. §, 1388. kán. 1. §;
a gyónás tartalmáról értesülô harmadik személyek titoktartása
983. kán. 2. §, 1388. kán. 2. §.
GYONTATÓ:
bíró és orvos 978. kán. 1. §;
a tanítóhivatalt tartsa szem elôtt 978. kán. 2. §;
józansága kérdezéskor 979. kán.;
mikor köteles feloldozni 980. kán.;
szabjon ki elégtételt 981. kán.;
felmentési hatalma házassági akadály alól 1079. kán.;

hatalma egyházi büntetés elengedésére 1357. kán.;
megrágalmazása 1390. kán. 1. §;
szerzetesek ôja 630. kán., 985. kán.;
szeminaristák ôja 240. kán. 1. §;
ld. még: gyónás, gyónási titok, felhatalmazás.
GYÖKERES ORVOSLÁS (HÁZASSÁGÉ):
fogalma 1161. kán.;
ô és a házassági beleegyezés 1162-1163. kán.;
ki adhatja meg 1165. kán.;
egyik vagy mindkét fél tudtán kívül 1164. kán.;
anyakönyvi bejegyzése 1123. kán.
GYŰJTÉS:
adományoké 1265. kán.
GYŰLÖLET:
szítása az egyház ellen 1369. kán.;
az egyházi hatóság ellen 1373. kán.

-- H --
HALÁL:
széküresedés oka 416. kán.;
ha a ô kétséges, a szent kenetet ki kell szolgáltatni 1005. kán.;
házastárs ôának okozása házassági akadály 1090. kán.;
helye és a temetés helye 1177. kán. 3. §;
az egyik peres félé 1518. kán., 1675. kán. 2. §;
házasság megtámadása az egyik házastárs ôa után 1675. kán. 1. §;
ld még: holtnak nyilvánítás, gyilkosság.
HAMISÍTÁS:
okiratoké 1391. kán.
HARMADIK SZEMÉLY:
közbelépése a perben 1596-1597. kán.
HARMADRENDEK: 303. kán.
HATALOM:
rendi:
csak klerikusoknak van 274. kán. 1. §;
nem lehet tôle a személyt megfosztani 290. kán., 1338. kán. 2. §;
gyakorlása eltiltható 292. kán., 1333. kán. 1. § 1;
feloldozáshoz szükséges, de nem elegendô 966. kán.;
egyházkormányzati:
alanya 129. kán. 1. §;
világiak közreműködése gyakorlásában 129. kán. 2. §;
gyakorlása fôként külsô fórumon 130. kán.;
rendes és megbízotti 131. kán. 1. és 3. §;
rendes ô lehet saját vagy helyettesi 131. kán. 2. §;
törvényhozói, végrehajtói, bírói 135. kán.;
végrehajtói ô gyakorlása 136. kán., 138. kán.;
továbbadása megbízottnak 137. kán., 140-141. kán.;
megszűnése 142-143. kán.;

rendes ô felfüggesztôdése 143. kán. 2. §;
pótlása az egyház részérôl 144. kán.
HATÁRIDÔK:
törvényszabta 1465. kán. 1. §;
bírói és megegyezéses 1465. kán. 2. §, 1466. kán.
HATÁROZAT (DECRETUM):
általános:
természete 29. kán., 33. kán. 1. §;
kiadója 30. kán., 31. kán. 1. §;
kihirdetése 31. kán. 2. §;
érvényessége 33. kán. 1. §;
egyetemes zsinaté 341. kán. 1. §;
püspökök testületéé 341. kán. 2. §;
részleges zsinaté 446. kán.;
tartományi zsinaté 952. kán.;
püspöki konferencia teljes üléséé 455-456. kán.;
a tant érintô 754. kán.;
egyedi:
végrehajtói hatalom szükséges hozzá 35. kán.;
fogalma 48-49. kán.;
kiadási módja és indoklása 50-51. kán.;
kit és hol kötelez 52. kán.;
ellentétes ôok közül melyik kötelez 53. kán.;
hatálya és közlése 54-56. kán.;
kérése 57. kán.;
hatályvesztése 58. kán.;
egyházmegyei jogú szerzetes intézmény létesítéséröl 579. kán.;
novíciátus létesítéséröl, áthelyezéséröl és megszüntetéséröl 647. kán. 1. §;
szerzetesek elbocsátásáról 699-700. kán.;
büntetés kiszabásáról 1342. kán., 1720. kán.;
ôok gyűjteményeinek kiadása 828. kán.;
bírói:
általában 1617. kán.;
keresetlevél elfogadásáról 1505-1507. kán.;
idézés 1508. kán., 1556. kán.;
ôok közlése 1509. kán., 1677. kán. 1. §;
szóbeli eljárásban 1659. kán. 1. §;
perfelvételkor 1513-1514. kán., 1677. kán. 2. §;
szakértô kinevezéséröl 1577. kán. 1. §;
mellékes ügyet eldöntô ô 1589-1590. kán., 1616. kán. 2. §;
ô módosítása 1591. kán.;
alperes távolmaradottnak nyilvánításáról 1592. kán.;
perközzétételrôl 1598. kán.;
perbezárásról 1599. kán. 3. §;
perdöntô 1618. kán.;
házasság semmisségét kimondó elsôfokú ítéletet megerôsítô 1682. kán., 1684. kán.;
végrehajtási 1651. kán.;

büntetô per kezdéséröl 1718-1719. kán.
HÁZ:
szerzetesô 608. kán., 103. kán., 629. kán., 634. kán., 665. kán.;
ô kánoni látogatása 397. kán.;
ô létesítése 609. kán. 1. §, 610-611. kán.;
ô megszüntetése 616. kán.;
ô rendes gyóntatója 630. kán. 3. §;
eucharisztia örzése ôban 936. kán.;
szabályozott kanonokok és monasztikusok ôai 613. kán. 1. §;
novíciátus ôa 647. kán. 1. §;
az apostoli élet társaságainak ôai 733. kán., 740-741. kán.;
plébániaôban helybenlakás 533. kán. 1. §, 550. kán. 2. §;
plébániaô elhagyása 1742. kán.;
magánônál keresztelés 860. kán.;
ld. még: klauzúra.
HÁZASSÁG:
fogalma, szentség mivolta, lényegi tulajdonságai 1055-1056. kán.;
létrejötte 1057. kán.;
kötéséhez való jog 1058. kán.;
isteni, kánoni és világi jog szabályozza 1059. kán.;
jogkedvezmény illeti 1060. kán.;
megkötött, elhált, vélt 1061. kán.;
kötéséhez szükséges kor 1072. kán., 1083. kán.;
szerzeteseké 694. kán. 1. § 2;
katolikus és nem keresztény között 1086. kán.;
kötésének formája 1108-1117. kán.;
rendkívüli formája 1116. kán.;
kötésének helye 1115. kán., 1118. kán.;
szertartása 1119-1120. kán.;
anyakönyvezése 1121-1123. kán.;
felbonthatatlansága 1141. kán.;
titkos 1130-1133. kán.;
vegyes:
engedélyezése 1124. kán.;
a katolikus fél kötelességei 1125. kán.;
formája és rítusa 1127. kán.;
halálveszélyben:
elôzetes vizsgálat 1068. kán.;
felmentések forma és akadályok alól 1079. kán.;
kötése rendkívüli formában 1116. kán.;
jogkövetkezményei:
kötelék 1134. kán.;
egyenlô házastársi jogok és feladatok 1135. kán.;
egyenlô nevelési jog 1136. kán.;
gyermek törvényessége 1137. kán.;
férj apaságának vélelme 1138. kán.;
felbontása:
elhált szentségi ô esetén nem lehetséges 1141. kán.;

el nem hált ôé 1142. kán.;
privilegium paulinummal 1143-1147. kán.;
más esetekben a hit javára 1148-1150. kán.;
ld. még: akadály, beleegyezés, érvényesítés, formahiány, házastársak, házasságtörés, jegyesvizsgálat, kísérlet, közreműködés, különválás.
HÁZASSÁGTÖRÉS:
együttélés megszüntetése ô címén 1152. kán. 1. §;
utólagos megbocsátása 1152. kán. 2. §;
ô és különválás 1152. kán. 3. §.
HÁZASTÁRSAK:
lakóhelye 104. kán.;
egyikük rítusváltoztatása 112. kán.;
egyikük szerzetbe lépése 643. kán.;
kötelességeik és jogaik 1134-1135. kán.;
ô és a gyermek nevelése 1136. kán.;
közös életük 1151. kán.;
kereseti joguk a házasság érvénytelennek nyilvánítására 1674. kán.;
különválásuk 1152-1154. kán.;
különvált ô életközösségének helyreállítása 1155. kán.
HÁZIKÁPOLNA (MAGÁN):
fogalma 1226. kán.;
kinek lehet 1227. kán.;
engedélyezése 1228. kán.;
megáldása és szent használata 1229. kán.;
püspöké 934. kán. 1. §.
HELY:
származási 101. kán.;
bíráskodásé 1468. kán.;
szent cselekményeké:
keresztelésé 857. kán., 859-860. kán.;
bérmálásé 881. kán., 888. kán.;
miséé 932. kán.;
oltáriszentség ôrzéséé 934. kán., 936-938. kán.;
gyónásé 964. kán.;
egyházi rend kiszolgáltatásáé 1011. kán.;
házasságkötésé 1115. kán., 1118. kán.;
temetési szertartásé 1177-1180. kán.;
ld. még: illetékesség, szent helyek.
HELYBENLAKÁS:
klerikusé az egyházmegyében 283. kán.;
megyéspüspöké 395. kán.;
segédpüspöké és koadjutoré 410. kán.;
plébánosé 533. kán.;
kápláné 550. kán.;
szerzetes elöljáróé 629. kán.;
kötelezettségének megsértése 1396. kán.
HELYNÖK:
általános:

ordinárius és helyi ordinárius 134. kán.;
szükségessége, hatalma, száma 475. kán.;
kinevezése, elmozdítása és helyettesítése 477. kán.;
alkalmassági feltételei 478. kán.;
illetékességi köre 479. kán. 1. és 3. §;
együttműködése a megyéspüspökkel 480. kán.;
hivatalának megszűnése 481. kán.;
széküresedéskor 417-418. kán.;
szék akadályoztatásakor 413. kán.;
püspöki:
hivatala és hatalma 476. kán.;
kinevezése és elmozdítása 477. kán. 1. §;
alkalmassági feltételei 478. kán.;
illetékessége 479. kán. 2-3. §;
együttműködése a püspökkel 480. kán.;
hivatalának megszűnése 481. kán.;
szerepe a püspöki szék akadályoztatásakor 413. kán. 1. §;
szerepe széküresedéskor 417-418. kán.;
bírósági és helyettes bírósági: 1420. kán.
HIT:
ô és az egyházzal való teljes közösség 205. kán.;
a püspök feladata a ô tanítása és védelme terén 386. kán.;
ôletétemény 747. kán. 1. §;
isteni és katolikus 750. kán.;
katolikus ô elfogadására senki sem kényszeríthetô 748. kán.;
elszakadás a ôtôl 194. kán. 1. §, 694. kán. 1. §, 1071. kán. 1. § 4;
elvetése 751. kán.;
ô és a hitoktatás 773. kán.;
oktatása missziókban 787. kán.;
ô és az istentisztelet 836. kán.;
ô és a szentségek 840. kán.;
ô és a felnôttkeresztelés 865. kán.;
ô és a bérmálás 879. kán.;
ô és az eucharisztia 913. kán.;
közismert elhagyása és a házasságkötés 1071. kán. 1. § 4;
ld. még: hitehagyás, hitvallás.
HITEHAGYÁS:
fogalma 751. kán.;
szentelési szabálytalanság 1041. kán.;
ôok szerzetesek elbocsátására 694. kán.;
temetés megtagadása ôért 1184. kán.;
büntetése 1364. kán.;
katolikus hit közismert elhagyása esetén házasságkötés 1071. kán. 1. § 4;
katolikus egyház elhagyása formális aktussal 1086. kán., 1117. kán., 1124. kán.
HITOKTATÁS:
evangelizáció fô eszköze 761. kán.;
kötelessége 773. kán., 776. kán., 778. kán.;

minden hívônek legyen rá gondja 774. kán. 1. §;
plébános ôi feladata 777. kán.;
családi 774. kán. 2. §, 776. kán.;
gyermekeké 777. kán. 2-3. §;
fogyatékosoké 777. kán. 4. §;
szentségekre felkészítô 843. kán. 2. §;
hatékony eszközei 779. kán.;
ki illetékes a szabályozására 775. kán.
HITOKTATÓK:
együttműködésük a plébánossal 776. kán.;
állandó képzésük 780. kán.;
missziókban 785. kán.;
ld. még: oktatók.
HllTANKÖNYV: ld. katekizmus.
HITVALLÁS:
ki köteles letenni 833. kán.
HITVESGYILKOSSÁG (BŰNTETT):
házassági akadály 1090. kán.
HIVATALOK:
fogalma 145. kán. 1. §;
velük járó kötelességek és jogok 145. kán. 2. §;
betöltésük 146-149. kán., 153. kán. 1-2. §, 154-156. kán.;
lelkigondozással járó ô 150-151. kán.;
összeegyeztethetetlen ô152. kán.;
odaígérésük 153. kán. 3. §;
szabad adományozásuk 157. kán.;
betöltésük bemutatással 158-163. kán.;
betöltésük választással 164-179. kán.;
betöltésük felmentéskéréssel egybekötött választással 180-183. kán.;
elvesztésük 184-186. kán.;
elvesztésük lemondással 187-189. kán.;
elvesztésük áthelyezéssel 190-191. kán.;
elvesztésük elmozdítással 192-195. kán.;
elvesztésük megfosztással 196. kán.;
rendi vagy kormányzati hatalommal járó ô 274. kán. 1. §, 131. kán.;
egyházmegyei ô szerzetesre bízása 682. kán.
HIVATALVEZETÔ:
egyházmegyei 473. kán. 2-3. §;
az irodaigazgató ismertesse az ügyiratokat a ôvel 474. kán.;
felügyelete a levéltár felett 487-488. kán.
HIVATÁSGONDOZÁS: 233. kán., 385. kán.;
misszióshivatásoké 791. kán. 1. §.
HOLTNAK NYILVÁNÍTÁS:
házastársé 1707. kán.
HOMÍLIA:
a prédikáció egyik formája 767. kán. 1. §;
végzôje pap vagy diákonus 767. kán. 1. §;
vasár- és ünnepnapon 767. kán. 2. §;

hétköznapi misében 767. kán. 3. §.
HOZZÁJÁRULÁS (ANYAGI):
a Szentszék javára 1271. kán.;
hívôké az egyház szükségleteihez 222. kán. 1. §, 1260- 1262. kán.;
egyházmegyei adó 1263. kán.
HÚSTILALOM:
fogalma és napjai 1251. kán.;
bűnbánati napokon 1249. kán.;
ki köteles megtartani 1252. kán.;
a püspöki konferencia illetékessége a ô terén 1253. kán.

-- I --
IDEGEN (PEREGRINUS):
fogalma 100. kán.;
mely részleges törvények kötelezik 13. kán. 2. §.
IDÔKÖZ:
papság és püspökség közt 378. kán. 1. § 5;
diakonátus és papság közt 1031. kán. 1. §;
akolitátus és diakonátus közt 1035. kán. 2. §.
IDÔSZÁMÍTÁS:
általános szabálya 200. kán.;
folyamatos és hasznos idô 201. kán., 202. kán. 2. §;
nap, hét, hónap, év 202. kán. 1. §;
kezdô és záró nap 203. kán.
IGAZGATÓ:
templomé:
hozzájárulása a prédikáláshoz 764. kán.;
ismeretlen papot misézni enged 903. kán.;
intenciókönyvet vezet 958. kán. 1. §;
kegyhelyé: 1232. kán. 2. §;
ld. még: plébános, templomigazgató.
IGAZOLÁS:
szemináriumi felvételhez 241. kán. 2. §;
novíciátusba való felvételhez 645. kán.;
szent rend felvételéhez 1050-1051. kán.;
házassághoz 1070. kán.;
szent rend felvételérôl 1053. kán. 2. §.
IGESZOLGÁLAT: 756-761. kán.;
ld. még: hitoktatás, prédikáció.
ILLETÉKEK:
végrehajtó hatalom intézkedésével adott kegyekért 1264. kán. 1.
ILLETÉKESSÉG (BÍRÓI):
pápáé 1405. kán. 1. §;
Rota Romanáé 1405. kán. 2. §, 1444. kán.;
Apostoli Signaturáé 1445. kán.;
jogcímei 1408-1415. kán.;
abszolút és viszonylagos illetéktelenség 1406-1407. kán.;
ôi viták 1416. kán.;
fokozat szerinti 1440. kán.;

a bíróé 1460-1461. kán.;
házassági ügyekben 1673. kán., 1694. kán.;
el nem hált házassági ügyekben 1699. kán.;
szentelés semmisségérôl folyó ügyekben 1709. kán.
IMÁDSÁG:
a megszentelôi feladat gyakorlása 839. kán. 1. §;
szeminaristáké 246. kán. 3. §;
klerikusok elmélkedô ôa 276. kán. 2. §. 5;
szerzeteseké 577. kán., 663. kán. 3. §, 673. kán.;
világi intézmények tagjaié 719. kán. 1. §;
ôra vezetés a plébános feladata 528. kán. 2. §;
misézés elôtt 909. kán.;
oltáriszentség elôtt 937. kán., 942. kán.;
misén való részvétel helyett 1248. kán. 2. §;
bűnbánati napokon 1249. kán.;
ld. még: zsolozsma.
IMPOTENCIA:
házassági akadály 1084. kán.;
kétséges 1084. kán. 2. §, 1680. kán.
INGYENES JOGVÉDELEM:
engedélyezése 1464. kán., 1649. kán. 1. § 3.
INKARDINÁCIÓ:
klerikusoknak szükséges 265. kán.;
diákonusé 266. kán., 1016. kán.;
személyi prelatúrába vagy részegyházba 266. kán. 1. §;
átlépés másik egyházmegyébe 267. kán.;
magánál a jognál fogva 268. kán. 1. §;
áttelepüléskor 268-272. kán.;
szerzetes klerikusé 266. kán. 2. §, 693. kán.;
világi intézmény klerikusaié 266. kán. 3. §, 715. kán., 727. kán. 2. §;
apostoli élet társaságában 266. kán. 2. §, 736. kán. 1. §;
ld. még: exkardináció.
INTERDIKTUM: ld. egyházi tilalom.
ÍRÁSOK:
melyekre kell felügyelniük a fôpásztoroknak 823. kán. 1. §;
hitoktatással kapcsolatos ô 827. kán. 1. §;
hívôk, szerzetesek, klerikusok közreműködése vallást vagy erkölcsöt támadó lapokban 831. kán.;
szerzetesek írásai 832. kán.;
ld. még: könyvek.
IRODAIGAZGATÓ:
feladatai és tulajdonságai 482. kán., 483. kán. 2. §, 487-488. kán., 382. kán. 3. §, 404. kán.;
elmozdítása 485. kán.;
ld. még: jegyzôk.
ISKOLÁK:
szerzeteseké 683. kán., 778. kán., 801. kán.;
hit tanítása ôban 761. kán.;
hitoktatók képzésére 785. kán. 2. §;

általános elôírások az ôról 796-806. kán.;
vallási és erkölcsi tankönyvek ôban 827. kán. 2. §.
ISTENI JOG:
ô és világi jog 22. kán., 1290. kán.;
ô és a jogszokás 24. kán. 1. §;
ô és kiskorú cselekvôképessége 98. kán. 2. §;
ô és a katolikus egyház erkölcsi személyisége 113. kán.;
ô és az elévülés 199. kán. 1;
szent szolgálatot teljesítôk ô alapján vannak az egyházban 207. kán. 1. §;
a pápa és a püspökök testülete hivatalának alapja 330. kán.;
a püspökök hivatalának alapja 375. kán.;
ô és a házasság 1059. kán.;
ôi házassági akadályok 1075. kán., 1163. kán. 2. §, 1165. kán. 2. §;
ô és a világi bíróság ítélete 1692. kán. 2. §.
ISTENTISZTELET:
fogalma 834. kán.;
végzôje 835. kán.;
ô és az általános papság 836. kán.;
ô és a szentségek 840. kán.;
székeskáptalanban 506. kán.;
társulások ô elôsegítésére 301. kán.;
szerzetesek és a nyilvános ô 678. kán. 1. §;
szeminaristák oktatása ôre 256. kán. 1. §;
szent helyeken 1205. kán.;
ôi cselekmények templomban 1219. kán.;
kiközösített nem vehet részt benne 1331. kán. 1. §;
ld. még: szentek tisztelete.
ÍTÉLET:
perdöntô és közbeszóló 1607. kán.;
a törvényt magyarázza 16. kán. 3. §;
kimondásához erkölcsi bizonyosság kell 1608. kán.;
meghozása társas bíróságon 1609. kán.;
megszövegezése 1610. kán.;
szóbeli eljárásban 1668. kán.;
tartalma 1611. kán.;
formája 1612. kán.;
közlése 1614-1615. kán.;
szövegének kijavítása 1616. kán.;
egyes megelôzô cselekmények semmisségét orvosolja 1619. kán.;
orvosolhatatlan semmissége 1620. kán.;
orvosolható semmissége 1622. kán.;
ld. még: végrehajtás, fellebbezés, semmisségi panasz.

-- J --
JAVADALMAK:
felszámolásuk 1272. kán.
JEGY (CHARACTER):
szentségi 845. kán. 1. §, 879. kán., 1008. kán., 1015. kán.

JEGYESVIZSGÁLAT: 1067. kán., 1070. kán., 1131. kán.
JEGYZÔ:
egyházmegyei hivatalban:
az irodaigazgató és helyettese egyben ô is 482. kán. 3. §;
feladata és szükséges tulajdonságai 483-484. kán.;
elmozdítása 485. kán.;
aláírása szükséges 474. kán.;
bíróságon:
minden perben szerepel 1437. kán. 1. §;
iratai közhitelűek 1437. kán. 2. §;
igazolja az iratok felolvasását 1473. kán.;
hitelesíti a másolatokat 1474. kán. 1. §;
másolatot csak a bíró utasítására adhat ki 1475. kán. 2. §;
írásba foglalja a szóbeli kérelmet 1503. kán.;
írást készít a tanúvallomásokról 1567-1569. kán.;
jelen van a szóbeli vitán 1605. kán.;
írásba foglalja a szóbeli fellebbezést 1630. kán. 2. §;
szerepe a szóbeli eljárásban 1664. kán.
JOG:
krisztushívôk ôai és kötelességei 208-223. kán.;
világiak ôai és kötelességei 224-231. kán.;
klerikusok ôai és kötelességei 273-289. kán.;
ld. még: isteni jog, jogszokás, természetjog, nemzetközi jog, részleges jog, szerzett jogok, törvények.
JOGCSELEKMÉNY:
lényeges elemeit rögzítô törvény alól nincs felmentés 86. kán.;
beleegyezés vagy vélemény kikérése ôhez 127. kán.;
károkozás ônyel 128. kán.;
érvényességi kellékei 124-127. kán.
JOGERÔS ÍTÉLET (ÍTÉLT DOLOG):
fogalma 1641. kán.;
hatásai 1642. kán., 1629. kán. 3, 1650. kán., 1655. kán. 1. §;
ô büntetô ügyekben 1363. kán. 1. §, 1731. kán.;
mely ügyekben nem lehetséges 1643. kán.;
fellebbezés ô ellen 1644. kán.;
az elôbbi állapotba való visszahelyezés ô után 1645. kán.
JOGHATÓSÁG: ld. hatalom (egyházkormányzati).
JOGSEGÉLY:
bíróságok közt 1418. kán.
JOGSZOKÁS:
megszüntetése és érvényessége 5. kán.;
mikor rendelkezik törvény erôvel 23-26. kán.;
a törvény legjobb magyarázója 27. kán.;
visszavonása 28. kán.;
ô és egyedi közigazgatási intézkedés 38. kán.;
klerikusi öltözködésrôl 284. kán.;
pátriárkák és prímások jogainak alapja 438. kán.;
eljegyzésrôl 1062. kán.;
jogi személyek vagyonának kezeléséről 1279. kán. 1. §;
rendkívüli adókról 1263. kán.;

miseadományokról 952. kán. 2-3. §.
JÓ HÍR:
védelme 220. kán.;
kötelékvédôé 1435. kán.;
ügyvédé 1483. kán.;
más ôének megsértése 1390. kán. 2. §.

-- K --
KANONIZÁCIÓ (BOLDOGGÁ- ÉS SZENTTÉAVATÁS): 1403. kán.
KANONOK:
szabályozott ôok 613. kán. 1. §;
kinevezése 509. kán.;
penitenciárius ô 508. kán., 968. kán. 1. §;
ld. még: káptalan.
KAPCSOLÓDÁS (AGGREGATIO):
a megszentelt élet egyik intézményének ôa egy másikhoz 580. kán.
KÁPLÁN:
alkalmassági feltételei 546. kán.;
kinevezése 547. kán.;
jogai és kötelességei 548-551. kán.;
elmozdítása 552. kán.;
szent útravaló kiszolgáltatója 911. kán.
KÁPOLNA:
fogalma 1223. kán.;
engedélyezése 1224. kán.;
szent és profán használata 1225. kán.;
liturgikus cselekmények ôban 1225. kán.;
megáldása 1229. kán.;
szerzetesházban 608. kán.;
ld. még: házikápolna.
KÁPTALAN:
fogalma és feladatai 503. kán.;
székesô alapítása 504. kán.;
szabályzata 505-506. kán.;
ôi tisztségek 507-509. kán.;
ô és plébánia viszonya 510. kán.;
tanácsosok testületének feladatait a püspöki konferencia a székesôra bízhatja 502. kán. 3. §;
ld. még: szerzetes káptalan.
KÁR:
jogcselekménnyel törvénytelenül okozott ô megtérítése 128. kán., 1281. kán. 3. §, 1296. kán.;
jegyesség felbontásából fakadó 1062. kán.;
ôtérítési kereset 1729. kán.;
megtérítése mint a javulás jele 1347. kán. 2. §;
határozat ki nem adása miatti ô megtérítése 57. kán. 3. §;
egyházi hatalom hanyag gyakorlásával okozott ô 1389. kán.;
dolog zárolásának igénylése ô veszélye miatt 1496. kán.;
ô fenyegetô veszélye 1498. kán.;

ôos ítélet a másik fél csalárdsága folytán 1645. kán. 2. § 3;
ôtérítésre óvadék 1499. kán.;
bíró által a feleknek okozott ô 1457. kán. 1. §;
alaptalan pereskedésbôl fakadó ô megtérítése 1649. kán. 1. § 4.
KÁROMLÁS:
nyilvános ô bűncselekménye 1369. kán.
KATEKIZMUS (HITTANKÖNYV):
kiadásának engedélyezése 827. kán. 1. §;
országos és egyházmegyei 775. kán.
KATEKUMEN:
fogalma és kapcsolata az egyházzal 206. kán.;
jogai és kötelességei 788. kán., 1170. kán.;
temetése 1183. kán.
KATEKUMENÁTUS:
missziós területeken 788. kán.;
felvétel ôra 851. kán. 1. §;
felnôttek ôa és keresztelése 865. kán. 1. §.
KATONAI SZOLGÁLAT (ÖNKÉNTES):
klerikusoké és klerikusnak készülôké 289. kán. 1. §;
szerzeteseké 672. kán,
KEGY:
élô szóban adott 59. kán. 2. §, 74. kán.;
más hatóságtól megtagadott ô megadása 64-65. kán.;
belsô és külsô fórumra 74. kán.
KEGYES CÉLÚ INTÉZKEDÉSEK (CAUSAE PIAE): 325. kán. 2. §, 956. kán.; 1299-1310. kán.;
ld. még: alapítványok.
KEGYHELY:
fogalma 1230. kán.;
országos vagy nemzetközi 1231. kán.;
szabályzata 1232. kán.;
kiváltságai 1233. kán.;
lelkipásztori szerepe 1234. kán.
KENYÉR:
eucharisztiához búzából 924. kán. 2. §;
kovásztalan 926. kán.;
ô színe alatti áldozás 925. kán.
KÉNYSZER: ld. erôszak.
KÉPEK:
tisztelete 1188. kán.;
restaurálása és elidegenítése 1189-1190. kán.
KÉPVISELÔ:
alkalmazása választáskor 167. kán. 1. §;
egyházmegye birtokbavételekor 382. kán. 3. §;
részleges zsinat résztvevôjéé 444. kán. 2. §;
egyházmegyei zsinaton nem alkalmazható 464. kán.;
házasságkötés ô útján 1071. kán. 1. § 7, 1104. kán. 1. §, 1105. kán.;
perbeli:
nem lehet bíró 1447. kán.;

szabadon választható 1481. kán. 1. §;
ôk száma 1482. kán.;
szükséges tulajdonságai 1483. kán.;
megbízásának benyújtása a bírósághoz 1484. kán.;
mit nem tehet külön megbízás nélkül 1485. kán.;
elmozdítása 1486-1487. kán.;
kihágásai és büntetése 1470. kán. 2. §, 1488-1489. kán.;
a bíróság alkalmazásában 1490. kán.
KÉPZÉS:
egyházi szolgálatba lépô világiaké 231. kán. 1. §;
szemináriumban:
rendje 242. kán., 261. kán.;
vallási és kulturális 235. kán., 244. kán., 246-249. kán.;
filozófiai 251. kán.;
teológiai 252. kán.;
pasztorális 255-256. kán., 258. kán.;
diakonátushoz és áldozópapsághoz szükséges ô 1027. kán., 1032. kán.;
papoké szentelés után: 279. kán., 555. 2. § 1;
szerzeteseké:
noviciátusban 650-652. kán.;
fogadalom után 659-661. kán.;
világi intézményekben: 724. kán.;
apostoli élet társaságaiban:·735. kán. 3. §;
hitoktatóké: 780. kán., 785. kán. 2. §;
katekumeneké: 788. kán. 2. §;
új keresztényeké: 789. kán.;
ld. még: hitoktatás, iskola, egyetem.
KERESET: 1491-1500. kán.;
elévülése 1492. kán.;
a Szentszékhez tartozó ôek 1270. kán.;
ôek halmozása 1493. kán.;
károk helyrehozatala iránti 1062. kán. 2. §, 1729-1731. kán.;
bűnvádi 1720. kán.;
birtokô 1500. kán.;
dologi 1410. kán., 1655. kán. 1. §;
személyi 1655. kán. 2. §;
az ítélt dolog ôe 1642. kán. 2. §;
viszontô 1463. kán., 1494-1495. kán.
KERESKEDÉS:
klerikusoknak tilos 286. kán.;
szerzeteseknek tilos 668. kán., 672. kán.;
tiltott ô büntetése 1392. kán.
KERESZTÉNYEK: ld. krisztushívôk.
KERESZTSÉG:
egyháztagság kezdete 96. kán.;
mikor eredményez latin rítust 111. kán. 1. §;
ôgel válik az ember krisztushívôvé 204. kán. 1. §;
szükségessége 849. kán.;
érvényessége 849-850. kán., 864-865. kán.;

kétség a ô érvényességérôl 869. kán.;
megengedettsége 861. kán. 2. §, 862. kán., 865. kán., 868. kán.;
hatásai 11. kán., 96. kán., 111. kán. 1. §, 204. kán. 1. §, 849. kán.;
rendesô és szükségô 850. kán.;
elôkészítés a ôre 851. kán.;
kiszolgáltatási módja 853. kán.;
felnôtteké 851. kán. 1, 852. kán. 1. §, 863. kán., 865-866. kán., 869. kán. 3. §;
gyermekeké 851. kán. 2, 867-868. kán., 872. kán.;
kitett gyermekeké 870. kán.;
elvetélt magzaté 871. kán.;
feltételes 845. kán. 2. §, 869. kán.;
halálveszélyben 865. kán. 2. §, 867. kán.;
névválasztás ôkor 855. kán.;
rendes kiszolgáltatója 861. kán. 1. §;
rendkívüli kiszolgáltatója 230. kán. 3. §, 861. kán. 2. §;
felvevôje 864. kán.;
ôkor használandó víz 849. kán., 853. kán.;
helye 857. kán., 860. kán.;
más területén 862. kán.;
missziókban 787. kán. 2. §;
ideje 856. kán.;
bizonyítása és anyakönyvezése 875-878. kán.;
ld. még: keresztszülôk.

KERESZTSZÜLÔK:
szükségességük, feladataik 872. kán.;
számuk 873. kán.;
keresztszülôség feltételei 874. kán.;
említésük anyakönyvben 877. kán.;
oktatásuk 851. kán.;
gondjuk a keresztnév választására 855. kán.

KÉTSÉG:
ô és a törvény kötelezô ereje 14. kán.;
ô és a törvény magyarázata 17. kán.;
a törvény visszavonásáról 21. kán.;
leirat érvényességérôl 67. kán. 3. §;
felmentés okáról 90. kán. 2. §;
mikor pótolja az egyház a hatalmat vagy a felhatalmazást ô esetén 144. kán.;
szentségek érvényes felvételérôl 845. kán.;
keresztségrôl 869. kán., 1086. kán.;
betegek kenetével kapcsolatban 1005. kán.;
szentelendô alkalmasságáról 1052. kán. 3. §;
házasság érvényességérôl 1060. kán.;
impotenciáról 1084. kán.;
vérrokonságról 1091. kán.;
házasság elhálásáról 1681. kán.

KIFOGÁS (PERBELI):

minden jogot ô is véd 1491. kán.;
természeténél fogva örök 1492. kán. 2. §;
érdekeltségi bíró, ügyész, kötelékvédô ellen 1449. kán.;
illetéktelenségi 1460. kán.;
perhalasztó 1459. kán. 2. §;
pergátló 1462. kán. 2. §;
ítélt dologé 1462. kán. 1. §, 1642. kán. 2. §;
végrehajtás során 1654. kán.;
szóbeli eljárásban 1660. kán.;
ügyvédeké 1664. kán.
KIHIRDETÉS:
törvényé 7-8. kán.;
általános határozatoké 31. kán.
KIKÖZÖSÍTÉS:
tartalma 1331. kán.;
szavazati jog elvesztését okozza 171. kán. 1. §;
áldozástól eltilt 915. kán.;
önmagától beálló ôsel sújtott bűncselekmények 1364. kán. 1. §, 1367. kán., 1370. kán. 1. §, 1378. kán. 1. §, 1382. kán., 1388. kán. 1. §, 1398. kán.;
utólag kimondandó ôsel sújtott bűncselekmények 1378. kán. 3. §, 1388. kán. 2. §;
bírói kiszabása vagy kinyilvánítása hármas bíróságot kíván 1425. kán. 1. § 2.
KILÉPÉS:
szerzetes intézménybôl 686-693. kán.;
jogkövetkezményei 702. kán.;
világi intézménybôl 726-728. kán.;
apostoli élet társaságából 742-743. kán.
KINYILVÁNÍTÁS (MEGÁLLAPÍTÁS):
házasság semmisségéé 1123. kán., 1684. kán., 1686. kán.;
házastárs haláláé 1707. kán.;
büntetéseké 915. kán., 1341-1342. kán., 1352. kán. 2. §, 1353. kán., 1355. kán., 1357. kán., 1718. kán. 1. § 1.
KÍSÉRLET:
házassági 1085. kán., 1087. kán., 1088. kán., 1090. kán.;
ô miatti hivatalvesztés 194. kán. 1. § 3;
ô miatt szerzetes elbocsátása 694. kán.;
ô büntetése 1394. kán.;
ô szabálytalanság az egyházi renddel kapcsolatban 1041. kán.;
bűncselekmény ôe 1328. kán.;
eucharisztia végzésének ôe 1378. kán. 1. § 1;
feloldozás ôe 977. kán., 1378. kán.
KISKORÚ:
fogalma 97. kán. 1. §;
szülôk vagy gyám hatalma alatt áll 98. kán. 2. §;
lakóhelye 105. kán.;
házassága 1071. kán. 1. § 6;
bűncselekmény ôsérelmére 1395. kán. 2. §;
büntetôjogi felelôssége 1323. kán. 1, 1324. kán. 1. § 4;

védô kinevezése ô számára 1481. kán. 3. §;
mint tanú 1550. kán. 1. §;
perbeli képviselete 1478. kán.;
ld. még: életkor, nagykorú, gyermek.
KISZABÁS (BÜNTETÉSEKÉ): 1341-1353. kán.;
automatikusan (ipso facto) 1314. kán.;
bíró által 1326. kán., 1328. kán., 1343-1346. kán.;
elhalasztása 1344. kán. 1;
általános szabály büntetések ôára 1399. kán.;
eljárása 1718. kán. 1. §.
KISZOLGÁLTATÓ:
szentségek felvétele nem katolikustól 844. kán. 2. §;
szentségek kiszolgáltatása nem katolikusoknak 844. kán. 3-4. §;
keresztségé 861. kán.;
bérmálásé 882. kán.;
eucharisztiáé 900. kán., 910. kán.;
bűnbánat szentségéé 965-966. kán.;
betegek kenetéé 1003. kán.;
egyházi rendé 1012. kán., 1015. kán.;
szentelményeké 1168-1169. kán., 1172. kán.
KIVÁLTSÁGOK:
fogalmuk és megadásuk 76. kán.;
a Szentszéktôl adott ô érvényessége 4. kán.;
adásuk leirattal vagy szóban 59. kán.;
értelmezésük 77. kán.;
megszűnésük 78-84. kán.
KLAUZÚRA:
szerzetesházakban 667. kán. 1. §;
szigorúbb ô a szemlélôdôk monostoraiban 667. kán. 2. §;
pápai ô szemlélôdô apácák monostoraiban 667. kán. 3. §;
megyéspüspök jogai ôval kapcsolatban 667. kán. 4. §.
KLERIKUS:
fogalma 207. kán. 1. §;
képzése 232-264. kán.;
inkardinálása 265-272. kán.;
kötelességei és jogai 273-280. kán., 1174. kán.;
közösségi élete ajánlott 280. kán.;
díjazása 281. kán.;
életmódjának egyszerűsége 282. kán.;
szabadsága és az egyházmegyében való tartózkodása 283. kán.;
öltözködése 284. kán.;
állapotához nem illô vagy attól idegen dolgok 285. kán. 1-2. §;
katonai szolgálata 289. kán. 1. §;
ôi állapot elvesztése 290-293. kán.;
közhivatala 285. kán. 3. §;
kereskedelmi és gazdasági tevékenysége 285. kán. 4. §, 286. kán.;
politikai és szakszervezeti tevékenysége 287. kán. 2, §;
szereplése tömegtájékoztatási eszközökben 831. kán. 2. §;
áttelepülése más vidékre 257. kán. 2. §, 271. kán.;

felvétele novíciátusba 644. kán., 645. kán. 2. §;
szerzetes ô 693. kán.;
ô elbocsátása 701. kán.;
világi intézmények ô tagjai 713. kán. 3. §;
apostoli élet társaságainak ô tagjai 736., kán., 739. kán., 745. kán.
KOADJUTOR (PÜSPÖK):
fogalma 403. kán. 3. §;
kinevezése 377. kán. 3. §;
hivatalba lépése 404. kán. 1. és 3. §;
jogai és kötelességei 405-408. kán., 410. kán.;
széküresedéskor a megyéspüspök helyébe lép 409. kán. 1. §;
lemondása 411. kán.
KONCELEBRÁCIÓ: 902. kán.;
ô és misepénz 951. kán. 2. §;
nem katolikusokkal tilos 908. kán.
KONGREGÁCIÓK:
a római kúriában 360. kán.;
ld. még: monasztikus kongregáció.
KONKORDÁTUMOK: ld. nemzetközi megállapodások.
KONZISZTÓRIUM (BÍBOROSI): 353. kán., 350. kán. 5. §.
KORHATÁR: ld. életkor.
KORPORÁLÉ:
használata misében kötelezô 932. kán. 2. §.
KÖNYVEK:
illetékesség kiadásuk engedélyezésére 824. kán. 1. §, 832. kán.;
mely ô kiadását kell alávetni az egyházi hatóság ítéletének 823. kán.;
Szentírás kiadása 825. kán.;
imaô kiadása 826. kán. 3. §;
hittanô kiadása 827. kán. 1. §, 775. kán. 1-2. §;
vallási témájú ô használata oktatásban 827. kán. 2-3. §;
templomi terjesztésük 827. kán. 4. §;
liturgikus ô kiadása 826. kán. 1-2. §, 838. kán.;
liturgikus ô szabályainak megtartása 276. kán. 2. § 3, 846. kán. 1. §, 850. kán., 928. kán.;
határozatgyűjtemények kiadása 828. kán.;
ô újbóli kiadása 829. kán.;
ô cenzúrája 830. kán.;
ld. még: anyakönyvek, bejegyzés.
KÖRMENET:
plébános vezeti 530. kán. 6;
úrnapi 944. kán.
KÖTELÉK (HÁZASSÁGI):
felbonthatatlan és kizárólagos 1056. kán., 1134. kán., 1141. kán.;
felbontása 1142-1450. kán.;
házassági akadály 1085. kán. 1. §.
KÖTELÉKVÉDÔ:

kinevezése és hivatala 1432. kán., 1435. kán.;
peres félként szerepel 1434. kán.;
ki lehet 1435. kán.;
nem lehet ügyész ugyanabban az ügyben 1436. kán.;
nem lehet bíró az ügyben másik fokon sem 1447. kán., 1436. kán. 2. §;
mikor kell visszalépnie 1448. kán.;
kérdôpontokat javasolhat a bírónak 1533. kán., 1561. kán.;
választadási joga 1603. kán.;
fellebbezhet 1628. kán., 1687. kán.;
lemondhat a fellebbezésrôl 1636. kán.;
jelen lehet a kihallgatásokon és betekinthet az iratokba 1678. kán.;
említése az ítéletben 1612. kán. 1. §;
semmisségi panasszal élhet 1626. kán.;
szerepe másodfokú házassági ügyben 1682. kán.;
okirati eljárásban 1686-1688. kán.;
el nem hált házassági ügyben 1705. kán.;
szentelés elleni ügyben 1711. kán.
KÖTELEZÔ ERÔ:
törvényeké 11-15. kán.;
általános végrehajtási határozatoké 32. kán.;
utasításoké 34. kán.;
közigazgatási intézkedéseké 36. kán. 2. §;
egyedi határozatoké és parancsoké 49. kán., 52. kán.;
jogi személyek szabályzatáé 94. kán. 2. §.
KÖVETEK (PÁPAI):
oldalô 358. kán.;
kinevezésük 362. kán.;
tisztségük természete 363. kán.;
feladataik 364-365. kán.;
székhelyük ki van véve a helyi ordinárius kormányzata alól 366. kán. 1. §;
liturgikus kiváltságaik 366. kán. 2. §;
tisztségük megszűnése 367. kán.;
szerepük püspökök kinevezésekor 377. kán. 3. §;
nem tagjai a püspöki konferenciának 450. kán. 2. §;
pápa ítélkezik róluk 1405. kán. 1. §.
KÖZÉRDEK (KÖZJÓ):
hivatalos jogi személyek célja 116. kán. 1. §;
ôet érintô ügyek:
házassági semmisség 1691. kán.;
különválás 1696. kán.;
büntetô ügyek 1728. kán.;
ügyész szerepel bennük 1430. kán.;
nincs bennük peregyezség 1715. kán. 1. §;
védô kinevezése hivatalból 1481. kán. 1. §;
püspöki döntés arról, hogy az ügy ôet érint-e 1431. kán. 1. §;
beismerés szerepe bennük 1536. kán.
KÖZIGAZGATÁSI BÍRÓSÁG: 149. kán. 2. §, 1400. kán. 2. §, 1445. kán. 2.

'.
KÖZIGAZGATÁSI INTÉZKEDÉSEK:
egyedi ô alanya 35. kán.;
értelmezésük és terjedelmük 36. kán.;
írásba foglalásuk 37. kán.;
érvényességük 38-39. kán.;
végrehajtásuk 40-45. kán.;
hatályvesztésük 46. kán.;
visszavonásuk 47. kán.;
törvénymagyarázat ô útján 16. kán. 3. §.
KÖZLÉS: egyedi határozaté általában 54-56. kán.
KÖZ.ÖSKÖDÉS SZENT DOLGOKBAN: ld. communicatio in sacris.
KÖZÖSSÉG:
jogszokás bevezetésére képes ô 24. kán.;
ô, melynek törvény adható 24. kán., 29. kán.;
ô, melynek általános határozat adható 29. kán.;
nem katolikus 844. kán., 869. kán. 2. §, 874. kán. 2. §;
szerzetes ô háza 608. kán.;
ô gyóntatója 630. kán. 3. §;
ô az egyházzal 96. kán., 205. kán.;
az egyházzal való ô megtartásának kötelessége 209. kán. 1. §;
egyházzal való ô szükséges a hivatalok elnyeréséhez 149. kán.;
egyházzal való ôet közismerten elhagyó nem lehet választó 171.
kán. 1. § 4;
egyházzal való ô nyilvános elhagyója elveszti hivatalát 194.
kán. 1. § 2;
apostoli tevékenységet az egyházzal ôben kell gyakorolni 675.
kán.;
szentségek az egyházi ô erôsítôi és kifejezôi 840. kán.;
egyházi ôgel ellenkezô magatartás ok a plébános elmozdítására
1741. kán. 1;
szentelési elbocsátó csak az egyházzal ôben levô püspöknek
küldhetô 1021. kán.
KÖZREMŰKÖDÉS (HÁZASSÁGKÖTÉSNÉL): 1108-1111. kán., 1114. kán.;
világi személyé 1112. kán.;
tilalmának esetei 1071. kán.
KÖZREND:
ôre vonatkozó helyi törvény az idegent is kötelezi 13. kán. 2.
§ 2.
KÖZTISZTESSÉG:
házassági akadály 1093. kán.
KRISZTUSHÍVÔK:
fogalma 204. kán. 1. §;
vagy klerikusok vagy világiak 207. kán.;
általános kötelességeik és jogaik 208-223. kán.
KRIZMA: 880. kán. 2. §.
KULCS: egyházmegyei levéltáré 487. kán. 1. §;
titkos levéltáré 490. kán. 1. §;
tabernákulumé 938. kán. 5. §.
KUTATÁS (TUDOMÁNYOS):

ô és a szemináriumi képzés 254. kán. 2. §;
egyházi egyetemeken 815. kán., 820. kán.
KÜLÖNVÁLÁS (HÁZASFELEKÉ):
per nélkül 1151-1155. kán.;
önhatalmúlag 1152. kán. 3. §, 1153. kán. 1. §;
ordináriusi határozattal 1153. kán. 1. §, 1692. kán. 1. §;
peresúton 1692-1696. kán.
KVÁZIPLÉBÁNIA: 516. kán.;
ld. még: plébánia.

-- L --

LAKÓHELY:
plébániai és egyházmegyei 102. kán. 3. §;
szerzése 102. kán. 1. §, 103. kán., 105. kán.;
elvesztése 106. kán.;
házastársaké 104. kán.;
szerzeteseké 103. kán.;
kiskorúaké 105. kán. 1. §;
meghatározza a részleges törvény kötelezô erejét 12. kán. 3. §;
ô szerinti saját plébános és ordinárius 107. kán.;
változtatásának jogi következményei 975. kán.;
és esketési illetékesség 1115. kán.;
ô és bírói illetékesség 1408. kán., 1409. kán., 1413. kán. 2,
1673. kán.
LAKÓHELYNÉLKÜLIEK:
fogalma 100. kán.;
ô és a részleges törvények 13. kán. 3. §;
saját ordináriusuk és plébánosuk 107. kán. 2. §;
házasságkötésük 1071. kán. 1. § 1;
illetékes bíróságuk 1409. kán. 1. §.
LATIN NYELV:
oktatása szemináriumban 249. kán.;
használata misében 928. kán.
LÁTOGATÁS (KÁNONI):
metropolitáé szuffragáneus egyházmegyében 435. kán. 1. § 2;
püspöké egyházmegyéjében 396-398. kán.;
szerzetes elöljáróé 628. kán.;
esperesé plébániákon 555. kán. 4. §;
szemináriumokban 259. kán. 2. §;
társulásokban 305. kán.;
katolikus iskolákban 806. kán.;
kápolnák engedélyezése elôtt 1224. kán. 1. §;
ld. még: ad limina látogatás.
LEGFÔBB ELÖLJÁRÓ:
a megszentelt élet intézményeinek ôi kötelesek a Szentszéknek
jelentést tenni 592. kán. 1. §;
szerzetes intézményé:
megszüntethet szerzetesházat 616. kán. 1. §;
hatalma 622. kán.;
választása 625. kán., 631. kán. 1. §;

novíciátust létesít, áthelyez, megszüntet 647. kán. 1. §;
engedélyezi az átlépést más intézménybe 684. kán. 1. §;
exklausztrációt engedélyez 686. kán.;
kilépett személyt visszavesz 690. kán.;
szerepe tagok elbocsátásakor 699. kán.;
pápai jogú intézmény ôja fölött a Rota Romana ítélkezik 1405. kán. 3. § 2;
bírói szerepe 1427. kán. 2. §, 1438. kán. 3;
világi intézményé:
kijelölése 717. kán.;
ideiglenes tag távozását engedélyezi 726. kán. 2. §;
szerepe végleges tag távozásakor 727. kán. 1. §;
szerepe tag elbocsátásakor 729. kán.;
szerepe tag átlépésekor 730. kán.;
apostoli élet társaságáé:
szerepe távozás engedélyezésekor 743. kán.;
szerepe átlépéskor 744. kán.;
közösségen kívül élést engedélyez 745. kán.;
szerepe elbocsátáskor 746. kán.
LEIRAT:
fogalma, természete 35. kán., 59. kán.;
elnyerése 60-61. kán.;
hatályba lépése 62. kán.;
érvényességének akadályai 63. kán. 1-2. §;
kiadásának indoka 63. kán. 3. §;
más hatóság által megtagadott kegyet engedélyezô 64-65. kán.;
tévedések ôban 66. kán.;
egymásnak ellentmondó ôok 67. kán. 1-2. §;
kétes érvényességű 67. kán. 3. §;
végrehajtása 68-69. kán.;
végrehajtójának hatásköre 70. kán.;
nem kötelezô élni vele 71. kán.;
meghosszabbítása 72. kán.;
ellenkezô törvény nem hatálytalanítja 73. kán.;
kiváltságot vagy felmentést tartalmazó 75. kán.
LEKTOR:
szolgálata 230. kán.;
diakonátus elôtt ôi szolgálat kötelezô 1035. kán. 1. §.
LELKÉSZ (CAPPELLANUS):
hivatala 564. kán., 570. kán.;
kinevezése 565. kán., 567. kán. 1. §;
felhatalmazásai 566. kán., 567. kán. 2. §;
szükségessége 568. kán.;
hivatalos társulásé 317. kán. 1. §;
tábori 569. kán.;
együttműködése a plébánossal 571. kán.;
elmozdítása 572. kán.;
kötelessége a szent útravaló kiszolgáltatása 911. kán. 1. §.
LELKIGYAKORLAT:
szeminaristáknak évente 246. kán. 5. §;

klerikusoknak 276. kán. 2. §;
szerzeteseknek 663. kán. 5. §;
plébániákon 770. kán.;
szentelendôké 1039. kán.
LELKIISMERETVIZSGÁLAT:
gyónás elôtt 988. kán. 1. §.
LELTÁR:
levéltári anyagról 486. kán. 3. §;
egyházi javaké 1283. kán.
LEMONDÁS:
egyházi hivatalról:
általában 187-189. kán.;
pápáé 332. kán. 2. §;
bíborosoké 354. kán.;
pápai követé 367. kán.;
megyéspüspöké 401-402. kán., 416. kán.;
koadjutoré és segédpüspöké 411. kán.;
plébánosé 538. kán. 1742-1743. kán.;
kiváltságról: 80. kán.;
ld. még: nyugalomba vonulás, elállás.
LEVÉLTÁR:
ôrzése és szabályai 491. kán.;
történelmi 491. kán. 2. §;
titkos 489-490. kán.;
egyházmegyei (illetve kúriai) ôak 486-491. kán., 1283. kán. 3;
plébániai ôak 535. kán. 4. §, 895. kán.;
vagyonkezelôségi 1283. kán. 3.
LICENCIÁTUS: ld. doktorátus.
LITURGIA: fogalma 834. kán.;
rítusát a törvénykönyv nem szabályozza 2. kán.;
egész egyház végzi 837. kán. 1. §;
hívôk tevékeny részvétele 837. kán. 2. §;
irányítására illetékesek 838. kán.
LITURGIKUS CSELEKMÉNYEK:
végzési módjukat a liturgikus törvények szabályozzák 2. kán.

-- M --
MAGNETOFON:
használata kihallgatáson 1567. kán. 2. §, 1569. kán.
MAGZATELHAJTÁS:
szabálytalanság az egyházi renddel kapcsolatban 1041. kán. 4,
1044. kán. 1. § 3;
büntetése 1398. kán.
MAGYARÁZAT:
a jelen törvénykönyvé 6. kán. 2. §;
egyedi közigazgatási intézkedésé 36. kán.;
kiváltságé 77. kán.;
rendes és megbízotti végrehajtó hatalomé 138. kán.;
szentelményeké 1167. kán. 1. §;
ígérô esküé 1204. kán.;

fenntartott büntetéseké 1354. kán. 3. §;
törvényé:
hiteles 16. kán. 1-2. §;
szabályai 17. kán.;
szoros 18. kán.;
szokás útján 27. kán.;
joghézag esetén 19. kán.
MAKACSSÁG:
bűncselekmény elkövetôjéé 1347. kán. 1. §;
megszűnése 1347. kán. 2. §;
ld. még: távolmaradás.
MEGBÍZÁS:
közigazgatási intézkedés végrehajtására 42. kán.;
helynök külön ôa megyéspüspöknek fenntartott cselekményekre 134. kán. 3. §;
teológiai tárgyak oktatására 229. kán. 3. §, 812. kán.;
pápai ô püspökszenteléshez 1013. kán., 1382. kán.;
képviselôé házasságkötéskor 1105. kán.;
képviselôé és ügyvédé perben 1484. kán.;
különleges ôt kívánó perbeli cselekmények 1485. kán.;
visszavonása 1486. kán. 1. §;
érvényes a fellebbezésre is 1486. kán. 2. §;
törvényes ô hiánya az ítéletet semmissé teszi 1620. kán. 6.
MEGELÔZÉS:
bírói illetékesség alapja 1415. kán.;
képviselôk között 1482. kán.
MEGFOSZTÁS:
kiváltságtól 84. kán.;
hivataltól 196. kán., 1336. kán. 1. § 2;
rendi hatalomtól és egyetemi fokozattól nem lehetséges 1338. kán. 2. §.
MEGGYALÁZÁS:
szent helyeké 1211. kán.;
oltáriszentségé 1367. kán.;
szent dolgoké 1376. kán.
MEGSZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEI:
fogalma 573. kán.;
támogatásuk az egyházban 574. kán. 1. §;
sajátos hivatásuk 574. kán. 2. §;
ô és az evangéliumi tanácsok 575-576. kán., 598-601. kán.;
sokfélék 577. kán.;
hűség sajátos szellemükhöz 578. kán.;
püspöki alapításuk 579. kán.;
kapcsolódásuk 580. kán.;
belsô felosztásuk 581. kán.;
beolvasztásuk, egyesítésük, megszüntetésük 582-585. kán.;
önállóságuk 586. kán.;
alapvetô törvénykönyvük és többi törvényeik 587. kán.;
egyházmegyei vagy pápai jogúak 589. kán.;
klerikusiak vagy laikusiak 588. kán.;

a Szentszéknek való alárendeltségük 590-593. kán.;
exemptségük 591. kán.;
egyházmegyei jogúak 594. kán.;
a püspök feladatai 595. kán.;
elöljárók és káptalanok hatalma 596. kán.;
felvétel ôbe 597. kán.;
testvéri élet ôben 602-606. kán.;
együttműködésük a püspökökkel 758. kán.;
missziós tevékenységük 783. kán.;
ld. még: szerzetes intézmény, világi intézmény.
MEGSZÜNTETÉS:
jogi személyé 120. kán.;
hivatalos társulásé 320. kán.;
egyháztartományé 431. kán. 3.§;
püspöki konferenciáé 449. kán. 1. §;
székeskáptalané 504. kán.;
plébániáé 515. kán. 2. §;
megszentelt élet intézményeié 584. kán.;
megszentelt élet intézményeinek részeié 585. kán.;
szerzetházaké 616. kán.;
noviciátusé 647. kán. 1. §;
apostoli élet társaságának házaié 733. kán. 1. §;
szentelményeké 1167. kán. 1. §;
kötelezô ünnepeké 1246. kán. 2. §.
MEGTÉVESZTÉS:
ô és a jogcselekmény érvényessége 125. kán. 2. §;
hatására kötött házasság érvénytelensége 1098. kán.;
hatására tett eskü 1200. kán. 2. §;
hatására tett fogadalom 656. kán. 4, 658. kán.;
hatására végzett szavazás 172. kán. 1. §;
hatására végzett lemondás 188. kán.
MEGYÉSPÜSPÖK:
ô és az egyházmegye 369. kán.;
hatalma egyházmegyéjében 381. kán. 1. §, 391. kán.;
ôkel egyenlô megítélés alá esô más hivatalok 381. kán. 2. §, 368. kán.;
kinevezése és hivatalba lépése 382. kán.;
gondoskodása mindenkirôl 383. kán. 1-2. §;
ökumenikus feladata 383. kán. 3. §;
ô és a nem keresztények 383. kán. 4. §;
gondoskodása a papokról 384. kán.;
ô és a hivatásgondozás 233. kán., 385. kán.;
igehirdetése és a hit védelme 386. kán.;
az életszentség példája és segítôje 387. kán.;
misézése a népért 388. kán.;
ünnepélyes liturgikus tevékenysége 389-390. kán.;
az egyházfegyelem ôre és elômozdítója 392. kán.;
az egyházmegye jogi képviselôje 393. kán.;
az apostoli tevékenységet segíti 394. kán.;
helybenlakási kötelessége 395. kán.;

kánoni látogatása 396-398. kán.;
jelentése az egyházmegye állapotáról 399. kán.;
ad limina látogatása 400. kán.;
lemondása 401-402. kán.;
a Szentszék leiratainak hatályát meghosszabbíthatja 72. kán.;
felmentési hatalma 87. kán., 90-91. kán.;
gyámot nevezhet ki 98. kán. 2. §;
szabad adományozással hivatalokat tölt be 157. kán.;
kisszemináriumok alapításáról gondoskodik 234. kán. 1. §;
szemináriumbafelveszi a jelentkezôket 241. kán.;
szeminárium szabályzatát jóváhagyja 243. kán.;
szeminárium felsôbb irányítója 259. kán.;
gondoskodik a szeminárium szükségleteirôl 263-264. kán.;
inkardinációt és exkardinációt engedélyez 267-270. kán.;
áttelepülést engedélyez 271. kán.;
szabályokat ad a celibátus védelmére 277. kán. 3. §;
szerepe hivatalos társulások alapításakor 312. kán.;
segédpüspök kinevezését javasolja 377. kán. 4. §;
egyházmegyei zsinat összehívója és elnöke 462. kán.;
szerepe egyházmegyei zsinaton 466-467. kán.;
gondoskodása a levéltárakról 491. kán.;
papi szenátust összehívja és feloszlatja 500-501. kán.;
pasztorális tanács összehívója 514. kán.;
plébániák alapítója, módosítójá, megszüntetôje 515. kán. 2. §;
plébániát szerzetes intézményre bízhat 520. kán.;
kinevezi a plébánost 522-524. kán.;
szabályokat ad plébániák ellátásáról a plébánosok távollétében 533. kán. 3. §;
szabályokat ad a plébániai pasztorális tanácsokról 536. kán.;
szabályokat ad a plébániai gazdasági tanácsokról 537. kán.;
elmozdítja, áthelyezi a plébánost 538. kán., 1740-1752. kán.;
kinevezi, elmozdítja a káplánt 547. kán., 552. kán.;
kinevezi az esperest 553. kán. 2. §;
kinevezi a templomigazgatót 557. kán.;
megszentelt élet intézményét megalapítja 579. kán.;
szerzetesi szabályzatot jóváhagyja és felmentést ad alóla 595. kán.;
szüzeket szentel 604. kán.;
hozzájárulása szerzetház létesítéséhez 609. kán., 611-612. kán.;
felügyel az önálló monostorokra 615. kán.;
belépése klauzúrába 667. kán. 4. §;
ô és a szerzetesek apostoli tevékenysége 678-682. kán.;
szerzetesi templomokat, iskolákat látogat 683. kán.;
exklausztrációt engedélyez 686. kán.;
önálló monostorok tagjai elbocsátásáról dönt 699. kán. 2. §;
szerepe apostoli élet társaságai házainak létesítésében és megszüntetésében 733. kán.;
igeszolgálat irányítója 756. kán. 2. §;
szabályokat ad ki a prédikációról 772. kán. 1. §;

szabályozza a hitoktatást, hittankönyvet ad ki 775. kán. 1. §;
feladatai missziós területen 790. kán.;
hozzájárulása szerzetes iskolák létesítéséhez 801. kán.;
szerepe katolikus iskolák létesítésében 802. kán.;
vallási nevelést irányítja 804. kán. 1. §;
katolikus iskolákra felügyel 806. kán.;
katolikus egyetemekre felügyel 810. kán. 2. §;
diákok lelkigondozásáról gondoskodik 813. kán.;
felsôfokú vallási képzés intézeteirôl gondoskodik 821. kán.;
irányítja és szabályozza a liturgiát 838. kán. 1. és 4. §;
szabályokat ad a nem katolikusoknak való szentségkiszolgáltatásról 844. kán. 4-5. §;
bérmálásról gondoskodik 884-886. kán.;
szabályt ad ki a körmenetrôl 944. kán. 2. §;
általános feloldozás feltételeinek meglétérôl dönt 961. kán. 2. §;
házasságot gyökeresen orvosolja 1165. kán. 2. §;
temetése 1178. kán., 1242. kán.;
illetékessége helyek felszentelésére 1206. kán.;
illetékes templomok megáldására 1207. kán.;
templomot profán használatra átad 1222. kán.;
helyi ünnepet vagy bűnbánati napot hirdet meg 1244. kán. 2. §;
felmentést ad ünnepek és bűnbánati napok alól 1245. kán.;
anyagi hozzájárulást és adót szed 1261. kán. 2. §, 1263. kán.;
szerepe a vagyonkezelésben 1277. kán.;
elidegenítést engedélyez 1292. kán.;
miseterheket csökkenti 1308-1310. kán.;
helyi büntetô törvények egységességére ügyel 1316. kán.;
elsôfokú bíró 1419. kán.;
bírókat nevez ki 1420-1421. kán., 1425. kán.;
ügyhallgatókat jelöl ki 1428. kán.;
eldönti, hogy az ügy közérdeket érint-e 1431. kán.;
ügyészt és kötelékvédôt nevez ki 1435. kán.;
visszautasítása esetén tartózkodik a bíráskodástól 1449. kán. 3. §;
megkérdezése gyám vagy gondnok kijelölésekor 1479. kán.;
jóváhagyja az ügyvédeket 1483. kán.;
bünteti az ügyvédeket 1488. kán.;
szabályokat ad ki a perköltségrôl 1649. kán. 1. §;
végrehajtja az ítéletet 1653. kán.;
kimondja a házasfelek különválását 1692. kán.;
szerepe el nem hált házassági ügyben 1699-1701. kán.; 1704-1705. kán.;
szerepe holtnak nyilvánítási ügyben 1707. kán.;
ld. még: ordinárius, püspök.
MELLÉKES ÜGY (CAUSA INCIDENS): 1587-1591. kán., 1672. kán.
MÉLTÁNYOSSÁG (AEQUITAS):
alkalmazása joghézag esetén 19. kán.;
hivatalos jogi személyek felosztásakor 122. kán.;
bíráskodásban 221. kán. 2. §;

kilépett vagy elbocsátott szerzetes iránt 702. kán. 2. §;
közigazgatási viták megoldásában 1733. kán.,
plébánosok áthelyezésekor 1752. kán.
MENTÔ KÖRÜLMÉNYEK:
büntetés alól 1323. kán.;
önmagától beálló büntetés alól 1324. kán. 3. §;
részleges törvény is megszabhat ôet 1327. kán.
METROPOLITA:
az egyháztartomány élén áll 435. kán.;
illetékessége szuffragáneus egyházmegyében 432. kán. 1. §, 436. kán.;
palliuma 437. kán., 355. kán. 2. §;
szerepe püspökök kinevezésében 377. kán. 3. §;
ô és a helybenlakási kötelesség megsértése 395. kán. 4. §;
szuffragáneus püspök akadályoztatásakor 413. kán. 1. §;
szuffragáneus püspököt hivatala gyakorlásától eltiltó büntetés esetén 415. kán.;
mikor nevezhet ki kormányzót szuffragáneus egyházmegyébe 421. kán. 2. §, 425. kán. 3. §;
feladata a tartományi zsinaton 442. kán.;
egyházmegyei zsinat határozatainak közlése ôval 467. kán.;
megkérdezése papi szenátus feloszlatása elôtt 501. kán. 3. §;
bírósága 1438. kán.
MISE:
Krisztus és az egyház cselekménye 899. kán. 1. §;
a benne való részvétel módja 899. kán. 2. §;
csak pap mutathatja be érvényesen 900. kán. 1. §;
megengedett bemutatása 900. kán. 2. §;
bemutatása naponta ajánlott 904. kán.;
napi többszöri végzése 905. kán.;
bemutatása hívôk jelenléte nélkül 906. kán.;
pap felkészülése ôvégzésére 909. kán., 916. kán.;
áldozás ôén kívül 918. kán.;
felajánlása valamilyen szándékra 945. kán.;
temetési 1185. kán.;
alapítványi 1308. kán.;
ld. még: eucharisztia, koncelebráció, miseadomány, misekötelezettségek.
MISEADOMÁNY (STIPS): 945-955. kán., 958. kán.;
visszaélés ôokkal 1385. kán.
MISEKÖTELEZETTSÉGEK (ADOMÁNY ALAPJÁN): 957. kán.;
alapítványi 1307. kán.;
leszállításuk 1308. kán.;
átváltoztatásuk 1309. kán.
MISSZIONÁRIUS:
fogalma 784. kán.;
feladata 787-789. kán.
MISSZIÓS TEVÉKENYSÉG:
fogalma 786. kán.;
minden hívô feladata 782. kán.;

legfelsô vezetése 782. kán. 1. §;
vezetése a helyi megyéspüspökök részérôl 790. kán.;
támogatása az egyházmegyékben 791. kán.;
ôet végzô hitoktatók 785. kán.
MONASZTIKUS KONGREGÁCIÓ: 620. kán.
MONASZTIKUS SZERZETESEK:
önálló házaik 613. kán. 1. §;
megyéspüspök felügyelete házaik felett 615. kán.;
önálló házaik megszüntetése 616. kán. 3. §;
házaik püspöki látogatása 628. kán.;
önálló monostoraik számadása 637. kán.;
önálló monostoraik javainak elidegenítése 638. kán. 4. §;
szemlélôdô ô klauzúrája 667. kán. 2. §;
átlépésük egyik önálló monostorból a másikba 684. kán. 3. §;
monostoraikból kilépés engedélyezése 686. kán. 2. §, 688. kán. 2. §;
elbocsátás önálló monostoraikból 699. kán. 2. §;
ld. még: apáca monostorok.
MŰVÉSZET:
ôi értékű szentképek restaurálása 1189. kán.;
ô elidegenítése vagy áthelyezése 1190. kán. 3. §;
ôi értékek elidegenítésének engedélyezése 1292. kán. 2. §;
templomépítésben 1216. kán.

-- N --
NAGYKORÚ:
aki tizennyolcadik évét betöltötte 97. kán. 1. §;
jogait teljes egészében gyakorolja 98. kán. 1. §;
ideiglenes fogadalmat csak ô tehet 656. kán. 1;
világi intézményben próbaidôre csak ô bocsátható 721. kán. 1. § 1;
ld. még: életkor, kiskorú.
NAGYOBB ELÖLJÁRÓK KONFERENCIÁJA:
célja 708. kán.;
szabályzata és létesítése 709. kán.
NÉMÁK:
házasságkötésük 1104. kán. 2. §;
bírósági kihallgatásuk 1471. kán.
NEMZETKÖZI JOG:
ô és a pápai követek 365. kán. 1. §.
NEMZETKÖZI MEGÁLLAPODÁSOK:
a Szentszék ôait a CIC nem módosítja 3. kán.
NÉPMISSZIÓS BESZÉDEK: 770. kán.
NEVELÉS:
szülôk kötelessége és joga 226. kán. 2. §, 793. kán., 1136. kán.;
az egyház kötelessége és joga a ô terén 794. kán.;
katolikus ô 793-814. kán.;
keresztelendô gyermek katolikus ôe 868. kán. 1. § 2;
átadás nem katolikus ôre 1366. kán.;

ld. még: egyetem, iskola, képzés.
NOVICIÁTUS:
felvétel ôba 641-645. kán.;
célja 646. kán.;
háza 647. kán.;
idôtartama 648. kán., 653. kán. 2. §;
távollét ôból 649. kán.;
vezetése 650. kán.;
képzés ôban 651-652. kán.;
távozás és elbocsátás ôból 653. kán.;
szükségessége fogadalomtételhez 656. kán. 2;
gyóntatás ôban 985. kán.;
nem kell megismételni az intézménybe való visszatéréskor 690. kán.;
ld. még: novíciusmester.
NOVÍCIUSMESTER:
szükségessége és feladata 650. kán., 652. kán. 1-2. §;
ki legyen 651. kán.;
novíciusok gyónása ônél 985. kán.
NÔRABLÁS:
házassági akadály 1089. kán.;
ld. még: emberrablás.
NÔTLENSÉG: ld. celibátus.
NUNCIUSOK: ld. követek.

-- NY --
NYELVEK:
oktatásuk szemináriumban 249. kán.;
tanításuk más vidékre települô papoknak 257. kán. 2. §;
személyi plébániák ô szerint 518. kán.;
Szentírás fordítása élô ôre 825. kán. 1. §;
liturgikus könyvek fordítása 826. kán. 2. §, 838. kán.;
a misében 928. kán.;
a bíró vagy a felek elôtt ismeretlen ôen beszélôk kihallgatása 1471. kán.;
a fellebbviteli bíróság elôtt ismeretlen ôen készült ügyiratok fordítása 1474. kán. 2. §.
NYUGALOMBA VONULÁS:
egyházi hivatalból 184. kán. 1. §;
bíborosoké 354. kán.;
megyéspüspöké 401-402. kán.;
koadjutoré és segédpüspöké 411. kán.;
plébánosé 538. kán. 3. §;
szerzetes püspöké 707. kán. 1. §;
ld. még: ellátás.

-- O --
OBREPTIO:
fogalma és hatása 63. kán. 2. §.
OK (KÁNONI):

felmentéshez 90. kán.;
hivatalról való lemondáshoz 187. kán.;
áthelyezéshez 190. kán. 2. §;
plébános áthelyezéséhez 1748. kán.;
hivatalból való elmozdításhoz 193-194. kán.;
plébános elmozdításához 1740-1741. kán.;
szerzetes intézménybôl való elbocsátáshoz 694-696. kán.;
exkardinációhoz 270. kán.;
házasfelek különválásához 1152-1153. kán.;
egyházi javak elidegenítéséhez 1293. kán.
titkos házasságkötéshez 1150. kán.;
vegyes házassághoz 1125. kán.;
diakonátus és áldozópapság alóli felmentéshez 290. kán. 3.
OKIRAT:
mint bizonyíték 1539-1546. kán.;
ôi eljárás 1686-1688. kán.
OKMÁNY (IRAT, AKTA):
szóbeli határozatról 55. kán.;
templom megáldásáról vagy felszenteléséröl, temetô megáldásáról 1208. kán.;
megyéspüspök hivatalának átvételérôl 382. kán. 3. §;
koadjutor és segédpüspök hivatalának átvételérôl 404. kán. 1-2. §;
irodaigazgató vagy jegyzô által készített ô közhitelű 1437. kán. 2. §, 482. kán., 483. kán. 1. §;
egyházmegyei ôok készítése, ôrzése 484. kán., 486. kán., 491. kán.;
részleges zsinatoké 446. kán.;
választásról 173. kán. 4. §;
peres ôok 1472-1475. kán.;
ô semmissége 1437. kán. 1. §;
ô közzététele 1598. kán., 1600. kán. 3,
ô megsemmisülése 1522. kán.;
betekintés az ôokba el nem hált házassági ügyben 1705. kán. 3. §;
ôok kezelése büntetô ügyben 1719. kán., 1721. kán. 1. §.
OKTATÓK:
együttműködésük a szülôkkel 796. kán. 2. §;
katolikus iskolákban ô helyes tanítása és feddhetetlen élete 803. kán. 2. §, 804. kán. 2. §;
vallási ô kinevezése, jóváhagyása, elmozdítása 805. kán.;
ld. még: hitoktatók tanárok.
OLAJOK (SZENTELT):
tulajdonságaik 847. kán. 1. §;
ôrzésük 847. kán. 2. §
krizma 880. kán. 2. §;
betegek olajának megáldása 999. kán.
OLTÁR:
fogalma és fajai 1235. kán.;
anyaga 1236. kán.;

megáldása vagy felszentelése 1237. kán.;
felszenteltségének vagy megáldottságának elvesztése 1238. kán.;
fenntartása az istentisztelet céljára 1239. kán. 1. §;
ô alá temetés tilalma 1239. kán. 2. §;
a szentmisét ôon kell bemutatni 932. kán. 2. §.
ORDINÁRIUS:
fogalma 134. kán. 1. §;
megítéli a törvénnyel ellenkezô évszázados szokásokat 5. kán. 1. §;
felmentôi hatalma 14. kán., 87, kán.;
tartós felhatalmazásai átszállnak az utódra 132. kán. 2. §;
meghatározza a szeminaristák lelkipásztori gyakorlatát 258. kán.;
más rítusú ôok a püspöki konferenciákban 450. kán. 1. §;
korlátozhatja vagy megvonhatja a prédikálási felhatalmazást 764. kán.;
felügyel a templomi intenciós könyvekre 958. kán. 2. §;
felmentést ad szentelési szabálytalanságok és akadályok alól 1047. kán. 4. §;
szent helyeket megáldja 1207. kán.;
szent helyeket profán használatra átad 1212. kán.;
kápolna létesítését engedélyezi 1223-1224. kán.;
felügyel a vagyonkezelésre 1276. kán., 1279. kán., 1281. kán., 1283-1284. kán.;
miseterheket csökkenti vagy átváltoztatja 1308. kán. 2. §, 1309. kán.;
büntetô óvintézkedést vagy vezeklést szab ki 1339-1340. kán., 1348. kán.;
büntetést enged el 1355-1356. kán.;
jogi személyek nevében szerepel a perben 1480. kán. 2. §;
feladata bűntetôeljárásban 1717-1722. kán.; 1724. kán.;
helyi:
fogalma 134. kán. 2. §;
felment egyházmegyei törvény alól 88. kán.;
felügyel a hívôk társulásaira 305. kán. 2. §, 325. kán.;
megôrzi a megszentelt élet intézményinek önállóságát 586. kán. 2. §;
felügyelete szerzetesi javak fölött 637. kán., 638. kán. 4. §;
szerepe hitoktatók kiválasztásában 804. kán. 2. §, 805. kán.;
felügyelete könyvek kiadására 824. kán., 826-827. kán., 830-831. kán.;
házikeresztelést engedélyez 860. kán. 1. §;
rendkívüli keresztelôt bíz meg 861. kán. 2. §;
felügyel a miseszándékok elvégzésére 957. kán.;
nem katolikus templomban való misézést engedélyez 933. kán.;
oltáriszentség ôrzését engedélyezi 934. kán. 1. § 2;
hivatalánál fogva gyóntathat 968. kán. 1. §;
gyóntatási felhatalmazást ad és megvon 967. kán., 969. kán. 1. §; 971. kán., 974. kán.;

házassági felkészítést irányítja 1064. kán.;
engedélye szükséges bizonyos házasságokhoz 1071. kán., 1125. kán.;
ideiglenes házassági tilalmat ad ki 1077. kán.;
felment házassági akadály alól 1078. kán. 1. §, 1080. kán. 1. §;
felment házasságkötési forma alól 1079. kán. 1. §, 1127. kán. 2. §;
feltételes házasságot engedélyez 1102. kán. 3. §;
házasságkötésnél közreműködik 1108-1109. kán.;
házassági közreműködésre felhatalmazást ad 1111. kán.;
titkos házasságkötést engedélyez 1130. kán.;
szerepe a privilegium paulinum alkalmazásakor 1144-1145. kán., 1147. kán.;
szerepe a házasságnak a hit javára való felbontásakor 1148. kán. 3. §;
ördögűzést engedélyez 1172. kán.;
kereszteletlen gyermek temetését engedélyezi 1183. kán. 2. §;
felment fogadalom és eskü alól 1196. kán., 1203. kán.;
szent hely meggyalázását elbírálja 1211. kán.;
szertartást eltilt kápolnában 1225. kán.;
házikápolnában szertartást engedélyez 1228. kán.;
kegyhelyekre felügyel 1230. kán., 1232. kán.;
gyűjtést engedélyez és elrendel 1265-1266. kán.;
számadás az ônak 1287. kán. 1. §;
büntetést elenged 1355-1356. kán.;
szerepe házasság semmisségének bírói kimondása után 1684-1685. kán.
ORVOS:
nem köteles tanúskodni arról, amit hivatalból tudott meg 1548. kán. 2. § 1;
a gyóntató mint ô 978. kán. 1. §.
ORVOSSÁG:
nem töri meg a szentségi böjtöt 919. kán. 1. §.

-- Ö --

ÖKUMENIZMUS:
ôról oktatás a szemináriumokban 256. kán. 2. §;
katolikusok ökumenikus tevékenységének irányítása 755. kán.
ÖLTÖZKÖDÉS:
klerikusoké 284. kán.;
szerzeteseké 669. kán.; 687. kán.
ÖNGYILKOSSÁG:
kísérlete szabálytalanság a szent rendek felvételét és gyakorlását illetôen 1041. kán., 1044. kán. 1. §.
ÖRDÖGŰZÉS: 1172. kán.
ÖRÖKMÉCSES (LÁMPA):
a tabernákulum elôtt 940. kán.
ÖSSSZEFÉRHETETLENSÉG (HIVATALOKÉ): 152. kán.;
egyházmegyei kormányzóé és vagyonkezelôé 423. kán. 2. §;

általános helynöké és penitenciárius kanonoké 478. kán. 2. §;
nagyobb szerzetes elöljáróé és vagyonkezelôé 636. kán. 1. §;
bírósági helynöké és általános helynöké 1420. kán.;
különbözô hivataloké ugyanabban a perben 1447. kán.;
vizsgálóé és bíróé büntetô perben 1717. kán. 3. §.

-- P --
PALLIUM: 355. kán. 2. §, 437. kán.
PÁPAI MISSZIÓS MŰVEK: 791. kán.
PAPI SZENÁTUS:
tagjai 495. kán.;
feladatai 443. kán. 5. §, 463. kán. 1. § 4, 515. kán. 2. §, 1263. kán., 1742. kán.;
szabályzata 496. kán.;
tagjainak kijelölése 497-499. kán.;
kapcsolata a püspökkel 500. kán.;
megbízatásának idôtartama és feloszlatása 501. kán.;
ô és a tanácsosok testülete 502. kán.
PAPOK (SACERDOTES):
az ige hirdetôi 762. kán.;
eucharisztia végzôi 900. kán.;
a misét felajánlhatják valamilyen szándékra 901. kán.;
koncebrálásuk 902. kán., 908. kán.;
beteg és öreg ô misézése 930. kán.;
szentségkitétel és szentségi áldás végzôi 943. kán.;
bűnbánat szentségének kiszolgáltatói 965. kán.;
felmentói hatalmuk házassági akadályok alól 1079-1081. kán.;
ld. még: áldozópapok, gyóntató, klerikus, püspökök.
PARANCS:
ki adhat ôot 35. kán.;
egyedi 49. kán., 58. kán. 2. §;
büntetést rendelô 1319. kán., 1327. kán.
PASZTORÁLIS TANÁCS: ld. tanács.
PÁSZTOROK (LELKIPÁSZTOROK):
a pápa 333. kán. 2. §;
a püspökök 375. kán. 1. §;
a plébánosok 515. kán. 1. §, 519. kán.;
a hívôk igényelhetik tôlük a lelki segítséget 213. kán.;
segítôik a világiak 228. kán.;
gondjuk a hitoktatásra 773. kán.;
gondjuk a vallási nevelésre 794. kán. 2. §;
gondjuk a tömegtájékoztatási eszközök használatára 822. kán. 2. §, 823. kán. 1. §;
felkészítik a hívôket a szentségekre 843. kán. 2. §, 890. kán., 898. kán.
PÁTRIÁRKA:
keleti ôák bíborosi rendje 350. kán. 1. és 3. §;
cím 438. kán.;
mint tanú 1558. kán. 2. §.
PENITENCIÁRIUS KANONOK:

szükségessége és felhatalmazásának terjedelme 508. kán.;
hivatalból gyóntatási felhatalmazása van 986. kán. 1. §.
PÉNTEK:
bűnbánati nap 1251. kán.
PER: ld. eljárás.
PERBEZÁRÁS:
mikor és hogyan történik 1599. kán.;
bizonyítékok ô után 1600. kán.;
bíró teendôje ô után 1601. kán.;
harmadik személy közbelépése csak ô elôtt 1596. kán. 2. §;
a fél halála vagy állapotváltozása ô után 1518. kán. 2.
PEREGYEZSÉG:
bíró mozdítsa elô 1446. kán. 3. §;
képviselô csak külön megbízásból kötheti 1485. kán.;
célja 1713. kán.;
szabályai 1714. kán.;
milyen ügyben nem köthetô 1715. kán.
PERFOLYAMAT (LITIS INSTANTIA): 1517-1525. kán.
PERKÖLTSÉGEK:
óvadék adása ôre 1464. kán.;
az ítélet intézkedik róluk 1611. kán. 4;
általános szabályaik 1649. kán.;
különleges esetekben 1523. kán., 1525. kán., 1595. kán.
PLÉBÁNIA:
az egyházmegye felosztatása ôákra kötelezô 374. kán. 1. §;
fogalma 515. kán. 1. §;
létesítése, módosítása, megszüntetése 515. kán. 2. §;
jogi személyisége 515. kán. 3. §;
lelkipásztori gondozása 517-519. kán.;
területi vagy személyi jellege 518. kán.;
szerzetes intézményre bízása 520. kán.;
papi közösségre bízása 517. kán. 1. §, 542-544. kán.;
kormányzása üresedés idején 539-541. kán.;
híveinek adományai 531. kán.;
anyakönyvei 535. kán. 1-2. és 5. §;
pecsétje 535. kán. 3. §;
levéltára 535. kán. 4. §;
pasztorális tanácsa 536. kán.;
gazdasági tanácsa 537. kán.;
ld. még: plébános, káplán, plébániai kormányzó.
PLÉBANIAI KORMÁNYZÓ:
fogalma és kinevezése 539. kán.;
jogai és kötelességei 540. kán.;
kinevezése az elmozdítás elleni felfolyamodás idejére 1747. kán. 3. §.
PLÉBÁNOS:
felmentôi hatalma 89. kán.;
ki a saját ô107. kán.;
a plébánia saját pásztora 515. kán. 1. §, 519. kán.;
ki lehet 520. kán. 1. §, 521. kán.;

kinevezése 523-525. kán.;
egy plébánián csak egy lehet 526. kán. 2. §;
hivatalba lépése 527. kán.;
kötelességei 528-530. kán., 532-534. kán.;
a plébánia képviselôje 532. kán.;
hivatalának elvesztése 538. kán.;
szabadsága és távolléte 533. kán., 549. kán.;
igehirdetési kötelessége 757. kán., 771. kán.;
lelkigyakorlatokat rendez a megyéspüspök elôírása szerint 770. kán.;
hitoktatási feladata 776-777. kán.;
szülôket oktatja keresztelés elôtt 851. kán. 2;
rendkívüli bérmáló 883. kán. 3;
felkészíti a hívôket a bérmálásra 890. kán.;
szent útravaló kiszolgáltatója 911. kán. 1. §;
elsôáldozókat felkészíti 914. kán.;
bejegyzi a misekötelezettségeket 958. kán. 1. §;
gyóntatási felhatalmazása 968. kán. 1. §;
házassági akadály alól felment halálveszélyben 1079-1081. kán.;
közreműködése házasságkötéskor 1108-1111. kán.;
anyakönyvezi a házasságot 1121. kán.;
jelenti a házasságot a felek keresztelési plébániájának 1122. kán.;
bejegyzi a házasság érvényesítését, semmisnek nyilvánítását, felbontását 1123. kán.;
anyakönyvezi a temetést 1182. kán.;
felment fogadalom alól 1196. kán. 1;
felment ünnepek és bűnbánati napok alól 1245. kán.;
elmozdítási és áthelyezési eljárása 1740-1752. kán.

PÓTLAKÓHELY:
szerzése 102. kán. 2. §, 103. kán., 105. kán.;
elvesztése 106. kán.;
plébániai és egyházmegyei 102. kán. 3. §;
házastársaké 104. kán.;
ô szerinti saját ordinárius és plébános 107. kán.;
házasság szempontjából 1115. kán.;
bírósági illetékesség alapja 1408-1409. kán., 1413. kán. 2, 1673. kán. 2.

PRÉDIKÁCIÓ: 761-762. kán.;
püspökök feladata és joga 756. kán. 2. §, 763. kán.;
papok és diákonusok feladata és joga 757. kán., 764. kán.;
szerzetesek számára 765. kán.;
világiak felhatalmazása ôra 766. kán.;
formái 767. kán., 770. kán.;
tartalma 768-769. kán.;
rendes lelkigondozásban nem részesülôknek 771. kán.;
végzését a megyéspüspök szabályozza 772. kán. 1. §;
rádióban vagy televízióban 772. kán. 2. §;
ld. még: homília.

PRELATÚRA:

személyi:
fogalma és létesítése 294. kán.;
szabályzata és kormányzása 295. kán. 1. §, 297. kán.;
prelátusa ordinárius 295. kán. 1. §;
klerikusainak képzése és inkardinációja 295. kán.;
világi munkatársai 296. kán.;
apostoli tevékenysége az egyházmegyékben 297. kán.;
területi:
fogalma 370. kán.;
részegyháznak minôsül 368. kán.;
prelátusa a megyéspüspökkel egyenlô elbírálás alá esik 370. kán., 381. kán. 2.
PRÍMAS:
tisztsége 438. kán.
PRIVILEGIUM PAULINUM:
alkalmazásának feltételei 1143-1147. kán.
PRÓBAIDÔ:
világi intézménybe való belépéskor 720-723. kán.;
apostoli élet társaságába való belépéskor 735. kán.;
másik intézménybe való átlépéskor 684-685. kán.;
noviciátus után kilépett személy visszatérésekor 690. kán. 1. §;
ld. még: noviciátus.
PÜSPÖKI KONFERENCIA:
fogalma 447. kán.;
területe 448. kán.;
létesítése, megszüntetése, módosítása 449. kán. 1. §;
jogi személyisége 449. kán. 2. §;
tagjai 450. kán.;
szabályzata 451. kán.;
elnöke 452. kán.;
ülései 453. kán.;
szavazati jog ôban 454. kán.;
határozatai 455-456. kán.;
állandó bizottsága 457. kán.;
általános tikára 452. kán.;
általános titkársága 458. kán.;
kapcsolatok ôák közt 459. kán.;
rendes tanítóhivatal gyakorlása ô keretében 753. kán.;
szabályokat kell kiadnia:
lektorátushoz és akolitátushoz szükséges tulajdonságokról 230. kán. 1. §;
állandó diakonátus elôtti képzésrôl 236. kán.;
papnevelésrôl 242. kán.;
állandó diákonusok zsolozsmázásáról 276. kán. 2. §;
klerikusi öltözködésrôl 284. kán.;
papi szenátusokról 496. kán.;
nyugdíjas plébánosok ellátásáról 538. kán. 3. §;
keresztény tanítás elôadásáról rádióban és televízióban 772. kán. 2. §;

katekumenátusról 788. kán. 3. §;
klerikusok és szerzetesek szerepléséröl rádióban vagy televízióban 831. kán. 2. §;
felnöttek szentségi beavatásának rendjérôl 851. kán. 1. §;
fogadott gyermekek anyakönyvezésérôl 877. kán. 3. §;
gyóntatás helyérôl 964. kán. 2. §;
eljegyzésrôl 1062. kán. 1. §;
jegyesvizsgálatról és hirdetésekrôl 1067. kán.;
vegyes házasság elôtti ígéret módjáról 1126. kán.;
hívôk anyagi hozzájárulásáról 1262. kán.;
javadalmak kezelésérôl 1272. kán.;
rendkívüli vagyonkezelés körébe tartozó ügyletekrôl 1277. kán.;
elidegenítéshez alsó és felsô értékhatárról 1292. kán. 1. §;
egyházi tulajdon bérbeadásáról 1297. kán.;
szabályokat adhat ki:
tanácsosok testülete feladatainak káptalanra ruházásáról 502. kán. 3. §;
plébánosok kinevezésérôl meghatározott idôre 522. kán.;
a CICôben elô nem írt plébániai anyakönyvekrôl 535. kán. 1. §;
ökumenikus kapcsolatokról 755. kán. 2. §;
világiak prédikálási megbízásáról 766. kán.;
iskolai hitoktatásról és vallási nevelésrôl 804. kán. 1. §;
nem katolikusoknak való szentségkiszolgáltatásról 844. kán. 5. §;
keresztelés módjáról 854. kán.;
bérmálkozók életkoráról 891. kán.;
bérmálási anyakönyvrôl 895. kán.;
papsághoz és állandó diakonátushoz magasabb korhatárról 1031. kán. 3. §;
megengedett házasságkötéshez magasabb korhatárról 1083. kán. 2. §;
saját házasságkötési szertartásról 1120. kán.;
forma alóli felmentésrôl vegyes házasság esetén 1127. kán. 2. §;
szilárd oltár anyagáról 1236. kán. 1. §;
ünnepek eltörlésérôl vagy vasárnapra helyezésérôl 1246. kán. 2. §;
a hústól vagy mástól való tartózkodásról 1251. kán.;
böjt és hústilalom szabályairól és mással való helyettesítésérôl 1253. kán.;
gyűjtésekrôl 1265. kán. 2. §;
világiak bírói kinevezésérôl 1421. kán. 2. §;
peregyezségrôl és választott bíráskodásról 1714. kán.;
egyházmegyei egyeztetô tanácsról 1733. kán. 2. §;
egyéb feladatai és jogai:
országos szeminárium létesítése 237. kán. 2. §;
személyi prelatúrák létesítésérôl véleményadás 294. kán.;
országos társulások létesítése 312. kán. 1. § 2;

ô szabályzatának jóváhagyása 314. kán.;
hivatalos társulások felsôbb irányítása 315. kán., 317-319. kán.;
ô megszüntetése 320. kán.;
országos magántársulások és szabályzatuk jóváhagyása 322. kán.;
ô felügyelete 323. kán., 325. kán. 1. §;
ô megszüntetése 326. kán. 1. §;
kapcsolata a pápai követtel 364. kán. 3;
véleménymondás nem területi részegyházak alapításáról 372. kán. 2. §;
véleménymondás püspökök kinevezése elôtt 377. kán. 2-3. §;
intézkedés lemondott püspökök ellátásáról 402. kán. 2. §, 707. kán. 2. §;
egyházi régiók alakításának javaslása 433. kán. 1. §;
ô és a plenáris zsinat 439. kán., 441. kán., 443. kán. 3. és 6. §;
kapcsolatok a nagyobb elöljárók konferenciáival 708. kán.;
missziós területrôl érkezôk segítése 792. kán.;
katolikus egyetemek alapításának segítése 809. kán.;
vallási tudományok intézeteinek alapítása 821. kán.;
felügyelet tömegtájékoztatási eszközökre 823. kán.;
szentíráskiadás jóváhagyása 825. kán.;
cenzorok jegyzékének összeállítása 830. kán. 1. §;
liturgikus könyvek fordítása 838. kán. 3. §;
szentségek megengedett kiszolgáltatása feltételeinek megszabása 841. kán.;
világiak esketési felhatalmazásának javaslása 1112. kán. 1. §;
nemzeti kegyhelyek nevének és szabályzatának jóváhagyása 1231-1232. kán.;
klérus társadalombiztosítási intézetének alapítása 1274. kán. 2. és 4. §;
társas bíróságra tartozó ügyek elsôfokú eldöntésének egyetlen bíróra bízása 1425. kán. 4. §;
másodfokú egyházmegyeközi bíróságok létesítése 1439. kán.
PÜSPÖKI SZINÓDUS:
fogalma és szerepe 342-343. kán., 334. kán.;
pápa jogai ôsal kapcsolatban 344. kán.;
üléseinek fajai 345-346. kán.;
bezárása és felfüggesztôdése 347. kán.;
titkársága és szervei 348. kán.
PÜSPÖKÖK:
fogalma és küldetése 375. kán.;
megyés és címzetes ô 376. kán.;
kinevezésük 377. kán.;
alkalmasságuk feltételei 378. kán.;
felszentelésük határideje a kinevezés után 379. kán.;
hitvallásuk és hűségesküjük 380. kán., 833. kán. 3;
a hit tanítói 753. kán.;

bárhol prédikálhatnak 763. kán.;
ô és a nem hívôk 771. kán.;
gondjuk a missziókra 782. kán.;
ô és a tömegtájékoztatási eszközök 823. kán.;
megszentelôi feladatuk 835. kán. 1. §;
olajat szentelnek és megáldanak 847. kán., 880. kán. 2. §;
keresztség kiszolgáltatói 861. kán. 1. §;
bérmálás rendes kiszolgáltatói 882. kán., 884. kán. 1. §, 886. kán.;
eucharisztiát vezetik 899. kán. 2. §;
rendes áldoztatók 910. kán. 1. §;
mindenütt gyóntathatnak 967. kán. 1. §;
betegek kenetét feladják 1003. kán.;
egyházi rend kiszolgáltatói 1012-1017. kán., 1021. kán., 1052-1053. kán.;
szentelések végzôi 1169. kán. 1. §, 1206. kán.;
áldások végzôi 1169. kán. 2. §;
magánkápolnájuk 1227. kán.;
büntetések elengedôi 1355. kán. 2. §;
büntetésük az egyházi rend engedély nélküli feladásáért 1382-1383. kán.;
büntetô ügyeik a pápára tartoznak 1405. kán. 1. § 3;
egyházi peres ügyeikben a Rota ítél 1405. kán. 3. § 1;
ld. még: koadjutor, megyéspüspök, segédpüspök, püspökök testülete, püspöki konferencia.

PÜSPÖKÖK TESTÜLETE:
fogalma 330. kán.;
hatalma 336-337. kán.;
ô és az egyetemes zsinat 339. kán.;
mikor kötelezôek a ô határozatai 341. kán. 2. §;
ô és a tévedhetetlenség 749. kán. 2. §;
a tanítóhivatal alanya 752. kán., 754. kán.;
ökumenikus tevékenysége 755. kán.;
evangélizációs feladata 756. kán.;
missziós feladata 782. kán. 1. §;
ld. még: zsinat.

PÜSPÖKSZENTELÉS:
ôben kapott feladatok 375. kán. 2. §;
határideje 379. kán.;
kiszolgáltatója 1012. kán.;
három püspök végzi 1014. kán.;
pápai megbízás kell hozá 1013. kán.;
pápai megbízás nélkül bűncselekmény 1382. kán.;
kinevezett bíboros ôe 351. kán.;
megválasztott pápa ôe 332. kán. 1. §, 355. kán. 1. §.

-- R --

RÁGALMAZÁS: 1390. kán. 2-3. §.

RÉGIÓ (EGYHÁZI):
fogalma és jogi személyisége 433. kán.;

püspökeinek gyűlése 434. kán.
REKTOR:
szemináriumi:
képviseli a szemináriumot 238. kán. 2. §;
szükséges 239. kán.;
irányítja a szemináriumot 260-261. kán.;
plébánosi feladatai 262. kán.;
hitvallása 833. kán. 6;
ne gyóntassa a szeminaristákat 985. kán.;
szentelendôk alkalmasságát igazolja 1051. kán. 1;
egyetemi:
hitvallást tesz 833. kán. 7;
ld. még: igazgató.
REMETÉK: 603. kán.
RENDTARTÁSOK: 95. kán.
RÉSZLEGES JOG:
ô és az egyetemes törvény 20. kán.;
ô és a jogi személy képviselete 118. kán.;
ô és az irodaigazgató szerepe 482. kán. 1. §;
ô és a keresztség elhalasztása 868. kán. 1. § 2;
ô és az eljegyzés 1062. kán. 1. §;
ô és a temetési illetékesség 1177. kán. 3. §;
ô és a halottak anyakönyvezése 1182. kán.;
ô és a temetôk 1243. kán.;
ô és az egyházmegyei vagyonkezelés 1276. kán. 2. §;
ô és a költségvetés 1284. kán. 3. §;
ô és a vagyonkezelôk számadása a híveknek a kapott adományokról 1287. kán. 2. §;
ô és a kegyes alapítványok 1303. kán. 1. § 2, 1304. kán. 2. §;
ô és a szakértôk tiszteletdíja 1580. kán.;
saját jog:
a megszentelt élet intézményeié 587. kán.;
kit kötelez 598. kán.;
ô és az elmozdítási vagy áthelyezési ügyek 624. kán. 3. §;
ô és az egyetemes káptalan 631-632. kán.;
ô és az elbocsátás 696. kán.;
az apostoli élet társaságaié 735. kán., 740. kán.;
részleges törvények:
ô és a CIC 6. kán. 1. § 2;
ô és a prédikálás joga 764. kán.;
ô és az alapítványok elfogadása 1304. kán.;
ô és a mentô, enyhítô vagy súlyosbító körülmények 1327. kán.
RÍTUS:
szerzése és változtatása 111-112. kán.;
szentség kiszolgáltatójáé 846. kán. 2. §;
eucharisztián részvétel bármely katolikus ô szerint 923. kán.;
bármilyen ôú gyóntató választható 991. kán.;
keleti ôú alárendeltek felszentelése 1015. kán. 2. §, 1021. kán.;
házasfelek ôa és a házasságkötési közreműködés érvényessége

1109. kán.;
keleti ôú nem katolikussal való házasságkötéskor a forma csak a megengedettséghez szükséges 1127. kán. 1. §;
ld. még: liturgia, liturgikus cselekmények.
RÓMAI KÚRIA:
szervei 360. kán.;
saját szabályai 360-361. kán.;
ld. még: Apostoli Szentszék.
RÓMAI PÁPA:
ordinárius és helyi ordinárius 134. kán. 1-2. §;
a püspökök testületének feje 330. kán.;
hatalma 331. kán.; 332. kán. 1. §, 333. kán. 1. §;
választása 332. kán. 1. §;
lemondása 332. kán. 2. §;
ítéletei és határozatai ellen nincs fellebbezés és felfolyamodás 333. kán. 3. §;
püspökké szentelése 355. kán. 1. §;
székének megüresedése és akadályoztatása 335. kán., 340. kán., 347. kán. 2. §, 359. kán.;
hatalma az egyetemes zsinattal kapcsolatban 338. kán.;
hatalma a püspöki szinódus felet 344. kán.;
hatalma a megszentelt élet intéményei felett 590-591. kán.;
tévedhetetlensége 749. kán. 1. §;
rendes tanítóhivatal gyakorlója 752. kán.;
evangélium hirdetôje 756. kán. 1. §;
misszió irányítója 782. kán. 1. §;
mindenütt gyóntathat 967. kán. 1. §;
felmentést ad a celibátus alól 291. kán.;
felmentést ad a fogadalmak alól 1196. kán.;
felmentést ad el nem hált házasság alól 1142. kán.;
temetése 1242. kán.;
egyházi javak legfôbb kezelôje 1256. kán., 1273. kán.;
legfôbb bíró 1442. kán.;
senki sem ítélkezik fölötte 1404. kán.;
ld. még: fenntartás.
ROTA ROMANA:
fogalma 1443. kán.;
illetékessége 1444. kán.;
ônak fenntartott ügyek 1405. kán. 3. §.
RUBRIKÁK:
liturgikus díszekrôl 929. kán.

-- S --

SAJÁT JOG: ld. részleges jog
SAJÁT KEZDEMÉNYEZÉSRE ADOTT LEIRAT (MOTU PROPRIO): 38. kán.;
subreptio nem teszi érvénytelenné 63. kán. 1. §.
SAJTÓ:
a keresztény tanítás hirdetésének eszköze 761. kán.;
ld. még: könyvek.
SEGÉDPÜSPÖK:

mikor szükséges kinevezni 403. kán. 1. §;
különleges felhatalmazásokkal felruházott ô 403. kán. 2. §, 405. kán. 2. §, 406-407. kán.;
hivatalba lépése 404. kán. 2-3. §;
a megyéspüspök tanácsadója 407. kán. 2. §;
együttműködése a megyéspüspökkel 407. kán. 3.§;
liturgikus kötelezettségi és jogai 408. kán.;
szerepe széküresedéskor 409. kán. 2. §;
helybenlakása 410. kán.;
lemondása 411. kán.;
ld. még: püspökök.
SEMMISSÉG (ÉRVÉNYTELENSÉG):
csak az a törvény okoz ôet, mely ezt kifejezetten jelzi 10. kán.;
intézkedés ôe és végrehajtása 41. kán.;
leiraté tévedés miatt 66. kán.;
kétség leirat ôérôl 67. kán. 3. §;
jogcselekményé kényszer miatt 125. kán. 1. §;
jogcselekményé tudatlanság vagy tévedés miatt 126. kán.;
megbízott által végzet cselekményé 133. kán.;
hivatal betöltéséé 149. kán., 153. kán.;
választásé 166. kán. 3. §, 173. kán. 3. §, 175. kán. 3;
szavazatoké 172. kán.;
megválasztott személy cselekményeié a megerôsítés közlése elôtt 179. kán. 4. §;
felmentéskéréssel egybekötött választásé 182. kán. 2. §;
hivatalról való lemondásé 188. kán.;
érvénytelenül választott egyházmegyei kormányzó intézkedéseié 425. kán. 3. §;
házasságé 1073. kán.; 1083-1094. kán., 1095-1107. kán., 1108. kán. 1. §;
fogadalomé 1191. kán. 3. §, 656. kán., 658. kán.;
noviciátusé 647-649. kán.;
eskü é 1200. kán. 2. §;
elidegenítési engedélyé 1292. kán. 3. §;
kegyes intézkedések záradékáé 1301. kán. 3. §;
büntetés elengedéséé 1360. kán.;
illetéktelen bíró cselekményeié 1406. kán.;
ügyész vagy kötelékvédô megidézésének elmaradása miatt 1433. kán.;
iratoké a jegyzô aláírásának hiánya miatt 1437. kán. 1. §;
idézés közlésének hiánya miatt 1511. kán.;
ítélet ôét okozó hibák beterjesztése kifogásként 1459. kán. 1. §;
perközzététel elmaradása miatt 1598. kán. 1. §;
ítélet orvosolhatatlan ôe 1620. kán.;
ítélet orvosolható ôe 1622. kán.;
szóbeli eljárásé 1656. kán. 2. §;
felszentelés ôének megállapítása peres úton 1708. kán., 1712. kán.;

ld. még: akadály, beleegyezés, formahiány, per.
SEMMISSÉGI PANASZ:
ítélet ellen 1619-1627. kán.;
fellebbezéssel együtt 1629. kán. 2;
a Rota ítéletei ellen 1445. kán. 1. § 1;
viszonylagos illetéktelenség miatt 1460. kán. 2. §.
SIMÓNIA:
szentségekkel kapcsolatban 1380. kán.;
egyházi hivatal betöltésekor 149. kán. 3. §;
hivatalról való lemondáskor 188. kán..
SÓGORSÁG:
keletkezése és számítási módja 109. kán.;
házassági akadály 1092. kán.;
bírói érdekeltség oka 1448. kán.
SUBREPTIO:
fogalma és hatása 63. kán. 1. §.
SÚLYOSBÍTÓ KÖRÜLMÉNYEK:
bűncselekménye 1326-1327. kán.

-- SZ --
SZABAD ADOMÁNYOZÁS:
egyházi hivatal betöltési formája 147. kán., 157. kán., 523. kán..
SZABAD ÁLLAPOT:
házasulandóké 1066. kán., 1113. kán.
SZABADSÁG:
szemináristáké 258. kán.;
klerikusoké 283. kán. 2. §;
püspököké 395. kán. 2. §, 410. kán.;
plébánosoké 533. kán. 2. §;
káplánoké 550. kán. 3. §.
SZABÁLYTALANSÁG (IRREGULARITAS): ld. akadály.
SZABÁLYZAT:
megszentelt élet intézményeié (constitutiones) 587. kán., 595. kán., 598. kán., 625. kán., 631. kán., 662. kán.;
apostoli élet társaságaié 734. kán.;
általánosságban (statutum) 94. kán.;
jogi személyeké 115. kán., 117-118. kán., 120. kán., 123. kán.;
megszabja a vagyonkezelés vezetését 1280-1281. kán.;
jelentôsége elidegenítéskor 1295. kán.;
katolikus egyetemeké 810. kán. 1. §;
egyházi egyetemeké és fakultásoké 816. kán. 2. §;
egyházmegyeközi szemináriumoké 237. kán. 2. §;
egyházmegyei szemináriumé 239. kán. 3. §;
személyi prelatúráé 295-296. kán.;
hívôk társulásaié 304-305. kán., 306. kán., 307-309. kán.;
hivatalos társulásoké 314. kán., 317. kán. 3. §, 319. kán. 1. §;
magántársulásoké 321-322. kán., 324-326. kán.;
püspöki konferenciáé 451. kán.;

papi szenátusé 496. kán.;
székeskáptalané 505-507. kán.;
nagyobb elöljárók konferenciáié 709. kán.
SZAKADÁRSÁG:
fogalma 751. kán.;
szentelési szabálytalanság 1041. kán. 2, 1044. kán. 1. § 2;
temetés megtagadásának oka 1184. kán. 1. § 1;
büntetése 1364. kán.
SZAKÉRTÔK (BÍRÓSÁGON):
nem lehetnek bírók az ügyben 1447. kán.;
kinevezésük 1574-1575. kán.;
kizárásuk vagy elutasításuk 1576. kán.;
jelentésük elkészítése 1577-1578. kán.;
jelentésük bírói értékelése 1579. kán.;
tiszteletdíjuk 1580. kán.;
a felek által kijelölt ô és jogaik 1581. kán.
SZÁNDÉKOSSÁG:
bűncselekménye 1321. kán. 1. §.
SZEGÉNYEK:
segítésük a hívôk részérôl 222. kán. 2. §,
segítésük az egyház részérôl 1254. kán. 2. §;
lelkipásztori gondozásuk 529. kán. 1. §;
szentségek kiszolgáltatása ônek 848. kán.;
mise felajánlása ô szándékára 945. kán. 2. §;
temetésük 1181. kán.;
szegény egyházmegyék 1274. kán. 3. §;
ld. még: ingyenes jogvédelem, evangéliumi tanácsok.
SZÉK (PÜSPÖKI):
akadályoztatása:
mikor áll be 412. kán.;
ki veszi át a kormányzást 413. kán.;
az ideiglenes kormányzó feladatai 414. kán.;
a püspök egyházi büntetésbe esése miatt 415. kán.;
megüresedése:
mikor áll be 416. kán.;
a helynök intézkedéseinek érvényessége 417. kán.;
áthelyezéskor 418. kán.;
ki veszi át a kormányzást 419-420. kán.;
egyházmegyei kormányzó választása 421. kán., 423-424. kán.;
egyházmegyei kormányzó kinevezése érvénytelen választás esetén 425. kán. 3. §;
egyházmegyei kormányzó alkalmassági feltételei 425. kán. 1-2. §;
egyházmegyei kormányzó feladatai és hatalma 427. kán., 429. kán.;
mit tilos az egyházmegyei kormányzónak 428. kán.;
egyházmegyei kormányzó hivatalának megszűnése 430. kán.;
egyházmegyei zsinat megszakad 468. kán. 2. §;
általános és püspöki helynök hivatala megszűnik 481. kán.;
titkos levéltárat nem szabad kinyitni 490. kán.;

papi szenátus megszűnik 501. kán. 2. §;
pasztorális tanács megszűnik 513. kán. 2. §;
bírósági helynök hivatala nem szűnik meg 1420. kán. 5. §.
SZÉKESEGYHÁZ: 1217. kán. 2. kán. §;
püspök hivatalát a ôban veszi birtokba 382. kán. 3-4. §;
püspök miséje a ôban 389. kán.;
káptalan ténykedése ôban 503. kán.;
püspök temetési szertartása és temetése a ôban 1178. kán., 1242. kán.;
egyházi rend feladása ôban 1011. kán.
SZEMÉLY:
természetes:
az egyházban a keresztséggel lesz az ember ô 96. kán.;
életkora és értelmének használata 97-99. kán.;
elnevezése lakóhelye szerint 100. kán.;
lakóhelye és pótlakóhelye 102-106. kán.;
származási helye 101. kán.;
saját ordináriusa és plébánosa 107. kán.;
rokonsága 108. kán.;
sógorsága 109. kán.;
örökbefogadása 110. kán.;
rítusa 111-112. kán.;
lemondása kiváltságról 80. kán. 2.§;
jogi:
fogalma 113. kán. 2. §;
keletkezése és célja 114. kán., 117. kán.;
személyek vagy dolgok együttese 115. kán.;
hivatalos vagy magán 116. kán.;
képviselete 118. kán.; 1480. kán.;
megszűnése 120. kán., 124. kán.;
egyesülése 121. kán.;
felosztása 122. kán.;
lemondása kiváltságról 80. kán. 3. §;
szabályzata 94. kán.
SZEMINÁRIUM:
kisô 234. kán.;
egyházmegyei és egyházmegyeközi nagyô 237. kán.;
működése 238-240. kán., 243. kán.;
rektora 238. kán. 2. §, 239. kán. 1. §, 260-262. kán.;
gondnoka 239. kán. 1. §;
lelkiigazgatója 239. kán. 2. §;
tanárai 253-254. kán.;
felvétel 241. kán.;
országos és saját szabályzat 242-243. kán.;
püspöki felügyelete 259. kán.;
anyagi szükségleteinek fedezése 263-264. kán.;
még: képzés.
SZEMLE:
bírói 1582-1583. kán.
SZENT DOLGOK:

tiszteletük és használatuk 1171. kán.;
szerzésük 1269. kán.;
meggyalázásuk 1376. kán.
SZENTEK TISZTELETE:
Szűz Mária és ô 1186. kán.;
nyilvános 1187. kán.
SZENTELÉS (CONSECRATIO, DEDICATIO):
olajoké 847. kán. 1. §;
végzôje 1169. kán.;
oltáré 1237. kán.;
templomé 1217. kán.;
szent helyeké 1205-1206. kán., 1208-1209. kán.;
ôsel keletkezett jelleg elvesztése 1212. kán.;
ld. még: püspökszentelés.
SZENTELMÉNYEK:
fogalmuk 1166. kán.;
létesítésük és kiszolgáltatásuk 1167. kán.;
kiszolgáltatójuk 1168. kán.;
ld. még: áldás, ördögűzés, szentelés.
SZENT HELYEK:
fogalmuk 1205. kán.;
felszentelôjük 1206. kán.;
megáldójuk 1207. kán.;
okmány felszentelésükrôl és megáldásukról 1208. kán.;
felszentelésük vagy megáldásuk bizonyítása 1209. kán.;
szent és profán használatuk 1210. kán.;
meggyalázásuk 1211. kán.;
szent jellegük elvesztése 1212. kán.;
egyházi hatóság hatalmának gyakorlása ôen 1213. kán.;
ld. még: templom, kápolna, házikápolna, temetô.
SZENT IDÔK:
fogalmuk, létesítésük, megszüntetésük 1244. kán.;
felmentés megtartásuk alól 1245. kán.;
ld. még: bűnbánati napok, ünnepek.
SZENTSÉGEK (ÁLTALÁBAN):
fogalmuk, szerepük 840. kán.;
érvényességi és megengedettségi feltételeik 841. kán.;
a keresztség a többi ô felvételéhez szükséges 842. kán. 1. §;
a beavatásé 842. kán. 2. §;
kitôl nem tagadhatók meg 843. kán. 1. §;
felvételükre való felkészítés 777. kán., 843. kán. 2. §;
megengedett kiszolgáltatásuk nem katolikusnak 844. kán. 3-4. §;
felvételük nem katolikus kiszolgáltatótól 844. kán. 1-2. §;
jegyet hátrahagyó ô 845. kán. 1. §;
feltételes kiszolgáltatásuk 845. kán. 2. §;
kiszolgáltatásuk a liturgikus könyvek szerint 846. kán. 1. §;
a kiszolgáltató rítusa szerint végzendôk 846. kán. 2. §;
adományok ô kiszolgáltatásakor 848. kán.;
kiszolgáltatásuk színlelése 1379. kán.
SZENTSÉGI ÁLDÁS: 943. kán.

SZENTSÉGKITÉTEL:
templomban 941. kán. 1. §;
mise alatt tilos 941. kán. 2. §;
ünnepélyes 942. kán.;
ki végezheti 943. kán.
SZENT ÚTRAVALÓ:
ki köteles kiszolgáltatni 911. kán. 1. §;
kiszolgáltatója szükség esetén 911. kán. 2. §;
felvételének ideje és ismétlése 921-922. kán.
SZERZÉS (JAVAKÉ):
egyházi javaké 1254-1255. kán., 1259-1272. kán., 668. kán. 3. és 5. §;
módjai 1259. kán.;
elbirtoklással 1268. kán., 1270. kán.;
szent dolgoké 1269. kán.;
gyűjtéssel 1265. kán.;
illetékekbôl 1264. kán.
SZERZETESEK:
fogalmuk és hivatásuk 607. kán.;
gyónásuk 630. kán., 967-969. kán.;
vagyoni felelôsségük és jogaik 639. kán., 668. kán.;
képzésük 659-661. kán.;
vallási életük 662-664. kán.;
közös életük 665. kán.;
hogyan használják a tömegtájékoztatási eszközöket 666. kán., 831-832. kán.;
ruházatuk 669. kán.;
intézményükön kívüli feladatvállalásuk 671. kán.;
apostoli tevékenységük 673. kán.;
miben vannak alárendelve a püspöknek 678-679. kán., 1320. kán.;
együttműködésük a világi klérussal 680. kán.;
kinevezésük egyházmegyei hivatalokra 682. kán.;
átlépésük másik intézménybe 684-685. kán.;
kilépésük 686-693. kán.;
elbocsátásuk 694-703. kán.;
püspöki tisztségre emelt ô 705-707. kán.;
temetésük 1179. kán.;
fizikai erôszak ellenük 1370. kán. 3. §;
egyes bűncselekményeik 1392. kán., 1394. kán. 2. §;
bíróságaik 1427. kán., 1438. kán. 3. §;
ld. még: fogadalomtétel, noviciátus, próbaidô, elbocsátás, monasztikus szerzetesek, apáca monostorok, apát, elöljárók, ház, szerzetes intézmény, szerzetes káptalan.
SZERZETES INTÉZMÉNY:
fogalma 607. kán.;
javainak kezelése 634-640. kán.;
szemlélôdô 674. kán.;
tanító 801. kán.;
klerikusi ô jogosult templomot fenntartani 611. kán. 3. §;
laikusi ô részvétele a lelkipásztorkodásban 676. kán.;

pápai jogú, klerikusi ô elöljáróinak és káptalanjainak hatalma
596. kán. 2. §;
átlépés egyik ôbôl a másikba 684-685. kán.;
kilépés ôbôl 686-693. kán.;
elbocsátás 694-703. kán.;
ld. még: megszentelt élet intézményei.
SZERZETES KÁPTALAN:
egyetemes 616. kán. 3. §, 631. kán.;
egyéb ôok 632. kán.;
részvétel és tanácsadás ôban 633. kán.
SZERZETT JOGOK:
érvényben maradásuk 4. kán.;
ôkal ellenkezô egyedi közigazgatási intézkedés 38. kán.;
jogi személyek egyesítésekor 121. kán.;
jogi személyek megszűnésekor 122-123. kán.;
szerzôdésben ô és az elmozdítás 192. kán.
SZERZÔDÉS:
állami törvények szerint 1290. kán.;
általános szabályai 1290-1298. kán.;
ôben szerzett jogok és a hivatalból való elmozdítás 192. kán.;
munkaô 1286. kán.;
bírói illetékesség jogcíme 1411. kán.;
házassági 1055. kán. 2. §.
SZÍNLELÉS:
házasságkötésé 1101. kán.;
eucharisztia végzéséé 1378. kán. 2. §;
szentségeké 1379. kán.
SZINÓDUS: ld. püspöki szinódus.
SZOKÁSJOG: ld. jogszokás.
SZÖVETKEZÉS (FOEDERATIO):
szerzetes intézményeké 582. kán.;
egyházmegyei intézeteké 1274. kán. 4-5. §.
SZÜLÔK:
hatalmuk gyermekük felett 98. kán. 2. §;
rítusuk 111-112. kán.;
gyermekeik katolikus nevelése 226. kán., 774. kán. 2. §, 793.
kán., 796-798. kán.;
oktatásuk gyermekkeresztelés elôtt 851. kán. 2, 867. kán. 1. §;
beleegyezésük a gyermek keresztelésére 868. kán.;
ne legyenek saját gyermekeik keresztszülei 874. kán. 1. § 5;
feladatuk gyermekük bérmálása terén 890. kán.;
gyermekeik elsôáldozása 914. kán.;
hozzájárulásuk kiskorú házasságához 1071. kán. 1. § 6;
gyermekeik átadása nem katolikus nevelésre 1366. kán.;
gyermeküket képviselik a perben 1478. kán. 1-2. §;
ld. még: gyermek, apaság.
SZÜZEK:
rendje és liturgikus szentelésük 604. kán.

-- T --

TABERNÁKULUM: 938. kán., 940. kán.
TANÁCS:
gazdasági:
ôsszetétele és szerepe 492-493. kán., 1277. kán., 1287. kán., 1305. kán.;
plébániai 537. kán.;
egyeztetô: 1733. kán.;
pasztorális:
feladatai 511. kán., 443. kán. 5. §;
tagjai 512. kán.;
megbízásának idôtartama 513. kán.;
elnöke a püspök 514. kán.;
összehívása 514. kán.;
jogköre tanácsadói 514. kán. 1. §;
plébániai 536. kán.;
szerzetes elöljáróké: 627. kán., 647. kán., 656. kán., 684. kán., 686. kán., 688. kán., 690. kán. 1. §, 694. kán. 2. §, 697. kán., 699. kán. 1. §;
apostoli élet társasága legfôbb elöljárójáé: 743. kán., 744. kán. 1. §, 745. kán.;
missziókban: 495. kán. 2. §, 502. kán. 4. §;
ld. még: papi szenátus.
TANÁCSOSOK TESTÜLETE: 502. kán.;
feladatait a püspöki konferencia a székeskáptalanokra bízhatja 502. kán. 3. §;
szerepe a rendkívüli vagyonkezelés cselekményeiben 1277. kán.;
megyéspüspök hivatalba lépéskor 382. kán.;
koadjutor hivatalba lépésekor 404. kán. 1. és 3. §;
széküresedéskor egyházmegyei kormányzót választ 419-420. kán.;
beleegyezése inkardinációhoz és exkardinációhoz 272. kán.;
beleegyezése szentelési elbocsátóhoz 1018. kán. 1. § 2.
TANÁROK:
szent tudományokat tanító világi ô 229. kán. 3. §;
szemináriumban: 239. kán. 1. §;
tulajdonságaik 253. kán. 1. §;
a fôbb tárgyaké különbözô személy legyen 253. kán. 2. §;
elmozdításuk 253. kán. 3. §;
együttműködésük 254. kán.;
feladataik 261. kán.;
díjazásuk 263. kán.;
katolikus egyetemen: 810. kán. 1. §;
teológiai tárgyaké 812. kán.;
egyházi egyetemen és fakultáson: 818. kán., 820. kán.;
ld. még: oktatók.
TANÍTÁS:
egyház kötelessége és joga 747. kán.;
ô és a szerzetes intézmények 801. kán.;
ld. még: nevelés, egyetem, iskola, képzés.
TANÍTÓHIVATAL:
tévedhetetlen 749. kán.;

rendes és rendkívüli 750. kán.;
hiteles 752-753. kán.;
ôlal ellenkezô tanítások kerülése 750. kán., 752. kán.;
ô iránti engedelmesség 752-753. kán., 218. kán., 227. kán.;
követése az oktatásban 252. kán. 1. §;
követése igehirdetésben 760. kán., 768. kán. 2. §;
követése cenzori munkában 830. kán.;
követése gyóntató részérôl 978. kán. 2. §;
ôlal való makacs ellenkezés ok szerzetes elbocsátására 696. kán.;
ld. még: eretnekség, hit.
TANÚK:
szóbeli határozaté 55. kán.;
keresztségé 875-876. kán., 877. kán. 1. §;
házasságé 1108. kán.;
házasságkötés csak ô elôtt 1116. kán.;
titkos házasságé 1131. kán. 2;
perben:
kötelesek az igazat vallani 1548. kán. 1. §;
ki nem köteles vallomást tenni 1548. kán. 2. §;
kik nem lehetnek ô 1550. kán.;
kihallgatásuk kérése 1551-1552. kán.;
számuk korlátozása 1553. kán.;
nevük közlése 1554. kán.;
kizárásuk 1555. kán.;
idézésük 1556-1557. kán.;
kihallgatásuk 1558-1571. kán.;
vallomásuk értékelése 1572-1573. kán.;
szóbeli eljárásban 1663-1665. kán.;
házassági perben 1678-1679. kán.;
perbezárás után 1600. kán. 1. §.
TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS:
egyházi alkalmazottaké 231. kán. 2 §;
klerikusoké 1274. kán. 2. §, 281. kán. 2. §.
TÁRSULÁS:
krisztushívôk ôi joga 215. kán.;
világiak ôi joga 225. kán.;
klerikusok ôi joga 278. kán.;
mikor nevezhetô katolikusnak 300. kán.;
céljai 298. kán. 1. §;
ajánlott ôok 298. kán. 2. §;
saját szabályzata 304. kán. 1. §;
neve 304. kán. 2. §;
egyházi felügyelete 305. kán.;
jogaiban való részesedés 306. kán.;
felvétel ôba 307. kán.;
kizárás ôból 308. kán.;
belsô hatásköre és feladatai 309. kán., 311. kán.;
jogi személyisége 310. kán.;
klerikusi 302. kán.;

világiaké 327-329. kán.;
hivatalos 301. kán., 312-320. kán.;
magánô 299. kán., 321-326. kán.;
a megszentelt élet intézményével egyesített 311. kán., 677. kán. 2. §;
harmadrend 303. kán.
TARTOMÁNY:
egyházô:
fogalma 431. kán. 1. §;
minden részegyháznak valamely ôba kell tartoznia 431. kán. 2. §;
létesítése, megszüntetése, módosítása 431. kán. 3. §;
több ô régiót alkothat 433. kán.;
élén a metropolita áll 435. kán.;
szerzetesi:
fogalma 621. kán.;
létesítése, módosítása 581. kán.;
vezetôje nagyobb elöljáró 620. kán.;
jogi személyisége 634. kán. 1. §;
bírósága 1427. kán.
TÁVOLLÉT:
szerzetes elöljáróé 629. kán.;
novíciusoké 649. kán. 1. §;
szerzetesek törvénytelen ôe 665. kán. 2. §; 696. kán. 1. §;
szerzetesek törvényes ôe 665. kán. 1. §;
ld. még: helybenlakás.
TÁVOLMARADÁS (PERTÔL):
feleké 1592-1595. kán.;
tanúké 1557. kán.;
vádlotté 1724. kán. 2. §.
TEMETÉS:
liturgikus törvények szerint 1176. kán.;
ô és hamvasztás 1176. kán. 3. §;
helye és a ôi illetékesség 1177. kán.;
kinek kell megadni és kinek tilos 1183-1184. kán.;
püspöké 1178. kán.;
szerzeteseké 1179. kán.;
szegényeké 1181. kán.;
keresztelетlen gyermeké 1183. kán.;
ld. még: temetô, bejegyzés.
TEMETÔ:
szent hely 1205. kán.;
egyházi vagy világi 1240. kán.;
kinek lehet 1240-1241. kán.;
működési szabályai 1243. kán.;
megválasztása 1180. kán.
TEMPLOM:
fogalma 1214. kán.;
ki szenteli fel vagy áldja meg 1206-1207. kán., 1217. kán.;
szenteléséröl írás 1208. kán.;

szentelésének vagy megáldásának bizonyítása 1209. kán.;
felszenteltségének elvesztése 1212. kán., 1222. kán.;
ki építi és hogyan 1215-1216. kán.;
felszentelése és annak hatása 1217-1219. kán.;
szépsége, gondozása 1220. kán.;
szabad és ingyenes belépés 1221. kán.;
plébániaô 857. kán. 2. §, 858. kán. 1. §, 859. kán., 934. kán. 1. §, 1217. kán. 2. §;
székesegyház 934. kán. 1. §, 1011. kán., 1217. kán. 2. §, 1242. kán.;
káptalani 503. kán., 510. kán.;
misézés nem katolikus ôban 933. kán.
TEMPLOMIGAZGATÓK:
hivataluk és kinevezésük 556-557. kán.;
kötelességeik, hatáskörük 558-562. kán.;
elmozdításuk 563. kán.;
feladatuk a prédikációval kapcsolatban 767. kán. 4. §;
ld. még: igazgató.
TERMÉKETLENSÉG:
nem érvényteleníti és nem tiltja a házasságot 1084. kán.
TERMÉSZETJOG:
ôi házassági akadály 1163. kán. 2. §, 1165. kán. 2. §;
ô és javak szerzése 1259. kán.;
ô szerint javairól rendelkezni jogosult személy 1299. kán. 1. ';
természeti törvény és az elévülés 199. kán. 1.
TESTÜLET:
ôi jogi személy 115. kán. 2. §;
ôi cselekvés 119. kán.;
mint a bemutatási jog gyakorlója 158. kán. 2. §, 160. kán. 2. §;
mint választó 165-179. kán.;
ld. még: püspökök testülete, tanácsosok testülete, bíróság.
TÉVEDÉS:
érvénytelenné vagy jogképtelenné tevô törvényekrôl 15. kán. 1. §;
vélelmezése 15. kán. 2. §;
közigazgatási intézkedés végrehajtásában 45. kán.;
leiratban 66. kán.;
hatása a cselekmény érvényességére 126. kán.;
közô esetén az egyház pótolja a hatalmat vagy felhatalmazást 144. kán.;
hivatalról való lemondáskor 188. kán.;
házasságkötéskor 1097. kán.;
mentô körülmény 1323. kán. 2;
enyhítô körülmény 1324. kán. 1. § 8;
a felek nyilatkozataiban 1538. kán.;
az ítéletben 1616. kán.
TÉVEDHETETLENSÉG:
pápáé 749. kán. 1. §;

püspökök testületéé 749. kán. 2. §.
TISZTASÁG:
evangéliumi tanács 599. kán.;
bűncselekmények a ô ellen 1387. kán., 1395. kán.;
házassági kísérlet 1394. kán.;
ld még: fogadalom, celibátus.
TOLMÁCS:
gyónáskor 983. kán. 2. §;
gyónási titoktartása 1388. kán.;
házasságkötéskor 1106. kán.;
bíróságon 1471. kán., 1649. kán. 1. § 2.
TÖMEGTÁJÉKOZTATÁSI ESZKÖZÖK:
egyházi ô 747. kán.;
használatuk szerzetesek részérôl 666. kán.;
használatuk evangelizációban 761. kán., 822. kán. 1. §;
rádiós és televíziós igehirdetés szabályai 772. kán. 2. §, 831. kán. 2. §;
hívôk felelôssége ôkel kapcsolatban 822. kán. 2-3. §;
egyházi hatóság felügyelete ôre 823. kán.;
klerikusok és szerzetesek közreműködése ôben 831. kán.;
ld. még: könyvek.
TÖRVÉNYEK:
világiak:
utalás rájuk az egyházjogban 22. kán.;
gyámságról 98. kán. 2. §;
örökbefogadásról 110. kán.;
elbirtoklásról 197. kán.;
klerikusok mentességeirôl 289. kán. 2. §;
nevelésrôl 799. kán.;
eljegyzésrôl 1062. kán.;
ô által el nem ismert házasság 1071. kán. 1. § 2;
vagyonkezeléssel kapcsolatban 1284. kán. 2. §;
szerzôdések terén 1286. kán. 1, 1290. kán.;
peregyezségrôl és választott bíráskodásról 1714. kán., 1716. kán.;
egyháziak:
liturgikus ô 2. kán.;
régi ô hatálya 6. kán.;
kihirdetésük és hatályba lépésük 7-8. kán.;
nem visszamenô hatályúak 9. kán.;
érvénytelenítô és jogképtelenné tevô ô10. kán.;
kötelezô erejük 11-12. kán.;
vélelem a részleges ô területi jellege mellett 13. kán. 1. §;
kétely ô rôl 14. kán.;
tudatlanság vagy tévedés ôrôl 15. kán.;
magyarázatuk 16-18. kán., 27. kán.;
hézaguk 19. kán.;
hatályon kívül helyezésük 20-21. kán.;
mikor helyezik hatályon kívül a jogszokást 28. kán.;
általános határozatok 29. kán.;

alkalmazásuk, végrehajtásuk 31-34. kán., 49. kán.;
ôkel ellentétes közigazgatási intézkedések 36. kán., 38. kán.;
nem vonják vissza az ellentétes leiratokat 73. kán.;
milyen ô alól adható felmentés 87. kán. 1. §, 85-86. kán.;
büntetések elrendelése ôben 1315. kán.;
büntetô ô egyöntetűsége vidékenként 1316. kán.;
ld. még: isteni jog, részleges jog, felmentés.
TÖRVÉNYESÍTÉS:
gyermeké 1139-1140. kán.
TÖRVÉNYES ROKONSÁG:
házassági akadály 1094. kán.
TUDATLANSÁG (NEM TUDÁS):
törvényekkel kapcsolatos 15. kán.;
hatása a jogcselekményre 126. kán.;
szabálytalanságokról és akadályokról való ô nem mentesít 1045. kán.;
házasság lényegét illetô 1096. kán.;
mentô körülmény 1323. kán.;
enyhítô körülmény 1324. kán. 1. § 9.

-- U --
ÚJONNAN MEGTÉRTEK (NEOFITÁK):
képzésük 789. kán.;
mikor vehetik fel az egyházi rendet 1042. kán. 3.
UTASÍTÁS (INSTRUCTIO): 34. kán.

-- Ü --
ÜGYÉSZ:
mely ügyekben szükséges 1430-1431. kán.;
megidézésének elmaradása 1433. kán.;
kinevezése és szükséges tulajdonságai 1435. kán.;
lehet kötelékvédô is, de nem ugyanabban az ügyben 1436. kán.;
elmozdítása 1436. kán. 2. §;
visszalépése 1448. kán. 2. §;
elutasítása 1449. kán. 4. §;
kérdéseket terjeszthet elô 1533. kán.;
válaszadási joga 1603. kán.;
említése az ítéletben 1612. kán. 1. §;
megtámadhatja a házasságot 1674. kán.;
jogai házassági ügyben 1678. kán.;
szereplése különválási ügyben 1696. kán.;
büntetô ügyben 1721-1722. kán.;
elállása a büntetô pertôl 1724. kán.;
fellebbezése büntetô perben 1727. kán.;
helyzete olyan, mint a peres félé 1434. kán.
ÜGYHALLGATÓK:1428. kán.
ÜGYVÉD:
választása 1481. kán.;
büntetô ügyben 1723. kán.;

ôek száma 1482. kán. 3. §;
kinevezési feltételei 1483. kán.;
megbízása 1484. kán.;
különleges megbízása 1485. kán.;
elutasítása 1487. kán.;
elmozdítása 1486. kán.;
mely ügyekben szükséges 1481. kán. 1-2. §;
tilalmak és büntetô rendelkezések ô ellen 1457. kán. 2. §, 1470. kán., 1488-1489. kán.;
titoktartása 1455. kán. 3. §;
ld. még: képviselô.
ÜLNÖK:
a bíró segítôje 1424. kán.
ÜNNEPEK:
kötelezô ô felsorolása 1246. kán.;
megtartási módjuk 1247. kán.;
szentmisén való részvétel ôen 1248. kán.;
elrendelésük, eltörlésük vagy áthelyezésük 1244. kán. 1. §, 1246. kán.;
felmentés megtartásuk alól 1245. kán.;
homília ôen 767. kán. 2. §.

-- V --
VAGYONKEZELÉS:
egyházi ô legfôbb alanya a pápa 1273. kán.;
közvetlen alanya 1279. kán.;
egyházmegyei ô szervei 494. kán., 1274. kán., 1278. kán.;
több egyházmegyébôl való javak ôe 1275. kán.;
cselekményei 1281. kán.;
világi és erkölcsi törvények megtartása ôben 1286. kán.;
rendes és rendkívüli 1277. kán.,1281. kán. 2. §;
klerikusnak tilos világi javak ôe 285. kán. 4. §, 286. kán.;
világi javak ôe szentelési akadály 1042. kán. 2;
szerzôdések 1280. kán.;
elidegenítés 1291-1294. kán., 1298. kán.;
bérbeadás 1297-1298. kán.;
ajándékozás 1285. kán.;
perek ôrôl 1288. kán., 1524. kán. 2. §, 1413. kán. 1;
plébániai javaké 532. kán.;
szerzetesi javaké 635. kán. 2. §, 636. kán., 638. kán. 1. §, 639. kán.;
szerzetesek saját javaié 668. kán. 1. §;
világi intézményeké 718. kán.;
apostoli élet társaságaié 741. kán.;
társulásoké 319. kán., 325. kán.;
ld. még: anyagi javak.
VAGYONKEZELÔ:
hivatala 239. kán. 1. §, 494. kán., 636. kán., 1280. kán.;
személye 1279. kán., 1282. kán.;
kötelességei és esküje 1283-1284. kán., 1286. kán.;

leltár 1283. kán.;
hivatalának megszűnése 1289. kán.
VÁLASZTÁS:
testület által 119. kán.;
egyházi hivatalra 147. kán., 164-179. kán.;
elöljáróké szerzetes intézményben 623. kán., 625-626. kán.;
pápaô 332. kán. 1. §, 349. kán.;
püspöki konferencia elnökéé 452. kán. 1. §;
papi szenátus tagjaié 497-499. kán.;
egyházmegye irányítójáé a szék akadályoztatása esetén 413. kán. 2. §;
egyházmegyei kormányzóé 421-422. kán.;
ideiglenes vagyonkezelôé 423. kán. 2. §;
szabadságának akadályozása 1375. kán.
VÁLASZTOTT BÍRÁSKODÁS:
per elkerülésének módja 1713-1716. kán.
VASÁRNAP: ld. ünnepek.
VÉDÔ:
hivatalból adott 1481. kán.;
ld. még: kötelékvédô, ügyvéd.
VÉGREHAJTÁS:
törvények ôi utasításai 34. kán.;
egyedi közigazgatási intézkedéseké 40-45. kán.;
egyedi határozaté 54. kán.;
leiraté 68-70. kán.;
kegyes intézkedésé 1310. kán.;
ítéleté 1650-1655. kán., 1638. kán., 1644. kán. 2. §;
ôházassági semmisségi ügyekben 1685. kán.
VÉLELEM:
ogalma 1584. kán.;
hatásai 1585. kán.;
bírói ô 1586. kán.
VÉRROKONSÁG:
számítási módja 108-109. kán.;
házassági akadály 1091. kán.;
mikor nem adható alóla felmentés 1078. kán.
VÉRTANÚK:
ereklyéik oltárban 1237. kán. 2. §.
VEZEKLÉS: 1340. kán.
VEZETÔ (TÁRSULÁSÉ):
kijelölése 309. kán., 317. kán., 324. kán. 1. §;
elmozdítása 318. kán. 2. §;
működése 321. kán., 329. kán.;
ld. még: elöljáró.
VILÁGI (LAIKUS):
fogalma 207. kán. 1. §;
kötelességei és jogai 224-231. kán.;
részvételi módja szentmisében 899. kán. 2. §, 907. kán.;
részvétele a kormányzati hatalom gyakorlásában 129. kán. 2. §;
megbízása a plébánia ellátásával 517. kán. 2. §;

igehirdetô 759. kán., 766. kán.;
hitoktató 776. kán., 785. kán.;
misszionárius 784. kán.;
keresztség rendkívüli kiszolgáltatója 861. kán. 1. §;
rendkívüli áldoztató 230. kán. 3. §, 910. kán. 2. §, 911. kán. 2. §;
szentségkitétel rendkívüli végzôje 943. kán.;
megbízása esketésre 1112. kán.;
egyes szentelmények kiszolgáltatója 1168. kán.;
vagyonkezelô 494. kán., 1282. kán.;
bírói kinevezése 1421. kán. 2. §;
ülnök 1424. kán.;
ügyhallgató 1428. kán.;
kötelékvédô és ügyész 1434. kán.
VILÁGI INTÉZMÉNY:
fogalma 710. kán.;
klerikusi vagy laikusi 711. kán.;
megszentelt élete az apostoli tevékenységben 713. kán. 1. §;
a világot az evangélium erejével alakítja 713. kán. 2-3. §;
életmódja 714. kán.;
függése a megyéspüspöktôl 715. kán.;
anyagi javai 718. kán.;
szent kötelékei 712. kán., 721-722. kán., 723. kán. 1. §;
vallási és lelki élete 719. kán.;
kezdeti próbaidô 722. kán.;
elsô tagként való felvétel és végleges taggá válás 723. kán.;
képzés 724. kán.;
elöljárók 717. kán., 720-724. kán., 726. kán.;
kiválás ôbôl 726-727. kán.;
ld. még: megszentelt élet intézményei.
VISSZAÉLÉS:
kiváltsággal 84. kán.;
hatalommal vagy tisztséggel 1389. kán.;
súlyosbító körülmény 1326. kán. 1. § 2;
ôek megelôzése plébánián 528. kán. 2. §.
VISSZAMENÔ HATÁLY:
törvényeké 9. kán.;
hiteles törvénymagyarázaté 16. kán. 2. §.
VISSZAVONÁS:
szerzett jogoké a CIC által 4. kán.;
törvényé nem vélelmezhetô 21. kán.;
általános végrehajtási határozatoké 33. kán. 2. §;
utasításoké 34. kán. 3. §;
közigazgatási intézkedésé 47. kán.;
egyedi határozaté 58. kán. 1. §;
kérése felfolyamodáskor 1734. kán.;
leiraté 73. kán.;
kiváltságé 79. kán.;
lemondásé 189. kán. 4. §;
gyóntatási felhatalmazásé 974. kán.;

szentelési elbocsátóé 1023. kán.;
házassági beleegyezésé 1107. kán.;
házasságkötési képviselô megbízásáé 1105. kán. 4. §.
VÍZ:
keresztô 849. kán., 853. kán.;
szentmiséhez 924. kán.;
nem töri meg a szentségi böjtöt 919. kán. 1. §.
VIZSGA:
gyóntatási felhatalmazáshoz 970. kán.;
plébánosi 521. kán. 3. §.
VIZSGÁLAT:
szentelendôké 1051. kán.;
büntetôeljárás elôtt 1339. kán., 1717-1719. kán.;
ld. még: jegyesvizsgálat.

-- ZS --
ZSINAT:
egyetemes:
a püspökök testületének cselekménye 337. kán. 1. §;
ô és a pápa 338. kán.;
résztvevôi 339. kán.;
résztvevôinek hitvallástétele 833. kán.;
megszakadása a pápai szék üresedésekor 340. kán.;
határozatainak kötelezô ereje 341. kán.;
tévedhetetlen tanítása 749. kán.;
részleges:
összehívása és rendje 439-442. kán.;
résztvevôi 443-444. kán.;
kormányzati hatalma 445. kán.;
iratainak felterjesztése a Szentszékhez 446. kán.;
a rendes tanítóhivatal alanya 753. kán.;
plenáris:
fogalma és összehívása 439. kán. 1. §;
ô és a püspöki konferencia 441. kán.;
tartományi:
fogalma és összehívása 439. kán. 2. §, 440. kán.;
ô és a metropolita 442. kán.;
illetékes a miseadományok mértékének meghatározására 952. kán.;
egyházmegyei:
természete 460. kán.;
megtartása 461. kán.;
összehívója és elnöke 462. kán.;
résztvevôi 463-464. kán.;
kérdések megvitatása ôon 465. kán.;
illetékessége tanácsadói jellegű 466. kán.;
határozatairól a metropolita és a püspöki konferencia értesítése 467. kán.;
felfüggesztése, feloszlatása, megszakadása 468. kán.
ZSOLOZSMA:

fogalma 1173. kán.;
ki köteles végezni 276. kán. 2. § 3, 663. kán. 3. §, 1174. kán. 1. §;
a többi hívôknek ajánlott 1174. kán. 2. §;
lehetôleg a megfelelô napszakban végzendô 1175. kán.